ponitur nomē & verbū ab eo deriuatū.Hiere.48. Cor me
um ad moab quaſi tibia eris reſonabit.qđ in hebreo legi=
tur plr.ſ.cor meū ad moab quaſi tibie reſonabit. Et in eo.
חוֹלְלִים Dabit ſonitū tibiarū.Et inde חוֹלְלִים Cholelim.i. canentes
tibiis vel choris.Ps.86.Sicut letantiū oīum nrm habitatio
Canentes tibiis. eſt in te.Pro quo he.le.Et cantores quaſi canentes tibiis vl
choris oēs fontes mei in te.vñ beatus hieronymus in pſal=
terio iuxta he.ve.tranſtulit.Et cantores quaſi in choris om
nes fontes mei in te.Scribitur etiā cū mem in principio &
מְחוֹלְלִים dr̄ מְחוֹלְלִים Mecholelim.vt.3.Reg.1.Canētiū tibiis & letā=
מְחוֹלְלֹת tiū:vt dictū eſt ſupra.& in gñe feminino מְחוֹלְלוֹת Mecho=
Ducēs choros. leloth.i.canentes choris vel tibiis ſiue ducentes choros. vt
Iudi.21.De iis que ducebāt choros.& inde מָחוֹל Machol.i.
מָחוֹל chorus.De quo vide ſupra in dictione חוֹל Chol.& quia ti=
מְחִלּוֹת bia eſt inſtrumentū cōcauū.Inde dicitur מְחִלּוֹת Mechiloth
quod ſignat cōcauitates.ſ.terre.pro quo btūs hieronymus
trāſtulit voragines.Eſa.2.Et introibunt in ſpeluncas petra
Voragines rum & in voragines terre.Et inde חַלּוֹן Chalon.i. feneſtra.
חַלּוֹן vt Geñ.8.Aperiens noe feneſtram arce quam fecerat. Et
Feneſtra. in eo.26.proſpiciēs abimelech rex paleſtinorū p feneſtrā.
חַלּוֹנִים Iudi.5.Per feneſtrā reſpiciens.Et in plī.חַלּוֹנִים Chalonim
ſiue חַלּוֹנֵי Chalone.ſecūdū terminationē maſculinorū:aut
חַלּוֹנוֹת חַלּוֹנוֹת Chalonoth ſcđm terminationē femininorū. vt. 3.
Feneſtre. Reg.6.Fecitq; in tēplo feneſtras obliquas.Canti.2. Reſpi=
ciens p feneſtras.Hiere. 9.Quia aſcendit mors p feneſtras
nr̄as.Ezech.40.Et feneſtras obliquas in thalamis. Reperi
חַלּוֹנַי tur ēt חַלּוֹנַי Chalonai in numero plu. pro חַלּוֹנִים Chalo=
חַלּוֹנִים nim.vt Hiere.22.Et aperit ſibi feneſtras.
Feneſtre. חֶלְאָה Chala.rubigo.Ezech.24.Olle cuius rubigo in ea ē
חֶלְאָה & rubigo eius nō exiuit ex ea.Et ī eo.& cōſumatur ru
Rubigo. bigo eius.& in eo.Et nō exiuit ex ea nimia rubigo eius ne
q; per ignem.

חָלָב חָלָב Chalab.ſiue חֵלֶב Chéleb.lac.adeps.vt Geñ. 18. Tulit
Lac. quoq; butyrum & lac.Et in eo.49.Et dentes eius la=
cte cādidiores.Exo.13.Vt daret tibi terrā fluentem lacte &
melle.Et in eo.23. Non coques hedum in lacte matris ſue
Deut.32. & lac de ouibus. Eſa. 55. Emite abſq; argen=
to & abſq; vlla cōmutatione vinū & lac.Ezech.25. Ipſi bi=
חֵלֶב bēt lac tuū.Itē חֵלֶב chéleb.i.adeps.vt Exo.29. Sumes & a=
Adeps. dipem totū.Leuit.3.Nec ſanguinē nec adipem oīno come
detis.Et in eo.7.Adipē ouis & bouis & capre nō comede=
tis.Et in eo.Adipē cadaueris morticini.p̄s.16.Adipē ſuum
cōcluſerūt.Ps.118.coagulatū eſt ſicut lac cor eorū. pro quo
btūs hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Incraſ
ſatū eſt velut adeps cor eorū.Tamē eiſdē lr̄is vtrūq; ſcribi=
חֲלָבִים tur.ſ.lac & adeps.& in plu.חֲלָבִים chalabim ſiue חֶלְבֵי Chel=
Adipes. be.i.adipes.vt Leuit.8.Poſuit ſup adipes.3.Reg.8.Et adi=
pem pacificorū.quod in he.legitur plr.ſ. Et adipes pacifi=
corū.ponitur ēt pro pingui vel p pinguedine. vt Geñ.4.
Abel quoq; obtulit de primogenitis gregis ſui & de adipi=
Piguedo. bus eorū.i.de pinguibus.Leuit.3.Et qdqd pinguedinis eſt
intrinſecus.Et in eo.Et pinguedinē que operit vētrē. Itē
ſignat optimū vl electū ſiue medullā cuiuſcūq; rei.vt Geñ.
Medulla. Optimum 45.vt comedatis medullā terre.Nu.18.Oēm medullā olei
& vini & frumēti.Et in eo.Optima & electa erunt cūcta. &
in eo.Si preclata & meliora queq; obtuleritis ex decimis.
חֶלְבּוֹן Deut.32.Et hircos cū medulla tritici.& inde חֶלְבּוֹן Chelbō
Pingue. i.pingue.vt Ezech.27.In vino pingui in lanis coloris op=
חֶלְבְּנָה Galbanū. timi.Itē חֶלְבְּנָה Chelbena.i.galbanū.vt Exo.30.Sume tibi
aromata ſtacten & onychem & galbanum boni odoris.
חֶלֶד חֶלֶד Chéled.orbis:ſiue vita:vel tēpus vite.Ps.38.Et ſubſtā
Vita. tia mea tanq; nihilū ante te.Pro quo btūs hieronym⁹
in pſalterio iuxta he.ve.trāſtulit.Et vita mea quaſi non ſit
in cōſpectu tuo.Ps.48.Auribus pcipite oēs qui habitatis Orbis.
orbē.In aliis vero locis varie trāſtulit btūs hieronym⁹.nā
aliqñ trāſtulit pfundū.vt.Ps.16.A paucis de terra.pro quo
btūs hieronymus in p̄dicto pſalterio trāſtulit.Qui mortui
ſunt in pfūdo.Ps.58.Memorare que mea ſubſtātia eſt.pro Profūdū.
quo in p̄dicto pſalterio traduxit.Memēto mei de profūdo.
Itē traduxit veſperā.vt Iob.11.Et quaſi meridianus fulgor
conſurget tibi ad veſperā.Hebrei tñ in oībus locis p̄dictis Veſpera.
dicunt q ſignat orbē ſiue tēpus determinatum vite huma= Temp⁹ vite humane
ne.Item חֹלֶד Chóled.ideſt muſtela.vt Leuit.11. De iis que חֹלֶד
mouentur in terra muſtela & mus. Muſtela.

חָלָה Chala.egrotare.languere.infirmari.dolere.orare.ro= חָלָה
garc.vt Geñ.48.Nunciatū eſt ioſeph q egrotaret pa Egrotare.
ter ſu⁹.Iudi.16.Infirmus ero vt ceteri hoīes.1.Reg.22. nō Infirmari.
eſt qui doleat vicē meā.2.Reg.13.Ita vt ppter amorē illius Dolere.
egrotaret.& in eo.cuba ſuper lectū & langorē ſimula. Pro
quo he.le.Et egrotare.i.langorē ſimula.ſicut eſt in lr̄a nr̄a.
Et in eo.Et quaſi egrotare cepit.3.Reg.14. In tpe illo e=
grotauit Abia.Et in eo. Vt cōſulat te pro filio ſuo qui egro
tat.Et in eo.In tēpore ſenectutis ſue doluit pedes.4. Reg.
1.ceciditq; ochozias per cancellos cenaculi ſui quod habe
bat in ſamaria & egrotauit.2.Paralip.16.Egrotauit autem
Aſa āno triceſſimo nono regni ſui. & in p̄dicto loco ſcribi
tur cū aleph in fine loco he.Prouer.23.:Verberauerunt me
ſed nō dolui.Canti.2.Quia amore lāgueo. Eſa. 14.Et tu
vulneratus es ſicut & nos.Pro quo he. le. Et tu infirmatus
es ſicut & nos.poteſt ēt ſignare ſicut eſt in lr̄a nr̄a. De quo
vide ſupra in dictione חוּל Chul.& in dictiōe חָלַל Chalal.
& in eo.39.Audierat ei q egrotaſſet & conualuiſſet. Et in
eo.53.Et dñs voluit conterere eū in infirmitate. vbi poni=
tur הֶחֱלִי Hecheli:qđ eſt verbū tertie cōiugatiōis. i. īfirma
re fecit. et Hiere.5.Percuſſiſti eos & nō doluerūt.Et in eo.
12.Hereditatē acceperūt & non eis profuit. pro quo he.le.
Infirmati ſunt & nō eis profuit.& ponitur ibi verbū paſſi= Infirmari
uū prime cōiugatiōis:qđ ſcribitur cū littera nun in princi=
pio.& poteſt etiam ſignificare ſicut eſt in littera noſtra. De
quo vide īfra in dictiōe נָחַל Nachal.Dañ.8.& ego daniel lā
gui & egrotaui p dies. vbi ſilr ſcribitur cū nun in pricipio
Amos.6.Et nihil patiebātur ſup cōtritionē ioſeph. vbi ēt
ponitur ibi verbū paſſiuū prime cōiugatiōis.i. nō ſunt in=
firmati vl nō doluerūt ſup cōtritionē ioſeph.Mich.1.qa in
firmata eſt in bonū q̄ hītat in amaritudinibus.& in eo.6.&
ego ergo cepi pcutere te.pro q̄ he.le.Et ego quoq; feci te ī
firmari pcutiēs te.Poteſt ēt legi ſicut eſt in lr̄a nr̄a. De quo
vide ſupra in dictiōe חָלַל Chalal.& inde חֹלֶה Chole. ſiue חֹלֶה
חֹלָה Chola.i.egrot⁹ ſiue infirmus aut infirma:vel infirmi= Egrotus.
tas.Nee.2.cū te egrotū nō videam.Eccl̄s.5.Eſt & alia infir infirmitas
mitas peſſima.Ezech.34.Et qđ egrotū ē nō ſanaſtis.Et in
eo.& qđ īfirmū fuerat cōſolidabo.Et aliqñ ſcribitur cū nun
in pricipio & dr̄ נַחְלָה nachla.vt Eſa.17.ablata eſt meſſis in נַחְלָה
die hereditatis.pq̄.he.le.In die īfirmitatis.pōt ēt ſignare ſi infirmitas
cut eſt in lr̄a nr̄a.Nā eiſdē lr̄is vtrūq; ſcribitur in he.Ezech.
34.Quod infirmū eſt nō cōſolidaſtis.& ī eo. Et cornibus
vr̄is vētilabatis oīa īfirma.In aliis vero locis p נַחְלָה nachla
btūs Hie.trāſtulit peſſimā.vt Hiere.10.peſſima plaga mea. Peſſima.
Et in eo.14.cōtrita ē virgo filia ppl̄i mei plaga peſſima ve
hemēter.& inde חֳלִי chóli.i.īfirmitas:ſiue lāgor.vt Deut.7 חֳלִי
Auferet dñs a te oēm lāgorē.3.Reg.17.Et erat lāgor fortiſ
ſimus.4.Reg.1.Vtrū viuere queā de infirmitate mea hac. Langor. infirmitas
2.Paralip.16.Et neq; in infirmitate ſua q̄ſiuit dñm. Eſa. 1.
Oē caput lāguidū.& in eo.53.vere lāgores nr̄os ipſe tulit.
Scribitur ēt חֳלָאִים cholaim in plī. cū lr̄a aleph loco iod .vt חֳלָאִים
Deut.28.infirmitates peſſimas & pſeuerātes.ſcribitur etiā Infirmitates.

© Biblioteca Nacional de España

מַחֲלָה cum mem in principio & cū he in fine. & dr̄ מַחֲלָה Macha-
la. ſiue מַחֲלֶה machale. i. infirmitas ſiue langor. vt Exo. 15.
Langor. cunctū langorē quem poſui in egypto nō inducam ſup te.
2. Paralip. 21. Tu aūt egrotabis peſſimo langore vteri. Pro
uer. 18. Spūs viri ſuſtentat imbecillitatē ſuā. Pro quo he. le.
infirmitas Spūs viri ſuſtentat infirmitatē ſuā vel lāgorē ſuū. & in plu.
מַחֲלוּיִם מַחֲלוּיִם Machaluim. vt. 2. Paralip. 24. Et abeuntes dimiſe
Langores runt eū in langoribus magnis. Scribitur etiā cū tau in pri-
תַּחֲלֻאִים cipio & cū littera aleph loco iod. & dr̄ תַּחֲלֻאִים Thachaluim
ſiue תַּחֲלוּאֵי Thachalue. vt Deut. 29. Videntes plagas terre
Infirmitates. illius & infirmitates quibus eam afflixerit dn̄s. Et etiā pro
eo q̄d in lr̄a nr̄a eſt afflixerit in hebreo ē ſupra dicta dictio.
ſcilicet חִלָּה Chila. i. infirmare fecit. 2. Paralip. 21. Mortuuſ
q; eſt in infirmitate peſſima. Quod in hebreo legitur plu-
raliter. ſ. in infirmitatibus peſſimis: vbi ponitur תַּחֲלוּאִים
Thachaluim. Ps. 102. Qui ſanat oēs infirmitates tuas. Hie-
re. 14. Si ītroiero in ciuitatē: ecce attenuati fame. Pro quo
Egrotationes. he. le. Ecce infirmi vel lāguidi fame. Et in eodem. 16. Mor-
חָלָה tibus egrotationum morientur. Itē חָלָה Chala. i. orare. ro
Orare. gare. Deprecari. vt Exo. 32. Moyſes autē orabat dn̄m de-
Deprecari um ſuū. 1. Reg. 13. Et faciē dn̄i nō placaui. i. nō oraui ſiue nō
Rogare. rogaui. 3. Reg. 13. Deprecare faciē dn̄i dei tui. Et in eo. Ora
uit vir dei faciē dn̄i. Eſa. 57. Propterea non rogaſti. Item.
חַלָּה חַלָּה chala. i. torta vel placenta aut collirida. De quo vide ſu
Torta. pra in dictione חול chul. Item חֲלִי cho'li. i. monile: ſeu mar-
Placēta. garita. Prouer. 25. Inauris aurea & margarita fulgens. &
חֲלִי recipit in fine he vel tau. vt Oſee. 2. Et ornabatur inaure
margarita ſua & monili ſuo. Et in plurali mutat iod in aleph vt canti.
Monile. 7. Iuncture femorum tuorum ſicut monilia.

חַלְחַל חלחל Chalchal. Dolere. infirmari. cōtriſtari. & īde חַלְחָלָה
חַלְחָלָה Chalchala. i. dolor ſiue anguſtia. De quo vide ſupra
Iſirmari. in dictione חול chul.

חַלַט חלט Chalat. rapere. vt. 3. Reg. 20. Rapuerunt verbū ex ore
eius. Et ſolum inuenitur in predicto loco.

Rapere. חֵלֶךְ Chélech. Paup. & ſcribitur cū he ī fine & dr̄ חֵלְכָה chél
חֵלֶךְ cha. vt Ps. 9. Oculi eius in pauperē reſpiciūt. Et in eo.
חֵלְכָה Tibi derelictus eſt pauper. & in plu. ſcribitur cū aleph loco
Pauper. he & dr̄ חֵלְכָּאִים chelchaim. vt ī eo. Et cadet cū dn̄atus fue-
חֵלְכָּאִים rit pauperū. Hebrei tn̄ dicūt q; in predicto loco eſt dictio
Paupes. compoſita & q; ſignificat cetum vel congregationē dolen
tiū vel oppreſſorū. De quo vide ſupra in dictiōe חַיִל chail.

חָלַם חלם Chalam. ſomniare. ſanare. confortare. roborare. vt
Sōniare. Gen̄. 28. Viditq; in ſomnis ſcalam ſtantem ſuper ter
ra. Pro quo he. le. & ſomniauit & ecce ſcala ſtabat in terra.
& ſic in ſequentibus vbi tranſlatio nr̄a habet vidit ſomni-
um ſiue vidit in ſomnis: Hebrei legunt. ſomniauit ſomniū.
Et in eo. Accidit quoq; vt viſū ſomniū referret fratribus ſu
is. Pro quo he. le. & ſōniauit ioſeph ſomniū & narrauit eū
fratribus ſuis. Et in eo. Audite ſomniū quod vidi. Et in eo.
Aliud quoq; vidi ſomniū. Et ī eo. Quid ſibi vult hoc ſom
niū quod vidiſti. Et in eo. 40. Videruntq; ambo ſomniū.
Et in eo. 41. Poſt duos annos vidit pharao ſomnium. Et in
eodem. vna nocte vterq; vidimus ſomniū. Et in eodē. vidi
ſomnia: nec eſt qui ediſerat. Et in eodem. 42. Recordatuſ-
q; ſomniorum que aliquando viderat. Deut. 13. Aut qui ſō-
niū vidiſſe ſe dicat. Et in eo. Propheta autem ille aut fictor
ſomniorum interficietur. pro quo he. le. Propheta aūt ille
aut ſomnians ſomniū illud. Eſa. 29. Sicut ſomniat eſuriēs
& comedit. Hiere. 23. Dicentes ſomniaui ſomniaui. Et in
eodem. 29. Neq; attendatis ad ſomnia veſtra que vos ſōni
חֲלוֹם atis. Ioel. 2. Senes veſtri ſomnia ſomniabunt. & inde חֲלוֹם
Chalom. i. ſomniū. vt Gen̄. 31. Dixitq; angelus domini ad
me in ſomnis. Quod in hebreo legitur ſingulariter. ſ. in
ſomnio. Et in eo. viditq; in ſomnis dicentem ſibi dominū Somniū.
Pro quo in hebreo habetur. Et venit deus ad labam ſyrum
in ſomno noctis. Et in eodem. 37. Audite ſomnium meū.
Nu. 10. vel per ſomnium loquar ad illum. Et in plu. חֲלֹמוֹת חֲלֹמוֹת
Chalomoth. vt Gen̄. 37. Ecce ſomniator venit. Pro quo he
brei legunt. Ecce vir ſomniorum venit. Et in eodē. Et tūc Somnia.
apparebit quid illi proſint ſomnia ſua. Eccl's. 5. Vbi ſunt
multa ſomnia plurime ſunt vanitates. Et in lingua chaldai
ca dicitur חֵלֶם Chélem. ſiue חֶלְמָא Chelma. Dan̄. 2. Dic ſō-
niū ſeruis tuis. Et in eo. 4. Somniū vidi & perterruit me. חֵלֶם
Et in plu. חֶלְמִין Chelmin. ſiue חֶלְמַיָּא Chelmaia. Vt in eo. Somniū.
5. Et interp̄tatio ſomniorum: & oſtenſio ſecretorum. Itē חֶלְמִין ſomnia.
חָלַם Chalam. ideſt ſanare ſiue cōfortare aut roborare. aug חָלַם
mentare. vt Iob. 39. Separantur filii earum & pergunt in Separare
paſcua. Pro quo hebrei legunt. Roborantur ſiue confortan Roborare
tur filii earum & pergunt in paſcua. ideſt creſcunt & augen
tur. Et eſt idem ſenſus cum littera noſtra. Nam poſtq; robo
rantur & creſcunt ſeparantur a matribus & pergunt in paſ
cua. Eſa. 38. Corripies me & viuificabis me. pro quo hebrei Corripere
legunt. Sanabis me ſiue confortabis me & viuificabis me. Sanare.
Item חַלָּמוּת Chalamuth. ideſt vitellum oui: ſecundum he- חַלָּמוּת
breos. Iob. 6. Aut poteſt aliquis guſtare quod guſtatum af
fert mortem. Pro quo hebrei legunt. Aut eſt ſapor vel gu-
ſtus in albugine vitelli. Et ſolum inuenitur in predicto lo- Vitelliū
co. & ſi diuidatur predicta dictio poteſt interpretari ſicut ē
in littera noſtra. Nam חָלָה Chala poteſt ſignificare venire
ſiue afferre. Vt dictum eſt ſupra in dictiōe חול Chul. & מות
Muth mortem ſignificat. vt infra dicetur. Item אַחְלָמָה A- אַחְלָמָה
chláma. Lapis precioſus quem tranſlatio noſtra amethiſtū Amethiſt⁹
vocat. De quo vide ſupra in littera aleph. Quia ſecundum
aliquos hebreos littera aleph eſt littera ſubſtantialis hui⁹
dictionis. ſecundum alios vero eſt addita & ideo deriuatur
a ſupradicta dictione חָלַם Chalam.

חלמיש Chalamis. ſilex. ſaxum. Petra duriſſima. vt Deut. 8 חַלָּמִישׁ
Qui eduxit riuos de petra duriſſima. vbi ponitur Duriſſima
pro duriſſima: quaſi diceret de petra ſilice. Siue de petra ſa ſ. petra.
xo. ideſt de petra ſilicea vel ſaxoſa. Et ī eodem. 32. Oleum
q; de ſaxo duriſſimo: vbi ponitur pro ſaxo. Iob. 28. Ad ſi- ſaxum.
licem extendit manum ſuam. Eſa. 50. Ideo poſui faciē me ſilex.
am̄ vt petram duriſſimā. vbi ponitur pro petra duriſſima.

חלון Challon. feneſtra. vt Hiere. 22. Qui apit ſibi feneſtras. חַלּוֹן
De quo vide ſupra in dictione חלל Chalal. Feneſtra.

חלף Chalaph. Tranſire. pertranſire. abiicere. mutare. per- חָלַף
forare. Secare. conterere. 1. Reg. 10. Cumq; abieris in- Tranſire.
de & vltra tranſieris. Iob. 9. Si abierit non intelligam eū. Abire.
Et in eo. Pertranſierunt quaſi naues poma portantes. Ps. Pertrāſir.
89. Mane ſicut herba tranſeat. Et in eo. Mane floreat & trā
ſeat. Canti. 2. Imber abiit & receſſit. Eſa. 21. Sicut turbines
ab auſtro veniunt. Pro quo hebrei legūt. Sicut turbines ab
auſtro pertranſeunt. ſiue ad tranſeundum. Et inde חֵלֶף cha חֵלֶף
loph. ideſt tranſitus. Prouer. 31. Et cauſis omnium filiorum
qui pertranſeunt. pro quo hebrei legunt. Omnium filiorū
tranſitus. Et dicunt hebrei q; accipitur pro preſenti ſeculo Tranſitus
qui tranſit & eſt in continua mutatiōe. Item חָלַף Chalaph חָלַף
ideſt mutare: ſiue permutare: aut immutare. vt Gen̄. 31. Et
mutauit mercedem meam decem vicibus. Et in eo. Immu Mutare.
taſti quoq; mercedem meam decem vicibus. Et in eo. 35. Immutare
Ac mutate veſtimenta veſtra. Et in eodē. 41. Ac veſte mu-
tata obtulerunt ei. pro quo hebrei legunt. Et mutauit veſti
menta ſua & venit ad pharaonem. Leuit. 27. Sanctum erit
& mutari nō poterit. Ps. 101. Et ſicut opertorium mutabis
eos & mutabuntur. Eſa. 9. Sed cedros immutabimus. Et in
eodem. 24. Quia tranſgreſſi ſunt leges mutauerunt ius.

© Biblioteca Nacional de España

Et in eo.40.Qui ſperãt in dño mutabũt fortitudinẽ.Po-
nitur ẽt pro inſtaurare vel renouare.vt Iob.14. Si preciſũ
Innouare. fuerit & rurſum vireſcet. Pro quo he. le. Si preciſũ fuerit
Inſtaurar̃ rurſum innouabitur ſiue inſtaurabitur.Et in eo.29. Et ar-
חליפה cus meus in manu mea inſtaurabitur.& inde חליפה Chali
pha.i.immutatio ſiue innouatio:aut ĩſtauratio.vt Iob.14.
immutatio Donec veniat ĩmutatio mea.Et in plu.חליפות Chaliphoth
חליפות Iob.10.Et pene militant in me.Pro quo he. le. Mutatiões
cõmutatio & militia mecũ.p̃s.54.Nõ enim eſt illis cõmutatio. Quod
in hebreo legitur pl'r.ſ.Nõ enim ſunt illis cõmutationes ſi-
ue immutatiões.ponitur ẽt חליפות caliphoth pro veſtibus
mutatoriis vel optimis.vt Iudi.14.Dabo vobis trigĩta ſin
dones & totidẽ tunicas.pro quo he.le.Dabo vobis trigin-
Veſtes mu ta ſindones & totidem mutatorias veſtes.Et in eo. vos da-
tatorie. bitis mihi triginta ſindones & eiuſdẽ numeri tunicas. Et ĩ
eo.& ablatas veſtes dedit iis qui problema ſoluerant. pro q̃
he.le.Et abſtulit veſtimenta eorũ & dedit mutatoria.ſ.veſti
menta iis qui problema ſoluerant.4.Reg.5.Et decẽ muta
toria veſtimẽtorũ.Et in eo.Da eis talentũ argenti & veſtes
mutatorias duplices.Accipitur ẽt חליפות chaliphoth pro
viris qui viciſſim mutabantur per ſingula tempora. vt.3.
Reg.5.Mittebatq; eos in libanũ decẽ millia per menſes ſin
gulos viciſſim.i.qui per ſingulos menſes mutabantur. Et
חלף inde חלף cheleph.i.pro.ſic dictum a cõmutatione vnius p
Pro. altero vt Nu.18.Quia preciũ eſt pro miniſterio quo ſerui
חלף tis.ſignat ẽt predicta dictio חלף chalaph.perforare.ſiue cõ
terere:aut percutere:vel incidere.vt Iudi.5. Et tempus va
Perforar̃. lide perforans.Iob.20.Et irruet in arcũ ereũ. pro quo he.
Conterere le.perforabit eum ſiue cõteret eũ arcus ereus.Eſa.2. Et ido
la penitus conterentur.ponitur etiam pro ſuſtinere.vt Iob
Suſtinere 11.Si ſuſtinuerit omnia & in vnũ coaceruauerit. Sed etiam
in hoc loco hebrei dicunt ꝙ ſignat conterere vel incidere.
Conterere Et legunt ſic.Si cõtriuerit & concluſerit & coaceruauerit.
מחלף poteſt etiã legi ſic.Si immutauerit.Et ĩde מחלף Machalaph
i.culter:ab incidẽdo vel perforando dictus.& ſolum ĩueni
מחלפות tur in numero plu.ſ.מחלפות Machalaphoth.vt Eſdre.1.cul
Cultri. tri viginti nouẽ.& inde מחלפות Machlephoth. i. cincinni
מחלפות ſiue crines capitis.fortaſſe a mutatione dicti eo quod mu-
Crines. tantur in tempore ſenectutis.vt Iudi.16. Si ſeptẽ crines ca-
pitis mei licio plexueris.
חלץ חלץ Chalas.Eruere.extrahere.auferre.tollere.deponere.
Eruere. nudare. eripere.liberare.armare.expedire. vt Leuit.
14. iubebit erui lapides in quibus lepra eſt.Deut.25.Tol-
Auferre. let calciamentũ de pede eius. Oſee.5.Ablatus eſt ab eis.itẽ
Nudare. ponitur pro nudare.Threñ.4.Sed & lamie nudauerũt mã
mam.itẽ ſignificat eripere ſiue liberare.vt p̃s.6. Conuerte
Eripere. re dñe eripe animã meã.p̃s.7.Decidam merito ab inimi-
Liberare. cis meis inanis.pro quo he.le. Et liberaui inimicos meos
in vanũ ſiue in vacuũ.Beatus hieronymus in pſalterio iux
ta he.ve.tranſtulit.Et dimiſi hoſtes meos vacuos.p̃s.17.ſal
uũ me fecit qm̃ voluit me.i.eripuit vel liberauit me.p̃s.107
vt liberentur dilecti tui.p̃s.139.Eripe me dñe ab homine
malo.Prouer.2.Iuſtus de anguſtia liberatus eſt.Eſa.58.&
oſſa tua liberabit.Hebrei tñ dicunt ꝙ in predicto loco ſi-
Impigua- gnificat impinguare ſiue quietum eſſe. Vnde in p̃dicto lo-
re. co ipſi legunt.Et oſſa tua impinguabit ſiue quieſcere faci-
חלץ et.Itẽ חלץ Chalas. Armare ſiue expedire. vt Nu.31. Arma
Armare. te inquit ex vobis viros ad pugnã.Et in eo.32.Nos autem
Expedire ipſi armati & accincti p̃gemus ad preliũ.Et in eo.Expedi-
חלוץ ti p̃gite corã dño ad pugnã.& inde חלוץ Chalus.i.expedi-
Armatus. tus ſiue armatus.vt in eo.Et oĩs vir bellator armatus ior-
Expeditus danẽ tranſeat.Et in eo.oẽs expediti p̃gamus ad bellũ. & ĩ
hebreo legitur ſingl'r.ſ.oĩs expeditus corã dño ad bellũ.ſ.

p̃get.& in plu.חלוצים chaluſim.ſiue חלוצי chaluſe.i.arma חלוצים
ti ſiue expediti.Nu.31.Duodecim millia expeditorũ. & in Expediti
eo.Ipſi armati p̃gemus corã dño ĩ terrã canaã.& ĩde.חליצה armati.
chaliſa.i.armatura.vt.2.Reg.2.Et tolle tibi ſpolia eius. p חליצה
quo he.le.Et tolle tibi armaturã eius.Poteſt ẽt ſignificare armatura
ſicut eſt in lr̃a nr̃a.Nã ſupra diximus ꝙ predicta dictio ſi-
gnificat nudare ſiue auferre.Poteſt etiam legi ſic.Et tolle ti
bi veſtimẽta eius.Nã in pl'i ponitur pro veſtimentis ſiue p
veſtibus mutatoriis.vt Iudi.14.Quorũ ablatas veſtes de-
dit his qui problema ſoluerãt.ſcribitur etiã cũ mẽ in prin-
cipio & dr̃ מחלצות Machalaſoth.vt Eſa.3.Et mutatoria & מחלצות
palliola & linteamina.Zach.3.Et induite mutatoriis.i.ve mutatoria
ſtibus mutatoriis.Item חלץ Chalas.i.lũbus. & ſolũ inueni חלץ
tur in numero plu.ſ.חלצים Chalaſaim. vt Geñ.35.Et re- חלצים
ges de lumbis tuis egredientur.Et Iob.38. Accinge ſicut Lumbi.
vir lumbos tuos.Eſa.32.Accingite lumbos veſtros.
חלק Chalac.diuidere.diſtribuere.partiri.mollificare.leni חלק
re. dilabi. blandiri. adulari.doloſe agere. Geñ.14. Diuidere.
Et diuiſis ſociis irruit ſuper eos nocte.& in eo.49. Diuidã
eos in iacob.& in eo.Et veſpere diuidet ſpolia.Exo.15.per
ſequar & cõprehendã:diuidã ſpolia.Deut.4. Que creauit
dñs deus tuus in miniſteriũ cũctis gentibus.pro quo he.
le.Que diuiſit ſiue diſtribuit dñs deus tuus cunctis genti-
bus.Ioſ.13.Et nũc diuide terrã in poſſeſſionẽ nouẽ tribu-
bus.Et in eo.18.Qui necdũ acceperãt poſſeſſiones ſuas.
Pro quo he.le.Qui necdũ diuiſerant poſſeſſiones ſuas.&
in eo.Diuidite vobis terrã in ſeptem partes. Et in eo.19.
Partitiq; ſunt terram.Et in eo.22. Diuidite hoſtiũ predã. Partiri.
2.Reg.6.Et partitus eſt vniuerſe multitudini iſrael. Et in
eo.19.Tu & ſiba diuidite poſſeſſionẽ.1.Paralip.16. Et diui
ſit vniuerſis per ſingulos viros.Et in eo.23. Et diſtribuit e Diſtribuer̃
os dauid.Et in eo.24.Et diuiſit eos dauid & ſadoch. Et in
eo.Diuiſit aũt eis:hoc eſt filiis eleazar.Iob.38. Per quam
viam ſpargitur lux.Pro quo hebrei legunt. Per quam vi-
am diuiditur ſiue diſtribuitur lux.Ps.59. Partibor ſichi-
mam.Prouer.17.Et inter fratres hereditatem diuidet.Eſa.
53.Tunc diuidentur ſpolia predarũ multarũ.Hiere.37. vt
diuideret ibi poſſeſſionem in conſpectu ciuium. Hebrei ta
men in predicto loco aliam ſignificationem ſequentes le-
gunt ſic. Vt dilaberetur inde in medio populi. ſiue per me
dium populi.Et in hebreo non habetur hereditatem: ſed
poteſt ſubintelligi:ſicut eſt in littera noſtra.Oſee.10.Diui
ſum eſt cor eorum.Amos.7.Et humus tua funiculo metie
tur.Pro quo hebrei legunt.Funiculo diuidetur vel diſtri-
buetur:ſcilicet inimicis tuis.& eſt idem ſenſus. Nam p mẽ-
ſuram funiculi diuidenda erat.Mich.3. Qui regiones no-
ſtras diuidat.Item ponitur pro ſpoliari.eo quod ſpolia di-
uidũtur inter bellatores.vt.2.Paralip.28.Igitur achaz ſpo Spoliare.
liata domo domini & domo regum ac principum dedit re
gi aſſyriorum. & inde חלק Chelec. ſiue חלקה Chelca.aut חלק
חלוקה Chaluca.i.diuiſio.pars.portio.partitio.vt Geñ.14 חלוקה
Et p̃tibus virorũ q venerũt mecũ.Quod in he. legitur ſin Pars.
gulariter.ſ.& parte virorũ qui venerũt mecũ. Nu.18. Nec
habebitis partẽ ĩter eos: ego pars & hereditas tua.Deut.33
Qđ in parte ſua doctor eẽt repoſitus.Ps.118. Portio mea Portio.
dñe dixi.Threñ.3.Pars mea dñs.Amos.4. Pars vna com
pluta eſt:& pars altera ſuper quã nõ pluit:aruit.Et in eo.Et
comedit ſimul p̃tẽ.Accipitur ẽt חלק chelec.ſiue חלקה chel חלק
ca p agro vel poſſeſſione.eo qđ diuiditur inter heredes.vt
Ruth.2.accidit ãt vt ager ille hẽret dñm noĩe booz.2.Reg.
14.Scitis agrũ ioab iuxta agrũ meũ. Et in eo. Succẽderũt Ager
ergo ſerui abſalom ſegetem igni.Pro quo he.le. Succẽde
rũt ergo ſerui abſalom agrũ ſiue poſſeſſionẽ.& in eo. Qua

© Biblioteca Nacional de España

re ſuccenderunt ſerui tui ſegetem meā igni.i.partē agri in
quo erat ſeges.4.Reg.11.Iezabel quoq; comedēt canes ī
חֲלָקִים agro iezrael.& in plu.חֲלָקִים Chalacim.i. partes ſiue diui-
Partes. ſiões.vt Ioſ.18.Luſtrātes eā in ſeptē partes diuiſerūt. Scri-
מַחֲלֹקֶת bitur ēt cū mem in principio & cū tau in fine & dr̄ מַחֲלֹקֶת
מַחְלְקוֹת Machalóceth.i.diuiſio ſiue pars.& in plu. מַחְלְקוֹת Mach-
Partes. lecoth. vt Ioſ.12.Singulis partes ſuas tam in mōtanis ꝙ ī
Diuiſiões. planis atq; campeſtribus.2.Paralip.26. Diuiſiões aūt iani
torū.& in eo.35.In diuiſionibus ſingulorū ſicut ꝓcepit da
uid.Accipitur ēt pro vice ſiue pro turma: que erat ꝑs ho-
minū deputata in miniſteriū regis vel tēpli.vt.1.Paralipo.
Vices. 23.Et diſtribuit eos dauid per vices filiorū leui.Et ī eo.27
Qui miniſtrabant Regi iuxta turmas ſuas. Et in eo.Prime
Turma turme in primo menſe ieſboam preerat. Et in eo .Secundi
Turme. menſis habebat turmā dudi ahoites. 2.Paralip.23. Nō di-
miſerat abire turmas que ſibi per ſingulas hebdomadas
ſuccedere conſueuerant.Et in eo.35.Per familias turmaſq;
חָלַק leuiticas.Itē חָלַק Chalac.i.Mollificare. lenire. blandiri. a
dulari.blande vel ficte loqui. doloſe agere. ꝑs.54. Diuiſi
Lenificar. ſunt ab ira vultus eius.Pro quo he.le.Lenificauerūt magis
ꝙ butyrū os ſuū. Vnde btūs hieronymus in pſalterio iux-
ta he.ve.tranſtulit. Nitidius butyro os eius .Prouerb.2.Et
Molificar ab extranea que mollit ſermones ſuos. Et in eo.5 .Et niti-
dius oleo guttur eius.i.lenius ſiue blandius oleo guttur e-
ius.ſ.eſt.Et in eo.28.Magis ꝙ ille qui per lingue blandi-
Blādiri mēta decipit.Pro quo he.le.Magis ꝙ ille qui blanditur ſi-
Adulari. ue adulatur lingua.Et in eo.29.Qui blādis fictiſq; ſermo
Blande fi nibus loquitur amico ſuo.Ps.5. Linguis ſuis doloſe age-
cteq; lo- bant.Ps.35.Qm̄ doloſe egit in cōſpectu eius.Et inde חָלָק
qui. Chalac.i.lenis ſiue blādus.vt Geñ.27.Et ego lenis.Ioſ.11.
Doloſe a- Et partē montis que aſcēdit ſeir.Pro quo he.le. A monte
gere. חָלָק leni qui aſcendit ſeir. & ſcđm hebreos dicitur lenis: eo qđ
Lenis. in eo nō erāt arbores neq; aliquid aſperū.Poteſt ēt legi ſic.
A monte diuiſo.& ſic eſt in tranſlatione chaldaica.Ezech.
12.Neq; diuinatio ambigua in medio filiorū iſrael. ꝓ quo
he.le.Neq; diuinatio lenis ſiue mollis.i.adulatoria & dece-
חֵלֶק ptoria.& inde חֵלֶק Chélec.ſiue חֶלְקַת Chelcath. i. blāditie
ſiue lenitas.vt Geñ.27.Et colli nuda ꝓtexit.Pro quo he.le.
Lenitas. Et ſuper lenitatē colli ſui. Et ſecundū primā ſignationem
pōt ēt legi ſic.ſ.& ſuꝑ partē colli ſui.i.ſuꝑ illā partē que eſt
Blandus. nuda.& eſt idem ſenſus cū lr̄a noſtra.Prouer.6.A blanda lī
gua extranee.Et in eo.7.In blanditiis labiorum protraxit
חֲלָקוֹת illū.& in plu.חֲלָקוֹת Chalacoth.vt Eſa.30. Loquimini no-
Blanditie bis placentia.i.blanditias vel adulatiões.Ponitur ēt חֲלָקוֹת
חֲלָקוֹת Chalacoth.pro doloſis vel pro dolis vel frauduleter.vt.ꝑs.
Doloſa. 11.Labia doloſa in corde & corde locuti ſunt. Et in eo.Diſ-
Doli. perdat dn̄s vniuerſa labia doloſa.Ps.72.Verūtn̄ ꝓpter do
los poſuiſti eos.Sed beatus hieronymus in pſalterio iuxta
he.ve.tranſtulit. Verūtamē in lubrico poſuiſti eos.Dañ.11.
Fraudulē- Et impii in teſtamentū ſimulabūt fraudulenter .ponitur ēt
ter. חָלָק Chalac.pro lubrico.Prouer.26.Et os lubricū opatur
חָלָק ruinas.Et aliqñ duplicatur littera lamed & lr̄a coph.& dici-
Lubricū. tur.חֲלַקְלַק Chalaclac.Et reperitur tm̄ plr̄.ſ. חֲלַקְלַקּוֹת cha
חֲלַקְלַק laclacoth.vt Ps.34.Fiant vie illorū tenebre & lubricū.Hie
חֲלַקְ re.23.Via eorū erit quaſi lubricū in tenebris. Itē חָלוּק cha-
לַקּוֹת luc.accipitur ꝓ lapide leni.Pro quo btūs hieronymus trā
Lubricum ſtulit limpidiſſimum:ſicut ſunt lapides torrentis. vt.1.Re.
חָלוּק 17.Et elegit ſibi quīq; limpidiſſimos lapides. & ſcđm hāc
Limpidiſſi ſignificationem.Eſa.57.Vbi nos legimus in partibus tor
mus la- rētis pars tua.hebrei legūt.in lapidibus torrētis pars tua.
pis. חָלַשׁ חָלַשׁ Chalas.debilitare.infirmari.vulnerare.Exo.17. Fu-
Debilitar gauitq; ioſue amalech.pro quo he.le. Et debilitauit
ſiue vulnerauit ioſue amalech. Iob.14 .Homo vero cum

mortuus fuerit & vulneratus.Eſa.14. Corruiſti in terrā q Vulnerare
vulnerabas gentes.& inde חַלָּשׁ Chalas.i. debilis vel infir- חַלָּשׁ
mus.vt Ioel.3.Infirmus dicet quia ego fortis ſum. & inde Infirmus.
חֲלוּשָׁה Chaluſa.i.debilitas.Pro q̄ btūs hieronym⁹ trāſtulit חֲלוּשָׁה
fugā. vt Exo.32. Neq; vociferatio cōpellētiū ad fugā. Fuga.
חַם Cham.calefieri.De quo vide in dictione ſequenti. חַם
חָמַם Chamā.calefieri.calefacere.incaleſcere.& aliqñ ſcribi חָמַם
tur cū ſimplici mē.vt Exo.16.Cūq; incaluiſſet ſol liq̄ Incaleſce-
fiebat.1.Re.11.Cras erit vobis ſalus cum īcaluerit ſol.3. Re. re.
1.Cumq; operiretur veſtibus nō calefiebat. Et in eo .Et ca- Calefieri.
lefaciat dn̄m noſtrū regē.4.Reg.4.Et calefacta ē caro pue
ri.Iob.6.Cū incaluerint ſoluētur de loco ſuo. Et in eo.31.
Et de velleribus ouiū mearū calefactus eſt. Et in eo.39. Tu
forſitā in puluere calefacies ea.Ps.38.Cōcaluit cor meū in
tra me.Eccl's.4.Si dormierint duo fouebūtur mutuo.i.ca- Fouere.
leſient mutuo.Et in eo. Vnus quō calefiet.Eſa.44. Sūpſit
ex eis & calefactus eſt.Et in eo.Et calefactus eſt & dixit vah:
calefactus ſum: vidi focū.Et in eo.47.Nō ſunt prune qui
bus calefiant.& ꝓ eo qđ in littera noſtra ē qbus calefiāt in
hebreo eſt לַחְמָם lachmā.i.ad calefaciēdū ſe.& eadem dictio לַחְמָם
pōitur Iob.30. Vbi dr̄ & radix iuniperorū erat cibus eorū.
vbi ꝓ eo qđ in littera nr̄a eſt erat cibus eorū in hebreo po-
nitur ꝑdicta dictio.vnde hebrei legūt.Et radix iuniperorū
ad calefaciēdū ſe.poteſt ēt deriuari a dictiōe לֶחֶם Léchem.
que ſigñat panē vel cibū ſicut eſt in littera noſtra.Eſa.57.
Qui cōſolamini in diis.Pro quo he.le.Qui calefacti eſtis ī
diis ſiue in idolis.i.in lignis ex qbus idola fiunt.Et ponitur
ibi verbū paſſiuū prime cōiugationis: quod ſcribitur cū
littera nū in principio.Poteſt etiā deriuari a dictione נִחַם
Nacham que ſigñat cōſolari ſicut eſt in lr̄a nr̄a. Oſee. 7.
Oēs calefacti ſunt quaſi clibanū.Aggei.1.operuiſtis vos &
nō eſtis calefacti. Vide ēt de hoc infra in dictiōe יָחַם Iachā.
Et inde חוֹם Chom.ideſt calor.eſtus.feruor. vt Geñ. 8.Fri- חוֹם
gus.& eſtus.Et in eodem.18.In ipſo feruore diei. Nee.7. Eſtus.
Vſq; ad calorem ſolis. Iob.24.Ad nimium calorem tran- Feruor.
ſiet ab aquis niuium.Hiere.51.In calore eorum ponam po Calor.
tus eorum.Et inde.חַם Cham.i.calidus.vt Ioſ.9.Calidos aſ חַם
ſumpſimus panes.1.Reg.21.Vt ponerentur panes calidi. Calidus.
Iob.37.Nonne veſtimenta tua calida ſunt.Et inde חַמָּה chā
ma.ideſt ſol.eo quod calefacit.Canti.6. Electa vt ſol. Eſa. חַמָּה
24.Et confundetur ſol.Et in eodem.30.Et erit lux lune ſi- Sol.
cut lux ſolis.Ponitur etiam חַמָּה Chāma pro calore. vt Ps. חַמָּה
18.Nec eſt qui ſe abſcondat a calore eius. Et dicunt aliqui Calor.
hebrei ꝙ inde deriuatur חוּם Chum: de quo ſupra diximus
ſignificare nigrum ſiue ruffum.
חֶמְאָ Chema. Butyrum. & ſcribitur in ſingulari cum he חֶמְאָ
vel tau in fine & dicitur חֶמְאָה Chema ſiue חֶמְאַת Che חֶמְאָה
math.vt Geñ.18.Tulit quoq; butyrum & lac.Deut.32. Bu- Butyrum.
tyrum de armento & lac de ouibus. Iudi.5. In phiala for-
tium obtulit butyrum.Eſa.7. Butyrum & mel comedet.
Scribitur etiam aliquando ſine aleph.vt Iob.29.Quando
lauabam pedes meos butyro.vbi ponitur חֵמָה Chema pro
חֶמְאָה Chema.& pluraliter declinatur ſicut nomina femini
na.vt Ps.54.Diuiſi ſunt ab ira vultus eius.Pro quo beatus
Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tran
ſtulit.Nitidius butyro os eius.Hebrei vero legunt plurali-
ter.ſcilicet lenificauerunt pluſquam butyrū os eius.De quo
dictum eſt ſupra in dictione חָלָק chalac.
חָמַד Chamad. Concupiſcere. Deſiderare. vt Exo. 20. חָמַד
Non concupiſces domum proximi tui. Et in eodem Cōcupiſce-
Nec deſiderabis vxorem eius. Et in eodem.34. Nul- re.
lus inſidiabitur terre tue. Pro quo hebrei legunt. Nullus Deſiderar
concupiſcet vel deſiderabit terram tuam. Deutero.

© Biblioteca Nacional de España

7.Nō cōcupiſces argentū & aurū de quibus facta ſunt.Ioſ.
7.Et cōcupiſcēs abſtuli & abſcōdi.Prouer.12. Deſideriū i⸗
pii monumentū eſt peſſimorū.Pro quo he.le. Deſiderat ſi
ue cōcupiſcit impius venari peſſimos.Poteſt ēt legi ſicut ē
in lr̄a nr̄a:ſicut infra dicetur in dictiōe מָצַד Maſad.Canti.2
חֶמֶד In vmbra illius quē deſiderauerā ſedi. & īde חֶמֶד Chémed
ſiue חֶמְדָּה Chemda.i.cōcupiſcētia.cupido. deſiderium ſiue
Deſidera⸗ deſiderabile.Ps.105.Pro nihilo habuerūt terrā deſiderabi
bilis. lem.Eſa.32.Plangite ſuper regione deſiderabili.Hiere.12
Dederūt portionē meā deſiderabilē in deſertū. Dañ.11.Et
Cōcupiſcē erit in cōcupiſcētia feminarū. Ezech.23. Iuuenes cupidi⸗
tia. nis vniuerſos. Oſee.13.Ipſe deripiet theſaurum omnis va
Cupido. ſis deſiderabilis.Zach.7.Et poſuerūt terrā deſiderabilē in
deſertum.Ponitur ēt pro deſiderato.vt Aggei.2.Et veniet
חָמֻד deſideratus cunctis gentibus.& inde חָמֻד Chamud.i. deſi⸗
Deſidera derabile.& in plu.חֲמֻדִים Chamudim:ſiue חֲמֻדוֹת Chamu⸗
bile. doth.i.deſiderabiles vel deſiderabilia.vt Ps.38. Et tabeſce⸗
חֲמֻדִים re feciſti ſicut araneam animā eius.Pro quo beatus Hiero⸗
nymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Et poſuiſti quaſi
Deſidera tineā deſiderabilia eius.& in hebreo ſcribitur in predicto
bilia. loco ſingulariter.ſ.deſiderabile eius.Eſa.44.Et amantiſſi
ma eorū nō ꝓderūt eis.i.deſiderabilia eorū.Dañ.9. Quia
Deſideria. vir deſideriorū es.Et in eo.10.Et panē deſiderabilē nō co⸗
medi.Ponitur ēt ꝓ optimo vel valde bono.vt Geñ.27.Et
Valde bo veſtibus eſau valde bonis qua s apud ſe habebat domi.1.
num. Reg.9.Et cuius erunt optima queqꝫ iſrael. Scribitur etiam
Optima. cum mem in principio & dicitur מַחְמָד Machmad.& in plu
מַחְמָד מַחֲמַדִּים rali מַחֲמַדִּים Machmadim ſiue מַחֲמַדֵּי Machamade Canti.5.
Deſidera⸗ Et totus deſiderabilis.et Ezech.24. Ecce ego tollo a te de
bilis. ſiderabile oculorū tuorū. & Oſee.9. Deſiderabile argentū
Deſidera⸗ eorū.Threñ.1.Omnium deſiderabilium ſuorum que ha⸗
bilia. buerat.Et in eo.Manum ſuam miſit hoſtis ad omnia deſi⸗
derabilia ſua.Et in eo.Dederunt precioſa queqꝫ pro cibo.
i.deſiderabilia queqꝫ.Ioel.3.Et deſiderabilia mea pulcher
נֶחְמָד rima intuliſtis in delubra veſtra.ſcribitur ēt cum nū in pri⸗
Deſidera cipio & dicitur נֶחְמָד Nechmad.i.deſiderabile. Geñ.3. Aſ⸗
bile. pectuqꝫ delectabile.Pro quo he.le.Et deſiderabile ad intel
ligendū ſiue intellectui.Prouer.21. Theſaurus deſiderabi⸗
נֶחֱמָדִים lis & oleum in tabernaculo iuſti.Et in plu. נֶחֱמָדִים Neche
Deſidera madim.p̄s.18.Deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pre⸗
bilia. cioſum multum.

חָמָה Socer. חָמָה Chama.ſocer.ſocrus.murus.vt Geñ.38. Nunciatū eſt
thamar ꝙ ſocer illius aſcenderet in thānath.Et in eo.
Miſit ad ſocerū ſuū.Reperitur ēt fe.ge.pro ſocru.vt Ruth.
Socrus. 1.Orpha oſculata eſt ſocrum ſuā.Mich.7. Nurus cōtra ſo⸗
חֹמָה Murus. crum ſuam.Item חֹמָה Choma.i.murus.Ioſ.2.Dom⁹ enim
eius herebat muro.1.Reg.25.Pro muro erant nobis.2.Re.
11.Quare acceſſiſtis ad murū.Canti.8.Si murus eſt edifice
mus ſuper eum propugnacula argentea. Et in eo.Ego mu
חֹמוֹת rus.Et in plu.חֹמוֹת Chomoth.i.muri.vt Deut.28.Et deſtru
Muri. antur muri tui firmi atqꝫ ſublimes.& Canti.5.tulerūt palli
um meū cuſtodes murorū.Eſa.49. Muri tui coram oculis
meis ſemper.Et in eo.60.Et edificabūt filii peregrinorum
muros tuos.Et in eo.Et occupabit ſalus muros tuos.Inue
חוֹמֹתַיִם nitur ēt חוֹמֹתַיִם Chomothaim ꝓ duobus muris:ſicut & alia
Duo muri nomina in aim deſinētia que cōiter ſignificāt dualē nume
חַמָּה rū.vt Eſa.22.Et lacū feciſtis inter duos muros.Itē חַמָּה cha
Sol. ma.i.ſol ſiue calor.De quo vide ſupra in dictione חַמָּם Cha
חֵמָה Ira. mam.Item חֵמָה Chema.i.furor.ira.De quo vide infra in di
חֶמְאָה ctione יָחַם Iacham.Item חֵמָה chema.i.butyrum.vt Iob.29
Butyrum. Quando lauabam pedes meos butyro. De quo vide ſupra
in dictione חֶמְאָה Chema cum aleph. Quia cōmuniter ſcri⸗
bitur cū littera aleph excepto in loco predicto.

חֹמֶט Chómet.Genus ſerpentis vel animalis īmundi. pro חֹמֶט
quo beatus hieronymus tranſtulit lacertam.vt Leuit.
11.Lacerta & talpa omnia hec immunda ſunt. Lacerta.

חָמַל Chamal.miſereri.parcere.indulgere.Exo.2. Cernēſ⸗ חָמַל
qꝫ paruulū vagientē miſerta eius ait.Deut.13.Vt miſe Miſereri.
rearis & occultes eū.2.Reg.12.parcens ille ſumere de oui⸗ Parcere.
bus & bobus ſuis.Et in eo.Eo quod fecerit verbum iſtud &
nō pepercit.Et in eo.21.pepercitqꝫ rex miphiboſeth filio
ſaul.Hiere.13.Nō parcā & nō concedā.Et in eo.15.Quis e⸗
nim miſerebitur tui hierl'm.Et in eo.21.Nō parcet neqꝫ mi
ſerebitur.Et in eo.50.Nō parcatis iaculis. Et in eo.51.No⸗
lite parcere iuuenibus eius.Ezech.16.Vt faceret tibi vnum
ex his miſertus tui.Malach.3.Et parcam eis ſicut parcit vir
filio ſuo.Et īde חֶמְלָה Chemla.i.miſeratio ſiue mīa.vt Geñ. חֶמְלָה
19.Eo qđ parceret dn̄s illi.ꝓ quo he.le. In miſeratiōe dn̄i Miſeratio
ſup eū.Ponitur ēt ꝓ indulgētia.vt Eſa.63. In dilectiōe ſua Indulgentia.
& indulgentia ſua ipſe redemit eos. Scribitur etiā cū mem
in principio & dicitur מַחְמַל Machmal.vt Ezech.24.Et ſu מַחְמַל
per quo pauet aīa veſtra.pro quo he.le.Et ſuper miſeratio⸗
nem ſiue indulgentiam anime veſtre. ideſt ſuper illud cui
anima veſtra miſeretur & indulget.

חַמָּן Chaman.Simulachrū.& ſolū inuenitur ī numero plu חַמָּן
rali.vt Leuit.26.Et ſimulachra veſtra confringam.2. Simula⸗
Paralip.34.Et ſimulachra que ſuppoſita fuerant demoliti chra.
ſunt.Et dicūt aliqui hebrei ꝙ deriuatur a ſupradicta dictio
ne חַמָּה Chama.que ſignificat ſolem & ꝙ erant ſimulachra
ſiue imagines ſolis.Ponitur etiam pro delubris.vt Ezech. Delubra.
6.Et conterentur delubra veſtra.

חָמַס Chamas.Iniqꝫ vel iniuſte agere. Iniqꝫ opprimere.le חָמַס
dere.Diſſipare.contēnere.polluere.Geñ.16.Iniqꝫ a⸗ Iniqꝫ agere.
gis cōtra me.Iob.21.Et ſententias cōtra me iniquas.ꝓ quo
he.le.Et cogitationibus contra me iniqꝫ vel iniuſte agitis. Iniuſte agere.
ſ.cogitādo de me mala.Ezech.22.Neqꝫ opprimatis iniqꝫ. Opprimere iniqꝫ.
Itē ponitur pro ledere vel diſſipare.vt Iob.15. Ledetur q̄⸗
ſi vinea in primo flore.Prouer.8.Qui aūt in me peccaue⸗ Ledere.
rit ledet animā ſuā.Threñ.2.Et diſſipauit quaſi hortū tēto⸗
riū ſuū.Ponitur ēt ꝓ contēnere.vt Ezech.22. Sacerdotes e Diſſipare. Cōtēnere.
ius cōtempſerūt legē meā.Itē ponitur pro polluere.Hiere. Polluere.
13.Pollute ſunt plante tue.Et inde חָמָס Chamas.i. Iniqui⸗ חָמָס
tas.iniuſtitia.iniuria.oppreſſio.Geñ.6. Et repleta eſt ini⸗ Iniquitas
quitate.2.Reg.22.De iniquitate liberabis me.Ps.71. Ex v
ſuris & iniquitate redimet animas eorum.Ponitur etiam ꝓ
mendaci.vt Deut.19.ſi ſteterit teſtis mendax contra homi Mendax.
nem.ideſt teſtis iniquitatis. & in plurali.חֲמָסִים Chamaſim חֲמָסִים
Ps.139.Ab hominibus iniquis eripe me.Et inde תַּחְמָס tha Iniqui.
chmas.Quod ſignificat quodam genus auis īmunde: quā תַּחְמָס
tranſlatio noſtra noctuam vocat.vt Leuit.11. Struthionem
& noctuam & larum. Noctua.

חָמֵץ Chames.fermentare.vt Exo.12.Tulit igitur populus חָמֵץ
conſperſam farinā anteqꝫ fermentaretur.Et in eodē. Fermētari.
Neqꝫ enim poterat fermentari.Leuit.6.ideo nō fermētabi
tur.Oſee.7.Donec fermentaretur totum.& inde חָמֵץ Cha חָמֵץ
mes.i.fermentū.ſiue fermētatū.vt Exo.12.Quicūqꝫ come
derit fermentum peribit anima illa ex iſrael. Et in eo.23. Fermētū.
Non immolabis ſuper fermento ſanguinem victime mee.
Leuit.2.Omnis oblatio que offertur domino abſqꝫ fer⸗
mento fiet.Leuit.7.Panes quoqꝫ fermentatos. Amos.4. Fermentatus.
Et ſacrificare de fermentato laudem.ideſt ſacrificiū laudis.
Scribitur etiā cū littera mem in principio & cū tau in fine
& dicitur מַחְמֶצֶת Machmeſeth.vt Exo.12. Qui comederit מַחְמֶצֶת
fermentatum peribit anima eius.Et in eodem.Omne fer⸗ Fermētatū
mentatū nō comedetis.Et inde חֹמֶץ Chómes.i.acetum.vt חֹמֶץ
Nume.6. Acetum ex vino & ex qualibet alia potione. Acetum.

© Biblioteca Nacional de España

חָמֵץ Ps.68.Et in ſiti mea potauerūt me aceto.& idē verbū חָמֵץ
Chames.i.exacerbari ſiue cōtrahi.vt Ps.72. Quia inſiam
Contrahi. matū eſt cor meū.Pro quo beatus hieronymus in pſalterio
חָמֵץ iuxta he.ve.trāſtulit quia contractū eſt cor meū. Item חָמֵץ
Chomes.i.nocens ſiue iniquus.vt Ps.70. De manu contra
Iniquus. legem agentis & iniqui.pro quo btūs hieronymus in pſal=
Nocens. terio iuxta he.ve.tranſtulit.De manu iniqui & nocentis.&
חָמוֹץ inde חָמוֹץ Chamos.i.oppreſſus. Eſa.1.Subuenite oppreſ
Oppreſſ⁹. ſo.Itē חָמִיץ Chamis.i.pabulū.Pro q̄ btūs hieronymus trā
חָמִיץ ſtulit.Migma.vt Eſa.30.Cōmixtum migma comedent.he
Migma. brei tamen dicunt ꝙ in p̄dicto loco ſignat granū frumēti
purum & mundū.Itē חָמוּץ Chamus.i.tinctus.Eſa.63.quis
חָמוּץ eſt iſte qui venit de edom tinctis veſtibus de boſra.
Tinctus.
חָמַק Chamac. Diuertere.declinare.vt Canti.5.At ille de=
Declinare clinauerat.Hiere.31.Vſquequo deliciis diſſolueris fi=
lia vaga.Pro quo he.le. Vſquequo diuertes ſiue declinabis
חַמּוּקֵי .ſ.a via recta filia vaga:ſiue filia aduerſatrix. & inde חַמּוּקֵי
Chamuce. Pro quo beatus hieronymus tranſtulit iunctu=
Iuncture. ras.vt Canti.7.Iuncture femorum tuorum ſicut monilia.
חָמַר Chamar. Turbare.intumeſcere.vt Ps.45. Sonuerūt
Turbare. & turbate ſunt aque eorū.pro quo beatus hieronym⁹
intumeſce in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Sonantibus & intume=
re. ſcentibus gurgitibus eius.Et aliqñ duplicatur lr̄a mem &
lr̄a res & dicitur חֲמַרְמַר Chomarmar.vt Iob.16.Facies mea
חֲמַרְמַר intumuit a fletu. Thren.1.Conturbatus eſt venter meus.
intumeſce Item חֵמָר Chemar.bitumē.vt Gen̄.11. Habuerunt late=
re. res pro ſaxis & bitumen pro cemento.Et in eo.14. val=
חֵמָר lis aūt ſilueſtris habebat puteos multos bituminis. Inde
Cōturbare verbum bituminare. Exo.2.Et liniuit eā bitumine ac pi
Bitumen. ce.vbi ponitur nomen & verbū ab eo deriuatum.ſ. bitumi
חֹמֶר nauit eam bitumine ac pice. Item חֹמֶר Chómer.i. lutum ſi
ue cementū ex calce & arena cōmixtū:ſiue aceruus: aut co
rus.vt Exo.1. Operibus duris luti & lateris.Iob.10.Meme
Lutum to queſo ꝙ ſicut lutū feceris me.Et in eo.38.Reſtituetur vt
lutū ſignaculū.Eſa.64.Nos vero lutū:& fictor noſter tu.
Abach.3.In luto aquarū multarū.Poteſt etiam legi. Coa=
ceruationē ſiue cōgregationē aquarū multarū. Iuxta illud
Ps.32.Cōgregans quaſi in vtre aquas maris. Ponitur etiā
Cementū pro cemento.vt Gen̄.11.Et bitumen pro cemento. Signat
Agger. ēt aggerē ſiue aceruū.vt Exo.8.Congregauerūt eas in in
חֹמֶר mēſos aggeres.Item חֹמֶר Chómer.corus genus menſure.
vt Eſa.5.Et triginta modii ſementis faciet ephi. Et eſt idem ſen=
Corus. ſus.Pro quo he.le.Corus ſementis faciet ephi.
ſus.Nam corus cōtinet triginta modios:& ephi eſt decima
pars cori.vt Ezech.45.Vt capiat decimā partē cori batus
& decimā partē cori ephi. Oſee.3.Quindecim argenteis &
חֲמוֹר coro hordei.Item חֲמוֹר Chamor.i.aſinus.vt Gen̄.22.Stra=
Aſinus. uit aſinū ſuū.Et in eo.49.Iſachar aſinus fortis. Deut.28.
Aſinus tuus rapiatur coram te.Iudi.15.In maxilla aſini in
mādibula pulli aſinarū deleui eos:& percuſſi mille viros.
Pro quo aliqui hebrei legūt ſic. in maxilla aſini coaceruā=
tio aceruorū.ſ.percuſſa eſt de philiſteis.ſequitur.In maxil=
la aſini percuſſi mille viros.Quia vt dictū eſt aſinus & acer
uus eiſdem litteris ſcribitur in hebreo. De quo vide Bur=
gen̄.in additionibus ſuper predicto loco.1. Reg.16.Tulit
itaqꝫ Iſai aſinū plenū panibus.Et ī hebreo nō habetur ple
num ſed ſic.Tulit itaqꝫ iſai aſinū panū.i.onuſtū ſiue plenū
panibus ſicut eſt in littera nr̄a.4.Reg.6.Caput aſini octo=
ginta argenteis venderetur.& in plu. חֲמֹרִים Chamorim.
חֲמֹרִים i.aſini.vt Gen̄.12. Fuerūtqꝫ ei oues & boues & aſini.Et in=
Aſini. de dicunt hebrei ꝙ deriuatur יַחְמוּר Iachmur.Pro quo bea
יַחְמוּר tus hieronymus trāſtulit bubalū.Deut.14. Cerū & capre
Bubalus. am & bubalum.Hebrei dicunt ꝙ ſignificat quoddā genus
ceruorū.Item חֶמֶר Chémer.vel חֲמַר Chámar.i.vinum ſiue חֶמֶר
merū.vt Deut.32.Et ſanguinem vue biberent meraciſſi= Vinum.
mum.Ps.74.Quia calix in manu dn̄i vini meri.i.optimi
plenū.Eſa.27.In die illa vinea meri cantabitur ei.Et in li= Merum.
gua chaldaica ſcribitur aliqñ cum aleph in fine & dr̄ חַמְרָא חמרא
Chamra.Dan̄.5.precepit ergo iam temulentus.ꝓ q̄ he.le. Vinum
Precepit in guſtu vel ſapore vini.& in eo. Bibebant vinū.
חָמֵשׁ Chames.quinqꝫ.vt Eſa.43. Ita vt quinqꝫ partibus חָמֵשׁ
excederet.Et in eodē.45.Adhuc enim quinqꝫ anni Quinqꝫ.
reſidui ſunt.1.Reg.25.Et quinqꝫ arietes coctos.Eſa.19.Erūt
quinqꝫ ciuitates in terra egypti.Et in genere maſculio ſcri
bitur cū he in fine & dicitur חֲמִשָּׁה Chamiſſa. contra mo=
rem aliorū nominū.Gen̄.14.Quattuor reges contra quin
qꝫ.Et in eo.47.Extremos quoqꝫ fratrum ſuorū quinqꝫ vi
ros conſtituit.Et ſimiliter alia nomina numeralia a tribus
vſqꝫ ad decem ſeruant predictū ordinem: ꝙ in genere ma
ſculino aſſumunt he in fine.vt infra in ſuis locis dicetur.in
de verbum חִמֵּשׁ Chimes.i.quintam partem tulit.Siue qui= חִמֵּשׁ
tam partem impoſuit.ac ſi diceremus quintauit:ſicut a de= Quintare.
cem dicitur decimauit.vt Gen̄.41.Et quintā partē fructuū Quintam partem tol
cōgreget in horrea.Pro quo he.le.Et quintet terrā egypti. lere.
Et eſt ſenſus ſicut in lr̄a nr̄a.Inde חֲמִישִׁי Chamiſi.i.quītus. חֲמִישִׁי
vt Gen̄.1.Et factū eſt veſpere & mane dies quintus. & inde Quintus.
חֹמֶשׁ Chómes ſiue חֲמִישִׁית Chamiſith.i.quinta.ſ. pars.vt חֹמֶשׁ
Gen̄.47.Quintam partem regi dabitis.Et in eo. In vni= quinta ps
uerſa terra egypti regibus quinta pars ſoluitur. Leuit.5.&
quintā partē ponet.Et in eo.Et quintā deſuper partē dn̄o
cui damnū intulerat. Nu.5.Quintāqꝫ deſuper ei in quem
peccauerit. Accipitur etiam חֲמִישִׁית Chamiſith ꝓ quiquā חֲמִישִׁית
gulato.i.pro re quinqꝫ angulorū.3.Reg.6. Poſteſqꝫ angu=
lorū quinqꝫ.i.quin quāgulati.Sicut in eo.dicitur quadran= Quinquā gulati.
gulati.Et inde חֲמִשִּׁים Chamiſim.ideſt quīquaginta. Gen̄. חֲמִשִּׁים
18.Si fuerint quinquaginta iuſti in ciuitate. Et inde quin= Quinqua
quagenarius dicitur שַׂר חֲמִשִּׁים Sar chamiſim. ideſt prin= ginta.
ceps quinquaginta.vt Exo.18.Et cōſtitue ex eis tribunos
& centuriones & quinquagenarios & decanos. Pro quo in Quinqua
hebreo legitur.Principes milliū & principes cētum & pri genarii.
cipes quinquaginta & principes decem: ſcilicet virorum.
Et inde חֹמֶשׁ Chómes.Pro quo beatus hieronymus tran= חֹמֶשׁ
ſtulit inguen.2.Reg.2.Percuſſit ergo eum abner auerſa ha
ſta in inguine.Et in eo.3.Et percuſſit eum ibi in inguine Inguen.
& mortuus eſt.Et in eo.4. Et percuſſerunt eum in ingui=
ne.Et vt dicit nicolaus de lyra eſt locus in corpore humano
poſt quintam coſtam vbi pendent membra vitalia.Et quia
arma bellica ſunt fabricata cum coſtis & iuncturis ferreis
ad ſimilitudinem humani corporis & protegunt hominē חֲמֻשִׁים
vſqꝫ poſt inguen: inde dicitur חֲמֻשִׁים Chamuſim .i. arma=
ti.vel quia homines armati procedebant ordinatim quin=
queni ad bellum.Exo.13.Et armati aſcenderunt filii iſrael Armati.
de terra egypti.Et Ioſ.1.Vos āt trāſite armati añ fr̄es ur̄os.
חֵמֶת Chemath.ſiue חֵמֶת Chémeth. Lagena. hydria. vter. חֵמֶת
Gen̄.21.Et tollēs panem & vtrem aque impoſuit ſca= Vter.
pule eius.& in eo.Cūqꝫ cōſumpta eēt aqua in vtre. Oſee.7 Lagena.
Ceperūt pricipes furere a vino.Pro q̄ he.le.Ceperūt prīci
pes lagenā ſiue vtre vini:vel de vino.pōt ēt ſignare irā ſi=
ue furorē ſicut eſt in lr̄a nr̄a.vt Iob.21.Et de furore oīpotē Furor.
tis bibet.De quo vide infra in dictiōe יָחַם Iacham. Poni=
tur ēt pro felle.Deut.32.fel draconū vinū eorū.Abach.2. Fel.
Ve qui potū dat amico ſuo mittēs fel ſuū.Sed ēt in predicto
loco hebrei dicūt qḋ ſignat hydriam ſiue vtrem.
חֵן Chen.Gratia.De quo vide in dictione ſequenti. חֵן
חָנַן Chanan.miſereri.gratificari.donare.ſ.per gratiā.dep חָנַן
cari.orare.Gen̄.43.Deus inquit miſereatur tui fili mi. Miſereri.

© Biblioteca Nacional de España

Exo.33.Et miſerebor cui voluero. Pro quo in hebreo ha=
betur. Et miſerebor cui miſerebor: ſiue cui miſertus ſum.
Vnde in epiſtola beati pauli ad Romanos.cap̄.9. Sic habe
tur. Moyſi enim dicit miſerebor cui miſertus ſum. & ſcribi
tur in predictis locis p̄ ſimplicē nun: ſicut & in aliq̄bus aliis
ſequētibus. Iudi.21. Miſeremini eorū. Iob.19. miſeremini
mei miſeremī mei ſaltē vos amici mei. Ps.6. Miſerere mei
de⁊ qm̄ infirm⁊ ſum. Ps.25. Audiuit dn̄s & miſertus ē mei.
Ps.30. miſerere mei dn̄e qm̄ tribulor. p̄s.36. Iuſtus aūt mi
ſeretur & tribuit. Ps.66. Deus miſereatur nr̄i. Ps.76. Aut
obliuiſcetur miſereri deus. Ps.101. Quia tempus miſeren=
di eius. Prouer.14. Qui aūt miſeretur pauperi beatus. Et
in eo.19. Feneratur aūt dn̄o qui miſeretur paup̄is. Eſa.26.
Miſereatur impio & nō diſcet iuſtitiā. Et in eo.30. Propte=
rea expectat dn̄s vt miſereatur tui. Et in eo. Miſerans miſe
rebitur tui. Et in eo.33. Dn̄e miſerere mei. Amos.5. Si for=
te miſereatur dn̄s deus exercituū. Malach.1. Et nunc depre
camini vultum dei vt miſereatur noſtri. Sign̄at ēt donare
Donare. vt Gen̄.33. Quos donauit deus ſeruo tuo. Et in eo. Et quā
donauit mihi deus tribuens oīa. Ps.118. Et de lege tua mi=
ſerere mei. Pro quo btūs hieronymus ī pſalterio iuxta he.
ve. tranſtulit. Et legem tuā dona mihi. Et quādo eſt verbū
quarte coniugationis tunc ſign̄at deprecari ſiue orare. aut
quaſi per gratiā vel miſericordiam petere. vt Gen̄.42. Cū
q̄ȝ deprecaretur nos. Deut.3. Deprecatuſq̄ȝ ſum dn̄m. Iob.
Deprecari 19. Ore proprio deprecabar illū. Et in eo. Et orabam fili=
Orare. os vteri mei. Et q̄a ille qui orat vl' deprecatur ſubmiſſe loq̄=
Submiſſe loqui. tur: ideo ponitur in nr̄a tranſlatione p̄ ſubmiſſe loqui. Pro
uer.26. Quādo ſubmiſerit vocem ſuā nec crederis ei. Itē
Ingemiſcere. ponitur p̄ ingemiſcere. vt Hiere.23. Quomodo cōgemui
ſti cū veniſſent tibi dolores. Sed etiā in predicto loco he=
brei legunt. Quō deprecata es cū veniſſent tibi dolores. vl'
ſic. Quā gratiā ſiue quā miſericordiā habuiſti cū veniſſent
חֵן tibi dolores. Inde חֵן Chen. i. gr̄a Gen̄.18. Si īueni gratiā in
Gratia. oculis tuis ne tranſeas ſeruū tuum. Et in eo.39. Et dedit ei
gratiā in conſpectu principis carceris. Exo.3. Daboq̄ȝ gra=
tiam populo huic. Et in eo.12. Dn̄s autem dedit gratiā po
pulo corā egyptiis. Et aliq̄n̄ ſcribitur cū littera iod ī medio
& dr̄ חִין Chin. De quo ſupra dictū eſt in ſuo loco. & inde
חֲנִינָה חֲנִינָה Chanina. i. miſericordia ſiue gratia. Pro quo beatus
Requies. hieronymus tranſtulit requiē. Hiere.16. Qui nō dabūt vo
תְּחִנָּה bis requiē. & inde תְּחִנָּה Thechina. i. clementia. mīa. gratia.
deprecatio ſiue obſecratio. aut preces. vt Ioſ.11. Et non me
Clemētia. rerentur vllam clementiam. 3.Reg.8. Reſpice ad orationē
Preces. ſerui tui et ad preces eius. Et in eodem. Et exaudies in celo
orationes eorum & preces eorum. Et in eodem. Sint oculi
deprecatio tui aperti ad deprecationem ſerui tui & populi tui. Hiere.
תַּחֲנוּנִים 38. Proſtrabam ego preces meas coram Rege. Declinatur
etiam pluraliter תַּחֲנוּנִים Thachanunim ſiue תַּחֲנוּנֵי Tha=
chanune. ſecundum formam nominum maſculinorum. vt
deprecatio Ps.27. Quoniam exaudiuit vocē deprecationis mee. Ps.
Obſecrationes. 129. Fiant aures tue intendentes in vocē deprecatiōis mee.
Prouer.18. Cum obſecrationibus loquitur pauper. Hiere.
Mīa. 31. Et in miſericordia reducam eos. Zach.12. Spiritum gra
Preces. תַּחֲנוּנוֹת tie & precum. Reperitur etiam תַּחֲנוּנוֹת Thachanunoth. ſe
חִנָּם cundū formā noīum femininorū. vt Ps.85. Et intende uo=
ci deprecationis mee. Inde חִנָּם Chinam. i. gratis ſiue gra=
Gratis. tuito aut fruſtra: ſup̄uacue. Gen̄.29. Num quia frater meus
es gratis ſeruies mihi. Exo.21. Egredietur gratis abſq̄ȝ pe=
cunia. Nu.11. Recordamur piſciū quos comedebamus in e
Sup̄uacue gypto gratis. Ps.34. Quoniam gratis abſconderunt mihi
interitum laquei ſui. Et in eo. Superuacue exprobrauerūt a
Fruſtra. nimam meam. Prouer.1. Fruſtra ei iacitur rete ante oculos
pēnatorū. Malach.1. Et nō incēdat altare meum gratuito. Gratuito.
חָנָה Chana. caſtrametari. caſtra ponere. manere. expugna חָנָה
re. obſidere. circūdare. ſcilicet caſtris obſidentiū. Exo. caſtrametari.
13. Caſtrametati ſunt in etham. Et in eo.14. Reuerſi caſtra
metentur e regione phiairoth. Et in eo. in conſpectu eius Caſtra ponere.
caſtra ponetis ſuper mare. Et in eo.15. Et caſtrametati ſūt
iuxta aquas. Et in eo.9. Caſtrametati ſunt in eodem loco.
Et in eo. Ibiq̄ȝ iſrael fixit tentoria. Pro quo hebrei legunt.
Et manſit ibi iſrael. Iudi.11. Et caſtrametatus eſt trans Ar= Manere.
non. Et in eo.19. Mane apud me etiam hodie. Pro quo he.
le. Manete obſecro: ecce dies manendi vel quieſcēdi. i. eſt.
eo quod iam tendebat ad occaſum. vt ſupra in eodem dici=
tur. 1.Reg.4. Et caſtrametatus eſt iuxta lapidem adiutorii.
Et in eo. Porro philiſtiim venerūt in aphec. Pro quo he. le.
Et philiſtiim manſerūt ſiue caſtrametati ſunt in aphec. Et
in eo.13. Et aſcendentes caſtrametati ſunt in machmas. Et
in eo.17. Caſtrametati ſunt inter ſochoth & azecha. Poni=
tur etiam pro obſidere vel expugnare aut circūdare. ſ. ca=
ſtris obſidentium. 2.Reg.12. Et obſide ciuitatem & cape eā Obſidere.
3.Reg.16. Porro exercitus obſidebat gebbeton. 2. Paralip.
32. Et obſedit ciuitates munitas volens eas capere. Ps.26.
Si conſiſtant aduerſum me caſtra. ideſt ſi obſederint vel ca=
ſtrametati fuerint aduerſum me Eſa.29. Ve ariel ariel ciui=
tas quā expugnauit dauid. & poteſt etiā legi. Ciuitas in qua Expugnare.
manſit vel in qua habitauit dauid. Et in eodē. Et circunda circundare.
bo te quaſi ſpheram Zach.8. Et circundabo domum me=
am ex iis que militant mihi. Et inde תַּחֲנוֹת Thachanoth. תַּחֲנוֹת
ideſt manſio ſiue caſtrametatio. 4.Reg.6. In loco illo & il= caſtrametatio.
lo ponamus inſidias. Pro quo hebrei legunt. In loco illo &
illo manſio mea: ſcilicet erit ad inſidiandum. Et inde מַחֲנֶה מַחֲנֶה
Machane. ideſt caſtrametatio. Siue caſtra. aut turma. circun
uallatio. Et eſt vtriuſq̄ȝ generis tam in ſingulari quā in plu=
rali. vt Gen̄.32. Caſtra dei ſunt hec. Et in eodem. Si venerit caſtra.
eſau ad vnam turmam & percuſſerit eam: alia turma que re Turma.
liqua eſt ſaluabitur. Et in eodem. Ipſe vero manſit nocte il=
la in caſtris. Nu.2. In caſtris filiorum ruben ad meridia=
nam plagam. Deut.23. Dominus enim deus tuus ambulat
in medio caſtrorum tuorum. Et in plurali מַחֲנִים Macha= מַחֲנִים
nim: ſiue מַחֲנַיִם Machanaim ſecundum formam maſculi=
norum: aut מַחֲנוֹת Machanoth ſecundum formam femini= מַחֲנוֹת
nerum. ideſt turme. caſtra. agmina. vt Gen̄.32. Et appella=
uit nomen loci illius Mahanaim. ideſt caſtra. Et in eodem. Caſtra.
Et diuiſit populum in duas turmas. Et in eodem. Et nunc Turme.
cum duabus turmis regredior. Nu.10. Quando mouenda
ſunt caſtra. Et in eodem.13. Vrbes quales: murate an abſq̄ȝ
muris. pro quo hebrei legunt. Vrbes quales in quibus ha=
bitant: ſi in caſtris an in munitionibus. & eſt ſenſus ſicut in
littera noſtra. 1.Reg.17. Congregantes autem philiſtiim
agmina ſua. Et in eodem.29. Congregata ſunt ergo phili= Agmina.
ſtiim vniuerſa agmina. Canti.6. Quid videbitis in ſunami
te niſi choros caſtrorū. Et inde חֲנֻיוֹת Chanuioth. ideſt mā= חֲנֻיוֹת
ſiones parue. ſiue habitacula ad pernoctandum ſecundum
hebreos. Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit ergaſtu=
lum. Hiere.37. Itaq̄ȝ ingreſſus eſt Hieremias in domū la=
ci. & in ergaſtulum. Et inde חֲנִית Chanith. ideſt lancea ſi= Ergaſtulū
ue haſta. vt. 1.Reg.17. Haſtile autem haſte eius erat quaſi li חֲנִית
ciatorium texentium. Et in eodem. Ipſum autem ferrum Haſta.
haſte eius. Et in eodem.18. Tenebat autem ſaul lanceam.
Et in eodem.19. Niſuſq̄ȝ eſt ſaul configere dauid lan= Lancea.
cea. 1.Reg.22. Haſtam manu tenens. Et in eodem.26.
Ecce haſta regis. 2.Reg.23. Ipſe eſt qui leuauit ha=
ſtam ſuam. Et in plurali. חֲנִיתִים Chanithim ſecun= חֲנִיתִים
dum formam maſculinorum: ſiue חֲנִיתוֹת Chanithoth חֲנִיתוֹת

© Biblioteca Nacional de España

ſecundum formam femininorum.vt.2.Paralipo.23.Dedit
Lanceę. q̃ ioiada ſacerdos centurionibus lanceas clipeoſq̃. Eſa.2.
Et lanceas ſuas in falces.
חנט חנט Chanat. condire.ſ.aromatibus :ſicut in corporibus
mortuorũ fieri ſolet vt ſeruentur a putrefactione.pro
ducere.proferre.vt Geñ.50.Precepitq̃ ſeruis ſuis medicis
Condire. vt aromatibus condirent patrem ſuum. Et in eo. Quibus
iuſſa complentibus.Pro quo hebrei legunt.Et condierunt
medici iſraelem.Et in eodem. Iſte quippe mos erat cada=
uerum conditorum.Et in eo.Et conditus aromatibus repo
חנט ſitus eſt in loculo.Itẽ חנט Chanat.i. producere.proferre.ſ.
quando arbor profert primos fructus: vel qñ ficus profert
Proferre. groſſos ſuos.Canti.2.Ficus protulit groſſos ſuos. Et inde
חטה dicunt aliqui q̃ deriuatur חטה Chita.i.triticum vel frumẽ=
Triticum. tum:eo q̃d in lingua chaldaica dicitur חנטין Chintin.vt Eſ
חנטין dre.6. Frumentum ſal vinum & oleum.Et de hoc vide ſu=
Frumẽtũ. pra in dictione חטה Chita.
חנך חנך Chanach.Initiare.dedicare.erudire.ibuere.ſ. primis
rudimentis.Deut.20. Quis eſt homo qui edificauit
Dedicare. domum & non dedicauit eam.Et in eo.Et alius dedicet eã.
3.Reg.8.Dedicauerunt templũ dñi rex & filii iſrael. Inde
חנכה חנכה Chanucha.i.dedicatio.vt Nu.7. Hec in dedicatione
Dedicatio altaris oblata ſunt.Et in titulo.ps.30.Pſalmus cantici in de
חנך dicatione domus.Item חנך Chanach.erudire.ſiue imbue=
re.ſcilicet primis elementis vel a primis moribus. vt Pro=
uer.22.Prouerbium eſt:adoleſcens iuxta viã ſuã: etiam ſi ſe
Erudire. nuerit nõ recedet ab ea.pro quo hebrei legunt. Erudi ſiue
Imbuere. imbue adoleſcentem iuxta viam ſuam : etiam ſi ſenuerit
חניכים non recedet ab ea.Et inde חניכים Chanichim. ideſt eruditi
ſiue imbuti legibus domus. Pro quo beatus Hieronymus
Expediti. tranſtulit expeditos.vt Geñ.14.Numerauit expeditos ver
naculos ſuos.
חנם חנם Chinam.Gratis ſiue gratuito.ſuperuacue.fruſtra.De
Gratis. quo vide ſupra in dictione חנן Chanan.
חנמל חנמל Chanamal.pruina.Ps.77.Et moros eorũ in pruina
Pruina ſed btũs hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.trãſtu
ſtulit frigus.Hebrei tamen dicunt q̃ ſignificat ſpeciẽ grã=
dinis.Et ſolum inuenitur in predicto loco.
חנף חנף Chanaph.polluere.maculare.ſimulare.hypocritã eſſe.
Polluere. ſeducere. Accipere perſonam.Nu.35.Ne polluatis ter
ram habitationis veſtre.Et in eo. Que inſontium cruore
Maculare maculatur.Ps.105.Et interfecta eſt terra in ſanguinibus.ꝓ
quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve. trãſtulit.
Et polluta eſt terra in ſanguinibus.Et ẽt in trãſlatione nr̃a
fortaſſe debet legi infecta ꝓ iterfecta.Eſa.24.Et terra iter=
fecta ẽ ab hitatoribus ſuis.vbi ſil'r ꝓ interfecta debet legi in
fecta.i.polluta ſiue vitiata aut cõtaminata.Hiere.3. Nunqd
nõ polluta & cõtaminata erit terra illa.& in eo. Et polluiſti
terrã in fornicatiõibus tuis.Et in eo.23. Propheta nãq̃ &
Simulare. ſacerdos polluti ſunt.Dañ.11.& ipſi in teſtm̃ ſimulabũt frau
חנופה duleter.& inde חנופה Chanupha.i.pollutio vel cõtamiatio
Pollutio. Hiere.23.A ꝓphetis hiel'm egreſſa eſt pollutio ſup oẽm ter
חנף rã.Et inde חנף Chaneph.i.hypocrita.ſimulator. fallax. vt
Hypocrita Iob.8.Spes hypocrite peribit.& in eo.13.Non ei veniet in
cõſpectu eius oĩs hypocrita.Et in eo.15.Cõgregatio ei hy=
pocrite ſterilis.Et in eo.20.& gaudiũ hypocrite ad inſtar
Simulator. pũcti.Et in eo.34.qui regnare facit hoĩem hypocritam pp
pctã populi.Et in eo.36.Simulatores & callidi ꝓuocãt iram
dei.Ps.34.tẽtauerũt me ſubſãnauerũt me.Pro q̃ btũs hie
Simulatio. ronymus in pſalterio iuxta he.ve.trãſtulit. In ſimulatione
verborũ fictorũ.& in he.legitur in pl'i.ſ.in ſimulatorib9 vl'
ſimulatiõibus.Eſa.9.Quia oĩs hypocrita eſt & nequã. Et
Fallax. in eo.10.Ad gentẽ fallacẽ mittã eum.Et in eo.33. Poſſedit

timor hypocritas.Et inde חנף Chóneph.i. hypocriſis vel חנף
ſimulatio.vt Eſa.32. Vt perficiat ſimulationem. Simulatio.
חנק חנק Chanac.ſtrangulare.necare.laqueo ſuffocare. 2.Reg. חנק
17.Diſpoſita domo ſua ſuſpẽdio iteriit.i.laqueo ſe ſuf laqueo ſuf
focauit.Iob.7. Quam ob rem elegit ſuſpendium anima focare vel
mea.Naum.2.Et necauit leonibus ſuis. ſuſpendere Necare.
חסד חסד Cheſed.miſericordia.beneficiũ.gratia.Geñ. 21. Hãc חסד
miam facies mecũ.& in eo.Iuxta miam quã feci tibi Miſericor
facies mihi.Et in eo.47.Et facies mihi miam & veritatẽ. dia.
Exo.15.Dux fuiſti in miſericordia populo quẽ redemiſti.
Et in eo.34.Faciens miſericordiã in millia.Deut.7.Cuſto
diens pactũ & miam.2.Reg.16.Hec eſt inquit gratia tua ad Gratia.
amicũ tuum.Iob.6.Qui tollit ab amico miam.Ps.25.qm̃
mia tua ante oculos meos eſt.Ps.88.Miſericordias dñi in
eternũ cantabo.& in eo.qm̃ dixiſti in eternũ mia edificabi
tur.Prouer.3.Miſericordia & veritas non te deſerant. E=
ſa.16.Et preparabitur in mia ſolium.Et in eo. 57. Et viri
mie colliguntur.Ione.2.Miſericordiam ſuã derelinquũt.
i.nõ recordãtur beneficiorum tanq̃ ingrati. Et inde חסיד Beneficiũ. חסיד
Chaſid.i.miſericors.ſanctus.benignus.benefaciens.ſiue q
eſt in ſtatu gratie.Ps.4.Qm̃ mirificauit dñs ſanctũ ſuum. Sanctus.
Ps.11.quoniã defecit ſanctus.Ps.15. Non dabis ſanctũ tuũ
videre corruptionẽ.Et inde verbũ חסד Chaſad.i.ſanctum חסד
vel miſericordem eſſe.Ps.17.Cum ſancto ſanctus eris.vbi Sanctũ eſſe.
ponitur nomen & verbum ab eo deriuatum.Item חסד cha חסד
ſad.ponitur per antiphraſin pro improperare ſiue inſulta=
re.vt Prouer.25.Ne forte inſultet te qui audierit. Et inde Inſultare.
חסד Cheſed.ideſt improperium ſiue nefas.vel res nefaria חסד
vt.Leuit.20.Nefariam rem operati ſunt.Item חסידה Cha Nefaria res
ſida.Nomen auis eſt inmunde. Pro quo beatus hierony= חסידה
mus tranſtulit porphyrionem.Leuit.11. Onocrotalum & Porphyri
porphyrionem.Hebrei tamen dicunt q̃ ſignat ciconiam. on.
חסה חסה Chaſa.confidere.fiduciam habere.ſperare. protege= חסה
re.Tutari.Deut.32. Vbi ſunt dii eorum: in quib9 ha Fiduciam
bebant fiduciam.Ps.5.Et letentur omnes qui ſperant in te habere.
Ps.16.Qui ſaluos facis ſperantes in te.Ps.30.In te dñe ſpe Sperare
raui.Ps.35.In tegmine alarum tuarum ſperabunt. Ps.56. confidere.
Quoniam in te confidit anima mea.Et in eodem. Et i vm
bra alarum tuarum ſperabo.Ps.63.Letabitur iuſtus in do
mino:& ſperabit in eo.Prouer.14.Sperat autem iuſtus in
morte ſua.Eſa.14. Et in ipſo ſperabunt pauperes populi
eius.Naum.1.Et ſciens ſperantes in ſe. Soph.3. Et ſpera=
bunt in nomine domini.Item ſignificat protegere vel tu=
tari.vt Iudi.9.Venite & ſub vmbra mea requieſcite.i. ꝓte= Protegere
cti & ſecuri eſtote.Ps.60.Protegar in velamento alarũ tua=
rũ.ps.90.Et ſub pennis eius ſpabis.i.ꝓtegeris.& ide חסות חסות
Chaſuth.i.fiducia.Protectio.vt Eſa. 30. Et fiducia vmbre Fiducia.
egypti in ignominiã.Et inde מחסה Machſe.i.ſpes.fiducia. מחסה
Protectio.ps.45.Deus nr̃ refugiũ & virtus.pro quo beat9
hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit. Deus nr̃a
ſpes & fortitudo.Ps.61.Deus adiutor noſter in eternũ. pro Spes.
quo beatus Hieronymus tranſtulit.Deus ſpes noſtra ſem=
per.ps.70.Et tu adiutor fortis.pro quo beatus Hierony=
mus tranſtulit.Et tu ſpes mea fortiſſime.ps. 90. Dicet do=
mino ſuſceptor meus es tu.pro quo beatus hierõymus trã=
ſtulit.Dicẽs dño ſpes mea.Et in eo.qm̃ tu dñe ſpes mea.ps
103.Petra refugium herinaciis.i.ꝓtectio ſiue tutamen he= Refugium
rinaciis.Eſa.25.Spes a turbie: vmbraculum ab eſtu.Et in
eo.28.quia poſuimus mendacium ſpes noſtra.
חסל חסל Chaſal.deuorare deuaſtare.Deu.28.qm̃ locuſte deuo חסל
rabũt oĩa.& ide חסיל Chaſil.i.bruch9.gen9 locuſte.ſi Deuorare חסיל
ue rubigo a deuorãdo vl' deuaſtãdo dictũ.vt Eſa.33.ſic col
ligitur bruch9.Iohel.1.reſiduum bruchi comedet rubigo. Bruchus.

© Biblioteca Nacional de España

חָסַם Ligare
מַחְסוֹם Cuſtodia

חָסַם Chaſam.claudere ſiue ligare.ſ.os.vt Deut.25.Non ligabis os bouis terentis. Ezech.39. Que obſtupeſcere faciet pretereuntes.Pro quo hebrei legunt.Que claudere faciet pretereuntes.ſ.ora vel nares propter magnitudinem fetoris cadauerum mortuorum.Sicut exponunt hebrei.& inde מַחְסוֹם Machſom.i.illud quo aīaliū ora claudūtur.Pro quo tranſlatio noſtra habet cuſtodiā.vt.Ps.38.Poſui ori meo cuſtodiā.Beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit ſilentium.

חֹסֶן Fortitudo חִיסְנָא Diuitie Subſtātia Opes. חָסַן Reponere חָסֹן Fortis Potens. חָסִין Potens. חֲסַן Obtinere.

חֹסֶן Chóſen.fortitudo.potentia.diuitie.opes.vt Prouer.15 Domus iuſti plurima eſt fortitudo.Dañ.4. In robore fortitudinis mee.& aliquando ſcribitur cum aleph in fine. & dicitur חִיסְנָא Chiſna.Dañ.2.Et regnum & fortitudinē & imperium & gloriam dedit tibi.Accipitur etiam pro diuitiis vel ſubſtantia aut opibus.Eſa.33.Diuitie ſalutis ſapiētia & ſcientia.Hiere.20.Et dabo vniuerſam ſubſtantiam ciuitatis huius.Ezech.22.Opes & precium acceperunt.& inde verbū.חָסַן Chaſan.i.theſaurizare.reponere.Eſa.23.Nō condentur nec reponētur.& inde חָסֹן Chaſon.i.fortis ſiue potēs.Eſa.1.Et erit fortitudo veſtra vt fauilla ſtuppe & opꝰ vr̄m q̄ſi ſcintilla.pro quo hebrei le.Et erit fortis in ſtuppā & opus ſuum q̄ſi ſcintilla.Amos.2.Et fortis ipſe quaſi quercus.& aliq̄n ſcribitur cum iod in ſecunda ſyllaba. & dicitur חָסִין Chaſin.vt.Ps.88.Quis ſimilis tui potens es dñe.Item חֲסַן Chaſan in lingua chaldaica ſignificat obtinere vel poſſidere aut hereditare.Dañ.7.Et obtinebit regnum vſqꝫ in ſeculum.Et in eo.Et regnū obtinebūt ſancti.i. poſſidebūt.

חֲסַף Fictilis Teſta.

חֲסַף Chaſaph ſiue חַסְפָּא Chaſpa.in līgua chaldaica ſignificat fictile ſiue teſtam.Dañ.2. Quedā aūt fictilis. & in eodē.Tunc contrita ſunt pariter ferrum:teſta.

חֲסַפְּס מְחֻסְפָּס pilo cōtuſſum.

חֲסַפְּס Chaſphas. minutum ſiue contuſſum.& additur lr̄a mem in pricipio & dicitur מְחֻסְפָּס Mechuſpas.Pro q̄ btūs Hieronymꝰ tranſtulit.Quaſi pilo contuſſū.Exo.16 Apparuit in ſolitudine minutum & quaſi pilo cōtuſſum.& ſolum inuenitur in predicto loco.& dicunt aliqui hebrei ꝙ ſignificat rotundū.In tranſlatione chaldaica habetur quaſi decorticatum.

חָסֵר Minui. Deficere Deeſſe. Indigere חֶסֶר Egeſtas

חָסֵר Chaſar.deeſſe.deficere.indigere.diminui.vt Geñ.8. Et ceperunt minui poſt centum quinquaginta dies. Et in eodem. At vero aque ibant & decreſcebant.i. deficiebant vel minuebantur.& in eodem.18.Quod ſi minꝰ quinquaginta iuſtis quinqꝫ fuerint.Pro quo hebrei legūt.Si forte deficiāt de quinquaginta iuſtis quinqꝫ. Exo.16. Nec qui minus parauerat reperit minus.Pro quo hebrei legūt. Nec qui minus parauerat diminuit.ſ.menſurā gomor.& eſt ſenſus ſicut in littera noſtra.Deut.2.Et nihil tibi defuit.& in eodem.8.Et rerum omniū abundantia perflueris. Pro q̄ he. le.Nihil indigebis in ea.Et in eodem.15.Et dabis mutuum quo eum indigere perſpexeris. 1.Reg.21. An deſūt nobis furioſi.3.Reg.17. Nec lecythꝰ olei minuetur. & in eodē. Et lecythꝰ olei non eſt imminutꝰ. Nee.9.Nihil eis defuit.Ps.8 Et minuiſti eum paulominꝰ ab angelis.Ps.22.Et nihil mihi deerit.Prouer.10.Et virga in dorſo eius qui indiget corde.& in eodem.12.Quam glorioſus & indigens pane.& in eodem.28.Dux indigens prudentiā multos opprimit.& in eodem.31.Et ſpoliis non indigebit.Eccl's.4. Et fraudo animam meam a bonis.i.diminuo bona anime mee.& in eodem.6.Et nihil deeſt anime ſue.Canti.7. Nunq̄ȝ indigens poculis. Eſa.23.Et potum ſitienti auferat.Pro quo hebrei legunt.Potum ſitiēti diminuat ſiue indigere faciat. Hiere. 44.Indiguimus omnibus.& inde חֲסַר Chaſer ſiue חֶסֶר Cheſer.i.defectus.egeſtas.indigentia.vt Prouer. 10. Indocti autem in cordis egeſtate morientur..& in eodem.28.Et ignorat ꝙ egeſtas ſupueniet ei.& inde חֹסֶר Chóſer.i.penuria.egeſtas.indigētia.defectus.Deut.28.Propter rerū oīm penuriā.Iob.30.Egeſtate & fame ſteriles.Amos.4.Et indigentiā panis in oīnibus locis veſtris.& inde חֶסְרוֹן Cheſron ideſt defectus ſiue diminutio.aut indigentia. Eccl's.1. Stultorum infinitus eſt numerus.Pro quo hebrei legunt.Et defectus nō poteſt numerari.Poteſt etiam legi ſic. Et deficiēs vel indigens.ſ.corde & intellectu non poteſt numerari. Et tunc erit ſenſus ſicut in littera noſtra. & ponitur ibi in hebreo ſingulare pro plurali.ſicut in pluribus aliis locis. Et inde מַחְסוֹר Machſor.i.defectus ſiue indigētia.aut penuria. Iudi.18.In quo nullius rei eſt penuria.& in eodem.19.Nulla re indigemus niſi hoſpitio.Pro quo hebrei legunt.Nullius rei eſt indigentia.& in eodem.Et prebebo omnia que neceſſaria ſunt.Pro quo hebrei legunt.Omnis indigentia tua ſuper me.Et eſt ſenſus ſicut in littera noſtra. Prouer. 28.Qui dat pauperi non indigebit.i.non erit ei indigētia vel egeſtas.

חֹסֶר Penuria. Egeſtas Indigētia חֶסְרוֹן Defectus. מַחְסוֹר Penuria. Indigētia

חַף Chaph.mundus ſiue immaculatus. De quo vide in dictione ſequenti.Quia inde deriuatur ſecūdū hebreos.

חַף

חָפַף Chaphaph.occultare.velare.protegere.btūs Hieronymꝰ trāſtulit:q̄ſi in thalamo morari.Deut.33.Quaſi in thalamo tota die morabitur.Pro quo he.le.Protegens ſup eum tota die.Inde חוּפָּה Chupa.i.thalamus.eo quod eſt coopertus & velatus.Ps.18.Et ipſe tanqꝫ ſponſus procedēs de thalamo ſuo.Ioel'.2.Egrediatur ſpōſus de cubiculo ſuo. & ſponſa de thalamo ſuo.& inde חוֹף Choph.i.portus vel littus.aut ſtatio nauium:eo quod occultat & protegit naues. Geñ.49.Zabulon in littore maris habitabit. & in eodem Et in ſtatione nauium.Hiere.47.Et aduerſus maritimas eius regiōes.Pro quo he.le.Et aduerſus portum maris. Et inde חַף Chaph.i.mundus ſiue immaculatus.vt Iob.33.Immaculatus & non eſt iniquitas in me.

חָפַף In thalamo morari protegere. חוּפָּה Thalamꝰ. חוֹף Littus. Statio nauium. Maritima Portus חַף Immaculatus.

חָפָא Chapha.irritare.De quo vide in dictione ſequenti.

חָפָא

חָפָה Chapha.operire.tegere.velare.vt.2.paralip.3.Domū quoqꝫ maiorē texit tabulis ligneis abiegnis. & in eodem.Texit domum & trabes eius & poſtes.& in eodem.Cenacula quoqꝫ texit auro.Eſter.6.Lugens & operto capite. & in eodem.7.Et ſtatim operuerūt faciem eius.Ps.67. Pēne columbe deargentate.Pro quo in hebreo legitur.Coopte argento.Hiere.14. Operuerunt capita ſua.Itē חֲפַא Chapha.cum aleph in fine.i.irritare ſiue detrahere.ſ.occulte.vt 4.Reg.17.Et irritauerunt filii iſrael verbis non rectis dominum deum ſuum.

חָפָה Tegere Operire Cooperire חֲפַא Irritare.

חָפַז Chaphaz.feſtinare ſiue feſtināter abire.formidare.expaueſcere.mirari.admirari.ſtupeſcere.ſtrīgere.2.Reg. 4.Cūqꝫ feſtinaret vt fugeret cecidit.4.Reg.8. Que proiecerant ſyri dum turbarentur.i.dum feſtinarent vt fugerēt. 1.Reg.23.Porro dauid deſpabat ſe poſſe euadere.pro q̄ he. le.Et dauid feſtinabat ire a facie ſaul.Poteſt etiam legi ſic.& dauid formidabat ad eūdum a facie ſaul.i.formidabat poſſe abire a facie ſaul.quod eſt idē ſenſus cū littera noſtra. Itē ſignificat formidare ſiue expaueſcere.Deut. 20. Nolite cedere neqꝫ formidetis.Ps.103.A voce tonitrui tui formidabunt. Itē ſignificat mirari.ſiue admirari.aut ſtupeſcere:vel exceſſum mentis.vt iob.40.Ecce abſorbebit flumē & nō mirabitur.Ps.30.Ego dixi in exceſſu mentis mee. Ps.34. Cōturbati ſunt cōmoti ſunt.pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Cōturbati ſunt admirati ſunt.Ps.115.Ego dixi in exceſſu meo.& beatus Hieronymus in predicto pſalterio trāſtulit.Ego dixi in ſtupore meo & inde חִפָּזוֹן Chiphazon.i.feſtinatio aut pauor.vel admiratio ſiue exceſſus.ſ.mentis.vt Exo.12.Et comedetis eum fe⸗

חָפַז Feſtinare. Feſtināter fugere. Formidar̄e Mirari Exceſſꝰ mētis. חִפָּזוֹן

© Biblioteca Nacional de España

Feſtinatio ſtinanter. Pro quo hebrei legunt. Comedetis eum in feſti-
Pauor natione. Deut. 16, In pauore egreſſus eſt de egypto. Põitur
etiã pro tumultu. vt Eſa. 52. Qm̃ nõ in tumultu exibitis
Tumultus חֹפֶן חֹפֶן Chóphen. Interior pars manus: que vola dicitur ſiue
pugnus vel pugillus. & ſolum inuenitur in nũero plu-
Manus rali. Exo. 9. Tollite plenas manus cineris de camio. Leuit.
16. Et hauriens manu cõpoſitum thymiama. Pro quo he-
brei legunt. Et plenis manibus ſiue pugillis thymiamate.
Pugillus Eccl's. 4. Melior eſt pugillus cũ requie: q̃ plena vtraq; ma
nus cum labore.

חָפֵץ חָפֵץ Chaphes. velle. placere. voluntatem aut complacẽtiã
habere. ſiue dilectionẽ vel amorem habere. Gen̄. 34.
Amabat enim puellam valde. pro quo he. le. Quia volebat
Voluntatẽ habere. aut voluntatem ſiue cõplacentiã habebat in filia iacob. Nu.
14. Si propicius fuerit dñs. pro quo he. le. Si voluntatẽ ha-
buerit dñs. aut ſi vult dñs. Deut. 21. Si aũt poſtea nõ ſederit
animo tuo. pro quo he. le. Et ſi non habueris voluntatẽ vel
cõplacentiã in ea. & in eo. 25. Sin aũt noluerit accipere vxo
Velle. rem fratris ſui. i. ſi non voluerit. Iudi. 13. Si dñs nos vellet
occidere. 1. Reg. 15. Nunquid vult dñs holocauſta & victi-
mas. Ps. 146. Non in fortitudine equi volũtatem habebit.
Canti. 8. Donec ipſa velit. Ezech. 18. Nunquid voluntatis
mee eſt mors impii. i. nunquid voluntatem habeo in mor-
te impii. & in eo. Quia nolo mortẽ morientis. pro quo he.
le. Quia non habeo voluntatẽ in morte moriẽtis: ſiue quia
non volo mortem morientis. & in eodem. 33. Viuo ego di-
cit dominus nolo mortem impii. i. non volo. Ponitur etiã
Stringere pro ſtringere. vt Iob. 40. Strinxit caudam ſuam quaſi ce-
חֵפֶץ drus. & inde חֵפֶץ Chéphes. i. voluntas. complacentia. bene-
Volũtas. placitum. Ps. 1. Sed in lege domini volũtas eius. Ps. 110. Ex
quiſita in omnes voluntates eius. Eſa. 58. In die ieiunii ve
ſtri inuenitur voluntas veſtra. & in eo. Facere voluntatẽ tuã
in die ſancto meo. & in eo. Et non inuenitur voluntas tua.
Ponitur etiam in numero plurali. pro reb9 precioſis. i. pro
iis que deſiderantur. vt Prouer. 3. Et omnia que deſideran-
tur huic non valent comparari.

חָפַר חָפַר Chaphar. fodere. explorare. contemplari. conſidera-
re. ſcrutari. confundere ſiue cõfundi. erubeſcere. Gen̄.
Fodere 21. Qm̃ ego fodi puteũ iſtum. & in eo. 26. Oms puteos q's
foderant ſerui patri illius. & in eo. Fodit alios puteos: quos
foderant ſerui patris ſui abraã. & in eo. Foderũtq; in torrẽ
tem. & in eo. Profectus inde fodit alium puteũ. Nu. 21. Pu-
teus quem foderunt principes. Iob. 12. Et defoſſus ſecurus
dormies. Quod ſic exponitur ab hebreis. ſ. dormies ſecur9
quaſi terra eſſet defoſſa in circuitu tuo. Sicut fit in arce vel
fortalicio ne inimici poſſint accedere ad murum. Eccl's. 10
Qui fodit foueam incidet in eam. Hiere. 13. Et fodi & tuli
lumbare. Item ſignificat explorare vel conſiderare aut con
Explorare. templari ſeu ſcrutari. Ioſ. 2. Vt explorarent terram. & in eo
Cõſiderar. dem. Et omnẽ terram conſiderare venerunt. Iob. 3. Quaſi
Scrutari effodientes theſaurum. pro quo he. le. Et ſcrutantur eam. ſ.
Cõtẽplari. mortem magis q̃ theſauros. & in eodẽ. 39. Inde contẽpla-
tur eſcam. Significat etiam confundere vel erubeſcere. Ps.
Cõfundere 33. Et facies veſtre non confundentur. Prouer. 13. Impius
autem confudit & cõfudetur. & in eodẽ. 19. Ignominioſus
Erubeſcer. erit & infelix. pro quo he. le. Confundere faciens & erube-
ſcere faciens. Eſa. 1. Erubeſcetis ſuper hortis quos elegera-
tis. & in eo. 24. Erubeſcet luna & confundetur ſol. & in eo-
Pudere. dem. 33. Confuſus eſt libanus. & in eo. 54. Non em̃ te pude
חָפַשׁ bit. i. non erubeſces. Hiere. 15. Confuſa eſt & erubuit.

Libertate donare. חָפַשׁ חָפַשׁ Chaphas. liberum eẽ. liberare. i. libertate donare. Le
uit. 19. Nec libertate donata. & in eodẽ. Quia nõ fuit
חָפְשִׁי libera. & inde חָפְשִׁי Chopſi. i. liber vel liberatus. Exo. 21. In
ſeptimo egredietur liber gratis. Deut. 15. In ſeptimo anno Liber
dimittes eum liberum. & in eo. Et quem libertate donaue-
ris: nequaq; vacuum abire patieris. Iob. 3. Et ſeruus liber a
domino ſuo. & in eo. 39. Quis dimiſit onagrũ liberum. Ps.
87. Inter mortuos liber. & in pl'ali חָפְשִׁים Chopſim. Hie- חָפְשִׁים
re. 34. Vt dimitteret vnuſquiſq; ſeruum ſuum & ancillam Liberi
ſuam liberos. & inde חֹפֶשׁ Chóphes. i. libertas. Ezech. 27. חֹפֶשׁ
In tapetibus ad ſedendum. pro quo hebrei legunt. In pan-
nis ſiue in veſtibus libertatis ad ſedendũ ſiue ad equitandũ Libertas
ideſt pannis ſiue tapetibus quibus liberi vtuntur. ſicut ex-
ponunt hebrei. & inde חָפְשִׁית Chopſith. pro q' beatus Hie חָפְשִׁית
ronymus tranſtulit ſeparatam. vt. 2. Paralip. 26. Et habita-
uit in domo ſeparata plenus lepra. i. libera ab aliorum ho- Separata.
minum habitatione.

חָפַשׂ חָפַשׂ Chaphas cũ apice ceboleth. ſcrutari. inueſtigare. mu
tare. Gen̄. 44. Quos ſcrutat9 incipiens a maiori vſq; Scrutari
ad minimũ. 1. Reg. 23. Scrutabor eũ i cũctis millibus iuda.
Ps. 63. Scrutati ſunt iniquitates: defecerunt ſcrutantes ſcru
tinium. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatũ. Ps.
76. Et ſcopebã ſpm̃ meũ. pro quo hebrei legunt. Et ſcruta-
batur ſpiritus meus ſiue inueſtigabat vel inueſtigabatur.
Prouer. 2. Et ſicut theſauros effoderis illam. i. ſcrutatus fue-
ris vel inueſtigaueris illam. & in eodẽ. 20. Que inueſtigat inueſtigar
omnia ſecreta ventris. Thren̄. 3. Scrutemur vias noſtras.
Amos. 9. Inde ſcrutans auferam eos. Soph. 1. In tẽpore illo
ſcrutabor ieruſalem in lucernis. Abdie. 1. Quomodo ſcru-
tati ſunt eſau. vbi põitur in hebreo verbũ paſſiuum prime
coniugationis quod ſcribitur cũ nun in principio. Item ſi-
gnificat mutare. ſ. habitum vel vultũ. vt. 1. Reg. 28. Mutauit Mutare.
ergo ſaul habitum ſuum. 3. Reg. 20. Et mutauit aſperſione
pulueris os & oculos ſuos. & in eodem. 22. Sume arma tua
& ingredere prelium. pro quo he. le. Muta. ſ. habitum &
ingredere prelium. & in eodem. Porro rex iſrael mutauit
habitum ſuum. Iob. 30. In multitudine eorum cõſumitur
ueſtimentum meũ. pro quo hebrei legunt. In multitudine
fortitudinis. ſ. dolorum mutatur veſtimentum meum. Et
eſt ſenſus ſicut in littera noſtra. Prouer. 28. Regnantibus
impiis ruine hominũ. pro quo hebrei legunt. Cum ſurre-
xerint impii mutatur homo. vel ſecũdum aliam ſignifica-
tionem ſcrutatur ſiue inueſtigatur homo.

חֵץ Ches. Sagitta. De quo vide in dictione ſequenti. quia חֵץ
inde deriuatur.

חָצַץ חָצַץ Chaſas. diuidere. dimidiare. vt Iob. 21. Et numerus
menſium eius dimidietur. Item חָצָץ Chaſas. i. ſagit- Dimidiar.
ta. iaculum. Ps. 76. Etenim ſagitte tue tranſeunt. & cõmuni חָצָץ
ter ſcribitur cũ ſimplici ſade. & dicitur חֵץ Ches. vt. 4. Reg. חֵץ
19. Nec mittet in eum ſagittam. Hiere. 9. Sagitta vulnerãs Sagitta.
lingua eorũ. & in eo. 50. Non parcatis iaculis. quod in he- Iaculum
breo legitur ſingulariter. ſ. iaculo vel ſagitte. Scribitur etiã
cum iod in fine & dicitur חֵצִי Chéſi. vt. 1. Reg. 20. Iecit aliã חֵצִי
ſagittam trãs puerum. & in eo. Ecce ibi eſt ſagitta. 4. Reg.
9. Et egreſſa eſt ſagitta per cor eius. & in plurali חִצִּים Chi- חִצִּים
ſim ſiue חִצֵּי Chiſe. vt Deut. 32. Sagittas meas complebo in Sagitte
eis. 1. Reg. 20. Et ego tres ſagittas mittam iuxta eũ. Ps. 19.
Sagitte potẽtis acute. & ĩde מְחַצֵּץ Mechaſes ſiue חֹצֵץ Cho מְחַצֵּץ
ſes. i. balliſtarius ſiue ſagittarius aut phalanx vel turma ar-
matorum & curruum. Iudi. 5. Vbi coliſi ſunt currus. Pro q' balliſtari9.
hebrei legunt. A voce ſagittariorum uel balliſtariorũ. Pro Turma
uer. 30. Et egredietur vniuerſa per turmas ſuas. Item חָצָץ חָצָץ
Chaſas. i. calculus ſiue lapillus. Prouer. 20. Et poſtea imple
bitur os eius calculo. Ponitur etiam tranſlatiue pro nume- Calculus
ratione vel numero. vt Thren̄. 3. Confregit ad numerũ dẽ Numerus.
tes meos. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Cõfre-

© Biblioteca Nacional de España

git calculo ſiue in modum arene dentes meos.

חָצַב חצב Chaſab.fodere. ſcindere. ſecare. percutere. excidere.
Fodere ſculpere.dolare. Deut.6. Ciſternas quas non fodiſti.
Pro quo in hebreo habetur.Ciſternas defoſſas ſiue exciſas
quas non fodiſti ſiue nō excidiſti.& in eodem.8. Et de mō
Scindere. tibus eius eris metalla fodiuntur.2.Paralip.2.Et octoginta
millia qui cederent lapides de mōtibus.Ps.28. Vox domi-
ni intercidentis flamā ignis.i.excidentis.Et beatus Hiero-
nymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit. Vox domini di-
uidens flāmā ignis.Prouer.9.Excidit colūnas eiꝰ ſeptem.
Excidere Eſa.5.Torcular extruxit in ea.pro quo he.le.Torcular exci
dit ſiue effodit in ea.& in eodē.10.Nunquid gloriabitur ſe-
Secare. curis contra eum qui ſecat in ea.& in eodem.15. Attendite
ad petram vnde exciſi eſtis.& in eodem.22. Quia excidiſti
tibi hic ſepulchrū: excidiſti in excelſo memoriale. Pōitur
Percutere. etiam pro percutere.Eſa.51.Nunquid non tu percuſſiſti ſu
Sculpere. perbum.Item ſignificat ſculpere ſiue dolare.vt Iob.19 Vel
certe ſculpātur in ſilice.Oſee.6.Propter hoc dolaui in pro-
Dolare phetis.& inde מַחְצֵב Machſeb.i.lapicidium.ſ.locus vnde la
מַחְצֵב Lapidicia pides exciduntur.vt.4.Reg.22.Vt emantur ligna & lapi-
des de lapidicinis.

חָצָה חצה Chaſa.diuidere.Partiri.dimidiare.ſeparare.Geñ.33.
Diuidere Diuiſitq; filios lie & rachel.Exo.21. Vendent bouem
viuum & diuidēt precium.& in eo.Cadauer aūt mortui in
ter ſe diſpartient.i.diuident.Nu.31.Diuideſq; ex equo pre-
dam.& in eodem.Ex media parte filiorū iſrael quā ſepara-
Separare uerat.Iudi.7.Diuiſitq; trecētos viros in tres ptes.4. Reg.
2.Et diuiſe ſunt huc atq; illuc.Iob.40.Diuident illum ne-
Dimidiare gociatores.Ps.54.Non dimidiabunt dies ſuos.Eſa.30.Ve
lut torrens inundans uſq; ad mediū colli. Pro quo hebrei
legunt.Vſq; ad collum dimidiabit.& eſt ſenſus ſicut in lit-
חֲצִי tera noſtra.Dañ.11.Et diuidetur in quattuor vētos celi. Et
Medium inde חֲצִי Chaſi ſiue חֱצִי Cheſi.i.dimidium.ſemis.ſiue me-
dia pars.vt Exo.12.Factum eſt autem in noctis medio. Et
in eodē.25.Cuius longitudo habebat duos & ſemis cubi-
Semis. Dimidium tos.& in eodem.Latitudo cubitum & dimidium.& in eodē
Altitudo cubitum ſimiliter ac ſemiſſem.3. Reg.3. Et date
חֲצוֹת dimidiam partem vni & dimidiam partem alteri. & inde
Media. חצות Chaſoth.i.dimidium.Exo.11.Media nocte igrediar
מֶחֱצִית in egyptum.Ps.118.Media nocte ſurgebam ad confitendū
tibi.Scribitur etiam cū mem in principio & dicitur מַחֲצִית
Dimidium Machaſith ſiue מֶחֱצָה Mecheſa.i.dimidiū ſiue dimidia ps.
Media ps vt Exo.30. Dimidium ſicli iuxta menſuram templi.& in eo
dem.Media pars ſicli offeretur dño.Leuit.6. Medium eiꝰ
mane & medium eius veſpere.Nu.31.Ex media quoq; par-
te filiorum iſrael accipies.& in eodem.Dataq; eſt media ps
his qui in prelio fuerant.

חֵצֶן חצן Chiſen ſiue חֹצֶן Choſen.ſinus.vlna. Nee.5. Inſup ex-
Sinus. Vlna. cuſſi ſinum meū.Ps.128.Et ſinum ſuum qui manipu
los colliget.Eſa.49.Et afferent filios tuos in vlnis. Et ali-
qui hebrei dicunt ꝙ ſignificat brachium.

חֲצַף חצף Chaſaph.in liugua chaldaica ſignificat vrgere ſiue te
מַחְצְפָא mere agere ſeu ipudēter agere.& inde מַחְצְפָא Mach
Vrgens ſepha.i.vrgens ſiue temeraria vel impudens.Dañ.3. Et iuſ
ſio regis vrgebat.Ponitur etiā pro crudeli.vt in eodē.2. Et
Crudelis tam crudelis ſentētia a facie regis eſſet egreſſa. Et etiam in
predicto loco hebrei legunt.Impudēs ſiue temeraria ſnīa.

חָצַר חצר Chaſar.clangere.vel canere.ſ.tuba.& ſcribitur cū du-
Clangere. plici ſade.vt.1.Paralip.15.Sacerdotes clangebant tu-
Canere tuba. bis.2.Paralip.5. Et cū eis cētum viginti canētes tubis.& in
eodem.7.Porro ſacerdotes canebāt tubis ante eos. & in eo
dem.29.Hi qui tenebant tubas erāt in officio ſuo.pro quo
hebrei legunt.Et tube clangebant:ſiue vt ita dicā:tibicina-
bant.vbi ponitur nomen & verbum ab eo deriuatum.& in
de חֲצֹצְרָה Chaſoſra.i.tuba.vt Oſee.5.Clangite buccina in חֲצֹצְרָה
gabaa tuba in rama.& in plurali חֲצֹצְרוֹת Chaſoſroth.i.tube Tuba
vt Nu.10.Fac tibi duas tubas argenteas.& in eodem.31. Et חֲצֹצְרוֹת
tubas ad clangendum tradidit ei.Ps.97.In tubis ductilibꝰ. Tube
Item חָצֵר Chaſer.Atrium.veſtibulū.villa.& reperitur ge- חָצֵר
neris cōis tam in ſingulari q̄ in plurali.Exo.27. Facies &
atrium tabernaculi.& in eodē.In latitudine uero atrii.& in Atrium.
eodem.40.Circundabiſq; atrium tētoriis.2.Reg.17.Qui
habebat puteum in veſtibulo ſuo.3.Reg.6.Edificauit atriū Veſtibulū.
interius.& in eodem.7.Et atrium maius rotundū.2. Para-
lip.7.Sanctificans quoq; ſalomon mediū atrii. Eſter.1.In
veſtibulo horti & nemoris.& in eodem.6.Amā quoq; exte
rius atrium domus regie intrauerat.Hiere.26.Sta in atrio
domus domini.& in eodem.36.In veſtibulo ſuperiori in
introitu porte noue.& in eodem.37.Et manſit ieremias in
veſtibulo carceris.Ezech.10.Et atrium repletum eſt ſplen-
dore glorie domini.& in eodem.40. Vſq; ad frontem atrii
interioris.& in eodem.Et porta atrii interioris.& in eodē.
Et introduxit me in atrium interius.& in eodem. Et veſti-
bulum eius ad atrium exteriꝰ.Et in eodem.46.Porta atrii
interioris que reſpicit ad orientem.& aliquādo ſcribitur cū
he in fine.Hiere.36.Et ingreſſi ſunt ad regem in atriū. &
in plurali חֲצֵרִים Chaſerim ſiue חֲצֵרוֹת Chaſeroth.i.atria.
vt.Ps.85.Concupiſcit & deficit anima mea in atria dñi. & חֲצֵרִים
in eodem.Quia melior eſt dies vna in atriis tuis.Ps.99.Et Atria.
atria eius in hymnis.Eſa.1. Vt ambuletis in atriis meis. Po
nitur etiam pro villa vel oppido tam in ſingulari q̄ in plu Oppidum
rali.Geñ.25.Per caſtella & oppida eorum.Exo.8.Et mor-
tue ſunt rane de domibus & de villis. Leuit.25.Sin autem
in villa fuerit domus que muros non habet.Nu.34.Vnde Villa.
egredientur confinia ad villam nomine Addar.Ioſ.15.Ci-
uitates & ville earum.Eſa.24. In domibꝰ habitabit cedar.
pro quo hebrei legūt.In villis ſiue in oppidis habitabit ce-
dar.& inde חָצִיר Chaſir.i.herba.fenum.3.Reg.18. Si forte חָצִיר
poſſimus inuenire herbam.Iob.8. Et ante omnes herbas Herba.
areſcit.& in eodem.40.Fenum quaſi bos comedet.ps.103.
Producens fenum iumentis.Ps.129.Fiāt ſicut fenum tecto Fenum
rum.Eſa.15.Quia aruit herba. & in eodem.37. Et herba
tectorum que exaruit.Et in eodem.40.Omnis caro fenū.
& in eodem.34.Et germinabunt inter herbas. Ponitur ēt
pro paſcuis.ſiue pro virore.vt Eſa.34.Et erit cubile draco
nū & paſcua ſtruthionū.& in eodē.35. Viror calami & iun- Paſcua. Viror.
ci.Significat etiam porrū.vt Nu.11. Porriq; & cepe & allia. Porrum

חק Choc.lex.legitimum.preceptum.ritus. De quo vide in חק
dictione ſequenti. Lex

חקק Chacac.decernere.ſtatuere.precipere.leges condere. חָקַק
deſcribere.depingere.exprimere.exarare.Prouer.8. Leges cō-
Et legum conditores iuſta decernunt.Eſa.10. Ve qui cōdūt dere.
leges iniquas.vbi etiam pro legibus pōitur חִקְקֵי Chicece. חִקְקֵי
ac ſi diceret.ve qui decernunt decreta iniqua ſiue ve qui ſta
tuunt ſtatuta iniqua.Eſa.22.Diligenter in petra tabernacu
lum tibi.Pro quo hebrei legunt.Deſcribens vel exarans in
petra tabernaculum ſuum.Ezech.23.Imagines chaldeorū
expreſſas coloribus. & aliqñ ſcribitur cum ſimplici coph. Exprimere
vt Iob.4.Vt exarentur in libro ſtilo ferreo.Prouer.8.Qñ Exarare.
certa lege & gyro vallabat abyſſos.& in eodem.Quādo ap
pendebat fundamenta terre.pro quo hebrei legunt.Quan
do ſtatuebat vel decernebat ſiue deſcribebat aut certa lege
vallabat fundamenta terre.Eſa.30.Et in libro diligēter exa
ra illud.Ezech.4.Et deſcribes in eo ciuitatem ieruſalem.Et Deſcribere.
inde מְחֻקָּק Mechucac.i.illud quod decernitur vel ſtatuitur. מְחֻקָּק
pro quo btūs Hieronymus tranſtulit iudicia.vt Prouer.31.

© Biblioteca Nacional de España

Ne forte bibant & obliuiſcãtur iudiciorũ.& inde מְחֹקֵק Mechochec.i.legiſlator aut legifer. doctor. dux. princeps. vt Nu.21.In datore legis & in baculis ſuis.Eſa.33.Dominꝰ legifer noſter.Ponitur etiã pro doctore. vt Deut.33. Qđ in parte ſua doctor eſſet repoſitus.Item ponitur pro duce vel principe.vt Gen̄.49.Nõ auferetur ſceptrũ de iuda & dux de femore eius.Iudi.5.De machir principes deſcenderũt. Scribitur etiam ſine mem in principio.vt in eodẽ.Cor meũ diligit principes iſrael.& inde חִקְקֵי Chicheche.i.leges ſiue ſtatuta.vt Eſa.10.Ve qui condunt leges iniquas. Et ſecũdũ hebreos ſignificat etiã cogitationes.vt Iudi.5.Vbi nos legimus magnanimorũ reperta eſt cõtẽtio.Pro quo ipſi legũt. Magne cogitationes cordis uel exarationes cordis.& inde חֹק Choc ſiue חֻקָּה Chuca vl' חֻקַּת Chucath.i.lex.legitimũ. preceptũ. ritꝰ.cultus.ius.cerimonia. ſtatutum. cõſuetudo. terminus.& eſt cõmunis generis tam in ſingulari ꝗ in plurali.Gen̄.47.Et factum eſt quaſi in legem.Exo.12. Et celebrabitis eam domino in generationibus veſtris cultu ſempiterno.i.lege vl' ritu ſempiterno.& in eodem. Et cuſtodietis diem iſtum in generationes veſtras ritu perpetuo. & in eodẽ.Cuſtodi verbum iſtud legitimũ tibi & filiis tuis. & in eodem.Hec eſt religio phaſe.i.lex ſiue ritus phaſe.& in eodem.13.Cuſtodies huiuſcemõi cultum ſtatuto tẽpore. & in eodẽ.28.Legitimũ ſempiternũ erit Aaron & filiis eius. & in eodẽ.29.Cedẽtqꝫ in partẽ Aaron & filiorũ eius iure perpetuo.& in eo.30.Legitimũ ſempiternũ erit ipſi & ſemini eius.Leuit.6. Legitimum ſempiternũ erit in generationibus ueſtris.& in eodẽ.7.Et dedi aaron & filiis eius lege perpetua.& in eodẽ.10.Quod datũ eſt tibi & filiis tuis de oblationibus dñi.Pro quo hebrei legunt.Quia legitimum ſiue ſtatutum eſt tibi & filiis tuis.& in eodẽ.16 Eritqꝫ hoc vobis legitimum ſempiternũ.& in eodẽ.18.Nec in legitimis eorum ambuletis.& in eodẽ.Et precepta mea ſeruabitis.& in eo.26.Si in preceptis meis ambulaueritis. Nu.9.Preceptũ idem erit apud vos tam aduene ꝗ indigene.& in eodẽ.19. Hec eſt religio victime.pro quo hebrei legunt.Hoc eſt legitimum legis ſiue hec eſt cerimonia legis.1.Reg.30.Et factũ eſt hoc ex die illa & deinceps cõſtitutũ & prefinitum.Ps.2. Predicans preceptum eius.Ps.93.Qui fingis laborẽ in precepto.Ps.118.Ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas.pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Ad cuſtodienda precepta tua.& in eodẽ.Iuſtificationes tuas cuſtodiam.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit. Precepta tua cuſtodiã.Ps.148.Preceptũ poſuit & nõ preteribit.Eſa.24.Mutauerunt ius.Hiere.32.Et accepi librum poſſeſſionis ſignatũ & ſtipulationes & rata.vbi ponitur pro rata.i. ſtatuta vel determinata.& in eo.33.Et leges celo & terre nõ poſui.Ezech.20.Ergo & ego dedi eis precepta nõ bona:& in eodem.36.Sacrificium dño legitimum iuge atqꝫ perpetuum.& ponitur ibi plurale pro ſingulari. Mich.7.Longe fiet lex.Soph.2.Priuſꝗ pariat viſio.pro quo in hebreo habetur.Priuſꝗ pariat lex ſiue preceptum aut ius.& in littera noſtra debet legi.Priuſꝗ pariat iuſſio. Quia ſic eſt in bibliis noſtris antiquis.vnde beatus Hieronymus exponens predictũ locũ ſic ait.Anteꝗ preceptũ ſequatur effectus. Significat etiã illud quod datur alicui ex ſtatuto legis vel a natura aut ex conſuetudine.vt in aliquibus locis predictis & Gen̄.47.Quibus & ſtatuta cibaria ex horreis publicis prebebantur.Prouer.30. Tantũmodo victui meo tribue neceſſaria.i.cibaria ſtatuta ex natura.& in eodẽ.31. Deditqꝫ predam domeſticis ſuis & cibaria ancillis ſuis.i.ſtatuta cibaria Ponitur etiã pro termino.vt Iob.14. Cõſtituiſti terminos eius qui preteriri non poterunt.& in eodẽ.26. Terminum circumdedit aquis.& in eodem.38. Circumdedi illud terminis meis.Eſa.5.Et aperuit abſqꝫ vllo termino. Item ponitur pro tempore.i.pro tempore ſtatuto.vt Iob.14.Et cõſtituas mihi tempus in quo recorderis mei.Ponitur etiã ꝑ voluntate.vt Iob.23.Cum expleuerit in me voluntatem ſuam Sed etiam in hoc loco hebrei legunt.Cum expleuerit terminum meum ſiue ius vel legem meam.Item ponitur pro ſinu.vt in eodem.23.Et in ſinu meo abſcondi verba oris eiꝰ. Vbi ꝑ ſinu põitur in hebreo חֹק Chuc ꝑ חֵיק Chec.

(Margin: מְחֹקֵק Dator legis. Legiſlator Legifer Doctor. Dux. Princeps — חִקְקֵי Leges — Cogitationes. — חֹק חֻקָּה — Lex. — Ritus — Religio Cultus. — Ius. Legitimũ. — Preceptũ. — Cerimõia. — Conſtitutũ Preceptũ. — Ius. Rata — Iuſſio — Statutum — Terminus — Voluntas. — Sinus.)

חָקָה Chaca.depingere.deſcribere.ſculpere.conſiderare.vt Ezech.23.Cũqꝫ vidiſſet viros depictos in pariete. & inde מְחֻקֶּה Mechuche.i.ſculptũ ſiue depictũ.pro quo btũs Hieronymus tranſtulit.Regulam.vt.3.Reg.6.Opere quadro ad regulam.Ponitur etiam pro conſiderare.vt Iob.13. Et veſtigia pedum meorum conſideraſti.Sed etiã in predicto loco hebrei legunt.Deſcripſiſti vel ſculpſiſti. Vide etiã de hoc in dictione precedenti.

(Margin: חֹק חָקָה Depĩgere. מְחֻקֶּה Sculptum Regula. Cõſiderare)

חָקַר Chacar.querere.inueſtigare.ſcrutari.explorare. conſiderare.ſupputare.probare. Deut.13.Quere ſollicite & diligenter. Iudi.18. Vt explorarent terram & diligenter inſpicerent.i.diligenter inueſtigarent vel conſiderarent.& in eodem.Dixerũtqꝫ eis ite & cõſiderate terram.1.Reg.20. Si inueſtigauero ſententiam patris mei.1.Paralip.19.Vt inueſtigent & ſcrutẽtur terram tuã.2.Paralip.4.Ita vt ignorarent pondus eris.Pro quo hebrei legunt.Non poterat inueſtigari põdus eris.Et eſt ſenſus ſicut in littera nr̃a.Iob.5. Vt inueſtigauimꝰ ita eſt.& in eo.28.Et enarrauit & preparauit & inueſtigauit.& in eodem.29.Et cauſam quam neſciebam diligẽtiſſime inueſtigabam.Ps.43.Nõne deus requiret iſta.Prouer.18.Et venit amicus eius & inueſtigauit eum & in eoẽ.25.Gloria regũ inueſtigare ſermonẽ.& in eo.28 Et pauper prudens ſcrutabitur eũ.Eccl's.12.Et inueſtigans compoſuit parabolas multas.Thren̄.3.Et queramus & reuertamur ad dominũ.Ponitur etiam pro ſupputare.vt Hiere.46.Succiderũt ſaltum eius ait dominus quia ſupputari non poteſt.Significat etiam probare.vt. Ps.138. Dñe probaſti me.Sed beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve. tranſtulit.Dñe inueſtigaſti me.& in eodem. Proba me deꝰ & ſcito cor meũ.& etiã beatus Hieronymꝰ in hoc loco trãſtulit.Scrutare me deus & cognoſce cor meum.& inde חֵקֶר Chécher.i.inueſtigatio vl' ſcrutatio.vt.Ps.144.Et magnitudinis eius non eſt finis.Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.trãſtulit.Et magnitudinis eius nõ eſt inuentio.i.non eſt inueſtigatio vl' ſcrutatio.Prouer.25.Celum ſurſum & terra deorſum & cor regum inſcrutabile.pro quo hebrei legunt.Et cordis regum non eſt ſcrutatio.i.nõ eſt eius ſcrutari ſupradicta.Poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra.& in eodem.Sicut qui mel multum comedit non eſt ei bonum:ſic qui ſcrutator eſt maieſtatis opprimetur a gloria.Eſa.40.Nec eſt inueſtigatio ſapientie eius.Ponitur etiam pro veſtigiis.vt Iob.11.Forſitan veſtigia dei comprehendes. Pro quo hebrei legunt. Forſitan inueſtigationem vel ſcrutationem dei comprehendes.

(Margin: חָקַר Querere. Explorare. Inueſtigare. — Requirere — Scrutari. — Supputare Probare. — חֵקֶר — Inueſtigatio. — Veſtigia.)

חָרַר Charar.arere.exſiccari.ſuccẽdi.eſtuare.iraſci: ſiue ira ſuccendi.Et cõmuniter ſcribitur per ſimplicem res. vt Iob.30.Et oſſa mea aruerunt pre caumate. Scribitur in predicto loco cũ he in fine.& aliqñ ſcribitur cũ nun in principio.ſ.quando eſt verbum paſſiuum prime coniugatiõis. vt.Ps.68.Rauce facte ſunt fauces mee.pro quo he.le. Aruit ſiue exiccatum eſt guttur meũ. Vnde beatꝰ Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. trãſtulit. Exaſperatũ eſt guttur meũ. Ps.101.Et oſſa mea ſicut cremium aruerunt.i.exſiccata ſũt. Hiere.6.Defecit ſufflatorium in igne.i.combuſtũ vel ſuc-

(Margin: חָרַר Arere — Exſiccare. Exaſpare.)

© Biblioteca Nacional de España

Succēdere censum eſt.Ezech.15.Et medietas eius redacta eſt in fauil-
lam.pro quo hebrei legunt.Et medietas eius exſiccata eſt
ſiue exaruit vł ſuccēſa eſt.& in eo.Quāto magis cum illud
ignis deuorauerit & conſumpſerit.i.ſuccenderit.Pōitur ēt
Tabeſcere pro tabeſcere vel liquefieri.vt Ezech.24.Et oſſa tabeſcent
Liquefieri & in eodē.Vt incaleſcat & liquefiat es eius.Sed etiā in predi
ctis locis hebrei dicūt ꝙ ſignificat exſiccare vel ſuccēdere.
Itē ponitur ꝓ inſanire.vt Eſa.24.Ideoq̄ȝ inſaniēt cultores
Inſanire eius.Et etiā in predicto loco hebrei legunt.Areſcent vł ſuc
cendentur habitatores eius.Poteſt etiā legi ſicut eſt in litte
ra noſtra.Nā ſignificat etiā furere vel iraſci quod eſt idē qđ
inſanire.De quo vide infra in dictione חָרָה Chara.& inde
חֲרֵרִים חֲרֵרִים Charerim.i.ſiccitas.vt Hiere.17.Sed habitabit in
Siccitas ſiccitate in deſerto.& ſcribitur pluraliter in hebreo in pre-
dicto loco:& nunq̄ȝ reperitur in numero ſingulari.duplica
חַרְחַר tur ēt aliqñ littera cheth & dr̄ חַרְחַר Charchar.i.incēdit vel
Succēder. ſuccendit.vt Prouer.26.Sic homo iracundus ſuſcitat rixas
חַרְחֻר ideſt ſuccendit vel incendit rixas.& inde חַרְחֻר Charchur.
Ardor. ideſt morbus ardens ſiue ardor. Deut.28.Ardore & eſtu
& aere corrupto.

חָרַב חָרַב Charab.arere.exſiccare.vaſtare.deſolare.deſtruere.
diſſipare.deſertum facere.ſiue deſertum eſſe. Gen̄.8.
Primo menſe prima die mēſis īminute ſunt aque. Pro quo
hebrei legunt.Exſiccate ſunt aque.& in eo.Vidit ꝙ exſicca-
Exſiccare ta eſſet ſuperficies terre.Iudi.16.Si ſeptem neruiceis funi-
Areſcere bus necdū ſiccis.Iob.14.Et fluui⁹ vacuefactus areſcat.Pro
quo hebrei legunt.Et fluui⁹ exſiccetur & areſcat.Eſa.19.Et
Deſolare fluuius deſolabitur.i.areſcet atq̄ȝ ſiccabitur.& in eo.37.Et
Siccare ſiccaui veſtigio pedis mei omnes riuos aggerum.& in eo.
44.Qui dico profundo deſolare.Pro quo hebrei legunt.
Qui dico ꝓfunditati.ſ.maris vel fluminis areſcere vel exſic
care.Poteſt etiā legi ſicut eſt in littera noſtra:quia eſt equi-
uocū ad vtrūq̄ȝ.& in eodē.51.Numquid nō tu ſiccaſti mare.
Deſertū fa- Hiere.51.Et deſertum faciam mare eius.i.exſiccabo mare
cere. eius. Oſee.13. Et deſolabit fontē eius.i.exſiccabit. Naū.1.
Et oīa flumina ad deſertum deducens. Pro quo hebrei le-
חֲרָבָה gunt.Et oīa flumina exſiccans ſiue arefaciens.& inde חֲרָבָה
Charaba.i.ſiccū aridū ſiue arida.vt Gen̄.7.Et cūcta in qui
bus ſpiraculū vite eſt in terra mortua ſunt.Pro quo hebrei
Siccum. legunt.Et cuncta in quibus ſpiraculū vite eſt in arida mor-
Arida. tua ſunt.Exo.14.Et vertit mare in ſiccum. Leuit.7. Siue
oleo conſperſa ſiue arida fuerit.Prouer.17.Melior eſt bu-
cella ſicca cum gaudio.Eze.30.Et faciā alueos fluminū ari-
חֹרֶב dos.& inde חֹרֶב Chóreb.i.ſiccitas.calor.eſtus.vt Iudi.6.Et
in omni terra ſiccitas.& in eodem.Oro vt ſolum vellus ſic
Siccitas cum ſit.& in eodem.Et fuit ſiccitas in ſolo vellere. Eſa.25.
Eſtus. Vmbraculū ab eſtu.& in eo.Sicut eſtus in ſiti.& in eodē.Et
quaſi calore ſub nube torrente.Hiere.5. Siccitas ſuper aq̄s
eius.Aggei.1.Et vocaui ſiccitatē ſuper terram.Scribitur ēt
חֶרֶב cum puncto cegol in prima ſyllaba & dicitur חֶרֶב Chéreb.
Eſtus. ideſt eſtus.vt Deut.28.Ardore & eſtu. Scribitur etiam cū
חַרְבֹן nun & dicitur חַרְבֹן Charbon.i.ſiccitas vel eſtas.Ps.31. Dū
Eſtas. confringitur ſpina.pro quo beatus Hieronymus in pſalte
חָרַב rio iuxta he.ve.tranſtulit.Cum exarſerit eſtas. Itē חָרַב Cha
rab.Deuaſtare.deſolare.deſtruere.diſſipare.deſertum eſſe.
Iudi.16.Qui deleuit terram noſtrā.i.deuaſtauit vel deſola-
Deuaſtare uit.Nee.2.Ciuitas domus ſepulchrorū patrū meorum de-
Deſertū eē ſerta eſt.Eſa.34.A generatione in generationem deſolabi
Deſolare tur.& in eodē.37.Deſertas fecerunt reges aſſyriorū terras
Deſertū fa- & regiones earum.& in eodem.49.Deſtruentes te & diſſi
cere. Deſtruere. pantes a te exibunt.& in eodem.60.Et gētes ſolitudine va
Vaſtare ſtabuntur.Hiere.2.Et porte eius deſolamini vehementer.
& in eodē.26.Et vrbs iſta deſolabitur. & in eodem.33. In
loco iſto quem vos dicitis eſſe deſertum.& in eodē.50. Diſ Diſſipare.
ſipa & interfice quos poſt eos ſunt.& in eo. Diſſipate vni-
uerſos fortes eius.Ezech.6.Vrbes deſerte erunt.& in eodē
Et diſſipabuntur & interibunt are veſtre.& in eodem.26.
Implebor:deſerta eſt.& in eodem.Cum dedero te vrbē de
ſolatā.Soph.3.Deſertas feci vias veſtras.Aggei.1.quia do-
mus mea deſerta eſt.& inde חֹרֶב Chóreb.i.deſtructio ſiue חֹרֶב
deſtructum vel deſertū.ſolitudo.vt Eſa.61.Et inſtaurabūt
ciuitates deſertas.Quod in hebreo legitur ſingulariter.ſ.
ciuitates deſtructionis.i.ciuitates deſtructas vel deſertas ſi Deſtructio
cut eſt in littera noſtra. Eze.29. Et erit terra egypti in de-
ſertum & in ſolitudinem.Soph.2.Et coruus in ſuperlimi- Solitudo.
nari. Pro quo hebrei legunt.Et deſtructio in ſuperlimina-
ri.Sed ſi ſcribatur cum aym in prima tūc ſignificat coruū.
& in plurali חָרְבוֹת Charboth ſiue חֳרָבוֹת Charaboth.i.de- חָרְבוֹת
ſtructiones aut deſtructa vel deſerta. vt Eſa.48.Non ſitie-
runt in deſerto.Quod in hebreo legitur pluraliter.ſ.in de- Deſerta.
ſertis.vel ſecundū primā ſignificationem in ſiccitatibus. &
in eodē.61.Et edificabunt deſerta a ſeculo.Ezech.13. Qua
ſi vulpes in deſerto.pro quo he.le.In deſertis.& in eo.36.
Torrentibus vallibuſq̄ȝ & deſertis parietinis.& in eo.Et in
ſtauraero ruinoſa.pro quo he.le.Et edificabuntur deſerta
& in eo.Et ciuitates deſerte & deſtitute.Ps.108.Et eiiciātur Ruinoſa.
de habitationibus ſuis.pro quo beat⁹ Hieronymus in pſal
terio iuxta hebraicā veritatē trāſtulit. Et exquirātur in pa- Parietine
rietinis ſuis.Scribitur etiam cum mem vel nun & dicitur
מְחֳרָבוֹת Machoraboth ſiue נֶחֱרָבֹת Necheraboth.vt Ezech. מְחֳרָבוֹת
29.Et ciuitates eius in medio vrbium ſubuerſarum.vbi po
nitur pro ſubuerſis.& in eodem.30.Et vrbes eius in medio Subuerſe.
ciuitatum deſertarum erunt.& inde חָרֵב Cháreb ſiue חֶרֶב Deſerte.
Chéreb.i.gladius.enſis.culter.mucro.& ſecundū hebreos חֶרֶב
eſt genus ad omnia ferramenta acuta quibus ſcindimus.
Gen̄.3.Et flāmeum gladium atq̄ȝ verſatilem. & in eo.27. Gladius.
Viues in gladio.& in eo.48.Quam tuli de manu amorrei
in gladio & arcu meo. Exo.5. Ne accidat nobis peſtis aut
gladius.& in eodem.20.Si enim leuaueris cultrū tuum ſup Culter.
cum polluetur.Leuit.26.Et gladius non tranſibit termīos
veſtros.Nu.22.Cernens aſina angelum ſtantem in via eua
ginato gladio.Deut.33.Scutum auxilii tui & gladius glorie
tue.Iudi.3.Qui fecit ſibi gladium ancipitem.& in eo.Et tu Sica.
lit ſicam de dextero femore ſuo.ideſt & tulit gladium.& in
eodem.7.Gladius domini & gedeonis.1.Reg.13.Non eſt in
uentus enſis & lancea in manu totius populi.2.Reg.2. Nū Enſis.
vſq̄ȝ ad internitionem tuus mucro deſeuiet.Iob.41.Cum Mucro
apprehenderit eum gladius non ſubſiſtet. Ps.36.Gladium
eorum intret in cor ipſorum.Ps.43.Neq̄ȝ em̄ in gladio ſuo
poſſederunt terram.Eſa.27.In die illa viſitauit dominus
in gladio ſuo.Hiere.4.Et ecce peruenit gladius vſq̄ȝ ad ani
mam.& in eodem.33.Et ad munitiones & ad gladium.& in
eodem.47.Vſquequo cōcideris o mucro dn̄i.Ezech.5.Su
me tibi gladium acutum radentē pilos.& in eo. 21. Mucro
euagina te.& in plurali חַרְבוֹת Charboth ſiue חֲרָבוֹת Chara חָרְבוֹת
both.vt Ioſ.5.Fac tibi cultros lapideos.3.Reg.18.Incide- Cultri.
bant ſe iuxta ritum ſuum in cultris & lanceolis.Eſa.2.Et cō
flabunt gladios ſuos in vomeres.Ponitur etiam pro inſtru- Gladij.
mentis ferreis acutis quibus muri deſtruuntur.Pro q̄ btūs Armatura
Hieronymus tranſtulit Armaturā.vt Ezech.26.Et turres חֶרֶב
tuas deſtruet in armatura ſua.& inde verbum חָרַב Charab. Pugnare.
Quod ſignificat pugnare.ſiue trucidare.vt.4 Reg.3.Pu-
gnauerunt reges contra ſe & ceſi ſunt mutuo.

חָרַג Charag.contrahere.conſtringere.vt.2.Reg.22.Et cō- חָרַג
trahentur in anguſtiis ſuis.& ſolum inuenitur in predi Cōtrahere
cto loco.& in lingua chaldaica ſignificat timorem. Timor.

© Biblioteca Nacional de España

חַרְגֹּל חרגל Chargol.ſpecies volatilis quattuor habēs pedes.pro
quo beatus Hieronymus tranſtulit. ophimachū. vt
Ophima-chus. Leuit.11.Atacus atq; ophimachus.& ſolū inuenitur in pre
dicto loco.& dicunt aliqui hebrei ꝙ eſt genus locuſte.

חָרַד חרד Charad.pauere.formidare. timere. expaueſcere. ob-
ſtupeſcerē.admirari.terrere. tremerē.cōmoueri.vtGeñ.
Expaueſcere. 17.Expauit iſaac ſtupore vehementi.vbi ponitur verbum
& nomen ab eo deriuatum.Iudi.7.Qui formidoloſus & ti
Pauere. midus eſt.& in eodē. Turbato omni exercitu. pro quo he
brei legūt.Et omnē exercitum pauere fecit: ſiue exterruit.
1.Reg.4.Erat aūt cor eius pauens ꝑ arca domini.& in eo.
Terrere 13.Et omīs populus perterritus eſt qui ſequebatur eum.&
Obſtupeſcere. in eodē.14.Sed & omīs populus ſtationis qui ierat ad pre-
liandū obſtupuit.& in eodem.16.Et admirati ſūt ſeniores
Admirari. ciuitatis.2.Reg.17.Percutiam eū : cũq; fugerit omnis po-
pulus qui cum eo eſt percutiam regem deſolatum.pro quo
hebrei legunt.Terrebo eum & omnem populū qui cum eo
eſt:& percutiam regem ſolū.3.Reg.1. Territi ſunt ergo &
ſurrexerunt.Iob.11.Et non erit qui exterreat. & in eo. 37.
Timere Super hoc expauit cor meū.Eſa.29.Et ſtupebunt & time-
bunt a facie cōmotionis manus dñi.& in eodem.66.Audi-
Tremere. te verbum domini qui tremitis ad verbum eius.Ezech. 30
Egredientur nuncii a facie mea ad conterendā ethiopiam.
Pro quo hebrei legunt.Ad terrendam ſiue ad exterrendā
ethiopiam: vel vt contremiſcere faciant ethiopiam:ſiue vt
expaueſcere faciant ethiopiam.& in eo.32. Et obſtupeſcēt
Formidarē. reges ſinguli pro anima ſua.Oſee.11.Et formidabunt filii
maris. & in eodē pōitur pro auolare.vbi dicitur.Auolabūt
quaſi auis ex egypto.Pro quo hebrei legunt.Mouebuntur
Cōmoueri ſiue cōmouebūtur q̄ſi auis ex egypto.i.velociter cōmoue-
buntur pre timore vel terrore. Ponitur etiā pro laborare vł
miniſtrare:quod eſt motus quidam.vt.4.Reg.4. Ecce ſe-
Miniſtrarē dule in omnibus miniſtraſti nobis.pro quo hebrei legunt.
Ecce laboraſti pro nobis omnē laborem iſtū.Siue ecce mi-
niſtraſti pro nobis om̄e miniſterium iſtud. vbi pōitur ver-
חֲרָדָה bum & nomen ab eo deriuatum.& inde חֲרָדָה Charada.i.
ſtupor.tremor.terror.timor.vt Geñ.27. Stupore vehemē
Stupor ti & vltra q̄ credi poteſt admirans ait.Ezech.26.Et induē
חֲרָדוֹת tur ſtupore.vbi ponitur in hebreo חֲרָדוֹת Charadoth in nu
mero plurali.Ponitur etiam in noſtra tranſlatione pro mi
Miraculū raculo quod eſt res ſtupenda.1.Reg.14.Et factum eſt mira
culum in caſtris.& in eodem.Et factum eſt quaſi miraculū
Timor a deo.Prouer.29.Qui timet hominem cito corruet.pro q̊
hebrei legunt.Timor ſiue tremor hominis dabit ruinam.
& eſt ſenſus ſicut in littera noſtra.

חָרָה חרה Chara.iraſci.indignari.furore ſuccēdi.emulari.Geñ.
Iraſci. 4.Quare iratus es.Exo.32.Cur domine iraſcitur fu-
ror tuus contra populū tuum. Deut.11.Iratuſq; dñs claudat
celum.& in eodē. 31. Et iraſcetur furor meus contra eum.
2.Reg.22.Qm̄ iratus eſt eis.& in eodem.24.Et addidit fu
ror domini iraſci contra iſrael.4.Reg.22. Iratus eſt furor
eius contra iudam.Iob.32.Porro aduerſum amicos eiꝰ in-
Indignari dignatus eſt.Ps.123.Cum iraſceretur furor eorum in nos.
Ione.4.Putas ne bene iraſceris tu.Zach. 10. Super paſto-
res iratus eſt furor meus.Scribitur etiā ſine he. vt Geñ. 4.
Iratuſq; eſt cain vehementer.Exo.32.Iratuſq; valde proie
cit de manu tabulas.Nu.12.Iratuſq; contra eos abiit. Scri-
bitur etiam cum nun in principio.ſ.q̄ñ eſt verbum paſſiuū
prime coniugationis.Pro quo beatus Hieronymus trāſtu
lit pugnare.vt Canti.1.Filii matris mee pugnauerunt con
Puare Su tra me.Eſa.41.Omnes qui pugnant aduerſum te. Vide ēt
חֳרִי de hoc ſupra in dictiōe חָרַר Charar.Inde חֳרִי Chori.i. ira.
vt Exo.11.Et exiuit a pharaone iratus nimis. pro quo he-
brei legunt.Et exiuit a pharaone cum ira furoris.Deut.30 Ira.
Que eſt hec ira furoris eiꝰ imenſa.& inde חָרוֹן Charon.ira. חָרוֹן
furor. vt Exo.15. Miſiſti iram tuam. & in eo.32. Quieſcat Ira.
ira tua & eſto placabilis.4.Reg.22.Verūtamen nō eſt auer
ſus dominꝰ ab ira furoris ſui magni.Ps.2.Et in furore ſuo Furor
conturbabit eos.Ps.84.Auertiſti ab ira indignationis tue
Ponitur etiam חָרָה Chara pro emulari.vt Ps.36.Noli emu חָרָה
lari in malignātibus.& in eo.Noli emulari in eo qui ꝓſpe- Emulari.
ratur in via ſua.Sed beatus Hieronymus in pſalterio iuxta
hebraicā veritatem tranſtulit Contendere. & inde verbū
tertie coniugationis.ſ.הֶחֱרָה Hechera.Pro quo beatus Hie- הֶחֱרָה
ronymus tranſtulit.In monte.Nee.3.Poſt eū in monte edi In monte.
ficauit Baruch filius Zachai. Quod poteſt legi ſic.ſ.poſt
eum emulatus.ideſt imitatus edificauit Baruch filius Za-
chai.vel ſecūdū primā ſignificationē iratꝰ.quia fortaſſe in-
uitus edificauit : tamen ſi pro littera cheth ſcribatur cū lit-
tera he:que eſt quaſi eiuſdem figure:vt dicatur הָהָרָה Hahá
ra tunc ſignificat in monte ſicut eſt in littera noſtra.

חָרֻז חרז Charuz.monile.torques.& ſolum inuenitur in nūero חָרֻז
plurali.ſ.חֲרוּזִים Charuzim vt Canti.1.Collum tuum Monile
ſicut monilia.& ſecundum aliquos hebreos ſcribitur etiam חֲרוּזִים
cum aleph in principio loco cheth.Ezech.27. Vbi nos le-
gimus cedros quoq; habebāt in negociationibus tuis.pro
quo ipſi legunt.Monilia ſiue torques habebāt in negocia-
tionibus tuis.Sed melius in tranſlatione noſtra.De quo vi-
de ſupra in dictione אֶרֶז érez.

חַרְחַר חרחר Charchar.ſuccendere.ſiue incitare.ſ.rixas vł iurgia חַרְחַר
De quo vide ſupra in dictione חָרַר Charar.

חֶרֶט חרט Cheret.ſtilus:ſiue opus fuſorium. Eſa.8. Et ſcribe in חֶרֶט
eo ſtilo hominis.Exo.32.Formauitq; opere fuſorio.
Sed etiam in hoc loco hebrei legunt.& formauit eum ſtilo. Stilus.
ſcilicet ferreo.& inde חֲרִיטִים Charitim.Pro quo beatꝰ Hie חֲרִיטִים
ronymus tranſtulit Acus.ſ.ornamētū muliebre.Eſa.3.Lin Acus.
teamina & acus.Ponitur etiam pro marſupiis vel ſaccis. vt
4.Reg.5.Ligauitq; duo talenta argenti in duobus ſaccis. Sacci

חַרְטֹם חרטם Chartom.hariolus.incantator. maleficus. vt Dañ. חַרְטֹם
2.Ab omni hariolo & mago.& in plurali חַרְטֻמִּים Hariolus.
Chartumim .i.incantatores ſiue harioli aut malefici. Exo. חַרְטֻמִּים
7.Fecerunt etiam ipſi per incantatiōes egyptiacas.& in eo Incantationes
dem.Feceruntq; ſimiliter malefici egyptiorum.& in eodē. Malefici
8.Fecerunt aūt & malefici per incantationes ſuas ſimiliter.
& in eodem.Et dixerunt malefici ad pharaonem digitꝰ dei
eſt.Dañ.2.Precepit aūt rex vt conuocarentur harioli.Poni Harioli
tur etiam pro coniectoribus.vt Geñ.41.Miſit ad omnes cō
iectores egypti. Cōiectores

חָרַךְ חרך Charach.inuenire.Prouer.12.Non inueniet fraudulē חָרַךְ
tus lucrū.& ſolū inuenitur in predicto loco.& dicūt he Inuenire.
brei ꝙ ſignificat inurere vł adurere ſiue aſſare.vnde in pre
dicto loco ipſi legunt.Non inuret ſiue non aſſabit fraudulē Inurere
tus venationem ſuam.Quod ſic exponitur ab hebreis:qua
ſi dicat.Quidquid dolo vel fraude acquiritur velociter pe-
ribit nec fraudulentus fruetur eo.Alii vero dicunt ꝙ ſignifi
cat ſtigmatizare ſiue ſignare.i.ſigna vel ſtigmata in rebus
propriis ponere:vt inter alienas poſſint cognoſci vel inue-
niri.& in lingua chaldaica ſignificat adurere.Dañ.3.Et ca- Adurere
pillus capitis eorum non eſſet aduſtus.Item חֲרַכִּים Chara חֲרַכִּים
chim.cancelli.Canti.2.Proſpiciens per cancellos. & ſolum Cancelli.
inuenitur in numero plurali in predicto loco.

חָרֻל חרל Charul.ſentis.vrtica.ſpina. Iob.30. Et eſſe ſub ſenti- חָרֻל
bus delicias computabant.Prouer.14. Et ecce totum Sentis.
repleuerant vrtice.Soph.2.Siccitas ſpinarū & aceruū ſalis. Vrtica

חָרַם חרם Charam.delere.deſtruere.deſolare.occidere. anathe- Spine
matizare.deuouere. cōſecrare. Nu.21. Delebo vrbes חָרַם

© Biblioteca Nacional de España

eius. Eſdre.10. Auferetur vniuerſa ſubſtantia eius. Pro q̃
Deſtruere. hebrei legunt. Deſtruetur vniuerſa ſubſtantia eius: ſiue oc-
Deſolare cidentur vniuerſa pecora eius. Eſa.11. Et deſolabit dñs lin-
guam maris egypti. Item ſignificat occidere ſiue interfice
re. vt Exo.22. Qui immolat diis occidetur. Nu.21. Quem
Occidere. Interficeſ. ille interfecit ſubuerſis vrbibus eius. Ioſ.6. Et interfecerũt
omnia que erant in ea. & in eodẽ.10. Regemq̃ illius inter-
fecit. & in eodẽ. Sed omne quod ſpirare poterat interfecit.
Hiere.50. Diſſipa & interfice. & in eodẽ. Et interficite eã.
Item ſignificat anathematizare. vt Ioſ.6. Vos aũt cauete
ne de his que precepta ſũt quippiam cõtingatis & ſitis pre
uaricationis rei: & omnia caſtra iſrael ſub peccato ſint. pro
quo hebrei legunt. Vos aũt cauete ab anathemate ne ana-
Anathematizare thematizemini: & accipiatis de anathemate: & ponatis ca
ſtra iſrael in anathemate. Sed beatus Hieronymus tranſtu
lit ſenſum. Ponitur etiã pro conſecrare vel deuouere aliqd
Cõſecrare. dño: ne quis eo fruatur q̃ſi ſit anathema. Leuit.27. Et poſ-
ſeſſio conſecrata ad ius pertinet ſacerdotum. & in eo. Om̃e
quod domino conſecratur ſiue homo fuerit ſiue animal.
& in eo. Quidquid ſemel fuerit conſecratum ſanctum ſan
חֶרֶם ctorum eſt domino. & inde חֶרֶם Cherem. i. cõſecratio. ana
thema: occiſio. interfectio. rete. ſiue ſagena. vt Leuit. 27.
Cõſecratio Et omnis conſecratio que offertur ab homine nõ redime-
tur. pro quo he. le. Et omnis conſecratio que cõſecratur vł
Deuouere deuouetur ab homine. vbi ponitur verbum & nomẽ ab eo
deriuatum. Nu.15. Omne quod ex voto reddiderint filii
iſrael tuum erit. Pro quo he. le. Omnis conſecratio. i. om̃e
quod deuouetur in iſrael. ſ. domino: tuum erit. & cõmuni-
Anathema. ter ponitur pro anathemate. Deut.7. Ne fias anathema ſi-
cut & illud eſt. & in eodem. Quia anathema eſt. & in eo.13.
Et non adherebit de illo anathemate quicq̃ in manu tua.
& Ioſ.6. Sitq̃ ciuitas hec anathema. & in eo. Tulerũtq̃ de
anathemate. & in eo. Quia pollut⁹ eſt anathemate. Zach.
14. Et anathema non erit amplius. Malach.4. Et percutiã
terram anathemate. ſcribitur etiã cum he in fine. vt Nu.21
Et vocauit nomen loci illius horma. i. anathema. Item po-
nitur pro morte vel interfectiõe. vt.3. Reg.20. Quia dimi-
Mors ſiſti virum dignum morte de manu tua. Eſa.14. Et ſup po
Inffectio. pulum interfectionis mee ad iudicium. Mich.7. Vir fratrẽ
ſuum ad mortem venatur. Significat etiam rete vel ſagena
quibus aues vel piſces capiuntur. vt Eccľs.7. Que laqueus
Sagena venatorũ eſt & ſagena cor eius. Ezech.26. Siccatio ſagena-
rum erit in medio maris. Abach.1. Traxit illud in ſagena
חָרוּם ſua. & in eodem. Propterea immolabit ſagene ſue. Itẽ חָרוּם
Charum. i. ille qui habet maculam in naribus. ſ. qui habet
naſum grandiorem vel minorem quam homines commu
niter hñt. vt Leuit.21. Si vel puo vel grãdi vel torto naſo.
חֶרְמֵשׁ חֶרְמֵשׁ Chermes. falx. Deut.23. Falce autem non metes.
Falx & ſolum inuenitur in predicto loco.
חֶרֶס Sol. חֶרֶס Chéres. ſol. vt Iob.9. Qui precipit ſoli & nõ oritur.
חַרְסָה Scribitur etiam cum he in fine. & dicitur חַרְסָה Char
Sol. ſa. vt Iudi.14. Die ſeptimo ante ſolis occubitum. & inde
חַרְסִית חַרְסִית Charſith. i. orientalis ſecundũ hebreos. vt Hiere.19
Oriẽtalis. Iuxta introitũ porte fictilis. Pro quo hebrei legunt. Iuxta
introitum porte orientalis. Poteſt etiam deriuari a dictione
חֶרֶשׂ Chares. Que ſignificat teſtam ſiue fictile: quia ſecũdũ
hebreos frequenter ponitur littera ſin cum apice cibbo-
leth pro littera ſamach. vnde beatus Hieronymus in expla
Teſta. nationibus ſuper Eſaiam capľo.19. ſic ait. Chéres em̃ ver-
חֶרֶס bũ ambiguum eſt & teſta dicitur & ſol. eo qđ vtrũq̃ areat
Prurigo & ſiccum ſit. hec Hieronymus. Item חֶרֶס Cahres. i. pruri-
חָרַף חָרַף go. Deut.28. Scabie quoq̃ & prurigine.
Charaph. exprobrare. improperare. blaſphemare. cõ

uiciari. ignominiam facere. reprehendere. morti uel diſcri
mini ſe offerre. hyemare. Iudi.8. Super quibus exprobra- Exprobraſ
ſtis mihi dicentes. 1. Reg.17. Ego exprobraui agminibus
iſrael hodie. & in eo. ad exprobrãdũ em̃ iſrael aſcẽdit. & in
eodem. Quis eſt enim hic philiſteus incircunciſus qui ex-
probrauit aciem dei viuentis. 2. Reg.22. Et blaſphemauit Blaſphemare
iſrael. & in eo.23. Quando exprobrauerunt philiſtiim. 4.
Reg.19. Cui exprobraſti & quem blaſphemaſti. Ps.41. Ex
probrauerunt mihi qui tribulant me inimici mei. Ps.54.
Qm̃ ſi inimicus me⁹ maledixiſſet mihi. pro quo btũs Hie
ronymus in pſalterio iuxta he. ve. trãſtulit. Non em̃ inimi-
cus exprobrauit mihi. Ps.68. Et opprobria exprobrãtium
tibi ceciderunt ſuper me. Ps.73. Vſq̃quo deus impropera-
bit inimicus. Ps.118. Et rñdebo exprobrãtib⁹ mihi verbũ. Improparſ
Prover.27. Vt poſſim exprobrãti reſpõdere ſermonem. &
inde חֶרְפָּה Cherpa. i. opprobrium. improperiũ. ignominia חֶרְפָּה
vt Geñ.30. Abſtulit de⁹ opprobrium meũ. 1. Reg.17. Et tu Opprobrium.
lerit opprobriũ de iſrael. 2. Reg.13. Ego em̃ ferre non pote
ro opprobriũ meũ. Ps.21. Opprobriũ hoĩm & abiectio ple
bis. Ps.68. Improperium expectauit cor meũ. Eſa.4. Au- Impropiũ
fer opprobrium noſtrũ. & in eo.20. Ad ignominiam egy- Ignominia.
pti. & in plurali חֶרְפּוֹת Cherphoth ſiue חֲרָפוֹת Charaphoth חֶרְפּוֹת
Ps.68. Et opprobria exprobrantiũ tibi. Dañ.12. Alii in op
probriũ vt videant ſemp. Qđ in hebreo legitur pluraliter
ſcilicet in opprobria. Significat ẽt reprehẽdere. vt Iob.27
Neq̃ em̃ reprehẽdit me cor meũ. Et ſecũdũ hebreos ſigni- Reprehendere.
ficat etiã deſponſare. vt Leuit.19. Pro eo qđ nos habemus
Que ſit ancilla etiã nobilis. hebrei legunt. Que ſit ancilla
deſponſata viro. Sed nõ habet ſimile vnde ſignificet deſpõ Deſpõſare
ſare. Significat ẽt offerre ſe diſcrimini vel morti. vt Iudi.5. Offerre ſe morti.
Zabulon vero & Neptalim obtulerunt animas ſuas morti.
Item חָרַף Charaph. i. hyemare. vt Eſa.18. Et oẽs beſtie ter- חָרַף
re ſuper illũ hyemabunt. & inde חֹרֶף Chóreph. i. hyems. vt Hyemare חֹרֶף
Geñ.8. Eſtas & hyems. Amos.3. Et percutiã domũ hyema- Hyems
lem cũ domo eſtiua. Zach.14. In eſtate & hyeme erũt. Item
ponitur pro frigore. vt Prouer.20. Propter frig⁹ piger ara Frigus
re noluit. Ponitur etiã pro iuuẽtute vel adoleſcẽtia. vt Iob. Adoleſcentia.
29. Sicut fui in diebus adoleſcentie mee.
חָרַץ Charas. mutire. latrare. inire prelium. decernere. pre- חָרַץ
ſcindere. decidere. Exo.11. Apud oẽs aũt filios iſrael Mutire
non mutiet canis. Ioſ.10. Nullus contra filios iſrael mutire
auſus eſt. & aliqui hebrei exponũt pro mutire. ſ. mouere lin
guam & exacuere. Itẽ ſignificat inire preliũ. vel ſecũdũ he Inire prelium.
breos exacuere ſe ad preliũ. vt.2. Reg.5. Tũc inibis preliũ.
Itẽ ponitur pro decernere. vt.3. Reg.20. Hoc eſt iudicium Decernere
tuũ quod ipſe decreuiſti. & inde נֶחֱרָצָה Necheraſa. i. conci- נֶחֱרָצָה
ſa vel deciſa. pro quo beatus Hieronymus tranſtulit Abbre
uiationẽ. Eſa.10. Conſumationẽ enim & abbreuiationem Abbreuiatio.
dñs deus exercituũ faciet. & in eo.28. Conſumationẽ enim
& abbreuiationem audiui. Quod hebrei exponunt conſu Deciſa.
mationẽ deciſam uel definitam. & inde חָרוּץ Charus. i. pre חָרוּץ
ciſio vel conciſio aut abbreuiatio. Iob.14. Breues dies ho-
minis ſunt. Eſa.10. Conſumatio abbreuiata. i. deciſa vel de Abbreuiatio.
finita. Ioeľ.3. Populi in valle cõciſiõis. & in eo. Quia iuxta Conciſio
eſt dies dñi in valle cõciſionis. Significat etiã חָרוּץ Charus חָרוּץ
ſecũdũ hebreos hominẽ rectũ & iuſtum vel diligentẽ cui⁹
opera ſunt deciſa & definita ratiõe & intellectu. Pro q̃ btũs
Hieronymus trãſtulit fortẽ vel robuſtũ. vt Prouer.10. Ma- Fortis.
nus aũt fortium diuitias parat. & in eo.12. Manus fortium
dominabitur. & in eo.21. Cogitatiões robuſti ſemp in abũ Robuſtus
dantiã. Ponitur etiã pro diligente vel ſollicito. Itẽ חָרַץ Cha Sollicitus
rus. ſignificat inſtrumentũ quo frumentum trituratur ſiue
excutitur: eo quod eſt acutum & ſcindit fruges. vt Eſa.28.

© Biblioteca Nacional de España

Serra. Triturans חֲרֻצוֹת Plauſtra. חֲרִיצֵי Carpenta. חֲרִיצֵי Formele. חָרוּץ Cicatricē habēs חָרוּץ Murus חָרוּץ Aurum חֲרַץ Renes.

Non eñ in ſerris triturabitur git.vbi ponitur pro ſerris.& in eo.41.Ego poſui te quaſi plauſtrum triturans.vbi ponitur pro trituratē.& in plurali חֲרֻצוֹת Charuſoth.i. plauſtra quibus trituratur. vt Amos.1.Eo qđ triturauerunt in plauſtris ferreis galaad.& inde חֲרִיצֵי Chariſe. Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit Carpēta.vt.2.Reg.13. Et circūegit ſuper eos ferrata carpenta.ſ.ſcindētia.&.1.Paralip.20. Et fecit ſuper eos tribula & trahas & ferrata carpēta tranſire.Ponitur etiam חֲרִיצֵי Chariſe pro caſeis vł pro formelis caſei. vt.1.Reg.17.Et decem formelas caſei has deferes. pro quo hebrei legunt.Decē caſeos lactis hos deferes.ponitur ēt חָרוּץ Charus pro habēte cicatricē.vt Leuit.22.Si cicatricem habens ſi papulas.Item חָרוּץ Charus.i.menia ſiue murus:eo quod in parte ſupiori tendunt ad acuitatē.Dañ.9.Edificabitur platea & muri.Item חָרוּץ Charus.i.aurū.vt Iob.41. Sternet ſibi aurū quaſi lutum.Ps.76. Et poſteriora dorſi eius in pallore auri.Prouer.3.Melior eſt acquiſitio eius negociatione auri.& in eo.8.Doctrinā magis ꝙ aurum eligite.& in eo.Melior eſt fructus eius auro & lapide precioſo. & in eo.12.Et ſubſtantia hominis erit auri preciū.Zach.9 Et aurū vt lutū platearū.Itē חֲרַץ Charas in lingua chaldaica ſignificat lumbū vel renes.Dañ.15.Et compages renum eius ſoluebantur.

חַרְצֹב חַרְצֻבּוֹת Colligationes

חַרְצֹב Charſub. nodus ſiue colligatio. & ſolum inuenitur in nūero plurali.ſ.חַרְצֻבּוֹת Charſuboth.vt Eſa.58. Diſſolue colligationes impietatis.Ps.72.Quia non eſt reſpectus morti eorū.pro quo he.le.Quia nō ſūt colligationes ſiue vincula morti eorū.Beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Quia nō cogitauerūt de morte ſua.i. nō ſunt eis colligantia & innodatiōes morti eorū.

חַרְצָן Acinus

חַרְצָן Charſan.acinus.i.granulū vue. & ſolū inuenitur in numero plurali.vt Nu.6.Ab vua paſſa vſq; ad acinum.pro quo hebrei.le.Ab acinis vſq; ad folliculū.ſ.vue.

חָרַק Fremere Frendere. Stridere

חָרַק Charac.fremere.frendere.ſtridere.ſ.dentibꝰ.vt Iob.16.Infremuit cōtra me dentibus ſuis.Ps.34. Frēduerunt ſuper me dentibus ſuis.Ps.36.Et ſtridebit ſup eū dentibus ſuis.Ps.111.Dentibus ſuis fremet & tabeſcet.Threñ.2 Et fremuerunt dentibus.

חָרַשׁ Silere Tacere. Silere. Diſſimulare ſe audire חֵרֵשׁ Surdus חֵרֵשׁ

חָרַשׁ Charas.ſilere.tacere.diſſimulare ſe audire.obſurdeſcere.tacitū cogitare.arare. Geñ.34.Siluit donec venirent.Nu.30.Et tacuerit voti rea erit.& in eo.Qua die audierit vir & nō cōtradixerit:voti rea erit.Pro q̃ he.le.Qua die audierit vir & tacuerit:voti rea erit. & eſt idē ſenſus cū littera noſtra.& in eo.Si audierit vir & tacuerit. & in eodē. Qđ ſi audiens vir tacuerit.Iudi.16.Et ibi tota nocte cū ſilentio preſtolabantur.pro quo.he le.Et ſiluerūt ibi tota nocte.1. Reg.7. Ne ceſſes ꝓ nobis clamare ad dñm deū nr̄m. ideſt ne ſileas a clamore.Nee.5.Et ſiluerunt nec inuenerūt quid reſponderent.Iob.11.Tibi ſoli tacebūt hoīes.& in eo. 41.Non parcam ei.Pro quo he.le. Non tacebo mendacia eius.Ps.27.Deꝰ meꝰ ne ſileas a me.Ps.34.Vidiſti dñe:ne ſileas.Ps.38.Ne ſileas qm̄ aduena ego ſum apud te.Ps.49 Deꝰ noſter nō ſilebit.Eſa.41.Taceant ad me īſule.& in eo. 42.Silui patiens fui.Soph.3.Silebit in dilectiōe ſua.Item ſignificat diſſimulare ſe audire:vel obſurdeſcere.vt.1.Reg. 10.Ille aūt diſſimulauit ſe audire.Mich.7.Et aures eorum ſurde erūt.& inde חֵרֵשׁ Cheres.i.ſurdus.Exo.4. Aut quis fabricatus eſt mutū & ſurdū.Leuit.19.Non maledices ſurdo.Ps.37.Ego aūt tanq; ſurdus non audiebā.Ps.57.Sicut aſpidis ſurde.Eſa.29.Et audient in die illa ſurdi verba legis.& in eo.35.Et aures ſurdorum patebunt. & in eo. 42. Surdi audite.& inde חֵרֵשׁ Chéres.i.tacite ſiue clam.pro q̃ beatus Hieronymus tranſtulit in abſcondito. Ioſ.2. Miſit igitur Ioſue filiꝰ nun de ſethim duos viros exploratores in abſcondito.Item חָרַשׁ Charas.i.tacite cogitare: vel tacite cōtemplari.vt Geñ.24.Ipſe aūt cōtemplabatur eam tacite.1.Reg.23.Quia prepararet ei ſaul clā malū.i.tacite cogitaret.Iob.4.Quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem.pro quo he.le.Quin potius vidi cogitantes iniquitatem.Prouer.3.Ne moliaris amico tuo malū.pro quo he.le. Ne cogites contra amicū tuū malū.& in eo.6. Cor machinās cogitationes peſſimas.i.cogitans.& in eo. 12. Dolꝰ in corde cogitantiū mala.& inde חָרָשׁ Charas ſiue חֹרֵשׁ Chores.i.faber.artifex.opifex.ſiue induſtrius. vt Geñ.4. Qui fuit malleator & faber.1.Reg.13.Porro faber ferrarius nō inueniebatur in omī terra iſrael.2.Reg.5. Artifices lignorū artificeſq; lapidum.3.Reg.7.Artificem erarium & plenū ſapientie.4.Reg.24.Et omnē artificē & incluſorem.1.Paralip.4.Genuit ioab patrē vallis artificū:ibi quippe artifices erant.Eſa.44.Fabri eñ ſunt ex hoībus.& in eo.Faber ferrarius lima operatus eſt.& in eo.Artifex lignarius extēdit normā.Hiere.29.Et faber & incluſor.Ezech.21.Fabricantiū interitū.Ponitur ēt pro ſculptore. Exo. 28. Opere ſculptoris & celatura gēmarii.Item pōitur pro architecto. Eſa.3.Et ſapientem de architectis & prudētē eloquii myſtici.& inde חֲרֹשֶׁת Charóſeth.i.artificium ſiue fabrefactio.vt Exo.31.Marmore & gēmis & diuerſitate lignorū.pro quo hebrei legūt.Et in artificio lapidis & in artificio ſiue fabricatione lignorū.Eſt etiā חֲרֹשֶׁת Charóſeth nomē proprium loci.vt Iudi.4.Ipſe aūt habitabat in charoſeth gentiū. Itē חָרַשׁ Charas.i.arare.vt Deut.22.Nō arabis in boue ſimul & aſino.Iudi.14.Si non araſſetis in vitula mea.Ps.128.Supra dorſum meū fabricauerūt pctōres.pro quo beatꝰ Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Sup ceruicem meā arauerūt arantes.Hiere.26.Sion quaſi ager arabitur. Ezech.17.Exaratū ſuper latitudinē cordis eorū.Amos.6. Aut arari poteſt bubalis.& inde חָרִישׁ Charis.i.aratio ſiue tēpus arandi.Geñ.45.Quibus nec arari poterit nec meti. Pro quo he.le.In quibꝰ nec erit aratio nec meſſis.Exo.34 Die ſeptimo ceſſabis arare & metere.pro quo he.le. Die ſeptimo ceſſabis ſiue quieſces:in aratiōe & in meſſe quieſces 1.Reg.8.Et aratores agrorū ſuorū.pro quo he.le.Et ad arādū arationē ſuā.& inde מַחֲרֶשֶׁת Macharéſeth.i.vomer ſiue aratrū.vt.1.Reg.13.Vt acueret vnuſquiſq; vomerē ſuum & ligonē & ſecurim & tridentē & ſarculū.vbi ponitur etiam pro ſarculo.& in eodē.Retuſe erant acies vomerū.& inde חֲרִישִׁית Chariſith.i.vehemēs aut validus ventus: ſecūdum hebreos:qualis ſolet accidere in tēpore arandi.Pro q̃ beatꝰ Hieronymus tranſtulit vrentē.Ione.4.Vēto calido & vrēti.Item חֹרֶשׁ Chóres.virgultū denſis frondibus. Ezech.31 Et frondibus nemoroſis.Ponitur etiā in tranſlatiōe noſtra pro aratro ſecundū aliam ſignificationē ſupradictam. Eſa. 17.Sicut aratra & ſegetes que derelicta ſunt a facie filiorum iſrael.Sed etiam in predicto loco hebrei legūt.Virgultū & ramū.vt dictū eſt ſupra in dictiōe אֲמַר Amar:Inde חֹרְשָׁה Chorſa.i.ſiluane.mus. ſaltꝰ.vt.1.Reg.23.Porro dauid erat in deſerto ziph in ſilua.& in eo.Et abiit ad dauid in ſiluā. & in eodē.Manſitq; dauid in ſilua.& in eo. Ecce dauid latitat apđ nos ī locis tutiſſimis ſilue.& in plurali חֳרָשִׁים Charaſim.2.Paralip.27.Et ī ſaltibus caſtella & turres. Itē חֶרֶשׂ Chéres.cum apice ceboleth in littera ſin.i.teſta.teſteus.fictilis.vt Leuit.6.Vas aūt fictile in quo cocta eſt confringetur. Iob.2. Qui teſta ſaniem radebat. Ps.21. Aruit tanq; teſta virtus mea.Eſa.16.Ad murū cocti lateris.vbi ponitur ꝓ cocto latere.& in eo.30.Et non inuenietur de fragmentis eiꝰ teſta.& in eo.45.Teſta de ſamiis terre.Pro quo he.le.Teſta

In abſcondito. חָרַשׁ Tacite cōtemplari Tacite cogitare Moliri. Machiari Cogitare. חָרָשׁ Faber Artifex Fabricator. Sculptor. Architectus. חֲרֹשֶׁת Artificiū Charoſeth חָרַשׁ Arare Exarare. חָרִישׁ Aratio. מַחֲרֶשֶׁת Vomer. Sarculus חֲרִישִׁית Vētꝰ vrēs. חֹרֶשׁ Virgultū cū frōdibꝰ Aratrum. חֹרְשָׁה Silua חֳרָשִׁים Saltus. חֶרֶשׂ Fictile Teſta. Coctꝰ later

© Biblioteca Nacional de España

de teſtis terre. & eſt idē ſenſus. Nā de inſula ſamo affereban
tur vaſa teſtea que vaſa ſamia appellabantur. Threñ. 4.
Quomō reputati ſunt in vaſa teſtea. Ezech. 23. Et fragmē
ta eius deuorabis. pro quo he. le. Et teſtas eius. i. fragmenta
חֶרֶשׂ teſte eius confringes. ſ. dētibus. Item חֶרֶשׂ Chares. i. ſol. vt
Sol. Iob. 41. Sub ipſo erunt radii ſolis. De quo vide ſupra in di
ctione חֶרֶס Chares cum ſamach in fine. & ſolum in predi-
cto loco ſcribitur cū ſin in fine loco ſamach.

חָרַת חרת Charuth. ſculpere. vt Exo. 32. Scriptura q̄q; dei erat
ſculpta in tabulis.
Sculpere.

חָשׁ חש Chas. feſtinare. De quo vide ſupra in dictione חוש
Chus.

חָשַׁשׁ חשש Chaſas. calor ſiue ardor. Eſa. 5. Et calor flāme exu-
Calor. Ardor rit. & in eo. 33. Concipietis ardorem & parietis ſti-
pulā. Hebrei vero dicunt ꝙ ſignificat quiſquilias.

חָשַׁב חשב Chaſab. cogitare. exiſtimare. putare. reputare. eſtima
re. in precio habere. numerare. vel cōputare. aut ſup-
Cogitare. putare. Geñ. 50. Vos cogitaſtis de me malum. & in eodem.
Sed deus vertit illud in bonum. Pro quo hebrei legūt. Sed
deus cogitauit illud in bonum. 2. Reg. 41. Quare cogita-
ſti huiuſcemodi rem. Ps. 34. Cogitantes mihi mala. & in
eodem. Loquentes dolos cogitabant. Ps. 39. Dominꝰ ſolici
tus eſt mei. i. cogitauit pro me. Ps. 40. Aduerſum me cogi
Exiſtimare tabant mala mihi. Ps. 72. Exiſtimabā vt cognoſcerē hoc.
Ps. 76. Cogitaui dies antiq̄s. Ps. 118. Cogitaui vias meas.
Prouer. 16. Qui attōitis oc̄lis cogitat mala. & ī eo. 24. Qui
cogitat mala facere. Ezech. 11. Hi ſunt viri qui cogitant ini
quitatē. Threñ. 2. Cogitauit dñs diſſipare murū filie ſion.
Oſee. 7. Et in me cogitauerunt malitiam. Amos. 6. Sicut
Putare dauid putauerunt ſe habere vaſa cantici. Mich. 2. Ve qui co
gitatis inutile. & in eodē. Ecce ego cogito ſuper familiam
iſtā. Naum. 1. Quid cogitatis contra dominū. & in eodem.
Ex te em̄ exiuit cogitans cōtra dñm. Ione. 1. Et nauis peri-
clitabatur conteri. pro quo he. le. Et nauis putabatur conte
ri ſiue cogitabat conteri. i. viri nauis cogitabant nauem cō-
teri. Malach. 3. Timentibꝰ dñm & cogitantibus nomē eius.
Itē ſignificat reputare ſiue extimare. aut in precio habere.
Reputare. Geñ. 15. Et reputatum eſt ei ad iuſtitiā. & in eodē. 31. Nōne
quaſi alienas reputauit nos. Nu. 18. Vt reputetur vobis in
oblationem primitiuorū. & in eo. Et reputabitur vobis q̄ſi
de area & de torculari. & in eo. 23. Et inter gentes nō reputa
bitur. Deut. 2. Terra gigantū reputata eſt. 1. Reg. 1. Eſtima
Eſtimare uit ergo eā heli temulentā. 3. Reg. 10. Non erat argētū neq;
alicuius precii putabatur in diebus ſalomonis. 2. Paralip. 9
Argentum in diebus illis pro nihilo reputabatur. Iob. 18.
Quare reputati ſumus vt iumenta. & in eo. 41. Eſtimauit
abyſſum quaſi ſeneſcentem. Ps. 43. Eſtimati ſumus ſicut
oues occiſionis. Prouer. 17. Stultus ſi tacuerit ſapiens repu
tabitur. Eſa. 2. Q̄m exceiſus reputatus eſt ipſe. & in eo. 13.
Qui argentum non querant. i. non eſtiment: vl̓ pro nihilo
reputent illud. & in eo. 29. Et chermel in ſaltum reputabi-
tur. & in eo. 33. Non reputabit homines. & in eo. 53. Vnde
nec reputauimus eum. & in eodē. Et nos putauimus eum
quaſi leproſum. Threñ. 4. Quomō reputati ſunt in vaſa te
ſtea. Item ſignificat numerare ſiue ſupputare vel computa
Computare re. vt Leuit. 25. Cōputabuntur fructus ex eo tp̄e quo vendi
Supputare dit. & in eo. Supputatis dūtaxat annis a tp̄e vēditionis ſue.
Numerare & in eo. Ponet rationē cū eo iuxta annorū numerum. i. nu
merabit vel ſupputabit cū eo. 4. Reg. 12. Et nō fiebat ratio
iis hominibus qui accipiebāt pecuniā. i. non numerabatur
vel non ſupputabatur eis. & ſequitur ſed in fide tractabant
Imputare eam. & in eo. 22. Verūtñ nō ſupputetur eis argentū. Ps. 31.
מַחֲשָׁבָה Beatus vir cui non imputauit dñs peccatū. & inde מַחֲשָׁבָה
Machaſaba ſiue מַחֲשֶׁבֶת Machaſēbeth. i. cogitatio: ſiue exi-
ſtimatio. Geñ. 6. Et cuncta cogitatio cordis intenta eſſet ad Cogitatio
malū. Hiere. 18. Et cogito contra vos cogitationē. Ezech.
38. Et cogitabis cogitationē peſſimā. & in plurali מַחֲשָׁבוֹת מַחֲשָׁבוֹת
Machaſaboth. i. cogitationes. vt Exo. 31. Ad excogitandū
quidquid fabre fieri poteſt. Pro quo he. le. Ad excogitan-
dum cogitationes ad faciendum. & in eo. 35. Ad excogitan Cogitatio nes.
dum cogitationes & faciendum. Iob. 5. Qui diſſipat cō-
gitationes malignorū. Ps. 39. Et cogitationibus tuis non
eſt qui ſimilis ſit tibi. Ps. 55. Aduerſum me oēs cogitatiōes
eorū. Eſa. 55. Non em̄ cogitationes mee cogitationes ve-
ſtre. Hiere. 11. Quia cogitauerunt ſuper me cogitatiōes. &
in eo. 18. Venite & cogitemus cōtra ieremiā cogitationes.
& īde חֹשֵׁב Choſeb. i. polymitariꝰ ſiue opꝰ polymitariū vl̓ חשב
plumariū. eo qd̓ fit multa cogitatiōe & induſtria. Exo. 26. Opus plumarium.
Opere plumario facies. & in eo. 28. Opere polymito. & in
eo. 35. Vt faciat opera abietarii & polymitarii & plumarii. Opus polymitariū.
& inde חֵשֶׁב Ceſeb. i. ipſa cōtextura ingenioſa & ſubtilis. vt חֵשֶׁב
in eo. 28. Ipſa quoq; textura & cūcta operis varietas. Scri-
bitur etiam cū mem in principio. & dicitur מַחֲשֶׁבֶת Macha מַחֲשֶׁבֶת
ſabeth. i. illud quod ſubtiliter excogitatur vel adinuenitur. Quidquid adinuēitur
vt in eodē. 35. Quidquid fabre adinueniri pōt. Inde חֶשְׁבּוֹן
Cheſbon. i. cogitatio. ratio. numeratio. cōputatio. Eccl̓s. 7. חֶשְׁבּוֹן
Et quererem ſapientiā & rationē. & in eo. 9. Quia nec opꝰ Ratio.
nec ratio nec ſapientia nec ſcientia erunt apud inferos. & in
plurali חִשְּׁבֹנוֹת Chiſebonoth. Pro quo beatus Hieronymꝰ חִשְּׁבֹנוֹת
tranſtulit machinas ſiue queſtiones. vt. 2. Paralip. 26. Et fe Machine.
cit in ieruſalē generis machinas. Eccl̓s. 7. Et ipſe ſe infini- Queſtiōes
tis miſcuerit queſtionibus.

חשה Chaſa. tacere. ſilere. negligere. 4. Reg. 2. Et ego no- חָשָׁה
ui: ſilete. Nee. 8. Leuite ſilentiū faciebant in omni po Silere.
pulo. i. ſilere faciebant omnē populū. Ps. 27. Ne q̄n taceas
a me. Ps. 106. Et ſiluerunt fluctus eius. Eccl̓s. 3. Tempus ta- Tacere.
cendi & tempus loquendi. Eſa. 42. Tacui ſemp. & in eodē.
58. Nec cogitaſti in corde tuo quia ego tacens. & in eo. 62.
Propter ſion non tacebo. Ponitur etiam pro negligere. vt
Iudi. 18. Nolite negligere nolite ceſſare. 3. Reg. 22. Et ne- Negligere
gligimus tollere eam de manu regis ſyrie.

חשח Chaſach. in lingua chaldaica ſignificat oportere vel חֲשַׁח
opus eſſe aut neceſſe eſſe. Dañ. 3. Non oportet nos Oportere.
de hac re reſpōdere tibi. Eſdre. 4. Qd̓ ſi neceſſe fuerit vi- Neceſſe eē
tulos & agnos. & in eo. 7. Sed & cetera quibus opus fuerit. Opus eſſe

חשך Chaſach. obſcurare. cōtenebrare. denigrare. Geñ. 10
Operuerūtq; vniuerſam ſupficiē terre vaſtātes oīa. חָשַׁךְ
Pro quo he. le. Operuerūtq; vniuerſam ſupficiē terre & ob Obſcurare.
ſcurata vel contenebrata eſt terra. Iob. 38. Quis eſt iſte in-
uoluens ſentētias ſermōibus impitis. pro quo he. le. Quis
eſt iſte obſcurans cōſiliū ſermonibus abſq; ſciētia. & eſt idē
ſenſus cum lr̄a noſtra. Ps. 68. Obſcurētur oculi eorum ne
videant. Ps. 73. Quoniā repleti ſunt qui obſcurati ſunt ter
re domibus iniquitatum. Ps. 104. Miſit tenebras & obſcu-
rauit. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. & ſi
militer. Ps. 138. Quia tenebre non obſcurabuntur a te. Ec-
cl̓s. 12. Anteq̄; tenebreſcāt ſol & luna & ſtelle. Eſa. 5. Et lux Tenebreſcere.
obtenebrata eſt in caligine eius. & in eo. 13. Obtenebratus
eſt ſol in ortu ſuo. Hiere. 13. Date domino deo veſtro gloriā Obtenebrare.
anteq̄; contenebreſcat. Threñ. 5. Ideo cōtenebrati ſūt ocu-
li noſtri. Amos. 8. Tenebreſcere faciam terram in die lumi
nis. Significat etiam denigrare. vt in eodē. 4. Denigrata Denigrare.
eſt ſup carbones facies eorum. Ezech. 30. Et in taphnis ni- Nigreſcere.
greſcet dies. Sed in predicto loco in hebreo ſcribitur חָשַׁךְ חָשַׁךְ
Chaſach cum ceboleth in littera ſin. Quod ſignificat vita-
re ſiue prohibere aut ceſſare vt infra dicetur: vnde in predi-

חֹשֶׁךְ ᷉cto loco hebrei legũt. & in taphnis ceſſabit dies. inde חֹשֶׁךְ
Choſech.i.obſcuritas ſiue tenebre.& in hebreo legitur ſin
Tenebre gulariter.ſ.tenebra.vt Geñ.1.Et tenebre erant ſuper faciẽ
abyſſi.& in eo.Et diuiſit lucem a tenebris. Iob.3. Dies illa
vertatur in tenebras.Ps.17.Dñe deus meus illumina tene
bras meas.Ps.27.Poſuit tenebras latibulum ſuum. Eſa.5.
Ponentes tenebras lucem:& lucem tenebras. Ioel.2. Dies
tenebrarum & caliginis.& aliqñ ſcribitur cum he vel aleph
חֲשׁוֹכָא in fine & dicitur חֲשֵׁכָה Chaſecha ſiue חֲשׁוֹכָא Chaſocha. vt
Tenebre. Geñ.15.Et horror magnus & tenebroſus inuaſit eum.Ps.
17.Tenebroſa aqua in nubibus aeris.Ps.138.Sicut tenebre
eius ita & lumen eius.Dañ.2.Nouit in tenebris conſtituta.
מַחְשָׁךְ & aliqñ ſcribitur cũ mem in principio & dicitur מַחְשָׁךְ Ma
Tenebre. chſach.vt Eſa.29.Quorũ ſunt in tenebris opa. Ps.87. Et
notos meos a miſeria.Pro quo he.le.Noti mei contenebra
Contenebratio tio.i.non video eos acſi eſſent in tenebris.Et beatus Hiero
nymus in pſalterio iuxta hebraicã veritatem trãſtulit.No=
tos meos abſtuliſti.Qd' etiã poteſt legi: ſi ſcribatur cũ pũ=
cto ceboleth in littera ſin:vt infra dicetur.& pluraliter decli
חֲשֵׁכִים natur חֲשֵׁכִים Chaſechim ſiue מַחֲשַׁכִּים Machaſachim.i. ob=
מַחֲשַׁכִּים ſcuritates ſiue tenebre.vt Eſa.50.Qui ambulat in tenebris
Tenebre. & non eſt lumen ei.Threñ.3.In tenebris collocauit me.

חָשַׂךְ חָשַׂךְ Chaſach.cum apice ceboleth in littera ſin.vitare.eui=
tare.prohibere.retinere.reſeruare.cuſtodire.ſ.a pec=
cato vel a malo.ceſſare facere.ſiue ceſſare.Geñ.20.Et ideo
Cuſtodire. Prohibere cuſtodiui te ne peccares in me.i.prohibui ſiue retinui te ne
peccares in me.Et in eo.22.Et non peperciſti filio tuo vni
genito propter me.Pro quo hebrei legunt. Non prohibui
ſti ſiue non vitaſti filium tuum vnigenitum a me.& in eo.
39.Neꝗ quicꝗ eſt quod non in mea ſit poteſtate.pro quo
hebrei legunt.Et non prohibuit ſiue non vitauit vel nõ re
tinuit a me quicꝗ.1.Reg.25. Et ſeruum ſuum cuſtodiuit a
malo.i.ꝓhibuit,vel retinuit a malo.Eſdre.9. Liberaſti nos
de iniquitate noſtra.Pro quo he.le.prohibuiſti nos.Iob.30
Et faciem meã cõſpuere non verentur.pro quo he.le. Et a
Euitare facie mea non euitauerunt conſpuere.& eſt idem ſenſus cũ
littera noſtra.& in eo.38.Que preparaui in tempꝰ hoſtis.
Reſeruare Pro quo he.le.Que reſeruaui vel retinui ad tempus hoſtis
ſiue ad tempus tribulationis.Ps.18.Et ab alienis parce ſer=
uo tuo.Pro quo hebrei legunt.A ſuperbis quoꝗ prohibe
ſeruum tuum. Vnde beatus Hieronymꝰ in pſalterio iuxta
hebraicam veritatẽ tranſtulit.A ſuperbis quoꝗ libera ſer=
uum tuum.Prouer.10.Qui aũt moderatur labia ſua prudẽ
tiſſimus eſt.i.qui prohibet vel retinet labia ſua.Item ſigni
ficat ceſſare.vt Iob.16.Non quieſcet dolor meus.i.non ceſ=
Ceſſare ſabit.& ſupra in eodem.Et mouerem labia mea quaſi par=
cens vobis.pro quo hebrei legunt.Et motus labiorũ meo=
rum ceſſaret ſiue quieſceret.Prouer.21. Qui aũt iuſtus eſt
tribuet & non ceſſabit.Eſa.14.Subiicientem in furore gẽ
tes crudeliter.Pro quo hebrei legunt. Subiicientem in fu=
rore gentes perſecutione inceſſante ſiue abſꝗ ceſſatione.
& in eodem.58.Clama ne ceſſes.

חָשַׁל חָשַׁל Chaſal.debilitare.laſſare.domare.Deut.25.Et extre
Laſſare mos agminis tui,qui laſſi reſidebãt. Et in lĩgua chal=
Domare daica ponitur pro domare.vt Dañ.2.Quomodo ferrũ cõ=
minuit & domat oĩa.Sed etiã in predicto loco hebrei dicũt
ꝙ ſignificat debilitare vel conterere.

חַשְׁמַל חַשְׁמַל Chaſmal·electrũ.Ezech.1.Et de medio eius quaſi
Electrum. ſpecies electri.& in eo.Et vidi quaſi ſpeciem electri
חַשְׁמַלָה Scribitur ẽt cũ he in fine & dicitur חַשְׁמַלָה Chaſmala. vt in
eo.8.Quaſi aſpectꝰ ſplẽdoris & viſio electri.Et dicũt aliqui
hebrei ꝙ ſignificat angelum ſic nominatum. Sed beatus
Hieronymus in ſuis explanationibus dicit ꝙ ſignificat ele
ctrum:& quod eſt argento auroꝗ precioſius.

חַשְׁמַן Chaſman.legatus.vt.Ps.67.Venient legati ex egy= חַשְׁמַן
pto.& ſolum inuenitur in numero plurali in predi= Legatus.
cto loco.

חֹשֶׁן Choſen. pectorale ſiue rationale.i.ornamentũ ſacer= חֹשֶׁן
dotale: quod ſũmus ſacerdos gerebat ſupra pectus & Rationale
cor ſuum.Exo.25.Ad ornandum ephod & rationale. & in
eo.28·Rationale quoꝗ iudicii facies.& in eodẽ.Portabitꝗ
Aaron noĩa filiorũ iſrael in rationali iudicii ſup pectꝰ ſuũ.

חָשַׂף Chaſaph.diſcoopire.nudare. reuelar̃. haurire.exhau חָשַׂף
rire.Ps.28.Et reuelauit cõdenſa.Eſa.20. Diſcooper= Reuelare
tis na tibꝰ ad ignominiam egypti.& in eo.47.Diſcooperi Diſcooperire
humerum tuum.& in eo.52.Parauit dñs brachium ſanctũ Parare.
ſuum.pro quo he.le.Reuelauit ſiue diſcooperuit dñs bra=
chium ſanctum ſuũ.Hiere.13.Vnde & ego nudaui femora Nudare
tua.Ezech.4.Et brachium tuum erit extentũ.pro quo he.
le.Et brachium tuum diſcoopertum ſiue nudatum. & inde
מַחְשׂף Machſoph.i.nudatio ſiue diſcoopertio.pro quo bea מַחְשׂף
tus Hieronymus tranſtulit ſpoliatum. Geñ.30. In his que Spoliatus
ſpoliata.i.nudata fuerãt candor apparuit. Significat etiam
haurire.vt Eſa.30.Aut hauriatur parum aque de fouea.Ag Haurire.
gei.2.Et intraretis ad torcular vt exprimeretis quinquagĩ
ta lagenas.pro quo he.le.Et ĩtraretis ad torcular ad exhau
riendũ quinquaginta lagenas.Inde חֲשִׂיפֵי Chaſiphe.i.par חֲשִׂיפֵי
ui greges.vt.3.Reg.20. Quaſi duo parui greges caprarũ. Parui greges.

חָשַׁק Chaſac. adherere.concupiſcere.diligere.Amore iũ= חָשַׁק
ctum eſſe.vt Geñ.34.Sichem filii mei adheſit anima Adherere.
filie veſtre. Deut.7.Non quia cunctas gentes numero vin=
cebatis iunctus eſt vobis dñs.i.adheſit vobis.Eſa.38.Tu au Junctũ eẽ
tem eruiſti animam meam vt nõ periret.pro quo.he.le.Tu
autem dilexiſti ſiue deſideraſti animã meam.i.tu autem ad Diligere
heſiſti anime mee vt non periret.& inde חֵשֶׁק Cheſec.i. il= חֵשֶׁק
lud quod optatur vel deſideratur.vt.3.Reg. 9·Et omẽ quod
optauerat & voluerat facere· Itẽ ſignifcat veſtire ſiue coope Qd optar̃.
rire aliquid laminis ſiue celaturis aureis vel argenteis:eo
quod adheret & iungitur illud aurum vel argentum ei rei
cui apponitur.vt Exo.27.Omnes colũne atrii veſtite erant Veſtire.
argenteis laminis.& in eodem.38.Sed & ĩpas colũnas atrii
veſtiuit argento.Et inde חָשׁוּק Chaſuc.i.illa celatura argẽ= חָשׁוּק
tea:qua columna veſtiebatur.vt in eodem.27.Capita cum
celaturis ſuis habebunt argentea.& in eodẽ.38.Capita co= Celatura.
lumnarum & tota operis celatura argẽtea.Item חָשׁוּק Cha חָשׁוּק
ſuc.i.radius rotarum.eo quod eſt infixus & iunctus rote.3.
Reg.16.Et axes & radii earum. Radius

חָשַׁר Chaſar.cribrare.2.Reg.22.Cribrans aquas de nubi חָשַׁר
bus.Hebrei tñ dicunt ꝙ ſignificat dẽſitatem ſiue col Cribrare
ligantiam. Vnde ipſi legunt. Denſitas aquarum . vbi po= Denſitas
nitur חֶשְׁרַת Cheſrath cum tau in fine.Significat etiam ex= חֶשְׁרַת
tremã circũferẽtiam rotarum:quã tranſlatio noſtra canthũ
vocat.vt.3.Reg.7.Et axes earũ & radii & canthi. Canthus

אֲחַשְׁתְּרָנִים Achaſtheranim.veredarii.De q' vide ſupra ĩ אֲחַשְׁתְּרָנִ
littera aleph. Veredarii.

חָתַת Chathath. pauere. expaueſcere. timere. formidare. חָתַת
perterrere:ſiue perterritum eſſe.Superare:vel ſupa=
tum eſſe.deficere.confringere:ſiue confractum eſſe. Et cõ=
muniter ſcribitur cum ſimplici tau.vt Deut.31. Noli time=
re:neꝗ paueas.Ioſ.1.Noli metuere & noli timere.2. Para= Pauere.
lip.20.Nolite timere nec paueatis.Iob.7.Terrebis me per Timere Terrere
ſomnia.& ſcribitur in predicto loco cum duplici tau. & in
eo.31.Et deſpectio propinquorum terruit me. & in eo.32.
Extimuerunt nec reſponderunt.& in eo.41. Qui factꝰ eſt Extimeſcere.
vt nullum timeat.Ps.17.Et cõponens quaſi arcum ereum Timere
brachia mea.pro quo he.le.Et cõfractꝰ eſt vel ſuperatus eſt Cõfringere.

© Biblioteca Nacional de España

arcus ereus brachiis meis. Et ſimiliter. 2. Reg. 22. Vbi eadē verba habentur. Poteſt etiā deriuari a dictiōe נָחַת Nachath & eſſe ſenſus ſicut in littera noſtra. De quo infra in ſuo loco dicetur. Prouer. 17. Plus proficit correctio apud prudentē quā centum plage apud ſtultum. Pro quo he. le. Frangit vel conterit correctio vel increpatio apud prudentē. Eſa. 7. Deſinet ephraim eſſe populus. pro quo he. le. Cōfractus erit ephraim a ꝑplo: ſiue deficiet ephraim a populo. i. ne ſit populus. & eſt ſenſus ſicut in littera noſtra. & ī eo. 9. Et ſceptrū exactoris eiꝰ ſupaſti ſicut in die madian. & in eo. 30. A voce dñi pauebit Aſur. & in eo. 31. Et pauebunt fugiētes principes eius. & in eo. 51. Et iuſtitia mea non deficiet. Hiere. 1. Ne formides a facie eorū: ne forte timere te faciam vultum eorū. & in eo. 17. Paueant ipſi & nō paueā ego. & in eo. 30. Ne paueas iſrael. & in eo. 46. Vidi ipſos pauidos & terga vertentes. & in eo. 49. Et pauere faciam elam coram inimicis ſuis. Vbi ſcribitur cū duplici tau. & in eo. 50. Vinctus eſt Marodach. i. confractus vel ſuperatꝰ eſt. & in eo. Superata ſunt idola eorum. & in eo. Gladius ad fortes eiꝰ qui timebunt. i. ſuperabuntur. & in eo. 51. Et emarcuit arcus eorum ideſt confractus vel ſuperatus eſt arcus eorum. Abdie. 1. Et timebunt fortes tui a meridie. Abach. 2. Et vaſtitas animalium deterrebit eos. Malach. 2. Et a facie nominis mei pauebat. Ponitur etiam pro deſcendere. vt Iob. 21. Et in puncto ad infernum deſcendūt. De quo vide infra in dictione נָחַת Nachath. & inde חֲתַת Chathath ſiue חִתִּית Chithith. i. timor. pauor. terror. formido. vt Gen̄. 35. Terror dei inuaſit oēs per circuitū ciuitates. Ezech. 32. Qui dederant quōdam formidinē ſuā in terra viuentium. & in eo. Qui poſuerunt terrorē ſuū in terra viuentiū. & in eo. Qui deducti ſūt cum interfectis pauentes. pro quo he. le. In pauore ſuo. Ponitur etiā חֲתַת Chathath. pro plaga. vt Iob. 6. Et modo videntes plagam meā timetis. & inde מְחִתָּה Mechitha. i. pauor ſiue contritio vel cōfractio. vt Prouer. 10. Pauor pauperum egeſtas eorum. & in eo. Et pauor his qui operantur iniquitatē. & in eo. 18 Os ſtulti cōtritio eius. & inde חַתְחַתִּים Chathchathim. per geminationē cheth & tau. i. formidantes. vt Eccl's. 12. Excelſa q̄q; timebūt & formidabūt in via.

Frangere. Cōfrigere. Superare Pauere. Deficere. Formidaṙ Superari. Emarceſcere. Timere. Deterrere Deſcēdere חֲתַת Terror. Formido. Pauor. חֲתַת Plaga. מְחִתָּה Pauor. Contritio. חַתְחַתִּים Formidantes.

חָתָה Chatha. fouere. ſ. ignē: ſiue cōgregare aut portare. vt Prouer. 6. Nunquid pōt hō abſcondere ignē in ſinu ſuo. i. fouere vel portare ignē in ſinu ſuo. & in eo. 25. Prunas em̄ congregabis ſuper caput eius. Eſa. 30. Et non inuenietur de fragmentis eiꝰ teſta: in qua portetur ignicul9 de incendio. Ponitur etiam pro ꝓficere. vt Prouer. 17. Pl9 proficit correctio apud prudentē. Item ponitur pro euellere. vt Ps. 51. Euellet te & emigrabit te de tabernaculo tuo. Sed in his duobus locis predictis ſcribitur ſine he in fine & pōt deriuari a dictione חָתַת Chathath. que ſignificat cōfringere. vt ſupra dictū eſt. vel a dictione מָחָה Macha. De quo infra dicetur. & inde מַחְתָּה Machtha. i. vas in quo ſubſtentatur vel portatur ignis. Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit thuribulū. vt Exo. 10. Arreptiſq; nadab & Abiu thuribulis impoſuerūt ignem. & in eo. 16. Aſſumptoq; thuribulo quod de prunis altaris īpleuerat. Nu. 16. Tollite vnuſquiſq; thuribula ſua. & in eo. Tolle thuribulū & hauſto igni de altari. Significat ēt vas vbi ea que emuncta erant extinguebātur. Exo. 25. Et vbi ea que emuncta ſunt extinguntur.

חָתָה Fouere ignem. Pruñas cōgregare. Portare. Proficeṙ. Euellere. מַחְתָּה Thuribulum.

חָתַךְ Chathach. incidere. precidere. determinare. ſtatuere. beatus Hieronymus tranſtulit abbreuiare. vt Dan̄. 9. Septuaginta hebdomade abbreuiate ſunt ſuper populū tuū & ſuper vrbē ſanctā tuā. Hebrei tñ legūt. Preciſe vel determīate ſunt. & ſolum inuenitur in predicto loco. Hebrei tñ cōmuniter vtuntur hoc verbo ꝓ incidere. vel precidere: aut ſecare.

חָתַךְ Abbreuiare. Incidere. Secare.

חָתַל Chathal. inuoluere. circunligare. faſciare. ſ. pannis vel linteolis. vt Iob. 38. Et caligine illud quaſi pannis infantie obuoluerē. Ezech. 16. Nec inuoluta pannis. & in eo. 30. Vt ligaretur pannis & faſciaretur linteolis.

חָתַל Obuolueṙ Inuolueṙ. Faſciare.

חָתַם Chatham. ſignare. ſigillare. ligare. ſub ſignaculo claudere. ratificare. obfirmare. Deut. 32. Et ſignata in theſauris meis. 3. Reg. 21. Et ſignauit eas anulo eius. Nee. 9. Et Et ſignant principes noſtri. & in eo. 10. Signatores aūt fuerunt. Eſter. 3. Et littere ſignate ipius anulo miſſe ſunt. Iob. 9. Et ſtellas claudit quaſi ſub ſignaculo. & in eo. 14. Signaſti quaſi in ſacculo delicta mea. & in eo. 24. Perfodit in tenebris domos: ſicut in die cōdixerat ſibi. i. ſicut in die ſignauerat. Nā fures in die conſiderant & ſignāt locum per quē in nocte perfodiāt domū. & in eo. 37. In manu oīm hoīm ſignat. Canti. 4. Hortus cōcluſus fons ſignatus. Eſa. 8. Signa legem in diſcipulis meis. Hiere. 32. Scripſi in libro & ſignaui. & in eo. Et accepi librū poſſeſſionis ſignatū. Dan̄. 12. Et ſigna librū. Item ponitur pro inſtruere vel erudire. vt Iob. 33. Et erudiens eos inſtruit diſciplina. Pro quo he. le. Et in diſciplīa eorū ſignat: ſiue & in vinculis eorū ſignat vel claudit. Ponitur ēt pro creſcere. i. qñ humor creſcit & coagulatur: in tantum ꝙ claudit meatꝰ ꝑ quos fluit. Leuit. 50. Cūq; per ſingula momēta adheſerit carni eius atq; creuerit fedus humor. Inde חֹתָם Chotham. i. ſigillū vel ſignaculū: aut anulus. vt Iob. 38. Reſtituetur vt lutū ſignaculum. Canti. 8. Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuū. Ezech. 28. Tu ſignaculum ſimilitudinis. Ponitur ēt pro anulo in quo eſt ſigillum. vt Gen̄. 38. Anulum tuū & armillā & baculum quē manu tenes. 3. Reg. 21. Et ſignauit eas anulo eiꝰ. & Hiere. 22. Si fuerit iechonias filius Ioachin regis iuda anulus in manu dextera mea. Ponitur etiam pro ſquamis que ſunt cōpacte & coniuncte inuicem. vt Iob. 41. Cōpactum ſquamis ſe prementibꝰ. Pro quo he. le. Clauſum ſignaculo ſtricto. Et beatus Hieronymus tranſtulit ſenſum.

חָתַם Signare. Sub ſignaculo claudere. Inſtruere Claudere. חֹתָם Signaculum. Anulus.

חָתַן Chathan. nubere. conubia iungere. coniugio aſſociari. affinitatem contrahere. generum fieri. Deut. 7. Nec ſociabis cum eis coniugia. Ioſ. 23. Et cū eis miſcere cōnubia atq; amicitias copulare. 1. Reg. 18. In duobus gener meus eris hodie. et in eo. Nūc ergo eſto gener regis. & in eo. Nū parum videtur vobis generum eſſe regis. & in eo. Vt fieret gener regis. i. vt cōtraheret affinitatē cum rege. & inde חֹתֵן Chothen. i. ſocer. affinis: cognatus. vt Exo. 3. Moyſes autē paſcebat oues iethro ſoceri ſui. & in eo. 18. Venit ergo iethro cognatꝰ moyſi. & in eo. Qui egreſſus in occurſum cognati ſui. Nu. 10. Dixitq; moyſes obab filio Raguel madianite cognato ſuo. Iudi. 19. Cui rurſum locutus eſt ſocer. Reperitur ēt in gn̄e feminino pro ſocru. Deut. 27. Maledictus qui dormit cum ſocru ſua.. Inde חָתָן Chathan. i. gener. ſpōſus. Gen̄. 19. Habes hic quēpiā tuorum generum. & in eo. Locutus eſt ad generos ſuos. Iudi. 15. Samſon gener thannatei. 1. Reg. 18. Vt fiam gener regis. Ponitur ēt pro ſpōſo. Exo. 4. Spōſus ſanguinum tu mihi es. Ps. 18. Et ipe tanq̄ ſponſus ꝓcedens de thalamo ſuo. Eſa. 61. Tanq̄ ſponſum decoratum corona. & in eo. 62. Et gaudebit ſponſus ſuper ſponſam. Hiere. 6. Vocem ſponſi & vocem ſponſe. Ioel'. 2. Egrediatur ſponſus de cubiculo ſuo. & inde חֲתֻנָּה Chathun. i. nuptie ſiue deſponſatio. Cāti. 3. In die deſpōſatiōis illiꝰ.

חָתַן Coniugia ſociare. Connubia copulare Generum fieri. Affinitatē cōtraheṙ. חֹתֵן Socer. Cognatus חָתָן Gener. Sponſus. חֲתֻנָּה Deſponſatio.

חָתַף Chathoph. rapere. feſtinare. ſiue aliquid repente agere. Iob. 9. Si repente interroget quis reſpondebit ei. & inde חֶתֶף Chetheph. i. raptor. pro quo beatus Hieronymus tranſtulit latronem. vt Prouer. 23. Inſidiatur in via quaſi latro.

חָתַף Repente agere. חֶתֶף Latro

© Biblioteca Nacional de España

חָתַר Perfoder. Fodere. מַחְתֶּרֶת Foſſio. Foſſa. חָתַר Deſcēdere. Remigare

חָתַר Chathar. fodere. perfodere. remigare. vt Iob. 24. Perfodit in tenebris domos. Ezech. 8. Et dixit ad me fili hominis fode parietem. & in eo. 12. Perfode tibi parietē & in eodē. Et veſpere perfodi mihi parietē. & inde מַחְתֶּרֶת Machthéreth .i. foſſio ſiue foſſa quā fures faciunt in pariete ad furandū. Exo. 22. Si effringens fur domū ſiue ſuffodiens fuerit inuentꝰ. pro quo he. le. Si in foſſiōe aut in foſſa inuentus fuerit fur. Hiere. 2. Non in foſſis inueni eos. Ponitur etiā predicta dictio חָתַר Chathar ꝓ deſcēdere. Amos. 9. Si deſcenderint vſqꝫ ad infernum. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Si effoderint in inferno ſiue in fouea. ſ. vt abſcondant ſe. Item ponitur tranſlatiue pro remigare vt Ione. 1. Et remigabant viri vt reuerterentur ad aridā.

De incipientibus a littera. ט Tet.

טָאטָא Scopare.

טָאטָא Tata. ſcopare. vt Eſa. 14. Et ſcopabo eam in ſcopa. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. & ſolum inuenitur in predicto loco.

טְאֵב Placere.

טְאֵב Taab. in lingua chaldaica ſignificat placere: ſiue bonum videri. Dan̄. 6. Tunc vehementer gauiſus eſt ſuper eo. pro quo hebrei legunt. Tunc regi multū placuit ſuper eo.

טָבַח Occidere. Immolare. Percutere טֶבַח Victima. Occiſio. מַטְבֵּחַ Occiſio. טַבָּח Coquus. טַבָּחִים Milites Exercitus. Militia. טַבָּחוֹת Focarie.

טָבַח Tabach. occidere. mactare. immolare. Gen̄. 43. Occide victimas & inſtrue conuiuiū. Exo. 22. Si quis furatus fuerit bouem aut ouem & occiderit. Deut. 28. Bos tuus immoletur coram te .i. occidatur. 1. Reg. 25. Et carnes pecorum que occidi tonſoribus meis. Prouer. 9. Immolauit victimas ſuas. Hiere. 11. Et ego q̄ſi agnus māſuetus qui portatur ad uictimā .i. q portatur ad occidēdū. Thren̄. 2. Percuſſiſti nec miſertꝰ es .i. occidiſti. Inde טֶבַח Tébach ſiue טִבְחָה Tibcha .i. occiſio. aut victima. vt Gen̄. 37. Occide victimas. Vbi ponitur verbū & nomen ab eo deriuatum. ſicut etiā in aliquibꝰ locis ſupradictis. Ps. 43. Eſtimati ſumꝰ ſicut oues occiſionis. Eſa. 53. Sicut ouis ad occiſionem ducetur. & aliquādo ſcribitur cū mem in principio & dicitur מַטְבֵּחַ Matbéach. vt Eſa. 14. Preparate filios eiꝰ occiſioni. & inde טַבָּח Tabach .i. occiſor carnifex. coquus. eo quod occidit animalia & aues ad coquendū. vt. 1. Reg. 9. Dixitqꝫ ſamuel coquo. & in eo. Leuauit aūt coquus armum & poſuit ante ſaul. & in plurali טַבָּחִים Tabachim. pro quo beatus Hieronymus tranſtulit milites ſiue exercitum aut militiam. eo quod occidunt homines in bello. Gen̄. 38. Putiphari eunucho pharaoni magiſtro militum. & in eodem. 39. Princeps exercitus ſui. Hiere. 52. Venit nabuzardan princeps militie. & vt beatus Hieronymus ait in libro de hebraicis queſtionibus ſuper Geneſim. lxx. interpretes principem coquorum trāſtulerunt pro magiſtro vel principe exercitus. & in lingua chaldaica dicitur טַבָּחַיָּא Tabachaia. Dan̄. 2. Ab ariocho principe militie regis. & in genere feminino טַבָּחוֹת Tabachoth Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit focarias .i. coquas vt. 1. Reg. 8. Filias quoqꝫ veſtras faciet ſibi vnguentarias & focarias.

טָבַל Tingere. Intingere. Baptizare

טָבַל Tabal. tingere. intīgere. baptizare. Gen̄. 37. Et in ſanguine hedi quem occiderant tinxerunt. Exo. 12. Tingite in ſanguine qui eſt in limine. Leuit. 4. Cūqꝫ intinxerit digitum in ſanguine. & in eo. 14. Tinget in ſanguine paſſeris. Deut. 33. Et tingit in oleo pedē ſuum. Ioſ. 3. Et pedibus eorum in parte aque tinctis. vbi ponitur verbum paſſiuum: quod ſcribitur cum nun in principio. Ruth. 2. Et intinge bucellam tuam in aceto. 1. Reg. 14. Et intinxit in fauum mellis. 4. Reg. 5. Deſcendit & lauit ſepties in iordane ideſt baptizatus eſt ſepties. Iob. 9. Tamen ſordibus intinges me. Ezech. 23. Et tiaras tinctas in capitibus eorum.

טָבַע Submergere. Infigere. Demergere Defigere טַבַּעַת Anulus. Circulus טֶבַע Natura

טָבַע Tabaa. Submergere. demergere. immergere. defigere. infigere. Exo. 15. Submerſi ſunt in mari rubro. Iob. 28. Sup quo baſes eius ſolidate ſunt .i. infixe ſunt. Ps. 9. Infixe ſunt gentes in īteritu quē fecerūt. Ps. 68. Infixus ſum in limo profundi. Et in eo. Eripe me de luto vt nō infigar. Hiere. 38. Deſcenditqꝫ hieremias in cenū .i. infixus vel demerſus eſt in cenū. Et in eo. Demerſerūt in ceno & in lubrico pedes tuos. Tren̄. 2. Defixe ſunt in terra porte eius. & inde טַבַּעַת Tabáath .i. anulꝰ: eo qꝺ infigitur digito. Gen̄. 41. Tulitqꝫ anulū de manu ſua. Exo. 28. Facies & duos anulos aureos. Nume. 31. Anulos & dextralia ac murenulas. ponitur etiā pro circulo qui eſt q̄ſi anulus. Exo. 25. Et quattuor circulos aureos quos pones ꝑ quattuor arce angulos. Et in eo. Duo circuli ſint in latere vno & duo in altero. vtūtur etiā hebrei hac dictiōe טֶבַע Tébaa pro natura: cū de natura loquūtur. ſed nō reperitur in veteri teſtamēto.

טַבּוּר Vmbilicus

טַבּוּר Tabur. vmbilicus. & trāſlatiue dicitur de medio terre: ſicut vmbilicus eſt in medio ventris. Iudi. 9. Ecce populus de vmbilico terre deſcendit. Ezech. 38. Habitator vmbilici terre. Quod btūs hieronymꝰ in ſuis explanationibꝰ exponit. in medio terre.

טֵבֵת Tebeth

טֵבֵת Tebeth. Nomen proprium menſis: quem nos decembrē vocamꝰ. Eſter. 2. Mēſe decio q vocatur tebeth.

טָהַר Mundare. Mūdū eē. Purificar Purgare. טָהוֹר Mundus Mundiſſimus. Puriſſims טָהֳרָה Purificatio.

טָהַר Tihar. mundare. purificare ſiue purificari. purgare. mundum eſſe. Gen̄. 35. Et mundamini ac mutate veſtimenta veſtra. Leuit. 12. Et mūdabitur pro fluuio ſanguinis ſui. & in eodē. Et ſic mundabitur. & in eodem. 13. Mundabit eam quia ſcabies eſt. & in eodem. Lauabitqꝫ homo veſtimenta ſua & mundus erit. & in eodē. Quomodo mundari debeat vel contaminari. & in eo. 14. Precipiet ei qui purificatur vt offerat duos paſſeres. & in eo. Aſperget illum qui mundandus eſt vt iure purgetur. & in eo. Ponet ſuper extremum auricule dextere eius qui mundatur. & in eodē. 15. Lotis veſtibus & toto corpore in aquis viuentibus erit mūdꝰ. & in eo. 16. In hac enim die expiatio erit veſtri atqꝫ mūdatio: corā dn̄o mūdabimini. Et in eo. 22. Et occubuerit ſol tunc mūdatus veſcetur. Nu. 8. Purificabis eos iuxta hūc ritū. & in eo. Cūqꝫ lauerit veſtimēta ſua & mūdati fuerīt. Ioſ. 22. Et vſqꝫ in p̄ſentē diē huiꝰ ſceleris in vobis ꝑmanet. Pro quo he. le. De quo nō ſumus mūdati vſqꝫ in diem hanc. 4. Reg. 5. Recipiet ſanitatē caro tua atqꝫ mūdaberis. Et in eo. Lauerᷓ in eis & mūder. Nee. 12. Et mūdati ſunt ſacerdotes & leuite & mūdauerūt populū. Iob. 4. Aut factori ſuo purior erit vir. Et in eo. 37. Et vētus tranſiens fugauit eas .i. mūdauit & purificauit aerē a nubibus. Ps. 50. Et a peccato meo munda me. Eſa. 66. Qui ſanctificātur & mūdos ſe putant in hortis. Hiere. 13. Non mūdaberis poſt me. Ezech. 22. Tu es terra immunda. Pro quo hebrei legunt. Tu es terra non munda: ſiue non purificata. & in eodē. 39. Vt mundent terram. Malach. 3. Et ſedebit conflans & emūdans argentum. & in eodem. Et purgabit filios leui. & inde טָהוֹר Tahor in genere maſculino: ſiue טְהוֹרָה theora in gn̄e feminino .i. mundus ſiue munda: aut purus vel pura. Gen̄. 7. Ex omnibus animantibus mūdis tolles ſeptem & ſeptē. Exo. 25. Deaurabis eam auro mundiſſimo. Leuit. 13. Caluus & mundus eſt. & in eo. 24. Super candelabrum mundiſſimum. & in eodem. Super menſam puriſſimam. Nu. 9. Si quis aūt mundus eſt. & in eodē. 19. In loco puriſſimo. 1. Reg. 20. Ne forte non eſſet mundus nec purificatus. Ps. 50 Cor mundum crea in me deus. & inde טָהֳרָה Tahora. ſiue tahorath .i. purificatio ſiue purgatio vl' mundatio. Leuit. 12 Trigita tribꝰ diebꝰ manebit in ſanguine purificatiōis ſue.

© Biblioteca Nacional de España

Munditia Et in eo.13. Et redditus mūditie iterū lepra creuerit. Et in
eo.14. Offeretq; ea die octauo purificationis ſue. Et in eo.
Emūdatio qui habere nō poteſt oīa in emūdationē ſui. p̄s.88. Deſtru
xiſti eum ab emūdatiōe. Ezech.44. Et poſtq̄ fuerit emū
טֹהַר datus. pro quo he. le. Et poſt emūdationē ſuā. Inde טֹהַר tó
har. i. puritas vel mūditia. beatus hieronymus trāſtulit ſere
Serenum. nitatem vel ſerenū. Exo.24. Et quaſi celū cum ſerenū eſt.
טוֹב טוֹב Tob. bonū vel pulchrū eſſe. bene agere. Nu.24. quam
pulchra ſunt tabernacula tua. Canti.4. Pulchriora ſūt
Pulchruʒ eſſe. vbera tua vino. & qñ eſt verbū tertie cōiugatiōis tūc ſcribi
tur cū iod in medio loco vau & ſignificat benefacere, vt.2.
Bñfacere. Paralip.6. Bene equidem feciſti huiuſcemodi habere vo-
luntatem. De quo vide ēt infra in dictiōe יָטַב Iatab. & īde
טוֹב טוֹב Tob. i. bonus. optimus. pulcher. decorus. beneplacens.
bonū: ſiue bonitas. vt Gen̄.1. Et vidit lucem ꝙ eſſet bona.
Bonus. & in he. eſt gn̄is maſculini. & in eo. & vidit deus ꝙ eſſet bo-
nū. & in eo. Vidit deus cūcta que fecerat & erāt valde bona.
& in eo.2. Et lignū ſcientie boni & mali. & in eo.3. Q̄d bo
nū eſſet lignū ad veſcēdū. & in eo. Vidit requiē ꝙ eēt bona
Optimus. Nu.10. Quidquid optimū fuerit ex opibus. Ps.37. Q̄m ſe
quebar bonitatē. p̄s.72. Quā bonus deus iſrael. Ps.110. In
tellectus bonus oībus facientibus eū. Eccl̄s.7. Qui placet
deo effugiet illā. i. qui bonus eſt corā deo. & in eo.8. Erit
bonum timentibus deum. Et in eo. Nō ſit bonum impio.
Mich.7. Qui optimus eſt in eis quaſi paliurus. Et aliqñ
טוּב ſcribitur cū ſurec: & dr̄ טוּב Tub. vt Gen̄.24. Ex oībus bo-
Bonum. nis eius portans ſecū. Et ī eo.45. & ego dabo vobis oīa bo
na egypti. Et in eo. quia oēs opes egypti veſtre erunt. pro
quo he. le. quia oē bonū egypti vobis erit. Exo.33. Ego oñ
dam oē bonū tibi. Ps.30. quā magna multitudo dulcedinis
tue dñe. pro quo btūs Hieronymus in pſalterio iuxta he.
Bonitas. ve. tranſtulit. quā multa eſt bonitas tua. Ps.144. Memori
am abūdantie ſuauitatis tue eructabūt. pro quo btūs Hie-
ronymus tranſtulit. memoriā multe bonitatis tue loquen-
tur. Eſa.33. Et ſuper multitudinē bonorū domus iſrael. po
טוֹב nitur etiā טוֹב Tob. pro pulchro vel decoro aut elegāte vel
Elegans. hilari. vt Exo.2. Et vidēs eū elegātē abſcōdit eū.1. Reg.9.
Decorus. Electus & bonus. i. electus & decorus vel elegās. vnde ſeq-
tur ab humero & ſurſum eminebat ſuper oēm populū. po-
Hilaris nitur ēt pro hilari. Eſter.1. Cū rex eſſet hilarior. & in plura
טוֹבִים טוֹבִים Tobim. i. boni.3. Reg.2. Quia interfecit duos viros
Boni. iuſtos melioreſq; ſe. Ps.124. Benefac dñe bonis. Eccl̄s.4.
Melius eſt duos eſſe ſimul. i. meliores ſunt duo ſimul. Et in
eo.11. Et ſi vtrūq; ſimul melius erit. pro quo he. le. & ſi am-
bo ſimul bona erūt. Hiere.44. & ſaturati ſumus panibus
& bene nobis erit. pro quo he. le. & erimus boni. i. felices &
טָב diuites: ſicut ipſi exponunt. & in lingua chaldaica ſcribitur
Optimum ſine vau & dr̄ טָב Tab. Dañ.2. & caput ex auro optimo. & in
טוֹבָה ge. fe. ſcribitur cum he in fine & dr̄ טוֹבָה Toba. Exo.18. Le
tatuſq; eſt iethro ſup oībus bonis: quod in hebreo legitur
Bonum. ſingulariter. ſ. ſuper omne bonū. Et ponitur ibi in hebreo
femininū pro neutro: quia hebrei nō habēt genus neutrū:
ſed pro eo aliqñ vtuntur gn̄e maſculino: & aliquando femi
Bona nino. Nu.13. Ipſa terra bona aut mala. & in eo. Valde bona
eſt. Ps.15. Quoniam bonorum meorum non eges. ꝓ quo
beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit: bo
nū mihi non eſt ſine te. Eccl̄s.7. In die bona fruere bonis.
טֹבֹת Et in plu. feminīo טֹבֹת Thobot. i. bōe vel pulchre. vt Gen̄.
6. Videntes filii dei filias hominū ꝙ eſſent pulchre. Et in
Pulchre. eodem.44. Septem ſpice pullulabant in culmine vno ple
ne ac formoſe. Et in eodem. Septem boues pulchre & ſep-
טָוָה טָוָה tem ſpice plene.
Nere. Taua. nere. filare. Exo.35. Sed & mulieres docte que ve
nerant. Debet legi que neuerant. ideſt filauerant. Et in eo-
dem. Et pilos caprarum. pro quo hebrei legunt. Et omnes
mulieres quibus eleuatum eſt cor in ſapientia filauerūt ſeu Filare.
neuerūt capras. ideſt pilos caprarum. Et inde מַטְוֶה Matue מַטְוֶה
ideſt filatum. vt ſupra in eodem. Dederunt hyacinthum &
purpurā. pro quo he. le. obtulerūt filatum hyacinthum &
purpuram.
טוֹחַ Tóach. linire. oblinire. complanare. Exo.15. Puluis ela טוֹחַ
tus & alia terra lita. Et communiter ſcribitur ſine vau Linire.
vt ſupra in eodem. Et luto alio lini domū. Et in eodē. Poſt
q̄ denuo lita fuerit. Eſa.44. Obliti enim ſunt ne videant
oculi eorum. ſ. luto vel cemēto vt nō videāt. Ezech.13. Illi
autem liniebant eum luto abſq; paleis. Et ī eodem. Dic ad
eos qui linunt abſq; temperamēto. Et in eo. Et deſtruā pa-
rietem quem liniſtis. Et in eo. Et nō ſunt qui liniunt eum.
Et inde טִיחַ Tiach. ideſt litura. vt in eo. Vbi eſt litura quā טִיחַ
liniſtis. Vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatū. Po- Litura.
nitur etiam pro deaurare quod eſt quaſi linire. vt.1. Para
lip.29. Ad deaurandos parietes templi. Et inde טֻחוֹת Tu- Deaurare.
choth. i. occulta vel abſcōdita: ac ſi eſſent lita ne quis ea poſ טֻחוֹת
ſit videre. Ps.50. Incerta & occulta ſapientie tue manifeſta
ſti mihi. pro quo hebrei legunt. In abſconditis & in occul Abſcōdita
to ſapientiam manifeſtaſti mihi. Beatus hieronymus in
pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Abſcondi-
tum & arcanum ſapientie tue manifeſtaſti mihi. Ponitur e
tiam pro viſceribus hominis. eo quod ſunt occulta. Iob.38
Quis poſuit in viſceribus hominis ſapientiam. Viſcera.
טוּר Tur. Ordo. verſus. progreſſio. ſ. linearis. Paries. mōs. טוּר
Exo.28. poneſq; in eo quattuor ordines lapidum. Et ī Ordo.
eodem. In primo verſu erit lapis ſardius. Et in eodem. Verſus.
In ſecundo. ſ. verſu carbunculus & ſapphyrus.3. Reg.6.
Edificauit atrium interius tribus ordinibus lapidum poli-
torum et vno ordine lignorum cedri. Et in eodem.7. Et
quattor deambulatoria inter columnas cedrinas. pro quo
hebrei legunt. Super quattuor ordines colūnarū cedrina-
rum. Et in eodem. Vnus autem ordo habebat colūnas quī
decim. Significat etiam parietem. vt Ezech.46. Et paries Paries.
per circuitū ambiens. Et inde טִירָה Tira. Pro quo beatꝰ hie טִירָה
ronymus tranſtulit propugnacula. Canti.8. Si murus eſt propugnacula.
edificemus ſuper eum propugnacula argentea. De quo vi-
de infra in dictione טִיר Tir. Item טוּר Thur. ſiue טוּרָא Thu טוּר
ra: in lingua chaldaica ſignificat montem. Dañ.2. donec ab
ciſſus eſt de monte lapis. Et ī eodem factus eſt mōs magnꝰ. Mons.
טוּשׁ Tus. Properare. feſtinare. Beatus hieronymus trāſtu טוּשׁ
lit. Volare. Iob.9. Sicut aquila volans. Volare.
טְוָת Teuath. in lingua chaldaica ſignificat incenatum ſiue טְוָת
ieiunū. Dañ.6. Et dormiuit incenatus. Ieiunus. Incenatꝰ.
טָח Tach. linere. De quo vide ſupra in dictione טוֹחַ Thó- טָח
ach. Linire.
טָחָה Tacha. iacere. ſ. arcu. Gen̄.21. Quantū poteſt arcus ia טָחָה
cere. Et ſolum inuenitur in predicto loco: vbi pōitur Iacere arcu.
מְטַחֲוֵי Metachaue. cū mē in principio & vau loco he. Et ſe- מְטַחֲוֵי
cūdū aliquos hebreos eſt participium ſecunde coniugatio
nis. ſcd̄m alios vero ē nomē pl̄e pro iactibus ſiue ictibus.
טָחַן Tachan. molere. frangere. ſ. mola. cōminuere. contere טָחַן
re. abuti. Exo.32. & cōtriuit vſq; ad puluerē. Nu.11. frā Contere re
gebat mola. Deut.9. Et ī fruſtra cōminuēs. Iudi.16. & clau- Frangere.
ſū ī carcere molere fecerūt. Eſa.3. & facies pauperū cōmoli- Cōminuere. Molere.
tis. Et in eo.47. Tolle molam & mole farinā. Accipitur ēt Scortū eē
tranſlatiue ꝓ actu coitus. vt Iob.31. Scortū alterius ſit vxor
mea. pro quo in hebreo habetur. Molat ſiue tundat alteri
vxor mea. Quod exponunt aliqui hebrei ſic. quaſi di-
cat ſeruiat alteri vxor mea: ſicut olim ſeruos & ancillas

© Biblioteca Nacional de España

molere faciebant.ſicut ēt modo faciūt ſarraceni. Threñ.5.
Abuti.
adoleſcentibus impudice abuſi ſunt. Quod in hebreo legi-
tur ſic.ſ.adoleſcētes ad molendū deducebāt.i. molere facie
טחנה
bant. Inde טחנה Tachana.i.mola.vt Eccl'ſ.12.In humilita-
Mola. טחנות
te vocis molētis. Et in plurali טחנות Tochanoth. vt in eo.
Molentes
Et ocioſe erunt molentes.
טחר
טחר Tachor.morbus ani qui ficus vocatur: quā infirmi-
Ficus infirmitas ani.
tate tranſlatio nr̄a circūloquēdo exprimit. Deut.28.
Percutiat te dn̄s vlcere egypti & partē corporis per quā ſter-
cora digerūtur.1.Reg.5.Et cōputreſcebāt ꝓminētes exta-
les eorū.Et in eo.Et percutiebantur in ſecretiori parte na-
Anus.
tiū.Et in eo.6.Quinq; anos aureos facietis.Vbi ponitur ꝓ
anis.Et in eo.Facietiſq; ſimilitudinē anorū vrorū. Et ſolū
inuenitur in numero plu.ſ.טחרים Techorim ſiue Te
chore.Et in predictis locis in textu ponitur עפלים Apolim
pro טחרים Techorim.& in margine ponitur techorim: qđ
hebrei legūt.Reperitur etiā in textu techorim.vt.1. Reg.6.
Hi ſunt aūt ani aurei q̄s reddiderūt philiſtiim ꝓ delicto ſuo.
טטף
טטף Totaph.ſcđm hebreos eſt ornamētū quod frōtib' ſu
is imponūt: vt recordentur preceptorū dei.& ſolū in
טטפות
uenitur in numero plu.ſ.טטפות Totaphoth.pro quo trāſla-
Mouebūt.
tio nr̄a tranſtulit mouebuntur. Deut.6.Erūtq; & mouebun
tur inter oculos tuos.Et ſolū inuenitur in ꝑdicto loco. Sed
in lingua chaldaica ſignāt ornamentum frōtis vel brachii
Nam.2.Reg.1.Vbi dicitur & tuli diadema quod erat in ca-
pite eius & armillam de brachio illius: ibi in tranſlatione
טטפת
chaldaica ponitur טטפת Totepheth.pro armilla.
Armilla. טיט
טיט Tit.lutum.cenū.vt Ps.17. Vt lutū platearū delebo eos
Lutum.
Ps.39.Eduxit me de lacu miſerie & de luto fecis. Ps.
68.Eripe me de luto vt nō infigar.Eſa.57.Et redūdāt flu-
ctus eius in cōculcationē & lutū.Abach.2. Vſq; quo aggra-
uat cōtra ſe denſū lutū. Vbi ponitur עבטיט Abtit: que ē di-
ctio compoſita a עב Ab quod ſignificat denſum & טיט Tit
quod ſignificat lutum.
טיל
טיל Til.mittere.immittere.proiicere.eiicere. abiicere. vt
Mittere.
Ione.1.Dn̄s miſit ventū magnū in mari. Et in eo. Et
miſerūt vaſa que erant in naui in mare. Et in eo.Tollite me
& mittite in mare.Et in eo. Et tulerūt Ionā & miſerunt in
mare.Scribitur ēt ſine iod in medio.vt.1.Reg.20.Et arripu
Proiicere ꝑcipitare.
it ſaul lanceā vt percuteret eū.pro quo he.le. Et proiecit ſa-
ul lanceā. Iob.40. Et videntibus cūctis precipitabitur.i.ꝓ
iicietur. Prouer.16. Sortes mittuntur in ſinu. Hiere.16. Et
Eiicere. Abiicere.
eiiciam vos de terra hac. Et in eo.22.Quare abiecti ſūt ip-
ſe & ſemē eius.& aliq̄n duplicatur lr̄a tet & lr̄a lamed: & dr̄
טלטל
טלטל Taltel.i.proiicere ſiue aſportare.Eſa.22. Ecce dn̄s
Aſportare
aſportari te faciet ſicut aſportatur gallus galinaceus.
טינא
טינא Tina. in lingua chaldaica ſignificat lutum. Dañ. 2.
Lutum.
& ferrum mixtum teſte & luto.
טיר
טיר Tir.habitatio.commoratio. palatium. Et ſcribitur in
Habitatio Propugnacula.
fine cum he vel tau.vt Ps.68.Fiat habitatio eorū de-
ſerta.Ponitur etiam pro propugnaculis.vt Canti.8. Edifi
cemus ſuper eū ꝓpugnacula argentea.Pro quo he.le. Ha-
טירות
bitationē ſiue palatiū argenteū.Et in plu. טירות Tiroth.ꝓ
quo btūs hieronymus tranſtulit oppida.Gen.25. Per ca-
Oppida. Porticus Caule.
ſtella & oppida eorū.Ponitur ēt ꝓ porticu.vt Ezech. 46.
Et colūne fabricate erāt ſubter porticus per gyrū. Itē poni
tur ꝓ caulis.ſ.ouiū.vt Ezech.25.Et collocabūt caulas ſuas
in te.Et aliqui hebrei dicunt q; predicta dictio deriuatur a
ſupradicta dictione טור Tur.Que ſignāt parietem ſiue or-
dinē lapidū vel lignorū: quibus domus vel habitatio fit.
טל
טל Tal.ros.vt Gen.27.Det tibi deus de rore celi.Et in eo.
Ros.
In pinguedine terre & ī rore celi deſup.Exo.16.Manc
q; ros iacuit ꝑ circuitū caſtrorū. Deut.32. Fluat vt ros elo
quium meum.Iob.38.Quis genuit ſtillas roris.Ps.132.Si
cut ros hermon qui deſcendit ſuper montē ſion. Canti.5.
Quia caput meum plenum eſt rore.Eſa.26. quia ros lucis
ros tuus.Zach.8.Et celi dabunt rorē ſuum.
טלל Tegere. Vmbra.
טלל Talal.tegere.operire vt.Nee.3.Ipſe edificauit eā & te
xit. In lingua chaldaica ſignificat vmbrā ſiue obum-
brare.vel operire.vt Gen.19.quia ingreſſi ſunt ſub vmbra
culminis mei. Vbi pro vmbra que hebraice dr̄ צל Sel.in trā
טלל Habitare.
ſlatione chaldaica ponitur טלל Telal. Dañ.4. Subter eam
habitantes beſtie agri.i.obūbrate vel tecte erāt ſub ea.Et ſe
טל Ros.
cundum hebreos inde deriuatur טל Tal.i.ros.de quo ſupra
dictum eſt in dictione precedenti.
טלא
טלא Talu.maculoſū.i.diuerſi & varii coloris: aut cōſutū
ex fragmētis diuerſorū colorū: vl' q̄n vetera nouis re
Maculoſū
ſarciuntur.vt Gen.30.Et ſepara cunctas oues varias & ſpar
ſo vellere.i.maculoſo vellere.Et in eo.quodcūq; ruffum &
maculoſum variūq; fuerit tam in ouibus q̄ in capris erit
merces mea.Et in eo.Et oīa que nō fuerint varia & macu
loſa & fulua.Et in eo.Et ſeparauit in die illa capras & oues
& hircos & arietes varios & maculoſos.ſignificat ēt conſu-
tū ex variis fragmētis vel pitaciis ſiue ex pannis diuerſorū
Pitaciis. conſuta. Conſutum
colorū.vt Ioſ.9. Calciamētaq; perantiqua: que ad indiciū
vetuſtatis pitaciis conſuta erant.Ezech.16. Feciſti tibi ex-
celſa hinc inde cōſuta.i.cooperta ex pannis diuerſorum co
lorum conſutis.
טלה
טלה Tale.agnus.vt.1.Reg.7.Tulit aūt ſamuel agnū lactā-
Agnus.
tem vnum.Eſa.65.Lupus & agnus paſcentur ſimul.
טלאים
& in plurali mutat he in aleph.& dicitur טלאים Telaim.i.
Agni.
agni.vt.1.Reg.15.Et recenſuit eos quaſi agnos.Eſa.40.In
brachio ſuo congregabit agnos.
טלטל Aſportare
טלטל Taltal.aſportare.proiicere. De quo vide ſupra in di
ctione טיל Til.
טמא
טמא Tama.ſiue טמא Time.polluere.contaminare. Inqui
nare. Immundum vel pollutum eſſe.ſordeſcere.pro
Contaminare.
fanare.Gen.34.Quod cum audiſſet iacob.Pro quo he.le.
Et iacob audiuit quod contaminauit ſiue profanauit dinā
filiam ſuā.Et in eo. Seuientes ob ſtuprum ſororis.Pro quo
he.le.quia contaminauit vel poluit aut profanauit dinam
Immūdū eſſe Polluere
ſororem ſuā.ſ.ſichem profanauit eam. Leuit.11. Et erit im-
mundus vſq; ad veſperam.Et in eodem.Et ſuper quod ce-
ciderit quicq̄ de morticinis eorū polluetur. Et in eodem.
Et oē liquens quod bibitur de vniuerſo vaſe imūdū erit.
Et in eo.Ne polluatis animas vr̄as in oī reptili. Et in eo.12
Et immūda erit ſeptē dieb'.Et in eo.Sin aūt feminā pepe
rit: immūda erit duabus hebdomadis.Et in eodē.13.Et ad
arbitriū eius ſeparabitur.pro quo he.le. Et videbit eum ſa
cerdos & contaminabit eum.ideſt pollutū iudicabit: ſiue in
mundicie cōdemnabit eū.& eſt idem ſenſus cū lr̄a nr̄a. Et
in eo.Et immūditie cōdēnabitur. & in eo. Contaminabit
itaq; eum ſacerdos.Et in eo. Tunc ſacerdotis iudicio pol-
luetur & inter immūdos reputabitur.Et in eo.13.Condem
nabit eū haud dubie lepre: que orta ē in caluicio.ꝓ quo he.
le.Contaminās cōtaminabit eū ſacerdos: quia ī capite ſuo
lepra ſua.ſ.eſt.Et in eo.Quomodo mūdari debeat vel cōta
minari.Et in eo.15.Omne ſtratū in quo dormierit imūdū
erit.Et in eo.Et ipſe lotus aqua immūdus erit vſq; ad veſ-
perā.Et in eo.18.Ne polluamini in oībus his q̄bus cōtami
nate ſunt vniuerſe gentes.Et in eo.Et q̄bus polluta ē terra
Et in eo.21.Ne cōtaminetur ſacerdos in morte ciuium ſuo
rum.Et in eodem.Sed nec in principe populi ſui contami
nabitur.Nu.5.Ne contaminent ea cum habitauerint vobiſ
cum.Et in eodem.Que vel polluta eſt vel falſa ſuſpicione
appetitur.Et in eodem.Sin autem declinaſti a viro tuo at

© Biblioteca Nacional de España

ꝗ polluta es.Et in eo.Si polluta eſt & cōtempto viro adulterii rea.Et in eo.6.Qm̄ polluta ē ſanctificatio eius. Deut. 24.quia polluta eſt.4.Reg.23. Contaminauit quoqꝫ thopheth.Et in eo.polluit rex & cōtriuit ſtatuas Ezech.4.Ecce anima mea nō eſt polluta.Et in eo. 23. Polluerunt ſanctuariū meū.Oſee.5.Contaminatus eſt iſrael. Et aliquādo ſcribitur ſine aleph.De quo vide in dictione ſequenti. Et inde טָמֵא Tame.i.pollutus.cōtaminatus. immūdus.ſordidus.Leuit.11.Chirogryllus qui ruminat vngulamqꝫ nō diuidit immūdus eſt.Et in eo.vt differentias noueritis mūdi & immūdi.& in eo.13.Contaminatū ac ſordidū ſe clamabit.Eſa.6.Quia vir pollutus labiis ego ſum & in medio populi polluta labia habentis ego habito.Ezech.4.Sic comedēt filii iſrael panem ſuū pollutū inter gentes.& in plurali. טְמֵאִים Temeim.Leuit.11.Et omnia hec immūda ſunt vobis.Nu.9.Ecce aūt quidā immūdi ſuper anima hoīs. Et in eo.Immūdi ſumus ſup anima hominis. & in gn̄e feminino טְמֵאָה Temea.i.polluta aut contaminata vel ſordida.vt Leuit.15.Immūda erit quaſi ſit in tpe mēſtruo.Et in codē. 27.Animal immūdū quod immolari dn̄o nō poteſt.Et in eo.Qđ ſi immūdū eſt animal.Et ponitur ibi in hebreo in genere feminino:quia aīal in hebreo eſt generis feminini. Ioſ.22.Qđ ſi putatis immūdā eſſe terrā poſſeſſionis veſtre.Ezech.22.Sordida nobilis.Pro quo he.le.Sordida nominis.Et inde טֻמְאָה Tuma.i.immūditia. pollutio. Leuit. 5.Et ſi tetigerit quicqꝫ de immūditia hominis iuxta omnem impuritatē qua pollui ſolet.Et in eo.15. Quādiu ſub iacet huic paſſioni.i.huic immūditie.Iudi.13. Nulloqꝫ veſcatur immūdo.Et ponitur ibi in hebreo immūditia ꝓ immūdo.Ezech.22.Immūditiā menſtruate humiliauerunt in te.Et in plu.טֻמְאוֹת Tumoth.i.immūditie vel ſordes.Leuit.16.Et expiet ſanctuariū ab immūditiis filiorū iſrael.& in eo.In medio ſordiū habitatiōis eorū.Debet legi ſordiū.

טָמָה Tama.Immūdū eſſe.ſordeſcere.contaminare.polluere.Et ſcribitur ſine he.Leuit.11.Ne tāgatis quicqꝫ eorum ne immundi ſitis.Iob.18.Et ſorduimus coram te. Et eſt idem cum dictione precedenti.

טָמַן Taman.abſcōdere.celare.cooperire.vt Gen̄.35. At ille infodit eas ſub terebinthū.i. abſcōdit eas ſub terebinthū. Exo.2. Percuſſūqꝫ egyptiū abſcōdit in ſabulo.4 Reg.7.Et abierūt & abſcōderūt.Iob.18. Abſcōdita eſt in terra pedica eius.Et in eo.31.Et celaui in ſinu meo iniquitatē meā.Et in eo.40.Abſcōde eos in puluere ſimul. Ps. 139.Abſcōderunt ſuperbi laqueū mihi.Prouer.19. Abſcōdit piger manū ſuā ſub aſcela.Hiere.13.& abſcōde ibi illud in foramine petre.Et in eo.Et abii & abſcondi illud in euphratem.Et in eo.Et tuli lumbare de loco vbi aſcōderā illud.Et in eo.43.Et abſcōdes eos in crypta.& inde טְמוּן Tamun.i.abſcōſio ſiue locus abſcōditus aut latibulū.Pro quo beatus hieronymus tranſtulit foueā.Iob.40. Et facies eorū demerge in foueā.& inde מַטְמוֹן Matmon.i. abſcōſio vel abſcōditū.pro quo btūs hieronymus trāſtulit theſaurum: eo qđ abſcōditur.vt Gen̄.43.Deus patris veſtri dedit vobis theſauros in ſaccis veſtris.Iob.3. quaſi effodiētes theſaurum.Hiere.41.Habemus theſauros in agro.

טֶנֶא Tēne.cartallum.caniſtrū.Deut.26.Et pones in cartallo.& in eo.Suſcipieſqꝫ ſacerdos cartallū de manu tua Ponitur etiam pro horreo.vt in eodem.28. Benedicta horrea tua & benedicte reliquie tue.

טִנֵּף Tanaph.inquinare.Canti.5.Laui pedes meos quō inquinabo illos.& ſolum inuenitur in predicto loco.

טָעָה Taa.errare.vt Hiere.13.Errare fecerūt populū meū. Et eſt idē cū verbo תָּעָה Thaa.cū tau in principio. De quo īfra dicetur in littera tau.

טָעַם Taā.guſtare.guſtu diiudicare.māducare.1.Reg.14. Guſtās guſtaui ī ſūmitate virge que erat ī manu mea paululū mellis.2.Reg.3.ſi ān occaſū ſolis guſtauero panē. Iob.6.Aut pōt aliquis guſtare qđ guſtatū affert mortem. Et in eo.12.Et fauces comedētis ſaporē.Pro qᷓ he.le.& fauces ſiue guttur eſcā guſtat ſibi.i.guſtu diiudicat.Et ī eo. 34 Et guttur eſcas guſtu diiudicat.Ps.33.Guſtate & videte qm̄ ſuauis eſt dn̄s.Prouer.31.Guſtauit & vidit qm̄ bona eſt negociatio eius.Ione.3.Hoīes & iumenta & boues & pecora nō guſtent quicqꝫ.Ponitur ēt ꝓ comedere vel manducare. vt.1.Reg.14.Et nō māducauit vniuerſus populus panē.& inde טַעַם Taam.i.guſtus.ſapor.Exo.16.Guſtuſqꝫ eius quaſi ſimile cū melle.Nu.11.Saporis quaſi panis oleati.Dan̄.5. Precepit ergo iam temulētus.pro quo he.le. precepit ī guſtu vel ſapore vini.Et ē ſenſus ſicut ī lr̄a nr̄a.& ide מַטְעַמִּים Mataamim.i.fercula.cibi.eſce.pulmētū.& ſolū inuenitur ī nu.plu.vt Gen̄.27.Fac mihi inde pulmentū. Et in eo. Et fac cibos vt comedā.Et in eo.Vt faciā ex eis eſcas patri tuo. Et in eo.Coctoſqꝫ de venatione cibos intulit prī.prouerb. 23.Et ne deſideres cibos eius.Item טַעַם Taam. i.eloquiū. doctrina.diſciplina.ratio.ſententia.ſtatutum. 1.Reg.25.& benedictū eloquiū tuū.Iob.12.Et doctrinā ſenū auferens. Ps.118.Bonitatē & diſciplinā & ſcientiā doce me.Et in titulo pſalmi.33.vbi dr̄.pſalmus dauid cū mutauit vultum ſuū corā abimelech.pro quo he.le.cū mutauit eloquiū ſuū ſiue rationē ſuā corā abimelech.Prouer.26.Sapientior ſibi ſtultus videtur ſeptē viris loquētibus ſententias.Ione.3. Et dixit in niniue ex ore regis & principū.i.ex ſententia vel ſtatuto aut decreto regis.Et in lingua chaldaica dr̄ טְעֵם Teem Dan̄.2.Et a me preceptū eſt.Et in eo. Nunc aūt audite ſententiam.Pro quo he.le.Nūc aūt ponite decretū ſiue ſententiā.Et in eo.5.Quis dedit vobis cōſiliū vt domū hanc edificaretis.i.quis dedit vobis preceptū vel decretū aut edictū vt domū hanc edificaretis.Et in eo. Cyrus. rex babylonis poſuit edictū vt domus dei edificaretur.Et in eo. Vtrū nā a cyro rege iuſſum fuerit.Et in eo.6.Tunc darius rex ꝑcepit. i.poſuit edictum vel decretum.& in eo. cyrus rex decreuit vt domus dei edificaretur.Et in eo.a me ergo poſitum eſt decretū.Et in eo.7.Ego artaxerxes rex ſtatui atqꝫ decreui. Et in eo.ponitur pro ritu:vbi dicitur omne qđ ad ritū dei celi pertinet.Dan̄.2.Tunc daniel requiſiuit de lege atqꝫ ſententia:vbi pōitur ꝓ ſentētia.ſcribitur ēt chaldaice cū aleph in fine.& dr̄ טַעְמָא Taama.vt Dan̄.6.vt ſatrape illis redderēt rationē.Eſdre.4.Donec ſi forte a me iuſſum fuerit. Et in eo.5.Donec res ad dariū referretur.i.donec ratio huius rei ad darium referretur.

טָעַן Zaan.onerare. īterficere vulnerare. vt Gen̄. 45.onerantes iumenta ite in terram chanaam. Eſa. 14.cum his qui interfecti ſunt gladio.

טַף Taph. puerorū vel īfantiū cōgregatio aut familia.& ponitur cōiter ꝓ puulis vel liberis. vt Gen̄.34. paruulos qꝫ eorū & vxores duxerūt captiuas.& in eo.43.ne moriamur nos & puuli nr̄i.Et in eo.45.ad ſubuectionē puulorū ſuorū ac cōiugū. & ī eo.47. ꝑbens cibaria ſingulis. ꝓ quo he.le.iuxta puulos vel iuxta familiā ſingulorū.& in eo. Et in cibū familiis & liberis veſtris. & ī eo.50.abſqꝫ puulis & gregib⁹.Nu.31.quidqđ eſt gn̄is maſculini ēt in paruulis.& in eo.Puellas aūt & oēs feminas virgines reſeruate.

טָפַף Taphaph.Garrire.plaudere.applaudere.Eſa.3.Et nutibus oculorum ibant & plaudebant.& ſecundum hebreos inde deriuatur טַף Taph .i.familia vel paruuli. De qᷓ dictum eſt in dictione precedenti.

Marginalia (left column): טָמֵא Immūdus Cōtaminatus Sordidus Pollutus. טְמֵאִים Immūdi. טְמֵאָה Immūda. Sordida. טֻמְאָה immūditia Immūdū. טֻמְאוֹת immūditie Sordes. טָמָה immūdū eē Sordeſcer. טָמַן Abſcōder. Celare. טְמוּן Fouea. מַטְמוֹן Theſaur⁹. טֶנֶא Cartall⁹. Horreum. טִנֵּף Inquinar. טָעָה Errare.

Marginalia (right column): טָעַם Guſtare. Guſtu diiudicare. Māducare טַעַם Guſtus. Sapor. מַטְעַמִּים Pulmētū. Eſce. Cibi טַעַם Eloquium Doctrina. Diſciplina Sententia טְעֵם Preceptū ſententia. Conſilium Edictum. Iuſſum Decretum Ritus. טַעְמָא Ratio. Iuſſum. טָעַן Onerare. טַף Paruuli. Familia. טָפַף Plaudere טַף Familia.

© Biblioteca Nacional de España

טפח — Menſura q̄ttuor digitorum. Menſura palmi.

טפח Tophach. ſiue טפח Tephach. Menſura quattuor digitorū: ſiue palmus. Exo. 25. Altā quattuor digitis. & i eo. 37. Coronā aureā interraſilem quattuor digitorum. 3. Reg. 7. Craſſitudo aūt luteris triū vnciarū erat. pro q̄ he. le. Et craſſitudo eius menſure quattuor digitorū ſiue menſure palmi erat. Et eadem verba habentur in hebreo. 2. paralip. 4. Vbi dr̄: porro vaſtitas eius hēbat mēſurā palmi. & fortaſſe eadē eſt menſura. ſ. triū vnciarū & palmi. Ezech. 40. Calamus mēſure ſex cubitorū & palmo. Et in eo. Et labia eorū palmi vnius. Et in eo. 43. Qui hēbat cubitū & palmū. Et ſcđm hebreos in locis p̄dictis palmus accipitur pro menſura manus nō digitis expanſis ſed iunctis. & inde טפח Tipūach. i. ad mēſurā palme. & ſolū inuenitur ī nu. plu. vt Threñ. 2. Paruulos ad mēſurā palme. & inde טפחות Tephachoth ſcđm terminationē femininorū. i. mēſurabiles. vt Ps. 38. Ecce mēſurabiles poſuiſti dies meos. i. ad mēſurā palme: que eſt breuis mēſura: quaſi dicat breues. ponitur etiam טפחות Tepachoth ꝓ ſūmitate parietis. eo q̄d erat in ſūmitate quaſi mēſura palmi in craſſitudie vel ſpiſſitudine. vt. 3. Reg. 7. Serrati erant a fundamēto vſq; ad ſūmitatē parietū. Et inde verbū טפח Tipach. i. mēſurare augmentare. educare. vt Eſa. 48. Et dextera mea mēſa eſt celos. Threñ. 2. Quos educaui & nutriui. Et inde מטפחה Mitpacha. i. palliū. Ruth. 3. Expāde inquit palliū tuū quo operiris. & in plu. מטפחות Mitpachoth. Pro quo btūs hiero. trāſtulit. Linteamia. vt Eſa. 3. & linteamia & acus & ſpecła.

Palmus. — טפח Menſura palme. — טפחות Mēſurabiles. — טפחות Sūmitas. — טפח Mēſurare. Educare. — מטפחה Pallium. — מטפחות Linteamina.

טפל — Multiplicare. Applicare. Curare.

טפל Taphal. applicare. iungere. cōponere. curare. ps. 118. Multiplicata eſt ſuper me iniquitas ſupborū. pro q̄ btūs hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. trāſtulit. Applicauerūt mihi mendaciū ſuperbi. Iob. 13. Prius vos oſtendens fabricatores mendacii. i. cōpoſitores vel applicatores mēdacii. Ponitur ēt pro ſanare vel curare. eo q̄d fit applicādo frigida calidis & ecōtrario. Iob. 14. Sed curaſti iniquitatē meā.

טפסר — Tapſar. Dux.

טפסר Tipſar. nomē propriū ſcđm nr̄am trāſlationē. Hiere. 51. Numerate cōtra eā tapſar. Hebrei tm̄ dicūt q̄ ſignat ducē vel principē. & ſic ipſi legūt. Numerate ſiue cōſtituite cōtra eā ducē vel principē. ſ. exercitus. in alio vero loco btūs hieronymus trāſtulit paruulos. Nañ. 3. Et paruuli tui quaſi locuſte locuſtarū. Sed etiā ī p̄dicto loco hebrei legunt. Et principes vel duces tui quaſi locuſte locuſtarum. Et ſolum inuenitur in locis predictis.

טפרא — Vngula.

טפרא Taphra ī lıgua chaldaica ſignīt vngulā. Et ſolū īueitur ī nu. plu. Dañ. 4. Et vngues eius vt vngues auiū.

טפש — Incraſſari. Inſanire.

טפש Taphas. Incraſſare. hebetare. Ps. 118. Coagulatū ē ſicut lac cor eorū. pro quo btūs hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. trāſtulit incraſſatum eſt velut adeps cor eorum. & ſolū inuenitur in predicto loco. & in lingua chaldaica ſignificat inſanire vel inſipientem eſſe.

טרד — Perſtillare.

טרד Tarad. ſtillare. perſtillare. eiicere ſiue exulare. Prouer. 27. tecta perſtillātia in die frigoris. & ſolū inuenitur in p̄dicto loco. Hebrei tm̄ dicūt q̄ ſignat cōtinuare ſiue cōtinuo laborare. vnde in predicto loco ipſi legunt. Stillicidium cōtinuū vel aſſiduū in die frigoris. vnde hoiem quaſi cōtinuo laborantē ipſi vocāt טרוד Tarud. & laborem aſſiduū vocāt טרדה Tirda. & in lingua chaldaica ſignat p̄dicta dictio eiicere ſiue abiicere vel exulare. Dañ. 4. Eiicient te ab hominibus. Et in eodem. Et ex hominibus abiectus ē.

טרד טרדה — Eiicere. Abiicere.

טרה — Tabeſcere. טריה Tumens.

טרה Tara. contabeſcere. putreſcere. Inde טריה Teriia. i. putridū. tabefactū. Iudi. 15. Mandibulā aſini que iacebat arripiēs. i. que tabeſcebat humiditate terre. Eſa. 1. vulnus & liuor & plaga tumens. i. plaga tabeſcens. & ſolum inuenitur in predictis locis.

טרח — Deſiderare. Laborare. טרח Negociū. Moleſtia.

טרח Tarach. deſiderare. Scđm nr̄am trāſlationē. vt Iob. 37. Frumētū deſiderat nubes. Hebrei tm̄ dicūt q̄ ſignificat laborare. vñ in p̄dicto loco ipſi legunt. frumētum facit laborare nubē. & īde טרח Torach. labor. fatigatio. beatus hieronymus trāſtulit negociū ſiue moleſtiā. Deut. 1. negocia vr̄a & pōdus & iurgia. Eſa. 1. fc̄tā ſunt mihi moleſta.

טרם — Anteq̄. Priuſq̄. Necdum. Nondum.

טרם Terem. anteq̄. priuſq̄. necdū. nondū. Gen. 2. anteq̄ oriretur in terra. Et in eo. 19. prius aūt q̄ iret cubitū Et in eo. 24. Nec dū intra ſe verba cōpleuerat. Exo. 9. Noui aūt q̄ & tu & ſerui tui necdū timeatis deū. Et in eodē. 10. Nōne vides q̄ perierit egyptus. i. nōdū vides q̄ perierit egyptus. 1. Reg. 3. Anteq̄ extingueretur. & in eo. Porro ſamuel nec dū ſciebat dn̄m. Ps. 118. Priuſq̄ humiliarer ego deliqui. Eſa. 65. Eritq; anteq̄ clamēt ego exaudiā. Et aliqn̄ ſcribitur cū beth in principio & dr̄ בטרם Beterem. i. anteq̄. priuſq̄. Iudi. 14. Die ſeptimo ante ſolis occubitū. i. anteq̄ ſol occūberet. 1. Reg. 2. Etiā anteq̄ adoleret adipē. Ps. 57. priuſq̄ intelligeret ſpine vr̄e. Eſa. 66. Anteq̄ parturiret peperit. Et aliquando ſcribitur cum mem in principio & dicitur מטרם Miterem. vt aggei. 2. Anteq̄ poneretur lapis ſuper lapidem in templo domini.

בטרם anteq̄. — Priuſq̄. — מטרם anteq̄.

טרף — Rapere. Capere.

טרף Taraph. rapere. laniare. capere. enutrire. ſiue victum tribuere. Gen. 49. Beniamin lupus rapax. pro q̄ he. le. Beniamin lupus rapiet. i. quaſi lupus rapiet. Et ſupra in eo. 37. Beſtia deuorauit ioſeph. pro quo he. le. Rapina raptus eſt ioſeph. Exo. 22. Si comeſtū a beſtia. i. ſi captū vel raptū fuerit a beſtia. Deut. 33. Cepitq; brachiū & verticem. Ps. 8. Ne forte rapiat vt leo aiam meā. ps. 21. Sicut leo rapiens & rugiens. Ps. 103. Catuli leonū rugientes vt rapiant. Hiere. 5. Qui egreſſus fuerit ex eis capietur. Ezech. 19. Et didicit p̄dā capere. Et in eo. 22. quaſi lupi rapiētes predā: vbi ponitur verbū & nomē ab eo deriuatum. Oſee. 5. Ego capiā & vadā. & i eo. 6. quia ipſe cepit & ſanauit nos. Amos 1. Et tenuerit vltra furorē ſuū. ꝓ quo he. le. Et ceperit vel rapuerit vltra furore ſuo. & īde טרפה Terepha. i. captū vel occiſū. aut laniatū. ſ. a beſtia: aut rapina: vel p̄da. vt Gen. 31. Nec captū a beſtia oſtendi tibi. Exo. 22. Deferat ad eū q̄d occiſum eſt. Leuit. 22. Morticiniū & captū a beſtia nō comedēt. Ezech. 44. Omne morticinū & captū a beſtiis de auibus & de pecorib⁹ nō comedēt ſacerdotes. Scribitur ēt ſine he & dr̄ טרף Tereph. ſiue טרף Tareph. vt Gen. 49. Ad predā fili mi aſcendiſti. Nu. 23. Donec deuoret predā. ps. 75. Illuminās tu mirabiliter a mōtibus eternis. ꝓ quo he. le. A mōtibus prede vel rapine. vnde btūs hiero. in pſalterio iuxta he. ve. trāſtulit. a mōtibus captiuitatis. Ezech. 19. Et didicit predā capere. Itē טרף Taraph. i. enutrire. victū tribuere. vt Prouer. 30. tribue tm̄ victui meo neceſſaria & inde טרף Tereph. i. victū. cibus. eſca. vt. ps. 110. Eſcā dedit timētib⁹ ſe. Malach. 3. Et ſit cib⁹ in domo mea. Prouer. 31. Deditq; predā domeſticis ſuis. ꝓ quo he. le. Deditq; cibū ſiue victū domeſticis ſuis. vñ ſeqtur. & cibaria ācillis ſuis. Pōt ēt legi ſicut eſt in lr̄a nr̄a. Quia ē equiuocū vt dictū ē. Itē טרף Taraph. Palmes ſiue ram⁹. aut foliū. ſ. raptū ex arbore a p̄io ſignato deriuatū. Geñ. 7. portās ramū oliue viretibus foliis in ore ſuo. Ezech. 17. Et ſiccabit oēs palmites germinis eius. Et ēt in lingua chaldaica ſignat folium.

טרפה Captum. Occiſum. — טרף טרף preda. — Captiuitas. טרף — טרף Nutrire. Eſca. Cibus. Victus. — טרף Ramus. Palmes. Folium.

De incipientibus a littera. י Iod.

יאב — Deſiderare.

יאב Iaab. Deſiderare. Ps. 118. Quia mandata tua deſideraui. & ſolum inuenitur in predicto loco.

יאל — Acquieſcere.

יאל Iaal. velle. acquieſcere. incipere. capere. iurare. adiurare. Stulte agere: ſiue ſtultum eſſe. Iudi. 17. Acquieuit & manſit apud hominem. Et in eodem. 19. Queſo te vt

© Biblioteca Nacional de España

hodie hic maneas. pro quo hebrei legunt. Acquieſce obſe
cro & mane. 4. Reg. 5. Melius eſt vt accipias duo talenta.
pro quo hebrei legũt. Si vis accipe duo talenta. ſiue acquie
Velle. ſce & accipe duo talenta. Et in eodem. 6. Veni ergo & tu cũ
ſeruis tuis. pro quo hebrei legunt. Volle ſiue acquieſce ob-
ſecro & vade cum ſeruis tuis. Ponitur etiam pro incipere.
vt Gen̄. 18. Quia ſemel cepi: loquar ad dominum meum.
Incipere. Deut. 1. Cepitq́ moyſes explanare legem. 1. Reg. 17. Cepit
tentare ſi armatus poſſet incedere. Iob. 6. Et qui cepit ipſe
me conterat. Et in eodem. Veruntamen quod cepiſtis ex-
plete. Oſee. 5. Quoniã cepit abire poſt ſordes. Hebrei ta-
men in omnibus locis predictis interpretantur velle ſiue
acquieſcere. Et aliquando ſcribitur ſine iod in principio.
vt in aliquibus locis predictis. Item ponitur pro iurare ſi-
Iurare. Adiurare. ue adiurare. vt Exo. 2. Iurauit ergo moyſes ꝙ habitaret cũ
eo. 1. Reg. 14. Adiurauit autem ſaul populum dicens. Itẽ
ſignificat ſtulte agere ſiue ſtultũ eſſe. & tunc eſt verbũ paſ
ſiuum prime coniugationis: quod ſcribitur cum nũ in prĩ
Stulte agere. cipio. vt Nu. 12. Ne imponas nobis hoc peccatũ quod ſtul-
te comiſimus. Eſa. 19. Stulti facti ſunt principes taneos.
Stultũ fieri. Hiere. 50. Gladius ad diuinos eius qui ſtulti erunt.

Stultũ eẽ. יְאֹר Ieor. riuus. fluuius. flumen. Amnis. Gen̄. 41. Puta-
יְאֹר bat ſe ſtare ſuper fluuium. Et in eodem. Et paſceban-
Fluuius. tur in ipſa amnis ripa. Exo. 2. In carecto ripe fluminis. &
Amnis. in eodem. 7. Et ſtabis in occurſum eius ſuper ripam flumi
Flumen. nis. Et in eodem. Et ſuper fluuios eorum & riuos & palu-
des. Et in eo. Et piſces qui erant in flumine mortui ſunt:
computruitq́ fluuius. Et in eo. 8. Et ebuliet fluuius ranas.
Eſa. 19. Attenuabuntur & ſiccabuntur riui aggerum. Et in
Riuus. eodem. Nudabitur alueus riui a fonte ſuo. Et in eodem. Et
omnis ſementis irrigua ſiccabitur. Vbi ponitur pro irri-
gua. Ezech. 29. Et dicis meus eſt fluuius. Amos. 8. Et eii-
cietur & defluet quaſi riuus egypti. Scribitur etiã ſine iod.
vt in eo. Et aſcendet quaſi fluuius vniuerſus. & ſolum in p̄
dicto loco ſcribitur ſine iod. & communiter accipitur pro
nilo fluuio egypti. Ponitur ẽt pro flumine tigri. vt Dan̄.
12. Vnus hinc ſuper ripam fluminis & alius inde ex altera
ripa fluminis.

יָאַשׁ יָאַשׁ Iaas. Deſperare. renunciare. Spem vel curam alicu-
Deſperare ius rei a corde amouere. ceſſare. vt. 1. Reg. 27. Et de-
Renũciare ſperet ſaul ceſſetq́ me querere. Eccl's. 2. Renũciauitq́ cor
meum vltra laborare ſub ſole. Et qñ eſt verbũ paſſiuũ pri
me coniugationis tunc ſcribitur ſine iod & cũ nun in prin
cipio & dicitur נוֹאַשׁ Noas: & eſt cuiuſcunq́ perſone & v-
נוֹאַשׁ triuſq́ numeri: & profertur in voce actiua. vt Hiere. 2. Et
Deſperare dixiſti deſperaui. Et in eo. 18. Qui dixerunt deſperauimus
Iob. 6. Et in ventũ verba profertis. vbi pro eo quod in lit-
tera noſtra eſt profertis in hebreo habetur ſupra dicta di-
ctio נוֹאַשׁ Noas. ideſt amouetis ea verba a corde veſtro: &
Ceſſare. ſine cogitatione & meditatione profertis ea ĩventum. Eſa.
57. nec dixiſti quieſcam. ideſt ceſſabo.

יָאַת יָאַת Iaath. conuenire. acquieſcere. federari. vt Gen̄. 34.
Federari. Sed in hoc valebimus federari. Et in eo. Vnum ẽ qđ
differt tantum bonum. pro quo hebrei legunt. Sed in
Cõuenire. hoc acquieſcent ſiue conuenient nobiſcum viri: vt habitẽt
nobiſcum vt ſimus vnus populus. Sed beatus hieronymꝰ
Acquieſcere. tranſtulit ſenſum. Et in eo. Tantũ in hoc acquieſcamus &
habitantes ſimul. 4. Reg. 12. Prohibitiq́ ſunt ſacerdotes
vltra accipere pecuniã a populo. Pro quo he. le. Et acquie-
uerũt ſacerdotes vt nõ acciperẽt pecuniã a populo. Hiere.
10. Tuũ eſt enim decus. i. tibi cõuenit decus ſiue reguum.

יָבַב יָבַב Iabab. eiulare. vlulare. vt Iudi. 5. Per feneſtrã reſpici-
Vlulare. ens vlulabat mater eius. & ſolum inuenitur in predicto
loco. & in lingua chaldaica communiter ſignificat vlulare Clangere.
vel clangere. ſ. tuba.

יָבַל Iabal. deducere. Adducere. afferre. aſportare. Ps. 59. qs יָבַל
deducet me in ciuitatem munitam. Ps. 75. Qui in cir Deducere.
cuitu eius affertis munera. Eſa. 18. Deferetur munus domi afferre.
no exercituum. Et in eodem. 23. Ducent eam pedes illius. Deferre.
Eſd. 5. & aſportare fecit ea in templum babylonis. Et inde aſportare.
יוּבַל Iubal. ideſt riuus ſiue deductio aquarum: aut humor. יוּבַל
ſ. aquarũ. Hiere. 17. Quod ad humorẽ mittit radices ſu- Humor.
as. ꝑ quo he. le. qđ iuxta riuũ mittit radices ſuas. Et in plu. Riuus.
יִבְלֵי Ible. Eſa. 30. Riui currentiũ aquarũ. Et inde יְבוּל Ie- יִבְלֵי Riui.
bul. ideſt germen. vt Leuit. 26. Et terra gignet germẽ ſuũ יְבוּל
Iob. 20. Apertũ erit germen domus illius. Abach. 3. Et nõ Germen.
erit germen in vineis. Et de hoc vide ſupra in dictiõe בוּל
Bul. Item יוֹבֵל Iobel. i. buccina ſiue ſonitus buccine. ſ. cor- יוֹבֵל
nee: qua vtebãtur in iubileo. vt Exo. 19. Cum ceperit clã-
gere buccina tunc aſcendãt in montem. Ioſ. 6. Tollent ſep- Buccina.
tem buccinas quarum vſus eſt in iubileo. Pro quo in he-
breo habetur. Tollent ſeptem buccinas iubileas. i. quarum
vſus eſt in iubileo: ſicut eſt in littera noſtra. Et in eo. Cum-
q́ inſonuerit vox tube longior atq́ conciſior. Et in eodẽ.
Et ſeptem alii ſacerdotes tollant ſeptem iubileorum buc-
cinas. Et inde quinquageſſimus annus vocatur יוֹבֵל Iobel.
Quia in eo perſonabant buccinis. vt habetur Leuit. 25. v-
bi dicitur. & clanges buccina. Et in eo. Ipſe eſt enim iubile Iubileus.
us. Et in eo. Anno iubilei redient oẽs ad poſſeſſiones ſuas.
Et in eo. Et redimi non poterit etiam in iubileo. Itẽ יַבֶּלֶת יַבֶּלֶת
Iabeleth. Macula animalis. pro quo beatus hieronymus
trãſtulit papulas. Leuit. 22. Si cicatricem habẽs: ſi papulas. Papule.

יָבַם Iabam. Vxorẽ frĩs defuncti in cõiugẽ accipere. ſiue il- יָבַם
li aſſociari. Gen̄. 38. Et ſociare illi vt ſuſcites ſemẽ fra- Sociare.
tri tuo. Deut. 25. Sed accipiet eã frater eius & ſuſcitabit ſe- Vxorẽ fratris in cõiugiũ accipere.
mẽ frĩs ſui. Et in eo. Nõ vult frater viri mei ſuſcitare ſemẽ
fratris ſui in iſrael: nec me in cõiugiũ ſumere. Et inde fra-
ter mariti dicitur יָבָם Iabam. vt in eo. Sed accipiet eã frater יָבָם
eius. Et in eo. Nõ vult frater viri mei ſuſcitare ſemẽ fratris Frater mariti.
ſui. Et vxor fratris dr̄ יְבָמָה Iebama. ſiue יְבֶּמֶת Iabemeth. vt יְבָמָה
in eo. Perget mulier ad portam ciuitatis. i. perget vxor frĩs
ad portã ciuitatis. Et ĩ eo. Accedet mulier ad eũ corã ſen io Vxor frĩs.
ribus. Et ẽt vxor frĩs mariti dr̄ יְבָמָה Iebama. vt Ruth. 1. En
reuerſa eſt cognata tua ad populum ſuum. vbi ponitur ꝑ
cognata: que erat vxor fratris mariti ſui.

יָבַשׁ Iabas. ſiccare. exſiccare. arere. exareſcere. cõfũdere. ſi יָבַשׁ
ue cõfundi. vt Gen̄. 8. Donec ſiccarentur aque ſup ter Siccare.
rã. & in eo. Et vigeſima die mẽſis arefacta ẽ terra. Ioſ. 2. Au Areſcere.
diuimꝰ eĩ ꝙ ſiccauerit dñs aquas: maris. & in eo. 5. Qđ ſic-
caſſet dñs fluẽta iordãis. 3. Reg. 17. Poſt dies aũt aliquãtos
ſiccatus eſt torrẽs. Iob. 12. Si cõtinuerit aquas oĩa ſiccabun
tur. p̄s. 21. Aruit tanq́ teſta virtꝰ mea. Prouer. 17. Spũs tri- Areſcere.
ſtis exſiccat oſſa. Eſa. 19. Et fluuius deſolabitur atq́ ſiccabi Exſiccare.
tur. Ezech. 17. Cumq́ tetigerit eam ventus vrens ſiccabi-
tur: & ĩ areis germinis ſui areſcet. Et in eo. Et ſiccaui lignũ
viride. & in eo. 37. Aruerũt oſſa nr̄a. Oſee. 13. Et ſiccauit ve
nas eius. Ioel. 1. Oĩa ligna agri aruerũt. Et in eo. Qm̄ exſic
cati ſunt fontes aquarũ. Amos. 4. Et ꝑs altera ſup quã non יָבֵשׁ
pluit aruit. Nau̅. 1. increpãs mare & exſiccãs illđ. & ĩde יָבֵשׁ Aridus.
Iabes. i. aridus. ſiccus. vt Ioſ. 9. Panes quoq́ quos portabãt Siccus.
ad viaticũ duri erãt. ꝑ q̄ he. le. Et oĩs panis ſui viatici aridꝰ יְבֵשִׁים
ſiue ſiccus erat. & in eodem. Nunc autem ſicci facti ſunt. & Sicci.
ĩ plu. יְבֵשִׁים Iebeſim. Nu. 6. vuas recẽtes ſiccaſq́ nõ come יְבֵשָׁה
dẽt. Et in genere feminino ſcribitur יְבֵשָׁה Iebeſa. vt in eo. Arida.
11. aĩa nr̄a arida ẽ. & ĩ plu. יְבֵשׁוֹת Iebeſoth. vt Ezech. 37. Sic יְבֵשׁוֹת
caq́ vehemẽter. & inde יַבָּשָׁה Iabaſa. ſiue יַבֶּשֶׁת Iabeſeth. יַבָּשָׁה יַבֶּשֶׁת

© Biblioteca Nacional de España

arida. Sicca. ideſt arida.vel terra habitabilis .vt Geñ.1. Et appareat ari
da.Ps.65.Qui conuertit mare in aridã.Ps.94. Et ſiccam
יַבֶּשְׁתָּא manus eius firmauerunt.Eſa.44.Et fluenta ſuper aridã.
& in lingua chaldaica dicitur יַבֶּשְׁתָּא Iabeſtha.Dañ.2.non
eſt homo ſuper terra qui ſermonẽ tuũ poſſit implere. pro
arida. quo hebrei legunt.Non eſt homo ſuper arida . Itẽ יָבַשׁ Ia
יָבַשׁ bas.ideſt cõfundere.ſiue cõfundi.aut erubeſcere.vt.2.Reg.
Confūdere 19.Confudiſti hodie vultũ omniũ ſeruorũ tuorũ . Eſa.29.
Nõ modo confundetur iacob.Et in eodem.30.Oẽs cõfuſi
ſunt.& ſolum in predicto loco ſcribitur cum aleph & iod ĩ
medio dictionis.Hiere.8.Confuſi ſunt ſapientes . Ioeľ.1.
Confuſum eſt vinum & elanguit oleũ.Et in eo . Cõfuſi ſũt
agricole.Et in eo.Quia confuſum eſt gaudium a filiis ho-
minũ.Zach.10.Et confundentur omnia profunda flumi-
nis.Hebrei tamen in predicto loco ſecundum primam ſi-
gnificationẽ legũt.Et exſiccabuntur oĩa ꝓfunda fluminũ.
יָגֵב יגב, Iageb.ager.vt Hier.39.Et dedit eis vineas & ciſternas
in die illa.Pro quo hebrei legunt . Et dedit eis vineas
ager & agros in die illa.Et ſolum inuenitur in numero plurali.
יֹגֵב Poteſt etiam deriuari a dictione גֶּבֶא Gebe.Inde יֹגֵב Iogeb
ideſt agricola.vt.4.Reg.25.Et de pauperibus terre reliqt
agricola. vinitores & agricolas.Hier.52.Reliquit prĩceps militie vi
nitores & agricolas.
יָגָה
affligere. Humiliare abiicere. יגה, Iaga.affligere.humiliare.contriſtare.abiicere. Iob.19
Vſqꝫquo affligitis animam meam.Eſa.51. Et ponam
illum in manu eorum qui te humiliauerunt . ideſt qui te af
flixerunt.Threñ.3.Et abiecit filios hoĩum. Et in eo. Quia
ſi abiecit & miſerebitur: vbi ponitur הֹגָה Hoga.cũ he ĩ pri-
cipio.Et ſupra in eo.1.Quia dñs locutus eſt ſuper eã. Pro
Cõtriſtare quo hebrei legunt.Quia dñs afflixit ſiue contriſtare fecit
eam.Poteſt etiam deriuari a dictione הָגָה Haga que ſigni-
ficat loqui ſicut eſt in littera noſtra . vt dictum eſt ſupra in
littera he.Et in eodem.vt locutus eſt dominus. pro quo he
brei legunt.Quoniam afflixit vel contriſtare fecit dñs.Et
יָגוֹן inde יָגוֹן Iagon.ideſt dolor.triſtitia. vt Ps.30.Quoniam
Dolor. defecit in dolore vita mea.Eſa.35.Fugiet dolor & gemitꝰ.
Hiere.45.Quoniã addidit dominꝰ dolorem dolori meo
תּוּגָה Et inde תּוּגָה Thuga. ideſt triſtitia ſiue meſtitia.Prouer.10.
Meſtitia. Filius autem ſtultus meſtitia eſt matri ſue. Et in eo . 14.Et
נוּגוֹת extrema gaudii luctus occupat.ideſt triſtitia : & inde נוּגוֹת
Luctus. Nugoth ſecundum terminationem pluralem femininorũ
ſquallide. ideſt contriſtate ſiue dolentes.Pro quo beatus hieronymꝰ
tranſtulit.ſquallide. Threñ.1.Virgines eius ſquallide . Et
נוּגֵי inde נוּגֵי Nuge.Pro quo beatus hieronymus tranſtulit nu
Nuge. gas.Soph.3.Nugas que a lege receſſerant congregabo.De
quo btũs hieronymus in ſuis explanationibus ſuper pre-
dicto loco ſic ait.Id quod diximꝰ nugas ſciamus in hebreo
ipſum latinum eſſe ſermonem:& propterea a nobis ita vt
in hebreo erat poſitum :vt noſſe poſſimus linguam hebrai
cam omnium linguarum eſſe matricẽ . hec Hieronymus .
יָגַע יגע, Iagaa.laborare.deficere.ſcilicet pre labore.Ioſ.7. qua
re omnis populus fruſtra vexabitur.pro quo hebrei le
Laborare. gunt.Non facias laborare ibi omnem populum. Ps.6.La
boraui in gemitu meo.Ps.68.Laboraui clamans. Iob.20.
Luet que fecit omnia . ꝓ quo hebrei legunt. Reddet quod
laborauit.ideſt in quibus laborauerat.Prouer.23 . Noli la-
borare vt diteris.Eſa.40.Non deficiet nec laborabit.Et in
eo.43.Nec laboraſti in me iſrael.Et in eo. Nec laborem ti-
bi prebui in thure.ideſt nec laborare te feci . Et in eo . Pre-
buiſti mihi laborem in iniquitatibus tuis . Et in eo.63. Nõ
laborabunt fruſtra.Hiere.51.Et labores populorum ad ni
hilum.Pro quo hebrei legunt.Et laborabunt populi in ni
hilum.Malach.2.Laborare feciſtis dominum in ſermoni-
bus veſtris.Et in eodem.In quo eum fecimus laborare .po
nitur etiam pro deficere.ſcilicet pre labore.vt.2. Reg . 23.
Donec deficeret manus eius. Et inde יְגִיעַ Iegiaa . ideſt la- Deficere.
bor.fatigatio.Geñ.31.Afflictionem meam & laborem ma יְגִיעַ
nuum mearum.Deut.28.Et omnes labores tuos comedet Labor.
populus quem ignoras.Ps.127 .Labores manuum tuarũ
quia manducabis.Eſa.45.Labor egypti & negociatio e-
thiopie.Et in eodem.55.Et laborem veſtrum non in ſatu
ritate.Oſee.12.Omnes labores mei non inuenient mihi
iniquitatem.& inde יָגֵעַ Iageaa.ideſt laborioſus ſiue labore יָגֵעַ
confectus.aut feſſus labore.Deut.25 Quando tu eras fame Labore.
& labore confectus.& in plurali יְגֵעִים Iegeim ſiue יְגִיעֵי Ie confectus
gie.Iob.3.Et ibi requieuerunt feſſi robore.Eccl's.1. Cũcte יְגֵעִים
res difficiles.ideſt laborioſe. Feſſi Difficiles.
יגר, Iagar.timere.formidare.vereri. Deut.28 . Afflictiões יָגֹר
egypti quas timuiſti.Iob.3.Et quod verebar accidit mi Timere.
hi.Et in eodem.9. Verebar omnia opera mea.Ps.118. Am Vereri.
puta opprobrium meum quod ſuſpicatꝰ ſum.pro quo bea
tus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatẽ trã
ſtulit. Auerte opprobrium meum quod reueritus ſum.Hie Formidaſ.
re.22.Et in manu quorum tu formidas faciem.Item יְגַר Ie יְגַר
gar. Aceruus.tumulus.Geñ.31.Quem vocauit laban tumu Tumulus.
lum teſtis.
יד, Iad.Manus.poteſtas.fortitudo.virtus . conſilium . Per-
cuſſio ſiue plaga.locus.Geñ.8.Extenditqꝫ manum ſuã. יָד
Et in eodem.16.Manus eius contra omnes & manus om- Manus.
nium contra eum.Et in eodem.19 . Apprehenderunt ma-
num eius & manum vxoris.Et in eodem.24 . Pone manũ
tuam ſuper femur meum.Et in eodem. 38 . Vnus protulit
manum.Et in eodem.33.De manu mea require illum . E-
xo.4.Mitte manum tuam in ſinu tuo.Et in eodem. 9 .Ec-
ce manus dñi erit ſuper agros.Et in eodem.13.ĩ manu for-
ti eduxit te dominus de egypto.Et in eodem.14.Et manũ
magnam quam exercuerat dominus contra eos . ideſt vir-
tutem ſeu potentiam.Et in eodem.23 . Non iunges manũ
tuam vt pro impio dicas falſum teſtimonium . Et in eodẽ.
29.Poſtq̃ initiaueris manus eorum.Nu.11.Nunquid ma-
nus domini inualida eſt.Deut.3.Magnitudinem tuam ma
numqꝫ fortiſſimam.iudi.2.Manus domini ſuper eos erat.
Et in eodem.3.Qui vtraqꝫ manu pro dextera vtebatur . 1.
Reg.5.Aggrauata eſt manus domini ſuper azotios .Et in
eodem.Fiebat manus domini per ſingulas ciuitates . Et in
eodem.Grauiſſima valde manus domini dei.Ps.20. inue-
niatur manus tua omnibus inimicis tuis.Ps.31 . Grauata ẽ
ſuper me manus tua.Canti.5.Dilectus meus miſit manum
ſuam per foramen.Eſa.5.Et extendit manum ſuam ſuper
eum.Et in eodem.8.in forti manu erudiuit me.Et in eodẽ
25.in alliſione manuum eius.& eſt communis generis.vt
Ezech.2.Et ecce manus miſſa ad me in qua erat inuolutus
liber.pro quo ĩ hebreo habetur & ecce manus miſſa ad me
in quo erat volumen libri.Nam iungitur cũ adiectiuo miſ-
ſa ꝙ eſt generis feminini & cum relatiuo quo ꝙ eſt gene
ris maſculini.& ſimiliter in aliis locis . Ponitur etiam pro
poteſtate vel fortitudine ſicut in aliquibus locis predictis.
& Geñ.41.& omne frumentum ſub pharaonis poteſtate Poteſtas.
condatur.Nam illud quod eſt in poteſtate alicuius dicitur
eſſe in manu eius.Geñ.24.Ex omnibus bonis eius por-
tans ſecum.Pro quo hebrei legunt . Omnia bona domini
ſui in manu ſua.ideſt portans ſecum in poteſtate ſua . Nu.
21.Et tulit omnem terram que dictionis illius fuerat . Pro
quo hebrei legunt.Et tulit omnem terram de manu illius.
ideſt de poteſtate illius.Et in eodem.31.Et tubas ad clangẽ
dum tradidit ei.pro quo hebrei legunt. Et tubas ad clangẽ

© Biblioteca Nacional de España

dū in manu eiꝰ.i.in poteſtate eiꝰ.Et in eo.Numerū pugna
torū quos habuimꝰ ſub manu nr̄a.i. poteſtate noſtra . Ioſ.
8.Et nō potuerūt vltra huc illucqꝫ fugere. Pro quo hehrei
legunt Et non fuerunt in eis manus ad fugiendum. i. non
fuit in eis poteſtas ſeu virtus. 2. Regū.8.vt dominaretur ſu
per fluuium euphratem . Pro quo hebrei legūt . vt conuer
teret manum ſuam.i.poteſtatem ſuam ſuper fluuiū euphra
tem . Ps . 88 . ponam in mari manum eius.i. poteſtatem
eius.ps. 94. In manu eius ſunt omnes fines terre.prouer.
18 . Mors & vita in manibus lingue.i.in poteſtate lingue.
Et ēt qn̄ aliquis ſubditur alteri:dicitur in ſcriptura dare ei
manum.i.eſſe ſub eius poteſtate.vt Leuit.25 .Si attenuatꝰ
fuerit frater tuus & infirmus manu.Pro quo hebrei legūt.
Si attenuatus fuerit frater tuus & declinauerit manum ſu-
am tecum.1.Paralip.29.Cuncti filii regis dauid dederunt
manum ſuam & ſubiecti fuerunt regi ſalomoni.4.Reg.10
Si eſt inquit da mihi manum : qui dedit ei manum ſuam .
Threñ.5.Egypto dedimus manū . Ponitur etiam pro con
ſilio vel diſpoſitione.2.Reg.14.Nunquid manus ioab te-
Conſilium cum eſt.i.conſiliū vel diſpoſitio ioab.Eſdre.3.Vt laudarēt
Diſpoſitio dn̄m per manus dauid regis iſrael.i.ex diſpoſitione vel p̄-
cepto dauid.Ponitur etiam pro plaga vel percuſſione . vt
in aliquibus locis predictis.& Iob.23.Et manꝰ plage mee
Plaga. aggrauata eſt ſuper gemitū meum.1.Paralip.21 . vertatur
obſecro manus tua in me.Ps.76.Manibus meis nocte con
tra eum.pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he
braicam veritatem tranſtulit . Manus mea nocte extendi-
tur.ideſt plaga mea nocte extēditur.Hiere .15. A facie ma
nus tue ſolus ſedebam.ideſt a facie plage vel percuſſionis
Locus. tue.ponitur etiā pro loco.vt Nu. 2.Singuli per loca & ordi
nes ſuos proficiſcētur.Deut.23.Habebis locū extra caſtra.
Iudi.11.vel in cunctis ciuitatibus ſupra iordanem.pro quo
he.le.vel in cunctis ciuitatibus que ſunt iuxta loca arnon.
Ager. 2.Reg.14.Scitis agrum ioab ad agrū meū.vbi ponitur ꝓ
agro.Et in eo.18.Et appellatur manus abſalon vſqꝫ in hāc
diē:quod hebrei exponunt . Et appellatur locus Abſalon
vſqꝫ in hanc diem.Geñ.34.terra in poteſtate vr̄a eſt . pro
quo hebrei legunt.terra ſpacioſa manibus eſt coram vobis
i.ſpacioſa locis.Ps.103.Hoc mare magnum & ſpacioſum
manibus.ideſt ſpacioſum locis. Iob.1. Et aſine paſcebātur
iuxta eos.pro quo hebrei legūt.Iuxta loca eorum. Hiere.
6.Et paſcet vnuſquiſqꝫ eos qui ſub manu ſua ſunt.pro quo
hebrei legunt.Et paſcet vnuſquiſqꝫ locū ſuum. Poteſt etiā
intelligi ſicut eſt in littera noſtra.Et ī eo.57. Dilexiſti ſtra
tū eorum manu aperta.Pro quo hebrei legūt.Dilexiſti ſtra
tum eorum: locum vidiſti.Poteſt etiam legi manum vidi
ſti.& tunc erit ſenſus ſicut in littera noſtra .Ponitur etiam
pro cauſa.vt Hiere.41. Quos percuſſit propter godoliā.
pro quo in hebreo legitur Quos percuſſit in manu godo
Cauſa. lie.i.cauſa godolie ſiue propter godoliam : ſicut eſt in litte
Fornix. ra noſtra.ponitur etiam pro fornice.i.pro loco vel arcu tri
umphali.1.Reg.15.Et erexiſſet ſibi fornicem triūphalem.
Ponitur etiam pro prophetia.vt Ezech.1 . Et facta ē ſuper
Prophetia eū ibi manus dn̄i.i.prophetia dn̄i.Et in eo.37. Facta eſt ſu
per me manus dn̄i.Ponitur ēt pro parte.vt Geñ.43.Ita vt
Pars. quinqꝫ partibus excederet . Et in eo. 47 . Quattuor reli-
quas.ſ.partes permitto vobis in ſementē.2.Reg.19 . Decē
partibus maior ego ſum apud regē.vbi pro partibus poni
tur יָדוֹת Iadoth.ſecundū terminationē pluralē feminino
rū.Et cōiter ſcribitur in plu.ſcd̄m terminationē maſculino
יָדַיִם Manus. rū.ſ. יָדַיִם Iadaim.ſiue יְדֵי Iede.vt Geñ.27.Et manus ſūt
eſau.Exo.17.Manus moyſi erāt graues.& ī eo.32. cōſecra
ſtis manꝰ vr̄as hodie dn̄o.Eſa.45.Et opus tuū abſqꝫ mani

bus eſt.i.abſqꝫ firmitate & duratiōe.& in lingua chaldaica
ſcribitur aliqn̄ cū aleph in fine & dicitur יְדָא Ieda.i. manꝰ יְדָא Manus.
Dañ.5.Et rex aſpiciebat articulos manus ſcribentis . & in
plurali יְדַיִן Iadain.Dañ.2.Donec abſciſſus eſt lapis de mō יְדַיִן
te ſine manibus.Ponitur ēt יְדֵי Iadai pro יָדַיִם Iadaim. vt
Ezech. 13.ve qui conſuunt puluillos ſub oī cubitu manuū.
Item ponitur יָדוֹת Iadoth pro manibus ſedis que erant יָדוֹת
ad ſimilitudinē manus hominis.vt.3. Reg.10.Due manus Manus ſedis.
hinc atqꝫ inde tenentes ſedile : & duo leones ſtabant iux-
ta manus.Item ponitur pro axibus currus.vt in eodem.Et Axes.
axes earum & radii & canthi.Et in eodem ponitur pro cela
turis vel ſculpturis in quibus erant figure manus :vbi dici
tur habens celaturas variaſqꝫ ſculpturas ex ſemetipſa.Poni Celature.
tur etiam pro incaſtraturis tabularū . vel pro angulis.Exo.
26.In lateribus tabule due incaſtrature.Et ī eo.vt bine ba- Incaſtrature.
ſes ſingulis tabulis per duos angulos ſubiiciantur. Anguli.

יָדַד Iadad.Proiicere.deiicere.mittere . & ſcribitur cū ſim- יָדַד
plici daleth.vt threñ.3.Et poſuerūt lapidē ſuper me. Ponere.
pro quo hebrei le.& proiecerūt lapidem in me.Hiere.50. Proiicere
Omnes qui tenditis arcū debellate eā.pro quo he.le. Oēs
qui tenditis arcū iacite ad eā.ſ.iacula vel ſagittas.vnde ſub
ditur.nō parcatis iaculis.& Abdie.1.& ſuper ieruſalē mitte Mittere.
bāt ſortē.Zach.1.vt deiiciāt cornua gentiū.Itē יְדִיד Iedid Deiicere.
i.dilectus . amantiſſimus.Deut.33. Amantiſſimus domini יְדִיד amātiſſimꝰ
habitabit confidenter.Ps .83. Quam dilecta tabernacula Dilecta.
tua.Hiere.11.Quid eſt ꝙ dilectus meus in domo mea fecit Dilectus.
ſcelera multa.& inde יְדִידוּת Iediduth.i.dilectio. Vt in eo. יְדִידוּת
12.Dedi dilectam animam meam in manu inimicorum e- Dilectio.
ius.Pro quo hebrei legunt.Dedi dilectionem anime mee.
ideſt dilectam anime mee.

יָדָה Iada.laudare.confiteri.iacere.deiicere.vt Geñ.49.Iu יָדָה
da te laudabūt frēs tui.Leuit.5.Agat penitentiā ꝓ pec Laudare.
cato ſuo.pro quo he.le.Et cōfiteatur illud in q̄ peccauit.& Confiteri.
in eo.16.Confiteatur oēs iniquitates filiorū iſrael. & in eo.
26.Donec confiteātur iniqtates ſuas & maiorū ſuorū. Nu.
5.Et cōfitebuntur peccatū ſuū.3.Reg.8.Cōfitētes nomini
tuo.Nee.1.Et cōfiteor ꝓ peccatis filiorū iſrael.Iob.4. Et e
go cōfitebor ꝙ ſaluare te poſſit dextera tua.p̄s.6.In infer-
no aūt qs cōfitebitur tibi.Ps. 9.Confitebor tibi dn̄e in toto
corde meo.p̄s.27.Et ex volūtate mea cōfitebor ei.p̄s.44
ꝓpterea populi cōfitebūtur tibi.p̄s .48.cōfitebitur tibi cū
bn̄feceris ei.p̄s.53.& cōfitebor noī tuo qm̄ bonū eſt.p̄s.66
Cōfiteātur tibi populi deus: cōfiteātur tibi populi omnes.
Et in aliqbus locis p̄dictis cōfiteri accipitur pro laudare vel
gr̄as agere.vt īfra dicetur in fine huiꝰ dictiōis. Prouer. 28.
qui aūt cōfeſſus fuerit & reliqrit ea mīam cōſequetur . Eſa.
58.quia nō īfernus cōfitebitur tibi.& inde הֻיְדוֹת Huiedoth הֻיְדוֹת
ſiue יְהוּדָה Iehuda.i.laus vel confeſſio.pro quo beatus hie
ronymus trāſtulit ad laudādū: vel hymnos. Nee.11.ad laudā Ad laudandū.
dū & ad cōfitendū in orōne.& in eo.12.& ſup hymnos ipi Hymni.
& frēs eorū.& inde תּוֹדָה thoda.i.cōfeſſio.laus . ſiue gr̄arū תּוֹדָה
actio.Ioſ.7.Da gloriā dn̄o deo iſrael & cōfitere . pro q̄ he.
le.& da ei cōfeſſionē.Eſdre.10.& nūc date cōfeſſionē dn̄o Confeſſio.
deo.Ps. 94.preocupemus faciē eius in cōfeſſiōe.p̄s.99.In
troite portas eius in confeſſione.ponitur etiam pro laude.
p̄s.49.Immola deo ſacrificiū laudis.Amos.4.ſacrificare Laus.
de fermēto laudem.Item ponitur pro gratiarum actione .
Leuit.22.Si immolaueritis hoſtiā pro gratiarū actiōe dn̄o Gratiarum actio.
Eſa.51. Gratiarum actio & vox laudis.ponitur etiam תּוֹדָה תּוֹדָה
thoda .pro choro laudātium ſiue gratias referētiū. vt Nee. Chorꝰ laudantium.
.12.Et ſtatui duos choros laudantium. Et in eodem.Et cho
rus ſecundus gratias referentium . Inde deriuatur יְהוּדָה יְהוּדָה
Iuda.qđ interpretatur laudatio ſiue confeſſio.vt Geñ.29.

© Biblioteca Nacional de España

Et ait modo cõfitebor dño.& ob hoc vocauit eũ iudam.vñ
beatus hieronymus in hebraicis queſtionibus ſup p̄dicto
loco ſic ait. Iuda cõfeſſio dr̄ a cõfeſſione:ita cõfeſſoris no-
men eſt dictũ.verũtamẽ hic cõfeſſio ꝓ gratiarũ actiõe aut
pro laude accipitur. vt frequẽter in pſalmis & in euange-
lio :confiteor tibi dñe celi & terre.i.gratias ago tibi ſiue
glorifico te.hec Hieronym9.Accipitur ẽt pro iudea ſiue ꝓ
Judea. terra iudee.Ps.75.Notus in iudea deus.Hiere.14. Luxit
יְהוּד iudea & porte eius.Et in lingua chaldaica dicitur יְהוּד Ie-
Judea. hud.Dañ.2.Inueni hominẽ de filiis tranſmigrationis iu-
יְהוּדִי dee.Et inde יְהוּדִי Iehudi.i.iudeus.vt Zach.8.Et apprehẽ
Judeus. dent fimbriã viri iudei.& in plu.יְהוּדִים Iehudim.Nee.4.
יְהוּדִים Quid iudei faciũt imbecilles.Eſter.3.Iudeis noua lux ori-
Judei. ri viſa eſt.& inde יְהוּדִית Iehudith.i. iudaica lingua ſiue iu
Lingua iudaica. daice.2.Paralipo.32.Inſuper & clamore magno lingua iu
daica cõtra populũ qui ſedebat in muris ieruſalẽ perſona-
Judaice. bat.Nee.13.Neſciebãt loqui iudaice.Eſa.36.Non loquaris
nobis iudaice.Et quia principalis tribus & regalis erat tri
bus iuda:ideo gens & terra & etiã lingua ab eo nomẽ acce-
מִתְיַהֵד pit.& inde מִתְיַהֵד Mithiahet.i.ille qui imitatur ritũ & reli
Qui imitatur ritum iudeorum. gionẽ iudeorũ.vt Eſter.8.Vt plures alterius gentis & ſecte
eorũ religioni & cerimoniis iungerentur.Itẽ יָדָה Ia[illegible]a.i.
Proiicere.ſiue deiicere.aut mittere. De quo vide ſupra in
יָדָה dictione יָדַד Iadad.
Proiicere
יָדַע יָדַע Iadaa.ſcire.noſſe.cognoſcere.mãifeſtare.ſentire.miſe
Scire. reri.conterere.ſiue confringere.Geñ.3. Scientes bo-
Cognoſcer nũ & malũ.Et in eo.Cunq; cognouiſſent ſe eſſe nudos.Et
in eo.22.Nunc cognoui ꝙ timeas deũ.Et in eo.31.Ignora
bat ꝙ rachel furata eſſet idola.Pro quo he.le.Et nõ ſciebat
iacob ꝙ rachel furata eſſet ea.ſ.idola. Et ſic in ſequentib9
vbicũq; ponitur ignorare vel neſcire in hebreo ſunt due
dictiones.ſ.nõ ſcire.Et in eo.48.Scio fili mi ſcio. Exo. 2.
Stante procul ſorore eius & conſiderante aduentũ rei.pro
quo hebrei legunt.Et ſtetit ſoror eius procul:vt ſciret quid
fieret de eo.Et eſt idem ſenſus cũ littera noſtra.Et in eo.5.
neſcio dñm.Et in eo.7.Et ſcient egyptii quia ego ſum do
minus.Et in eo.33.noui te ex nomine.Et in eo.vt ſciam te.
Et in eo.In quo enim ſcire poterimus ego & populus tu-
us.Deut.4.Vt ſcires qm̃ dñs ipſe eſt deus. Et in eo. Scito
ergo hodie & cogitato in corde tuo.Et in eo.Scio cõtẽtio-
nẽ tuã.1.Reg.3.Porro ſamuel necdũ ſciebat dñm.Et in eo.
Noſſe. 17.noui ſuperbiã tuã.Et in eo.21.nã & pueris meis condi-
xi in illũ & illũ locũ.Pro quo he.le.Et pueros ſcire feci illũ
& illũ locũ.Et in eo.22.Donec ſciam quid faciat mihi de-
us.2.Reg.5.Et cognouit dauid qm̃ confirmaſſet eũ dñs re
gem.Iob.9.Qui tranſfert montes & neſcierunt. Et in eo.
19.Scio ꝙ redemptor meus viuit.& in eo.Scitote eſſe iudi
ciũ.& in eo.38.Et oſtendiſti aurore locũ ſuũ. Pro quo he.
le.Scire feciſti aurorã locũ ſuũ.Et in eo.42.Scio quia om-
nia potes.Ps.9.vt ſciãt gẽtes qm̃ hoĩes ſunt.Ps.34.Veniat
ei laqueus quẽ ignorat.Ps.50.Et occulta ſapiẽtie tue mani
feſtati mihi.Ps.40.In hoc cognoui qm̃ voluiſti me.Ps.73
Et nõ cognouerũt ſicut in exitu ſuper ſũmũ.pro quo btũs
Mãifeſtar hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.trãſtulit.Manifeſta.ſ.
erant in introitu deſuper.p̃s.137.Et alta a lõge cognoſcit.
Et ĩ eo.138 Tu cognouiſti ſeſſionẽ meã & reſurrectionẽ me
Inoteſcere. am.p̃s.143.Quid eſt homo quia ĩnotuiſti ei.pro quo bea
Agnoſcer. tus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve. tranſtulit. Quid
eſt homo quia agnoſcis eum.prouer.12.nouit iuſtus iumẽ
torum ſuorum animas.Canti.6.neſciui: anima mea cõtur
bauit me.Eſa.7.vt ſciat reprobare malum & eligere bonũ.
Et in eodem.19.Et cognoſcent egyptii dñm.Et in eo.50.
vt ſciam ſubſtentare eum qui laſſus eſt verbo. Et in eo-
dem.53.Et ſcientem infirmitatem.Et in eodem.58. Et ſci
re vias meas volũt.Hiere.2.Scito & vide.& in eo.9.In hoc
glorietur qui gloriatur:ſcire & noſſe me.Et in eo.31. Poſt-
q̃ȝ oſtendiſti mihi percuſſi femur meum. pro quo hebrei
legunt.Et poſtquam notus factus ſum.ſcilicet mihi :percuſ
ſi femur meum.Ezech.2.et ſcient quia propheta fuerit in
medio eorum.Oſee.2. & ſcies quia ego dñs. & in eodem.
13.ego cognoui te in deſerto.Zach.14.& erit dies vna que
nota eſt domino.& aliquando ſcribitur ſine iod. vt in ali-
quibus locis predictis.Et quando eſt verbum paſſiuum pri
me coniugationis:tunc in preterito indicatiui ſcribitur cũ
nun & vau in principio loco iod:& dicitur נוֹדַע nodaaa.vt נוֹדַע
Exo.6. & nomen meum adonai non indicaui eis.pro quo
hebrei legunt.& nomine meo adonai non ſum factus no
tus eis:ſiue non ſum cognitus eis.Deut.21. & ignorabitur cognoſci.
cedis reus.ideſt non eſt cognitus.Iudi.16.& non eſt cogni
tum in quo eſſet fortitudo eius.1.Reg.22.& audiuit ſaul ꝙ
apparuiſſet dauid.ideſt ꝙ eſſet notus vel manifeſtus. Ps. Eſſe notũ.
75.Notus in iudea deus.Eſa.19.Et cognoſcetur dominus
ab egypto.Et quando eſt verbum tertie coniugationis tũc
ſcribitur cum he & vau in principio.vt Exo.33. Et non in
dicas mihi quem miſſurus ſis mecum. pro quo hebrei le-
gunt.Et nõ facis me ſcire quem miſſurus ſis mecum. ideſt
non manifeſtaſti mihi vel non indicaſti mihi : ſicut eſt in
littera noſtra.Leuit.4.Et poſtea intellexerit peccatum ſu
um.pro quo hebrei legunt. Et notum factum fuerit pecca
tum ſuũ. Et in eo.Et cognouerit peccatum ſuum.pro quo
hebrei legunt.Et cognitum fuerit ſiue notum fuerit pecca
tum.Et eſt idem ſenſus cum littera noſtra.p̃s.24. Et teſta
mentum ipſius vt manifeſtetur illis.pro quo hebrei legũt.
vt ſcire faceret illos.p̃s.89. Sic notum fac.p̃s.97. notum
fecit dominus ſalutare ſuum.p̃s.104.Annunciate inter gẽ
tes opera eius.ideſt nota facite inter gentes opera eius.E-
zech.16.notas fac ieruſalem abominationes ſuas. Et quan Notũ facere.
do eſt verbum quarte coniugationis ſcribitur cum he &
tau in principio.vt Geñ.45.Et nullus intereſſet alienus a
gnitioni mutue.ideſt quando agnitus ſiue notus factus eſt
a fratribus.Nu.12.In viſione apparebo ei.pro quo hebrei
legunt.In viſione notus factus ero ei.Significat etiam ſu-
pradicta dictio יָדַע Iadaa.cognoſcere carnaliter. vt Geñ. יָדַע
4.Adam vero cognouit vxorem ſuam. Et in eodem. Et cognoſcer carnaliter
cognouit cain vxorem ſuam. Et in eodem.38. Attamen
vltra non cognouit eam.Nu.31. Et mulieres que nouerũt
viros in coitu.Et in eodem. Et omnes feminas virgines
reſeruate.Pro quo hebrei legunt. Et omnes paruulas fe-
minas que non nouerunt virum in coitu :reſeruate. 3.Re
gum.1.Et rex non cognouit eam.Ponitur etiam pro ſenti
re.vt Geñ.19.Et ille non ſenſit.& in eodem.& nec quidem Sentire.
tunc ſenſit.Prouer.23.Traxerunt me & ego non ſenſi.po-
nitur etiam pro liberare.vt Exo.2. Et reſpexit dominus
filios iſrael & liberauit eos. poteſt etiam reduci ad pri- Liberare.
mum ſignificatum. Nam ſcire dei eſt miſereri vel libera-
re.Ponitur etiam pro conterere vel comminuere. vt Iudi.
8.Et contriuit cum eis atq; comminuit viros ſochoth. Et Conterere
ſecundum hanc ſignificationem exponunt aliqui hebrei Cõminuer
illud quod habetur.Prouerb.10.Qui autem deprauat vi-
as ſuas manifeſtus erit.Pro quo ipſi legunt.Qui autem de
prauat vias ſuas conteretur vel comminuetur. Et in eodẽ.
14.Et indoctos quoq; erudiet.pro quo ipſi legunt. Et in-
ter ſtultos ſiue indoctos conteretur. Poteſt etiam legi ſic.
Et inter indoctos notus ſiue manifeſtus erit. Et tunc erit
idem ſenſus cum littera noſtra. Ezech.19. Didicit vidu-
as facere.Pro quo ipſi legunt.Et confregit vel contriuit vi

© Biblioteca Nacional de España

duas eius.poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra . Inde
דֵּעָה דֵּעָה Deaa.ideſt ſcientia vel cognitio . Et eſt communis
Scientia. generis . vt Ps. 72 . Et ſi eſt ſcientia in excelſo . Eſaie .
11.Quia repleta eſt terra ſcientia domini.Hiere. 3 . Et paſcent vos ſcientia & doctrina.Et aliqñ ſcribitur ſine he . vt
Iob.36.Repetam ſcientiam meam a principio. & commu-
דַּעַת niter ſcribitur cū tau in fine & dr̄ דַּעַת Daath .vt Geñ.2. Li
ſcientia. gnūqꝫ ſcientie boni & mali. Exo . 31. Et impleui eū ſpiritu
dei:ſapientia & intelligentia & ſcientia.Iob.33. Scientiam
labia mea purā loquentur.& in eo.38. Quis eſt iſte inuol-
uēs ſententias ſermonibus imperitis.pro quo hebrei legūt
Quis eſt iſte qui obſcurat.i.celat conſilium ſermōibus abſ-
qꝫ ſcientia.& in eo.42.Quis eſt iſte qui celat conſiliū abſ-
qꝫ ſcientia.Ps.18.Et nox nocti indicat ſcientiam . Ps . 138.
Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me.Prouer.1.Adoleſcen-
ti ſcientia & intellectus.Et in eo . 2 . Et ſcientia anime tue
Doctrina. placuerit.Et in eo.8.Doctrinam magis q̄ꝫ aurum eligite.
Vbi ponitur pro doctrina.Dañ.12.Et multiplex erit ſcien
דֵּעוֹת tia.& in plu.דֵּעוֹת Deooth ſecundum terminationem femi
ninorum ſiue דֵּעִים Deim ſcd̄m terminationem maſculino
Scientie. rū.vt.1.Reg.2.Quia deus ſcientiarū dn̄s eſt.Iob.36. Et ꝑ-
fecta ſcientia probabitur tibi.pro quo hebrei legunt. Et ꝑ-
fecte ſcientie tecū.ſ.ſunt.Et in eo.Magnas & perfectas ſci-
מַדָּע entias.Inde מַדָּע Madaa.ideſt ſcientia vel diſcipliā.vt Dañ.
Diſciplina ſcientia. 1.Et doctos diſciplina.& in eo.pueris autem his dedit de-
Cogitatio. us ſcientiam.Ponitur etiam pro cogitatione . vt Eccl's.10.
מַנְדַּעְא In cogitatione tua regi nō detrahas . & inde מַנְדַּעְא Man
ſcientia. dea: ꝙ in lingua chaldaica ſignificat ſcientiam . Dañ. 2.Et
מוֹדַע ſcientiam intelligentibus diſciplinam.& inde מוֹדַע Modaa
Cōſanguineus. ideſt notus ſiue cōſanguineus.propinquus.vt Ruth.2.erat
propīquꝰ. autem viro abimelech conſanguineus.Et in eo.3.Propin-
Amica. quus noſter eſt.Ponitur etiam ꝓ amico. vt ꝓuer.7.Et pru
מְיֻדָּע dentiam voca amicam tuam.& inde מְיֻדָּע Meiudaa . ideſt
Notus. notus.vt.4.Reg.10.Et notos & ſacerdotes. Iob.19.Et qui
me nouerant obliti ſunt mei.Ps.54.Dux meus & notus
מַדּוּעַ meus.Et ſecundum aliquos inde deriuatur מַדּוּעַ Madūaa.
Cur. Que eſt dictio interrogatiua.ideſt.quare.cur .vt Num.16.
Cur eleuamini ſuper populum domini . De quo vide infra
יִדְּעֹנִי in littera mem.Inde יִדְּעֹנִי Ideoni.i.diuinus ſiue hariolꝰ.
Hariolus. Diuinus. aut magus.vt Leuit.19.Neqꝫ ab hariolis aliquid ſciſcitemi
ni.Deut.18.Neqꝫ phytones conſulat neqꝫ diuinos .Eſa. 8.
Querite a phytonibus & diuinis:qui ſtridunt incantationi
bus ſuis.

יְהַב יְהַב Iahab.dare.afferre.tradere.Eſdre.5.Tradidit eos ī ma
Tradere. Dare. nus nabuchodonoſor regis aſſyriorum.Dañ.2.Dat ſa
pientiam ſapientibus.Et in eo. Imperium & gloriā dedit
tibi.Et in eodem.Et munera multa & magna dedit ei . Et
in predictis locis ſcribitur in lingua chaldaica cum iod in
pricipio.In hebreo vero ſcribitur ſine iod Geñ.30 .Da mi
hi liberos.Ruth.3.Expande inquit pallium tuum.pro quo
Afferre hebrei legunt.Da ſiue affer pallium tuum. Ps.28 . Afferte
domino filii dei:afferte domino filios arietum :afferte do
mino gloriam & honorem.Prouer.30.Dicentes affer affer
Oſee.4.Dilexerunt afferre ignominiam protectores eiꝰ.
הָבָה & inde הָבָה Haba.Quod eſt aduerbiū exhortandi vel inui
tandi ad aliquid operandum.ideſt eia . age . agite .Beatus
Venite. hieronymus tranſtulit.venite.Geñ.11. Venite faciamus la-
teres.Et in eo. Venite igitur deſcendamus & confundamꝰ
ibi linguā eorū.Exo.1.venite ſapienter opprimamus eum
Dimittere Scribitur etiam ſingulariter.pro quo btūs hieronymꝰ trā
יְהָב ſtulit.Dimitte.vt Geñ.38.Ingrediensqꝫ ad eā ait : dimitte
Cura. me.Item יְהָב Iehab .i.cura.vt Ps.54. Iacta ſuper dominū
Onus. curam tuam.Et aliqui hebrei legunt onus vel pondus tu-
um.Beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veri charitas.
tatem tranſtulit.Proiice ſuper dominum charitatem tuā.
Et ſecundum hanc ſignificationem deriuatur a dictione
אַהֲבָה Ahaba;que ſignificat charitatem vel dilectionem.

יְהָךְ Iehach:in lingua chaldaica ſignificat referre.ſiue ire.a Referre.
ut ambulare.Eſd.5.vt res ad dariū referatur .& in eo . יְהָךְ
6.Et referantur in templū in hieruſalē.& in eo.7 .Cuicun
qꝫ placuerit in regno meo de populo iſrael & de ſacerdoti-
bus eius & leuitis ire in ieruſalem tecum :vadat. Ire.

יַהֲלֹם Iahalom.hyaſpis lapis precioſus.vt Exo.28.In ſe- יַהֲלֹם
cundo carbunculus ſaphyrus & hyaſpis.hebrei tn̄ di Hyaſpis.
cūt ꝙ ſignat adamātē.De quo vide ſupra ī dictiōe הָלַם halō

יָהִיר Iahir.Arrogans.temerarius.ſuperbus.Prouer.21. ſup
bus & arrogans vocatur indoctus.Abach.2.Sic erit vir יָהִיר
ſuperbus:& non decorabitur. ſuperbus.

יוֹם Iom.Dies.tempus.& accipitur aliquando pro die arti
ficiali.i.pro tempore quo ſol lucet ſuper noſtrū horizō יוֹם
tem.vt Geñ.1.& appellauit lucem diem:& tenebras noctē. Dies.
& in eo.8.& nox & dies non requieſcent.i.non ceſſabunt.
Et in eodem.31.Die noctuqꝫ eſtu vrgebar & gelu . Nu . 11.
Surgens ergo populus tota die illa & nocte ac die altero cō
gregauit coturnicū multitudinē.& ſimiliter in pluribus a-
liis locis.Accipitur ēt aliquando pro die naturali viginti-
quattuor horarū.vt Geñ.1.& factum eſt veſpere & mane di
es vnus.& ſimiliter in ſequentibus in eo.capi . Exo.2.Me-
mento vt diem ſabbati ſanctifices.Leuit.23.Dies primus ce
leberrimus.4.Reg.7.Hec enim dies boni nūcii eſt.Ps.60
vt reddā vota mea de die in diem. & aliqñ duplicatur litte-
ra mem & dicitur יוֹמָם Iomam.vt Exo.13.Per diem in colū יוֹמָם
na nubis :& per noctē in colūna ignis.Et in eo.Nunq̄ꝫ de- Dies.
fuit colūna nubis per diē.Iob.5. Per diem incurrunt tene
bras.Ps.1.& in lege eius meditabitur die ac nocte.Ps.12.do
lorem in corde meo per diē.Ps.21.Clamabo per diē & nō
exaudies.p̄s.41.in die mandauit dominus miām ſuam.&
in plu.יָמִים Iamim ſiue יְמֵי Ieme.vt Geñ.29 . Et videban- יָמִים
tur illi pauci dies.& in eo.41.poſt duos ānos vidit pharao
ſomniū.pro quo he.le.poſt duos annos dierū. i. poſt duos Dies.
annos cōpletos: ſicut exponūt hebrei.& ī eo.47. quot ſūt
dies annorū vite tue.Et in eo.dies peregrinatiōis vite mee
Leuit.15.Et immūdus erit ſeptē diebus.Et in eo.Mulier q̄
patitur multis diebus.Nu.11.Sed vſqꝫ ad menſem dierum.
Deut.6.Vt prolōgentur dies tui.Iob.38.Nunquid poſt or
tū tuū precepiſti diluculo.pro quo heb.legunt. Nunquid a
diebus tuis precepiſti diluculo.ideſt a die qua ortus es.ſcri
bitur etiam in plurali יוֹמַיִם Iomaim.triſyllabum. & accipi יוֹמַיִם
tur pro duobus diebus tantum ſiue pro biduo. vt Exo. 21. Dies duo biduū
Si autem vno die vel duobus ſuperuixerit.Num. 9.Si vero
biduo aut vno menſe.Et in eodem.11.Non vno die vel duo
bus.Scribitur etiam יָמוֹת Iemoth. ſecundum terminatio- יָמוֹת
tionem pluralem femininorum.vt Deut.32.Memento di- Dies
erum antiquorum.Ps.89.Pro diebus quibus nos humilia
ſti. Et aliquando ſcribitur cum nun in fine loco mem . vt
Dañ.12.Et ſtabis in ſorte tua in fine dierum . ponitur etiā.
יָמִים Iamim pro anno:ſecundum hebreos . ſcilicet quando יָמִים
ponitur abſolute ſine determinatione numeri . Leuit .25. Annus
Habebit licentiam redimendi donec vnus impleatur an-
nus.Et ſubditur in hebreo.Diebus erit redemptio eius. i-
deſt vno anno erit redemptio eius.Geñ.24.Maneat puel
la ſaltem decem dies apud nos.pro quo hebrei legunt. Ma
neat puella apud nos dies aut decem . Et dicunt hebrei ꝙ
per dies intelligitur annus:& per decem intelliguntur de-
cem menſes.vt ſit ſenſus.Maneat puella apud nos annum
aut decem menſes . Poteſt etiam intelligi ſicut eſt in littera

noſtra.& eſt magis congruum.Exo.13.Cuſtodies huiuſce-
modi cultū ſtatuto tēpore a diebus in dies.i. ab anno in an
num.Nu.9.Aut vno menſe vel longiori tempore.vbi pro
יָמִים longiori tempore ponitur יָמִים Iamim.& dicunt hebrei
quod accipitur pro vno anno.1.Reg.1.Et aſcēdebat vir ille
de ciuitate ſua ſtatutis diebus.pro quo in hebreo habetur.
Et aſcendebat vir ille de ciuitate ſua a diebus in dies. Qđ
Annus. hebrei exponunt de anno in annū: et eſt idem ſenſus cum
littera noſtra.Et in eo.27.Fuit aūt numerus dierū quibus
habitauit dauid in regione philiſtinorū quattuor menſiū.
Pro quo he.le.Fuit aūt numerus dierū quibus habitauit da
uid in regione philiſtinorum dies & quattuor menſes.& ꝑ
dies intelligitur annus ſecundū hebreos. Poteſt etiam in-
telligi ꝙ habitauit ibi aliquot diebus vltra quattuor men
ſes.Tamen infra:capitulo.29.Dixit rex achis de dauid: &
eſt apud me multis diebus vel annis. Et poteſt exponi ſic.
Quod in ipſis diebus quibus habitauit apud eū probauit
eū eſſe fideliſſimū ac ſi habitaſſet apud eū multis annis.po
nitur etiam pro tempore:tam in ſingulari ꝙ̄ in plu. Geñ.
Tempus. 30.Egreſſus aūt ruben tempore meſſis triticee. Exo.32.
In die vltionis viſitabo & hoc peccatū eorū.i. tpe vltionis.
Leuit.15.Quaſi ſit in tpe menſtruo.Nu.3. Ex quo percuſ-
ſi primogenitos in terra egypti. Pro quo hebrei legunt.
In die.i.in tempore quo percuſſi primogenitos in terra e-
gypti.Deut.31.Et iraſcetur furor meus cōtra eos in die il-
lo.i.in tempore illo.1.Paralip.11.Et interfecit leonē in me-
dia ciſterna in tpe niuis.Scribitur ēt cū he vel caph in prin
הַיּוֹם cipio & dicitur הַיּוֹם Haiom ſiue כַּיּוֹם Chaiom.i. hodie ſiue
Hodie. tēpus preſens.vt Geñ.21.Et ego nō audiui ꝑter hodie. Et
in eo.22.Vnde vſq; hodie dicitur.Et in eo.25. Vende mi-
hi primogenita tua.Pro quo he.le.Vende mihi hodie pri-
mogenita tua.Et in eo.Iura ergo mihi.Pro quo hebrei le-
gunt.Iura mihi hodie.Exo.13.Hodie egredimini.1. Reg.
9.Hodie enim venit in ciuitatē.p̄s.2. Ego hodie genui te.
Ps.94.Hodie ſi vocem eius audieritis. Et aliqñ ſcribitur
כְּהַיּוֹם cū caph & he in principio.& dr̄ כְּהַיּוֹם Chehaiom.i. hodie
Quadam dic. ſiue quadam die.vt Geñ.39.Accidit aūt quadā die vt ītra-
ret ioſeph domū.1.Reg.2. Incēdatur primū iuxta morem
Hodie. hodie adeps.Et in eo.9.Hodie enim inuenietis eū. Et qñ
יוֹם predicta dictio duplicatur & dicitur יוֹם יוֹם Iom iom tunc
יוֹם ſignat per ſingulos dies.ſiue de die in diē.aut quottidie.vt
ꝑ ſingulos dies. Geñ.39.Huiuſcemodi verbis per ſingulos dies loqueba-
tur.Eſa.58.Me etenim de die in diem querunt.Et in līgua
יוֹמָא chaldaica dr̄ יוֹמָא Ioma.i.dieſ.& ī pl'.יוֹמַיָּא Iomaia ſiue יוֹמִין
יוֹמַיָּא Iomin.i.dies uel tempora.Dañ.2.que ventura ſunt in no
יוֹמִין uiſſimis temporibus. Et in eodem.4. igitur poſt finem
Tempora. Dies. dierum.

יוֹן יוֹן Ion. colūba. Et declinatur in ſingulari cū he in fine ſi-
Columba. cut noīa feminina:& accipitur tam pro maſculo ꝙ̄ pro fe
Columbe. mina.& in plu.יוֹנִים Ionim.ſecundū terminationē maſcu-
linorū.vt Geñ.8.Emiſit quoq; colūbam.4.Reg.6.Et quar
ta pars cabi ſtercoris columbarum.Ps.67.Penne columbe
deargentate.Canti.1.Oculi tui colūbarum. Et in eodem.
2.Colūba mea in foraminibus petre.Et in eo.5. Oculi ei9
ſicut colūbe ſuper riuulos aquarū.Et in eo.6. Vna eſt colū-
ba mea.Eſa.59.Quaſi colūbe meditātes gememus. Et in
eo.60.Et quaſi colūbe ad feneſtras ſuas. Hiere.25. A facie
ire colūbe.Et in eo.50.A facie gladii colūbe.Et in duobus
locis predictis poteſt legi pro colūba deuaſtantis vel de po
pulantis.De quo vide infra in dictione יָנָה Iana.Ezech.7.
יָוָן Quaſi columbe conualliū.Item יָוָן Iauan. cenum ſiue li-
Cenum. mus. Ps. 40.Et de luto fecis.Pro quo btūs hieronymus ī
Limus. pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.& de luto ceni. Ps.68. Infi
xus ſum in limo profundi.Item יָוָן Iauan.i.grecia.Eſa.66. יָוָן
In italiam & greciā ad inſulas longe. Zach.9.Et ſuſcitabo Grecia.
filios tuos ſion ſup filios tuos Grecia. Et vt refert beatus
hieronymus in hebraicis queſtionibus ſup Geneſim.Iauā
Significat populos grecos qui iones appellantur: vnde &
mare ionium dicitur.hec Hieronymus.

יָזַם Iazam.cogitare.vt Geñ.11.Nec deſiſtent a cogitationi
bus ſuis.Pro quo hebrei legunt. Et nunc non vitabi- יָזַם
tur ſiue non prohibebitur ab eis omne quod cogitauerunt Cogitare.
facere.Et de hoc vide ſupra in dictione זָמַם Zamam.

יָזַן Iazan.armare.& inde מְיֻזָּנִים Meiuzanim. ideſt arma-
ti ſecundum hebreos.Beatus Hieronymus tranſtulit A יָזַן
matores.Hiere.5.Equi amatores in feminas & emiſſarii fa מְיֻזָּנִים
cti ſunt.& dicunt aliqui ꝙ deriuatur a זוּן Zon quod ſignifi Amatores
cat nutrire quaſi diceret: equi ſaginati. זוּן

יָזַע Iazaa.Sudor.Ezech.44.Et non accingetur in ſudo-
re.Scribitur etiam ſine iod in principio & dicitur זֵיעָה יֶזַע
Ziaa cum he in fine.& quando poſt ſe regit genitiuum mu Sudor.
tat he in tau & dicitur זֵעַת Zeaath.Geñ.3.In ſudore vultus זֵיעָה
tui veſceris pane tuo. זֵעַת Sudor.

יָחַד Iachad.vnire.vnicum facere.vt Ps.85. Letetur cor יָחַד
meum vt timeat nomen tuum.Pro quo beatus hiero-
nymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.
Vnicum fac cor meum vt timeat nomen tuum. & aliquan-
do ſcribitur ſine iod.vt Geñ.49.Et in cetu eorum non ſit Vnicū facere.
gloria mea.Pro quo hebrei legunt.Et in cetu eorum non
vniatur.ideſt non conueniat gloria mea. Et de hoc vide ſu
pra in dictione חָדָה Chada.& inde יָחִיד Iachid. ideſt vni- יָחִיד
cus.vnigenitus.vt Geñ.22.Tolle filium tuum vnigenitū. Vnigenit9
Ps.24.Quia vnicus & pauper ſum ego.Prouer.4.Tenel- Vnicus.
lus & vnigenitus coram matre mea.Hiere.6. Luctum vni-
geniti fac tibi.Et in genere feminino יְחִידָה Iechida. vt Iu יְחִידָה
di.11.Occurrit ei vnigēita filia ſua.Ps.21.Et de manu canis Vnigenita
vnicam meam.p̄s.34.A leonibus vnicam meam. Et inde Vnica.
יַחַד Iachad.ideſt ſimul.in vnum.pariter.Iob.19. Simul ve יַחַד
nerunt latrones eius. Et in eodem.38. Cum me laudarent Simul.
ſimul aſtra matutina.Ps.2.Et principes conuenerunt in v- In vnum.
num.Ps.48.Simul in vnum diues & pauper. Et aliquan-
do ſcribitur cū vau in fine & dicitur.יַחְדָּו Iachdau.vt Geñ.
13.Vt habitarent ſimul.Et in eodem.Et nequibant habita- יַחְדָּו
re communiter.ideſt pariter.Et in eodem.22. Cumq; duo Simul. Pariter.
pergerent ſimul.Deut.22.Non arabis in boue ſimul & aſi
no.Et in eodem.25. Quando habitauerint fratres ſimul.
Ps.47.Conuenerunt in vnum.Ps.54. Qui ſimul mecū In vnum.
dulces capiebas cibos.Hiere.31.Iuuenes & ſenes ſimul.& a
liquando ſcribitur cum iod & vau in fine.vt Hiere. 46.Et
ambo pariter conciderunt.Et in eodem. Verſi ſunt & fuge-
runt ſimul.Et in eodem.49.Sacerdotes eius & principes
eius ſimul.

יָחַל Iachal.Expectare.ſperare.preſtolari.Geñ.8.Expecta יָחַל
uit nihilominus ſeptem diebus aliis.Iob.14.Cunctis Expectare
diebus quibus nunc milito: expecto.Et in eo. 29. Expecta
bant me ſicut pluuiam. p̄s.32. Quemadmodum ſperaui- Sperare.
mus in te.Ps.118.In quo mihi ſpem dediſti. Pro quo btūs
hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tran-
ſtulit.Quem me ſperare feciſti.Ps.130.Speret iſrael in do-
mino.Ezech.13.Et perſeuerauerunt confirmare ſermonē.
Pro quo hebrei legunt.Et ſperauerunt confirmare ſermo
nem.& Michee.5.Et non preſtolabitur filios hominum. preſtolari.
Et in voce paſſiua prime coniugationis ſcribitur cum nun
& vau in principio loco iod.Ezech.19. Que cum vidiſ-
ſet quoniam infirmata eſt & periit expectatio eius. Pro
quo hebrei legunt. Et vidit quod cum expectaretur:

© Biblioteca Nacional de España

periit expectatio eius.ideſt cum eſſet in expectatione: periit expectatio eius. Poteſt etiam deriuari a dictione ſupra dicta חלה Chala.que ſignat infirmari: ſicut eſt in lra nra. & qn̄ eſt verbū tertie cōiugatiōis: tunc ſcribitur cū he & vau ī principio loco iod. vt Iob.32. Expectaui enim ſermões veſtros. Et in eo. Qm̄ igitur expectaui & non ſunt locuti. Ps. 129. Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit aīa mea ī dn̄o. pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve. trāſtulit. Suſtinuit anima mea & verbū eius expectaui. & in prima perſona futuri temporis dicitur אוחילה Ochila. pro quo btūs hieronymus tranſtulit Aggrediar. vt.2.Reg.18. Non ſicut tu vis: ſed aggrediar eū coram te. Hebrei tamen legunt. Nō ſic expectabo corā te.i.nō expectabo vt tu percutias eū. ſed ego ipſe aggrediar eū corā te. in alio vero loco beatus hieronymus tranſtulit Doleo. Hiere.4. Vētre meū doleo. De quo vide ſupra in dictione חול Chul. Quia poteſt etiam deriuari ab eadē dictione. & inde תוחלת Thocheleth.i.expectatio ſiue ſpes. vt Iob.40. Ecce ſpes ei? fruſtrabitur. Prouer.13. Spes que differtur affligit animam.

אוחילה aggrediar

תוחלת Spes.

יחם Calefieri. Concipere.

יחם Iacham. calefacere. calefieri. cōcipere. vt Eccl's.2. vn? quō calefiet. & ponitur tranſlatiue ꝓ concipere. Gen̄. 30. Et in cōſpectu earū conciperent. Et in eo. Factumq̄ʒ eſt vt in ipſo calore coitus oues intuerentur virgas. Et in eodē Igitur qn̄ primo tpe aſcendebantur oues.i. concipiebant. Et in eo. Vt in earū cōtemplatione cōciperēt. beatus hieronymus in hebraicis queſtionibus ſic ait. In eo aūt loco vbi ſcriptū eſt: vt cōciperent in virgis: in hebreo habetur. Leiahamena. vim verbi hebraici niſi circuitu exprimere non poſſum. Leiachamena enim ꝓprie dicitur extremus in coitu calor quo corpus oē cōcutitur & patranti voluptati vicinus eſt finis. Hec hieronymus. Ps.50. Et in peccatis concepit me mater mea. Eſa.57. Qui cōſolamini in diis. ꝓ quo he.le. Qui calefacti eſtis in diis ſiue in idolis. Poteſt etiā legi ſicut eſt in littera noſtra. Nam poteſt deriuari a dictione נחם Nacham. que ſignificat conſolari: ſicut infra dicetur. vide ēt de hoc ſupra in dictione חמם Chamam. Inde חמה chema. ſiue חמת Chamath.i.ira. furor. indignatio. vt Deut.29 Et eiecit eos de terra ſua in ira & in furore. Eſter.7. Et regis ira quieuit. Iob.6. Quarū indignatio ebibit ſpūm meum. Et in eo.21. Et de furore oīpotētis bibet. Ps.6. Neq̄ʒ in ira tua corripias me. Ps.36. Et derelinque furorem. ꝑs.57. furor illis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis. ꝑs.75. Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi & reliquie cogitationis diem feſtum agent tibi. Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve. tranſtulit. Quia ira hominis confitebitur tibi: reliquiis ire accingeris. ꝑs.89. Et in furore tuo turbati ſunt. Prouer.16. Indignatio regis nūcii mortis. Eſa.27. Indignatio nō eſt mihi. Et in lingua chaldaica ſcribitur cum aleph in fine loco he. Dan̄.3. tunc nabuchodonoſor ī furore & ira. Ponitur ēt חמת Chamath pro felle vel pro veneno. vt Deut.32. Fel draconum vinum eorum. Ps.139. Venenum aſpidum ſub labiis eorū. Abach.2. Mittens fel ſuū. De quo vide etiā ſupra in dictione חמת Chamath. Ponitur ēt חמה Chema pro butyro vt Iob.29 quando lauabam pedes meos butyro. De quo vide ſupra in dictione חמא Chema cum aleph in fine.

Calefacere

נחם חמה

Ira: indignatio Furor.

Furor. חמת Fel. Venenum

חמה Butyrum.

יחמר Bubalus.

יחמר Iachmur. bubalus. Deut.14. Ceruum & capream & bubalum. Hebrei tamen dicunt ꝙ ſignificat quoddā genus ceruorum.

יחש

יחש Iachas. Genealogia. proſapia. cognatio. aut dinumerare. vel deſcribere.ſ.per cognationes & genealogias vt.1. Paralipo.4. Hec habitatio eorum & ſedium diſtributio. Pro quo hebrei legunt. Hec eſt habitatio eorum & cognationes vel genealogie eorum. Et in eo.5. Et non eſt ille reputatus in primogenitum. ideſt non eſt deſcriptus in primogenitum ſecundum genealogiam ſuam. Et in eodē. 9. Vniuerſus ergo iſrael dinumeratus eſt. Et in eodem. Et deſcripti in villis propriis. 2. Paralip.12. Et diligenter expoſita. ideſt deſcripta vel dinumerata. Eſdre.2. Hi que ſierunt ſcripturam genealogie ſue. Et in eodem.8. Hi ſunt ergo principes familiarum & genealogia eorum. Nee.7. Vt recenſerem eos. ideſt deſcriberem ſecundum ſuas genealogias. Et in eodem. Et inueni librum cenſus eorum.i. deſcriptionis genealogie eorum.

Cognatio.

Deſcribere per genealogias.

Dinumerare.ſ.per cognationes.

Genealogia.

יחף Iacheph. Diſcalciatus. vt Eſa.20. Vadens nudus & diſcalciatus. Et in eodem. Nudam & diſcalciatam. Hiere. 2. Prohibe pedem tuum a nuditate. ideſt ne ſit diſcalciatus.

יחף Diſcalciatus.

יחר Iachar. morari. moram facere. 2. Reg.20. Et moratus eſt extra placitum quod ei conſtituerat rex. De quo vide ſupra in dictione אחר Achar

יחר Morari.

יטב Iatab. bonū eſſe. benefacere. placere. exhilarare. perſeuerare. cōponere. ornare. & iungitur cū quacūq̄ʒ actione que bene vel perfecte ſit acta. Gen̄.12. Vt bene ſit mihi pro te. Et in eodem. Abraam vero bene vſi ſunt propter illam. Exo.1. Bene ergo fecit deus obſtetricibus. Leuit.5. vt vel male quid faceret vel bene. Deut.5. Bene omnia ſunt locuti. Et in eodem.8. Et ad extremum miſertus eſt tui.i. bene fecit tibi. Et in eodem.12. Vt ſit bene tibi & filiis tuis poſt te. Iob.24. Et vidue bene non fecit. Ps.32. Beneplacite ei in vociferatione. ꝑs.35. Noluit intelligere vt bene ageret. Ps.48. Confitebitur tibi cum benefeceris ei. Ps.124. Bene fac domine bonis. Prouer.30. Tria ſūt que bene gradiuntur & quartum incedit feliciter. Pro quo hebrei legūt. Et quattuor bene incedentes. Eſa.1. Diſcite benefacere. & in eodem.23. Bene cane: frequenta canticum. Et in eodem 41. Bene quoq̄ʒ an male ſi poteſtis facite. Hiere.1. Bene vidiſti. Et in eodem.2. Quid niteris bonam oſtendere viam tuam. Et in eodem.4. Bene autem facere neſcierunt. Et in eodem.7. Bonas facite vias veſtras. Et in eodē. Quoniā ſi bene direxeritis vias veſtras. Et in eodem. vt bene ſit vobis. Et in eodem.10. Quia nec male poſſunt facere nec bene. Et in eodem.13. Et vos poteſtis bene facere. Et in eodē. 32. Non deſinam eis bene facere. Ezech.36. Boniſq̄ʒ donabo maioribus quam habuiſtis ab initio. Mich.2. Nonne verba mea bona ſunt. Item ſignificat placere. vt Gen̄.34. Placuit oblatio eorum. Et in eodem.41. Placuit pharaoni conſilium. Leuit.10. Aut placere domino ī cerimoniis mēte lugubri. Et in eodem. Quod cum audiſſet moyſes recepit ſatiſfactionē. Pro quo hebrei legunt. Et audiuit moyſes & placuit in oculis eius. Ioſ.22. Placuitq̄ʒ ſermo cūctis audientibus.1. Reg.29. Sed ſatrapis non places. 2. Reg.3. Et placuerunt eis cūcta que fecit rex. Nee.2. Et ſi placet ſeruus tuus ante faciem tuam. Eſter.2. Placuit ſermo regi. Et in eodem. Que placuit ei & inuenit gratiam in conſpectu illius. Ps.68. Et placebit domio ſuper vitulum nouellum. Item ſignificat exhilarare ſiue letari. vt Iudi.19. Pariterq̄ʒ letemur. Et in eodem. Et duc letum diem. pro quo hebrei legunt. Et exhilara cor tuum. Et in eodem. Illis epulantibus & poſt laborem itineris reficientibus corpora. pro quo hebrei legunt. Illis exhilarantibus corda ſua. 2. Regū.13. Cum temulentus fuerit amnon vino. Pro quo hebrei legunt. Cum hilaris fuerit amnon vino. Eſter.1. Itaq̄ʒ die ſeptimo cum rex eſſet hilarior: & poſt nimiam potationem incaluiſſet mero. Item ponitur pro perſeuerare.1. Reg.20 Si autem perſeuerauerit patris mei malitia. Mich.7.

יטב Bene eſſe. Bene vti. Bn̄ facere.

Bn̄ placere Bn̄ agere.

Bene diri gere.

Bonū eē.

Placere.

Letari. Exhilarare.

© Biblioteca Nacional de España

Malum manuum ſuarum dicunt bonū. Pro quo he. le. Su-
per malū manuū ſuarū ad perſeuerandū. Poteſt etiam legi
ſicut eſt in littera noſtra. Item ponitur pro componere vel
Cōponere. Ornare. ornare. vt Exo. 30. Quando componet lucernas incendet
illud. 4. Reg. 9. Et ornauit caput ſuum. vide etiam ſupra in
הֵיטֵב dictione טוֹב Tob. & inde הֵיטֵב Heteb. i. bene. perfecte: aut
Omnino. beneplacitum. omnino. valide. Deut. 9. omnino quoqꝫ in
puluerem redigens. Et in eodem. 13. Quere ſolicite & dili-
genter. ideſt bene & perfecte. 4. Reg. 11. Et imagines con-
Valide. triuerunt valide. Ione. 4. Bene iraſceris tu. Et in eo. Bene
Bene. iraſcor ego vſqꝫ ad mortem. ideſt omnino ſiue multū iraſ-
מֵיטַב cor vſqꝫ ad mortem. Et inde מֵיטַב Metab. i. optimū. Exo.
Optimum 22. Quidquid optimū habuerit in agro ſuo vel in vinea.
יַיִן Vinum יין, Iain: ſiue יֵין Ien. vinum. vt Gen̄. 9. Bibenſqꝫ vinum in-
ebriatus eſt. Et in eodem. 59. Lauabit in vino ſtolā ſuā.
Leuit. 10. Vinum & omne quod inebriare poteſt non bibe
tis. Nu. 15. Et vinum ad libamentum. Et in eodem. Et vinū
ad liba fundenda. Deut. 32. Fel draconum vinū eorum. Et
in eo. Et bibebāt vinū libaminū. Ps. 59. Potaſti nos vino
cōpunctionis. Ps. 74. Et vini meri plenus mixto. Canti. 1.
Quia meliora ſunt vbera tua vino. Et ī eo. 8. Dabo tibi po
culū ex vino cōdito. Hiere. 13. Omnis laguncula implebi-
tur vino. Et in eodem. 25. Sume calicē vini furoris. Thren̄.
2. Vbi eſt triticum & vinum. Oſee. 14. Memoriale eius ſi-
cut vinum libani.

יָכַח יכח, Iachach. Increpare. arguere. corripere. reprehendere.
Increpare Arguere. preparare. Gen̄. 21. Et increpauit abimelech ꝓpter pu
teum aque. Et in eodem. 31. Reſpexit dominus & arguit te
heri. Leuit. 19. Sed publice argue eum. 1. Paralip. 16. Et in-
corripere. crepauit pro eis reges. Iob. 5. Beatus homo qui corripitur
a deo. Et in eo. 6. Cum e vobis nullus ſit qui poſſit arguere
Et in eodem. Ad increpandum tantum eloquia concinna-
tis. Et in eodem. 9. Non eſt qui vtrunqꝫ valeat arguere. &
in eo. 13. Verūtamen vias meas in conſpectu eius arguam.
Et in eodem. 15. Arguis verbis eum qui non eſt equalis ti
bi. Et in eo. 22. Nunquid timēs arguet te. & in eo. 33. Incre
pat quoqꝫ per dolorem in lectulo. Ps. 6. Domine ne in furo
re tuo arguas me. Ps. 49. Non in ſacrificiis tuis arguam te.
p̄s. 140. Et increpabit me. Prouer. 3. Quē diligit dn̄s corri
pit. Et in eo. 9. Noli arguere deriſorem ne oderit te: argue
ſapientem & diliget te. Et in eo. 15. Non amat peſtilens eū
qui ſe corripit. Et in eo. 19. Si aūt corripueris ſapientē in-
telliget ſapientiam. Et in eo. 28. Qui corripit hominē gra
tiam poſtea inueniet. Hiere. 2. Et auerſio tua increpabit te
Diiudicar. Mich. 6. Et cum iſrael diiudicabitur. i. arguet eū. Sign̄at ēt
preparare. preparare. vt Gen̄. 24. Ipſa eſt quam preparaſti ſeruo tuo
iſaac. & in eo. Ipſa eſt mulier quam preparauit dn̄s filio dn̄i
mei. Scribitur etiam cum nun in principio. ſ. qn̄ eſt verbū
paſſiuū prime coniugationis. vt Gen̄. 20. Memento te de-
prehenſā. Pro quo he. le. Et corripiaris ſiue eſto increpata
vel reprehenſa. vnde ī littera noſtra fortaſſe debet legi. me
mento te eſſe reprehenſam. Eſa. 1. venite & arguite me di-
Arguere. cit dn̄s. Pro quo hebrei legunt. Venite & arguamur dicit
dn̄s. i. ad inuicem arguamus vel diſputemus. & ſecundū he
נֹכַח breos inde deriuatur נֹכַח Nóchach. ideſt contra. e regione
contra. Iob. 23. Proponat equitatem contra me. & inde תּוֹכֵחָה To-
תּוֹכֵחָה increpatio chécha ſiue תּוֹכַחַת Tocháchath. i. Increpatio. correptio. aut
correctio. vt Ps. 38. In increpationibus propter iniquita-
tem corripuiſti hominem. p̄s. 149. Increpationes in popu
lis. Prouer. 1. Et increpationes meas neglexiſtis. Et in eo-
dem. & via vite increpatio diſcipline. Et in eodem. 10. Qui
correptio. autem increpationes relinquit: errat. & in eodem. 27. Me-
lior eſt manifeſta correptio: q̄ꝫ amor abſconditus. Oſee. 5.

In die correptionis in tribubus iſrael.

יכל, Iachol. poſſe. valere. ꝑualere. Gen̄. 19. Nec poſſum in יָכֹל
monte ſaluari. & in eo. Quia non potero facere quic- Poſſe.
q̄ꝫ. & in eodem. 32. Qui cum videret ꝙ eum ſuperare non
poſſet. & in eodem. Quantomagis contra homines preua
lebis. & in eodem. 44. Imple ſaccos eorum frumento quā Preualere.
tum poſſunt capere. & in eodem. 45. Non ſe poterat vltra
cohibere ioſeph. Exo. 2. Cumqꝫ iam celare nō poſſet. Et in
eodem. 8. vt educerent cyniphes & non potuerunt. Et in eo
dem. 18. Et precepta eius poteris ſuſtentare. Et in eodem.
40. Nec poterat moyſes ingredi tectum federis. Nu. 9. qui
non poterant facere phaſe. Iob. 4. Sed conceptum ſermo
nem tenere quis poterit. Et in eodem. 42. Scio quia om-
nia potes. p̄s. 12. ne quando dicat inimicus meus preualui
aduerſus eum. Ps. 39. Et non potui vt viderem. Ps. 128. Et
enim non potuerunt mihi. Eſa. 47. Quam non poteris
expiare. Hiere. 3. Et feciſti mala & potuiſti. Ezech. 7. Ar-
gentum eorum & aurum eorum non valebit liberare eos. Valere.
Inde מִיכָל Michal. pro quo beatus hieronymus tranſtulit. מִיכָל
Guſtatum. 2. Reg. 17. Tranſierunt feſtinanter guſtata pau Guſtatum.
lulum aqua. ac ſi diceret מַאֲכָל Maachal. cum aleph loco iod
quod ſignificat cibum vel deguſtationem. vt ſupra dictū
eſt in dictione. אָכַל Achal. Hebrei tamen dicunt ꝙ ſignifi-
cat riuum ſiue vadū aque. vnde in predicto loco ipſi legūt.
Tranſierunt riuū ſiue vadum aque. In tranſlatione chaldai Riuꝰ vadū
ca habetur. Tranſierunt iordanem.

יכת, Iacath. concidere. comminuere. Nu. 14. percutiens יָכַת
eos atqꝫ concidens. Deut. 9. Et in fruſtra comminuēs. concidere. cōminuere
& de hoc vide infra in dictione כָּתַת Chathath.

ילל, Ialal. vlulare. exclamare. ſ. pre dolore vel anguſtia. E- יָלַל
ſa. 13. Vlulate quia prope eſt dies domini. Et in eodem Vlulare.
14. Vlula porta: clama ciuitas. & in eodem. 15. Moab vlula
bit. Et in eodem. Et in plateis eius omnis vlulatus deſcen-
det in fletum. & in eodem. 52. Dominatores eius iniqꝫ a- Iniqꝫ agere.
gunt. Pro quo hebrei legunt. Dominatores eius vlulare fa-
ciunt. ſcilicet illos quos iniqꝫ opprimunt. Et in eodē. 65. &
pre contritione ſpiritus vlulabitis. Hiere. 47. & vlulabūt
omnes habitatores terre. Oſee. 7. Sed vlulabant in cubili-
bus ſuis. Soph. 1. Vlulate habitatores pile. Zach. 11. Vlula a
bies. & in eodem. Vlulate quercus baſan. Reperitur etiam
quandoqꝫ ſine iod & per defectum vnius lamed. vt. 1. Reg.
4. Pregnans erat vicinaqꝫ partui. Pro quo aliqui hebrei le
gunt. Pregnans erat ad eiulādum. ideſt imminentibus do-
loribus partus. vbi ponitur לָלַת Lalath pro לֵילֵלַת Leie-
lalath. Alii vero dicunt ꝙ deriuatur a dictione ſequēti que
ſignificat parere. & ꝙ ibi deficit littera daleth: ac ſi diceret
לַלֶדֶת Laledeth. i. vicina partui. Sicut eſt in littera nr̄a. In
de יְלָלָה Ielala. ideſt vlulatus ſiue clamor. vt. Eſa. 15. Vſqꝫ יְלָלָה
ad gallim vlulatus eius. Et in eodem. Et vſqꝫ ad puteum he Vlulatus.
lim vlulatus eius. Hiere. 25. Et vlulatus optimatum gre-
gis. Soph. 1. Vox clamoris a porta piſcium: & vlulatus a ſe-
cunda. Zach. 11. Vox vlulatus paſtorum. Scribitur etiam ſi
ne he & dicitur יְלֵל Ielel. & ponitur pro vaſtitate ſolitudi- יְלֵל
nis. vbi auditur ventus quaſi vlulatus & clamor. Deut. 32. Vaſta ſolitudo.
In loco horroris & vaſte ſolitudinis.

ילד, Ialad. parere. ꝑturire. naſci. gignere. generare. vt Gen̄. יָלַד
3. In dolore paries filios. Et in eo. 4. Que concepit & Parere.
peperit cain. Et in eodem. 16. Ecce concepiſti & paries fi
lium. & in eodem. 26. Iamqꝫ tempus pariendi aduene-
rat. Et in eodem. 30. Poſt quem peperit filiam. Et in
eodem. 35. Cum parturiret Rachel. Exo. primo. Quan- Parturire
do obſtetricabitis hebreas. ideſt quando feceritis parere
hebreas. Et in eodem. 21. Et peperit filios & filias. Leuit.

© Biblioteca Nacional de España

Leuit.12.Mulier ſi ſuſcepto ſemīe peperit maſculum.&in
eodem.Si feminā peperit.1.Reg.2.Donec ſterilis peperit
ſeptē.Iob.15.Et cōcepit dolorem & peperit iniquitatem.
Eſa.23.Non parturiui & non peperi.& in eodem.26.Et pe
perimus ſpiritū ſalutis.& in eo.54.Lauda ſterilis que non
paris.& in eodem.59.Conceperunt laborem & pepererunt
iniquitatem.& in eo.66.Anteꝗ̃ parturiret peperit.& in eo
dem . Aut parietur gens ſimul. & in eodem. Quia par=
turiuit & peperit ſion filios ſuos. Hiere. 15. Infirmata eſt
que peperit ſeptē.Soph.2.Priuſꝗ̃ pariat viſio. Item ſigni=
Naſci. ficat naſci.ſ.quando eſt verbum paſſiuum. Geñ. 40. Dies
tertius natalicius pharaonis erat.i.dies in quo natus eſt. &
in eo.46.Filii aūt ioſeph qui nati ſūt in terra egypti. & in
eo.48.Duo ergo filii tui qui nati ſunt tibi.& in eodem. 50
Filii manaſſe nati ſunt in genibus ioſeph. Exo.1. Quidqd
maſculini ſexus natum fuerit.Ioſ.5.Populus aūt qui natus
eſt in deſerto.Iudi.13.Quid debemus facere de puero qui
naſciturus eſt.2.Reg.5.Naticꝫ ſunt dauid & alii filii & filie
& in eodē.Et hec nomina eorum qui nati ſunt in ieruſalem
& in eodē.21.Et erat de origīe harapha.Pro quo he.le.qui
natus erat de harapha.& in eodē. Hi quatuor nati ſunt de
harapha.1.Paralip.3.Porro in ieruſalem nati ſunt ei filii.
Iob.3.Pereat dies in qua natus ſum.& in eo.5.Homo na=
ſcitur ad laborem.& in eo.11.Se liberum natum putat.& in
eodem.15.Nunquid primus homo tu natus es. Ps. 21. Po=
pulo qui naſcetur.Ps.89.Priuſꝗ̃ montes fierent. Pro quo
beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatē
tranſtulit.Anteꝗ̃ mōtes naſcerētur.Eccl's.3. Tempus naſcē
di & tēpus moriēdi.Eſa.9.Paruulus nat⁹ eſt nobis.Ezech.
16.Et quādo nata es in die ortus tui.Item ſignificat gigne
Gignere. re ſiue generare.ſ.quando eſt verbum tertie coniugatiōis.
vt Geñ.5.Et genuit filiū ad imaginē & ſimilitudinē ſuā.&
in eodē.Poſtꝗ̃ genuit ſeth.& in eo.Et genuit enos.& in eo
dem.Genuitcꝫ filios & filias.& in eo.10.Porro chus genuit
nēbrod. & in eodem. 48. Reliquos autem quos genueris
poſt eos tui erunt.Leuit.18.Que domi vel foris genita eſt.
& Deut.32.Deum qui te genuit dereliquiſti.Iob.28. Quis
genuit ſtillas roris.& in eo.Et gelu de celo quis genuit.Ps.
2.Ego hodie genui te.Prouer.23.Audi patrem tuum qui
genuit te.& in eodem.Qui ſapiētem genuit.Eſa.45. Ve
Generare. qui dicit patri quid generas.& in eo.66.Nunquid ego qui
alios parere facio ipſe non pariā.i.nō generabo.& in eo.Si
ego qui generationem ceteris tribuo.i.qui alios generare
facio.Hiere.16.Sup filios & filias q generantur in loco iſto.
Ezech.18.Quod ſi genuerit filium.Oſee.5.Filios alienos
genuerunt.& in eo. 9.Quod ſi genuerint: interficiam amā
tiſſima vteri eorum.Ponitur etiā pro numerare uel recen=
Recenſere p gñatiōes ſere per generationes vel cognationes.Nu.1. Recenſentes
יולדה eos per cognationes & domos & familias. Inde יולדה Io=
Parturiēs leda ſiue יולדת Iolédeth.i.pariens ſiue parturiens. vt Le=
uit.12.Hec eſt lex parturientis.Ps.47.Ibi dolores vt partu
Pariens. rientis.Hiere.31.Pregnans & pariens ſimul. Oſee.13. Do=
ילוד lores parturientis venient ei.& inde ילוד Ielud.i.natus vł
Natus. genitus.vt Iob.14.Homo natus de muliere.& in eodē.25.
Aut apparere mundus natus de muliere. Ponitur etiam ꝓ
Infans לדה paruulo vel infante.vt.3.Reg.3.Date illi infantem viuum.
& inde לדה Leda.i.partus.vt.4.Reg.19.Et vires non ha=
Partus. bet parturiens.pro quo hebrei legunt.Et vis ſiue virtus nō
eſt ad partum.Et eſt idem ſenſus cum littera noſtra. Oſee.
מילדת 9.A partu & ab vtero & a conceptu.& inde מילדת Meialé
Obſtetrix. deth.i.obſtetrix. vt Geñ.38.In qua obſtetrix ligauit cocci
תולדה num.Exo.1.Dixit aūt rex egypti obſtetricibus hebreorum.
Generatio & inde תולדה Tholada.i.generatio.& ſolum reperitur in

numero plurali.ſ.תולדת Thóldoth.i.generatiōes. vt Geñ. תולדת
2.Iſte ſunt generationes celi & terre.& in eodem. Hic eſt li Gñationes
ber generationis Adā.& in eodē.6.He ſunt generationes
Noe.& in eo.25.He ſunt generationes Iſmael.& in eo.36.
Et he ſunt generationes eius.Et quia in predicto loco non
numerantur generationes ipſius Iacob: ſed ea que ei acci=
derunt: ideo dicunt hebrei ꝙ aliquando ponitur predicta
dictio pro rebus que accidunt.Quaſi ea tēpus pariat iuxta
illud Prouer.27.Ne glorieris in craſtinum ignorans quid
ſuperuentura pariet dies.Scribitur etiā cum mem in prin=
cipio loco tau.& dicitur מולדות Moldoth.vt Ezech.16. Ra מולדת
dix tua & generatio tua de terra chanaā.& inde מולדה Mo Gñationes
lada ſiue מולדת Moladath.i. natiuitas. vt Geñ. 24. Et de מולדה
terra natiuitatis mee.& in eodē.32.Reuertere in terrā nati Natiuitas
uitatis tue.Ponitur etiā pro cognatione.vt in eo.12. Egre=
dere de terra tua & de cognatione tua.& inde ולד Valad.i. Cognatio. ולד
generatio.ut Geñ.11.Erat aūt ſarai ſterilis nec habebat fi=
lios.Pro quo hebrei legunt.Non erat ei generatio. & inde Filius.
יליד Ielid.i.natus vel genitus.& iungitur cum dictiōe בית Generatio
Baith: que ſignificat domū.i.natus vel genitus domi. Pro יליד
quo beatus Hieronymus tranſtulit vernaculū. vt Geñ.14.
Numerauit expeditos vernaculos ſuos.& in eodē.17.Tam Vernacul⁹
vernaculus ꝗ̃ emptitius circuncidetur. & in eodē. Tulitcꝫ
Abraam iſrael filium ſuum & vernaculos domus ſue. & in
eodē.Tam vernaculi ꝗ̃ emptitii & alienigene. & inde ילד ילד
Ieled.i.puer.infans.paruus.Geñ.21.Abiecit puerū ſubter Puer
vnā arborē.& in eo.Non videbo morietē puerum.& in eo.
37.Puer non cōparet.Exo.2.Cernēſcꝫ in ea paruulū.& in Paruulus
eo.Que nutrire poſſit infantulū.& in eodē.Et nutriuit pue Infantul⁹
rum.2.Reg.6.Igitur Michol filie ſaul non eſt natus filius. Filius.
3.Reg.3.Diuidite infantem viuum.Eſa.9. Paruulus natus Infans
eſt nobis.& in plurali ילדים Ieladim ſiue ילדי Ialde.Geñ. ילדים
33.Diuiſitcꝫ filios Lie & rachel.& in eodē.Et poſuit vtrācꝫ Filii
ancillā & liberos earum in principio: Liā vero & filios eius Liberi
in ſecūdo loco.& in eodē.Paruuli ſunt quos donauit mihi
deus.Exo.21.Et abortiuum quidē fecerit. Pro quo hebrei Paruuli
legunt.Et egreſſi fuerint paruuli eius.i.fetus eius.& eſt ſen
ſus ſicut in littera noſtra.Eſa.2.Et pueris alienis adheſerūt
& in eodē.8.Ego & pueri mei quos dedit mihi deus. Poni Pueri.
tur etiam pro fetibus.vt Iob.39.Incuruantur ad fetum.Itē
ponitur pro pullis.vt in eo.38.Quando pulli eius clamant Fetus. Pulli.
ad deū.& in genere feminino ילדה Ialda.vt Geñ.34. Ac= ילדה
cipe inquit mihi puellā hanc.& inde ילדות Ialduth.i.ado= Puella
leſcentia ſiue pueritia.vt Eccl's.11.Letare iuuenis in adole= ילדות
ſcentia tua.& in eodē.12.Adoleſcentia enim & voluptas va Adoleſcen
na ſunt. tia.

ילך Ialach.ire.abire.vadere.ambulare.recedere. pergere. ילך
gradi.egredi.venire.deducere. decurrere. vt Geñ.12.
Egreſſ⁹ eſt itacꝫ abraam ſicut preceperat ei domin⁹.i.abiit Abire
& in eodē.Et iuit cū eo loth.& in eo.30.Egreſſus autem ru Ire.
bē tpe meſſis triticee.& in eo.36.Et abiit in alteram regio Egredi.
nem.Exo.2.Egreſſ⁹ eſt poſt hec vir de domo leui.& in eo
dem.4.Abiit moyſes & reuerſus eſt ad iethro ſocerū ſuū.
& in eodem. Vadam & reuertar ad fratres meos.& in eodē. Vadere
Qui perrexit obuiam ei.& in eodem. 15. Ambulauerūtcꝫ Pergere.
tribus diebus per ſolitudinē.& in eo.34.Obſecro vt gra= Ambulare
diaris nobiſcum.Nu.10. Veni nobiſcum vt benefaciamus Gradi.
tibi.& in eodem.Non vadam tecum.& in eodē.16. Pergēs Venire.
cito ad populum.Deut.31.Abiit itacꝫ moyſes.1.Reg.2. Et
abiit Elcana in ramatha. Eſa.57.Et abiit vagus in via cor=
dis ſui.Hiere.7.Et abierunt in voluptatibus.Threñ.1. Et
abierunt abſcꝫ fortitudine.Oſee.11.Poſt dominum ambu=
labunt.Mich.1. Vadam ſpoliatus & nudus.& aliquādo ſcri

© Biblioteca Nacional de España

Egredi. bitur ſine Iod.vt Gen̄.12. Egredere de terra tua . Exo. 4.
Vadere Vade in pace.& in eodem.Vade & reuertere in egyptum.
Venire. & in eodem.Vade in occurſum moyſi. Nu.23. Veni mecū
in alterum locum.Iudi.19.Veni obſecro & declinemus ad
Peruenire vrbem iebuſeorum.& in eodē.Et cum illuc peruenero ma-
nebimus in ea.2.Paralip.25.Veni videamus nos mutuo.
Ambulare Eccl's.2.Vadam & affluā deliciis.Eſa.2.Et ambulabim⁹ in
ſemitis eius.Eſt etiā verbū exhortandi.vt Gen̄.37. Melius
Venite. eſt vt venundetur iſmaelitis.pro quo hebrei legunt. Veni-
te & venūdemus eū iſmaelitis.Eſa.1.Venite & arguite me
dicit dn̄s.& in eodem.2.Venite & ambulem⁹ in lumine dei
noſtri.Hiere.18.Venite & cogitemus cōtra hieremiā. & in
eodem. Venite & percutiamus eū in lingua.& qn̄ eſt verbū
tertie coniugationis: tūc ponitur pro adducere vel deduce
Ducere re aut portare. Exo.1. Accipe puerum iſtū.i.porta vel duc
puerum iſtum.& in eodem.14.Et abſtulit illud dominus
flante vento vehementi.pro quo hebrei.le.Et duxit domi-
Deducere. nus mare.Eſa.42.Et deducā cecos in viam. Thren̄.3. Me
Adducere minauit & adduxit.Ponitur etiā pro decurrere vel fluere.
Fluere. vt Ezech.21.Et per cuncta genua fluent aque.Ioel.3.Et col
les fluent lacte:& per oēs riuos iuda ibunt aque.i.fluent.

ילף ילף Ialaph.ſcabies ſiue impetigo. & additur tau in fine.&
ילפת dicitur ילפת Ialepeth.vt Leuit.21.Si iugē ſcabiē ſi im-
Scabies petiginem in corpore.

ילק ילק Ielec.bruchus.gen⁹ locuſte.vt Hiere.51. Qm̄ replebo
Bruchus. te hominibus q̄ſi brucho.& in eodem. Adducite equū
quaſi bruchū aculeatum.Naum.3.Bruchus expanſus eſt &
auolauit.

ים ים Iam.mare.vt Gen̄.1.Et dominamini piſcibus maris.&
Mare in eodem.14.Que nūc eſt mare ſalis.Exo.14.Ingreſ-
ſi ſunt filii iſrael per mediū maris.Deut.11.Vſq; ad mare oc
cidentale.Iob.7.Nunquid mare ſum ego. & in eodem.28
Et mare loquitur non eſt mecum.Ps.113. Mare vidit & fu-
git.Eſa.11.Sicut aque maris operientes. Hiere.5. Qui po-
ſui arenam terminū mari.& in eo.51.Et deſertum faciā ma
re eius. Accipitur etiā pro quacunq; cōgregatione aqua-
rum: & etiam pro vaſe grandi in quo aque congregaban-
tur.vt.3.Reg.7.Fecit quoq; mare fuſile.& in eo.Mare autē
poſuit ad dexterā partem templi.4.Reg.16.Et mare depo
ימים ſuit de bobus ereis.& in eo.25.Et mare eneū. & in plurali
Maria. ימים Iamim.i.maria.vt Gen̄.1.Congregationeſq; aquarū
vocauit maria.Ps.23.Quia ipe ſuper maria fundauit eum.
Et quia mare noſtrum mediterraneum eſt in parte occidē-
tali reſpectu terre promiſſionis vl' reſpectu ieruſalem:ideo
ים ponitur ים Iam pro occidente vel parte occidētali.vt Gen̄.
Occidens 13.Ad aquilonem & meridiem ad orientē & occidentem.
& in eo.28.Et dilataberis ad orientem & occidētem. Exo.
26.Ad occidentalē vero plagam tabernaculi facies ſex ta-
bulas. Nu.3. Hi poſt tabernaculum metabuntur ad occidē
tem.Deut.33.Mare & meridiem poſſidebit.i.occidentē &
meridiem.Ps.106.A ſolis ortu & occaſu ab aquilone & ma
ri.Beatus hieronymus ſuper predicto pſalmo ſic ait. Vide-
tur quidem quattuor dixiſſe climata : orietem & occidentē
meridiē & boreā.hoc eſt quattuor climata mundi.Sed non
ita pſalm⁹ cōtinet.Hic em̄ habet A ſolis ortu & occaſu:ecce
duo climata: ab aquilone:hoc eſt a ſeptētrione:ecce tria cli
mata:& mari:mare vtiq; in occidente eſt. Ergo videte qm̄
occidētem bis nominauit: & meridiem nec ſemel.Et infra
vbicunq; mare auditis ſecundū climata ſemp intelligitur
occidens.a ſitu em̄ ieruſalem mare hoc magnū quod dici-
ימים tur in occidente eſt. hec Hieronymus.Inde ימים Iemim.
Aque calide. pro quo beatus Hieronymus tranſtulit aquas calidas.Gen̄.
36.Iſte eſt ana qui inuenit aquas calidas in ſolitudine. He-

brei tamen dicunt q͛ in predicto loco ponitur pro mulis Muli.
ex equa & aſino generatis. Vnde beat⁹ Hieronymus in he
braicis queſtionibus ſuper predicto loco ſic ait.Multa & va
ria apud hebreos de hoc capitulo diſputatur : apud grecos
quippe & noſtros ſuper hoc ſilentiū eſt. Alii putant iamim
maria appellata.Iiſdem em̄ litteris ſcribitur maria quibus
& nunc hic ſermo deſcriptus eſt.Et volunt illum dum pa-
ſcit aſinos patris ſui in deſerto aquarum congregationes re
periſſe.Que iuxta idioma lingue hebraice maria nuncu-
pentur.:quod.ſ.ſtagnum repererit: cuius rei inuētio in ere
mo difficilis eſt.Nōnulli putant aquas calidas iuxta punice
lingue viciniam que hebree cōterminis eſt hoc vocabulo ſi
gnari.Sunt qui arbitrentur onagros ad hoc admiſſos eſſe
ad aſinas:& ipſum per iſtiuſmodi repeririſſe concubitum vt
velociſſimi ex his aſini naſcerentur qui vocantur iemim.
Plerić; putant q͛ equarum greges ab aſinis in deſerto ipſe
fecerit primus aſcendi:vt mulorum inde noua contra natu
ram animalia naſcerentur.hec Hieronymus.

ימן Iamin.dextera.aut dexter. Auſter ſiue auſtral': aut meri ימן
dies.& ſcribitur cum iod in ſecunda ſyllaba.Gen̄.13. Si
tu dexteram elegeris.& in eodem.24.Vt vadam ad dexte- Dextera.
ram ſiue ad ſiniſtram.& in eodē.48.Et poſuit ephraim ad
dexteram ſuam.& in eo.Qui extendēs manū dexteram po
ſuit ſuper caput ephraim.& in eodem. Vidēs aūt ioſeph q͛
poſuiſſet dexteram manū ſuper caput ephraim. Exo.15.
Dextera tua dn̄e magnificata eſt.& in eo.29.Armūq; dex- Dexter.
tram.Nu.20.Neq; ad dexterā neq; ad ſiniſtram declinabi-
mus.Iudi.15.In dextro femore.1.Reg.11.Vt eruam omniū
veſtrū oculos dextros.Iob.40.Q͛ ſaluare te poſſit dexte
ra tua.Ps.15.Qm̄ a dextris eſt mihi.Pro q͛ hebrei. le.Qm̄
in dextera mea eſt.& in eo.Delectatiōes in dextera tua. Ps.
25.Et dextera eorū repleta eſt muneribus. Ps.44. Aſtitit
regina a dextris tuis.Pro quo he.le. Aſtitit regina ad dexte
ram tuam.Ps.143.Et dextera eorum dextera iniquitatis.
Prouer.27.Et oleū dextere ſue euacuat.Eſa.41.Suſcepi te
dextera iuſti mei.Hiere.22.Si fuerit ieconias fili⁹ Ioachin
regis iuda anulus in manu dextera mea.Ezech.1.Et facies
leonis a dextris ipſorum quattuor. Abach.2.Circundabit te
calix dextere dn̄i.Zach.2.Oculus eius dexter tenebreſcēs
obſcurabitur.& eſt in hebreo cōmunis generis.Scribitur ēt
ימני Iemani cum iod in fine.i.dexter in genere maſculio. ימני
vt.3.Reg.7.Cūq; ſtatueret colūnā dexteram.Et in hebreo Dexter.
ſcribitur ibi in genere maſculino:quia colūna in hebreo eſt
generis maſculini.& in genere feminino dicitur ימנית Ie- ימנית
manith cum tau in fine.vt Exo.29. Sup extremū dextere Dextera.
auricule Aaron.Leuit.14.Super extremū dextere auricu-
le qui mundādus eſt.Et inde verbū dexterare.ſi latine poſ-
ſet dici.i.declinare ad dexterā ſiue tenere dexteram aut vti Ad dexterā declinare
dextera.Gen̄.13.Si ad ſiniſtrā ieris ego dexteram tenebo. Dexteram tenere
1.Paralip.12.Et vtraq; manu fundis ſaxa iaciētes.Pro quo
hebrei legūt. Vtentes dextera & ſiniſtra in lapidibus.& eſt Dextera vti.
ſenſus ſicut in littera noſtra.Ezech.21. Exacuere valde ad
dexteram ſiue ad ſiniſtram.Scribitur etiam cum aleph lo-
co iod.vt Eſa.30.Et nō declietis neq; ad dexteram neq; ad Ad dexterā declinare
ad ſiniſtrā.Et inde beniamin interpretatur filius dextere.
Gen̄.35.Pater uero appellauit eū beniamin.i.filius dexte- Beniamin filius dextere.
re.& inde ימני Iemini.i.vir de tribu beniamin. Eſter.2.De
ſtirpe iemini.& debet ſcribi cum littera .i.& non cum lr̄a.g. ימני
ſicut cōmuniter ſcribitur in noſtris codicibus.Ponitur etiā Vir de ſtirpe beiami.
ימן Iamin.pro auſtro:eo quod quando homo reſpicit ad
orientem habet ad dexterā auſtrum ſiue meridiem.vt.Ps. ימן
88.Aquilonem & mare tu creaſti.pro quo he.le. Aquilonē Marc.
& meridiē ſiue auſtrum tu creaſti. Et beatus Hieronymus Meridies

© Biblioteca Nacional de España

in pſalterio iuxta hebraicā veritatē tranſtulit. Aquilonē &
Dextrū.i. auſter. dextrum tu creaſti. Scribitur etiam cum tau in principio &
תֵּימָן dicitur תֵּימָן Themā.i.auſter ſiue meridies. Exo. 26. Qua⸗
Meridies. rum viginti erunt in latere meridiano quod vergit ad Au⸗
Auſter. ſtrum. Iob. 9. Et interiora auſtri. & in eodem. 59. Expādet
alas ſuas ad auſtrum. Abach. 3. Deus ab auſtro veniet. Poni⸗
יָמִין tur etiam יָמִין Iamin. pro dieb⁹. ſicut יָמִים Iamim cū mem
Dies. in fine. vt Dañ. 12. Et ſtabis in ſorte tua in fine dierum.

יָמַר יָמַר, Iamar. ſuperbire. Eſa. 61. Et in gloria eorum ſuperbie⸗
Supbire tis. Tamen aliqui hebrei dicunt ꝙ deriuatur a dictiōe
אָמִיר Amir. De qua ſupra dictum eſt in littera aleph: & qđ
ſignificat exaltare. Vnde in predicto loco ipſi legunt. Et in
Exaltare gloria eorum exaltabimini. in tranſlatione chaldaica habe
Delicijs af fluere. tur. & in gloria eorum deliciabimini. i. deliciis affluetis.

יָנָה יָנָה, Iana. contriſtare. affligere. decipere. depopulari. ſpo⸗
Cōtriſtare liare. Exo. 22. Aduenam non contriſtabis. Leuit. 25.
Qñ vendes quippiam ciui tuo vel emes ab eo ne cōtriſtes
Decipere. fratrem tuum. i. ne decipias eum. & in eodem. Nolite affli⸗
Affligere. gere cōtribules veſtros. Hiere. 22. & pupillū & viduā nolite
cōtriſtare. Ezech. 18. Et hoīem non contriſtauerit. & in eo
dem. Egenum & pauperem contriſtantem rapientem rapi
nas. & in eodem. 22. Pupillum & viduam contriſtauerunt
Depopu⸗ lari. apud te. Ponitur ēt pro depopulari vel deuaſtare. vt Ezech.
45. Et non depopulabuntur vltra principes populū meū.
& in eodem. 46. Et nō accipiet princeps de hereditate po⸗
puli per violentiam & de poſſeſſione eorū. pro quo hebrei
legunt. Et nō accipiet princeps de hereditate populi vt de
populetur vel ſpoliet eos de poſſeſſione ſua. & eſt idem ſen
Hoſtes ſus cum littera noſtra. Eſa. 49. Et cibabo hoſtes tuos carni
bus ſuis. Pro quo hebrei legunt. Et cibabo ſpoliantes te vel
יוֹנָה decipientes te carnibus ſuis. Et inde poteſt deriuari dictio
Columba. יוֹנָה Iona. i. affligens vel deuaſtans aut depopulans. Hiere.
Affligens 25. A facie ire columbe. Pro quo hebrei legunt. A facie ire
vel depo affligentis vel depopulantis. Poteſt etiam ſignificare colū
pulans. bam ſicut eſt in littera noſtra. vt dictum eſt ſupra in dictiōe
יוֹן Ion. Et ſimiliter in eodem. 50. A facie gladii columbe.
Soph. 3. Ve prouocatrix & redempta ciuitas columba. vbi
pro columba hebrei legunt decipientem vel affligentem
aut depopulantem. Sed magis communiter ſignificat colū
bam ſicut eſt in littera noſtra.

יָנַח יָנַח, Iamach. ponere. reponere. dimittere. relinquere. requi
Ponere eſcere facere. Geñ. 2. Et poſuit eum in paradiſum volu
ptatis. & in eodem. 39. In argumentum ergo fidei ſue retē⸗
tum pallium oſtendit marito reuertenti domum. Pro quo
Reponere hebrei legūt. Et repoſuit pallium eius iuxta ſe donec reuer⸗
teretur maritus eius ſiue dñs eius in domū ſuam. Exo. 16.
Quidquid aūt reliquum fuerit reponite vſq; in mane. & in
eodem. Et repone coram dño. & in eodem. Poſuitq; illud
Aaron in tabernaculo reſeruandum. Nu. 17. Quas cum po
ſuiſſet Moyſes coram domino. Deut. 14. Et repones intra
ianuas tuas. Ezech. 44. Et reponet ea in gazophylacio. &
in eodem. Vt reponat benedictionem domui tue. Zach. 5.
Et ponetur ibi ſuper baſim ſuam. Significat etiam dimitte
Dimittere re vel derelinquere. vt Exo. 32. Dimitte me vt iraſcatur fu⸗
Derelin⸗ quere. ror meus contra eos. Nu. 32. In ſolitudine populum de⸗
relinquat. 1. Paralip. 16. Non dimiſit quēq; calūniari eos.
Item ſignificat requieſcere. vt Prouer. 29. Erudi filiū tuū
& refrigerabit te. i. requieſcere te faciet. Eſa. 14. Et requie⸗
Reqeſcere ſcere eos faciet. & in eodem. Cum requiem dederit tibi do⸗
minus de labore tuo. Threñ. 5. Laſſis non dabatur requies.
Ezech. 37. Et requieſcere vos faciam. & de hoc vide etiam
נַחַת infra in dictione נוֹחַ Noach. & inde נַחַת Nachath. i. requies
Requies vt Iob. 17. Saltem ibi erit requies mihi. & in eodem. 36. Re
quies autem menſe tue erit plena pinguedine. Eccſ. 4. Me
lius eſt pugillus cum requie. & in eodem. 9. Verba ſapien⸗
tiū audiuntur in ſilentio. i. in requie. & inde מֻנָּח Munach. Silentiū
ideſt locus dimiſſus uel ſeparatus. Ezech. 41. Et erat inte⸗ מֻנָּח
rior domus in lateribus domus. Pro quo hebrei legunt. Et Interior domus.
loc⁹ dimiſſus vl' ſeparat⁹ in laterib⁹ dom⁹. & in eo. Et oſtiū Locus di⸗
lateris ad orationē. Pro quo hebrei legunt. Et oſtium late⸗ miſſus.
ris ad locum dimiſſum. & in eodem. Et latitudinem loci ad Oratio.
orationem quinq; cubitorum.

יָנַק יָנַק, Ianac. ſuggere. lactare. nutrire. ſ. lacte. Geñ. 21. Qđ ſar יָנַק
ra lactaret ei filium. Exo. 2. Que nutrire poſſit infan⸗ Lactare
tulum. i. lactare. & in eodem. Et nutriuit puerum. Deut. 32. Nutrire.
Vt ſuggeret mel de petra. & in eodem. Inundationem ma Suggere.
ris quaſi lac ſuggent. 1. Reg. 1. Et lactauit filium ſuū. 3. Reg.
3. Vt darem lac filio meo. Iob. 20. Caput aſpidum ſugget.
Eſa. 60. Et ſugges lac gentium. & in eo. Et mamilla regum
lactaberis. & inde מֵינֶקֶת Meneceth. i. nutrix. vt Geñ. 24. Di מֵינֶקֶת
miſerunt ergo eam & nutricem illius. & in eodem. 35. Mor Nutrix.
tua eſt debbora nutrix rebece. Inde יוֹנֵק Ionec. i. ſuggēs ſi⸗ יוֹנֵק
ue lactans aut infans ab vbere. vt Nu. 11. Sicut portare ſolet Infantul⁹
nutrix infantulum. Deut. 32. Lactantem cum homine ſene Lactans
Ps. 8. Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudē. Cāt.
8. Suggentem vbera matris mee. Eſa. 11. Et delectabitur in
fans ab vbere Significat etiam יוֹנֵק Ionec ramum: ſiue vir Suggens. Infans ab vbere.
gultum. eo quod ſuggit humorem a radice arboris: ſicut in
fans ab vbere. Iob. 15. Ramum eius arefaciet flāma. Eſa. 53 יוֹנֵק
Et aſcendet ſicut virgultum coram eo. Oſee. 14. Ibunt ra⸗ Ramus
mi eius. Virgultū.

יָסַד יָסַד, Iaſad. fundare. fundamentum iacere. Statuere. Conſti⸗ יָסַד
tuere. Exo. 9. A die qua fundata eſt. Ioſ. 6. In primoge Fundare
nito ſuo fundamenta illius iaciat. 3. Reg. 16. In abiram pri⸗ Fundamē
mitiuo ſuo fundauit eam. 2. Paralip. 3. Et hec ſunt fūdamē⸗ ta iacere.
ta que iecit ſalomon vt edificaret domū dei. 2. Paralip. 31.
Menſe tertio ceperunt aceruorū iacere fundamenta. Eſdre.
3. Porro templum dei nondum fundatum erat. & in eo. Fū⸗
dato igitur a cementariis templo domini. & in eodem. Eo
quod fundatum eſſet templum domini. & in eodem. Qui
viderant templum prius cum fundatum eſſet. Ps. 23. Quia
ipſe ſuper maria fundauit eū. Ps. 101. Initio tu domine ter⸗
ram fundaſti. Ps. 103. Fūdauit terram ſuper ſtabilitatē ſuā.
& in eodem. In locum quem fundaſti eis. Eſa. 28. Ecce ego
mittam in fundamētis ſion lapidem. pro quo hebrei legūt.
Ecce ego fundatus in ſion lapis. & in eo. 44. Et tēplo fun⸗
daberis. & in eodem. 54. Et fundabo te ſaphyris. Abach. 1.
Vt corriperes fundaſti eū. Zach. 4. Manus zorobabel fun
dauerunt domum iſtam. & in eodem. 8. In die qua fundata
eſt domus domini. Ponitur etiam pro ſtatuere vel cōſtitue⸗
re. vt. 1. Paralip. 9. Quos conſtituerunt dauid & ſamuel. Cōſtituere
Eſter. 1. Sed ſicut rex ſtatuerat. Item ponitur pro perficere. Statuere.
vt. Ps. 8. Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem. Perficere
Hebrei tamen in predicto loco legunt. Ex ore infantium &
lactentium fundaſti fortitudinem. Item ſignificat conueni Cōuenire.
re. vt. Ps. 2. Et principes conuenerunt in vnum. Ps. 30. Dū
conuenirent ſimul aduerſum me. & inde יְסוֹד Ieſod ſiue יְסוֹד
יְסוּד Ieſud. i. fundamētum. vt Iob. 4. Qui terrenum habēt
fundamentum. & in eodem. 22. Fluuius ſubuertit funda⸗ Fūdamētū
mentum eorum. Ps. 86. Fundamenta eius in montibus ſan
ctis. quod in hebreo legitur ſingulariter. ſ. fundamentū ei⁹
in mōtibus ſāctitatis. & btūs Hieronym⁹ in pſalterio iuxta
hebraicam veritatem tranſtulit fundamentum eius in mon
tibus ſanctuarii. Ps. 136. Exinanite vſq; ad fundamentum.
Prouer. 10. Iuſtus autem quaſi fundamentum ſempiternū.
Ponitur etiam pro baſi vel fundo alicuius rei. vt Leuit. 4.

© Biblioteca Nacional de España

Baſis Omnem autem reliquum ſanguinem fundet in baſim alta
ris.& in eodem. Iuxta baſim altaris holocauſtorum. Poni-
Principiũ tur etiam pro principio qđ eſt quaſi fundamẽtum. Eſdre.
7. Quia in primo die menſis primi cepit aſcendere de ba-
bylonia. Pro quo he.le. Fuit fundamentum ſiue principiũ
aſcenſionis de babylonia. Scribitur etiam aliqñ cum mem
מוּסָד in principio & dicitur מוּסָד Muſad.i.fundamentũ: ſiue fun
Fũdamẽtũ datum.vt.3.Reg.7. Serrati erant a fundamento vſqꝫ ad ſũ-
mitatem. Eſa.28. In fundamento fundatum .vbi duplica-
tur predicta dictio.& in eodem.30. Et erit tranſitus virge
מוּסְדֵי fundatꝰ.& in plurali מוּסְדֵי Moſde ſiue מוֹסְדוֹת Moſdoth
מוֹסְדוֹת ideſt fundamenta.vt Deut.32. Et montiũ fundamenta cõ-
Fũdamẽta buret. Ps.17. Et fundamenta montiũ conturbata ſunt. Pro
uer.8. Quando appendebat fundamenta terre. Hiere. 51.
Et lapidem in fundamentis. Ezech.41. Per circuitum fun-
data latera.

יָסַךְ יסך, Iaſach.vngere.linire. Exo.30. Caro hominis non vn-
Vngere getur ex eo. Vide ẽt de hoc infra in dictione סוּךְ Such.

יָסַף יסף, Iaſaph.addere.adiicere. augere. ceſſare. Geñ.8. Que
Addere non eſt reuerſa vltra.pro quo he.le. Et non addidit re-
uerti vltra ad eum.& in eode.30. Et vocauit nomen illiꝰ io
ſeph dicens. Addat mihi dominus filium alterum. Vnde io
ſeph additamentum vel augmẽtum interpretatur.& in eo.
38. Attamen vltra non cognouit eã. Pro quo hebrei legũt.
Et nõ addidit vltra cognoſcere eam. Exo.1. Et ſi ingruerit
contra nos bellum addatur inimicis noſtris. Leuit.27. Ad
det quintam partem earum. Nu.36. Sequetur poſſeſſio ſua
& trãſlata ad aliam tribum de noſtra hereditate minuetur.
Pro quo he.le. Et minuetur poſſeſſio earum de poſſeſſio-
ne patrum noſtrorum & addetur ad poſſeſſionem tribus
cui fuerint.ſ.nupte.& in eodem. Confundatur fortium di-
ſtributio: & aliorum poſſeſſio ad alios tranſeat. Pro quo he.
le. Et addatur poſſeſſio earum ad poſſeſſionem tribus cui
fuerint: & de poſſeſſione tribus patrum noſtrorum minue
tur poſſeſſio earum. Sed beatus Hieronymus tranſtulit ſen
ſum. Deut.4. Non addetis ad verbum quod ego precipio
vobis.& in eo.5. Nihil addẽs amplius. Sed in predicto loco
Ceſſare aliqui hebrei legunt. Et non ceſſabit.ſ.vox. Sed magis com
muniter ſignificat addere ſicut eſt in littera noſtra.& in eo.
Si eñi audierimus vltra vocem domini.pro quo hebrei le-
gunt. Si addiderimꝰ audire vocem domini.2.Reg.24. Et
addidit furorꝫ domini iraſci contra iſrael.3.Reg.10. Maior
eſt ſapientia & opera tua qꝫ rumor quem audiui. Pro q̃ he.
le. Addidiſti superꝫ rumorem vel ſuper famã.& eſt ſenſus ſi-
cut in littera noſtra. Iob.29. Addidit quoqꝫ iob.& in eo.39
Vltra non addam.& in eo.40. Nec vltra addas loqui. Pro-
uer.41. Alii diuidunt propria & ditiores fiunt .i. adduntur
eis diuitie. Eccl's.3. Non poſſumus eis quiqꝫ addere. Eſa.7.
Adiicere Et adiecit dominꝰ loqui ad Achaz.& in eo.8. Et adiecit do
minus loqui ad me.& in eodem.26. Indulſiſti gẽti domĩe:
Indulgeſ. indulſiſti genti.pro quo he.legunt. Addidiſti genti dñe: ad
didiſti genti.& in eodem.29. Ecce ego addam ut admira-
tionem faciam populo huic.& in eo.38. Ecce ego adiiciam
ſuper dies tuos quindecim annos.& in eo.47. Quia vltra
non vocaberis mollis & tenera. Pro quo he.le. Quia nõ ad-
des vt vocent te mollem & teneram.& in eo. Quia non vo
caberis vltra dña regnorum. Oſee.1. Quia non addam vl-
tra miſereri domui iſrael. & in eo. Non addam vt diligam
Ceſſare eos. Significat etiã ceſſare.vt Nu.11. Prophetauerũt nec vl-
tra ceſſauerunt. Et aliquando ſcribitur cum aleph loco iod.
vt Exo.5. Nequaqꝫ dabitis vltra paleas populo. Pro quo he
brei legũt. Nequaqꝫ addatis dare paleas populo.1.Reg.18
Et ſaul magis cepit timere dauid. Pro quo he.le. Et adiecit

ſaul timere a facie dauid.& inde נוֹסָפוֹת Noſapoth.i. addi- נוֹסָפוֹת
tamenta. Eſa.15. Ponã enim ſuper dibon additamenta. Additamẽta.

יסר, Iaſar.erudire.caſtigare.corripere.ligare. vincire. Le-
uit.26. Addam correptiões veſtras ſeptuplum. Pro q̃ יָסַר
hebrei legũt. Addam corripere ſiue caſtigare vos ſeptuplũ Corripere.
& in eodẽ. Quod ſi nec ſic volueritis recipere diſciplinam.
ideſt ſi eruditi vel caſtigati non fueritis.& in eodem. Et cor
ripiam vos ſeptem plagis. Deut.4. De celo te fecit audire
uocem ſuam vt doceret te.i.erudiret te.& in eodẽ.8. Quia Docere
ſicut erudit filium ſuum homo: ſic dominus deus tuus eru- Erudire
dit te. Iob.39. Nunquid qui contendit cũ deo tam facile cõ-
quieſcet.pro quo he.le. Nunquid qui contendit cũ deo eru
diet ſiue corripiet aut corripietur. Ps.2. Erudimini qui iu-
dicatis terram. Ps.93. Beatus homo quem tu erudieris dñe.
Ps.117. Caſtigans caſtigauit me dominus. Prouer.9. Qui Caſtigare.
erudit deriſorem.& in eo. Erudi filium tuum. & in eo. 29.
Seruus verbis erudiri nõ poteſt. Eſa.8. In forti manu erudi
uit me.& in eodem.28. Et erudiet illum in iudicio. Hiere.
6. Erudire ieruſalem.& in eo.30. Et caſtigabo te in iudicio.
& in eo.31. Caſtigaſti me domine & eruditus ſum. Hiere.23
Et diſcẽt oẽs mulieres.i.erudiẽtur vel caſtigabũtur. Oſee.
7. Et ego erudiui.& in eo. Cedam eos ſecundum auditionẽ
cetus eorum.i.erudiam ſiue caſtigabo vel corripiam eos.&
in eo.10. Iuxta deſiderium meũ corripiã eos. & inde מוּסָר מוּסָר
Muſar.i.eruditio.correptio ſiue increpatio. diſciplina. do-
ctrina. Iob.5. Increpationẽ domini ne reprobres.& in eo. Increpatio.
20. Doctrinam qua me arguis audiam. & in eo.33. Et eru-
diens eos inſtruit diſciplina. Prouer.1. Ad ſciendam ſapiẽ- Doctrina
tiam & diſciplinã.& in eo. Ad ſuſcipiendam eruditionem. Diſciplia.
& in eo.3. Diſciplinã domini fili mi ne abiicias. Eſa.53. Di- Eruditio
ſciplina pacis noſtre ſuper eum. Hiere.10. Doctrina vanita
tis eorum lignum eſt. Significat etiam vinculum vel colli-
gationem.vt Iob.36. Et vincula eius abſoluit. Ps.2. Diſrũ- Vinculum
pamus vincula eorum. Ps.115. Dirupiſti vincula mea. Hie-
re.5. Et vincula eius ruperũt.& in eo.30. Et vincula tua diſ
rũpam. Ponitur etiam pro baltheo.ut Iob.12. Baltheum re Baltheus.
gum diſſoluit.

יעד, Iaad .cõuenire.ſtatuere.conſtituere.deſpondere.deſpõ יָעַד
ſare.teſtificari.pactum vel fedus facere. ſuſtinere. Exo.
21. Cui non reddita fuerit.pro quo hebrei legunt. Quã nõ Deſpõſare
deſponſauit ſiue cui non deſpondit.& in eo. Si autem filio
ſuo deſpõderit eam.& in eo.25. Inde precipiam & loquar Deſpõdere
adꝫ te. Pro quo hebrei legunt. Et cõueniam tecũ illic & lo- Cõuenire
quar tecum: ſiue & conſtitutus ero tibi illic & loquar tecum
& in eo. In quo loco apparebo tibi.i.conueniam ad loquen
dum tecum. Amos.3. Nunquid ambulabũt duo pariter: ni-
ſi conuenerit eis. Pro quo hebrei legunt. Niſi cõuenerint.
Item ponitur pro congregari: qđ eſt in vnum conuenire.
vt. Ps.47. Qm̃ ecce reges terre congregati ſunt. Item po- Cõgregare
nitur pro conſtituere. Ioſ.20. He ciuitates cõſtitute ſunt cũ- Cõſtituere.
ctis filiis iſrael. 2. Reg.20. Et moratus eſt extra placitũ qđ
ei cõſtituerat rex. Hiere.24. Poſiti ante templum dñi.i.cõ-
ſtituti. Ezech.21. Quocunqꝫ faciei tue eſt appetitꝰ.pro quo
hebrei legunt. Quocunqꝫ facies tua conſtituta eſt.& eſt ſen
ſus ſicut in littera noſtra. Item ſignificat federari ſiue fedus
vel pactum percutere.vt Nee.6. Et percutiamus fedus pari- Percutere fedus.
ter.& in eo. Tractemꝰ nobiſcum in domo dei.i.federemur Federari
ſiue conueniamus in vnum in domo dei. Ponitur etiam p Teſtificari
teſtificari.vt Iob.9. Nemo audet pro me teſtimonium dice
re. Item põitur pro ſuſtinere.vt Hiere.49. Et quis ſuſtine- Suſtinere
bit me. Inde מוֹעֵד Moeed.i.tempus ſtatutum vel conſtitu- מוֹעֵד
tum: ſiue placitum aut terminus. teſtimonium. fedus. pa-
ctum. ſolemnitas. feſtum. Geñ.1. Et ſint in ſigna & tempora Tempus

© Biblioteca Nacional de España

Exo.13. Cuſtodies huiuſcemodi cultum ſtatuto tempore. Nu.9. Et faciant filii iſrael phaſe in tempore ſuo. & in eodē 16. Qui tempore concilii per nomina vocabātur. Deut.31. Poſt ſeptē annos anno remiſſionis. Pro quo hebrei legūt. Statuto tempore anni remiſſionis. 2. Reg.20. Et moratus eſt extra placitū quod ei conſtituerat rex. Et licet in bibliis noſtris modernis habeatur. Et moratꝰ eſt extra palaciū. Tñ in bibliis noſtris antiquis habetur. Et moratus eſt extra placitum. i. extra tempus vel terminū quod ei cōſtituerat rex. & in eodem.24. A mane vſqꝫ ad tempꝰ conſtitutum. Iob.30. Vbi conſtituta eſt domus omni viuenti. Ps.74. Cum accepero tempus: ego iuſtitias iudicabo. Hiere.8. Miluus in celo cognouit tempus ſuum. Item ponitur pro teſtimonio vel teſtamento. vt Exo.40. Eriges tabernaculum teſtimonii. Leuit.1. Et locutus eſt ei dñs de tabernaculo teſtimonii. Eſa.14. Et ſedebo in monte teſtamēti. Ponitur etiam pro federe. Exo.40. Nec poterat moyſes ingredi tectum federis. & in eodem. Ingreſſuſqꝫ moyſes & Aaron dimiſſa multitudine in tabernaculum federis. Ponitur etiam ꝑ templo vel tabernaculo vbi multitudo hominū conueniebat. vt Threñ.2. Demolitꝰ eſt tabernaculum ſuū. Ps.73. Et gloriati ſunt qui oderunt te in medio ſolēnitatis tue. Pro quo hebrei legunt. In medio templi tui. Beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicā veritatem tranſtulit. In medio pacti tui. & in eodem. Quieſcere faciamus omēs dies feſtos dei in terra. Pro quo hebrei legunt. Incenderunt oīa tabernacula dei in terra. Sed btūs Hieronymꝰ in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Incenderunt omnes ſolēnitates dei in terra. Significat etiā ſolēnitatem ſiue feſtum: in quo multitudo hominum conueniebat ad templum ſiue ad tabernaculum. vt Leuit.25. He ſunt ferie dñi. i. ſolēnitates dñi. Nu.10. Dies feſtos & Kalendas. 2. Paralip.30. Et comederunt ſeptem diebus ſolēnitatis. Eſa.1. Et ſolēnitates veſtras odiuit anima mea. Threñ.1. Eo quod non ſint qui veniant ad ſolētatem. & in eodem.2. Obliuioni tradidit dominus in ſyon ſolēnitatem & ſabbatum. Ezech.45. In vniuerſis ſolēnitatibus iſrael. & in eodem.46. Et in nūdinis & in ſolēnitatibus. vbi ponitur מוֹעֲדִים Moaadim. ſecundum terminationem pluralem maſculinorum. & ſic in aliquibus locis predictis. Reperitur etiā מוֹעֲדוֹת Moaadoth. ſecundum terminationem pluralem femininorum. 2. Paralip.8. In Kalēdis & in feſtis diebus. Pōitur ēt מוֹעֵד Moeed pro agmine: in q̊ multi homines conueniunt. vt Eſa.14. Et non eſt qui effugiat agmen eius. Inde עֵדָה Eeda ſiue עֲדַת Aadath. i. cetus. ſiue congregatio. Multitudo. ſ. hominū. Eccleſia. Exodi.12 Loquimini ad vniuerſum cetum filiorum iſrael. Leuit.8. Et congregabis omnem cetum iſrael. & in eodem.19. Loquere ad omnem cetum filiorum iſrael. Nu.1. Cū omī multitudine. & in eodem.10. Quibus conuocare poſſis multidinem. & in eodem.16. Sufficiat vobis ꝙ omnis multitudo ſanctorum eſt. Iob.15. Congregatio enim hypocrite ſterilis. Ps.67. Congregatio taurorum in vaccis populorū. Ps.73. Memor eſto congregationis tue. Ps.110. In conſilio iuſtorum & congregatione. Accipitur etiam pro cōgregatione vel multitudine mēbrorum. pro quo beatꝰ Hieronymꝰ tranſtulit Artus. Iob.16. Et in nihilū redacti ſunt omnes artus mei. Accipitur etiam pro congregatione vel multitudine apum. Iudi.14. Et ecce examē apum in ore leonis erat. vbi ponitur pro examine.

יָעָה Iaa. afferre. amouere. ſubuertere. Eſa.38. Et ſubuertet grando ſpem mendacii. & inde יָעִים Iaim. i. inſtrumēta quibus accipiebant prunas ſeu carbones de altari holocauſti. vel quibus voluebantur carnes que cremabantur ſuper altare. Et ſolum inuenitur in numero plurali. Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit forcipes. Exo.27. Et forcipes atqꝫ fuſcinulas. & in eo.38. Et in vſus eius preparauit ex ere vaſa diuerſa lebetes & forcipes. Pōitur etiam pro tridentibus. Nu.4. Fuſcinulas ac tridentes vncinos & haſtilia. Itē ponitur ꝑ ſcutris. 3. Reg.7. Fecit ergo hyram lebetes & ſcutra. Ponitur ēt pro creagris. 2. Paralip.4. Fecit hyram lebetes & creagras. & in eo. Et lebetes & creagras. & phialas. & aliqui hebrei dicunt ꝙ ſignificat coclearia.

Left-column margin notes: Statutum tempus. Placitum. Tēpus cōſtitutum. Teſtioniū. Teſtamētū. Fedus. Tabernaculum. Pactum. Solēnitas. Dies feſtꝰ. מוֹעֲדִים. מוֹעֲדוֹת. Dies feſti. מוֹעֵד. Agmen. עֵדָה. Cetus. Mltitudo. Congregatio. Artus. Examen. יָעָה. Subuertere. יָעִים.

יָעַז Iaaz. impudens. & ſcribitur cum nun & vau in principio & dicitur נוֹעָז Noaaz. Eſa.33. Populū imprudētem non videbis. pro quo in bibliis noſtris antiquis habetur. Populum impudentem non videbis. i. procacē & abſqꝫ verecūdia. & aliquādo ſcribitur ſine nun. & dicitur עַז Aaz. Deut.28. Gentem procaciſſimam. Dañ.8. Conſurget rex impudens facie. & de hoc vide infra in dictione עָזַז Aazaz. & aliqui hebrei dicunt ꝙ predicta dictio נוֹעָז Noaaz ſignificat barbarum: per mutationem nun in lamed ſicut לוֹעֵז Loeez quod ſignificat barbarum. vt. Ps.113. Domus iacob de populo barbaro.

יָעַט Iaat. inuoluere. induere. operire. Eſa.59. Opertus eſt quaſi pallio zeli. & in eodem.61. Et indumento iuſtitie circundedit me. i. induit ſiue inuoluit me. & de hoc vide infra in diction עָטָה Aata. Item יְעַט Iaat in lingua chaldaica ſignificat conſiliū inire ſiue conſulere. Dañ.6. Conſilium inierunt omnes principes. & inde עֵיטָא Etha. i. conſilium ſiue decretum. pro quo beatus Hieronymus tranſtulit legem. Dañ.2. Requiſiuit de lege atqꝫ ſententia. & inde יָעֵט Iaat. i. cōſiliarius. Eſdre.7. A facie enim regis & ſeptē conſiliariorum eius miſſus es.

יָעַל Iaal. prodeſſe. 1. Reg.12. Que non proſunt vobis. Iob.21. Et quid nobis prodeſt ſi orauerimus eum. & in eo.35. Quid tibi proderit ſi ego peccauero. Eſa.30. Qui eis ꝓdeſſe non potuit. Hiere.2. Populus vero meus mutauit gloriam ſuam in idolum. pro quo hebrei legunt. Populꝰ vero meus mutauit gloriam ſuam in id quod non prodeſt. & eſt idem ſenſus. Nam idolum nihil prodeſt: immo multum nocet. & in eodem.16. Que eis non profuit. & in eo.23. Qui nihil profuerūt populo huic. Abach.2. Quid prodeſt ſculptile quia ſculpſit illud ſculptor ſuus. Ponitur etiā pro preualere. vt Iob.30. Inſidiati ſunt mihi & preualuerunt. Item יָעֵל Iaal. i. caprea. genꝰ cerui: ſecundū hebreos. Beatus Hieronymus trāſtulit ibicem. 1. Reg.24. Etiā ſuper abruptiſſimas petras q̄ ſolis ibicibus peruie ſunt. Iob.39. Nunquid noſti tempꝰ partꝰ ibicum in petris. & ſcribitur in gñe feminino cū he vl' tau in fine. & dr̄ יַעֲלָה Iaala. Pro quo btūs Hieronymus trāſtulit Hinnulum. Prouer.5. Cerua chariſſima & gratiſſimus hinnulus.

יַעַן Iaan. quia. eo quod. propterea. vt Geñ.22. Quia feciſti hanc rem. Leuit.26. Eo quod abiecerint iudicia mea. vbi in hebreo ponitur predicta dictio bis: propter vehemētiam cōminationis quaſi diceret. Eo quod & eo qd' abiecerint: ſiue propterea & propterea. Eſa.61. Eo quod vnxerit me dominus. Ezech.5. Quia ſuperaſtis gentes que in circuitu veſtro ſunt. & in eodem.12. Vt non videat oculo terram. Item יַעֲנָה Iaana. i. ſtruthio: auis immunda. Leuit.11. Struthionem & noctuam. & prepōitur ei in hebreo dictio בַּת Bath. que ſignificat filiam. i. filia ſtruthionis. vt in predicto loco. & Iob.30. Et ſocius ſtruthionū. pro quo hebrei legunt. Et ſocius filiarum ſtruthionis. Eſa.13. Et habitabunt ibi ſtruthiones. pro quo hebrei legunt. Et habitabunt ibi filie ſtruthiōis. Declinatur etiam pluraliter יְעֵנִים Ieenim vt Threñ.4. Quaſi ſtruthiones in deſerto.

Right-column margin notes: Forcipes. Tridentes. Scutra. Creagre. יָעַז. Impudēs. Procaciſſima. Impudēs. נוֹעָז. Barbarus. יָעַט. Operire. Inuoluere. יְעַט. Conſilium inire. עֵיטָא. Lex. יָעֵט. Cōſiliariꝰ. יָעַל. Prodeſſe. Preualere. יָעֵל. Ibices. יַעֲלָה. Hinnulus. יַעַן. Quia. Quod. יַעֲנָה. Struthio. יְעֵנִים. Struthiones.

© Biblioteca Nacional de España

יָעַף Deficere — יָעַף Iaaph. Deficere. laſſari. laſſatū eſſe: vel defatigatum
eſſe. Eſa. 40. Non deficiet nec laborabit. Et in eodē.
Deficient pueri & laborabunt. Et in eo. Ibunt & non defi-
cient. Hiere. 51. Et labores populorū ad nihilū & gentium
in ignem erunt. Pro quo hebrei legunt. Et laborabūt po-
puli in nihilū: & gentes in ignem deficient ſiue fatigabun
יָעֵף tur. Abach. 2. Et gentes in vacuum deficient. Et inde יָעֵף
Iaeph. i. laſſus ſiue fatigatus aut defeſſus. 2. Reg. 16. Vinū
Defeſſus autē vt bibat ſi quis defecerit in via. Pro quo hebrei legūt.
Laſſus. Et vinū vt bibat defeſſus ſiue fatigatus in deſerto. Eſa. 40
Qui dat laſſo virtutē. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ a predicta
dictiōe יָעַף Iaaph deriuatur illud Dañ. 9. Ecce vir gabriel
quem videram in viſione a principio cito volans tetigit
me. Vbi pro eo quod in lr̄a nr̄a eſt cito volans: in hebreo
מוּעָף habetur מוּעָף Muaaph. Pro quo ipſi legūt fatigatus fatiga-
tione. ſed melius deriuatur a dictiōe עוֹף oph: que ſignat vo
Volare. lare. et tūc erit littera volās volatu. i. cito volans ſicut eſt in
תּוֹעָפָה littera nr̄a. & inde תּוֹעָפָה Toaapha. i. fortitudo. coaceruatio
Fortitudo. altitudo. & ſolum inuenitur in numero plurali. ſ. תּוֹעָפוֹת
תּוֹעָפוֹת Toaaphoth. Nu. 23. Cui⁹ fortitudo ſimilis eſt rhinocerotis.
Iob. 22. Et argentū coaceruabitur tibi. Pro quo hebrei le-
gūt. Et argenti coaceruationes vel fortitudines tibi. ſ. erūt
Altitudīes Ps. 94. Et altitudines montiū ipſius ſunt.

יָעַץ — יָעַץ Iaas. Conſiliari. conſiliū inire. cōſilium dare. cogitare
excogitare. decernere. ſtatuere. Nu. 24. Verūtñ p̄gēs
ad ppl'm meū dabo tibi cōſiliū. 3. Reg. 12. Iniit cōſiliū rex
Cōſiliū da-re. roboā cū ſeniorib⁹. Et in eo. Quod datis cōſiliū. 1. Parali.
Conſilium inire. 13. Iniit autē conſilium dauid cum tribunis. 2. Paralip. 30.
Inito ergo conſilio regis & principū. Nee. 6. Et incamus
conſilium pariter. Iob. 26. Cui dediſti conſiliū. Ps. 16. Be-
nedicam dominū qui tribuit mihi intellectū. Pro quo bea-
tus hieronymus in pſal'. iuxta he. ve. tranſtulit. Benedicam
dominū qui dedit mihi conſiliū. Eſa. 7. Eo quod conſiliū
inierit contra te ſyria. Et in eodē. 8. Inite cōſilium & diſſi-
pabitur. Et in eodē. 40. Cum quo iniit conſiliū. Et in eo.
45. Conſiliamini ſimul. Naū. 1. Mente pertractans preua-
ricationē. Pro quo hebrei legūt. Conſiliās preuaricationē:
ſiue conſiliarius belial. i. peruerſus vel abſq; iugo. Ponitur
etiā pro cogitare. vt Ps. 31. firmabo ſuper ſe oculum meū.
pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicā ve
Cogitare. ritatem tranſtulit. Cogitabo de te oculo meo. Ps. 82. Et co
gitauerunt aduerſus ſanctos tuos. Eſa. 14. Hoc conſilium
quod cogitaui ſuper omnē terrā. Et in eodē. 23. Quis co-
gitauit ſuper tyrum. Et in eo. Dn̄s exercituū cogitauit hoc
יוֹעֵץ Et inde יוֹעֵץ Ioees. i. conſiliarius. 2. Reg. 15. Achitophel cō
Cōſiliari⁹. ſiliarium regis. 2. Paralip. 25. Nunquid conſiliarius regis
es. Iob. 12. Adducit conſiliarios in ſtultū finem. Eſa. 3. Et
ſapientem conſiliariū de architectis. Et in eodē. 9. Admi-
עֵצָה rabilis conſiliarius deus fortis. Et inde עֵצָה Eeſa ſiue עֲצַת
Conſilium Aaſath. i. Cōſilium ſiue cogitatio. vt Iob. 12. Ipſe habet cō
ſilium & intelligentiā. Et in eodē. 21. Conſilium impiorū
longe ſit a me. Ps. 1. Beatus vir qui non abiit in conſilio im
piorum. Et in eodē. 19. Et omne conſilium tuū confirmet.
עֵצוֹת Et in plurali עֵצוֹת Eeſoth. Deut. 32. Gens abſq; cōſilio eſt.
Conſilia. Quod in hebreo legitur pluraliter. ſ. abſq; cōſiliis. Eſa. 25.
Cogitatōeſ Cogitationes antiquas fideles. Scribitur etiā cum mem in
מֹעֵצוֹת principio. & dicitur. מֹעֵצוֹת Moaaſoth. i. conſilia ſiue cogi-
Adinuētiones. tationes: aut adinuentiones. Ps. 5. Decidant a cogitationi-
bus ſuis. Ps. 80. Ibūt in adinuētionib⁹ ſuis. Prouer. 1. ſuiſq;
Voluptateſ conſiliis ſaturabūtur. Ponitur etiam pro voluptatibus. vt
Hiere. 7. Sed abierunt in voluptatibus ſuis.

יַעַר — יַעַר Iaar. ſilua. ſaltus. nemus. fauus. ſ. mellis. Deut. 19. In ſil
Silua. uam ad ligna cedenda. 1. Reg. 14. Omne vulgus venit
ad ſaltum in quo erat mel. Ps. 79. Exterminauit eam aper Saltus.
de ſilua. Ps. 131. Inuenimus eam in campis ſilue. Canti. 2. Si
cut malus inter ligna ſilue. Eſa. 29. Et chermel in ſaltum re
putabitur. Ezech. 15. Quomō lignum vitis inter ligna ſil-
uarum: quod in hebreo legitur ſingulariter. ſ. inter ligna
ſilue. & in plurali יְעָרִים Ieraarim. ſecundum terminationē יְעָרִים
maſculinorum: ſiue יְעָרוֹת Ieaaroth. ſecundū terminationē יְעָרוֹת
femininorum. vt. Ps. 28. Et reuelauit condenſa. Pro q̄ bea
tus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Et reue
lans ſaltus. Ezech. 34. Et ſecuri dormiēt in ſaltibus. Signi- Saltus.
ficat etiā fauum. ſ. mellis. 1. Reg. 14. Extenditq; ſummitatē
virge quā habebat in manu & intinxit in fauum mellis. Cā
ti. 5. Comedi fauum meum cum melle meo. Fauus.

יָפָה — יָפָה Iapha. decorare. pulchrum vel decorum eſſe. Canti. 7 יָפָה
Quā pulchri ſunt greſſus tui. & in eodem. Quam pul Pulchrū. eſſe.
chra eſt & decora. Ezech. 16. Et decora facta eſt vehemen- Decorū eē.
ter nimis. & in eo. 31. Erat pulcherrimus in magnitudine
ſua. & aliquādo duplicatur littera iod & littera pe: propter
excellentiam pulchritudinis. Ps. 44. Speciosus forma pre
filiis hominum. pro quo beatus Hieronymus in pſalterio
iuxta hebraicam veritatē tranſtulit. Decore pulchrior eſt fi Decorare.
liis hominum. Hiere. 10. Argento & auro decorauit illud.
Inde יֳפִי Iophi. i. pulchritudo. ſpecies. decor. vt Ps. 49. Ex יֳפִי
ſion ſpecies decoris eius. Prouer. 31. Et vana eſt pulchritu- Decor.
do. Zach. 9. Quid eſt pulchrum eius. i. quid eſt pulchritu- Pulchritudo
do eius. & inde יָפֶה Iaphe ſiue יָפָה Iapha aut יְפַת Iephath. יָפֶה
ideſt pulcher: ſiue pulchra. aut decorus vel decora. Geñ. 12. יָפָה
Noui ꝙ pulchra ſis mulier. & in eo. 39. Erat aūt ioſeph pul Pulchra
chra facie & decorus aſpectu. Canti. 1. Pulcher es dilecte mi Pulcher
& decor⁹. & in eodē. Ecce tu pulchra es amica mea. Ezech. Decorus.
31. Pulcher ramis & frōdibus nemoroſus. & in eo. Qm̄ ſpe
cioſum feci eum. Duplicatur etiam littera iod & littera pe. Speciosus
& dicitur יְפֵהפִיָּה Iephephiia. Pro quo beatus Hieronymus יְפֵהפִיָּה
tranſtulit elegantem atq; formoſam. Hiere. 46. Vitula ele- Elegans.
gans atq; formoſa egyptus. Formoſa

יָפַח — יָפַח Iaphach. loqui. apparere. Ps. 26. Quoniam inſurrexe- יָפַח
rūt in me teſtes iniqui: & mentita eſt iniquitas ſibi. pro
quo hebrei legunt. Quoniam inſurrexerunt in me teſtes
iniqui & loquens mendacium. Beatus Hieronym⁹ in pſal- Loqui.
terio iuxta hebraicam veritatē tranſtulit Et apertum mēda
dacium. Prouer. 14. Profert aūt mendacium teſtis doloſus.
& in eodem. 19. Qui loquitur mendacium non effugiet.
Hiere. 4. Vox filie ſyon inter morientes. Pro quo hebrei le
gunt. Vox filie ſyon conqueritur. i. conquerendo loquitur. Conqueri.
Abach. 2. Et apparebit in fine & non mentietur. Ponitur
etiam pro fiducialiter agere. Ps. 12. Fiducialiter agā in eo. Apparere. Fiducialr. agere.
Item ponitur pro dominari. Ps. 9. Omniū inimicorū ſuo
rum dominabitur. Hebrei tamen dicūt ꝙ in predicto loco Dominari.
ſignificat illaqueare: ſiue irretire. De quo vide infra in di-
ctione פּוּחַ Púach.

יָפַע — יָפַע Iaphaa. apparere. illuſtrare. clarificare. Deut. 33. Appa
ruit de monte pharan. Iob. 1. Et non illuſtretur lumīe. יָפַע
Ponitur etiam pro adiuuare. vt in eodem. 10. Et conſilium Apparere.
impiorum adiuues. Item ponitur per antiphraſim pro ob Illuſtrare. Adiuuare.
ſcurare vel contenebreſcere. vt in eodem. Sed ſempitern⁹
horror inhabitat. Pro quo hebrei legūt. Et obſcuratur vel Obſcurare
contenebreſcit ſicut tenebre. Poteſt etiam legi ſic. Et appa-
ret ſicut tenebre vel ſicut obſcuritas. Inde יִפְעַת Iphaath. i. il יִפְעַת
luſtratio aut decor. Ezech. 28. Et polluent decorem tuum. Decor.

יָפֵת — יָפֵת Iapheth. portentum: ſiue oſtentum. ſignū. prodigium יָפֵת
& ſcribitur cum mem & vau in principio loco iod. &
dicitur מוֹפֵת Mopheth. Exo. 7. Cum dixerit vobis pharao מוֹפֵת
oſtendite nobis ſignum. Ps. 7. Tanq̄ prodigium fact⁹ ſum Prodigiū

© Biblioteca Nacional de España

multis.Eſa.8.Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi domi
Portentū nus in ſignum & in portentum.& in eodē.20.Signū & por
tentum erit ſuper egyptum. Ezech.12. Quia in portentū
מוֹפְתִים dedi te.& in eodē.Ego portentūveſtrū.& in plurali מוֹפְתִים
Oſtenta. Mópthim.Exo.4.Vide oīa oſtēta que poſui in manu tua.
& in eodem.Et multiplicem ſigna & oſtenta mea. Deut.6.
Prodigia Fecitq; ſigna & prodigia.& in eo.29. Signa illa portētaq;
Portenta. ingentia.

יָצָא יָצָא Iaſa.egredi.exire.procedere.educere.pducere. Geñ.
Egredi. 2.Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis.& in eo
dem.15.Qui egredietur de vtero tuo.& in eo.27.Et egreſ
ſo iacob foras.Exo.11. Media nocte egrediar in egyptum.
Exire. &in eodē.Poſt hec egrediemur:& exiuit a pharaone.Nu.1.
Omniū virorū fortiū ex iſrael.Pro quo he.le. Oīum egre
dientiū in exercitu.i.omiū qui ſunt talis etatis qui poſſint
ad bella procedere.& in eo.Om̃s qui poterant ad bella pro
Procedere cedere recenſiti ſunt.i.qui poterāt ad bella egredi. & in eo.
11.Donec exeat per nares veſtras. Deut.14. Qui naſcūtur
in terra.i.qui egrediūtur de terra.& in eo.20. Si exieris ad
bellum contra hoſtes tuos.& in eo.24.Nō procedet ad bel
lū.Iudi.21.Ad ducēdos choros ex more procedere. Ruth.
2.Vt cum puellis ſuis exeas ad metendū.1.Reg.8. Et egre=
dietur ante nos.& in eo.22.Maneat oro pater meus & ma=
ter meȧ vobiſcum.Pro quo he.le.Egrediatur ſiue exeat pa=
ter meus & mater mea vobiſcū.i. egrediatur de loco ſuo &
maneat vobiſcū.2.Reg.11.Eo tempore quo ſolent reges ad
bella procedere.Ps.18.Tanq̃ ſponſus procedens de thala=
mo ſuo.Eſa.11.Egredietur virga de radice ieſſe. Hiere.2.
Nam & ab iſta egredieris.& in eo.48. Quia florens egre=
dietur.Ezech.46.Per eandem viam exeat.Oſee.6. Et iu=
dicia tua quaſi lux egredientur.Amos.5.Vrbs de qua egre
diebantur mille.Abach.3.Egredietur diabolus ante pedes
eius.& in eo .Egreſſus es in ſalutem populi tui.& aliqñ ſcri
bitur ſine aleph.vt Deut.28.Que egrediuntur de medio fe
minū eius.Iob.1.Nudꝰ egreſſus ſum de vtero matris mee.
Scribitur etiā aliqñ ſine iod.vt Geñ.8.Egredere de arca.&
in eo.27.Et egredere foras. Nu.12. Egredimini a populo
meo.Eſa.30.Egredere dices ei.Et qñ eſt verbum tertie cō=
iugationis tunc ſignificat educere.vt Geñ.8. Et educ tecū.
Educere. & in eo.15.Et eduxit eū foras. & in eodē .19. Educā eas ad
vos.& ī eo.38.Que cū duceretur ad penā .i.cū educeretur.
Exo.3.Vt educas populum meum filios iſrael de terra egy
pti.& in eo.Ego dñs qui educā vos de ergaſtulo egyptiorū
& in eo.18.Et ꝙ eduxiſſet dñs iſrael de egypto.Deut.4.Et
eduxit de fornace ferrea: Et in eo.8. Qui eduxit riuos de
petra duriſſima.Iob.10. Quare de vulua eduxiſti me. Ps.
17.Et eduxit me in latitudinem.Ps.103. Vt educas panem
de terra.Ps.141.Educ de cuſtodia aīam meā.Eſa.40. Qui
educit in numero militiā eorū.& in eodem.42.In veritate
educet iudiciū.Item ſignificat producere.vt Geñ.1.Produ=
Producere cat terram animā viuentē.& in eo.38.Producite eam vt cō
buratur.Iob.12.Et abſcōdita pduxit in lucē. Ps.134. Qui
producit ventos de theſauris ſuis.Ponitur etiā pro impēde
Impēdere re vel diſtribuere.vt.4.Reg.12.Qui impēdebant eam in fa
Diſtribuere bris lignorū.& in eo.15.In dixitq; manahen argentū ſup
iſrael.i.diſtribuit vt vnuſquiſq; ſolueret certam quantitatē.
מוֹצָא Inde מוֹצָא Moſa.i.exitus ſiue egreſſus aut progreſſus vel
proceſſus.Nu.33.Quas deſcripſit moyſes iuxta caſtrorum
loca que dñi iuſſione mutabant.pro quo he.le.Et deſcripſit
Exitus. moyſes exitus ſiue progreſſus eorū.et.3. Reg.4.Et educe
bantur equi ſalomoni de egypto.Pro quo hebrei legūt. Et
egreſſus ſiue exitus equorum ſalomonis de egypto.ſ. erat.
Ps.64.Exitus matutini & veſpere delectabis.i.delectare fa

cies.Ps.106.Et exitus aquarum in ſiti.Eſa.58.Et ſicut fons Fons.
aquarum.i. ſicut exitus aquarū.Mich.5. Et egreſus eius ab Egreſus.
initio.Ponitur etiā מוֹצָא Moſa. pro oriēte.i. pro loco exitꝰ
ſolis.vt. Ps.74. Quia neq; ab oriēte nec ab occidēte. Scri= Oriens
bitur ēt cū tau inpricipio loco mem.& in nūero plurali dici
tur תּוֹצָאוֹת Thoſaoth.vt Nu.34.Et peruenięt ad meridiē תּוֹצָאוֹת
vſq; ad cadeſbarne.pro quo he.le.Et erunt exitus eiꝰ a me
ridie vſq; ad cadeſbarne.& in eodē.Et ad vltimū ſalſiſſimo
claudentur mari.pro quo hebrei legunt. Et erunt exitꝰ eiꝰ Exitus.
mare ſalis.Ps.67.Et dñi dñi exitus mortis.& inde צֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵי
Seeſae: ſiue צֶאֱצָאִים Seeſaim.i. germē.eo quod produci=
tur vel egreditur a terra.Eſa.44. Orbis & omne germen Germen.
eius.Significat etiam progeniem aut ſtirpem vel filios.vt Filii
2.Paralip.32.Filii qui egreſſi fuerāt de vtero eiꝰ. Iob.5.Et Proníes.
progenies tua quaſi herba terre.Et in eodem.35.Et proge
nies mea erradicetur.Eſa.8.Et ſtirps vteri tui vt lapilli eiꝰ. Stirps.
Et in eodem.22.Et vaſorū diuerſa genera. Pro quo hebrei
legunt.Filios & filias.in tranſlatiōe chaldaica habetur filios
& filiorum filios. Et inde צוֹאָה Soah ſiue צֵאת Seath.i. fi= צוֹאָה
mus ſiue ſtercus. aut ſordes. eo quod educitur foras. Deut.
23.Et egeſta humo operies .i. ſtercus humo operies . pro Egeſta.
uer.30.Et tamen non eſt lota a ſordibus.Eſa.4.Si abluerit
dñs ſordes filiarum ſion . Et in eodem.28 . Omnes enim Sordes.
menſe replete ſunt vomitu ſordiūq;.Ezech.4. Et ſtercore Stercus.
quod egreditur de homīe operies illud.Et īde צוֹאִים Soim. צוֹאִים
ſordidi.vt Zach.3.Erat indutus veſtibus ſordidis.Et in eo. Sordidi.
Auferte veſtimēta ſordida ab eo.& inde צַאֲנָן Saanan.i.exi צַאֲנָן
tus.vt Mich.1.Non eſt egreſſa que habitat in exitu. Hebrei Exitus.
tamen dicunt ꝙ eſt nomen proprium loci. Sed non reperi=
tur niſi tantum in hoc loco.

יָצַב יָצַב Iaſab. ſtare. ſtatuere .Conſtituere. Erigere.verificare.
Exo.2. Stante procul ſorore eius. Pro quo hebrei.le. Stare.
Et ſtetit ſoror eius procul.& in eodē.14.State & videte ma
gnalia domini.& in eodē.15.Stetit vnda fluens.& in eo. 19
Et ſteterunt ad radices montis.Nu.22.Stetitq; angelus do
mini in via.& in eodē.Cernens aſina angelum ſtantem in
via.Deut.32.Conſtituit terminos populorum.Ps.2.Aſtite Cōſtituere.
runt reges terre. Ps.73.Tu feciſti oēs termīos terre. Pro q̃ Aſtare. Statuere.
hebrei legunt.Tu ſtatuiſti ſiue conſtituiſti omnes termīos
terre.Eſa.3.Stat ad iudiciū dñs.Threñ.2. Firmauit dexte=
ram ſuam quaſi hoſtis.pro quo hebrei legunt.Stat dextera
eius quaſi hoſtis.& in eodē.Et poſuit me quaſi ſignū ad ſa=
gittam.i.ſtatuit me. Zach.11.Et id quod ſtat non enutriet.
Ponitur etiā pro erigere.vt Geñ.35. Erexitq; iacob titulū Erigere.
ſuper ſepulchrū eius.1.Reg.15.Et erexiſſet ſibi fornicē triū
phalem.Item ponitur pro corrigere.1.Reg.12.Vſq; ad ſti= Corrigere.
mulum corrigendum.Inde מַצָּב Maſab ſiue מוּצָּב Muſab.i. מַצָּב
ſtatio. 1.Reg.14.Veni & tranſeamus ad ſtationem philiſti= Statio.
norum.& in eodem.Per quos nitebatur ionathas tranſire
ad ſtationem philiſtinorum.& in eodem.Sed & omnis po=
pulus ſtationis eorum.Eſa.22.Et expellā te de ſtatione tua.
& in eodē.29.Et faciam cōtra te aggerem.pro quo hebrei Agger.
legunt.Et obſidebo contra te ſtatione.ſ.militantiū.vbi po=
nitur מוּצָּב Muſab cum pūcto ſurech in prima ſyllaba. Scri מוּצָּב
bitur etiā cum he in fine & dicitur מַצָּבָה Maſeba.vt Zach.9 מַצָּבָה
Et circundabo domū meam ex his qui militant mihi. Pro
quo hebrei legunt.Et circundabo domū meam ſiue caſtra=
metabor circa domum meam ſtatione.ſ.militantiū mihi.& Statio.
inde הוּצַּב Huſab.Pro q̃ btūs Hieronymus trāſtulit militē. הוּצַּב
Naū.2.Et miles captiuus adductus eſt.Hebrei tamē dicunt
ꝙ in predicto loco ponitur pro regina vel domina. Nā ſe=
quitur in eodem.Et ancille eius minabantur. Ponitur etiā
מַצֵּבָה Maſeba pro titulo vel ſtatua.Geñ.28.Et erexit in titu מַצֵּבָה

© Biblioteca Nacional de España

Titulus lum.& in eodem.Et lapis iſte quem erexi in titulū.& in eo.
35.Erexitqꝫ iacob titulum ſuper ſepulchrum eius.hic eſt ti
tulus monumenti Rachel.Exo.23.Et cõfringes ſtatuas eo-
Statua. rum.Deut.7.Et confringite ſtatuas.& in eo.16.Neqꝫ facies
tibi atqꝫ conſtitues ſtatuam.4.Reg.13.Tulit enim ſtatuas
baal:quas fecerat pater eius.& in eo.10.Et protulerunt ſta-
tuam de fano Baal.Ezech.26.Et ſtatue tue nobiles in terrā
corruent.Scribitur etiam cum nun in principio.& dicitur
נְצִיב נְצִיב Neſib.i.ſtatua ſiue ſtatio.vt Gen̄.19.Que verſa eſt in
Statua. ſtatuam ſalis.De quo vide infra in dictione נָצַב Naſab. Itē
יְצַב יְצַב Iaſab in ligua chaldaica ſignificat verificare.i.veritatē
Verificare inquirere aut veritatē diſcere.Dan̄.7.Poſt hec volui diligē
יַצִּיב ter diſcere de beſtia q̄rta.Proq̄ he.le.poſt hec volui verifi-
יַצִּיבָא care.i.veritatē diſcere de beſtia quarta.& inde יַצִּיב Iaſib.
Certe. ſiue יַצִּיבָא Iaſiba.i.veritas ſiue verum aut vere vel certe.
Verum. Dan̄.2.Certe noui ꝙ tempus redimitis.Pro quo hebrei le-
Vere. gunt.In veritate noui.& in eodem. Et verum eſt ſomniū.
& in eo.3.Qui reſpondentes regi dixerunt vere rex.

יָצַג יָצַג Iaſag.ponere.reponere.remanere.retinere.detinere.
Ponere. ſtatuere.Gen̄.30.Poſuitqꝫ eas in canalibus.& in eodē.
33.Oro te vt de populo qui mecum eſt ſaltem ſocii rema-
Retinere. neāt vie tue.Pro quo hebrei legūt. Oro vt retinere faciam
tecum de populo qui mecum eſt.Et eſt ſenſus ſicut in litte-
ra noſtra.Exo.10.Oues tm̄ veſtre & armenta remaneant.i.
Remanere retineantur vel reponātur.Iudi.6.Ponā hoc vellus lane in
Statuere. area.Iob.17.Poſuit me quaſi in prouerbium vulgi.Hiere.
51.Reddidit me quaſi vas īane.i.poſuit vł ſtatuit me.Oſee.
Conſtituer 2.Et ſtatuam eā ſecundū diē natiuitatis ſue.Amos.5.Et cō
ſtituite in porta iudiciū.& aliqui hebrei dicunt ꝙ predicta
dictio deriuatur a dictiōe נָצַג Naſag.cū n un in principio.

יָצַע יָצַע Iaſaa.ſternere.extēdere.Eſter.4.Sacco & cinere mul-
Sternere. tis pro ſtratu vtentibus.Iob.17.Et in tenebris ſtraui
lectulum meum.Ps.138 Si deſcendero in infernū:ades.pro
quo hebrei legunt.Si ſtrauero in infernum.ſ. lectulum vel
יְצוּעַ ſtratum meum.Eſa.14.Subter te ſternetur tinea.& in eodē
Stratum. 58.Et ſaccum & cinerē ſternere.& inde יְצוּעַ Ieſuaa.i.ſtra-
tum.Gen̄.49.Et maculaſti ſtratum meum.Ps.62.Sic me-
mor fui tui ſuper ſtratum meum.Ps.131.Si aſcendero in le-
ctum ſtrati mei.Scribitur etiā cum mem in principio.& di-
מַצָּע citur מַצָּע Maſaa.Eſa.28.Coanguſtatum eſt enim ſtratum.
Stratum
יָצִיעַ Inde יָצִיעַ Iaſiaa.Pro quo beatus Hieronymus trāſtulit ta
Tabulatū. bulatum.i.ſtratum tabularum in circuitu templi.3.Reg.6.
Et edificauit ſuper parietem templi tabulata per gyrum.&
in eodem.Tabulatum quod ſubter erat quinqꝫ cubitos ha-
bebat latitudinis.& in eodem.Et edificauit tabulatū ſuper
omnem domum.

יָצַק יָצַק Iaſac.fundere.effundere.infundere. conflare. fluere.
Fundere. ſtringere.Gen̄.28.Fundens oleum deſuper.Exo.25.
Et quattuor circulos aureos.Pro quo hebrei legunt.Et fun
des ei quattuor circulos aureos.i.opere fuſorio facies.& in
eodem.37.Fudit & quattuor circulos aureos.Leuit.2.Fun
detqꝫ ſuper eam oleum.3.Reg.7.Erant fuſiles & ſtabant ſu-
per duodecim boues.& in eodem.In campeſtri regiōe ior-
danis fudit ea rex.& in eodem.18.Et fundite ſuper holocau
ſtum.4.Reg.3.Qui fundebat aquam ſuper manus helie.&
in eodem.4.Et mitte inde in omnia vaſa.i.infunde inde in
Infunder. omnia vaſa.& in eodem.Et illa infundebat.& in eodem.In
fuderunt ergo ſociis vt comederent.& in eodem. Infunde
turbe vt comedant.& Iob.22.Et fluuius ſubuertit fun-
Effundere. damentum eorum.Pro quo hebrei legunt.Et fluuius effu-
ſus eſt in fundamentum eorum.& in eodem.28.Et lapis ſo
lutus calore in es vertitur.Pro quo hebrei legunt. Et lapis
funditur ſiue infunditur in es.Et eſt ſenſus ſicut in lr̄a no-
ſtra.& in eodem.29.Et petra fundebat mihi riuos olei.&
in eodem.38.Quādo fundabatur puluis in terra.Pro quo
hebrei legunt.Quando fundebatur puluis in terra.Ps.44
Diffuſa eſt gratia in labiis tuis.Eſa.44.Effundam enim Diffūdere.
aquā ſup ſitientē.& in eo.Effundam ſpiritum meum ſup
ſemē tuum.Zach.4.Et ſeptem infuſoria lucernis que erāt
ſuper caput eius.Item pōitur pro cōflare vel fluere.vt Exo.
37.Conflans quattuor anulos aureos.& in eodē.38.Qui- Conflare.
bus conflate ſunt baſes ſanctuarii.3.Reg.22.Fluebat autē Fluere.
ſanguis plage in ſinu currus.Itē ponitur pro ſtringere vel
indurari.Iob.14.Cor eius indurabitur quaſi lapis.& in eo. Indurari.
Et ſtringetur quaſi malleatoris incus.Pōitur etiam pro de- Stringere Proiicere
ponere vel proiicere.vt Ioſ.7.Proiecerūtqꝫ ante dominū Deponere
2.Reg.15.Et depoſuerunt arcam dei.& inde מוּצָק Muſac.i. מוּצָק
fuſile vel fuſus.2.Paralip.4.Mare aūt fuſile.Iob.37.Qua- Fuſile.
ſi ere fuſi ſunt.Poteſt etiam legi quaſi ere indurati vel cōſtri
cti.i.ſolidi ſunt ſiue ſtabiles ſunt.Nam pōitur etiam pro ſta
bili.vt in eodem.11.Et eris ſtabilis & non timebis.Ponitur Stabilis.
etiam pro terra que eſt ſtabilis.vt in eodem.38.Quādo fun Terra.
dabatur puluis in terra.& inde מְצוּקֵי Meſuce.Pro quo bea מְצוּקֵי
tus Hieronymꝰ tranſtulit cardines.vt.1.Reg.2.Domini enī Cardines.
ſunt cardines terre.& inde צָקוּן Sacun.Pro quo beatus Hie צָקוּן
ronymus tranſtulit tribulatio.Eſa.26.In tribulatione mur- Tribulatio
muris doctrina tua eis.Poteſt etiā deriuari a dictiōne צוֹק
Soc.De quo vide infra in littera ſadic.

יָצַר Iaſar.formare.fingere.plaſmare. creare. coanguſta- יָצַר
re.arctare.Gen̄.2.Formauit igitur dominus deus ho- Formare.
minem.& in eodem.Formatis igitur dominus deus de hu
mo cunctis animantibus terre.pro quo hebrei legūt.Et for
mauit dominus deus de humo oīa animalia terre.Exo.32.
Et formauit opere fuſorio.Ps.32.Qui finxit ſigillatim cor Fingere.
da eorū.Ps.73.Eſtatem & ver tu plaſmaſti.Ps.93.Aut qui Plaſmare
finxit oculum non cōſiderat.& in eodem.Qui fingis labo-
rem in precepto.Ps.94.Et ſiccam manus eiꝰ formauerūt.
Ps.103.Draco iſte quem formaſti.Ps.138.Tu formaſti me.
& in eodem.Dies formabuntur & nemo in eis.Eſa.27.Et
qui formauit eum non parcet ei.& in eodem.37.Ex diebꝰ
antiquis plaſmaui illud.& in eodem.47.Formaui eum &
feci eum.& in eodem.43.Ante me non eſt formatus deus.
& in eodem.Populum iſtum formaui mihi.& in eodē.44
Et formans te ab vtero.& in eodem.Quis formauit deum.
& in eodem.Et in malleis formauit illud.& in eodem.For-
maui te:ſeruus meus es tu.& in eodem.45.Vt habitaretur
formauit eū.Hiere.1.Priuſq̄ꝫ te formarē in vtero noui te.&
in eodē.18.Ecce ego fingo contra vos malum.Zach.12.Et
fingens ſpūm hominis.& inde יוֹצֵר Ioſer.i.formator ſiue יוֹצֵר
plaſmator aut plaſtes.vel figulus ſeu fictor.Ps.2.Et tāq̄ꝫ vas Figulus.
figuli confringes eos.Eſa.29.Et figmentū dicat fictori ſuo Fictor.
non intelligis.& in eodem.41.Et velut plaſtes conculcans Plaſtes.
humum.& in eodem.44.Plaſtes idoli nihil ſunt.& in eo.
45.Nunquid dicit lutum figulo ſuo quid facis.& in eodē.
Hec dicit dominus ſanctus iſrael & plaſtes eius.Hiere.18.
Deſcende in domum figuli.& in eodem.Sicut lutum in ma
nu figuli.& in eodem.19.Accipe laguunculam figuli teſteā.
Amos.7.Et ecce fictor locuſte.Abach.2.Quia ſculpſit illď
fictor ſuus.& in eodem.Quia ſperauit in figmēto fictor eiꝰ
Ponitur etiam pro ſtatuario.Zach.11.Proiice illud ad ſta-
tuarium.& in eodem.Et proieci illos in domo domini ad
ſtatuarium.Poteſt etiam in predicto loco legi figulum.Scri
bitur etiam ſine iod.& dicitur צוֹר Sur.Eſa.44.Et forma- צוֹר
tor quem ego non nouerim.Hebrei tamen in predicto lo- Formator.
co legunt fortem.De quo vide infra in dictione צוּר Sur. יְצֻרַי
Inde יְצֻרַי Ieſure.i.membra.Iob.17.Et membra mea in Membra

© Biblioteca Nacional de España

יֵצֶר nihilum redacta ſunt. Inde יֵצֶר Ieſer.i.figmentū. Plaſma
Figmētū matio.formatio. Ps.102. Quia ipſe cognouit figmentum
noſtrum. Eſa.29. Et figmentum dicat fictori ſuo. Ponitur
Senſus et etiā pro ſenſu vel cogitatione. vt Geñ.6. Et cūcta cogitatio
cogitatio cordis intenta eſſet ad malum. & in eodem.8. Senſus enim
& cogitatio humani cordis in malum prona ſunt. 1. Paralip.
28. Et vniuerſas mentium cogitationes intelligit. Eſa.26.
Vet⁹ error Vetus error abiit. Pro quo hebrei le. Cogitatio.ſ.bona fir-
mata eſt ſiue confirmata eſt. & ſecundū hebreos predicta di-
יֵצֶר ctio יֵצֶר Ieſer. ſignificat appetitum vel deſiderium hoīs
ad bonum vel ad malum. vnde in predicto loco poterit eſſe
Appetitus יָצַר ſenſus ſicut in littera noſtra. Item יָצַר Iaſar .i.arctare ſiue
coanguſtare. Iudi.2. Et vehementer afflicti ſunt. pro quo
Arctare. hebrei legunt. Et arctati ſiue anguſtati ſunt valde. & Iob.
18. Arctabuntur greſſus virtutis eius. & in eodem. 29. Cū
Anguſtari ſaciatus fuerit arctabitur. Prouer.4. Non arctabuntur greſ-
ſus tui. Eſa.49. Nunc anguſta erunt pre habitatoribus. Itē
Perterri- ſignificat perterritū eſſe ſiue anguſtiari vel cōtriſtari. Geñ.
tum eſſe 32. Timuit iacob valde & perterritus diuiſit populū. 1. Reg.
Cōtriſtari. 30. Et cōtriſtatus eſt dauid valde. Pro quo hebrei legūt. Et
coarctatus ſiue anguſtiatus eſt dauid valde. 2. Reg.13. Et de-
periret in eam valde. pro quo hebrei legunt. Et anguſtia-
מֵצַר tus eſt amnon valde. & inde מֵצַר Meſar.i.anguſtia vl' tribu-
Tribulatio. latio. Ps.117. De tribulatione inuocaui dominum. & in plu-
מְצָרִים rali מְצָרִים Meſarim. Threñ.1. Apprehēderūt eam inter an-
Anguſtie guſtias. vide etiam de hoc infra in dictione צָרָה Sara.

יָצַת יָצַת Iaſath. ſuccendere. comburere. incendere. exurere. 2.
Reg.14. Et ſuccendite eum igni. & in eodem. Succen-
Succēder, derunt ergo ſerui Abſalon ſegetem igni. & in eodē. Qua-
re ſuccenderunt ſerui tui ſegetem meam. 4. Reg.22. Ma-
gna enim ira dei ſuccena eſt contra nos. & in eodem. Et in-
Incēdere cendetur indignatio mea in hoc loco. Eſa.9. Et ſuccende-
tur in denſitate ſaltus. & in eodem.27. Succendam eam pa-
riter. & in eodem.33. Spine congregate igni comburētur.
Cōburere. Exurere Hiere.2. Ciuitates eius exuſte ſunt. & in eodem.10. Qm̄ in-
cenſa ſunt eo quod non ſit vir pertrāſiens. & in eodem. Et
exuta ſit quaſi deſertum. & in eodem.51. Incēſa ſunt taber-
nacula eius. Threñ.4. Et ſuccendit ignem in ſion. Ezech.
20. Ecce ego ſuccendam in te ignem.

יֶקֶב יֶקֶב Ieceb. torcular. Deut.16. Quando collegeris de area &
Torcular de torculari. 4. Reg.6. Vnde te poſſū ſaluare: de area
vel de torculari. Eſa.5. Et torcular extruxit in ea. Oſee.9.
Area & torcular non paſcet eos.

יָקַד יָקַד Iacad. ardere. exardere. incendere. Leuit.6. Ignis in
eodem altari erit. Pro quo hebrei legunt. Et ignis alta-
Incēdere Ardere ris incendetur ſiue ardebit in eo vel in ipſo. & in eo. Ignis
autem in altari ſemper ardebit. Deut.32. Et ardebit vſq; ad
inferni nouiſſima. Eſa.10. Succēſa ardebit quaſi combuſtio
יְקוֹד ignis. & in eodem.65. Ignis ardens tota die. & inde יְקוֹד
Incendiū. Iecod.i.incendiū ſiue combuſtio. Eſa.30. In qua portetur
מוֹקֵד ignis de incendio. & inde מוֹקֵד Moced.i.incendiū ſiue cre-
miū. Leuit.6. Cremabitur in altari tota nocte. Pro quo he-
Incēdium Cremium. brei legunt. Super incendium vel cremium eius ſuper alta-
ri tota nocte. Ps.101. Et oſſa mea ſicut cremium aruerunt.

יְקָהָה יְקָהָה Iiceha. expectatio. Et ſcribitur cum tau in fine ratione
יִקְהַת genitiui ſequētis. & dicitur יִקְהַת Iicehath. vt Geñ.49
Expectatio Et ipſe erit expectatio gentium. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ
ſignificat auſcultationem vel obedientiam. Vnde in predi-
Auſculta- tio. cto loco ipſi legunt. Et ipſi erit auſcultatio vel obedientia
populorum. ideſt ipſi obedient populi. Et ſic eſt in tranſla-
tione chaldaica. Alii vero dicunt ꝙ ſignificat congregatio-
nem. Scribitur etiam ſine iod. Pro quo beatus Hieronym⁹
Partus tranſtulit partum. Prouer.30. Et qui deſpicit partum ma-
tris. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Et qui deſpi-
cit obedientiam matris.

יָקַע Iacaa. affigere. ſuſpendere.ſ.in patibulo. crucifigere. יָקַע
Nu.25. Et ſuſpende eos contra ſolem in patibulis. 1. Suſpende-
Reg.21. Vt crucifigamus eos domino. & in eodē. Qui cru- re.
cifixerunt eos in monte coram domino. & in eodē. Et colli- Crucifige-re.
gentes oſſa eorum qui affixi fuerant. Vide etiam de hoc in- Affigere.
fra in dictione תָּקַע Thacaa. Et ſecundum aliquos hebreos
a ſupradicta dictiōe deriuatur dictio תָּקַע Thecaa. Pro quo תָּקַע
beatus Hieronymus tranſtulit. emarcuit. Geñ.32. Et ſtatim
emarcuit. Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto loco ſignifi- Emarceſce-
cat ſeparare vel diſlocare. Vnde in predicto loco ipſi legūt. re.
Et ſeparata eſt ſiue diſlocata eſt coxa femoris iacob.i.receſ- Separare
ſit de loco coherentie eius. Et eadem dictio ponitur pro re-
cedere. Hiere.6. vbi dicitur. Ne forte recedat anima mea a
te. Sed de hoc vide infra in dictione קָעַע Caaa cum dupli- Recedere.
ci aym. Quia inde deriuatur ſecundum aliquos hebreos.

יָקַף Iacaph. circundare. circuire. in rotundum tōdere. in יָקַף
orbem tranſire. Ioſ.6. Circuite vrbem cuncti bellato- Circuire.
res ſemel per diem. Pro quo hebrei legunt. Et circuibitis
vrbem cuncti bellatores: circuire vrbem ſemel per diem. Ps
16. Inimici mei animam meam circundederunt. Ps.21. Cō- Circūdare
cilium malignantium obſedit me. Pro quo beatus Hiero-
nymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.
Concilium peſſimorum valauit me.i.circundedit me. Eſa. Vallare.
15. Quia circundedit clamor terminum moab. Threñ.3.
Et circundedit me felle & labore. Leuit.19. Ne in rotūdum In rotun-dum aton-
attondebitis comam. Iob.1. Cūq; in orbem tranſiſſent dies dere.
conuiuii. Vide etiam de hoc infra in dictione נָקַף Nacaph. In orbem tranſire.

יָקַץ Iacas. euigilare. expergiſcere. ſuſcitari. Geñ.9. Euigi- יָקַץ
lans autem Noe de ſomno. & in eodem.28. Cūq; eui- Euigilare.
gilaſſet iacob de ſomno. & in eodem.41. Expergefact⁹ pha- Expergiſce-
rao rurſum dormiuit. & in eodem. Euigilans pharao poſt re.
quietem. Ioel.1. Expergiſcimini ebrii & flete. Abach.2. Et
ſuſcitabuntur lacerantes te. & in eodem. Ve qui dicit ligno Suſcitare.
expergiſcere.

יָקַר Iacar. honoratum vel honorabilem eſſe. precioſum
eſſe. ſiue in precio eſſe. Appreciari. 1. Reg.18. Et ce- יָקַר
lebre factum eſt nomen eius nimis. Pro quo hebrei legunt. Honoratū
Et honoratum eſt nomen eius nimis. & in eodem. 26. Eo eſſe.
quod precioſa fuerit aīa mea in oculis tuis hodie. 4. Reg.5. Precioſū
Noli deſpicere animam meam & animam ſeruorum tuorū eſſe.
qui mecum ſunt. Pro quo hebrei legunt. Honorabilis vel
precioſa ſit anima mea & anima ſeruorum tuorum qui me-
cum ſunt in oculis tuis. Et eſt ſenſus ſicut in littera noſtra.
Ps.35. Quemadmodum multiplicaſti miſericordiam tuā
deus. Pro quo beatus Hieronym⁹ in pſalterio iuxta hebrai-
cam veritatem trāſtulit. Quā precioſa eſt miſericordia tua
deus. Ps.36. Vt honorificati fuerīt & exaltati. Ps.71. Et ho- Honorifi-
norabile nomen eorum coram illo. Pro quo beatus Hiero- care.
nymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.
Et precioſus erit ſanguis eorum coram oculis eius. Ps.138.
Mihi autem nimis honorati ſunt amici tui deus. Eſa.13. Pre-
cioſior erit vir auro. & in eodem.43. Ex quo honorabilis Honorabi-lem eſſe.
factus es in oculis meis. Ponitur ēt pro appreciari. vt Zach.
11. Decorum precium quo appreciatus ſum ab eis. Item po- Appciari.
nitur pro ſubtrahere. Prouer.25. Subtrahe pedē tuū de do- ſubtrahere
mo proximi tui. Hebrei tamen in predicto loco legūt. Pre-
cioſum. ideſt rarum fac pedem tuū de domo proximi tui:
quia omne rarum precioſum. Et eſt idem ſenſus cum lit- יָקָר
tera noſtra. Et inde nomē adiectiuum יָקָר Iacar. ſiue יְקַר יְקַר
Iecar. ideſt precioſus honorabilis. 1. Reg.3. Et ſermo dn̄i
erat precioſus in diebus illis. Iob.28. Omne precioſum vi- Precioſ⁹.

BIBLIOTECA NACIONAL

© Biblioteca Nacional de España

dit oculus eius.Ps.15.Precioſa in conſpectu domini mors
ſanctorum eius.Eccl's.10. Precioſior eſt ſapientia paruaq̃
gloria ad tempus ſtultitia. Ponitur etiam pro honore aut
Magnitudo. magnitudine vel gloria.Eſter.1. Ac magnitudinem atq̃ ia
ctātiā potētie ſue.& in eo.Et cuncte vxores tam maiorū q̃
Honor. minorum deferant maritis ſuis honorem.Ps.44.Filie re
gum in honore tuo.Ps.48. Et hō cum in honore eſſet nō
intellexit.& in lingua chaldaica ſcribitur aliquando cum
יְקָרָא aleph ī fine & dicitur יְקָרָא Iecara. Dañ.2.Et gloriā dedit
Gloria. tibi.& aliquādo ſcribitur ſine iod.vt Prouer.17.Et precio-
ſi ſpiritus vir eruditus.& aliquando ſcribitur cum duplici
iod.ſcilicet in principio & in medio & dicitur יָקִיר Iacir.
יָקִיר i.honorabilis.Hiere.31.Si filiꝰ honorabilis mihi ephraim.
Honorabilis. Significat etiam difficilem vel grauem.Dañ.2. Sermo eñ
Grauis. quem tu queris rex grauis eſt.ideſt difficilis eſt. Ponitur ēt
יָקָר יָקָר Yacar.pro claro vel lucido.vt Iob.31.Et lunam incedē
Clare. tem clare. Item ponitur pro precio.vt.Ps.48. Et precium
Precium. redemptionis anime eorum. Zach.11. Decorum precium
quo appreciatus ſum. Vbi ponitur verbum & nomen ab eo
יְקָרִים deriuatū.& in plurali יְקָרִים Iecarim.vt Threñ.4. Filii ſiō
Honorabiles. inclyti.i.honorabiles vel precioſi. Et in genere feminino
ſcribitur cum he vel tau in fine & dicitur יְקָרָה Iecara ſiue
יְקָרָה יְקָרַת Iecarath.Prouer.3.Precioſior eſt cunctis opibꝰ.Eſa.
יְקָרַת 28.Lapidem probatum angularem precioſum. Et in he-
Precioſa. breo ſcribitur in genere feminino ſcilicet precioſam: quia
lapis in hebreo eſt generis feminini.& in plurali feminino
יְקָרוֹת יְקָרוֹת Iecaroth.3.Reg.5.Vt tollerent lapides grandes: lapi
Precioſe. des precioſos.Pōitur etiam iecaroth pro frigore.vt Zach.
Frigus. 14.Non erit lux: ſed frigus & gelu.Hebrei tamen dicunt q̃
in predicto loco ſignificat claritatem ſicut ſupra dictum eſt
Clara. Vnde in predicto loco ipſi legunt.Non erit lux clara & den
ſa.ideſt obſcura: quaſi dicat.Nō erit lux multum clara neq̃
multum obſcura ſed media.ſicut in eodem ſequitur.Et erit
dies vna que nota eſt domino: non dies neq̃ nox. Poteſt
etiam deriuari a dictione קָרַר Carar que ſignificat frigidi-
tatem: ſicut eſt in littera noſtra.

יָקַשׁ יָקַשׁ Iacas.offendere.illaqueare.irretire. ſcandalizare. of-
fendiculum ſiue ſcandalum ponere.aut laqueum ſiue
retia ponere: ſcilicet more venatorum aut aucupum. Deut.
Offendere 7.Neq̃ aſſumes ex eis quicq̃ ne offendas. & in eodem.12.
Illaqueare. Caue ne imiteris eas.Pro quo hebrei legunt.Caue ne illa-
queatus ſis vel ne irretitus ſis poſt eas.ſiue ne offendas poſt
eas. Ps.123. Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo
Venari. venantium.Ps.140.Cuſtodi me de laqueo quem ſtatuerūt
mihi. ideſt quem more venatorum poſuerunt mihi. Pro-
Illaqueari. uer.6.Illaqueatus es verbis oris tui.Eſa.8.Et cadent & cō-
Irretire. terentur & irretientur. Hiere.59. Illaqueaui te & capta es.
מוֹקֵשׁ Inde מוֹקֵשׁ Moces i.ſcandalum offendiculum. Laqueus.
Scandalum Ruina.Exo.10. Vſq̃quo patiemur hoc ſcandalum.& in eo.
23. Certe erit in ſcandalum tibi. Leuit.19. Nec coram ceco
Offendiculum. pones offendiculum.Ponitur etiam pro ruina.Eſa.8.Et in
Ruina. laqueum & in ruinam habitantibus hieruſalem.& in plura
מוֹקְשׁוֹת li מוֹקְשׁוֹת Mocſoth. ſecundum terminationem feminino-
Scādala. rum.Ps.140.Et a ſcandalis operantium iniquitatem. Scri-
מוֹקְשִׁים bitur etiam מוֹקְשִׁים Mocſim ſecūdum terminationem plu
Scādala. ralem maſculinorum.Ps.139.Scandalum poſuerunt mihi.
Quod in hebreo legitur pluraliter ſcilicet ſcandala poſue-
runt mihi.Ponitur etiam pro ſudibus.vt Iob.40.Et in ſu-
יָקוּשׁ dibus perforabis nares eius. & inde יָקוּשׁ Iacus. Pro quo
Sudes. beatus Hieronymus tranſtulit Aucupem.Prouer.5.Et qua
Auceps. ſi auis de inſidiis aucupis.Hiere.5.Inſidiantes quaſi aucu-
Ruina. pes laqueos.Ponitur etiam pro ruina.Oſee.9. Laqueꝰ rui
יוֹקְשִׁים ne factus eſt.& inde יוֹקְשִׁים Iucaſim.i.capti laqueo vel re-

ti. Eccl's.9.Et aues laqueo comprehenduntur: ſic capiūtur Capti.
homines in tempore malo.

יָרֵא Iare.timere.extimeſcere.Geñ.3.Timui eo q̄ nudus יָרֵא
eſſem.& in eodem.18.Negauit ſara dicens non riſi: ti- Timere.
more perterrita.Pro quo hebrei legunt.Quia timuit. & in
eodem.19.Timuerat enim manere in ſegor.& in eodē.32.
Quia valde eum timeo.Exo.1.Timuerunt autem obſtetri-
ces deum.& in eodem.2.Timuit moyſes & dixit.& in eo-
dem.34.Timuerūt prope accedere.Leuit.19. Vnuſquiſq̃
patrem & matrem timeat.Nu.14.Neq̃ timeatis populum
terre.Deut.4.Et diſcant timere me omni tempore.& in eo
dem.20.Non timebis eos.& in eodem.25. Et non timue-
ris deum.Ioſ.9.Timuimus igitur valde. & in eodem.24.
Timete dominum.1.Reg.18.Et ſaul magis cepit timere da
uid.Iob.6.Et videntes plagam meam timetis.Ps.21.Qui
timetis dominum laudate eum. Ps.33. Timete dominum
omnes ſancti eius.Ps.111.Beatus vir qui timet dominum.
& in eodem.Confirmatum eſt cor eius non commouebi-
tur.Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebrai
cam veritatem tranſtulit.Firmatum eſt cor eius non time-
bit.Ps.127.Beati omnes qui timēt dominum.Prouer.24
Time dominum fili mi & regem.& in eodem.31.Mulier ti
mens deum ipſa laudabitur.Eſa.59.Et timebunt qui ab oc
cidente ſunt nomen domini.Oſee.10.Non eñ timemꝰ do
minum.Et quando eſt verbum tertie coniugationis tunc ſi
gnificat terrere.ideſt timere facere. vt Nee.6. Omnes eñ
hi terrebant nos.& in eo.Et tobias mittebat epiſtolas vt ter Terrere.
reret me. 2. Reg.14. Nunc igitur veni vt loquar ad domi-
num meum regem preſente populo.pro quo hebrei legūt.
Nunc igitur veni vt loquar ad dominum meū regem ver-
bum hoc quia terruit me populus. Poteſt etiam deriuari a
dictione רָאָה Raa: que ſignificat videre. & tunc erit talis
littera ſcilicet videbit enim me populus. ideſt vidente po-
pulo: quod eſt idem cum lr̃a noſtra. Et inde verbū paſſiuū
תִּוָּרֵא thiuare: q̄ pōitur Ps.129. vbi dicitur. Quia apd̄ te תִּוָּרֵא
propiciatio eſt & propter legem tuam. pro quo hebrei le-
gunt. Quia apud te propiciatio eſt vt timearis. vnde bea-
tus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatē trāſ
tulit.Quia tecum propiciatio: cum terribilis ſis. Sed ſi pro
תִּוָּרֵא Thiuare.legatur תּוֹרָה Thora.mutata aleph vltima in
he.tunc ſignificat legem.Sicut.Lxx. tranſtulerunt. Inde
יִרְאָה Ira ſiue יִרְאַת Irath.ideſt timor. vt Iob.28.Timor Timor.
domini ipſa eſt ſapientia.Ps.2.Seruite domino in timore.
Ps.18.Timor domini ſanctus permanet in ſeculum ſeculi.
Ps.54.Timor & tremor venerunt ſuper me.Ps.110.Initiū
ſapientie timor domini.Prouer.1. Timor domini princi-
pium ſapientie.& inde מוֹרָא Mora.ideſt timor.terror.pa-
uor.terribilis.Geñ.9.Et terror veſter ac tremor ſit ſup cun Terror.
cta animalia.Deut.34.Magnaq̃ mirabilia que fecit moy-
ſes coram vniuerſo iſrael.quod in hebreo legitur ſingulari
ter: ſcilicet magnūq̃ mirabile ſiue terribile quod fecit moy
ſes.tamen in hebreo aliquando ponitur ſingulare pro plu-
rali & econuerſo.Ps.75.Terribili & ei qui aufert ſpm̃ prin
cipum.Eſa.8.Et timorem eius ne timeatis.& in eodē.Ipſe Terribilis Timor.
eſt pauor veſter.Malach.1.vbi eſt timor meus.Et in plurali Pauor.
מוֹרָאִים Moraim.ideſt terribilia ſiue horribilia: vel horri- מוֹרָאִים
biles. Deut.4. Per pugnam & robuſtam manum exten-
tūq̃ brachium: & horribiles viſiones. Pro quo he.le. Per Horribiles viſiones.
pugnā ſiue in pugna & in manu robuſta.& ī brachio exten
to & in terribilibus vel horribilibus magnis. Scribitur ēt Terribilia
cum he in fine loco aleph.Ps.9. Pone domine legiſlatorē
ſuper eos.Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta
hebraicam ve.trāſtulit.Pone domine terrorē eis.Tñ ſi pro

© Biblioteca Nacional de España

מוֹרָה Mora legatur מוֹרֶה More: tunc ſignificat preceptorē
נוֹרָא vel legiſlatorem ſicut Lxx. tranſtulerunt. Inde נוֹרָא Nora
Terribilis ideſt timendus ſiue terribilis. Gen̄. 28. Quā terribilis eſt in
quit locꝰ iſte. Exo. 15. Terribilis atqꝫ laudabilis. Ps. 75. Ter
ribilis apud reges terre. Ps. 110. Sanctum & terribile nomē
eius. Eſa. 18. Ad populum terribilem poſt quem nō eſt aliꝰ
נוֹרָאָה & in gn̄e feminino נוֹרָאָה Noraa. vt Eſa. 21. De terra hor-
Terribilis ribili. Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto loco accipitur ꝓ
longinqua. Eo quod ſolent homines in terra peregrina &
longinqua timere: cum neſciant eorum mores & conſuetu
נוֹרָאוֹת dines. & in plurali נוֹרָאוֹת Noraoth. i. terribilia. Ps. 64. Mi
Terribilia rabile in equitate. Pro quo hebrei legunt. Terribilia in iu-
ſtitia. Et beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam
veritatem tranſtulit. Terribilis in iuſtitia. Ps. 105. Terribi-
lia in mari rubro. Ps. 144. Et virtutem terribilium tuorū
dicent. Ponitur etiam aduerbialiter pro terribiliter. vt. Ps.
Terribilis 138. Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es.
יָרַד ירד Iarad. deſcēdere. hūiliari. deducere. detrahere. deflue
Deſcēdere re. deponere. Gen̄. 11. Deſcendit autem dominus vt vi
deret ciuitatem. & in eodem. 12. Deſcenditqꝫ Abrā in egy-
ptum. & In eodem. 18. Deſcendam & videbo. & in eodem.
43. Iam ante deſcendimus vt emeremus eſcas. & in eodē.
45. Deſcende ad me ne moreris. Exo. 15. Deſcenderūt in
profundum quaſi lapis. & in eodem. 19. Eo quod deſcendiſ
ſet dominus ſuper eum. Nu. 11. Vt deſcendam & loquar ti-
bi. Iudi. 11. Dimitte me vt duobus menſibus circūeā mon-
tes. pro quo hebrei legunt. Dimitte me duobus menſibus
vt vadam & deſcendam ſuper montes. & dicunt aliqui he-
brei ꝙ in predicto loco ponitur per antiphraſim deſcendā
pro aſcendam. Alii vero dicunt ꝙ ideo dicitur deſcendam:
eo quod domus eius erat in maſpha qui eſt locus eminen-
tior aliis montibus circumiacētibꝰ. & in eodem. 19. Et dies
mutabatur in noctem. pro quo hebrei legunt. Et dies deſcē
derat valde. i. deſcenderat vel declinauerat ad veſperam. &
eſt ſenſus ſicut in littera noſtra. 1. Reg. 23. Ephod ſecum ha
bens deſcenderat. & in eodem. Deſcendit ad petram & ver
ſabatur in deſerto maon. & in eodem. 26. Aut in prelium
deſcendens perierit. & in eodē. 29. Non deſcendat nobiſcū
in prelium. Ps. 29. Saluaſti me a deſcendentibus in lacum.
& in eodem. Dum deſcendo in corruptionem. &. Ps. 45.
Deſcendant in infernum viuentes. Prouer. 30. Quis aſcen
dit in celum atqꝫ deſcendit. Eſa. 30. Qui deſcenditis in egy
ptum. & in eodem. 50. Deſcendet in fletum. & in eodem. 63
Quaſi animal in campo deſcendens. & in eodem. 64. Vti
nam dirumperes celos & deſcenderes. Significat etiam hu
miliare vel ſubiicere. vt Deut. 20. Donec capias ciuitatem
que contra te dimicat. pro quo hebrei legunt. Donec deſcē
Subiicere dat. i. ſubiiciatur. ſ. ciuitas. & in eodem. 28. Et deſtruantur
muri tui firmiſſimi atqꝫ ſublimes. i. ſubiiciantur vel humi-
Deducere. lientur. Item ſignificat deducere. i. deorſum ducere. vt Hie
re. 9. Et deducant oculi noſtri lachrimas. Thren̄. 1. Et oculꝰ
meus deducens aquas. & aliquando ſcribitur ſine iod vt in
aliquibus locis predictis. & quando eſt verbum tertie con-
iugationis tunc ſignificat. Deponere vel defluere aut detra
here ſeu deducere. Deſcendere facere: ſiue deorſum ponere
Deponere. aut deorſum fluere: ſeu deorſum trahere. vt Gen̄. 24. Que
feſtinans depoſuit hydriā de humero. & in eodē. 43. Sed et
Adducere. aliud attulimus argentum. i. deduximꝰ. & in eodem. 45.
Et adducite eum ad me. Exo. 33. Iam nūc depone ornamē
tum tuum. Nu. 1. Deponent leuite tabernaculum. & in eo.
4. Deponent velum quod pendet ante fores. & in eodem.
Defluere. 10. Depoſitumqꝫ eſt tabernaculum. 1. Reg. 21. Defluebant ſa
liue eius in barbam. Ps. 54. Deduces eos in puteum interi

tus. Ps. 77. Et deduxit tāqꝫ flumina aquas. Eſa. 10. Et detra Detrahere
xi quaſi potens in ſublime reſidentes. & in eodem. 14. Ve-
runtamen ad infernum detraheris. Thren̄. 2. Deduc quaſi
torrentem lachrimas. Ezech. 32. Et detrahe eam ipſam &
filias gentium. Ponitur etiam pro cōtriſtari. vt. Ps. 54. Cō Cōtriſtari
triſtatus ſum in exercitatione mea. Et aliqui hebrei dicunt
ꝙ in predicto loco ſignificat cōqueri. Ponitur ēt pro operi
re. vt. 3. Reg. 6. Et operuit tā cherubim ꝗꝫ palmas auro. He Operire.
brei tamen dicunt ꝙ in predicto loco ſignificat expandere
vel extendere. Quia idē ſignificat in lingua chaldaica. Vn-
de in predicto loco ipſi legunt. Et extendit ſuper cherubim Extēdere
& ſuper palmas aurum. Inde מוֹרָד Morad. i. deſcenſus. vt מוֹרָד
Ioſ. 10. Et eſſent in deſcenſu bethoron. Hiere. 48. In deſcē
ſu horonaim. Item מוֹרָד Morad. i. dependens vel declinās Decenſus.
vt. 3. Reg. 7. Quaſi lora ex ore dependentia. מוֹרָד
Dependēs
ירה Iara. iacere. proiicere. iaculari. ſagittare. mittere. immi יָרָה
tere. docere. oſtendere. Exo. 15. Currus pharaonis &
exercitum eius proiecit in mare. & in eodem. 19. Aut cōfo-
dietur iaculis. Pro quo hebrei legunt. Aut iaculatione iacu Proiicere Jaculari.
labitur. i. proiicientur in eum iacula. & eſt idem ſenſus cum
littera noſtra. Ioſ. 18. Vt coram domino deo veſtro mittam
vobis ſortem. 1. Reg. 20. Et ego tres ſagittas mittam iuxta Mittere.
eum. & in eodem. Iecit aliam ſagittam trans puerum. & in Jacere.
eodem. Venit itaqꝫ puer ad locum iaculi quod miſerat iona
thas. & in eodem. 21. Et conſecuti ſunt eum viri ſagittarii. i.
mittētes ſagittas. 2. Reg. 11. Ex muro tela mittātur. 4. Reg.
13. Iace ſagittam: & iecit. 2. Paralip. 35. Ibiqꝫ vulneratꝰ a ſa
gittariis. pro quo hebrei legunt. Et iecerunt mittentes. ſ. ia
cula in regem Ioſiam. Ps. 63. Et exaltabitur deꝰ: ſagitte par
uulorum facte ſunt plage eorum. pro quo beatus Hierony
mus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Sa- Sagittare
gittabit ergo eos deus iaculo repentino inferētur plage eo
rum. Poteſt etiam legi ſicut Lxx. tranſtulerūt: quia eiſdē lit
teris vtrūqꝫ poteſt ſcribi in hebreo: mutatis tamē punctis.
Eſa. 37. Non iaciet ibi ſagittam. & aliquando ſcribitur cum
aleph loco he. vt. 2. Reg. 11 Et direxerunt iacula ſagittarii.
ideſt iecerunt ſiue miſerunt iacula. 2. Paralip. 26. Vt mitte-
rent ſagittas & ſaxa grandia. Scribitur etiam aliquādo ſine
he & ſine aleph. vt Nu. 21. Iugum ipſorū diſperiit ab eſe-
bon. Pro quo hebrei legunt. Proiiciemꝰ eos: periit eſebon.
ideſt proiiciemus eos & pugnabimus contra eſebon. Poteſt
etiam deriuari a dictione נִיר Nir: que in lingua chaldaica
ſignificat iugum. ſicut eſt in littera noſtra. Item יָרָה Iara. i. יָרָה
oſtendere ſiue docere. vt Exo. 15. Qui oſtendit ei lignum. Oſtendere
& in eodem. 35. Dedit in corde eius. Pro quo hebrei legūt.
Et ad oſtendendum vel ad docendum dedit in corde eius. Docere.
ideſt vt poſſint alios docere. 4. Reg. 12. Quibus docuit eū
ioiada ſacerdos. Iob. 6. Docete me & ego tacebo. & in eodē
27. Docebo vos per manum dei. Ps. 118. Legem pone mi-
hi domine viam iuſtificationum tuarum. Pro quo beatus
Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſ
tulit. Oſtende mihi domine viam preceptorum tuorum.
Prouer. 4. Et docebat me atqꝫ dicebat. Eſa. 2. Et docebit
nos vias ſuas. & in eodem. 28. Quem docebit ſcientiam. &
in eodem. Deus ſuus docebit illum. Ponitur etiam pro eri-
gere. vt Gen̄. 31. En tumulus hic & lapis quem erexi. Item Erigere.
ponitur pro comparare. vt Iob. 30. Comparatus ſum luto. Comparare
ideſt oſtēdit me eē lutū: ſicut exponūt hebrei. & inde מוֹרֶה מוֹרֶה
More. i. docēs ſiue oñdēs vel legiſlator. Iob. 36. Nullꝰ ſimi-
lis ei in legiſlatoribꝰ. Ps. 83. Etem̄ bn̄dictionē dabit legiſla Legiſlator
tor. Pro ꝗ btūs hieronymꝰ in pſalterio iuxta he. ve. trāſtulit
Bn̄dictiōe quoqꝫ amicietur doctor. Prouer. 5. Neqꝫ audiui Doctor.
vocem docentium me. Eſa. 30. Et erunt oculi tui videntes Docens.

© Biblioteca Nacional de España

preceptorem tuū. Ioel.2. Qui dedit vobis doctorem iuſti-
מורה Illuſtris tie. Ponitur et מורה More pro illuſtri. vt Gen̄.11. Vſq; ad cō
uallem illuſtrē. Hebrei tn̄ dicūt q in predicto loco eſt nomē
ꝓpriū loci. & ſimilr̄. Deut.11. Vbi dicitur. que eſt iuxta val-
lē tēdentē & intrātē ꝓcul. pro q he. le. Que eſt iuxta vallem
מורה Excelſum. מורה More. i. oſtendens. Ponitur etiā pro excelſo. Iudi.7.
Ad ſeptentrionalē plagam collis excelſi. & inde תורה Tho
תורה Lex. ra. i. lex. doctrina. vt Exo.12. Eadem lex erit indigene & co
lono. & in eodē.24. Daboq; tibi tabulas lapideas & legem
atq; mandata. Deut.27. Et ſcribes ſuper lapides oīa ver-
ba legis. Eſa.2. De ſion exibit lex. & qn̄ poſt ſe regit geniti-
uum mutat he vltimū in tau. vt Exo.13. Vt lex eius ſemp ſit
in ore tuo. Leuit.6. Hec eſt lex hoſtie pro peccato. 2. Reg.7
Iſta em̄ eſt lex Adam dn̄e deus. Ps.1. Sed in lege dn̄i volun
תורת Leges. tas eius: & in lege eius meditabitur. & in plurali תורת Tho-
roth. i. leges. vt Gen̄.26. Legeſq; ſeruauerit. Leuit.26. Hec
יורה Tēpanea ſunt mandata atq; precepta & leges. Item יורה Iore. i. plu-
uia tēporanea ſiue matutina. Deut.11. Dabit pluuiam terre
Imber matutinus tue temporaneā. Hiere.5. Metuam⁹ deū qui dat nobis plu-
uiam tēporaneam. Ioel.2. Et deſcendere faciet ad nos im-
יורה Inebriare brem matutinū & ſerotinum. Ponitur etiā יורה Iore ꝓ ine
briare vel irrigare. Prouer.11. Et qui inebriat ipe quoq; ine
מורה briabitur. Vide etiā de hoc infra in dictione רוה Raua. & ēt
dictio מורה More de qua ſupra dictum eſt q ſignificat do
ctorem vel preceptorem: in aliquib⁹ locis predictis hebrei
interpretantur imbrem vel pluuiam. ſ. temporaneam.

ירח Luna ירח Iareach. Luna. Menſis. Iob.25. Ecce luna etiam non
ſplēdet. Ps.8. Lunā & ſtellas que tu fundaſti. Ps.71. Et
ante lunā in generatione & generationem. Ps.103. Fecit lu
nam in tempore. Eſa.13. Et luna non ſplendebit in lumine
ſuo. & in eodē.66. Et luna tua non minuetur. Declinatur ēt
ירחים pluraliter ירחים Ierachim: quaſi ſint plures. eo q in quoli
bet menſe luna innouatur. Deut.33. De pomis fructuum ſo
Lune. lis ac lune. Quod in hebreo legitur pluraliter. ſ. lunarum.
& in lingua chaldaica ſcribitur cum nun in fine loco mem.
Dan.4. Poſt finem mēſium duodecim. Ponitur etiam pro
Menſis Menſes. menſe tam in ſingulari q̄ in plurali. eo quod apud hebreos
cōputabantur menſes lunares. Exo.2. Abſcondit eum tri-
bus menſibus. 3. Reg.6. Anno quarto fundata eſt dom⁹ do
mini in menſe Zio. & in eo. in mēſe Bul. Iob.29. Quis mi
hi tribuat vt ſim iuxta menſes priſtinos.

ירט Peruertere Declinare ירט Iarat. peruertere. declinare. Nu.22. Quia peruerſa eſt
via tua: mihiq; cōtraria. Iob.16. Et manibus impiorū
me tradidit. i. me declinauit ſiue vertit.

ירך Femur. ירך Ierech ſiue ירך Iarech. femur. haſtile. lat⁹. Gen̄.24. Po
ne manū tuā ſubter femur meū. & in eo.32. Tetigit ner
uum femoris eius. & in eodem. Qui emarcuit in femore ia
cob. Ezech.24. Et omnē partem bonā & femur & armū. &
ירכים Femora. Haſtile. Latus. in plurali ירכים Ierechaim. Exo.28. A renibus vſq; ad fe-
mora. Pōitur etiā pro pede vel haſtili cādelabri vnde pro-
cedunt calami. vt Exo.25. Haſtile eius & calamos. Item po-
nitur pro latere vel plaga aut regione. vt Leuit.1. Ad latus
altaris quod reſpicit ad aquilonem. Scribitur etiā cum tau
in fine: quod denotat genus femininū. vt Gen̄.49. Pertin-
gens vſq; ad ſidonē. Pro quo hebrei legunt. Et latus eius ſi
ue regio vel plaga eius vſq; ad ſidonem. Exo.26. Ad occi-
Plaga. dentalem vero plagam tabernaculi facies ſex tabulas. Eſa.
14. Et ſedebo in mōte teſtamenti in laterib⁹ aquilonis. Po
Angulus. nitur etiam pro angulo. vt Exo.26. Et rurſum alias duas q̄
in angulis erigantur.

ירע ירע Iaraa. diſplicere. dure vel aſpere accipere. callide age-
Diſplicere re. malignari. affligere. vexare. inuidere. 1. Reg.8. Diſ-
plicuitq; ſermo in oculis ſamuelis. & in eo.18. Et diſplicuit
in oculis ei⁹ iſte ſermo. 1. Paralip.21. Diſplicuit aūt deo q
iuſſum erat. Gen̄.21. Dure accepit hoc Abraā. Pro quo he. Dure accipere.
le. Et diſplicuit verbum ſiue res nimis in oculis Abraam.
& in eodē. Non tibi videatur aſperū. pro quo hebrei legūt. Aſperum videri
Non diſpliceat in oculis tuis. & eſt ſenſus ſicut in littera no-
ſtra. & in eodē.38. Eo quod rem deteſtabilē fecerat. Deut.15
Neq; ages quipp iam callide in eius neceſſitatibus ſubleuā-
dis. Pro quo hebrei legunt. Neq; diſpliceat in oculis tuis cū
dederis ei. i. nec durum vel aſperum tibi videatur. Ponitur
etiam pro affligere ſiue vexare. 2. Reg.20. Nunc magis af- Affligere
flicturus eſt nos ſiba filius Bocri. Iob.20. Affligetur qui
relictus eſt in tabernaculo ſuo. Ps.105. Et vexatus eſt moy- Vexari.
ſes propter eos. Item ponitur pro inuidere. Deut.28. Inui Inuidere
debit fratri ſuo. & in eodem. Inuidebit viro ſuo. i. callide vl'
maligne aget contra eum. Ponitur etiā pro vlulare. vt Eſa-
15. Super hoc expediti Moab vlulabunt: anima eius vlula- Vlulare
bit ſibi. Vide etiā de hoc infra in dictiōe רוע Roa. Itē יריעה יריעה
Ieriaa. cortina. ſagum. Exo.26. Decem cortinas de byſſo rē
torta. & in eodem. Longitudo cortine vnius habebit vigin Cortina
ti octo cubitos. & in eodem. Facies & ſaga cilicina vndecim
& in eodem. Longitudo ſagi vnius habebit triginta cubi- Sagum
tos. Et quia cortine ſolebant fieri quandoq; ex pellib⁹: ideo
noſtra tranſlatio aliquando traduxit pellem pro cortina. vt
2. Reg.7. Et arca dei poſita ſit in medio pelliū. i. in medio Pellis.
cortinarum ex pellibus. Ps.103. Extendens celum ſicut pel
lem. Canti.1. Sicut pelles ſalomonis.

ירק Iarac. expuere. cōſpuer̄. Leuit.15. Si ſaliuā huiuſcemo ירק
di homo iecerit ſuper eum qui mundus eſt. Nu.12. Si Saliuā iacere.
pater eius expuiſſet in faciem ei⁹. Deut.25. Expuetq; in fa- Expuere.
ciem eius. & aliquando ſcribitur ſine iod. vt Iob.30. Et fa-
ciem meam conſpuere non verentur. Eſa.50. Faciem meā Conſpuere
non abſcondi ab increpantib⁹ & cōſpuentibus in me. & in- רוק
de רוק Roc. i. ſaliua. ſputum. Iob.7. Nec dimittis me vt glu Saliua
tiam ſaliuam meam. Item ירק Ierec aut ירק Iaroc. i. herba ירק
fenum. virens. olus. Gen̄.1. Vt habeant ad veſcendum. Pro
quo hebrei legunt. Oīs viridis herba ſiue omne olus herbe Viridis Olus.
ad veſcendum. ſ. ſit. & in eodem.9. Quaſi olera virentia tra
didi vobis omnia. Deut.11. Vbi iacto ſemine in hortorum
morē aque ducuntur irrigue. Pro quo hebrei legūt. Vbi ſe-
minabis ſemen tuum & irrigabis pede tuo ſicut hortū ole-
ris. Sed beatus Hieronymus tranſtulit ſenſum. 4. Reg.19.
Et virens herba tectorum. Iob.39. Et virentia queq; pqui-
rit. & inde ירקרק Ieracrac. i. viride ſiue pallidum. aut viror ירקרק
vel pallor. vt Leuit.13. Si alba vel ruffa macula fuerit infe- Virens
cta. Pro quo hebrei legunt. Si pallida vel ruffa macula
fuerit. & in eodem.14. Quaſi valliculas pallore ſiue rubo- Pallidum
re deformes. Ps.67. Et poſteriora dorſi eius in pallore au- Pallor
ri. Beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veri-
tatem tranſtulit. Et poſteriora eius in virore auri. & inde Viror.
ירקון Ieracon. i. pallor. & ponitur pro rubigine vel aurugi ירקון
ne. vt Deut.28. Ardore & eſtu & aere corrupto ac rubigine Rubigo
Hiere.30. Et conuerſe ſunt vniuerſe facies in auruginem. Aurugo.
Amos.4. Percuſſi vos vento vrente & aurugine. & ſimili-
ter aggei.2. vbi eadem verba habentur.

ירש Iaras. poſſidere. hereditare. acquirere. heredem eſſe. ירש
exterminare. diſperdere. expellere. delere. cōſumere.
vaſtare. depauperare. Gen̄.15. Et ecce vernaculus meus he
res me⁹ erit. ideſt hereditabit me. & in eodem. Nō erit hic
heres tuus: ſed qui egredietur de vtero tuo ipſum habebis Hereditare Heredē eē.
heredem. Pro quo hebrei legunt. Ipſe hereditabit te. & in
eodē.21. Non em̄ erit heres filius ancille. Nu.13. Aſcenda-
mus & poſſideamus terram. & in eo.14. Et ſemen ei⁹ poſſi
debit eā. Deut.4. Et ingrediēs poſſideas terrā. & in eo.12.

© Biblioteca Nacional de España

Gentes ad quas ingredieris poſſidendas. Et in eo. Et poſſe-
Poſſider. deris eas atq; habitaueris in terra earũ. & in eo. 18. Gentes
iſte quarũ tu poſſidebis terrã. Et in eo. 19. Et poſſederis
eam habitaueriſq; in vrbibus eius. & in eo. Quam dñs de
us tuus daturus eſt tibi in poſeſſionẽ. Et in eo. 26. Quam
dñs deus tuus tibi daturus eſt poſſidendam & obtinueris
eam. i. poſſederis. Et in eo. 33. Mare & meridiem poſſide-
bit. Ioſ. 1. Ad poſſidendam terram quam dñs deus noſter
daturus eſt nobis. Et in eo. 13. Que necdum ſorte diuiſa
eſt. pro quo he. le. Que necdũ poſeſſa ẽ. Iudi. 11. Et tu vis
poſſidere terrã eius. Et ĩ eo. Nõne ea que poſſedit chamos
deus tuus tibi iure debentur: que aũt dñs deus noſter vi-
ctor obtinuit in noſtrã cedẽt poſſeſſionẽ. pro quo he. le. nõ
ne quod poſſidere te fecit chamos deus tuus illud poſſide-
bis: & oẽ quod poſſidere fecit ſiue oẽs quos eiecit vel expu
lit dominus deus noſter a facie noſtra illud poſſidebimus
Eſdre. 9: Et heredes habeatis filios veſtros. 1. Paralip. 28.
Vt poſſideatis terram bonam. Ps. 36. Iuſti autem heredita
Hereditar. bũt terrã. Et in eo. Manſueti autem hereditabunt terram.
Eſa. 65. Et hereditabũt eã electi mei. Hiere. 49. Cur igitur
hereditate poſſedit Melchom gad. Et ĩ eo. Et poſſidebit iſ
rael poſſeſſores ſuos. Oſee. 9. vrtica hereditabit eos. Ab-
die. 1. Et hereditabunt hi qui ad auſtrum ſunt mõtẽ Eſau.
Et in eo. Et poſſidebit domus iacob eos qui ſe poſſederãt.
i. poſſeſſores ſuos. vbi ponitur verbum & nomen ab eo de
riuatũ. Et in eodem. Et poſſidebunt regionem ephraim.
Zach. 9. Ecce dñs poſſidebit eã. Et aliqñ ſcribitur ſine iod
vt in aliquibus locis predictis. Deut. 2. Incipe poſſidere. 3.
יוֹרֵשׁ Reg. 21. Surge poſſide vineã Naboth. Inde יוֹרֵשׁ Iores. i.
Heres. heres. poſſeſſor. vt Hiere. 49. An heres non eſt ei. Mich. 1
יְרֵשָׁה Adhuc heredẽ adducã tibi. & inde יְרֵשָׁה Ireſa. ſiue יְרֻשָּׁה
Ieruſa. i. hereditas. poſſeſſio. Nu. 24. Et erit idumea poſ-
Poſſeſſio. ſeſſio eius. Et ĩ eo. Hereditas ſeir cedet inimicis ſuis. Deut.
2. Quia in poſſeſſionẽ eſau dedi mõtẽ ſeir. & in eo. Quia
Hereditas filiis loth tradidi eam in poſſeſſionem. Ps. 60. Dediſti here
מוֹרָשׁ ditatem timentibus nomen tuum. & aliquando ſcribitur
cum mem in principio & dicitur מוֹרָשׁ Moras. ideſt poſſeſ
Poſſeſſio. ſio. vt Eſa. 14. Ponam eam in poſſeſſionem ericii. Et inde
מוֹרָשָׁה מוֹרָשָׁה Moraſa. ſiue מוֹרֶשֶׁת moreſeth. i. hereditas. poſſeſſio
Hereditas Deut. 33. Hereditatem multitudinis Iacob. Mich. 1. Propte
rea dabit emiſſarios ſuper hereditatem geth. ſignificat eti
am predicta dictio יָרַשׁ Iaras. exterminare. ſiue diſperde-
re vel delere. aut expellere. vel conſumere. ſiue vaſtare. Et
tunc communiter eſt verbum tertie coniugatiõis. Exo. 15.
Diſpdere. Interficiet eos manus mea. i. diſpdet vel exterminabit eos
manus mea. & in eo. 34. Cum enim tulero gentes a facie
tua. i. cũ exterminauero vel expulero gẽtes a facie tua. Nu.
Cõſumere. 14. Feriam igitur eos peſtilentia atq; conſumã. Et in eo.
33. Diſperdite cunctos habitatores terre illius. Et in eodẽ.
Extermina re. Sin autem nolueritis interficere habitatores terre. i. exter-
minare vel conſumere. Deut. 2. quibus expulſis atq; dele-
Expellere. tis. & in eo. Et fecit illos habitare pro eis. pro quo hebrei le
Delere. gunt. Et expulerunt eos & habitauerunt pro eis. Et in eo.
7. quomodo potero delere eas. Et in eo. 9. qui cõterat eos
& deleat atq; diſperdat velociter. Et in eodem. Sed quia il-
Vaſtare le egerunt impie introeunte te delete ſunt. Et in eodẽ. 28.
Et fruges terre tue rubigo conſumet. Ioſ. 8. Et vaſtabitis
ciuitatem. Iudi. 1. Nec potuit delere habitatores vallis ben
iamin. Et in eo. qui deleuit ex ea tres filios enach. Iob. 13.
& conſumere me vis peccatis adoleſcentie mee. Ponitur ẽt
Extrahere pro extrahere. vt in eo. 20. De vẽtre eius extrahet eas de-
Torquere us. Ponitur etiam pro torquere. vt in eodem. 17. Torquen
tes cor meum. Item ſignificat depauperare vel pauperẽ
facere. Gẽ. 45. Ne & tu pereas & omnis domus tua. Pro
quo he. le. Ne depaupereris tu et omnis dom⁹ tua. i. ne pau Depaupe-rare.
pertate vel inopia pereas. 1. Reg. 2. Dominus pauperẽ fa-
cit & ditat. Iudi. 14. An idcirco vocaſtis nos ad nuptias vt Expoliar.
expoliaretis nos. pro quo hebrei legunt. vt depauperaretis
nos. ideſt vt faceretis nos pauperes. Alii vero ſecundũ pri-
mam ſignificationem legũt ſic ſcilicet vt hereditaretis nos
ideſt vt quaſi iure hereditario expoliaretis nos. Prouer. 30
Aut paupertate compulſus furer. pro quo hebrei legũt. ne
depauperer & furer. Inde רָשׁ Ras. i. pauper. p̃s. 81. & humi רָשׁ
lem & pauperem iuſtificate. De quo vide infra in dictione Pauper.
רוֹשׁ Ros. Inde תִּירוֹשׁ Thiros. ideſt vinum. Gẽ. 27. Frumẽ תִּירוֹשׁ
to & vino ſtabiliui eum. Deut. 7. Frumento tuo atq; vinde Vinum
mie. Pro quo hebrei legunt. frumento tuo & vino tuo. & ĩ
eodem. 11. vt colligatis frumentum & vinum & oleũ. Oſee.
2. & hec neſciuit quia ego dedi ei frumentum & vinũ. Po-
nitur etiam pro grano vue de quo vinũ exprimitur. Eſa.
65. Quomodo ſi inueniatur granum in botro. Granum.

יֵשׁ, Ies eſt. verbũ ſuſtantiuum tertie perſone. De quo vide יֵשׁ
infra in dictione יָשָׁה Iaſa.

יָשֵׁשׁ, Iaſes. ſiue יָשִׁישׁ Iaſis. ſenex. antiquus. longeuus. de
crepitus. 2. Paralip. 36. Non eſt miſertus adoleſcen- יָשֵׁשׁ
tis & virginis & ſenis nec decrepiti quidem. vbi ponitur p Decrepit⁹
decrepito. Iob. 11. Et ſenes & antiqui ſunt in nobis. Quod Antiquus
in hebreo legitur in numero ſingulari. Et in plu. יְשִׁישִׁים. יְשִׁישִׁים
vt in eo. 12. In antiquis eſt ſapientia. Et in eo. 32. Iunior ſũ Antiqui.
tempore: vos autem antiquiores. Et poteſt deriuari a pre-
dicta dictione יֵשׁ Ies que ſignificat eſt. eo quod diu eſt: &
longe durat.

יָשַׁב, Iaſab. Habitare. ſedere. manere. ſtare. expectare. mo- יָשַׁב
rari. collocare. ducere. Gẽ. 4. Et habitauit profugus Habitare.
in terra. Et in eodem. 13. Et nequibant habitare communi
ter. Et in eo. Abram habitauit in terra canaam: loth vero
moratus eſt in oppidis que erant circa iordanẽ. Et in eodẽ Morari.
19. Timuerat enim habitare in ſegor. Et in eo. 25. Iacob
aũt vir ſimplex habitabat in tabernaculis. Et in eo. 35. Et
aſcende bethel & habita ibi. Et in eo. 45. Et habitabis ĩ ter
ra geſen. Leuit. 23. Et habitabis in vmbraculis ſeptem die
bus. Nu. 13. Amalech habitat in meridie. Et in eo. Canane-
us vero moratur iuxta mare. Deut. 12. Et habitabitis in ter
ra. Et in eo. 25. Quando habitauerĩt fratres ſimul. z. Reg.
5. Reuertere & habita cũ rege. p̃s. z1. Tu autem in ſancto
habitas. Ps. 83. Beati qui habitant in domo tua domine.
Ps. 1zz. qui habitas in celis. Ps. 131. Hic habitabo quoniam
elegi eam. Ps. 139. Habitabunt recti cum vultu tuo. Eſa. 5.
Nunquid habitabitis vos ſoli in medio terre. Et in eo. 13.
Non habitabitur vſq; in finem. Et in eo. 44. Qui dico ie
ruſalem habitaberis. Hiere. 17. In terra ſalſuginis & inha-
bitabili. pro quo he. le. in terra ſalſuginis que non habita-
tur. Et in eo. zz. vrbes inhabitabuntur. Et in eo. 4z. Non Inhabitar
habitabimus in terra iſta. Thren. 1. Habitauit inter gẽtes.
Ezech. z6. Quomodo periſti que habitas in mari. Et ĩ eo.
Sicut ciuitates que non habitantur. Et aliquando ſcribitur
ſine iod vt in aliquibus locis predictis. Significat etiam ſe
dere. vt Gẽ. z1. Seditq; e regione procul. Et in eo. 31. Ab- Sedere.
ſcondit idola ſubter ſtramenta cameli & ſedit deſuper. Et
in eodem. 43. Sederunt coram eo. Et in eo. 49. Sedit in
forti arcus eius. Exo. z. Et ſedit iuxta puteum. Exo. 16. quã
do ſedebamus ſuper ollas carnium. Leuit. 15. Et vbicunq;
ſederit. Nu. 3z. Et vos hic ſedebitis. Deut. 1. Sediſtis ergo in
cadeſbarne multo tempore. 1. Reg. 4. Heli ſedebat ſuper
ſellam. Et in eo. zo. Et ego ex more ſedere ſoleo iuxta re-
gem. Et in eodem. & ſedebis iuxta lapidem cui nomen eſt

© Biblioteca Nacional de España

Azel.Et in eo. Et ſedit rex ad comedendũ panem. ps.1.&
in cathedra peſtilentie nõ ſedit.ps.28 . Et ſedebit dñs rex
in eternũ.ps.109.Sede a dextris meis.ps.131. Sedebunt ſu
per ſedem tuã. Eſa.14.Et ſedebo in mõte teſtamẽti. Itẽ ſi-
Manere. gnificat manere.vel quieſcere.vt Geñ.19.Et manſit ĩ mõ
te.Et in eo.Et manſit in ſpelunca.Leuit. 12. Sed manebit
triginta tribus diebus.Et in eo.23.Omnis qui de genere
eſt iſrael manebit in tabernaculis.Nu.20.Et manſit popu-
lus in cades.Ioſ.5.Manſerunt in eodem caſtrorũ loco . 1.
Reg.1.Et maneat ibi iugiter.Ruth.2. Et nec ad momentũ
quidẽ domũ reuerſa eſt.Pro quo he . le. Modicum quidem
Quieſcere manet vel quieſcit in domo.vel ſic. Hec habitatio eius in
domo modica eſt.Eſa.30.Supbia tantũ eſt quieſce. Hiere.
42.Si quieſcẽtes manſeritis in terra hac. Itẽ ſignificat ex-
Expectare pectare vel preſtolari aut morari.Exo.24 . Expectate hic
preſtolari. Morari. donec reuertamur ad vos.Iudi.6.Ego preſtolabor aduen
tũ tuum.2.Reg.19.Cum moraretur ĩ caſtris.Eſter.2 . mar
הוֹשִׁיב docheus morabatur ad ianuã regis.Et inde verbũ tertie cõ
iugationis הוֹשִׁיב Hoſib:quod ſignificat Habitare facere.
Habitare facere. ſedere facere:aut collocare.Geñ.47 . In optimo loco fac
eos habitare.Et in eo.Ioſeph vero patri & fratribus dedit
poſſeſſionem in egypto.pro quo he.le.Et habitare fecit io
ſeph patrẽ ſuũ & fratres ſuos & dedit eis poſſeſſionem in
Sedere facere. terra egypti.3.Reg.21 . Et ſedere facite nabot inter pri-
mos populi.Et in eo.Et ſubmittite duos viros filios Belial
pro quo he.le.Et ſedere facite duos viros filios Belial. Et ĩ
eo.Et ſedere fecerũt Nabot inter primos populi. Ps.67.
Collocare Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo .Ps.112.vt
collocet eũ cũ principibus.Et in eo.Qui habitare facit ſte
rilem in domo.Hiere.32.Et reducam eos ad locum iſtum
& habitare eos faciam confidenter.Ezech .25 . Et colloca-
bunt caulas ſuas in te.Item ponitur pro ducere.ſ.vxorem.
Ducere. Eſdre.10.Qui duxerunt vxores alienigenas.i. habitare e-
as fecerunt ſecum.Et in eodem. Omnes viri qui duxerunt
vxores alienigenas.Nee.13.Sed & in diebus illis vidi iude
os ducentes vxores.Ponitur etiam pro reducere.2.Reg.15
Reducere. Si reduxerit me dominus. Pro quo hebrei legunt .ſi redu-
יוֹשֵׁב cens reduxerit me dominus.Inde. יוֹשֵׁב Ioſeb.ideſt habita
tor ſiue habitans.vel ſedens.Geñ.25.Iacob autem vir ſim-
Habitans. Habitator. plex habitans in tabernaculis.Exo. 15 . Dolores obtinue-
runt habitatores philiſtiim.Et in eo . obriguerunt omnes
Sedens. habitatores canaan.Ps.16.Sicut catulus leonis habitans in
abditis.ps.106.ſedentes in tenebris & in vmbra mortis. E
ſa.6. Vidi dominũ ſedentem ſuper ſoliũ. Et in eo.10. Noli
שֶׁבֶת timere popule meus habitator ſion.& inde שֶׁבֶת ſebeth .i.
habitatio vel ſeſſio:aut ſedes:vel cathedra.vt.2.Reg.23.da
Sedens. uid ſedens in cathedra ſapientiſſimus.Et ſupra in eo.Com
burentur vſq; ad nihilum.pro quo hebrei legunt. Combu
Habitatio. rentur in habitatione vel in ſeſſione.ideſt in loco vbi ſunt.
Poteſt etiam deriuari a dictione שַׁבָּת ſabath que ſignificat
Ceſſare. ceſſare vel deſinere.quaſi dicat.vſquequo ceſſent vel deſi-
nant eſſe.& erit ſenſus ſicut in littera noſtra.ps.138.Tu co-
Seſſio. gnouiſti ſeſſionem meam.Hiere. 9. Habitatio tua in me-
ſolium. dio idoli.Threñ.3.Seſſionem eorũ & reſurrectionẽ eorũ vi
מוֹשָׁב de.Amos.6.Et appropiquatis ſolio iniquitatis. Inde מוֹשָׁב
Moſab.i.habitatio.ſeſſio.cathedra.ſedes.Leuit.25.Qui vẽ
Habitatio. diderit domum intra vrbis muros.pro quo he.le.Qui vẽ-
diderit domum habitationis intra vrbem muratam.4.Re
gũ.2.Ecce habitatio vrbis huius optima eſt.ps.131 . Elegit
eã in habitationẽ ſibi.Ponitur ẽt ꝑ ſede vel cathedra aut
Seſſio. ſeſſiõe.1.Reg.20.Requiretur enĩ ſeſſio tua.& in eo. Cumq;
Chatedra. ſediſſet rex ſup cathedrã ſuã.ps.1.Et in cathedra peſtilẽtie
Cognatio. nõ ſedit.ponitur ẽt ꝑ cognatiõe.1.Reg.9 . oĩs vero cogna-
tio dom⁹ ſibe ſeruiebat mephiboſeth.pro quo he.le.oĩs ha
bitatio dom⁹ ſibe.i.oẽs qui habitabãt in domo eius. Et in
מוֹשָׁבוֹת plu.מוֹשָׁבוֹת Moſboth.Exo.12.In cũctis habitaculis veſtris Habitacula.
נוֹשֶׁבֶת edetis azyma.Et inde נוֹשֶׁבֶת Noſebeth.i.habitabilis in ge
nere feminino.vt Exo.16.Donec venirent in terrã habita-
bilem.&inde תּוֹשָׁב Thoſab.i. inquilinus ſiue colonus . vt habitabilis תּוֹשָׁב
Leuit. 22. Inquilinus ſacerdotis & mercenarius nõ veſce-
tur ex eis.Et in eo.25.ſed quaſi mercenarius & colon⁹ erit Inquilin⁹ Colonus.
tecũ.Ponitur ẽt pro peregrino vel aduena.vt Geñ.23. Ad-
uena ſum & peregrinus apud vos.Exo.12. Aduena & mer peregrin⁹. Aduena.
cenarius non comedet ex eo.Et in eo.25.Et ſuſceperis eũ
quaſi aduenam & peregrinum.

יֵשׁ Iaſa.Eſt.erat.eſſet.fuiſſet.ſiue illud quod eſt.eſt enim יֵשׁ
verbũ ſubſtantiuum tertie pſone. & ſcribitur ſine he
& dicitur יֵשׁ Ies.Exo.17.Eſt ne deus in nobis an non:Nu. יֵשׁ
9.Quotquot diebus fuiſſet nubes ſup tabernaculũ .ꝑ quo Eſt. Erat.
he.le.Et erat.i.eueniebat qđ erat diebus numeri ſup taber
naculũ.Et in eo.Et ſi fuiſſet nubes a veſpere vſq; mane.4. Fuiſſet.
Reg.10.Nũquid eſt cor tuũ rectũ.Et in eo . Et ait Ionadab Eſſet.
eſt.Iob.16.vtinã eſſet aĩa veſtra pro aĩa mea.ps.7.ſi eſt ini
quitas in manibus meis.Prouer.11 . Alii diuidunt propria
& ditiores fiũt.pro quo he.le.Eſt qui diſperſit vel qui di-
uidit & additur amplius.& eſt ſenſus ſicut in littera noſtra.
Et in eo.14.Eſt via que videtur hoĩ recta . & qñ cõponitur
cũ pronominibus tũc eſt ſecũde vel tertie perſone. vt Geñ.
24.ſi direxiſti viã meã.pro quo hebrei legunt.ſi es tu diri
gens viam meam.Et in eo.ſi facitis miſericordiam & veri
tatem cum domino meo.pro quo he.le.ſi eſtis vos facien-
tes miſericordiam & veritatem cũ dño meo . Deut. 29.ſed
cunctis preſentibus & abſentibus.pro quo he. le . ſed cum
eo qui eſt hic nobiſcum ſtãte hodie corã dño deo noſtro &
cũ eo qui non eſt nobiſcum hodie.ſed beatus hieronymus
trãſtulit ſenſum.ſignificat ẽt יֵשׁ Ies illud quod eſt ſiue ali-
quid.vt Prouer. 8 . Vt ditem diligẽtes me.pro quo he.le.vt
hereditare faciam vel poſſidere faciam diligentes me eſt.
i.illud quod eſt ſiue aliquid.& inde תּוּשִׁיָּה Thuſiia. i . illud Illud qđ e תּוּשִׁיָּה
quod eſt.Et dicunt hebrei ꝙ ſignificat ſapientiam vel legẽ
aut fortitudinẽ.Eo quod ꝓprie dicũtur eſſe & exiſtere.Bea
tus vero hieronymus varie tranſtulit.Nã aliqñ traduxit ſa-
pientiã vel prudẽtiã.vt Iob.12 . Apud ipſum eſt fortitudo Sapientia Prudẽtia.
& ſapientia.Et in eo.26.Et prudentiã tuã oſtẽdiſti pluri-
mam.In alio vero loco traduxit ſalutem.Prouer. 2. Cuſto-
dict rectorum ſalutem.Mich.6.Et ſalus erit omnibus timẽ ſalus.
tibus nomen eius.item tranſtulit equitatem vel iuſtitiam .
vt Prouer.8.Meum eſt conſilium & equitas.Eſa.28.Et ma Equitas.
gnificaret iuſtitiam.Item tranſtulit legem.vt Iob.11.Et qđ Iuſtitia.
multiplex ſit lex eius.Prouer.3.Cuſtodi legem meam atq; Lex.
conſilium.Item ponitur pro neceſſariis.ideſt cognatis vel Neceſſarii.
amicis.vt Iob.6. Neceſſarii quoq; mei receſſerunt a me.
Sed in hebreo in predicto loco ponitur verbum ſingula-
ris numeri ſcilicet receſſit a me.vnde hebrei legunt .Et ſa-
pientia vel prudentia receſſit a me.ſignificat etiam illđ qđ
ſapienter vel prudenter excogitatur.Iob.5.Ne poſſint im
plere manus eius quod ceperant.pro quo in hebreo habe qđ ceperãt
tur.Et non facient manus eius תּוּשִׁיָּה Thuſiia.ideſt illud qđ
excogitauerant.Alii vero legunt.Et non facient manus ei⁹ Efficacia.
efficaciam.Item ponitur pro tempore.Prouer.18 . In om- Tempus.
ni tempore erit exprobrabilis.Item põitur pro valide.Iob Valide.
30.Et quaſi ſuper ventum ponẽs eliſiſti me valide. יָשַׁח

יָשַׁח Iaſach.humiliare.incuruare.Eſa.2 . Et incuruauit ſe Incuruare. Humiliare
homo.Et in eodem.Et humiliabitur altitudo virorũ.
Eſa.51.Qui dixerunt anime tue incuruare vt tranſeamus. יֶשַׁח
Et inde nomen יֶשַׁח iaſach . ideſt incuruatio . humiliatio.

© Biblioteca Nacional de España

Hũiliatio. שַׁחַת Fouea.
Michee.6.Et humiliatio tua in medio tui.& inde שַׁחַת Sa=
chath.ideſt fouea.Ps.93.Donec fodiatur peccatori fouea.
Et de hoc vide infra in dictione שׁוּחַ Sóach. & in dictione
שַׁחַת Sachath.

יָשַׁט Tẽdere. Extendere
יָשַׁט, Iaſat.Extendere.tendere.porrigere. Eſter.4.Niſi
forte rex auream virgam ad eum tetenderit.Et in eo
dem.5.Et extendit contra eam virgam auream.

יָשַׁם In ſolitu= dinẽ redi gere. Deſſolare.
יָשַׁם, Iaſam.deſolare.In ſolitudinẽ redigere. diſſipare.de
moliri.vt Geñ.47.Ne pereunte cultore redigatur
terra in ſolitudinem.Nu.21.Laſſi peruenerunt in iophe.
Pro quo hebrei legunt. Et deſſolauimus eos vſq; nophe
Poteſt etiam legi ſic. Et femine ſiue mulieres vſq; nophe.
ideſt laſſi quaſi mulieres venerunt vſq; nophe.Et eſt idem
cum littera noſtra.Nam dictio hebraica נָשִׁים Naſim que
ibi ponitur poteſt eſſe verbum prime perſone pluralis nu
meri a ſupradicta dictione deriuatum. & poteſt etiam eſſe
nomen quod communiter ſignificat mulieres. Hiere. 49.
Et niſi diſſipauerint cum eis habitacula eorum. Ezech.6.
Diſſipare. Demoliri.
Et excelſa demolientur & diſſipabuntur.& in eo.12.vt de=
ſoletur terra a multitudine ſua.& in eo.19. Et deſolata eſt
terra & plenitudo eius.& de hoc vide infra in dictione שָׁמַם
יְשִׁימוֹן Solitudo. Deſertum.
ſamam.Inde יְשִׁימוֹן Ieſimon.i.ſolitudo.deſertum. Deut.
32.In loco horroris & vaſte ſolitudinis. p̃s.67.Cum per=
tranſieris in deſerto.Ps.106.Errauerunt in ſolitudine in
deſerta via.

יָשַׁן Dormire.
יָשַׁן, Iaſan.dormire.dormitare.ſoporatum eſſe.quieſcere.
requieſcere.Inueterare.vetus eſſe.Geñ.41.Rurſũ dor
miuit & vidit alterũ ſomniũ.Iudi.16.Dormire eũ fecit ſu=
per genua ſua.Iob.13.Et ſomno meo requieſcerem.p̃s.3.
Soporatũ eſſe.
Ego dormiui & ſoporatus ſum. p̃s.43.Quare obdormis
Ps.77.Et excitatus eſt tanq̃ dormiens dñs. Ps.120.Ecce
non dormitabit neq; dormiet qui cuſtodit iſrael. Prouer.
4.Non enim dormient niſi cum malefecerint. Eccľs.5.
Saturitas diuitis non ſinit eum dormire.Canti.5.Ego dor
mio & cor meũ vigilat.Hiere.51.Et dormiẽt ſomniũ ſem
piternũ.Ezech.34.Securi dormient in ſaltibus. Ponitur
Reqeſcere שֵׁנָה
ẽt p̃ quieſcere vel requieſcere.vt.Ps.4.In pace in idipſum
dormiam & requieſcam.Inde שֵׁנָה Sena.ſiue שְׁנַת Senath.
ideſt ſomnus.dormitio.ſopor.vt Geñ.28.Cumq; euigilaſ
Somnus.
ſet iacob de ſomno.Ps.75. Dormierunt ſomnum ſuum.
Ps.131.Si dedero ſomnũ oculis meis.Prouer. 20.Noli di=
ligere ſomnum.Eccľs.5.Dulcis eſt ſomnus operãtis. Hie=
re.51.Et dormient ſomnum ſempiternum.Dañ.2.Et ſom
nus eius fugit ab eo.Et aliq̃n ſcribitur cũ aleph in fine lo=
co he.vt p̃s.126.Cum dederit dilectis ſuis ſomnum. Item
יָשָׁן Vetus.
יָשָׁן Iaſan.i.vetus ſiue vetuſtum.Leuit.25.Et comedetis ve
teres fruges.Et in eodem.Donec noua naſcantur edetis ve
tera.Et in eo.26.Et vetera nouis ſupuenientibus proiicie
נוֹשָׁן Vetuſtiſſi= mum.
tis.Scribitur ẽt cũ nũ in principio & dicitur נוֹשָׁן Noſan.vt
in eo.Comedetis vetuſtiſſima veterum.Et in genere femi
נוֹשֶׁנֶת vetuſtiſſĩa.
nino נוֹשֶׁנֶת Noſéneth cum tau in fine. vt Leuit.13. Lepra
vetuſtiſſima iudicabitur.& inde verbum paſſiuum נוֹשַׁן no
נוֹשַׁן Inuetera= tum eſſe.
ſan.ideſt inueteratum eſſe ſiue antiquũ eẽ.Deut.4. Et mo
rati fueritis in terra.pro quo hebrei legunt. Et inueterati
fueritis ſiue antiqui facti fueritis in terra.

יָשַׁע Liberare. Eruere. Saluare.
יָשַׁע, Iaſaa.ſaluare.ſaluum facere.liberare.eruere.Exo.14
Liberauitq; dominus in die illo iſrael.Nu.10.Vt erua
mini de manibus inimicorum veſtrorum.Deut.33.Popu=
le qui ſaluabitur in domino.1.Reg.10. Qui ſolus ſaluauit
vos de vniuerſis malis.Et in eodem.14.Quia non eſt do=
mino difficile ſaluare vel in multis vel in paucis. Et in eo.
25.Et ſaluauit manũ tuã tibi.4.Re.6.ſalua me dñe mi rex
qui ait nõ te ſaluet dñs: vnde te poſſũ ſaluare.p̃s.17.Qm̃

Saluũ facere.
ſaluũ fecit dñs xp̃m ſuũ.p̃s.21.Salua me ex ore leonis. Ps.
27.Saluũ fac populũ tuũ.Ps.32.Non ſaluatur rex per mľ=
tam virtutem.Ps.67.Deus noſter deus ſaluos faciendi. Ps.
79.Et oſtẽde faciẽ tuã & ſalui erimus. Ps.105.Saluos fac
nos dñe deus noſter.Ps.117.o dñe ſaluum me fac. pro quo
beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit. Ob
הוֹשִׁיעָה נָּא Oſana. Salua obſecro.
ſecro dñe:ſalua obſecro.&ponitur ibi in hebreo הוֹשִׁיעָה נָּא
Hoſiaana.Pro quo oſana canit Eccľia.& ſũt in hebreo due
dictiones.ſ.הוֹשִׁיעָה Hoſiaa.Quod ẽ verbũ imperatiui mo
di.i.ſalua vel ſaluũ fac.& נָא Na.Quod eſt dictio deprecati
ua.i.obſecro.Ps.137.Et ſaluũ me fecit dextera tua. Eſa.45
Iſrael ſaluatus eſt in dño ſalute eterna.Et in eo.49.Et fili=
os tuos ego ſaluabo.Hiere.23.In diebus illis ſaluabitur Iu
da.Et ĩ eo.31.ſalua dñe populũ tuũ. Oſee.1. Et ſaluabo eos
יֶשַׁע Salus.
in dño deo ſuo:& non ſaluabo eos in arcu & gladio. & ĩde
יֶשַׁע Ieſaa.i. Salus.ſaluatio.ſalutare.2.Reg.23. Cuncta eñ
ſalus mea & omnis voluntas.p̃s.17.Et cornu ſalutis mee.
p̃s.26.Dñs illuminatio mea & ſalus mea.p̃s.50.Redde mi
Salutare.
hi letitiam ſalutaris tui.p̃s.84.Et ſalutare tuum da nobis.
Eſa.61.Quia induit me veſtimẽtis ſalutis. Abach.3. Egreſ
ſus es in ſalutem populi tui:in ſalutẽ cũ xp̃o tuo. Scribitur
יְשׁוּעָה Salus. Saluatio. Salutare.
ẽt cũ vau in medio & he in fine & dicitur יְשׁוּעָה Ieſuaa. vt
p̃s.3.Dñi eſt ſalus.p̃s.32.Fallax equus ad ſalutẽ.p̃s.117. Et
factus es mihi in ſalutẽ. Abach.3. Quadrige tue ſaluatio.
Scribitur ẽt cũ tau in fine loco he.vt Geñ.49. Salutare tu
um expecto dñe.Ps.34. Dic anime mee ſalus tua ego ſũ.
Eſa.52.Et videbũt oẽs fines terre ſalutare dei nr̃i.& in plu
יְשׁוּעוֹת ſaluatiões
rali.יְשׁוּעוֹת Ieſuooth.vt.p̃s.27.Et p̃tector ſaluationũ xp̃i
ſui eſt.Et aliq̃n ſcribitur cũ tau in principio loco iod & di=
תְּשׁוּעָה ſalus.
citur.תְּשׁוּעָה Theſuaa.vt.2.Reg.23.Fecitq; dñs ſalutẽ ma=
gnã.p̃s.36.Salus aũt iuſtorũ a dño.p̃s.59. Et vana ſal9 ho
minis.p̃s.143.Qui das ſalutem regibus.prouer.11. Salus
aũt vbi multa cõſilia.& in eo.21.dñs aũt ſalutẽ tribuit. Et a
liq̃n ſcribitur cum mem in principio.vt Ezech.16. & aqua
מוֹשִׁיעַ ſaluator.
non es lota in ſalutem.& inde מוֹשִׁיעַ Moſiaa.ideſt ſaluator:
vel ſaluãs.vt Iudi.3.Qui ſuſcitauit eis ſaluatorem. Eſa.19.
Et mittet eis ſaluatorẽ & p̃pugnatorẽ.Et in eo.43. & ſal=
uator nõ eſt abſq; me.Et in eo.63.& factus eſt eis ſaluator.
מוֹשִׁיעִים ſaluatores
Et in plurali. מוֹשִׁיעִים Moſiim. Nee.9. dediſti eis ſalua=
tores. Et inde deriuatur ſacratiſſimum nomen ieſus.
יְהוֹשֻׁעַ Ieſus
Quod hebraice dicitur יְהוֹשֻׁעַ Iehoſũaa. Zach.3. Et o=
ſtendit mihi dominus ieſum ſacerdotem magnum. Et
in eodem.Quia ecce lapis quem dedi coram ieſu.& inter=
ſaluator.
pretatur ſaluator.Matthei.1.Et vocabis nomen eius ieſũ:
ipſe enim ſaluum faciet populum ſuum a peccatis eorum.

יָשְׁפֵה Iaſpis. Berillus.
יָשְׁפֵה, Iaſpe.hyaſpis. lapis precioſus ſecundum hebreos.
Vnde ab hebreo habuit originem.Sed Beatus hie=
ronymus tranſtulit Beryllus. Exo.28. In quarto chry
ſolithus onychinus beryllus.Ezech.28.Chryſolithus & o
nix & beryllus.

יָשַׁר Placere.
יָשַׁר, Iaſar. placere. Rectum eſſe.dirigere. in directum
ire. Nume.23. Si forte placeat deo: vt inde male=
dicas eis. Iudi.14. Quia placuit oculis meis. Et in eo=
dem.Deſcenditq; & locutus eſt mulieri que placuerat o=
culis eius.1.Regum.18.Placuit ſermo in oculis Dauid.3.
Regum.9.Et non placuerunt ei.1.Paralipo.12. placuerat
enim ſermo omni populo. 2.Paralipo.32. Et auertit eas
ſubter ad occidentem vrbis Dauid. Pro quo hebrei le=
gunt. Et direxit eas. Hiere.18. Sicut placuerat in oculis
eius vt faceret.& in eodem.27.Et dedi eam ei qui placuit
in oculis meis.Item ſignificat rectum eſſe vel in directum
Idirectum ire.
ire.vt.1.Regum.6. Ibant autem in directum vacce. Ps.
32. Quia rectum eſt verbum domini. Item ſignificat

© Biblioteca Nacional de España

Dirigere. dirigere. Ps. 5. Dirige in conſpectu tuo viam meã. p̄s. 118.
Propterea ad oĩa mandata tua dirigebar. Prouer. 3. Et ipſe
diriget greſſus tuos. Et in eo. Et palpebre tue precedãt greſ
ſus tuos. pro quo he. le. Et palpebre tue dirigant cõtra te vl'
ante te aut corã te. Et in eo. 9. Et pergentes in itinere ſuo. ꝓ
quo he. le. Et dirigentes itinera ſua. Eſa. 40. Rectas facite
Rectũ facere. in ſolitudine ſemitas dei noſtri. Ponitur ẽt pro humiliare.
Humiliare. vt in eo. 45. Et glorioſos terre humiliabo. Hebrei tamẽ in
predicto loco legunt. Et diſtorta vel aſpera rectificabo. i.
יָשָׁר recta faciam ea. Inde יָשָׁר Iaſar. i. rectus: ſiue rectitudo. aut
Rectum. equitas. Iudi. 21. Vnuſquiſq; quod ſibi rectum videbatur
Rectus hoc faciebat. Iob. 1. erat vir ille ſimplex & rectus. Et in eo.
Equitas. 23. Proponat equitatem contra me. p̄s. 10. Equitatem vi-
Recta. dit vultus eius. Ps. 24. Dulcis & rectus dñs. Prouer. 29. A-
יְשָׁרִים bominatur eos qui in via recta ſunt. & in plu. יְשָׁרִים Ieſa-
Recti. rim. vt. p̄s. 18. Iuſtitie dñi recte. p̄s. 32. Rectos decet collau-
Recte. datio. Ps. 48. Et dominabũtur eorum iuſti in matutino. i.
יֹשֶׁר dñabuntur eorũ recti. Oſee. 14. Quia recte vie dñi. Inde
Equitas. יֹשֶׁר Ioſer. i. rectitudo ſiue equitas. Deut. 9. Neq; enim pro
pter iuſtitias tuas & equitatem cordis tui. Iob. 32. Simpli-
ci corde meo ſermones mei. pro quo he. le. Rectitudine ſi-
ue equitate cordis mei ſermones mei. Prouer. 2. Qui reli
quunt iter rectũ. pro quo he. le. Qui relinquunt itinera re
Rectitudo ctitudinis. Et in eo. 4. Ducã te per ſemitam equitatis. Et a
מִישׁוֹר liquando ſcribitur cum mem in principio & dicitur מִישׁוֹר
Equitas. Miſor. p̄s. 44. Virga equitatis virga regni tui. Eſa. 40. &
Directum erũt praua in directa. Malach. 2. In pace & equitate ambu-
מֵישָׁרִים lauit. & in plu. מֵישָׁרִים Meſarim. Ps. 16. Oculi tui videant
Equitates equitates. Prouer. 1. Iuſtitiam & iudiciũ & equitates. Poni-
Recti. tur ẽt ꝓ rectis. Canti. 1. Recti diligunt te. Ponitur ẽt מֵישָׁרִים
Meſarim in noſtra tranſlatione pro blando. Prouer. 23. In
Blande. greditur blande. Quod hebrei exponunt ſuaue vel cõpla-
cens. Et ponitur ibi in hebreo plurale pro ſingulari. poteſt
ẽt legi ſic. vadit ſiue ingreditur recte vel directe. Canti. 7.
Sicut vinũ optimũ dignũ dilecto meo ad potandum. pro
Suauiter. quo he. le. Sicut vinũ optimũ vadit ſiue ingreditur ad dile
ctũ meum ſuauitater vel in cõplacentiã. vel ſic. vadit ſiue ĩ-
יְשֻׁרוּן greditur dilecto meo recte vel directe. vbi ſimiliter põitur
Directus. מֵישָׁרִים Meſarim. in plurali pro ſingulari. Inde יְשֻׁרוּן Ie-
Rectiſſim⁹ ſurun. i. rectus vl' directus: aut rectiſſimus. Deut. 32. Incraſ
ſatus eſt dilectus. Debet legi directus. Et in eodem. 33. Erit
apud rectiſſimũ rex. Et in eodem. Non eſt alius vt deus re
מֵיוּשָׁר ctiſſimi. & inde מֵיוּשָׁר Meiuſar. pro quo btũs hieronymus
Ope q̄dro traſtulit opere quadro. 3. Reg. 6. Opere quadro ad regu-
Extenſum. lã. Hebrei dicũt ꝙ ſignãt extenſum vel cõplanatũ.
יַת Articulus accuſatiui caſus. יַת Iath. in lingua chaldaica eſt articulus accuſatiui caſus. ſi
cut in hebreo hec dictio אֵת Eth. de qua ſupra dictum ẽ
in littera aleph. Et eodem modo componitur cum prono-
minibus ſicut dictum eſt in predicta dictione אֵת Eth.
יְתֵב Sedere Habitare. יְתֵב Iatheb. in lingua chaldaica ſignificat ſedere vel habita
re. Dañ. 7. Et antiquus dierum ſedit. Eſdre. 4. Et habi
tare eos fecit in ciuitatibus ſamarie.
יָתֵד Paxillus. Clauus. יָתֵד Iathed. paxillus. clauus. Deut. 23. Gerens paxillum in
baltheo. Iudi. 4. Tulit itaq; iael vxor Aber clauũ taber
naculi. Et in eo. 5. Manũ ſuam miſit ad clauum. Et in eodẽ.
16. Et clauum his circunligatum terre fixeris. Et in eodẽ.
Extraxit clauum cum crinibus & licio. Eſa. 22. Et figam il
lum paxillum in loco fideli. Et in eodem. Auferetur paxil-
lus qui fixus fuerat. Zach. 10. Ex ipſo angulus & ex ipſo pa
יְתֵדוֹת xillus. Et in plurali. יְתֵדוֹת Iethedoth. Exo. 27. Tam paxil-
Paxilli. los eius quam atrii.
יָתוֹם Pupillus Orphan⁹. יָתוֹם Iathom. Pupillus. orphanus. Exo. 22. Vidue & pupil
lo non nocebitis. p̄s. 9. Orphano tu eris adiutor. Et in

plu. יְתוֹמִים Iethomim. p̄s. 67. Patris orphanorũ & iudicis יְתוֹמִים
viduarũ. Threñ. 5. Pupilli facti ſumus abſq; patribus. Orphani.
יָתַר Iathar. remanere. relinqui. relinquere. ſupereſſe. ex- יָתַר
cellere. excellens eſſe. Exuperare. Geñ. 32. Traductiſ-
q; omnibus que ad ſe pertinebant remanſit ſolus. Exo. 10. Remanere
Et quidquid pomorum in arboribus fuit que grando dimi
ſerat. ideſt reliquerat. Et in eodem. Nihilq; omnino virens Relinquere
relictum eſt in lignis. Et in eodem. 16. Nullus relinquat ex Dimittere
eo in mane. Et in eodem. Sed dimiſerunt quidam ex eis vſ
q; mane. Et in eodem. 29. Quod ſi remanſerit de carnibus
conſecratis. Et in eodem. Combures reliquias igni. ideſt
quod remanſit vel relictum eſt. Leuit. 2. Quod autem reli-
quum fuerit. Et in eodem. 7. Si quid in craſtinum remanſe
rit. Ioſ. 11. Et non reliquit vllum de ſtirpe Enachim. 3. Reg.
18. Ego remanſi propheta domini ſolus. p̄s. 78. Poſſide fi
lios mortificatorum. Pro quo beatus hieronymus in pſal-
terio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Relinque filios
interitus. Prouer. 2. Et ſimplices permanebunt in ea. ideſt Permaẽr.
remanebunt in ea. Eſa. 1. Relinquetur filia ſion vt vmbracu
lum in vinea. Et in eodem. Niſi dominus exercituum reli-
quiſſet nobis ſemen. ſignificat etiam excellere. vel ſupera-
re. vt Geñ. 49. Effuſus es ſicut aqua: non creſcas. ideſt non Creſcere.
excelles vel non habebis excellentiam que tibi debebatur Excellere.
vt primogenito ſuper fratres tuos. Prouer. 12. Qui negli-
git damnum propter amicum iuſtus eſt. Pro quo hebrei le
gũt. Excellit ſiue exuperat proximũ ſuũ ſiue amicũ ſuũ iu
ſtus. ideſt excellentior eſt iuſtus alio quocũq;. & inde נוֹתָר נוֹתָר
Nothar. ſiue מוֹתָר Mothar. ideſt illud quod relinquitur vl'
remanet. vt. 4. Reg. 4. Tu autem & filii tui viuite de reli- Reliquũ.
quo. Inde יֶתֶר Iether. ſiue יֹתֵר Iother. Plus. magis. ampli- יֶתֶר
us. reliquum. reſiduum. Geñ. 49. Prior in donis & maior
in imperio. ideſt plus in donis & magis in imperio. Ps. 30. Plus.
Et retribuet abundanter facientibus ſuperbiam. ideſt retri- Abũdãter
buet magis vel amplius. Eccl's. 7. Et magis prodeſt viden- Magis
tibus ſolem. Et ĩ eo. 12. His ãplius fili mi ne requiras. Eſa.
56. Et erit ſicut hodie ſic & cras & multo amplius. Ponitur Amplius.
etiam pro reliquo vel reliquiis aut reſiduo. Leuit. 14. qđ
autem reliquum eſt olei. 1. Reg. 15. reliqua vero occidimus
Ps. 16. Et dimiſerunt reliquias ſuas paruulis ſuis. Ioel'. 1. Reliqua.
Reſiduum eruce comedit locuſta & reſiduum locuſte co- Reliquie. Reſiduum
medit Bruchus. & inde יִתְרָה Ithra. i. Excellẽtia. plus: ſiue יִתְרָה
magnitudo. vt Eſa. 15. Secundum magnitudinẽ operis & Magnitudo.
viſitatio eorum. Scribitur etiam cum tau in fine & dicitur יִתְרַת
יִתְרַת Ithrath. Hiere. 48. Quia plus fecit quam potuit: id Plus.
circo perierũt. Et in hebreo nõ eſt quã potuit. debet tamen
ſubintelligi. & inde יוֹתֵר Iother. ideſt amplius. magis. exce
lentia. Eccl's. 1. Quid habet amplius homo de vniuerſo la- Amplius.
bore ſuo. Et in eodem. 2. Et nihil permanet ſub ſole. ideſt
nihil eſt amplius ſub ſole. Et in eodem. Et vidi ꝙ tantum
precederet ſapientia ſtultitiam quantum differt lux a tene
bris. pro quo hebrei legunt. Et vidi quod eſt excellentia ſa Excellẽtia
pientie ab ſtultitia: ſicut eſt excellentia lucis a tenebris. Et
in eodem. 3. Quid habet amplius homo. Ponitur etiã pro
inſuper. Vt in eodem. 5. Et inſuper vniuerſe terre rex im-
perat ſeruienti. Scribitur etiam cum mem in principio &
dicitur מוֹתָר Mothar. vt in eodem. Et nihil habet homo iu מוֹתָר
mento amplius. Item יֶתֶר Iether. funiculus. Neruus. ideſt Amplius. יֶתֶר
corda arcus. p̄s. 11. Parauerunt ſagittam ſuam in pharetra.
Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam
veritatem tranſtulit. Poſuerunt ſagittã ſuã ſup neruũ. Iob. Neruus.
4. Qui aũt reliqui fuerint auferẽtur ex eis. pro quo he. le. Funiculus
Vtiq; auferetur ſiue mouebitur funiculus eorũ in eis vel cũ
eis. Et ſecundum hebreos per funiculũ intelligitur hic liga

© Biblioteca Nacional de España

tura vel firmitas:poteſt deriuari a primo ſignificato & le=
gi ſic.ſ.Auferentur ſiue mouebũtur reliquie eorũ in eis vł
cum eis.Quod eſt idem ſenſus cum littera noſtra.vel ſecun
dum aliud ſignificatum ſic.Auferetur excellentia eorum
Pharetra cum eis.Et in eo.30.Pharetram enim ſuam aperuit. Pro
Corda. quo hebrei legunt.funiculum meum ſiue cordam meã diſ=
יְתָרִים ſoluit vel aperuit.& in plurali יְתָרִים Ietharim.vt Iudi.16.
Funes. Si ſeptem neruiceis funibus.Et in eodem. Attulerũtq; ad
eam ſatrape philiſtinorum ſeptem funes. Scribitur etiam
מֵיתָרִים cum mem in prĩcipio & dicitur מֵיתָרִים Metharim.vt Nu.
Funes. 3.Funes tabernaculi & omnia vtenſilia eius.& in eo.& pa=
יֹתֶרֶת xilli cum funibus.Item יֹתֶרֶת Iothéreth.ideſt tela vel reti=
Reticulũ. culum quod pendet ex iecore.Leuit.3.& reticulum iecoris
cum renunculis. & in eodem. & vtrumq; renunculum cũ
adipe qui eſt iuxta ilia reticulumq; iecoris. Ponitur etiam
pro aruina.vt in eodem.& aruinam iecoris cum renuncu=
Aruina. lis.Item ponitur pro adipe.vt in eodem.4.& adipem ieco
Adeps. ris cum renunculis.

De incipientibus a littera.כ.Caph.

Iſta littera.כ.Caph nunq; reperitur ſola per ſe ſicut neq;
vlla alia littera hebraica: ſed apponitur nomini vel verbo
& aliquibus aliis partibus orationis & tunc ſignificat. qua
ſi.ſicut.tanq; .quemadmodum.cum.quando.iuxta.ſecun=
Quaſi. dum.Geñ.3.ecce adam quaſi vnus ex nobis. & ĩ eo.10.qua
ſi nẽbrod robuſtus venator coram domĩo. & in eo.19.vi
ſus eſt eis quaſi ludens loqui.& in eo.33. Quaſi viderẽ vul
Sicut. tum dei.& ĩ eodem.38.Ne ipſe moreretur ſicut fratres ei9.
& in eodem.48.Sicut ruben & ſymeon.Exo.15. Que de=
uorauit eos ſicut ſtipulam.Deut.1.Sicut ſtellas celi. Ps.1.&
Tãquam. erit tanq; lignũ.& in eo. Tanquam puluis quem proiicit
ventus.p̃s.2. Tanq; vas figuli.Ps.17.qui pfecit pedes me=
os tanquam ceruorum.p̃s.18.& ipſe tanquam ſponſus.
Quemad Ps.36.quemadmodum fumus deficiant.p̃s.41.quemad=
modum. modum deſiderat ceruus ad fõtes aquarum.p̃s.77.quem
admodum patres eorum.Item ſignificat cum vel quando.
vt Exo.9.Cum egreſſus fuero de vrbe.Deut.17.Poſtquã
Cum. Quando. autem ſederit in ſolio regni ſui.Pro quo he.le.Et erit qñ ſe
derit in ſolio regni ſui.Eſter.1.Qñ ſedit in ſolio regni ſui.
Oſee.7.Cum ſanare vellem iſrael.Item ponitur pro iux=
Iuxta. ta vel ſecundum.vt Geñ.21.Iuxta miſericordiam quã feci
tibi.Et in eo.43.Primogenitus iuxta primogenita ſua:&
Secũdum. minimus iuxta etatem ſuam.Exo.25.Secundum exẽplar
quod tibi in mõte monſtratũ eſt.p̃s.7.Iudica me dñe ſecũ
dũ iuſtitiã meã & ſcd̃m innocentiã meã. Ps.61.Quoniam
tu reddes vnicuiq; iuxta opa ſua.Habet fortaſſe & alios mo
dos ſignificandi qui poſſunt reduci ad ſupradicta.

Sequuntur dictiones quarum prima littera ſubſtantia=
lis eſt.כ.Caph.

כָּאַב כָּאַב Caab.Dolere.Iob.14.Attamen caro eius dum viuet
Dolere. dolebit.Inde.כּוֹאֵב Coeb.ideſt dolens.Ps.68.Ego ſum
כּוֹאֵב pauper & dolens.Et in plurali כּוֹאֲבִים Coabim. Geñ. 34.
Dolens. Quando grauiſſimus vulnerum dolor eſt. Pro quo he=
כּוֹאֲבִים Dolentes. brei legunt.Cum eſſent dolentes. Et inde verbum tertie
coniugationis quod ſignificat dolere facere vel dolo=
Dolorem. inferre. rem inferre.Hiere.28. Et ſpina dolorem inferens. Poni=
Vulnerare tur ẽt pro vulnerare vel contriſtare. vt Iob.5.Quia ipſe
Contriſtarꝫ vulnerat & medetur.Ezech.13.Quem ego non contriſta=
ui.Item ponitur tranſlatiue pro lapidare vel lapidibus per
cutere.p quo btũs hieronymus trãſtulit operire.ſ.lapidi=
Lapidare. bus.4.Reg.3.Et oẽm agrũ egregiũ operietis lapidib9. &
כְּאֵב inde כְּאֵב Ceeb.i.dolor.Iob.2.Videbant enim dolorem eẽ
Dolor. vehemẽtẽ.Eſa.65.Et vos clamabitis pre dolore cordis.ſcri

bitur ẽt cũ mẽ in principio & dr̃ מַכְאוֹב Machob.Exo.3.Et מַכְאוֹב
ſciẽs dolorem eius.Eccl's.1.Qui addit ſcientiam addit do= Dolor.
lorem.Et in eo.2. Cuncti dies eius doloribus & erumnis
pleni ſunt.Eſa.53.Virum dolorum.Et ĩ eo.Et dolores no=
ſtros ipſe portauit.Threñ.1.Si eſt dolor ſicut dolor meus.
Ponitur etiam כְּאֵב Ceeb.pro compaſſione vel miſeratio= כְּאֵב
ne.vt Iob.31.Quoniã ab infantia creuit mecũ miſeratio. Miſeratio
כָּאָה Caa.conterere.merere facere.percutere.Ps.108.Et כָּאָה
cõpunctum corde mortificare.ideſt contritum corde Conterere.
Prouer.18.Spiritum vero ad iraſcendum facilẽ quis pote=
rit ſuſtinere.pro quo hebrei legunt.Et ſpiritum merentẽ
vel triſtem aut cõtritũ quis poterit ſuſtinere.Ezech.13.pro
eo quod merere feciſtis cor iuſti.Dañ.11. Et venient ſuper Merere.
eum trieres romane & percutietur.ideſt conteretur. Et di= Percutere
cunt aliqui hebrei q a predicta dictione deriuatur חֵלְכָּאִים חֵלְכָּאִים
Chelcaim.& q eſt dictio compoſita & ſignificat exercitũ
vel cõgregationẽ oppreſſorũ vel merentiũ.pro quo tran=
ſlatio noſtra pauperes traduxit.p̃s.9. Et cadet cum dñatus Pauperes
fuerit pauperũ. De quo vide ſupra in dictiõe חֵלֶךְ Chélech.
כּוֹכָב Cochab.Stella.ſidus.Nu.24. Orietur ſtella ex iacob כּוֹכָב Stella.
Amos.5.Sidus dei veſtri.Et in plu.כּוֹכָבִים Cochabim. Sidus.
Geñ.1.& ſtellas.Et in eo.15. Et numera ſtellas ſi potes.p̃s. כּוֹכָבִים
8.Lunam & ſtellas que tu fundaſti.Eſa.47. Augures celi
qui contemplantur ſidera. Abdie.1.Si inter ſidera poſue= Sidera.
ris nidum tuum.Et quando poſt ſe regit genitiuum ſcribi
tur ſine mem & dr̃ כּוֹכְבֵי Cóchbe.Geñ.26.ſicut ſtellas celi. כּוֹכְבֵי
כָּכָה Cacha. ſic.ita.Exo.12.Sic autẽ comedetis illum. De q° כָּכָה
vide infra in dictione כֹּה Co. Sic.
כָּבַד Cabad.Grauare.aggrauare.premere.opprimere. mł כָּבַד
tiplicare.Grauẽ vel ponderoſum eſſe.Honorare. glo
rificare.honoratũ ſiue glorioſum eſſe.Geñ.18. Et pecca= aggrauare
tũ eorum aggrauatũ eſt nimis.Et in eo.43. Fames omnẽ
terram vehementer premebat.Pro quo hebrei legunt. Et Premere.
fames graueſcebat in terra.Et in eodem.48. Oculi enim
iſrael caligabant pre nimia ſenectute. Pro quo hebrei le=
gunt,Oculi enim iſrael grauati erant pre ſenectute. Exo. Grauare.
5.Opprimantur operibus .ideſt aggrauentur. Et in eo= Opp̃mere. Ingrauarꝫ.
dem.7.Ingrauatum eſt cor pharaonis.Et in eodem.8.In=
grauauit cor ſuum: & non audiuit eos.Et in eodem. Et in=
grauatum eſt cor pharaonis.Et in eodem.10.Ego enim in
duraui cor eius.ideſt aggrauaui.1.Regũ.5. Aggrauata eſt Aggrauarꝫ
autem manus domini ſuper azotios.Et in eodem. Et gra=
uiſſima valde manus domini dei. pro quo hebrei legunt.
Et grauabatur valde manus dei ibi.Et in eodem.6.Quare
aggrauatis corda veſtra ſicut aggrauauit egyptus & pha=
rao.Et in eodem.31.Totũ pondus prelii verſum eſt in ſa=
ul.pro quo hebrei legunt.& ingrauatum eſt prelium in ſa
ul ſiue contra ſaul.2.Reg.13.Et grauemus te.Et in eodem.
14.quia grauabat eũ ceſaries.3.Reg.12.Pater tuus aggra
uauit iugũ noſtrum.2.Paralip.25.Et idcirco erigitur cor
tuum in ſuperbiam.pro quo hebrei legunt.Et erexit te cor
tuum ad aggrauandum:ſcilicet prelium.Ps.37.ſicut onus
graue grauate ſunt ſuper me.Eſa.6.Et aures eius aggraua.
Ponitur etiam pro multiplicare.vt Naum.3.Congregare młtiplicarꝫ.
ergo vt bruchus:multiplicare vt locuſta.& inde כָּבֵד Cabed כָּבֵד
ſiue כֹּבֶד Cóbed.aut כְּבֵד Cébed.ideſt grauis ponderoſus. כֹּבֶד
multus ſiue multiplicat9.magn9 ſiue vehemẽs.vel pminẽs
Geñ.12.preualuerat enim fames in terra.pro quo he.le.
Grauis enĩ erat fames in terra.Exo.4.impeditioris & tar= Grauis.
dioris lingue ſum.pro quo he.le.quia grauis oris & grauis
lĩgue ego ſũ.& eſt ſẽſus ſicut in lr̃a noſtra.& in eo.9.peſtis
valde grauis.Et in eodem.17.Manus autem moyſi erant
graues.Ps.37.Sicut onus graue.prouer.27.Graue eſt Graue.

© Biblioteca Nacional de España

ſaxum & oneroſa arena.Eſa.1.Populo graui iniquitate. &
in eodem.21.A facie grauis prelii.Naum.3. Et grauis rui-
ne.Hebrei tamen in predicto loco legunt.Et multitudo ca
Magnus daueris.Nam ponitur etiam כָּבֵד Cabed.pro multo vel ma
gno aut vehementi vel prominenti.vt Gen̄.49.Plāctu ma
gno atq; vehementi.Et in eodem . Planctus magnus eſt i-
ſte egyptiis.Exo.10.Et ſederunt in cūctis finibus egyptio
Multum. rum innumerabiles.ideſt multe.Et in eodem.18. Vltra vi
res tuas eſt negocium.ideſt multo magis quam vires tue.
multitudo Nu.20. Statimq; egreſſus eſt obuius cum infinita multi-
tudine.3.Reg.3.Populum tuum hunc multum.Eſa.32.Et
prominēs. vmbra petre prominenti.Ponitur etiā pro diuite. vt Gen̄.
Diues. 13.Erat autem Abraam diues valde.ideſt auctus & multi-
plicatus in bonis.Sed beatus hieronymus in hebraicis que
ſtionibus ſuper predicto loco ſic ait . Quomodo potuerit
exiēs de egypto eſſe diues valde.Quod ſoluitur hebraica
veritate in qua ſcribitur.Abraam grauis vehementer:hoc
Grauis ē כָּבֵד מְאֹד Cabed meod;egypti pondere grauabatur:& li-
cet videantur eſſe diuitie pecoris auri & argenti : tamen ſi
egyptie ſunt viro ſancto graues ſūt.Hec hieronymus.&in
כְּבֵדוּת de כְּבֵדוּת Gebeduth.ideſt grauitas ſiue ponderoſitas.Bea-
tus hieronymus tranſtulit Profundum.Exo.14. Fereban
Profūdū. turq; in profundum.Pro quo hebrei legūt .& deduxit eos
Grauitas. in grauitate.i.grauiter & ponderoſe. Significat etiam ſu-
כָּבֵד pradicta dictio כָּבֵד Cabad.honorare ſiue glorificare.Exo.
Glorificarē
Honorare 14.Et glorificabor in pharaonem.Et in eodem.20.Hono
ra patrem tuum & matrem.Leuit.10.Et in conſpectu om-
nis populi glorificabor.Nu.22.Paratum habeo honorare
te.Et in eodem.An quia mercedem aduentui tuo reddere
nequeo.Pro quo hebrei legunt.An quia non poſſum ho-
norare te.Et in eodem.24.Decreueram quidem magnifi
ce honorare te.Iudi.13.Vt ſi ſermo tuus fuerit expletus ho
noremus te.1.Reg.2.Quicunque honorauerit me glorifi
cabo eum.Et in eodem.15.Honora me coram ſenioribus.
Iob.14.Siue nobiles fuerint filii eius . ideſt ſiue honorati
vel glorificati fuerint.Ps.14. Timentes autem dominum
Honorifi- glorificat.Ps.49.Sacrificiū laudis honorificabit me. Pro-
care. uer.12.Quam glorioſus & indigens pane.pro quo hebrei
legunt.Quam glorificans vel honorans ſe & indigens pa
ne.Et in eodem.13.Qui autem aquieſcit arguenti glorifi-
cabitur.Et in eodem.27.Et cuſtos domini ſui glorificabi-
tur.Eſa.24.In doctrinis glorificate dominum.Et in codē
26.Nunquid glorificatus es.Et in eodem.58 . Et ſanctum
domini glorioſum & glorificaueris eum. Vbi ponitur ver
bum & nomen ab eo deriuatum.Et in eodem.66 .propter
nomē meum glorificetur dominus.Hiere.30.Et glorifica
bo eos & non attenuabuntur.Hebrei tamen in predicto lo
co ſecundum aliam ſignificationem legunt. Et multiplica
bo eos & non minuentur.Ezech.27 . Et glorificata es ni-
כָּבוֹד mis in corde maris.Inde כָּבוֹד Cabod.ideſt gloria. honor.
Gloria. Gen̄.45.Et nunciate patri meo vniuerſam gloriam meā.
Exo.16.Et ecce gloria domini apparuit in nube.Nu. 24.
Honor. Sed dominus priuauit te honore.Ioſ.7. Et da gloriam do
mino deo iſrael.1.Reg.4.Tranſlata eſt gloria de iſrael.p̄s.
4.Filii hominum vſquequo graui corde:vt quid diligitis
vanitatē.pro quo hebrei legunt. Filii viri vſquequo gloria
mea pro ignominia diligitis vanitatem.vnde beatus hie-
ronymus in pſalterio iuxta hebraicam ueritatem ſic trāſtu
lit. Filii viri vſquequo inclyti mei ignominioſe diligitis va
nitatem.p̄s.7.Et gloriam meam in puluerem deducat .p̄s
15.Et exultauit lingua mea:pro quo beatus hieronymus in
pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit . Et exulta-
uit gloria mea.p̄s.28.Et in templo eius omnes dicent glo
riam.p̄s.29.vt cantet tibi gloria mea.p̄s.72.Et cum gloria
ſuſcepiſti me.Prouer.20.Honor eſt homini qui ſeparat ſe
a contentionibus.Et in eodem.25.Gloria dei celare verbū
& gloria regum inueſtigare ſermonem . Eſa. 14 . vniuerſi
dormierunt in gloria.Et in eo.16.Auferetur gloria moab.
Et in eodem.40.Et reuelabitur gloria domini. Malach.1.
vbi eſt honor meus.& inde כְּבוּדָּה Gebuda . ideſt glorioſa
vel honorabilis. precioſum.p̄s.44. Omnis gloria eius fi כְּבוּדָּה Gloria.
lie regis.Ezech.23.Et ſediſti in lecto pulcherrimo.i. hono Honorabi
rabili.Et in hebreo eſt generis feminini.ponitur etiam pro lis.
precioſo.Iudi.18.Et omne quod erat precioſum . Et inde Precioſū
נִכְבָּד Nicbad.ideſt honorabilis. inclyt9.nobilis.glorioſus
Gen̄.34.Et erat inclytus in omni domo patris ſui.2 .Reg. נִכְבָּד Inclytus.
6.Quam glorioſus fuit hodie rex iſrael.& in plu. נִכְבָּדִים Glorioſus
Nichbadim . Nu.22.plures & nobiliores quā ante miſerat נִכְבָּדִים
p̄s.149.Et nobiles eorum in manicis ferreis.Et in genere Nobiles.
feminino נִכְבָּדוֹת Nicbadoth.p̄s.86.Glorioſa dicta ſunt de נִכְבָּדוֹת
te.Et in hebreo eſt generis feminini pluralis numeri.ideſt Glorioſa .
res glorioſe dicte ſunt de te.Item כָּבֵד Cabed . ideſt iecur. כָּבֵד
Leuit.1.Et omnia que adherent iecori. Et in eodem.3 .Et Iecur.
reticulum iecoris.Prouer.7.Donec tranſfigat ſagitta iecur
eius.Ezech.21.Exta conſuluit.pro quo hebrei legunt.vi-
dit in iecore.Thren̄.2.Effuſum eſt in terra iecur meum.
כָּבָה Caba.extinguere.vt Leuit.6.Ignis autem in altari ſē כָּבָה
per ardebit.pro quo hebrei legunt.&ignis in altari ar Extiguere.
debit & non extinguetur.& in eodem.Et nunquam defici-
et in altari.ideſt nunquam extinguetur.1.Reg.3.Nec pote
rat videre lucernam dei antequam extingueretur. 2 . Reg.
14.Et querunt extinguere ſcintillam meam. Et in eodem
21.Ne extinguas lucernam iſrael.2.paralip.29. Et extinxe
runt lucernas.Canti.8.Aque multe non poterunt extin-
guere charitatem.Eſa.42.Et lignum fumigans non exti-
guet.Et in eodem.44 . Contriti ſunt ſicut linum & ex-
tincti ſunt.
כֶּבֶל Chebel.compes.vinculum.p̄s.104.Humiliauerūt in כֶּבֶל
compedibus pedem eius.p̄s.149 . Et nobiles eorum Compes.
in manicis ferreis.ideſt in vinculis vel compedibus ferreis Vinculum
& inde כָּבוּל Cabul.pro quo tranſlatio noſtra poſuit ipſū כָּבוּל
hebraicum.3.Reg.9.Et appellauit eas terram cabul. ideſt Sterilis
ſterilem & incultam: ſicut exponunt hebrei . Alii vero di Inculta.
cunt ꝙ ſignificat arenoſam ſiue lutoſam in qua pedes am-
bulantium comprehendantur & figātur quaſi eſſent in cō-
pedibus & uinculis.
כָּבַס Cabas.Lauare.abluere.Gen̄.49.Lauit in vino ſtolā כָּבַס
ſuam.Exo.19.Lauentque veſtimenta ſua.Leuit.11.la- Lauare.
uabitq; veſtimenta ſua.Et in eodem.13.Lauabitq; hō veſti
menta ſua & mundus erit.& in eodem.Et lauabunt id in q̄
lepra eſt.Et in eodem.poſtquam veſtis eſt lota.Nu.8. & la
uerint veſtimenta ſua.& in eodem.31.Et lauabitis veſtimē-
ta veſtra.p̄s.50.Amplius laua me ab iniquitate mea . Hie-
re.2.Si laueris te nitro.& in eodem.4 . Laua a malicia cor
tuum.& inde כּוֹבֵס Cobes.ideſt lauans aut fullo.Eſa.7 . In כּוֹבֵס
via agri fullonis.Scribitur etiam cum mem in principio & Fullo.
dicitur מְכַבֵּס Mechabes.vt Malach.3. Quaſi ignis cōflans מְכַבֵּס
& quaſi herba fullonum.
כּוֹבַע Cobaa.Galea.armatura capitis.1.Regū.17. Et poſuit כּוֹבַע
galeam eream ſuper caput eius.Eſa.59.Et galea ſalu- Galea.
tis in capite eius.Ezech.27.Clypeum & galeam ſuſpen-
derunt in te.& in plurali כּוֹבָעִים Cobaim. Hiere.46.Et ſta כּוֹבָעִים
te in galeis. Galee.
כַּבִּיר Cabir.Multiplex.magnus.multus.grandis.fortis. po כַּבִּיר
tens.Iob.8.Et ſpiritus multiplex ſermones oris tui. Multiplex
Et in eodem.15.Multo vetuſtiores quam patres tui. Et in multus.

© Biblioteca Nacional de España

Potens. eodem.Deus potentes non abiicit:cū & ipſe ſit potens.Eſa.
16.Paruus & modicus nequaqꝫ multus.Scribitur etiam ali-
quando cū aleph in medio.Eſa.10.Et detraxi quaſi potens
in ſublime reſidentes.Pro quo hebrei le.Et detraxi multi-
tudinē habitātiū.Poteſt ēt legi ſicut eſt in littera noſtra. De
כַּבִּירִים quo vide ſupra in dictione אַבִּיר Abir.& in plurali כַּבִּירִים
Cabirim.Iob.34.Cōteret multos & innūerabiles.Eſa.17.
Multi. Sicut ſonitus aquarū multarū ſonabunt· & aliqñ ſcribitur
Multe. cum mem.& dicitur מַכְבִּיר Machbir.i.mltitudo ſiue multi.
מַכְבִּיר Iob.30.Et dat eſcas multis mortaliū.& inde verbum tertie
Multi. Multipli-care. coniugationis qd' ſignificat magnificare ſeu multiplicare.
vt Iob.36.Et abſqꝫ ſciētia verba multiplicat.Item כַּבִּיר Ca
כַּבִּיר bir.i.pellis.1.Reg.19.Et pellem piloſam caprarū poſuit ad
Pellis. caput eius.& inde כְּבָרָה Cebara.i.cribrum.eo quod cōmu-
כְּבָרָה niter fit ex pelle.Amos.9.Sicut concutitur triticum in cri-
Cribrum. bro.& inde מִכְבָּר Michbar.Pro quo beat⁹ Hieronym⁹ trāſ-
מִכְבָּר tulit craticulā.Exo.27.Craticulāqꝫ in modū retis eneam.
Craticula. & in eo.38.Craticulāqꝫ eius in modū retis fecit eneam.&
מַכְבֵּר inde מַכְבֵּר Machber.i.ſtragulū:ſeu veſtis denſa:aut tegmē
Stragulū. כִּבְרַת 4.Reg.8.Et tulit ſtragulum & infudit aquā. & inde כִּבְרַת
Chibrath.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit vernum
Vernū tps tempus ſiue electum temp⁹.Geñ.35.Venitqꝫ verno tpe ad
terram que ducit ephratam.4.Reg.5.Abiit ergo ab eo ele
Electū tps. cto tpe.Et de hoc vide ſupra in dictione בָּרָה Bara. Itē כְּבָר
כְּבָר Cébar.i.iam.Eccl's.1.Iam preceſſit in ſeculis. & in eodē.2.
Vt ſequi poſſit regem factorem ſuū.Pro quo hebrei le. Vt
Iam. ſequi poſſit regem qui iam fecerunt eū.& in eodē. Et futu-
ra tpa obliuione cuncta pariter operiēt.Pro quo hebrei le.
Eo quod iam diebus vēturis ſiue futuris oia obliterabūtur
& in eo.3.Quod factū eſt ipm permanet.Pro quo hebrei le
gunt.Quod fuit iam eſt.& in eo.4.Et laudaui magis mor-
tuos quam viuentes.Pro quo hebrei legūt. Et laudaui mor
tuos qui iam mortui ſunt magis qꝫ viuentes.& in eodem.6.
Iam vocatum eſt nomen eius.& in eo.9.Simul perierūt.i.
iam perierunt.& in eodē.Quia deo placent opera tua. pro
quo hebrei legunt.Quia iam deo placent opera tua.

כָּבַשׁ כָּבַשׁ Cabas. Subiicere. Subigere. in ſeruitutem redige-
re.Subiugare.Opprimere. Geñ.1.Et replete terram
Subiicere & ſubiicite eā.Nu.22.Cū fuerit terra vobis ſubiecta.2.Reg.
Subigere. 8.De vniuerſis gentib⁹ quas ſubegerat.Nee.5.Et ecce nos
Subiugaꝛ ſubiugamus filios noſtros & filias in ſeruitutem.& in eodē.
Et de filiabus noſtris ſunt famule.i.ſunt ſubiecte. Eſter.7.
Opprimeꝛ Etiam reginam vult opprimere me preſente.Hiere.34.Et
ſubiugauerunt in famulos & in famulas.Zach.9. Et ſubi-
icient lapidibus funde.Ponitur ēt pro deponere. vt Mich.
Deponere 7.Deponet iniquitates noſtras.

כֶּבֶשׂ כֶּבֶשׂ Cébes cū pūcto cebolet in littera ſim.i. agnus.Leuit.
Agnus. 4.Si aūt de pecoribus obtulerit.Pro quo hebrei le-
gunt.Si aūt agnū obtulerit. Nu.7.Agnum vnū anniculū
in holocauſtū.Eſa.11.Et habitabit lup⁹ cum agno.& in plu
כְּבָשִׂים rali כְּבָשִׂים Cebaſim.i.agni.Exo.29.Agnos anniculos per
Agni. ſingulos dies iugiter.Nu.7.Agnos anniculos per ſingulos
כַּבְשָׂה quiqꝫ.& in genere feminino כַּבְשָׂה Cabſa.i.agna ſiue ouis.
Ouis. Nu.6. Et ouem anniculā immaculatā pro peccato.2. Reg.
כִּבְשׂוֹת 12.Pauper aūt nihil habebat omnino preter ouē vnā par-
כְּבָשׂוֹת uulā.& in plurali כִּבְשׂוֹת Chibſoth ſiue כְּבָשׂוֹת Chebaſoth.
Agne. Geñ.21.Et ſtatuit abraā ſeptem agnas gregis.& in eodem
Quid ſibi volunt ſeptem agne iſte.

כַּד כַּד Cad.hydria.lagena.Geñ.24.Habens hydriam in ſcapu
Hydria. la ſua.3.Reg.17.Hydria farine non deficiet.Eccl's.12.Et
כַּדִּים conteratur hydria ſuper fontem.& in plurali כַּדִּים Cadim.
Lagene. Iudi.7.Et dedit tubas in manibus eorum lagenaſqꝫ vacuas
Hydrie. ac lāpades ī medio lagenarū.& ī eo.Et hydrias cōfregerūt.

כִּידוֹד Cidod.ſcintilla.teda.Iob.41.Sicut tede ignis accenſe. כִּידוֹד
& ſecundum hebreos inde deriuatur כַּד Cad.i.hydria Teda.
vel lagena.De quo dictum eſt ſupra in dictione precedenti. כַּד

כְּדַב Chadab in lingua chaldaica ſignificat mentiri ſeu falle כְּדַב
re.& inde כִּדְבָא Chidba.i.mendaciū ſeu mēdax aut fal- Mentiri.
lax.Dañ.2. Quod interpretationem quoqꝫ fallacem & de- כִּדְבָא
ceptione plenam compoſueritis. Fallax.

כַּדְכֹּד Cadchod lapis precioſ⁹.Quē trāſlatio nr̄a hyaſpidē כַּדְכֹּד
vocat.Eſa.54.Et ponā hyaſpidē propugnacula tua. Hyaſpis.
In alio vero loco trāſlator poſuit ipſum nomen hebraicū.
Ezech.27.Et ſericū & codchod ꝑpoſuerūt in mercato tuo.

כַּדּוּר Cadur.pila.ſphera.Eſa.22.Quaſi pilā mittet te in ter כַּדּוּר
ram.vbi deficit littera caph ſimilitudinis que ponitur Pila.
pro quaſi:propter euphoniam ne littera caph geminetur.
& in eodē.29.Et circūdabo te quaſi ſphera in circuitu tuo. Sphera.
Ponitur etiam כִּידוֹר Chidor pro prelio·vt Iob.15.Sicut re כִּידוֹר
gem qui paratur ad prelīū:eo quod in prelio globus militū Prelium.
circundabat regem quaſi ſphera.

כֹּה Co.ſic.ita.hic.illic.huc.illuc.hinc.illinc. Geñ.15. Sic erit כֹּה
ſemen tuū.& in eo.32.Sic loquimini domino meo eſau. Sic.
& in eodem.Hec dicit frater tuus iacob.Pro quo hebrei le-
gunt.Sic dicit frater tuus iacob.Exo.3.Sic dices filiis iſrael.
Nu.16.Sic benedicetis filiis iſrael.& in eodē.32.Nōne ita fe Ita.
cerunt patres veſtri.1.Reg.3.Hec faciat tibi deus & hec ad-
dat.pro quo hebrei legūt.Sic faciat tibi deus & ſic addat.Et
vbicūqꝫ in prophetis legimus:hec dicit dn̄s. Hebrei legūt.
ſic dicit dominus.& aliquando duplicatur littera caph.& di כָּכָה
citur כָּכָה Cácha.vt Exo.12. Sic aūt comedetis illū. & in eo. Sic.
29. Omnia que precepi tibi facies ſuper Aarō & filiis ei⁹.
Pro quo hebrei legūt. Et facies Aaron & filiis eius ſic: iux
ta omia que precepi tibi. Nu.11.Sin aūt aliter tibi videtur.
Pro quo he.le.Et ſi ſic tu facies mihi.Eſter.6.Sic honorabi
tur quecūqꝫ rex voluerit honorare.Eccl's.11. Sic neſcis opa
dei.Canti.5.Quia ſic adiuraſti nos. Eſt etiam predicta di-
ctio כֹּה Co.aduerbium loci.i.hic.huc. illuc. hinc. illinc. vel כֹּה
temporis.vt Geñ.22.Ego & puer illuc vſqꝫ properantes.& Illuc.
in eodem.31.Pone hic coram fratribus meis. Exo.2. Cūqꝫ Hic.
circunſpexiſſet huc atqꝫ illuc.Nu.11.Quantum vno die con Huc.
fici poteſt ex omni parte caſtrorū.pro quo hebrei le.Quaſi Illuc.
via vnius diei hinc:& quaſi via vnius diei illinc in circuitu Hinc.
caſtrorū.& eſt ſenſus ſicut in littera noſtra.3.Reg.18. Cūqꝫ
ſe verteret huc atqꝫ illuc.Significat etiam tempus preſens. Preſens
vt Exo.7.Et vſqꝫ ad preſens audire noluiſti. tempus.

כָּהָה Caha.caligare.obſcurare.obſcurari.corripere. contri כָּהָה
ſtare.debilitari:aut infirmari.Geñ.27. Et caligauerūt Caligare.
oculi eius.Deut.34.Non caligauit oculus eius.1.Reg.3.Et
oculi eius caligauerant.Iob.17.Caligauit ab indignatione
oculus meus.Naū.3.Non eſt obſcura cōtritio tua. Zach.11. Obſcurari
Et oculus eius dexter tenebreſcens obſcurabitur. Signifi-
cat etiam corripere vel cōtriſtare aut infirmari.1.Reg.3.Et
non corripuerit eos.Eſa.42.Non erit triſtis nec turbulen- Corripere.
tus.i.non cōtriſtabitur.Ezech.21.Et infirmabitur omīs ſpi Cōtriſtare.
ritus.& inde כֵּהָה Cheha.i.obſcurum vl' tenebroſum.vt Le Infirmari
uit.13.Si obſcurior fuerit lepra & non creuerit.& in eodem כֵּהָה
Et cicatrix ſubobſcura.& in eo.Et ipſa lepre ſpecies fuerit Obſcurus.
ſubobſcura.& in eodē.Si deprehenderit ſubobſcurum albo Subobſcu
rem lucere in cute.Ponitur ēt pro fumigante.Eſa.42. Et li ra.
nū fumigans nō extinguet. Quod alii obſcurū & tenebro- Fumigās.
ſum trāſtulerūt.vt ait btūs Hieronym⁹ in explanationibus
ſup predicto loco. Pōitur etiam ꝑ merore vel triſtitia.Eſa.
61.Pallium laudis pro ſpiritu meroris. Meror.

כְּהַל Cahel.in lingua chaldaica ſignificat poſſe ſiue valere. כְּהַל
Dañ.2.Vere potes mihi indicare ſomnium.& in eo.5 Poſſe.

© Biblioteca Nacional de España

Non poterunt nec ſcripturam legere.
כָּהַן כָּהַן Cahan.miniſtrare.ſ.in ſacris. ſacerdotio fungi. ſacer=
dotē ordinari.Exo.28.vt ſacerdotio fungatur mihi.&
Sacerdo= in eodē.In quibus ſanctificatus miniſtret mihi.& in eo. Sā
tio fungi. ctificabiſq; illos vt ſacerdotio fungantur mihi. & in eo.35.
Miniſtrař Vt fungātur officio ſuo in ſacris.Nu.13.Cōſecratis manibꝰ
vt ſacerdotio fungerētur.& in eo.Functiq; ſunt ſacerdotio
eleazar & ithamar.Pōitur ēt pro decorare.vt Eſa.61.Tāq;
ſponſum decoratū corona.i.tanq; ſpōſus qui more ſacerdo
Decorare. tis decoratur corona atq; aliis veſtibus ꝑciosis atq; pulcher
כֹּהֵן rimis: ſicut exponūt hebrei.& inde כֹּהֵן Gohen.i.ſacerdos.
Sacerdos miniſter.vel ille qui preeſt ſacris.Geñ.14.Erat autē ſacer=
dos dei altiſſimi.& in eo.41.Deditq; ei vxorē Aſenez filiā
putipharis ſacerdotis heliopoleos.Exo.2.Erāt aūt ſacer=
doti madian ſeptē filie.Leuit.4.Si ſacerdos peccauerit. Et
in eo.6.Veſtietur tunica ſacerdos.& in eo.13.Adducetur ad
Aron ſacerdotē.Deut.17.Nolens obedire ſacerdotis impe
rio.Ps.109.Tu es ſacerdos in eternū.Hiere.52. Saraiam ſa
cerdotē primū & ſophoniā ſacerdotē ſecūdū. & in plurali
כֹּהֲנִים כֹּהֲנִים Cohanim. Geñ.47.Preter terrā ſacerdotum que a
Sacerdo= rege tradita fuerat eis.Leuit.21.Loquere ad ſacerdotes fi=
tes. lios Aaron.2. Reg.8. Sadoc & abiathar erant ſacerdotes.
4.Reg.10.Et notos & ſacerdotes.Iob.12.Qui ducit ſacer=
dotes inglorios.Oſee.6.Particeps ſacerdotū.Accipitur ēt
pro magno vł pricipali.vt.2.Reg.8.Filii aūt dauid ſacerdo
Principa tes erant.i.primi & principales ad manū regis. vt habetur
les. 1.Paralip.18.vbi dř.Porro filii dauid primi ad manum re=
gis.2.Reg.20.Hira aūt hiraites erat ſacerdos dauid.i.pri=
Primus. mus & principalis in domo regia.ſicut exponunt hebrei.
כְּהֻנָּה Quia nō erat de gñe ſacerdotali.& inde כְּהֻנָּה Gehuna.i.ſa
Sacerdo= cerdotiū.Nu.16.Vt vobis etiā ſacerdotiū vendicetis. & in
tium. eo.25.Et erit tā ipī & ſemini eiꝰ pactū ſacerdotii ſēpiternū.
כַּוָּא כַּוָּא Chaua.in ligua chaldaica ſigñat feneſtrā.& in płali כַּוִּין
כַּוִּין Chauin.Dañ.6.Et feneſtris apertis in cenaculo ſuo.
Feneſtre. כָּוָה Caua.cōburere.exurere.Prouer.6.Vt nō plāte combu
כָּוָה rantur eius.Eſa.43.Cū ambulaueris in igne nō cōbu=
Cōburere. reris.& inde כְּוִיָּה Ceuiia.i.cōbuſtio vel aduſtio. vt Exo.21
כְּוִיָּה Pedē pro pede aduſtionē pro aduſtione.Scribitur etiam cū
Aduſtio. mem in pricipio.& dicitur מִכְוָה Michua.i.cōbuſtio.Leuit.
מִכְוָה 13.Caro aūt & cutis quā ignis exuſſerit. Pro quo he.le. Ca
ro aūt in cuius cute fuerit exuſtio ignis.& in eo.Plaga com
Exuſtio. Cōbuſtio. buſtionis eſt.& in eo.Quia cicatrix eſt combuſture.
כֹּחַ כּוֹחַ Coach.fortitudo.virtus.robur. & cōiter ſcribitur ſine
Fortitudo. vau.Geñ.49.Tu fortitudo mea & principium doloris
mei.Exo.15.Dextera tua dñe magnificata eſt in fortitudie.
Deut.8.Fortitudo mea & robur manus mee.Iob.3.Ibi re=
Robur. quieuerūt feſſi robore.& in eo.9.Sapiēs corde eſt & fortis
robore.& in eo.26.In fortitudine eiꝰ repēte maria cōgre=
gata ſunt.& in eo.30. Quorū virtꝰ manuū mihi erat ꝓ ni=
Virtus. hilo.Ps.22.Aruit tāq; teſta virtus mea.Ps.28. Vox dñi in
virtute.Ps.37. Dereliquit me virtꝰ mea.Ponitur ēt ꝓ fru
mēto vł fructu: qui dicitur virtus & fortitudo terre.Iob.31
Fructus. Si fructꝰ eius comedi abſq; pecunia.Itē כֹּחַ Coach.i.aīal im=
כֹּחַ mundum Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit.Chame
Chameleō leon.Leuit.11.Chameleon & ſtellio & lacerta.
כּוּל כּוּל Gol.capere.cōtinere.poſſe.ferre.ſuſtiere.ſuſtētare.nu=
trire.paſcere. & cōmuniter ſcribitur cū iod in medio lo
Capere. co vau.3.Reg.7.Duo milia batos capiebat.& in eo.8. Qm̄
altare eneū qđ erat corā dño minꝰ erat & capere nō poterat
holocauſtum.2.Paralip.4.Capiebatq; tria millia metretas.
Continere Hiere.2. Et foderūt ſibi ciſternas diſſipatas q̄ cōtinere non
valēt aquas.Ezech.21. Vt interficias & fulgeas.Pro quo he
le. Vt capias ſiue cōtineas.i.vt ſis capaciſſimꝰ interfectiōis
& fulgeas: ſic enim exponitur ab hebreis. Et ſimilis dictio
habetur infra in eodē.23.vbi dicitur.Que eſt capaciſſima
ebrietate.Significat ēt ſuſtinere vel ſuſtentare.vt Hiere.6. Suſtinere.
Laboraui ſuſtinēs.Ioel.2.Quis ſuſtinebit eū. Itē ponitur
pro appēdere.vt Eſa.40.Quis appēdit tribꝰ digitis molē Appēdere
terre.Pōt ēt legi ſuſtinuit tribꝰ digitis.Alii vero legunt &
mēſus eſt.& ſcribitur in predicto loco cū caph & lamed tm̄.
Et aliqñ duplicātur predicte due lře & dř כִּלְכֵּל Chilchel.i. כִּלְכֵּל
cape.ſuſtinere.ſuſtētare.diſpēſare. paſcere. alere. enutrire.
2.Paralip.6.Si celū & celi celorū te nō capiunt. Prouer.18. Capere
Spūs viri ſuſtentat imbecillitatē ſuam. Hiere.20.Ferre nō Suſtētare.
ſuſtinēs.Malach.3.Et quis poterit cogitare diē aduētꝰ eiꝰ. Suſtinere
Pro quo he.le.Et quis ſuſtinebit diem aduentus eiꝰ. Signi
ficat etiā paſcere vel alere aut enutrire. Geñ.45. Ibiq; te
paſcā.& in eo.47.Et alebat eos omnēq; domū patris ſui. Paſcere
2.Reg.19.Prebuit alimenta regi cū moraretur in caſtris.3. Alere.
Reg.18.Et pauit eos pane & aqua.& in eo.20.Et filii iſrael
recenſiti ſunt & acceptis cibariis ꝓfecti. Zach.11. Et qđ ſtat Accipere cibaria
nō enutriet.Significat etiā diſponere vel diſpenſare.Ps.111 Enutrire
Diſponet ſermones ſuos in iudicio..Et btūs Hieronymus Diſponeř.
in pſalterio iuxta he.ve.trāſtulit.Diſpenſabit verba ſua in
iudicio.& ſecūdū aliquos hebreos inde deriuatur כִּילַי Chi Diſpēſare.
lai.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit fraudulentum. כִּילַי
De quo vide infra in dictione כִּיל Chil. Fraudulē=tus.
כּוּן Chun. parare.prepare.dirigere.formare.firmare. cōfir כּוּן
mare.ſtabilire.Geñ.43.Et inſtrue conuiuiū.i. para vel Parare.
prepara conuiuiū.& in eo. Illi vero parabāt munera. Exo.
23.In locū quem preparaui tibi.Nu.23.Et para totidē vi=
tulos.1.Reg.7.Preparate corda veſtra dño.& in eo.13.Iam Prepare
nūc preparaſſet dñs regnū tuū.2.Paralip.12. Nō prepauit
cor ſuū.& in eo.27.Eo quod direxiſſet vias ſuas. & in eo. Dirigere.
29.Et ecce expoſita ſunt oīa corā altari dñi.pro quo he.le.
Et preparauimus: & ecce oīa corā altari dñi. & in eo. 31.Vt
prepararent oīa horrea in domo dñi.& in eo.35. Et prepa
rate vos ꝑ domos & cognatiōes veſtras. & in eo. Prepara=
tūq; eſt miniſteriū.& in eo.Sibi aūt & ſacerdotibus poſtea
parauerūt.Eſdre.7.Parauit cor ſuū vt inueſtigaret legem.
Iob.39.Quis preparauit coruo eſcā. Ps.7. Et in eo para=
uit vaſa mortis.Ps.67.Paraſti in dulcedie tua paupi deus.
Ps.101.Et ſemen eorū in ſeculū dirigetur.Ps.102.Dñs in ce
lo parauit ſedē ſuā.Ps.118.Vtinā dirigantur vie mee.& in
eo.Greſſꝰ meos dirige ſecūdū eloquiū tuū.Ps.140.Diriga
tur oratio mea ſicut incēſum in conſpectu tuo. Ps.146. Et
parat terre pluuiā.Prouer.19.Parata ſunt deriſoribus iudi=
cia.Eſa.14.Preparate filios eius occiſiōi.& in eo.16.Et pre
parabitur in mīa ſoliū.& in eo.30.A rege preparata.pro q̄
he.le.Etiā regi preparatur.Hiere.24.Poſiti ante templum
dñi.i.parati vel preparati.Ezech.28.In die qua cōditus es
preparata ſunt.& in eo.38.Prepara & inſtrue te & oēm mul
titudinē tuā.vbi ponitur ēt pro inſtruere.Itē pōitur pro va Valere.
lere.vt Iudi.12.Eādem lřam ſpicā exprimere nō valēs.pro
quo he.le.Et nō valebat loqui ſic.i.nō poterat dicere ſebo=
let.vel ſic.Et nō dirigebatur vel nō inſtruebatur ad loquen
dum.i.nō recte loquebatur ſicut ei dicebatur. Significat ēt
formare.vt Iob.31.Et formauit me in vulua vnus. Sed etiā Formare.
in predicto loco hebrei legūt.Et parauit nos in vulua vnꝰ.
Significat etiā firmare vel cōfirmare.aut ſtabilire vel robo Stabilire.
rare.vt.1.Reg.20.Nō ſtabilieris tu neq; regnū tuū.2. Reg. Cōfirmare
5.Qm̄ confirmaſſet eū dñs regem.& in eo.7. Et firmabo Firmare.
regnū eius.3.Reg.2.Et firmatū eſt regnum eius nimis. Et
in eo.3.Cōfirmatū eſt igitur regnū in manu ſalomōis. Pro
uer.4.Et oēs vie tue ſtabilientur.Ezech.4.Et obfirmabis Obfirmař
faciē tuā ad eā. Scribitur etiā aliqñ cū duplici nun.ſ. quādo

© Biblioteca Nacional de España

eſt verbum quarte cõiugationis.vt Exo.15.Sanctuariũ tuũ
dñe firmauerũt manus tue. Iob.8.Et diligenter inueſtiga
patrũ memoriã.Pro quo he.le.Et prepara ſiue dirige.ſ.te
ad inueſtigationẽ patrũ.Ps.7.Et dirigens iuſtum.Ps.9.Pa
rauit in iudicio thronũ ſuũ.Ps.10.Parauerunt ſagittas ſuas
in pharetra.Ps.23.Et ſup flumina prepauit eũ.Ps.36.A do
mino greſſus hominis dirigentur.Ps.89.Et opa manuum
Roborare. noſtrarum dirige.Prouer.24. Et prudẽtia roborabitur.i.
ſtabilietur vel cõfirmabitur.Eſa.51.Et parauerat ad perdẽ
dum.& in eodem.62. Donec ſtabiliat & donec ponat ieru-
נכון ſalẽ laudem in terra.& inde נכון Nachõ.i.rectũ ſiue certum
Firmitas aut preparatum vel firmum.Geñ.41. Firmitatis indicium
Firmum eſt.Pro quo he.le.Quia firmũ vel certũ eſt verbum. Exo.
Rectum 8.Non poteſt ita fieri.Pro quo hebrei legunt.Non eſt rectũ
Paratus. ita fieri. Et in eodem.34.Eſto paratus mane.Deut.17. Et
verum eſſe reperies. Pro quo hebrei legũt. Et ecce veritas:
Certum paratum vel certum verbũ.ſ.eſt.i. Reg.23. Et reuertimini
ad me ad rem certam.Et in eodem.26.Et didicit quod illuc
veniſſet certiſſime. Nee.8. Mittite partes eis qui non pre-
parauerant.i.qui non habẽt paratum vel preparatũ.Ps.50.
Paratum Et ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis.Ps.56. Para
tum cor meum deus paratum cor meum. Ps.92.Parata ſe-
Preparatus des tua ex tũc.Oſee.6.Quaſi diluculũ preparatus eſt egreſ
נכונה ſus ei?.Scribitur etiã cũ he in fine & dicitur נכונה Nechona.
Veritas Ps.5.Quoniam non eſt in ore eorum veritas. Pro quo bea
Rectum tus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Nõ eſt
כן enĩ in ore eorũ rectũ. Inde כן Cen aduerbium .i. recte.Sic.
Ita.ſimiliter.pariter.Nu.27.Iuſtam rem poſtulant filie Sal
phaad. Pro quo he .le. Recte ſiue rectum filie Salphaad lo
Recte. quuntur.& in eo.36.Recte trib? filiorũ Ioſeph locuta eſt.
4.Reg.7.Non recte facimus.Eccl's.8.Et laudantur in ciui
tate quaſi iuſtorũ operũ.pro quo he.le.Et laudantur in ci-
uitate quaſi recte operentur.Hiere.8. Nemo quod bonum
כנים eſt loquitur.i.quod rectũ eſt.& in plurali כנים Cenim.i.re-
Recti. ctĩ.Beatus hieronymus tranſtulit Pacifici.Geñ.42.Pacifi
Pacifici ci venimus.& in eo. ſi pacifici eſtis. Eſt etiã כן Chen aduer
כן bium ſimilitudinis .i. ita. ſic. ſimiliter. ſicut. Geñ.1. Et fa-
Ita. ctum eſt ita.& in eo.25.Si ſic mihi futurũ erat.& in eodem.
Sic. 43.Si ſic neceſſe eſt.Exo.1.Tanto magis multiplicabantur
& creſcebant.Pro quo he.le.Sic multiplicabantur & ſic cre-
Sicut ſcebant.& in eo.7.Feceruntq; moyſes & Aaron ſicut pre-
Similiter. ceperat dñs.& in eo.Feceruntq; ſimiliter malefici.& in eo.
10.Sic dñs ſit vobiſcum.Iudi.21.Alias aũt non repererunt
quas ſimili modo traderent.pro quo he.le.Et non inuene-
runt eis ſic vel ſimiliter.i.non inuenerũt certum numerum
mulierũ ſecũdũ numerũ virorũ.2.Reg.18.Non ſicut tu vis.
Pariter. 3.Reg.7.Et in iucturis ſimiliter deſuper.& in eo.Pariterq;
habebat vnũ cubitũ & dimidiũ.Eſter.7.Vt hec auderet fa
cere.i.vt ſic auderet facere. Ps.1.Nõ ſic impii. Eſa.33. Sic erit
malus tuus vt dilatare ſignũ non queas.& in eo.51.Et habi
tatores eius ſicut hec interibũt.pro quo he.le.Sic interibũt
vel ſimiliter interibunt.Hiere.23.Et fortitudo eorum diſſi
milis.Pro quo he.le.Et fortitudo eorũ nõ ſic: vel nõ ſimili
ter.Oſee.11.Sic abierunt a facie eorũ. Et aliqñ preponitur
לכן ei littera lamed & dicitur לכן Lachẽ.i. Propterea ſiue ideo.
Ideo. Idcirco.vt Geñ.4.Nequaq; ita fiet ſed omis qui occiderit
cain ſeptuplũ punietur.Pro quo he.le.Ideo ſiue propterea
omnis qui occiderit cain. Et in eo.30. Dormiat tecum hac
Propterea. nocte.Pro quo he.le. Propterea ſiue ideo dormiat tecũ hac
Idcirco nocte.Iob.20.Idcirco cogitationes mee varie ſuccedunt ſi
bi.& in eodem.32.Ideo dicam audite me. & in eodem.37.
Ideo timebunt eum viri.Eſa.5.Propterea captiuus duct?
eſt populus meus.& in eodem.Propterea dilatauit infern?
animam ſuam.& in eodem.29.Propterea hec dicit domi-
nus ad domum iacob.Soph.2.Propterea viuo ego dicit do
minus.Preponitur etiam ei littera Beth & dicitur בכן Be- בכן
chen.Pro quo beatus Hieronym? tranſtulit Tunc.vt Eſter.
4.Et tunc ingrediar ad regem.Eccl's.8.Vidi impios ſepul Tunc.
tos.pro quo hebrei legunt.Et tũc ſiue & interdum vidi im
pios ſepultos.Et aliqñ prepõitur ei dictio על Al.& dr̃ על כן
Alcen.i.propterea.ideo.idcirco.quã ob rem. Geñ.2.Quã על כן
obrẽ relinquat homo patrẽ ſuũ & matrẽ.& in eo.11. Idcir- Quãobrẽ.
co vocatum eſt nomen loci illius babel.& in eodem.16.Pro Idcirco
pterea appellauit puteum illum puteum viuentis. & in eo- Propterea
dem.18.Idcirco enim declinaſtis ad ſeruum veſtrum. & in
eodem.29.Et idcirco appellauit nomen eius leui. & in eo-
dẽ.38. Quia nõ tradidi eam ſela filio meo. Pro quo he.le.
Quia propterea nõ tradidi eã ſela filio meo.i.propterea fe
cit hoc ſcel? quia nõ tradidi eã ſella filio meo.Ps.1. Ideo nõ Ideo.
reſurgũt impii in iudicio.Ps.41. Propterea mẽor ero tui de
terra iordanis.Eccl's.8.Abſq; timore vllo filii hoĩm perpe
trant mala.Pro quo hebrei legunt Propterea cor filiorum
hominum impletur in eis ad faciendum mala.i.impletur
malicia & nequitia.Cãti.1. Ideo adoleſcẽtule dilexerũt te.
Abach.1.Propter hoc lacerata ẽ lex.& ĩ eo.Propterea egre
ditur iudiciũ puerſũ.Et a pdicta dictiõe deriuatur מכון Ma- מכון
chon.i.firmitas.baſis. habitatio.ſedes.Exo.15.Firmiſſimo firmiſſimũ
habitaculo tuo quod operatus es domine. Scribitur etiam
cum he in fine & dicitur מכונה Mechona.3.Reg.7. Et fecit מכונה
decem baſes eneas quattuor cubitorum longitudinis baſes Baſis.
ſingulas.& in eodem. Et ipſum opus baſiũ interraſile erat
& in eodem. In ſummitate autem baſis erat quedam rotun
ditas.Zach.5.Et ponatur ibi ſuper baſim ſuam. Dicitur et
כן Can.i.baſis.Exo.30.Facies & labium eneum cũ baſi ſua. כן
& in eodem.31.Et omnia vaſa eorum labium cum baſi ſua. Baſis.
Ponitur etiam pro ſede vel gradu. vt Geñ.40. Et reſtituet
te in gradum priſtinum.Scribitur etiam cum he in fine & Gradus.
dicitur כנה Cana.Ps.79.Et perfice eam quã plantauit dex כנה
tera tua.Pro quo hebrei legunt. Et baſim vel ſedem quam
plantauit dextera tua. Vnde beatus Hieronymus in pſal-
terio iuxta he.ve.tranſtulit.Et radicem quam plãtauit dex Radix.
tera tua.& inde תכונה Thechuna.i.ſedes ſiue habitatio.Pro תכונה
quo beatus Hieronymus tranſtulit ſolium. Iob.23.Et ve- Solium.
niam vſq; ad ſoliũ eius.Item כון Cauan.i.torta ſiue placen כון
ta.& ſolum inuenitur in numero plurali.ſ.כונים Cauanim. כונים
Hiere.7.Vt faciant placentas regine celi.& in eodem.44. Placente
Nunquid ſine viris noſtris fecimus ei placentas. Item כיון כיון
Chiun.i.imago.Amos.5.Et imaginem idolorum veſtro-
rum.Et aliqui hebrei dicunt q̃ ſignificat idolum ſaturni. Imago
Eo quod ſaturnus in lingua arabica ſic nominatur.

כוס Cos.calix.ſcyph?. Geñ.40.Tuli ergo vuas & expreſſi כוס
in calicem.& in eodem.Et tradidi poculum pharaoni. Calix.
Pro quo hebrei legunt.Et tradidi calicem in manu pharao
nis.Ps.10.Pars calicis eorũ.Ps.22.Et calix meus inebriãs.
Ps.74. Quia calix in manu domini. Ps.115. Calicem ſa-
lutaris accipiã.Hiere.25.Sume calicẽ vini furoris. Threñ.
4.Ad te quoq; perueniet calix.& in plurali כסות Coſoth. כסות
Hiere.35.Scyphos plenos vino & calices.Item כוס Cos.no Scyphi.
men eſt auis.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit bubo כוס
nem.Leuit.11.Et accipitrem iuxta genus ſuum : bubonem Bubo.
& mergulum.Ps.101.Factus ſum ſicut nycticorax in domi- Nicticorax.
cilio.Pro quo beatus Hieronym? in pſalterio iuxta he. ve.
tranſtulit.Factus ſum quaſi bubo ſolitudinum.

כור Cur.fornax.caminus.Deut.4.Vos autem tulit domi- כור
nus & eduxit de fornace ferrea egypti:vt hrẽt ppl'm. Fornax.
Prouer.27.Quomodo probatur in conflatorio argentũ.

© Biblioteca Nacional de España

Caminus. & in fornace aurum.Eſa.48.Elegi te in camino pauperta
tis.Ezech.22.Et ferrum & plumbū in medio fornacis. Et
כור in eo.Vt cōflatur argentū in medio fornacis.Item כור Cor
C.orus. ideſt Corus.Genus menſure.3.Reg.5.Viginti millia coros
מְכוּרָה tritici in cibum domui eiꝰ.Inde מְכוּרָה Mechora.Pro quo
beatus Hieronymus tranſtulit Radicem vel natiuitatem.
Radix Ezech.16.Radix tua & generatio tua de terra canaā.& in eo
dem.21.In terra natiuitatis tuę iudicabo te.Hebrei vero di
cunt ꝙ ſignificat habitationē ſiue coloniam.

כושׁ כּוּשׁ Cus.propriū nomē eſt filii Cham.Geñ.10.Filii autem
Cus. cham cus & meſraim. Et ab eo dicta eſt ethiopia que
Ethiopia hebraice dicitur.Cus.vt Geñ.2.Circuit oēm terram ethio
כּוּשִׁי pie.Ps.67.Ethiopia preueniet manus eiꝰ deo.& inde כּוּשִׁי
Cuſi.i.ethiops.vt.2.Paralip.14.Et egreſſus eſt contra eos
Ethiops. zara ethiops.& in titulo.Ps.7.vbi dicitur.Sup verba ethio
pis filii gemini.& ſecūdū hebreos vocatur ibi ſaul ethiops:
eo quod nō potuit mutare cor ſuum ne odiret dauid: ſicut
nec ethiops poteſt mutare pellē ſuā.Hiere.13.Si mutare po
כּוּשִׁים teſt ethiops pellē ſuam.& in plurali כּוּשִׁים Cuſim.2.Para-
Ethiopes. lip.14.Exterruitq; dñs ethiopes.& in eo.Fugeruntq; ethio
כֻּשִׁיִּים pes.Scribitur etiā cū duplici iod.& dicitur כֻּשִׁיִּים Cuſiim.
כֻּשִׁית vt Amos.9.Nunqd non vt filii ethiopū vos eſtis mihi.& in
genere feminino כֻּשִׁית Chuſith.i.ethiopiſſa. Nu.12. Pro-
Ethiopiſſa pter vxorem eius ethiopiſſam.Et dicūt hebrei ꝙ ethiopes
& madianite & iſmaelite idē ſunt.& ideo vxor moyſi dici-
tur in predicto loco ethiopiſſa quāuis eſſet madianitis.

כָּזַב כָּזַב Cazab.mentiri.fruſtrari.fallere.deficere. Nu.23. Non
Mentiri eſt deus quaſi homo vt mētiatur.4.Reg.4.Noli men-
Fruſtrari. tiri ancille tue.Iob.24.Quis me pōt arguere eſſe mētitū.
& in eo.40.Ecce ſpes eius fruſtrabitur eū.Ps.77.Et in lin
gua ſua mētiti ſunt ei.Ps.88. Si dauid mētiar. Ps.115. Oīs
homo mendax.Prouer.14.Teſtis fidelis nō mentietur. Et
Deficere. in eo.30.Et arguat te & inueniaris mendax.Significat etiā
deficere vel ceſſare.Eſa.58.Et ſicut fons aquarū cuius non
deficiūt aque.Geñ.38.Quo nato parere vltra ceſſauit.He-
brei tñ dicunt ꝙ in predicto loco eſt nomē proprium loci.
& legunt ſic.Et erat in chezib qñ peperit eū.Beatꝰ Hierony
mus in libro de hebraicis queſtiōibꝰ ſuper predicto loco ſic
ait.Verbū hebraicū hic ꝓ loci vocabulo poſitū eſt: qđ aqui
la pro re tranſtulit dicēs.Et vocauit nomē eius ſela: & factū
eſt vt mentiretur in partu poſtq̄ genuit eū. Poſtq̄ eñi ge-
nuit ſela ſtetit partus eius: chezib ergo non nomen loci ſed
mendaciū dicitur.vñ & in alio loco ſcriptum eſt.mentietur
opus oliue.i.fructū oliua nō faciet.hec Hieronymꝰ.& inde
כָּזָב כָּזָב Cazab.i.mendaciū.Ps.4. Et queritis mendaciū. Pro-
Mendaciū uer.30.Vanitatem & verbū mendacii longe fac a me. & in
כְּזָבִים plurali כְּזָבִים Cezabim.Iudi.16.Et falſum locutus es.pro q̄
Mendacia hebrei legunt.Et locutus es mihi mendacia.Prouer.14.Et
profert mendacia verſipellis.Oſee.7.Et ipſi locuti ſunt cō
tra me mēdacia. Scribitur ēt aliqñ cū aleph in pricipio. &
אַכְזָב dicitur אַכְזָב Achzab ſiue אַכְזִיב Achzib.Hiere.15.Facta es
אַכְזִיב mihi quaſi mendaciū aquarū infideliū.Mich.1.Domꝰ mē-
Mendatia dacii in deceptionē regibus iſrael.Hebrei tamen in predi-
cto loco legūt.Domos Achzib in deceptionē ſiue in mēda
ciū regibꝰ iſrael.Eſt eñ achzib nomē proprium loci.De q̄
habetur.Ioſ.15.vbi dicitur & ceila & achzib & mareſa.Sed
tranſlatio noſtra poſuit interpretationem pro nomine.

כָּזָר כָּזָר Chazar. crudelis.Et additur ei littera aleph ī pricipio.
אַכְזָר & dicitur אַכְזָר Achzar.Iob.30.Mutatꝰ eſt mihi in cru
Crudelis delē.& in eo.41.Non quaſi crudelis ſuſcitabo eū. Et aliqñ
אַכְזָרִי ſcribitur cum iod in fine & dicitur אַכְזָרִי Achzari. Pro-
uer.12.Viſcera aūt impiorum crudelia. Hiere.6. Crudelis
eſt & non miſerebitur.& in eodem.30.Percuſſi te caſtigatio
ne crudeli.& in eodem.50.Crudeles ſūt & immiſericordes
& īde אַכְזָרִיּוּת Achzariiuth.i.crudelitas.vt Prouer.17.Ira אַכְזְרִיּוּת
non habet miſericordiam.Pro quo hebrei legunt.Crudeli
tas ire.Poteſt etiam legi ſic.Crudelitatem ira.ſ. habet.& eſt Crudelitas
ſenſus ſicut in littera noſtra.

כֹּחַ Cóach.fortitudo.virtꝰ.robur.potētia.poteſtas.De q̄ vi
de ſupra in dictiōe כּוֹחַ Chóaa cū vau in medio dictiōis. כֹּחַ

כָּחַד Cachad.celare.abſcondere.occultare.latere.negare.de
lere.deſtruere.deſolare.percutere.Geñ.47.Non cela כָּחַד
mus domino noſtro.1.Reg.3. Oro te ne celaueris a me. Et Celare.
in eo.Hec faciat tibi deus: & hec addat ſi abſconderis a me. Abſcōdere
& in eo. Et nō abſcōdit ab eo.2. Reg.18.Nequaq̄ hoc re-
gē latere potuiſſet.Iob.15.Sapiētes cōfitentur & nō abſcō- Latere
dūt a pr̄ibꝰ eorū.& in eo.20.Abſcōdit illud ſub lingua ſua.
Ps.138.Nō ē occultatū os meū a te.Signat ēt negare.Iob.6 Occultare
Nec cōtradicā ſermonibꝰ ſancti.i.nō negabo ſermōes ſācti. Negare
Significat ēt deſtruere vł delere. aut deſolare ſeu ſuccidere
vel percutere.Exo.23.Quos ego cōteram.i. deſtruam vel Conterere
diſperdam.Iob.4.Aut quādo recti deleti ſunt.& in eo.15. Diſpdere.
Habitabit in ciuitatibꝰ deſolatis.& in eo.22.Nōne ſucciſſa Delere. Deſolare
eſt erectio eorū.2.Paralip.32. Et percuſſit omnem virum Succidere
robuſtum & bellatorem. Percutere

כָּחַל Cachal.Linire. Circunlinire. Ezech.23. Circunliniſti כָּחַל
ſtibio oculos tuos. Circūlinire

כָּחַשׁ Cachas.negare.mentiri. deficere. Geñ.18. Negauit כָּחַשׁ
ſara.Leuit.6.Negauerit ꝓximo ſuo depoſitū. Deut. Negare
33.Negabunt te inimici tui.Ioſ.24.Ne forte negare veli-
tis & mentiri domino deo veſtro.2.Reg.22.Filii alieni reſi
ſtent mihi.Pro quo hebrei legunt. Filii alieni mentientur Mentiri.
mihi ſiue negabunt mihi.Ps.17.Filii alieni mētiti ſunt mi
hi.Ps.65.Mentiētur tibi inimici tui.Eſa.59.Peccare & mē
tiri contra dominū.Oſee.4.Maledictū & mendaciū & ho
micidium.Pro quo hebrei legunt.Maledicere & mentiri ſi
ue negare: & interficere.& in eodem.9. Et vinū mentietur
eis.i.deficiet.Abach.3.Mentietur opus oliue. Zach. 13. Et Deficere.
nec operientur pallio ſaccino vt metiantur.Ponitur etiam Mutari
pro immutari.Ps.108.Et caro mea mutata eſt propter oleū
Hebrei tñ dicūt ꝙ in p̄dicto loco ſignificat marceſcere vel
extenuari.Vnde ipſi legūt.Et caro mea marceſcit ſiue exte Marceſcere
nuatur a pinguedine ſiue ab oleo.Iob.16.Vbi nos legimꝰ.
Et ſuſcitatur falſiloquus aduerſus faciē meā cōtradicēs mi-
hi.Ipſi legūt.Et ſuſcitatur in me macies meas ſiue tenuitas
mea in faciē meā teſtificatur. Vnde premittitur. ruge mee
teſtimonium dicūt contra me. Poteſt etiā intelligi ſicut eſt כַּחַשׁ
in littera noſtra.Inde כַּחַשׁ Cáchas.i.negatio mendaciū ſi- Mendaciū
ue mendax.Ps.58.Et de execratione & mendacio annūcia
būtur.Eſa.30.Filii mēdaces filii nolētes audire legem dei.
Oſee.7.In malicia ſua letificauerunt regē & mēdaciis ſuis
principes.& in eo.10.Comediſtis fructū mendacii.& in eo
dem.11.Circūdedit me ephraim in negociatione. Debet le
gi in negatione vel in mendacio. Negatio.

כִּי Chi.Quia.qm̄.ꝙ.enim.quidē.cū.qñ.ſi.Geñ.2.Quia in כִּי
ipſo ceſſauerat ab omī opere ſuo.& in eo.4.Qm̄ occidi Quia.
virū in vulnꝰ meū.& in eo.5.Quia tulit eū dñs.& in eo.11. Quoniam
Quia ibi cōfuſū eſt labiū vniuerſe terre. & in eo.20. Quia
propheta eſt.& in eo.21.Quia in iſaac vocabitur tibi ſemē.
& in eo.26.Qm̄ potētior nobis factꝰ es.& in eo.32. Qm̄ ſi
cōtra deū fortis fuiſti.Exo.8.Qm̄ nō eſt ſicut dñs deꝰ nr̄.&
in eo.23.Quia nō dimittet cū peccaueris.Ps.1. Qm̄ nouit
dñs viā iuſtorū.p̄s.17.Quia cuſtodiui vias dñi.p̄s.23.Quia
ipſe ſup maria fundauit eū.Dañ.9. Quia receſſimus a te.
& aliqñ ſignat qđ vł quidē.Geñ.1.Et vidit deꝰ lucē ꝙ eēt ꝙ
bona.& in eo.12.Quare nō indicaſti mihi ꝙ vox tua eſſet.

© Biblioteca Nacional de España

Et in eo.15.Qđ poſſeſſurus ſum eã. Exo.23. Quod ſi audieris vocē eius.& in eo. Quod tibi certe erit in ſcãdalum. Iob.9.Vere ſcio ꝙ ita ſit.& in eo.40. Quod influat iordanis in os eius.Itē ponitur pro enim vel quidē.Geñ.2. Non enim pluerat dñs deus.& in eo.8.Aque enim erãt ſup vniuerſam terrã.& in eo.16.Dixit em̃ ꝑfecto hic vidi. Exo.10. Eſt em̃ ſolēnitas dñi dei noſtri.& in eo.14.Dñs em̃ pugnat pro eis.Et in eo.16. Ignorabãt enim quid eēt.& in eo.34. Populus em̃ dure ceruicis eſt.Nu.15.Verbũ em̃ dñi cõtem pſit.1.Reg.21.Et quidem ſi de mulieribus agitur.Iob.14. Tu quidē greſſus meos dinumeraſti.Threñ.3. Nõ em̃ humiliauit ex corde ſuo.Itē ſignificat cũ vel qñ. Geñ.4. Cũ operatus fueris eam.& in eo.30.Qñ placiti tp̃s aduenerit. Exo.7.Cũ dixerit vobis pharao oñdite ſigna.Deut.6.Cũ interrogauerit te filius tuus.& in eo.7.Cũ vero introduxerit te dñs deus tuus in terrã. & in eo.12. Qñ dilatauerit dñs deus tuus terminos tuos.& in eodē.13.Qñ audieris vocem dñi dei tui.Ioſ.17.Cũ ſubuerteris cananeũ.Prouer.23 Qñ ſederis vt comedas cũ principe.& in eo.26. Qñ ſubmiſerit vocem ſuã.Ponitur ēt pro ſi.Exo.1.Si ingruerit cõtra nos bellũ.& in eo.23.Si ſeruieris diis eorũ. Deut.4. Si genueris filios ac nepotes.Ps.12.Qui tribulãt me exultabunt ſi motus fuero.Ps.22.Nã & ſi ambulauero in medio vmbre mortis.Prouer.23.Si em̃ percuſſeris eũ virga non morietur.Item ponitur pro vt.Geñ.38.Quid dabis mihi vt fruaris cõcubitu meo.Iudi.8.Vt dem⁹ exercitui tuo panes.Ponitur ēt aliqñ relatiue.vt.Geñ.48.Qui maior natu erat.Iob.41.Nõ quaſi crudelis ſuſcitabo eũ.pro quo hebrei le.Nõ ē crudelis qui ſuſcitet eũ.Põitur ēt pro ſed. Ioſ.17.Sed tranſibis ad mõtē.Ponitur ēt pro quãuis. vt in eo. Quē dicis ferreos habere curr⁹ & eſſe fortiſſimũ.Pro quo he.le.Quãuis curr⁹ ferreos habeat & quãuis ſit fortiſſim⁹. Et qñ ꝑponitur dictiõi אם Im. & dicitur כי אם Ci im. tũc ambe dictiones ſignificãt niſi.Sed.quia ſi. Qđ ſi. Geñ.32. Niſi benedixeris mihi.Deut.16.Sed in loco quem elegerit domin⁹.Ps.1.Sed tanqȝ ventus quē proiicit vētus.Eſa.59. Sed iniquitates veſtre diuiſerunt inter vos & deũ veſtrum. Hiere.37.Sed & ſi percuſſeritis omnē exercitũ chaldeorũ. 1.Reg.14.Quia ſi ſuper ionathã filium meũ factũ eſt.Hiere.Si laueris te nitro.pro quo he.le.Quia ſi laueris te nitro.i.quãuis laueris te nitro.Threñ.3.Quia ſi abiecit:& miſerebitur.& aliquãdo preponitur ei lr̃a he.& dicitur הֲכִי Hachi.& eſt dictio dubitatiua.i.num quia.nũquid.vt Geñ.29 Num quia frater meus es gratis ſeruies mihi. 2. Reg.9.Putas ne eſt aliquis q remãſerit de nomo ſaul.i.nũquid eſt aliquis.Iob.6.Nunquid dixi afferte mihi.Reperitur ēt affirmatiue pro iuſte ſiue vtiqȝ.Geñ.27.Iuſte vocatũ eſt nomē eius iacob.2.Reg.23.Et inter tres nobilior.Pro quo he.le. Et de tribus vtiqȝ nobilior.

Enim. Quidem Cum. Quando Si. Ut. Qui. Sed. Quãuis. Niſi. Sed. Quia ſi Num Nunquid. Iuſte. Utiqȝ.

כיד Chid.interitus.interfectio.Iob.21.Videbunt oculi ei⁹ interfectionē ſuã.& inde כִּידוֹן Chidõ.i.clype⁹.ſcutũ.haſta ſiue lancea:1.Reg.7.Et clypeus ereus tegebat humeros eius.Iob.39.Vibrabit haſta & clypeus. Hiere.50. Arcũ & ſcutũ apprehēdãt.Significat ēt lãceã ſiue haſtã. vt Iob.41. Et deridebit vibrãtē haſtã.Ioſ.8.Leua clypeũ qui in manu tua eſt.Pro quo he.le.Extende lanceã ſiue haſtã que in manu tua eſt.Et ſic eſt in tranſlatione chaldaica.ſ.haſtam. Poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra.

כיד כידון Infectio. Clypeus Scutum. Haſta. Lancea.

כיל Chil.fraudulentus.& additur in fine lr̃a iod. & dr̃ כִּילַי Chilai.Eſa.32. Nec fraudulētus vocabitur maior.& in eodem.Fraudulenti vaſa peſſima.Hebrei vero dicunt ꝙ ſignificat auarum ſiue parcum.

כיל Fraudulētus.

כים Cim.nomē ſtelle vel cõſtellationis ſtellarum. & additur he in fine.& dicitur כִּימָה Cima.pro quo beat⁹ Hieronymus trãſtulit Hyadas:ſiue pliadas.Iob.9.Qui fecit arcturũ & oriona & hyadas & interiora auſtri. & in eo.38. Nũquid cõiungere valebis micãtes ſtellas pliadas.In alio vero loco traduxit arcturũ.Amos.5.Facientē arcturũ & orionē & cõuertētem in mane tenebras.& aliqui hebrei dicunt ꝙ ſunt ſeptem ſtelle in fine ſigni arietis.

כים כימה Hyades Pliades Arcturus

כיס Cis.marſupiũ.ſaccul⁹.Deut.25.Nõ habebis in ſacculo tuo diuerſa pondera.Et pro põdere ponitur in hebreo lapis.Prouer.1.Marſupiũ vnũ ſit oĩum noſtrũ. & in eo. 16. Et opera eius lapides ſeculi.Debet legi ſacculi.i.oĩa põdera ſacculi.Nã vt ſupra dictũ eſt in hebreo aliqñ ponitur lapis pro pondere.Eſa.46.Qui confertis aurum de ſacculo.

כיס Sacculus Marſupiũ

כיף Ceph.petra.ſaxũ.rupes.Iob.30. In cauernis terre. vel ſup glareã.pro quo he.le. In cauernis terre & petrarũ. Hiere.4.Et aſcenderunt rupes.& inde in euãgelio cephas interpretatur petra.Iohãnis.1.Tu vocaberis cephas qđ interpretatur petrus.vnde petrus dicitur a petra.

כיף Petra. Rupes. Cephas

כיור Ciior.cõcha.ſiue labrũ.i.vas in quo erat aqua ad lauãdum.Exo.30.Facies & labrũ eneũ cum baſi ſua. Et in eo.38.Fecit & labrũ eneũ cum baſi ſua.2. Paralip.4. Fecit quoqȝ cõchas decem.Põitur ēt pro lebete.1.Reg.2.Et mittebat eam in lebetem.Significat ēt כִּיוֹר Ciior fornacē vel caminũ.Zach.12.Sicut caminũ ignis in lignis.& ĩde כִּירַיִם Ciraim.i.inſtrumētũ in quo ſuſtentãtur olle ad ignem poſite.Pro quo beat⁹ Hieronym⁹ trãſtulit.Chytropodes. Leuit.11.Siue clibani ſiue Chytropodes deſtruentur.

כיור Labrum. Cõcha. Lebes כיור Caminus. כירים Chytropodes.

כָּכָה Cacha.Sic.Ita.De quo vide ſupra in dictiõe כה Co.

ככה

כִּכָּר Cicar.torta.maſſa.talentũ.De q̃ vide infra poſt dictionem כר Char.

ככר Talentum

כל Col.omnis.totus.vniuerſus.& eſt communis generis & vtriuſqȝ numeri.De quo vide in dictione ſequenti.

כל

כלל Calal.cõplere.cõſumare.perficere.Ezech.27.Ipſi cõpleuerũt pulchritudinē tuam.& inde כְּלִיל Celil.ſiue כָּלִיל Calil.i.totũ.cõſumatũ.ꝑfectũ.ĩtegrũ.Exo.28. Facies & tunicã ſuperhumeralis totã hyacĩthinã.1. Reg.7. Holocauſtũ integrũ dño.Threñ.2.Heccine eſt vrbs quã dicũt ꝑfecti decoris.Ezech.15.Quia perfecta erat in decore meo. & in eo.18.Perfectus decore.Ponitur ēt pro totali combuſtiõe aut pro holocauſto.Leuit.6.Et tota cremabitur in altari.& in eo.Om̃e em̃ ſacrificiũ ſacerdotum igne conſumetur.Deut.13.Et cum ipſa ciuitate ſuccēdes:ita vt vniuerſa cõſumas.Iudi.20.Et flãmas in ſublime ferri. Pro quo he. le. Et ecce aſcēdit totalis exuſtio ciuitatis vſqȝ ad celũ. Põitur etiã pro holocauſto.Ps.50. Tũc acceptabis ſacrificiũ iuſtitie oblationē & holocauſtũ.Itē כָּלִיל Calil.i.penitus.totaliter.Eſa.2.Et idola penitus cõterentur.& inde מִכְלוֹל Michlol.i.veſtis varia ſeu multifariã.Ezech.23.Indutis veſte varia.& in eo.27.Ipi negociatores tui multifariã.& ĩde מִכְלַל Michlal.i.ſpecies pulchritudo om̃imoda. Ps.49.Ex ſion ſpecies decoris ei⁹.Sed beatus Hieronym⁹ in pſalterio iuxta he.ve.trãſtulit.De ſiõ ꝑfecto decore.& inde כְּלוּל Chelul.pro quo btũs Hieronymus trãſtulit.Deſponſationem. Hiere.2.Et charitatē deſpõſationis tue. & inde כַּלָּה Cala.i. ſponſa ſiue nurus.Cãti.4.Quã pulchre ſunt mãme tue ſoror mea ſpõſa.Eſa.49.Et circũdabis tibi eos ſicut ſpõſa.Significat ēt nurũ. vt Geñ.38.Neſciebat em̃ ꝙ nurus ſua eēt. 1.Reg.4.Nur⁹ aũt ei⁹ vxor phinees. Ezech.22.Socer nurũ ſuã polluit.Mich.7.Nurus cõtra ſocrũ ſuã.& ĩde כֹּל Col.i. oĩs.totus.cũctus.vniuerſus.& eſt cõmunis gñis & vtriuſqȝ nũeri.Geñ.1.Viditqȝ deus cũcta que fecerat. & in eo.2. Ex omni ligno paradiſi comede.& in eodem.3.Et terram comedes,cunctis diebus vite tue.& in eodem.4. Omnis qui

כלל Complere כליל Totum Integrũ. Perfectũ. Totalis cõbuſtio. Holocauſtum. כליל Penitus מכלול Ueſtis varia. מכלל Species כלול deſpõſatio כלה Sponſa Nurus. כל Cuncta Omnis

© Biblioteca Nacional de España

Omnes. occiderit cain. & in eodem.24.Ex omnibus bonis ei⁹ portans ſecum.& in eodem.41.Omneſq; prouincie veniebāt
Omnia. Omne. Totum. in egyptum.Exo.24.Omnia que locutus eſt dominus faciemus.& in eodem.33.Ego oſtendam tibi omne bonum meum.Leuit.2.Ac totum thus.Deut.6.Diliges dominum deū tuum ex toto corde tuo.4.Reg.8.Et omnia bona damaſci.i.ex oībus bonis damaſci. Eſter.5. Cum hec oīa habeam.Ps.1.Et oīa quecūq; faciet proſperabūtur.Ps.13.Oēs declinauerūt.Ps.118.Quoniā oīa ſeruiūt tibi.& in eo.Clamaui in toto corde meo.Ps.150. Oīs ſpūs laudet dn̄m.prouer.4.Et vniuerſe carnis ſanitas.& i eo.10.Et vniuerſa de
Uniuerſa. licta operit charitas.& in eo. Vniuerſa propter ſemetipm operatus eſt dn̄s.Hiere.1.Et vniuerſa que mandauero tibi loqueris. Itē pōitur pro quicquam vel pro aliquid. Leuit.
Quicq̄ 3.Nec ſāguinem nec adipem oīno comedetis.i.nec quicq̄ ſanguinis vel adipis comedetis.4.Reg.4.Non habeo ancilla tua quicq̄ in domo.Et aliquando ſignificat nullum ſiue nihil.ſ.cum precedenti negatione vel ſequenti.Exo.20
Nullum Nihil. Non facies omne opus in eo.i.nullū opus facies in eo. Nu. 10.Nihil aliud reſpiciunt oculi noſtri niſi man.2. Reg.12. Pauper autem nihil habebat omnino.& in lingua chaldai
כלא Omnia. ca ſcribitur cū aleph in fine & dicitur כלא Cholla. Dan̄.2. Quomodo ferrum cōminuit & domat omnia. & componitur cum pronominibus hoc modo כלי Culli.i.totus ego כלך Cullech.i.totus tu.כלו Cullo.i.totus ille ſiue omnis ille.כלנא Cullanu.i.omēs nos. כלכם Culleche.i.omnes vos כלם Cullam.i.omnes illi ſiue vniuerſi illi.Et aliquādo ſcribitur cum he & dicitur כלהם Culaham.i.omēs ipſi aut vniuerſi illi.2.Reg.23.Quaſi ſpine euellentur vniuerſi.i.vniuerſi illi.& in genere feminino mutat mem in nun.& dicitur כלן Cullan.i.omnes ille.Scribitur etiam aliquādo cum he in fine.& dr̄ כלנה Cullana. Gen̄.42. In me hec oīa mala reciderunt.& aliquando ſcribitur cum duplici he. Et dicitur כלהנה Cullahana.3.Reg.7.Fuſura vna & menſura ſculpturaq; conſimili.pro quo hebrei legunt.Fuſura vna &
מכלות Omnia. menſura vna & ſculptura vna omnibus illis.& Inde מכלות Mechloth. Pro quo beatus Hieronym⁹ tranſtulit omīa.2. Paralip.4. Omnia de auro puriſſimo facta ſunt.& aliqui hebrei dicunt q̄ ſignificat vaſa.De quo vide infra in dictione כלה Cala.
כלא Prohibere כלא Cala.prohibere.vetare.ceſſare.claudere.Gen̄.8.Et prohibite ſunt pluuie de celo.Exo.36.Sicq; ceſſatum eſt a muneribus offerendis.Pro quo hebrei legunt. Et prohibit⁹ eſt popul⁹ ab oblatione.i.a muneribus offerendis.Nu. 11.Domine mi moyſes prohibe eos.Ps.39.Ecce labia mea non prohibebo.& in eodem.Tu autem domine ne lōge facias miſerationes tuas a me.Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Tu domine non prohibebis miſericordias tuas a me.ps.87.Traditus ſum & nō egre
Claudere. diebar.Pro quo beatus Hieronymus trāſtulit. Clauſum & non prodeuntem.Ps.118.Ab omni via mala prohibui pedes meos.Hiere.32.Et hieremias propheta erat clauſus in atrio carceris qui erat in domo regis iuda.Et ſequitur in hebreo. Clauſerat enim eum ſedechias rex iuda. Aggei.1. propter hoc ſuper vos prohibiti ſunt celi ne darēt rorem:
כלא & terra prohibita eſt ne daret germen ſuū.& inde כלא Cele ſiue כלוא Calu.i.clauſura ſiue carcer. Eſa.42. De domo carceris ſedentes in tenebris.& in eodem. Et in domibus
Carcer. carcerum abſconditi ſunt.Hiere.37.Ipſe enim prepoſitus erat ſup carcerē.& in eo.Quia miſiſtis me in domū carceris.& in eo.52.Et eduxit eū de domo carceris. & in eo. Et
מכלא Caula. mutauit veſtimēta carceris eius.& inde מכלא Michla.i.ouile ſiue caula vbi pecora clauduntur.Ps.77.Et ſuſtulit eum de gregibus ouiū.Pro quo hebrei.le.Et tulit eū de caulis ſiue de ouilibus ouium.Scribitur ēt cū he in fine loco aleph. vt Abach.3.Abſcindetur de ouili pecus.& inde כלאים Ci
Ouile. כלאים laim.i.mixtim:ſiue mixtio duarū ſpecierū vel diuerſarum rerū.Leuit.19.Iumenta tua nō facies coire cū alterius generis animantib⁹:agrum tuū non ſeres diuerſo ſemine: veſte q̄ ex duob⁹ texta eſt non indueris.Pro quo he.le.Iume
Mixtio. tum tuū nō facies coire mixtione:agrū tuū non ſeres mixtione.& veſtis mixtim.ſ.de lana & lino contexta nō aſcendat ſup te. Vbi in hebreo ter ponitur predicta dictio.Et beatus Hieronymus tranſtulit ſenſum.
כלב Canis. כלב Cheleb.canis.Exo.11.Apud oēs aūt filios iſrael non mutiet canis.Deut.23.Nec precium canis.1. Reg.17.
כלבים Canes. Nunquid ego canis ſum.& in plurali כלבים Chelabim.Ps. 21.Quoniā circūdederūt me canes. Eſa.56. Et canes muti
כלוב Caniſtrū. Uncinus. nō valētes latrare.Item כלוב Chelub.i.caniſtrū.Beatus Hieronymus trāſtulit vncinū.Amos.8.Et ecce vncinus pomorū.Significat etiā locū ex virgultis cōtextū in quo aues ſeruantur vel capiuntur.Pro quo beatus Hieronymus trāſtu
Decipula. lit decipulā.Hiere.5.Sicut decipula plena auib⁹.Eſt ēt
כלב Caleb. Caleb nomē propriū viri.Nu.13.De tribu iuda caleb filiū
כלבי Uir de genere caleb. Iephone.& inde כלבי Calibi.i.vir de gn̄e caleb.1. Reg. 25.Erat aūt de gn̄e caleb.
כלה כלה Cala.perficere.cōplere.cōſumare.finire.ceſſare.cōſumere.delere.diſperdere.deficere.expectare: ſeu deſiderare.prohibere.Gen̄.2.Igitur perfecti ſunt celi & terra.
Perficere Cōplere. & in eo.Cōpleuitq; deus die ſeptimo opus ſuū.& in eo.28 Vtrū clamorē qui venit ad me ope cōpleuerint.& in eo.24 Cūq; ille bibiſſet.pro quo he.le.Et cōpleuit dare ei potum & in eo.Donec cūcti bibant.Pro quo he.le. Donec cōpleāt vel perficiāt bibere.& in eo.41.Igitur trāſactis ſeptē vbertatis annis. Pro quo he.le.Et cōpleti ſiue finiti ſunt ſeptem vbertatis anni. Exo.5. Cōplete opus veſtrū. & in eo.39. Perfectū eſt igitur omne op⁹ tabernaculi.Nu.7.In die quo cōpleuit moyſes tabernaculū.Deut.26.Qn̄ cōpleueris decimā cūctarū frugū.1.Reg.20.Scito quia cōpleta eſt malitia eius.3.Reg.8.Cūq; cōpleſſet ſalomō orās.2.Paralip.7.Cōpleuitq; ſalomon domū dn̄i.Iob.36.Cōplebunt dies ſuos in bono.Ps.71.Defecerūt hymni dauid filii ieſe.pro q̄ beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit. Cōple
Finire. te ſunt orationes dauid filii ieſe.Hiere.8.Finita eſt eſtas. & in eo.43.Factū eſt aūt cū cōpleſſet hieremias loquens ad populū.& in eo:44.Donec penit⁹ cōſumātur.Ezech.43 Eo q̄ cōſumpſi eos in ira mea.Itē ſignificat ceſſare.Nu.27
Ceſſare. Vt qeſcāt qrele eorū a me.i.vt ceſſet vl' finiātur.2. Reg.14. Ceſſauitq; rex dauid pſequi abſalō.Itē ſignificat diſpdere
Diſpdere. Delere. aut delere vel cōſumere.Exo.33.Ne forte diſpdā te in via. Nu.16.Vt eos repēte diſpdā.& in eo.25.Vt nō ipē delerem
Cōſumere. filios iſrl'.Iob.7.Et cōſūpti ſūt abſq; vlla ſpe.Ps.73.De medio ſinu tuo in finē.Pro q̄ btūs Hieronym⁹ in pſalterio iuxta he.ve.trāſtulit.Ad mediū ſinū tuū cōſumēs.Ps.118.Paulomin⁹ cōſumauerūt me in terra.Eſa.10. Et conſumabitur indignatio.& in eo.49.Fortitudinē meā cōſumpſi.Hiere. 14.Et ego cōſumā eos.& in eo.16.Et gladio & fame conſumētur.& in eo.49.Donec cōſumā eos.Malach.3.Et vos filii iacob nō eſtis cōſumpti.& aliqn̄ ſcribitur cū aleph in fine loco he. Dan̄.9. Vt cōſumatur preuaricatio. Itē ſigniſi
Deficere. cat deficere.Deut.28.Et deficientib⁹ ad cōſpectū eorum tota die.3.Reg.17.Hydria farine nō deficiet. Ps.68. Defecerunt oculi mei dum ſpero in deum meū. Ps.70. Cum defecerit virtus mea ne derelinquas me.Ps.118. Defecit in ſalutari tuo anima mea. & in eodem. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum.Hiere.14.Defecerūt oculi eorū.Thren̄.3.

© Biblioteca Nacional de España

Quia non defecerunt miſerationes eius. Item ſignificat
Expectare expectare vel deſiderare. Iob.31. Et oculos vidue expecta-
re feci. Ps.83. Concupiſcit & deficit aĩa mea in atria dñi. ꝑ
Deſideraſ. quo he.le. Concupiſcit & deſiderat anima mea ad atria do
mini ſiue in atria dñi. z. Reg.14. Ceſſauitq; rex dauid per
ſequi abſalom. pro quo he.le. Et deſiderauit dauid egredi
ad Abſalom. Poteſt ẽt intelligi ſicut eſt in littera noſtra. vt
ſupra dictũ eſt. Item ſignificat prohibere ſiue claudere. vt
Prohiber Geñ.z3. Nulluſq; te ꝓhibere poterit. 1. Reg.6. Vituloſq; ea
Cōcluder. rum concluſerunt domi. i. ꝓhibuerunt exire. Et in eo.25.
Que ꝓhibuiſti me hodie ne irẽ ad ſanguinẽ. Et aliqñ ſcri-
bitur cũ aleph loco he. vt. ꝑs.118. Ab omni via mala ꝓhi-
bui pedes meos. & de hoc vide ſupra in dictione כָּלָא cala.
כָּלָה cum aleph in fine. & inde כָּלָה cala. i. conſumatio. Eſa.10.
cōſumatio Cōſumationem enim & abbreuiationẽ dñs deus exercitu
um faciet. Ezech.11. Conſumationẽ tu facis. Soph.1. Quia
cōſumationẽ cũ abbreuiatione faciet. Ponitur ẽt aduerbia
liter. i. cōſumate ſiue perfecte. vt Exo.11. Poſt hec dimittet
vos & exire compellet. pro quo he.le. Poſt hec dimittet vos
& cũ dimiſerit cōſumate ſiue perfecte eiiciet vos hinc. & ẽ
ſenſus ſicut in lr̃a noſtra. & aliqñ ſcribitur cum tau in prin
תִּכְלָה cipio & dicitur תִּכְלָה Thichla. i. cōſumatio. ꝑs.118. Omnis
cōſumatio cōſumatiōis vidi finem. ſcribitur ẽt cũ tau ĩ fine & dicitur.
תַּכְלִית תַּכְלִית Thachlith. i. finis ſiue cōſumatio. vt Iob.28. Et vni
Finis. Perfectũ. uerſorũ finẽ ipẽ cōſiderat. Ps.138. ꝑfecto odio oderã illos
כִּלָּיוֹן i. fine vel cōſumatiōe odii oderam illos. & inde כִּלָּיוֹן Cila-
cōſumatio ion. i. conſumatio. Eſa.10. Conſumatio abbreuiata inun-
כְּלִי dabit iuſtitiã. & inde כְּלִי Cheli. i. vas ſiue inſtrumẽtũ. Ar-
Vas. ma. ornamentũ. veſtis. Geñ.24. Prolatiſq; vaſis argenteis
& aureis: ac veſtibus dedit ea rebecc. Exo.22. Si quis comẽ
dauerit alicui pecuniã aut vaſa. Et in eo.25. Omne pōdus
candelabri cũ vniuerſis vaſis ſuis habebit talentum auri.
Leuit.6. Vas fictile in quo cocta eſt confringetur: ꝙ ſi vas
eneũ fuerit. Et in eo.15. Et vbicũq; ſederit. pro quo he.le.
ſella. Et oẽ vas in quo ſederit. i. oĩs ſedis vel ſella aut inſtrumen-
tum in quo ſederit. & in eo. vas fictile cōfringetur. & ĩ eo.
Vas aũt ligneũ lauabitur aqua. Nu.19. Et mittet aquas vi-
uas ſup eos in vas. & in eo.35. Si quis ferro percuſſerit. ꝑ q̊
Inſtrũ. he.le. Si quis vaſe ferreo. i. inſtrumento ferreo percuſſerit.
Et in eo. Si ligno percuſſerit. Pro quo hebrei legunt. aut ſi
vaſe ligneo. i. inſtrumento ligneo percuſſerit. Deut.23. Fo
ras autem ne feras tecum. pro quo hebrei legunt. Et in va-
ſe tuo ne reponas. ſed beatus hieronymus tranſtulit ſenſũ.
Eſter.1. Et aliis atq; aliis vaſis cibi inferebantur. Ps.2. Et
tanq̃ vas figuli confringes eos. Eſa.22. Omne vas paruu
lum a vaſis craterarum vſq; ad omne vas muſicorũ. i. iſtru
mentum muſicum. Et in eo.32. Fraudulenti vaſa peſſima
ſunt. & in eodem.54. Omne vas quod fictum eſt cōtra te.
Arma. Significat etiam arma. Geñ.27. ſume arma tua. & ĩ eodẽ.
49. Vaſa iniquitatis bellantia. i. arma iniquitatis. Pōitur
Veſtis. etiam pro veſte. vt Deut.22. Non induetur mulier veſte vi
Monile. rili. Eſa.61. Et quaſi ſponſam ornatam monilibus ſuis. pro
quo hebrei legunt. Et quaſi ſponſam ornatam vaſis ſuis. i.
veſtimentis vel ornamentis ſuis. Et etiam inſtrumenta cu-
iuſcũq; rei dicũtur in hebreo vaſa eius. vt Ps.70. confite-
bor tibi in vaſis pſalterii. Eſa.13. Dominus & vaſa furoris
מִכְלוֹת eius. Zach.11. ſume tibi vaſa paſtoris ſtulti. & inde מִכְלוֹת
Michloth. i. vaſa ſecundum hebreos. z. Paralip.4. Omnia
Vaſa. de auro puriſſimo facta ſunt. pro quo he.le. vaſa de auro.
poteſt etiam ſignare oĩa ſicut eſt in littera noſtra. de quo vi
כְּלָיוֹת de ſupra in dictione כָּלַל Calal. & inde כְּלָיוֹת Celaioth. i. re
Renes. nes ſiue renũculi. Leuit.3. Et duos renes. & in eo. Et reticu
lũ iecoris cũ renũculis. Iob.10. repoſita ẽ hec ſpes mea in ſi

nu meo. pro quo he.le. Cōſumati ſiue ꝑfecti ſunt renes mei
ĩ ſinu meo. De quo vide Burgeñ. in additiōibus ſup ꝑdicto
loco. ꝑs.15. Increpuerũt me renes mei. Ps.25. Vre renes
meos & cor meũ. ꝑs.138. Quia tu poſſediſti renes meos.
Hiere.11. Qui ꝓbas renes & corda. & ſolũ inuenitur in nu.
plu. Ponitur ẽt ꝑ medulla. Deut.32. Cum medulla tritici. Medulla.
Et dicũt hebrei ꝙ ponitur ibi pro granis tritici: eo quod in
figura aſſimilantur renibus. Item כַּלָּה Calla. i. ſpōſa. ſiue nu כַּלָּה
rus. De quo vide ſupra in dictione כָּלַל Calal. ſponſa.
כֶּלַח Calach. Seniũ vel ſenecta. beatus hieronymus tranſtu כֶּלַח
lit. abũdãtiã. ſ. dierũ: qđ eſt idem qđ ſenecta. Iob.5. In Abũdãtia
grediẽris ĩ abũdãtia ſepulcrũ. & ĩ eo.30. Et vita ipã putabã
tur ĩdigni. i. lōgiori vita. ꝑ quo he.le. ſup ipõs ꝑiit ſenecta. ſenecta.
כִּלְכֵּל Cilcal. ſuſtinere. ſuſtentare. Enutrire. De quo vide כִּלְכֵּל
ſupra in dictione כּוֹל Chol. ſuſtinere.
כָּלַם Calã. erubeſcere. reuereri. cōfundi. ſiue cōfũdere. mo כָּלַם
leſtare. Nu.12. Nōne debuerat ſaltẽ ſeptẽ diebus rubo Rubore
re ſuffundi. 1. Reg.20. Eo qđ confudiſſet eũ pater ſuus. z. ſuffundi.
Reg.10. Erãt enĩ viri cōfuſi turpiter. Iob.11. A nulo cōfuta Cōfundere
beris. i. cōfũderis. ꝑs.39. Et reuereãtur qui volũt mihi ma Confundi.
la. ꝑs.73. Ne auertatur humilis factus confuſus. Hiere.3 no Reuereri.
luiſti erubeſcere. Et in eo.6. Et erubeſcere neſcierunt. & in Erubeſcer
eo.14. Cōfuſi ſunt & afflicti. pro quo he.le. Cōfuſi ſunt & e
rubuerũt. & in eo.31. Cōfuſus ſũ & erubui. Ezech.36. Con
fundemini & erubeſcite. Itẽ ſignificat moleſtare. 1. Reg.25
Nunquã eis moleſti fuimus. & in eo. boni ſatis fuerunt no- Moleſtare
bis & nō moleſti. Iudi.18. Et nullo eis penitus reſiſtente. i.
nullo moleſtante. & ĩde כְּלִמָּה Celimma. i. verecũdia. cōfu כְּלִמָּה
ſio. opprobriũ. ꝑs.68. Operuit cōfuſio faciẽ meã. Prouer. Confuſio.
18. Stultũ ſe eſſe demōſtrat & cōfuſione dignũ. Hiere.20. Opprobri
Opprobrium ſempiternũ. quod nulla obliuiōe delebitur. um.
Eſa.50. Faciem meã non abſcondi ab increpantibus. pro increpatio
quo he.le. Faciem meã nō abſcondi ab opprobriis vel cōfu
ſiōibus. vbi ponitur כְּלִימּוֹת Celimmoth in nũero plurali. כְּלִימּוֹת
כֵּלַף Celaph. Inſtrumentum dolatorium. Et ſolum inueni כֵּלַף
tur in numero plurali. ſ. כֵּלַפּוֹת Celaphoth. Ps.73. In כֵּלַפּוֹת
ſecuri & aſcia deiecerũt eã. Pro quo beatus hieronym9 in Aſcia.
pſalterio iuxta hebraicam veritatẽ tranſtulit. bipenni et do Dolatoria
latoriis deraſerunt.
כַּמָּה Cama. Deſiderare. Cōcupiſcere. quãdo. quod. ſiue quã
tum. Ps.62. Quã multipliciter tibi caro mea. Pro quo כַּמָּה
beatus hieronym9 in pſalterio iuxta hebraicã veritatem Quã mul-
tranſtulit. Deſiderauit ad te caro mea. Significat ẽt quãdo. tipliciter. Deſideraſ
aut quot. Ps.34. Dñe quãdo reſpicies. Ps.118. Quot ſunt Quando.
dies ſerui tui. Iob.13. Reſpōde mihi quãtas habeo iniquita Quot.
tes Zach.2. Et videam quanta ſit longitudo eius & quanta Quãte.
latitudo eius. Quanta.
כְּמוֹ Cemo. ſicut. tanq̃. Iob.19. Quare ꝑſequimini me ſi- כְּמוֹ
cut deus. ꝑs.28. Et comminuet eas tanq̃ vitulũ libani. ſicut.
ꝑs.57. ſicut cera que fluit auferentur. Et in eo. Sicut viuen- Tanq̃.
tes ſic in ira. ꝑs.62. Sicut adipe & pinguedine repleatur
aĩa mea. & cōponitur cũ ꝓnominibus hoc modo כָּמוֹנִי Ca כָּמוֹנִי
mōni. i. ſicut ego. כָּמוֹךָ camōcha. i. ſicut tu. 3. Reg.22. ſicut ſicut ego.
ego ſum ita & tu. pro quo he.le. ſicut ego ſicut tu. Eſa.38. ſi
cut ego hodie. כָּמוֹהוּ Camōhu. ſicut ille. Exo.9. qualis nō fu
it in egypto. ꝑ quo he.le. Sicut ille nō fuit in egypto. כָּמוֹנוּ
Camōnu. i. ſicut nos. Geñ.34. Si volueritis eſſe ſimiles no
ſtri. i. ſicut nos. כְּמוֹכֶם Cemochem. ſicut vos. Iob.12. Et mi
hi eſt cor ſicut & vobis. כְּמוֹהֶם Cimohem ſicut illi.
כּוּמָז Cumaz. Ornamentũ muliebre. Beatus hieronymus כּוּמָז
tranſtulit Murenulas. Nu.31. Dextralia ac murenulas. murenule.
כַּמֹּן Camon. cyminũ. Eſa.28. Seret git & cyminũ ſparget כַּמֹּן
Et ĩ eo. Nec rota plauſtri ſuper cyminũ circuibit. Item Cyminum

© Biblioteca Nacional de España

מִכְמַן Michmā.i.theſaurus abſconditus.Dañ.11. Et domina
Theſauru⁹ bitur theſaurorum auri & argenti.

כָּמַס כמס Camus.reconditum ſiue abſconditū. Deut. 32.Nōne
Conditum hec cōdita ſūt apud me.& ſolū īuenitur ī p̄dicto loco.

כָּמַר כמר Camar.incaleſcere.exurere.cōmotum ſiue cōturbatū
eſſe.Geñ.43.quia cōmota ſunt viſcera eius. Pro quo
Incaleſcere. he.le.Quia incaluerūt miſeratiōes eius:ſiue commote ſunt
Cōmoueri miſerationes eius.Threñ.5.Pellis nr̄a quaſi clibanus exu=
Exurere. ſta eſt.Oſee.11.Pariter cōturbata eſt penitudo mea.i.cōmo
Cōturbare ta ē penitudo mea.Item כָּמָר Camar.i.edituus ſiue miniſter
כָּמָר templi vel altariū.Et ſolū inuenitur in nu. plu . ſ.כְּמָרִים Ce
כְּמָרִים marim.Oſee.10.Et editui eius ſuper eū exultauerūt.Soph.
Editui. 1.Et noīa edituorū cū ſacerdotibus. Pōitur ēt pro aruſpici
bus.vt.4.Reg.23. Et deleuit aruſpices quos poſuerunt re
Aruſpices ges iuda. Item מִכְמָר Michmar.i.rete aut retiaculū.ſiue illa
מִכְמָר queatū.p̄s.140.Cadent in retiaculo eius peccatores . Eſa .
Retiaculū 51.Sicut orix illaqueatus.Abach.1.Et congregauit in rete
Illaqueatus. ſuū.Scribitur ēt cū tau ī fine & dicitur מִכְמֹרֶת Michmóreth
מִכְמֹרֶת Eſa.19.& expandentes rete ſuper faciem aquarum.
Rete.

כֵּן כן Cen.ſic.ita.De quo vide ſupra in dictione כון Cun.Item
כִּנִּים כִּנִּים Cinim.i. cinifes. Exo.8.Et ſint cinifes in vniuerſa
Cinifes. terra egypti.Et ſolū īuenitur ī nu.plu.& in p̄dicto loco.Scri
כִּנָּם bitur ēt ſine iod & dr̄ כִּנָּם Cinam.vt in eo.Et facti ſunt cini
Cinifes. fes in hominibus & in iumentis.

כָּנָה כנה Chana.Equare.aſſimilare. Iob.32.Et deū homini nō
Equare. equabo.Eſa.44.Et ī noīe iſrael aſſimilabitur . hebrei
Aſſimilare. tñ dicūt ꝙ ſignat cognominare.vnde in p̄dicto loco ipi le
gunt.Et in noīe iſrael cognominabitur.Et in eo.45.Aſſi=
milaui te & nō cognouiſti me.pro quo he.le. Cognomina
ui te & nō cognouiſti me.Ponitur ēt ꝑ ſubſiſtere . Iob.32.
Subſiſtere. Neſcio enī quādiu ſubſiſtā.& ēt in predicto loco he.le.quia
neſcio cognominare.poteſt ēt deriuari a dictiōe כון Cun:
que ſignat firmare vel ſubſiſtere ſicut eſt in littera noſtra.
vel a dictiōe כָּנָה Cana que ſignat ſedē vel baſim aut radicē

כְּנָוָת כנות Cenauath.in lingua chaldaica ſignat cōſiliū ſiue cōſi
Conſilium liatorē.Eſdre.4.Et reliqui qui erant in conſilio co=
Cōſiliator rum.Et in eodem.Et reliqui cōſiliatores eorū.& dicūt he=
brei ꝙ ſignificat cetum ſeu congregationem hominum.

כְּנֵימָא כנימא Cenema.in lingua chaldaica ſignificat huiuſcemo
huiuſcemodi. di.ſiue taliter.aut hoc modo.Eſdre.4.Scripſerunt
epiſtolam vnā de ieruſalem huiuſcemodi.Et in eodem. 5.
Taliter. Et ita diximus eis.i.taliter.& in eo.Huiuſcemodi autē ſer=
monem reſponderunt nobis.

כָּנַס כנס Canas.congregare.colligere.coaceruare. 2. Paralip.
Cōgregare 22.Et precepit vt cōgregarentur omnes proſelyti. E
ſter.4. Vade & congrega omnes iudeos.Ps.32. Cōgregās
ſicut in vtre aquas maris.p̄s.146.Diſperſiones iſrael con=
Coaceruare gregabit.Eccl's.2.Coaceruaui mihi argētū & aurū . Et in
Colligere eo.3.Et tempus colligendi lapides.Eſa.28.Et palliū breue
vtrūqꝫ operire non poteſt.pro quo hebrei legunt .Et pal=
lium breue cum colligitur.ideſt cum colligitur ad operien
dum vnum non poteſt alium operire . Vnde beatus hiero
מִכְנְסֵי nymus tranſtulit ſenſum. Inde מִכְנְסֵי Michneſe.ideſt femo
Femīalia. ralia ſeu feminalia.Exo.28.Facies & feminalia linea . Le=
uit.16.Feminalibus lineis verenda celauit.Ezech.44.Et
feminalia linea erunt in lumbis eorum . Et ſolum inueni=
tur in numero plurali.

כָּנַע כנע Canaa.Humiliare.conterere.erubeſcere. reuereri . vt
Humiliare Iudi.3.Humiliatuſqꝫ eſt moab in die illo ſub manu iſ=
rael.& in eo.4.Humiliauit ergo deus in die illo iabin regē
Canaā. Iudi.8.Humiliatus eſt aūt madiā corā filiis iſrael .
3.Reg.21.Nōne vidiſti humiliatū Achab corā me:quia igi
tur humiliatus eſt.2.Paralip.33 .Et quia humiliati ſunt a
uerſa eſt ab eis ira dñi.Et in eo.Et egit penitentiā valde co
rā deo.i.humiliatus eſt corā deo valde.Nee.9. Et humilia
ſti corā eis habitatores terre.p̄s.106.Et humiliatum eſt in
laboribus cor eorū.Itē ſignificat cōterere.Deut. 9.Qui cō Conterere.
terat eos . ſignat ēt erubeſcere vel reuereri.Leuit.26 .Do=
nec erubeſcat incircūciſa mens eorū.2.Paralip.33. Et non Erubeſcere
eſt reueritus faciē dñi ſicut reueritus eſt Manaſes pater ei⁹ Reuereri.
Itē כְּנַעַן Cenáan.nomē propriū viri.ſ.filii Cham. Geñ.10. כְּנַעַן
Filii āt cham chus & Meſraim & phut & canaā.& ab eo di= canaam.
cta eſt terra canaā.Geñ.11. Vt irent in terrā canaā. p̄s.104.
Tibi dabo terrā canaā.Et inde כְּנַעֲנִי Cenaani.i. cananeus. כְּנַעֲנִי
vt Geñ.13.cananeus & pherezeus habitabant in terra illa. cananeus.
Et in eo.38.Filiam hominis cananei. ſignat ēt mercatorē
vel negociatorē aut inſtitorem.vt Iob.40.Et diuident il=
lū negociatores.Eſa.23.Inſtitores eius īclyti terre . Zach . Negociator.
14.Et nō erit mercator vltra in domo dñi . Vnde illud qđ Inſtitor.
habetur Prouer.31.cingulum tradidit cananeo. hebrei le= Mercator
gūt.Et cīgulū tradidit mercatori vl' negociatori. & Ezech.
17.Et trāſportauit eā in terrā canaā. Quod hebrei expo=
nunt in terra negociationis vel mercationis . vnde ſubdi=
tur in vrbe negociatorū poſuit eū. Oſee.12. Canaā in ma=
nu eius ſtatera doloſa.pro quo he.le.Mercator ſeu negocia
tor in manu eius ſtatera doloſa. Vnde beatus hieronymus
in ſuis explanatiōibus ſuper ꝓuerbia . capitulo vltimo ſic
ait.Bene etenim nomine canaā qui gentiliū populū ꝑcrea
uit & interpretatur cōmutator cōuerſa ad fidem gentilitas
deſignatur:que feliciſſima cōmutatiōe a vitiis ad virtutes:
a diabolo tranſmigrauit ad xp̄m . Hec hieronymus . Inde
כִּנְעָה Cinaa.i.mercatio ſeu negociatio.Hiere. 10 . congre= כִּנְעָה
ga de terra confuſionem tuam.pro quo he.le.congrega de
terra negociationē tuā.i.ſubſtantiā tuā. Vnde beatus hiero negociatio
nymus ſuper p̄dicto loco ſic ait.precipitur ieruſalem vt qđ
quid habet foris ſubſtantie in vrbē munitiſſimā cōgreget:
& lōge obſidioni paret alimēta:cōgrega inquit & de foris
& de terra hoc eſt de agris ſubſtantiā tuā ſiue confuſionem.
Quidquid enim habes cōfuſione dignū eſt.Hec hierony=
mus.Poteſt ēt ſignificare cōfuſionē vel erubeſcentiam: ſi=
cut ſupra dictum eſt.

כנף Canaph. Ala.penna. Angulus. ora . ſ . veſtimenti . vt כָּנָף
Exo.19.Quomodo portauerim vos ſuper alas aquila
rum.Et in eo.25.Expandētes alas & operientes oraculū . Ala.
Deut.4.vel auiū ſub celo volantiū.pro quo he.le . Omnis
auis alate.i.habentis alas.Ruth.2.Sub cuius confugiſti a=
las.Iob.39.Penna ſtruthiōis ſimilis eſt pennis erodii.Eſa. Penna.
10.& non fuit qui moueret pennā.& in plu . כְּנָפַיִם chena= כְּנָפַיִם
phaim.ſiue כַּנְפֵי chan phe.vt in aliquibus locis predictis:&
Iob.39.Expandet alas ſuas ad auſtrū.Ps.77 . Penne colū=
be deargētate.p̄s.138.Si ſumpſero pennas meas diluculo. Ale.
Prouer.1.Fruſtra aūt iacitur rete ante oculos pennatorū. Penne.
Zach.5.Et ſpūs in alis earū:& habebāt alas milui.Malach.
4.Et ſanitas in pennis eius.Et eſt in hebreo cōis generis .
vt patet in locis predictis.Inde verbum כָּנַף Canaph.i. auo כָּנַף
lare.Eſa.30.Et nō faciet auolare a te vltra doctorem tuum. Auolare.
Item כָּנָף canaph.i.angulus.aut ora veſtimēti.Nu.15 .vt fa כָּנָף
ciant ſibi fimbrias per angulos quattuor palliorū.Deut.22 Angulus.
Per quattuor angulos pallii tui.Aggei.2. In ora veſtimen Ora veſti
ti ſui.Pōitur ēt pro angulo vel fine aut extremo terre. Iob menti.
38.Et tenuiſti concutiens extrema terre.Eſa.11. A quattu= Extremū.
or plagis terre.ideſt a quattuor angulis terre .Et in eodem Plaga.
24.A finibus terre laudes audiuimus.Ponitur etiam pro Finis.
templo.Dañ.9.Et erit in templo abominatio deſolatiōis. Templum

כנר Cinor.cithara.Geñ.4.Ipſe fuit pater canentium in כִּנּוֹר
cithara & organo.Iob.30.Verſa eſt in luctum cithara Cithara.

© Biblioteca Nacional de España

noſtra.p̄s.32.Confitemini dño in cithara.Ps.56. Exſurge
כִּנֹּרִים in pſalterio & cithara.& in plu. כִּנֹּרִים Chinorim ſecundū
כִּנֹּרוֹת terminationē maſculinorū.ſiue כִּנֹּרוֹת Chinoroth.ſcd̄m ter
Cithare. minationem femininorū.3.Reg.10.Et citharas lyraſq; can
toribus.p̄s.136.Suſpendimus organa noſtra.pro quo bea
tus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit. ſuſpen
dimus citharas noſtras.Ezech.26.Et ſonitus cithararū tua
rū non audietur amplius.Ponitur etiam pro lyris.1. Para-
lip.15.Cantores in organis muſicorum nablis videlicet &
Lyre. lyris & cymbalis.

כְּנַשׁ Cögregar כְּנַשׁ Canas.in ligua chaldaica ſignificat cōgregare .Dañ.
3 .miſit ad congregandos ſatrapas.

כֵּס כֵּס Ces.ſolium.ſedes. De quo vide infra in dictione כִּסֵּא
Ciſe.

כָּסַס כָּסַס Caſas .numerare.ſupputare.Et ſcribitur cū ſimplici
ſamech.Exo.12.Iuxta numerū aīarum que ſufficere
poſſunt ad eſum agni.pro quo he.le.Iuxta numerum vel
Nūerare. ſupputationē aīarū vniuſcuiuſq; iuxta eſum ſuum nume-
מֶכֶס rabitis ſup agnū.& inde מֶכֶס Méches.i.ſupputatio.vel nu
meratio.pro quo btūs hieronymus tranſtulit partem.ſ.nu
Pars. meratā vel ſupputatā.Nu.31.Et ſeparabis partē dño. Et in
eo.E quibus in partē dñi ſupputate ſunt oues ſexcente. ſcri
מִכְסַת bitur etiam cū tau ī fine & dicitur.מִכְסַת Michſath.vt Exo.
Numerus. 12.Iuxta numerū aīarū q̄ ſufficere poſſint. Leuit.27.ſup
putabit ſacerdos iuxta annorū numerū vſq; ad iubileum.

כִּסֵּא Solium. Thronus. כִּסֵּא Ciſe . Soliū.ſedes.thronus.Geñ.41. vno tātū regni
ſolio p̄cedā te.Exo.11.A primogenito pharaonis qui
ſedet in ſolio eius.2.Reg.3.Et eleuetur thronus dauid.1.Pa
ralip.29.Seditq; ſalomō in ſolio dñi . Iob .26 . Qui tenet
Sedes. vultum ſolii ſui.Eſa.66. Celum ſedes mea eſt.Hiere.17.So
liū glorie altitudinis a principio.Et aliqñ ſcribitur ſine a-
leph & dr̄ כֵּס Ces.vt Exo.17.Quia manus ſo lius dñi.debet
legi ſolii dñi.pro quo he.le.Quia manus ſup ſoliū dñi vel
ſup thronū dñi.ſuple eſt.Et ſecundū aliquos hebreos ī duo
bus locis ſcribitur cū he in fine loco aleph.3.Reg.10. Qui
habebat ſex gradus.pro quo he.le.Sex gradus erat thro-
no.Et in eo.Et ſūmitas throni rotūda erat.Sed in libris he
braicis reperitur ēt in predictis locis cū aleph in fine.ſicut
כִּסְאוֹת in ſupradictis.Et in plu.כִּסְאוֹת Chiſoth.Ps.121. Quia illic
Sedes. ſederūt ſedes in iudicio: ſedes ſup domū dauid. Item כֶּסֶא
כֶּסֶא Ceſe .i.terminus ſiue dies conſtitutus vel inſignis. p̄s .80.
Dies inſi- In īſigni die ſolēnitatis noſtre.Scribitur ēt cū he in fine lo
gnis. co aleph.pro quo btūs hieronymus diē plene lune trāſtulit
Dies ple- Prouer.7.In die plene lune reuerſurus eſt.& eſt idem. Nā
ne lune apud hebreos dies inſignis phaſe & tabernaculorū erat in
plenilunio.

כָּסָה Operire. כָּסָה Ciſa. operire.coopire.celare.abſcōdere.tegere. Geñ.
7.Opertiq; ſunt oēs montes excelſi.Et in eo.25 . At
illa tollens cito palliū ſuū operuit ſe.Et in eo.38 . Operue-
rat enim vultū ne agnoſceretur.Exo.15.Abyſſi operuerūt
eos.Et in eo.40.Operuit nubes tabernaculū teſtimonii.
Nu.4.Inuoluentq; eo arcam teſtimonii.i. operient.Et in
eo.Cumq; inuoluerint Aaron et filii eius ſanctuarium.i.
operuerint.Et in eo. 9.Operuit illud nubes.p̄s.31.Et iniu
Abſcōdere ſtitiā meā nō abſcondi.Ps.43.Cooperuit nos vmbra mor
tis.Ps.71.Operuit mōtes vmbra eius.p̄s.142. Ad te con-
fugi.pro quo hebrei legunt. A te coopertus ſum.vnde bea
tus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem .
Protegere tranſtulit. A te protectus ſum.Prouer.10.Et vniuerſa deli-
cta operit charitas.Et in eo.12.Qui aūt diſſimulat iniuriā
Celare. callidus eſt.Pro quo hebrei legunt.Qui autem celat iniu-
riam callidus eſt.Et eſt ſenſus ſicut in littera noſtra.Et ī eo.
Homo verſutus celat ſcientiā.Et in eo.26. Qui operit odi
um fraudulenter.Eccl's.6.Et obliuione delebitur nomen
eius.Pro quo hebrei legunt.Et in tenebris nomen eius o-
perietur.Eſa.23.Et veſtiantur vſq; ad vetuſtatem.i. coope-
riantur.Et in eo.58.Cum videris nudū opi eum.Hiere.51
In multitudine fluctuū eius operta eſt.Ezech.16. Et opui-
ſti illas.Et in eo.18.Et nudū opuit veſtimēto.Et in eo. 24
Vt poſſit operiri puluere.Et in eo.30. Et ipſam nubes ope
riet.Et in eo.31.Et operui cū abyſſo.Et in eo.32. Et operi
am cum extinctus fueris celos.Et in eo.ſolem nube tegam. Tegere
Et inde כְּסוּי Ceſui.i.operimentum.velamē. Nu.4.& ope- כְּסוּי
rient rurſum velamine hyacīthinarū pelliū. Et in eo.Et ex Velamen.
tendet deſuper operimentū hyacīthinarū pelliū. ſcribitur Opimētū.
etiam cum tau in fine & dicitur כְּסוּת Ceſuth.Geñ.20. Hoc כְּסוּת
erit tibi in velamen oculorum.Exo.22.Ipſum eſt enim ſo Velamen.
lum quo operitur.Pro quo he.le.Ipſum eſt enim operimē Opimētū.
tum eius ſolum.Deut. 22 . Per quattuor angulos pallii tui Pallium.
quo operiris.ideſt operimenti tui quo operiris . Iob . 24.
Quibus non eſt operimentum in frigore. Et in eo.26.Et
nullū eſt operimētū pditioni.Eſa.50.Et ſaccum ponā ope
rimentum eorum.ſcribitur ēt cum mem in principio & di
citur מִכְסֶה Michſe.Exo.26.Facies & operimētum aliud te מִכְסֶה
cto de pellibus arietum rubricatis.& ſuper hoc rurſus aliud Opimētū.
operimentum.

כָּסַח כָּסַח Caſach.ſcindere . ſuccidere . dirumpere.Ps . 79.ſuc-
cenſa igni & ſuffoſa.pro quo beatus hieronymus in
pſalterio iuxta hebraicam veritatē tranſtulit. ſuccenſa igni Dirūpere.
& dirupta.Eſa.5.Et facta ſunt morticinia eorum quaſi ſter
cora.pro quo he.le.Et facta ſunt morticina eorum ſucciſa
vel dirupta.Et in eo.33.ſpine congregate igni cōburētur. Succidere
Pro quo he.le.ſpine ſucciſſe vel ſciſſe igne comburentur

כָּסַל כָּסַל Caſal.inſanire.ſtultum vel inſipientem eſſe . ſtulte a-
gere.Hiere.10.Pariter inſipientes & fatui probabun- Inſipiētē
tur.Et inde כְּסִיל Ceſil.ideſt ſtultus.inſipiens . p̄s. 48 . Si- eſſe. כְּסִיל
mul inſipiens & ſtultus peribunt.Ps. 91.Et ſtultus non in-
telligit hec .p̄s. 95 .Et ſtulti aliquando ſapite.Prouer.18.nō Inſipiens Stultus.
recipit ſtultus verba prudentie.Et in eo . Os ſtulti cōtritio
eius.Eccl's.2.ſtultus in tenebris ambulat.Et in eo.4 . Stul-
tus complicat manus ſuas.Et inde כֶּסֶל Céſel.i . ſtultitia.in כֶּסֶל
ſipientia.vecordia.fiducia.ſpes.robur.fortitudo . Latus ſi-
ue ilia.Iob.8.Nō ei placebit vecordia ſua. p̄s.48. Hec via Vecordia.
illorum ſcandalum ipſis . Pro quo beatus hieronymus in
pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.Hec via in-
ſipientie eorū.ſcribitur etiam cū he in fine & dicitur כִּסְלָה Inſipiētia
Chiſla.p̄s.84.Et in eos qui conuertuntur ad cor. pro quo כִּסְלָה
beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatē
trāſtulit. Vt nō conuertātur ad ſtultitiā.ſcribitur ēt cum tau Stultitia.
in fine & dicitur.כְּסִילוּת Ceſiluth.Prouer.29 . Mulier ſtul כְּסִילוּת
ta & clamoſa.Item כֶּסֶל Céſel.i.fiducia.ſpes. p̄s.77. Et po כֶּסֶל
nant in deo ſpem ſuam.Ponitur etiam pro robore vel for- ſpes.
titudine.vt Iob.4. Vbi eſt timor tuus fortitudo & patien- Fortitudo
tia tua.Et in eodem.31.ſi putaui aurum robur meum.ſed ēt Robur.
in predictis locis hebrei legunt ſpem vel fiduciam . Item
כֶּסֶל Céſel.ideſt latus.Iob.15.Et de lateribus eius aruina de כֶּסֶל
pendet.Prouer.3.Dñs enim erit in latere tuo . & in plurali Latus.
כְּסָלִים Ceſalim.ideſt latera ſiue ilia . vt Leuit. 3.cum adipe כְּסָלִים
quo teguntur ilia.Et in eo.Cum adipe qui eſt iuxta ilia.I- Ilia.
tem כְּסִיל Ceſil.i.ſydus celeſte . pro quo beatus hieronim9 כְּסִיל
tranſtulit oriona.vt Iob.9.Qui facit arcturum & oriona . Oriona.
Amos.5.Facientem arcturum & oriona.In alio vero loco
pro כְּסִיל Ceſil poſuit arcturum.Iob.38.Aut gyrum arctu כְּסִיל
ri poteris diſſipare.ſignificat.ēt ſplendorem.Eſa.13. Stelle
celi & ſplendor earum. ſplendor.

כָּסַם כָּסַם Caſam.tondere.Ezech.44 . ſed tondentes attondēt Tondere

© Biblioteca Nacional de España

כֻּסֶּמֶת capita ſua. Item כֻּסֶּמֶת Cuſémeth.i.far.genus frumēti.Exo
Far. 9.Triticū aūt & far nō ſunt leſa.Declinatur etiā plr. כֻּסְּמִים
כֻּסְּמִים Cuſemim .pro quo beatus hieronymus tranſtulit viciam.
Vicia. Ezech.4.Milium & viciam.
כָּסַף Caſaph.cōcupiſcere.deſiderare.Gen̄.31. Et deſiderio
כָּסַף Deſiderar erat tibi domus patris tui.pro quo he.le.Quia deſide
rio deſideraſti ad domū patris tui.ps.16.Suſceperunt me ſi
cut leo paratus ad predā.p quo beatus hieronym⁹ in pſal
terio iuxta he.ve.tranſtulit.ſimilitudo eius quaſi leonis de
ſiderantis pdā.Ps.83.Cōcupiſcit & deficit anima mea in a
Concupiſcere. tria dn̄i.Iob.14.operi manuū tuarū porriges dexteram.
pro quo he.le.opi ſiue ad opus manuū tuarū concupiſces
נִכְסָף Amabilis. vel deſiderabis.Et ide נִכְסָף Nichſaph.i.deſiderabilis ſiue a
Deſiderabilis. mabilis.Soph.2.Conuenite congregamini gens nō ama
bilis.i.nō deſiderabilis.& ide כֶּסֶף Ceſeph.i.argētū.pecūia.
כֶּסֶף Gen̄.13.Erat aūt abram diues valde in poſſeſſiōe auri & ar
Argentum. gēti.Iob.3.Qui replent domos ſuas argēto.ps.11.Argētū
igne examinatū.ponitur ēt p nomine adiectiuo.ſ. pro ar
Argente⁹ gēteo.vt Gen̄.44.Cyphum meū argēteum.Exo.3. Vaſa
Pecunia. argentea & aurea.Itē ponitur pro pecunia ſeu moneta:vt
Gen̄.23.Pecunia digna tradat eā mihi.Exo.22.Si quis co
mēdauerit alicui pecuniā.Leuit.25. Pecuniā tuā nō dabis
ei ad vſurā.Eccl's.10.pecunie obediūt oīa.Inuenitur ēt ī nu
mero plurali.Gen̄.42.Et reponerēt pecunias ſingulorum
כְּסַף in ſacculis.& in lingua chaldaica dicitur כְּסַף Ceſaph.ſiue
כַּסְפָּא כַּסְפָּא Caſpa.i.argentū.Dan̄.2.pectus & brachia de argen
Argentum to.Et in eo.Et argentum & aurum.
כֶּסֶת כֶּסֶת Ceſath.puluillus.Ezech.13. Ve qui conſuunt puluil
Puluillus los ſub omni cubitu manus.Et in eodem.Ecce ego ad
puluillos veſtros.
כְּעַן כְּעַן Cean. in lingua chaldaica ſignat nunc ſiue mō. Dan̄.
Nunc. 2.Et nunc oſtende mihi que rogaui te.Item כְּעֶנֶת Cee
כְּעֶנֶת neth: aduerbiū eſt ſalutandi quod in epiſtolis ponebatur a
pud chaldeos ſicut apud latinos dicitur ſalutē aut pacē dice
In pace. re.Eſdre.4.Et reliquis regionibus trans flumē in pace.Et
Salutem dicunt. in eo.Serui tui qui ſunt trās flumē ſalutē dicunt.& in eo.7.
Eſdre ſacerdoti & ſcribe legis dei celi doctiſſimo ſalutē. Et
כְּעֶת aliqn̄ ſcribitur ſine nun & dicitur כְּעֶת Ceeth.vt in eo.4.ſa
ſalutē dicēs lutem dicens & pacem.
כָּעַס כָּעַס Caas.iraſci.indignari.irritare.prouocare. ſ. ad iram.
Iraſci. 2.Paralipo.16.Iratuſq; eſt Aſſa aduerſus videntem.
Ps.111.Peccator videbit & iraſcetur.Et inde verbum ſecun
de vel tertie cōiugatiōis.qđ ſignat iratū facere.ſiue irritare
Irritare. vel prouocare.ſ.ad irā.Deut.31.Vt irritetis eū in opa manu
Ad iracundiam cōcitare. um veſtrarū.& in eo.32.Et in abominatiōibus ad iracun
diā cōcitauerūt.& in eo.Et irritauerūt in vanitatibus ſuis.
Puocare. Et in eo.Et in gēte ſtulta irritabo eos.1. Reg.1. Affligebat
quoq; eā emula eius.pro quo he.le.Et puocabat ſiue irrita
bat eā emula eius.Et in eo.Et ſic puocabat eā.i.ad iracūdi
am cōcitabat.3.Reg.16.Vt me irritares. Et in eo. prouocā
tes dn̄m deū iſrael in peccatis eorū.4.Reg.16.Feceruntq;
verba peſſima irritātes dn̄m.Et in eo.21.Et irritaret eū. &
in eo.23.Ad irritādū dn̄m.Ezech.32.Et irritabo cor popu
Irridere. lorū multorū.ponitur ēt pro irridere.vt Nee.4. quia irri
כַּעַס ſerūt edificātes.i.ad irā prouocauerūt. & inde כַּעַס Caas.i.
ira.furor.indignatio.irritatio.meror.Deut.31.ſed propter
Ira. Iracundia irā inimicorū diſtuli.Iob.5.vere ſtultū interficit iracūdia
Indignatio. Et in eo.17.Caligauit ad indignationē oculus meus.ps.6.
Furor. Turbatus eſt a furore oculus meus.prouer.17. Ira prīs fili
Meror. us ſtultus.ponitur ēt p merore vel triſtitia.vt.1. Reg.1. Ex
multitudine doloris & meroris mei locuta ſū vſq; in pſēs.
ſcribitur ēt cū ſin & pūcto ceboleth in fine.vt Iob.6. Vtinā
appēderētur pctā mea qb⁹ irā merui.& ī eo.10.& multipli
cas irā tuā aduerſū me.pōitur ēt p cura.Eccl's.5.& in curis Cura.
multis.& ī erūna atq; triſtitia.& ī plu.כְּעָסִים ceaſim.4. Re. כְּעָסִים
23.propter irritatiōes quibus puocauerat eū manaſſes. Irritatiões
כַּף Caph.pugillus.palma.ideſt vola manus. vel planta pe כַּף
dis.aut phiala.De quo vide in dictione ſequenti. Palma.
כָּפַף Caphaph.curuare.incuruare.ps.56.incuruauerūt aīam כָּפַף
meā.ps.144.Et erigit oēs eliſos.i.oēs curuos vel in Incuruar.
curuatos.Beatus hieronymus in pſalterio iuxta he. ve.trā
ſtulit.& erigit oēs iacētes. ſcribitur ēt cū ſimplici pe. Eſa. Iacere.
58.Nūquid cōtorquere vt circulū caput ſuū.i. incuruare q Cōtorquere
ſi circulū caput ſuū.Mich.6.Curuabo genu deo excelſo.p
quo he.le.Curuabor deo excelſo.pōt ēt ſubintelligi genu: Curuare.
ſicut eſt in lrā nrā.Et inde כִּפָּה Cipa.pro quo btūs hierony כִּפָּה
mus tranſtulit incuruantē.Eſa.9.Incuruātē & deprauantē. Incuruās
Hebrei tn̄ dicūt q̄ ſignat ramū vel virgultū. eo qđ rami in
curuantur verſus terrā.vnde in pdicto loco ipi legūt. ramū
& iuncū.& dicūt q̄ per ramū & iūcū ſignificatur fortes & i Ramus.
becilles.Iob.15.& manus eius areſcet.pro quo he.le. Et ra Manus.
mus eius nō vireſcēs.pōt ēt ſignare manū ſicut eſt in lrā no
ſtra.vt infra dicetur.Et in plu.כַּפּוֹת Capoth.pro quo beat⁹ כַּפּוֹת
hieronymus trāſtulit ſpatulas.Leuit.23.ſpatulaſq; palma Spatule.
rū & ramos ligni.& inde כַּף Caph.i.pugillus . palma . inte כַּף
rior pars manus ſeu pedis.eo qđ eſt recurua a parte interio
ri:aut phiala.Exo.9.Extēdā palmas meas ad dn̄m .Leuit. Palma.
9.Addēs in ſacrificiū libamēta que pariter offeruntur. pro
quo he.le.Et obtulit munus ſeu oblationem & impleuit pu
gillū ex ea.Iudi.8. Forſitan palme manuū zebee & ſalma Pugillus
na in manu tua ſunt.3.Reg.7.quātum pugillus cape poteſt
farine.2.Paralipo.6.Palmis in celum leuatis. Prouerb.31.
Palmas ſuas extendit ad pauperem.Eccleſiaſtes. 4. Meli
or eſt pugillus cum requie quam plena vtraq; manu. Poni
tur etiam pro manu.vt Exo.33.Et protegam dextera mea
donec tranſeam.Pro quo hebrei legunt. Et protegam ſu
per te manu mea ſeu palma mea donec tranſeam. Et in eo Manus.
dem.Tollamq; manum meam.Leuit.8. Tradenſq; omnia
Aaron & filiis eius.pro quo hebrei legunt. Et poſuit om
nia ſuper manus Aaron & ſuper manus filiorum eius. Et
in eodem.Rurſumq; ſuſcepta de manibus eorum.3.Reg.8
Et manus expanderat ad celum . Iob.16.Abſq; iniquitate
manus mee.Et in eo.29.Et digitum ſupponebant ori ſuo.
Pro quo hebrei legunt.Et manum ſeu palmam ſuppone
bant ori ſuo.Prouerb.10.Egeſtatem operata eſt manus re
miſſa.Eſa.28.Statim vt manu tenuerit deuorabit illud. &
in eodem.69.ecce in manibus meis deſcripſi te.& in plura
li כַּפַּיִם Capaim.ſiue כַּפּוֹת Capoth.vt in aliquibus locis pdi כַּפַּיִם
ctis & et in ſequentibus.ponitur etiā pro planta pedis ſeu Palme
pro veſtigio.Deut.28.A planta pedis vſq; ad verticem tu Planta.
um.& in eodem.Non valebat nec pedis veſtigium figere.
Eſa.1.A planta pedis vſq; ad verticem.Et in eo.60. Et ado Veſtigiū.
rabunt veſtigia pedū tuorū.3.Reg.18.Ecce nubecula par
ua quaſi veſtigiū hominis.Et ab eius ſimilitudine ponitur
ēt p nube ſcđm he. Iob. 36.In manibus abſcōdit lucē .pro
quo he.le.nubib⁹ abſcōdit lucē.Thren̄.3.leuem⁹ corda nrā Nubes
cum manibus.pro quo he.le.leuemus corda noſtra ad nu
bes.ideſt ſurſum.Significat etiam os concauum in quo fe Os femoris
mur voluitur.Pro quo tranſlatio noſtra neruum tranſtu Neruus.
lit.Gen̄.32.Tetigit neruum femoris eius.Et in eodem. Eo
qđ tetigerit neruū femoris eius.Itē ſignat phialā ſiue vas
cōcauū.pro q̄ btūs hiero. trāſtulit mortariolū.Nu.7. mor mortariolū
tariolū aureū appēdēs decē ſiclos.& in plu.כַּפּוֹת.capoth. E כַּפּוֹת
xo.25.parabis & acetabula ac phialas. Nu . 7 . Mortariola phiale mortariola
aurea duodecim.2.paralip.24.Phiale quoq; & cetera va
ſa.ponitur etiam כַּפּוֹת Capoth pro peſſulo oſtii.vt Canti.5. כַּפּוֹת

© Biblioteca Nacional de España

Peſulum oſtii mei aperui dilecto meo.

Peſulum. כפה כפה Capha .cõprimere.extinguere.Prouer.21. Mun⁹ ab ſconditum extinguit iram.

Extinguere. כפל כפל Caphal.duplicare.Exo.26.vt ſextũ ſaxũ in fronte te cti duplices.Ezech.21.Et duplicetur gladius ac tripli- cetur.Et ide כפול Caphul.i.duplicatum ſiue duplex. Exo. 28.Quadrangulum erit & duplex. Et inde כפל Cẽphel. i. duplicatio.Iob.41.Et in mediũ oris eius quis intrabit. ꝑ quo he.le.In duplicatiõe freni ei⁹ quis ĩtrabit.& ide מכפלה Machpela.i.duplex ſiue duplicata.Gen͂.23.Vt det mihi ſpe luncam duplicẽ.Et in eo.Sepeliuit Abraã vxorẽ ſuã ĩ ſpe- lunca duplici.& inde כפלים Ciphlaim.i.duplicia.Eſa.40 Suſcepit de manu dñi duplicia pro oĩbus pecatis ſuis.

Duplicare. Duplex. Duplicatio. Duplicia.

כפן Caphã.colligere.recolligere.Ezech.17. Et ecce vinea iſta quaſi mittẽs radices ad eã.pro q̃ he.le. Et ecce vitis iſta collegit radices ſuas ad eã ſiue ſuper eã.i. recollegit ab aliis locis & miſit eas ad eam. Item כפן Chapham .i.fames Sterilitas.Iob.5.In vaſtitate & fame ridebis.

Colligere. Fames.

כפס Caphis.lignũ qđ eſt inter iũcturas edificiorũ.Abach. 2.Et lignũ quod inter iũcturas edificiorũ ẽ rñdebit.

Lignum.

כפר Caphar.placare.Expiare.propiciare.orare.rogare de precari.auferre.delere.linire.bituminare.Gen͂.32.Di xit enim placabo illũ muneribus.Exo.29.Per ſingulos di es ad expiãdũ.Et in eo.Et ſit placabile ſacrificiũ .pro quo he.le.Quibus expiabitur ſiue placabitur.& in eo.Septem diebus expiabis altare.& Leuit.14.Vt placet ꝑ eo dñm.& in eo.23.Et propicietur vobis dñs deus veſter.Et in eo.30 Et placabit ſuper eo in generationibus veſtris. & in eo.Et ꝓpicietur aĩabus eorum.Nu.35. Nec aliter expiari poteſt. Deut.21.Propicius eſto populo tuo iſrael.1.Reg.3.Idcirco iuraui domui heli ꝙ non expietur iniquitas domus eius. Prouer.16.Vir ſapiens placabit eam.Eſa.47.Quã nõ po- teris expiare.Itẽ ſigñat orare aut rogare vel deprecari. vt Exo.30.Et deprecabitur Aaron ſup cornua eius.Et in eo. 32.Si quomodo quiuero eũ deprecari pro peccato veſtro. Leuit.4.Rogabitq; pro eo & dimittetur ei. & in eo. 5.qui rogabit pro eo offerens arietem. Et in eo . qui orabit ꝑ eo quia neſciẽs fecerit.Et in eo.12.Orabitq; pro ea ſacerdos. Item ſigñat auferre vel delere.Deut.21.Et auferetur ab eis reat⁹ ſanguinis.Eſa.28.Et delebitur fedus veſtrũ cũ mor te.i.auferetur.Itẽ ſigñat linire vel bituminare.Gen͂.6. & bitumine linies intrinſecus & extrinſecus. Vbi põitur ver bum & nomen ab eo deriuatũ.Et inde כפרת Capóreth .i. ꝓpiciatoriũ vel cooptoriũ.Exo.25.facies & ꝓpiciatorium de auro puriſſimo.& ide כפר Cópher.i.illud qđ datur in ꝓ piciationẽ vel pciũ.Exo.21.Quod ſi preciũ fuerit ei impo ſitũ.Et in eo.30.Dabũt ſinguli preciũ pro aĩabus ſuis.Nu. 35.Non accipietis pciũ ab eo qui reus eſt ſanguinis.Iob.33 Inueni in quo ei propicier. Eſa.43.Dedi ꝓpiciationẽ tuã Et inde כפרים Chipurim.i. propiciatiões vel expiatiões. Exo.30.Suſceptamq; pecuniã que collata eſt a filiis iſrael. Pro quo he.le. Et ſuſcipies pecuniã ꝓpiciationũ a filiis iſ rael.Leuit.23.Decimo die mẽſis huius ſeptimi dies expia- tionũ erit.Et in eo.Quia dies propiciatiõis eſt:quod in he breo legitur in nu.plu.ſ.propiciationũ.Item כפר Cephar. i.villa.1.Reg.6.Ab vrbe murata vſq; ad villã. Et in plurali כפרים Chepharim.Canti.7.Cõmoremur ĩ villis.Item כפר Chephor.i.ſpecies aromatica.Beatus hieronymus tranſtu lit cyprum:quaſi ab hebreo deriuatum.Canti.1. Botrus cy pri dilectus meus mihi.& in plu.כפרים Chepharim.vt ĩ eo dem.4.Cypri cum nardo.Et aliqui hebrei dicunt ꝙ ſigni ficat camphoram.Item כפר Chephor.i.pruina.Exo.16.In ſimilitudinem pruine ſuper terram.ps.146. Nebulam ſi- cut cinerem ſpargit.pro quo beatus hieronymus in pſalte rio iuxta he.ve .tranſtulit.Pruinã ſicut cinerẽ ſpargit. Itẽ כפר Chephor ideſt peluis ſiue crater.Eſdre.8.Et crateras au reas viginti.Item כפיר Chephir.i.catulus leonis.Ps.16. Et ſicut catulus leonis habitans in abditis.Eſa.31.Quomodo ſi rugiat leo & catulus leonis.Amos.3.Nunquid dabit ca- tulus leõis vocem ſuam. Et in plu. כפירים Chephirim.Ps. 103.Catuli leonum rugientes vt rapiant. ponitur etiam ꝓ leone. ps.33. Diuites eguerunt & eſurierunt.pro quo bea- tus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit. Leones indiguerunt & eſurierũt.Ps.34.A leonibus vnicã meam . Ps.90.Et cõculcabis leonẽ & draconẽ.Prouer.28.Et iuſtus quaſi leo cõfidẽs.Ezech.19. Et eduxit vnum de leunculis ſuis:leo factus eſt.Et in eo.32.Leoni gentiũ aſſimilatus es. Et in eo.38.Negociatores tharſis & oẽs leones eius. quod hebrei exponunt: omnes fortes vel principes eius. dicti a ſimilitudine leõis.Ponitur ẽt כפירים Chephirim pro vitu lis.Nee.6.Veni & percutiamus fedus pariter in vitulis. nã antiquitus quando inibant fedus vel pactũ diuidebant vi tulum aut vitulos ſeu aliud quodcunq; animal & tranſibãt inter diuiſiones eius.vt infra dicetur in dictione כרת Ca- rath.Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto loco כפירים Che phirim eſt nomen proprium loci.

Liniré bitumine. Propiciatorium. Precium. Propiciatio. Propiciationes. Expiationes. Villa. Ville. Cyprus. Cypri. Pruina. Crater. Catulus leonis. Catuli. Leones. Leo. Vituli.

כפש Chapas.cibare.Thren͂.3.Cibauit me ciere. Et ſolũ in uenitur in pdicto loco.Hebrei tñ dicũt ꝙ ſigñat inuo luere.vnde in pdicto loco ipi legunt. Inuoluit me cinere.

cibare. Inuoluere.

כפת Capheth.in lingua chaldaica ſignificat ligare.vel vin cire.Dañ.3.vt ligatis pedibus ſidrach miſach & abde nago.Et in eo. Et ſtatim viri iſti vincti cũ brachis ſuis. & in eodem.Ceciderunt in medio ignis ardentis colligati.

Ligare. Vincire.

כפתר Caphthor.Pomum . ſpherula. cardo ſcilicet ianue. aut limen.Exo.25.Et ſpherulas ac lilia ex ipſo ꝓ cedentia.Et in eodem.Spheruleq; ſimul & lilia . Et in eo- dem.Et ſpherule igitur & calami ex ipſo erunt. Accipitur etiam pro cardine: eo quod eſt rotundus.Amos.9. Percu- te cardinem.Item ponitur pro limine.Soph.2.In limini- bus eius morabuntur.

Spherula. cardo. Limen.

כר Car.agnus.aries.miles.ſtramentum. Eſa.16. Emitte agnum domine dominatorem terre.Et in eodem.30. paſcetur in poſſeſſione tua in die illo agnus ſpacioſe. Et in plurali . כרים Carim.Deut.32.Cum adipe agnorum . Ps. 36.Inimici vero domini mox vt honorificati fuerint & e- xaltati deficient.Pro quo hebrei legunt.Et inimici domi- ni quaſi gloria arietum deficient.ideſt quaſi adeps vel pin guedo arietum deficient: ſicut ipſi exponunt.ps.64. In- duti ſunt arietes ouium.Hiere.5.Deducã eos quaſi agnos ad victimam. Ponitur etiam pro arietibus ferreis quibus deſtruebantur muri ciuitatis. Ezech. 4.Et dabis contra eam caſtra & pones arietes in gyro.Et in eodem. 21.Vt po uat arietes contra portas.Ponitur etiam pro militibus vel pro legione militum.vt.4.Regum.11.Et aſſumens centu- riones & milites.vbi pro militibus ponitur כרי cari. cum iod in fine.& infra in eodem. Tulitq; centuriones & cere- ti & pheleti legiones.Pro quo hebrei legunt. Tulitq; cen- turiones & milites & curſores. Item כר Car.ideſt ſtra- mentũ. Gen͂.31.Abſcondit idola ſubter ſtramenta cameli.

Agnus. Agni. Arietes. Milites. ſtramentũ.

ככר chicar.torta.maſſa.talẽtũ.planicies.Exo.29. tortãq; panis vni⁹.1.Reg.2.& offerat nũmũ argẽteũ & tortã pãis.Hiere.37.& vt daretur ei torta cottidie pãis.ſigñat ẽt talẽtũ.vt Exo.25.habebit talẽtam auri puriſſimi.4. Reg. 5.Melius eſt vt accipias duo talenta.2.Paralip.36.Et con- dẽnabit terrã cẽtũ talẽtis argẽti & talẽti auri. Zach.5. Et ecce talẽtũ plũbi portabatur.ſigñat ẽt regionem campeſ-

Torta. Talentum

© Biblioteca Nacional de España

trem vel planiciem.Gen̄.13.Vidit omnem regionem ior-
danis.i.omnem planiciem iordanis.Et in eo.Elegitq; ſibi
Regio. loth regionem circa iordanem.Et in eo.19.Nec ſtes in om
Cāpeſtris. ni circa regione.3.Reg.7.In campeſtri regione iorda-
nis fudit ea rex.
כרר Stramētū כרר Carar.ſtramentū.ſeu reclinatoriū iumentorū.& ſcri
bitur cum ſimplici res. De quo vide ſupra in dictio-
ne כר Car.
כרב Cherub. כרוב Cherub. Exo.25.Cherub vnus ſit in latere vno & al
ter in altero.ps.17.Et aſcendit ſuper Cherubim & vo
lauit.Quod in hebreo legitur ſingulariter.ſ.Et aſcendit ſu
per cherub.Ezech.10.Rota vna iuxta cherub vnum.Et in
כרבים Cherubim eodē.Facies vna facies cherub.& in plu.כרבים Cherubim
Gen̄.3.Collocauit ante paradiſum voluptatis Cherubim.
Exo.25.Duos cherubim aureos & ꝓductiles facies.& i eo.
Et erūt cherubim expandentes alas.& in eodem.26.ope
re plumario & pulchra varietate cōtextū.pro quo hebrei
legunt.opere plumario ſiue polymitario facies cum cheru
bim.i.figuris cherubim.Et i eo.36.Coccoq; bis tincto ope
re vario.Pro quo hebrei legunt.Coccoq; bis tincto cheru-
bim.2.Reg.6.Super quam inuocatum eſt nomen domini
exercituum ſedentis in cherubim.3.Reg.6.Et fecit in ora-
culo duos cherubim de lignis oliuarum.& in eo.7.Leōes
& boues & cherubim.2.Paralipo.3.Et celauit cherubim in
parietibus.Ezech.10.& intellexi quia cherubim eſſent.Et
ſcđm aliquos hebreos eſt genus ad oēm formam vel figu-
ram.& dicunt ꝙ cherubim qui erant in propiciatorio e-
rant in figura humana:& qui ponūtur in Ezechiele erant
in figura quattuor aīalium que in eodem continentur.Po-
nitur etiam pro principe vel magno.Ezech.28.Tu che-
rub extenſus & protegens.
כרבל Induere כרבל Carbal.Inuoluere.induere.vt.1.Paralipo.15.Porro
dauid erat indut⁹ ſtola byſſina.Item כרבל Carbal in
כרבל Calciamētum. lingua chaldaica ſignificat calciamentum.Dan̄.3.Vincti
cum brachis ſuis & thiaris & calciamētis & veſtibus miſſi
ſūt in fornacē ignis.he. vero dicūt ꝙ ſignificat quoddam
genus veſtimenti.
כרה Fodere. כרה Cara.fodere.perfodere.ſcindere.incidere.emere.pa
rare.ſeu preparare.Gen̄.50.In ſepulchro meo quod
fodi mihi.Exo.21.Si quis aperuerit ciſternam & foderit.
ps.7.Lacum aperuit & effodit eum.ps.39.Aures autem
perfeciſti mihi.Pro quo beatus hieronymus in pſalterio
iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.Aures fodiſti mihi.
Ps.93.Donec fodiatur peccatori fouea.Prouerb.16.Vir in
ſipiens fodit malum.Et in eodem.26.Qui fodit foueam
concidere. incidet in eam.Signat ēt cōcidere.Iob.4.Concident eū
כרת amici.& inde כרת Ceroth.ideſt loca que exciduntur vel cir
cunfodiuntur pro ouibus vel pro paſtoribus ad quieſcen
Requies. dū.Soph.2.& erit funiculus maris requies paſtorum.& in
מכרה Exciſio. de מכרה Michre.ideſt foſſio.exciſio.vt ſupra in eo.& aceruī
ſalis.pro quo hebrei legunt.& exciſio vel foſſo ſalis.ideſt a
ceruus vnde ſal exciditur vel effoditur. ſignificat etiā pre-
dicta dictio parare.ſiue preparare.4.Reg.6. Appoſita eſt
eis ciborum magna preparatio. pro quo hebrei legunt.&
preparare fecit eis apparatū magnū.vbi ponitur verbum
Preparar & nomen ab eo deriuatum.Ponitur etiam pro ſubuertere.
ſubuertere Iob.6.Et ſubuertere nitimini amicum veſtrum.Sed etiam
in predicto loco hebrei legunt.& preparatis contra amicū
veſtrum.ideſt paratis voſmetipſos contra amicum veſtrū.
Significat etiam emere ſiue conducere.Deut.2.Aquā em-
ptam haurietis & bibetis.pro quo hebrei legunt.Et etiam
Emere. aquas emetis ab eis & bibetis.Oſee.3.Et fodi eā mihi quin
decim argēteis.pro quo he.le.& emi ſiue cōduxi eā mihi

quindecim argenteis.poteſt etiā legi ſicut eſt in littera no-
ſtra.Vnde beatus hieronymus in ſuis explanationibus ſic
ait.fodit itaq; eam ſibi.ideſt adulteram ſiue conduxit quin
decim argenteis.quando dicit fodi oſtendit vineam que a
domino plantata eſt:& in multis locis ſcripturarū ponitur
ſignificans populum iudeorum.Sin autem legerimus con
duxi.adultere precium non vt cum propheta dormiat ſed Cōducere.
vt contenta mercede ſua adulterare deſiſtat.Hec hierony-
mus.vnde illud quod habetur.Gen̄.50.In ſepulchro meo
quod fodi mihi.Poteſt etiam legi.In ſepulchro meo quod
emi mihi.& inde מכר Mecher.i.emptio ſiue precium emp מכר
tionis.Nu.20.Dabimus quod iuſtum eſt.pro quo hebrei
legunt.Dabo precium earum.Prouer.31.procul & de vlti-
mis finibus precium eius. Precium.
כרז Caraz in lingua chaldaica ſignificat preconizare ſiue כרז
predicare.Dan̄.5.Et predicatum eſt de eo ꝙ haberet Predicar
poteſtatem tertius in regno.& inde כרוזא Caroza.i.preco. כרוזא
vt in eodem.3.& preco clamabat valenter. Preco.
כרך Carach.inuoluere.induere.& idē תכריך Thacrich.per כרך
additionem tau in principio.ideſt pallium quo inuo- Inuoluer.
luitur.Eſter.8.& amictus ſerico pallio atq; purpureo. תכריך Pallium.
כרכב Carcob.arula.Exo.27.Quos pones ſubter arulā al כרכב
taris Et in eodem.38.Et ſubter eam in altaris me- Arula.
dio arulam.& dicunt hebrei ꝙ ſignificat circuitum ſiue
ambitum. כרכם
כרכם Carcom.crocus.Canti.4.Nardus & crocus.& ſolū Crocus.
inuenitur in predicto loco.
כרכר Charcar ſaltare.2.Reg.6.Dauid ſaltabat totis virib⁹ כרכר
ante dn̄m.inde כרכרות Chircaroth.pro quo beatus Saltare.
Hieronymus tranſtulit carrucas.Eſa.66.& in mulis & in כרכרות
carrucis. Carruce.
כרם Cherem.vinea.Gen̄.9.Et plātauit vineam.Exo.22. כרם
Si leſerit quiſpiam agrum vel vineam.Iob.24.Et vi
neam eius quem vi oppreſſerunt vindemiant.Canti.1.Vi Vinea.
neam meam non cuſtodiui.Et in eo.2.Nam vinea noſtra
floruit.Eſa.1.Vt vmbraculum in vinea.Et in eo.3.Vos eni כרמים
depaſti eſtis vineam meam.& in plurali כרמים Cheramim.
Nu.22.Quibus vinee cingebantur.1.Reg.8.Et vineas & Vinee.
oliueta optima tollet. Canti.1.Poſuerunt me cuſtodem in
vineis.Ponitur etiam ſingulare pro plurali.Iudi.15.Vt vi
neas quoq; & oliueta flamma cōſumeret.& inde כרמים cor
mim.i.vinitores.Et ſolū inuenitur in numero plurali.4. כרמים
Reg.25.Et de pauperibus terre relinquit vinitores & agri
colas.Eſa.4.Agricole & vinitores veſtri erunt. Vinitores.
כרמל Carmel.frumentum nouum.ſeu ſpice adhuc vireſcē כרמל
tes.4.Reg.4.Et frumētum nouum in pera ſua. In Frumētū nouum.
alio vero loco btūs hieronymus tranſtulit pultes ex ſegete.
Leuit.24.Et pultes nō comedetis ex ſegete.eſt etiā כרמל כרמל
Carmel nomē montis in quo erant vinee & ſegetes & alie Pultes.
arbores fructuoſe.1.Reg.25.Et poſſeſſio eius in carmelo.
3.Reg.18.Et congregauit prophetas in monte carmeli. Carmelus
Eſa.10.& gloria ſaltus eius & carmeli eius.Et in eo.16.Et
auferetur letitia & exultatio de carmelo.Et in eodem.29.
Conuertetur libanus in carmel & carmel in ſaltum reputa
bitur.Et in eodem.35.Decor carmeli & ſaron.Hiere.46.
Et ſicut carmelus in mare veniet.Item כרמיל Carmil ſigni כרמיל
ficat colorem coccineum.2.Paralip.2.Purpura coccino &
hyacintho.Et i eo.In hyacintho & byſſo & coccino.Et i eo Coccinus.
dem.3.Fecit quoq; velū ex hyacītho purpura cocco & byſ
ſo.Et ſecundum hunc ſignificatum exponunt hebrei illud
Canti.7.Caput tuū vt carmelū.i.vt coccinū.Nā ſequitur ī
eodem.Et come capitis tui ſicut purpura regis. כרסא
כרסא Curſa.in lingua chaldaica ſignificat ſoliū ſiue thro ſolium

© Biblioteca Nacional de España

Thronus כרסון
Throni

num. Dañ. 5. Depoſitus eſt de ſolio regni ſui. & in eodẽ. 7. Thronus eius flãme ignis. & in plurali כרסון Carſauan. vt in eodem. Donec throni poſiti ſunt.

כרסם Exterminare

כרסם Carſam. exterminare. Ps. 79. Exterminauit eã aper de ſilua. & ſolum inuenitur in predicto loco.

כרע Accubare Curuare

כרע Caraa. accubare. incuruari. curuare genua. genuflectere. Geñ. 49. Accubuiſti vt leo & quaſi leena. Nu. 24. Accubãs dormiuit vt leo. Iudi. 7. Qui aũt curuatis genibus biberint. & in eodem. Reliqua multitudo flexo poplite biberat. pro quo he. le. Et reliquus populus curuauerunt genua ad bibendũ. Iudi. 11. Decepiſti me. Pro quo he. le. Incuruans incuruaſti me. i. humilians humiliaſti me. 2. Reg. 22. Incuruaſti reſiſtentes mihi ſubtus me. 3. Reg. 8. Vtrũq; enim genu in terrã fixerat. i. incuruauerat. & in eo. 19. Quorum genua non ſunt incuruata ante baal. 4. Reg. 1. Curuauit genua cõtra heliam. Iob. 4. Et genua trementia cõfortaſti. Pro quo he. le. Genua incuruãtia ſiue curuata cõfortaſti. & in eo. 31. Et ſuper eam incuruentur alii. Ps. 17. Et ſupplantaſti inſurgentes in me ſubtus me. Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. trãſtulit. Incuruaſti reſiſtentes mihi ſub me. Ps. 77. Et electos iſrael impediuit. Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Et electos iſrael incuruauit. Eſa. 10. Ne incuruemini ſub vinculo. & in eodẽ. 45. Quia mihi curuabitur om̃e genu. & in eodem. 65. Et oẽs vos in cede corruetis. i. incuruabimini. & ĩde כרעים Ceraaim. i. genua vl' crura. Leuit. 1. Inteſtinis & pedib⁹ lotis aqua. & in eo. Inteſtina vero & pedes lauabũt aqua. pro quo he. le. Inteſtina & genua ſiue crura. & in eodem. 11. Sed habet longiora retro crura. Amos. 3 Duo crura aut extremum auricule.

Incuruare
כרעים
Crura.

כרפס Color carbaſinus

כרפס Carpas. color carbaſinus. Eſter. 1. Tentoria aerei coloris & carbaſini. & ſolum inuenitur in predicto loco.

כרש Venter.

כרש Ceres. venter. Hiere. 51. Repleuit ventrem ſuum teneritudine mea. & ſolum inuenitur in predicto loco.

כרת Succidere Abſcindere

כרת Carath. ſcindere. abſcindere. erradicare. diſpdere. perire. occidere. paciſci. ſiue inire pactũ. pcutere ſiue ferire fedus. Leuit. 20. Succidãq; eũ de medio populi ſui. Et in eodẽ. Succidãq; ipm & omnes qui conſenſerint ei. Nu. 13. Abſciderunt palmitẽ cũ vua ſua. Deut. 19. Et in ſucciſſione lignorũ ſecuris effugerit manũ. & in eo. 20. Succide & extrue machinas. & in eodẽ. 23. Amputatis teſticulis & abſciſſo veretro. Iudi. 6. Et nem⁹ quod circa arã eſt ſuccide. Et in eo. Super ſtrue lignorũ que de nemore ſucciderís. & in eodẽ. Lucũq; ſucciſum. & in eo. Et ſuccidit nemus. 1. Reg. 20. Nõ auferes miſericordiam tuam. pro quo hebrei legũt. Nõ abſcindes miſericordiã tuã. & in eo. Qñ erradicauerit dñs inimicos dauid. i. qñ ſucciderit. 4. Reg. 19. Et ſuccidi ſublimes cedros eius. 2. Paralip. 2. Operariis qui ceſuri ſunt ligna. Eſa. 14. Non aſcẽdat qui ſuccidat nos. Hiere. 46. Succiderunt ſaltum ei⁹. Ezech. 16. Non eſt preciſſus vmbilicus tuus. Itẽ ſignificat diſperdere ſiue delere vel perire. aut interire. Geñ. 17. Delebitur anima illa de populo ſuo. Sed etiã in predicto loco hebrei legunt. Abſcidetur ſiue ſuccidetur aĩa illa. Exo. 8. Vt abigantur rane a te & a domo tua. i. vt intereant vel ſuccidantur. & in eo. 12. Quicũq; comederit fermentatũ peribit aĩa illa de iſrael. & in eo. 31. Peribit anima illius de populo ſuo. Leuit. 17. Et ſic peribit de medio populi ſui. & in eo. Interibit de populo ſuo. & in eodẽ. Et diſpdam eum de populo ſuo. Nu. 15. Peribit de populo ſuo. Et in eodem. Idcirco delebitur & portabit iniquitatem ſuam. Deut. 19. Cũ diſperderit dominus deus tuus gentes. 3. Reg. 14. Et percutiam de ieroboam mingentem ad parietem. i. diſpdã vel interficiam. & in eo. 18. Et non penitus iumenta pereant. Ps. 36. Reliquie impiorum peribũt. Hiere. 51. Dñe tu locutus es contra locum iſtum vt diſperderes eũ. Ioel. 1. Periit ſacrificium & libamen de domo dñi. & in eodẽ. Alimenta perierunt. Amos. 1. Et diſperdã homines a facie terre. & in eo. Et diſperdã habitatores de campo idoli. Soph. 3 Diſperdidi gentes. Ponitur etiã pro interficere vel occidere. Leuit. 20. Et interficiã ipſum de medio populi ſui. & in eodem. Occidentur in cõſpectu populi ſui. & in eodem. Interficientur ambo de medio populi ſui. 4. Reg. 9. Et percutiã de domo Achab mingentẽ ad parietem. i. interficiã vel occidã. Ezech. 25. Et interficiã ĩterfectores. Dañ. 9. Et poſt hebdomadas ſexaginta duas occidetur xp̃us. & inde כריתות Cerithuth. i. abſciſio vel ſeparatio. & accipitur pro libello repudii quo vir ab vxore ſeparabatur. Deut. 24. Scribet libellum repudii. Eſa. 50. Quis eſt hic libell⁹ repudii matris veſtre. Hiere. 3. Et dediſſem ei libellũ repudii. & ĩde כרתים Cerethim. pro quo beatus Hieronymus tranſtulit interfectores ſiue perditos. Ezech. 25. Et interficiam interfectores Amos. 2. Gens perditorum. & inde כרתי Cerethi nomen legionis militum: eo quod occidebant & trucidabant homines in bello. 2. Reg. 8. Banaias aũt filius Ioiade ſuper cerethi & phelethi. & in eodem. 15. Et legiones cerethi & phelethi. Significat etiam ſupradicta dictio כרת Carath pangere vel inire aut percutere fedus vel pactum: eo quod antiquit⁹ qñ inibant fedus vel pactum occidebant vitulum ſiue aliud quodcunq; animal: & diuidebant illud & tranſibant inter diuiſiones eius: vt habetur Hiere. 34. vbi dicitur. Et nõ obſeruauerunt verba federis quibus aſſenſi ſunt in conſpectu meo: vitulum quem conciderunt in duas partes: & tranſierunt inter diuiſiones eius. Geñ. 15. In illo die pepigit dominus fedus cum Abraam. & in eodem. 22. Percuſſeruntq; ambo fedus. & in eodem. Et inierunt fedus in puteo iuramenti. Exo. 23. Non inibis cum eis fedus. & in eodem. 34. Ecce ego inibo pactũ videntibus cunctis. Deut. 5. De⁹ noſter pepigit nobiſcum fedus. 1. Reg. 11. Habeto nos federatos. Pro quo hebrei legunt. Percute nobiſcum fedus ſeu ini nobiſcum pactum. & in eodem. In hoc feriam vobiſcũ fedus. & in eodem. 20. Pepigit ergo ionathas fedus cum domo dauid. Et in hebreo in predicto loco non habetur fedus: ſed ſubintelligitur. & in eodem. 22. Maxime cum fili⁹ meus iunxerit fedus cum filio iſai. Pro quo hebrei legunt. Cum percuſſerit vel inierit filius meus cum filio iſai. ſ. fed⁹ vel pactum. Eſdre. 10. Percutiamus fedus cum deo noſtro. Eſa. 55. Feriam vobiſcum pactum ſempiternum. Oſee. 10. Et ferietis fedus cum mendacio. & in lingua chaldaica ponitur pro horrere. Dañ. 7. Horruit ſpiritus meus.

Precidere. Delere. Perire Interire. Diſperdere
Interficere
Occidere. כריתת
Repudiũ. כריתים
Interfectores. Perditi. כרתי
Cerethi כרת
Pangere ſ. fedus
Percutere
Inire ſ. fedus.
Ferire ſ. fedus.
Horrere.

כשב Cheſeb. agnus. Leuit. 3. Si agnum obtulerit corã domino. & in eodem. 22. Bos ouis & capra cum genita fuerit. Pro quo hebrei legunt. Bos vel agnus & capra. & in plurali כשבים Ceſabim. vt Geñ. 30. Diuiſitq; gregẽ iacob. Pro quo he. le. Diuiſitq; agnos iacob. Leuit. 1. Quod ſi de pecoribus oblatio fuerit & de ouibus. Pro quo he. le. Quod ſi de ouibus oblatio eius fuerit de agnis. & in genere feminino כשבה Chiſba. ideſt agna. Leuit. 5. Offerat de gregib⁹ agnam ſiue capram.

כשב Agnus כשבים Agni. כשבה Agna

כשה Caſa. dilatare. Deut. 32. Incraſſatus impinguatus dilatatus. Hebrei vero dicunt q; ſignificat cooperire: ſicut כסה cũ littera ſamech. Vnde in predicto loco ipſi legũt. Incraſſatus es: impinguatus es: cooperuiſti. ſ. cor tuum pinguedine: ne poſſis intelligere.

כשה Dilatare

כשל Caſal. ruere. corruere. impigere. offendere. ſcandalizare. Labi. debilitari. iſirmari. Prouer. 4. Neſciũt vbi corruãt. & in eodem. Et currens non habebis offendiculũ.

כשל Corruere Offendere

© Biblioteca Nacional de España

Ruere Et in eodem.24.Et in ruina eius ne exultet cor tuũ.i.cum
ruerit ne exultet cor tuũ.Eſa.3.Ruit enĩ ieruſalem & iudas
concidit.& in eodem.8.Et offendent ex eis plurimi.& in
Impigere eodẽ.31.Et corruet auxiliator.& in eodẽ. 59. Impegimus
meridie quaſi in tenebris. Et in eodem. Quia corruit in
platea veritas.Hiere.18. Impingentes in viis ſuis & in ſe⸗
Cadere. mitis ſeculi.& in eodem.20.Qui perſequuntur me cadent.
& in eodem.31.In via recta & non impingent in ea.& in eo
dem.46.Quia fortis impegit in fortem:& in eodem.Mul
tiplicauit ruẽtes. Ezech.33.Et impietas impii non nocebit
ei.Pro quo he.le.Non impinget ſiue non offendet in eam.
Oſee.4. Et corrues hodie & corruet etiam propheta te⸗
cum.& in eodem.5. Et iſrael & Ephraim ruent in iniquita
te ſua:ruet etiam iudas cũ eis.& in eodem.14.Quoniã cor
ruiſti in iniquitate tua.Naũ.3.Et corruẽt in corporibꝰſuis.
Zach.12.Et erit qui offenderit in die illa ſicut dauid. Ma⸗
Scãdali lach.2.Et ſcandalizaſtis plurimos in lege. Item ſignificat
zare. infirmari:vel ruere aut cadere in infirmitate. vt.1. Reg.2.
Debilitari Et infirmi accincti ſunt robore.Nee.4.Debilitata eſt forti
Debilitare
Infirmari tudo portantiũ. Ps.30.Infirmata eſt in paupertate virtus
mea.Ps.104.Et non erat in tribubus eorum infirmus.Ps.
106.Infirmati ſunt nec fuit qui adiuuaret.Eſa.40. Et iuue
Cadere in nes in infirmitate cadent.Threñ.1.Infirmata eſt virtꝰ mea
infirmitate Ponitur etiam pro vacillare.Iob.4.Vacillantem confirma
Vacillare. uerunt ſermões tui.Inde מִכְשׁוֹל Michſol.i. offendiculum.
מכשול
offẽdiculũ. ruina.ſcãdalum.Leuit.19.Nec corã ceco pones offẽdiculũ.
Scrupulũ 1.Reg.25.Et in ſcrupulum cordis.ideſt in offendiculũ cor⸗
Scãdalũ dis.Eſa.8.Et in petra ſcãdali.& in eodem.37.Auferte offẽ⸗
diculum de via populi mei.Ezech.3.Ponam offendiculum
coram eo.Scribitur etiam cum he in fine in genere femini
מַכְשֵׁלָה no & dr̄ מַכְשֵׁלָה Machſela.Eſa.3.Et ruina autem hec ſub
Ruina manu tua.& in pl'ali מִכְשׁוֹלִים Michſolĩ ſiue מַכְשֵׁלוֹת Mach
מִכְשׁוֹלִים ſeloth.Ezech.21.Et multiplicat ruinas.Soph.1.Et ruine im
Ruine.
כִּשָּׁלוֹן piorum erunt.& inde כִּשָּׁלוֹן Chiſalon.i.ruina. vt Prouer.
Ruina 16.Et ante ruinam exaltabitur ſpiritus. Item כַּשִּׁיל Chaſil.
כַּשִּׁיל ideſt ſecuris.Ps.73.In ſecuri & aſcia deiecerunt eam.
Securis. כָּשַׁף Caſaph.incantare.maleficiis vti.maleficũ eſſe.2. Pa⸗
כִּשֵּׁף ralip.33. Maleficis artibus inſeruiebat.& inde nomẽ
Maleficiis כַּשָּׁף Ciſeph.i.veneficꝰſeu maleficus. Hiere.27.Nolite au
vti.
כַּשָּׁף dire prophetas veſtros & diuinos & ſomniatores & augu⸗
Maleficus res & maleficos.Scribitur etiam cum mem in principio &
מְכַשֵּׁף dicitur מְכַשֵּׁף Mechaſeph.i.maleficus.Deut.18.Ne ſit male
מְכַשְּׁפִים ficus.& ĩ plurali מְכַשְּׁפִים Mechaſephim.Dañ.2.Vt cõuoca
Malefici rẽtur harioli & magi & malefici.& in gñe feminino מְכַשֵּׁפָה
מְכַשֵּׁפָה Mechaſepha.Exo.22.Maleficos nõ patiaris viuere.Quod
Malefica in hebreo ponitur in genere feminino & in numero ſingu
lari.ſ.maleficam.Et dicunt hebrei ꝙ ideo ponitur in predi
cto loco in genere feminino quia illud genus maleficii cre⸗
כְּשָׁפִים brius reperitur in femina q̃ꝫ in viro. & inde כְּשָׁפִים Cheſa⸗
pim.i.maleficia ſeu veneficia.vt.4.Reg.9.Adhuc fornica⸗
Veneficia. tiones iezabel matris tue & veneficia eius multa adhuc vi⸗
gent.Naũ.3.Propter multitudinẽ fornicationũ meretricis
& ſpecioſe & grate & habẽtis maleficia.& in eo.Que vẽdi⸗
Maleficia. dit gẽtes in fornicatiõibꝰ ſuis: & familias in maleficiis ſuis.
כָּשֵׁר כָּשֵׁר Caſer.rectum.conueniens.cõgruum eſſe.Eſter.8. Et
deprecatio mea non ei videtur eẽ cõtraria. Pro q̃ he.
Cõueniẽs. le.Et cõueniẽs ſeu cõgruẽs res erit corã rege:aut ſi rectũ erit
corã rege. Sed btũs Hieronymꝰtrãſtulit ſenſum. Eccl's.11.
Neſcis quid magis oriatur.i.neſcis quid magis conueniat
כִּשְׁרוֹן vel congruens ſit.& inde כִּשְׁרוֹן Chiſron.i.rectitudo.ſeu cõ
uenientia.Beatus hieronymus tranſtulit ſolicitudinem ſeu
induſtriam.Eccl's.2.Nam cum alius laboret ſapientia & do
ſolicitudo. ctrina & ſolicitudine.& in eodem.4.Rurſum contemplatꝰ

ſum omnes labores hominum & induſtriam.& in eodẽ.5. Induſtria.
Et quid pdeſt poſſeſſori.vbi pro eo quod in littera noſtra
eſt prodeſt:in hebreo eſt predicta dictio.i.que conuenientia Prodeſſe.
vel congruentia eſt poſſeſſori.Scribitur ẽt cum he in prin⸗ הַכְשֵׁר
cipio & dicitur הַכְשֵׁר Hechſer.Pro quo beatus Hieronymꝰ
tranſtulit induſtriam.Eccl's.10.Poſt induſtriam ſequetur ſa Induſtria.
pientia.Sed etiam in predicto loco hebrei legunt.Et abun⸗
dans congruẽtia eſt ſapiẽtie.& inde כּוֹשָׁרוֹת Coſaroth.Pro כּוֹשָׁרוֹת
quo tranſlatio noſtra traduxit fortitudinẽ.Ps.67.Qui edu
xit vinctos in fortitudine.Pro quo aliqui hebrei legunt.In Fortitudo
rectitudinibus ſeu in cõgruentiis.Alii vero dicunt ꝙ in pre
dicto loco ſignificat cathenas ſeu compedes.& inde כִּישׁוֹר כִּישׁוֹר
Chiſor.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit fortia.Pro⸗ Fortia.
uer.31.Manum ſuam miſit ad fortia.
כָּתַת Cathath.cõtũdere.cõterere.cõfringere.cõcidere. Le⸗ כָּתַת
uit.22.Cõtritis vel tunſis vel ſectis.4.Re.18.Et cõfre Conterere
git ſerpentem eneũ.Eſa.2.Et conflabũt gladios ſuos in vo Cõfrĩgere.
meres.i.concident gladios ſuos.& in eodem.30.Sicut con⸗
teritur lagena contritione perualida.Zach.11.Et concident Cõcidere
terram.& aliquando ſcribitur cum ſimplici tau.vt. Nu.14.
Concidens eos vſqꝫ horma.Deut.9. Et in fruſtra cõminuẽs Cõminuẽ
ideſt conterens vel confringens.Ps.88.Et cõcidam a facie Concidere
ipſius inimicos eius.Eſa.24. Et calamitas opprimet por⸗
tas.i.conteret vel confringet.Hiere.46.Et fortes eorũ ceſ⸗ Opprimẽ
ſos.pro quo hebrei legunt.Et fortes eorum cõcidentur ſeu
conterentur.Ioel'.3.Concidite aratra vr̃a in gladios.Mich.
1.Et omnia ſculptilia eius concidentur.& inde מְכִתָּה Mich מְכִתָּה
thath.i.contritio ſeu cũfractio .Pro quo beatus Hieronymꝰ
tranſtulit fragmenta.Eſa.30.Et non inuenietur de fragmẽ Fragmẽta
tis eiꝰ teſta.& inde כָּתִית Cathith.i.cõtuſſũ.Exo.27.Vt affe כָּתִית
rant tibi oleum de arboribus oliuarum puriſſimum piloqꝫ Cõtuſſum.
contuſſum.Ponitur etiam pro lucido vel puriſſimo.vt Le⸗
uit.24.Vt offerant tibi oleum de oliuis puriſſimum ac luci Puriſſi⸗
dum.Nu.28.Que conſperſa ſit oleo puriſſimo. Inde מַכֹּת mus.
Macoth.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit cibaria.2. מַכֹּת
Paralip.2.Dabo in cibaria tritici choros viginti millia. Cibaria
כָּתַב Cethab.ſcribere.deſcribere.Exo.32.De libro tuo quẽ כָּתַב
ſcripſiſti. & in eo. Et ſcribã ſuper eas verba que habue Scribere.
runt tabule que fregiſti.Deut.24.Scribet libellum repudii.
Ioſ.8.Et ſcripſit ſuper lapides Deuteronomium legis moy
ſi.& in eodem.24.Scripſit quoqꝫ oĩa verba hec in volumi
ne legis.Eſter.3.Et ſcriptum eſt vt iuſſerat Aman.& in eo⸗
dem.8.Scribite ergo iudeis ſicut vobis placet.Iob.13.Scri⸗
bis enim contra me amaritudines.Ps.86.Dominus narra⸗
bit in ſcripturis populorum.Pro quo beatus Hieronymus
in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Dominꝰ
narrabit ſcribens populos.Ps.138.Et in libro tuo oẽs ſcri⸗
bentur.Eſa.4.Omnis qui ſcriptus eſt in vita.& in eodẽ.10
Et ſcribentes iniuſtitiam ſcripſerunt.& in eodem. Et puer
ſcribet eos.Hiere.17.Et recedentes a te in terra ſcribentur.
& in eodem.31.Et in corde eorum ſcribam eam.& in eodẽ.
32.Et ſcripſi in libro & ſignaui.& in eodem.36.Tolle volu
men libri & ſcribes in eo.Ezech.2.Et erat ſcriptus intus &
foris.& idẽ כְּתָב Chethab.i.ſcriptura. Eſdre.1. Et etiam per כְּתָב
ſcripturam dicens.& in eodem.2. Hi queſierunt ſcripturã Scriptura
genealogie ſue & non inuenerunt. Eſter.8. Iuxta linguas
& litteras ſuas.ideſt iuxta linguam & ſcripturã ſuã. Ezech.
13.Et in ſcriptura domus iſrael nõ ſcribentur. Ponitur etiã
pro epiſtola. Eſter.3.Sũma epiſtolarum hec fuit.& in eodẽ Epiſtola.
Vt epiſtolis que regis nomine mittebantur. Scribitur etiã
cũ mem in principio & dicitur מִכְתָּב Michthab. vt Exo.32 מִכְתָּב
Scriptura quoqꝫ dei erat.Pro quo hebrei legũt.Et ſcriptu⸗ Scriptura
ra:ſcriptura dei erat.2.Paralip.21.Allate ſũt autem ei lr̃e ab Littere

© Biblioteca Nacional de España

helia propheta .i.allata eſt ei ſcriptura ſeu epiſtola . & in⸗
כְּתֹּבֶת de כְּתֹּבֶת Chethóbeth.i.deſcriptio. Pro quo beat⁹ Hierony
Figure. mus trãſtulit figuras. Leuit.19.Nec figuras aliquas aut ſtig
mata facietis vobis.
כֹּתֶל כֹּתֶל Cóthel.paries.Canti.2.En ipſe ſtat poſt parietem no⸗
Paries. ſtrum. & in lingua chaldaica dr̄ כְּתַל Chethal. Dañ.5.
כְּתַל In ſuperficie parietis aule regis.& in pl̄ali כֻּתְלַיָּא Cuthlaia
Paries. Eſdre.5.Ligna ponantur in parietibus.
כֻּתְלַיָּא
Parietes. כֶּתֶם Chéthem.aurum.obrizũ.corona.diadema.color.ma
כֶּתֶם cula.Iob.31. Et obrizo dixi fiducia mea. Prouer.35.
Obrizum. Inauris aurea & margarita fulgens. Pro quo hebrei legũt.
Aurum Inauris aurea & monile auri ſiue obrizi. Cãti.5.Caput ei⁹
aurum optimũ.Ponitur etiã pro corona vl' diademate. Ps.
44.Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato circum
Diadema data varietate.Pro quo beatus Hieronym⁹ in pſalterio iux
ta he.ve.tranſtulit.Stetit cõiũx in dextera tua in diademate
Color aureo.Ponitur etiam pro macula vel colore.Threñ.4.Mu
נִכְתָּם tatus eſt color optimus.Inde verbum paſſiuum נִכְתָּם Nich
Maculatũ tham.i.ſignatum ſeu maculatum.Hiere.2. Maculata es in
מִכְתָּם iniquitate tua corã me.& inde מִכְתָּם Michtham.i.inſignis
ſeu notatus.Pro quo tranſlatio noſtra tituli inſcriptionem
Tituli in⸗ traduxit.vt in titulo.Ps.15.vbi dicitur.Tituli ĩſcriptio pſal⸗
ſcriptio. mus dauid.Poteſt etiã legi.coronatio ſeu deauratio ipſi da⸗
uid.Sed beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.trãſtu
lit.Humilis & ſimplicis dauid.ꝙ ſi diuidatur p̄dicta dictio
poteſt ſignificare humilem & ſimplicem ſicut beatus Hie⸗
ronymus tranſtulit.Et ſimiliter in titulis quinqꝫ pſalmorũ.
ſcilicet a quinquageſimo quinto incluſiue vſqꝫ ad ſexageſi⸗
mum excluſiue.
כֻּתֹּן כֻּתֹּן Chethon.tunica.& ſcribitur cum tau in fine : eo qd' eſt
כְּתֹּנֶת generis feminini & dicitur כְּתֹּנֶת Chethóneth.Geñ.37
Fecitqꝫ ei tunicã polymitam.& in eodem. Nudauerũt eum
Tunica. tunica talari.& in eodem .Tulerunt aũt tunicam eius & in
ſanguinem hedi quem occiderant intinxerũt.Exo.39.Fe⸗
cerunt & tunicas byſſinas.quod in hebreo legitur ſingulari
ter.ſ.tunicam byſſinã.2.Reg.13.Que induta erat tunica ta⸗
כָּתְנוֹת lari.Cãti.5.Spoliaui me tunica mea.& in pl̄ali כָּתְנוֹת Coth⸗
כֻּתֳנוֹת noth ſiue כֻּתֳנוֹת Cuthonoth.Geñ.3.Fecit dominus Ade &
Tunice. vxori eius tunicas pelliceas.Exo.28.Porro filiis Aaron tu⸗
nicas lineas parabis.& in eodẽ.29.Et indues tunicis lineis.
Leuit.10.Sicut iacebant veſtitos lineis tunicis.
כָּתֵף כָּתֵף Catheph:ſiue כֶּתֶף Chétheph.humerus.ſcapula.ora.ſ.
כֶּתֶף veſtimẽti.latus ſeu pars.Nu.7.Et onera propriis por⸗
Humerus. tant humeris.Deut.33.Et inter humeros illius requieſcet.
Iob.31.Humerus meus a iunctura ſua cadat.Eſa.11.Et vola
bunt in humeros philiſtiim.Ezech.12.In humeris porta⸗
beris.& in eodem.29.Omnis humerus depilatus.Zach.7
Auerterunt ſcapulam recedẽtes.Ponitur etiam pro hume⸗
rulis alicuius baſis.3.Reg.7.Et per quattuor partes quaſi
humeruli.& in eodem.Nã & humeruli illi quattuor. Item
Ora. ponitur pro ora veſtimentorum circa humeros. Exo. 28.
Duas oras iunctas habebit in vtroqꝫ latere ſummitatum.&
in eodem. Et in oris que e regione ſunt ſuperhumeralis.
Latus. Ponitur etiam pro latere vel parte. Exo. 27. Lateri vno
Pars. deputabuntur.& in eodem. Et in latere altero erunt tento⸗
ria .et.3. Reg. 7. Quinqꝫ ad dexteram partem templi &
quinqꝫ ad ſiniſtram.& in eodẽ.Mare aũt poſuit in dexterã
partem.Ezech.40.Et pauimentum in fronte portarum.i.
in latere portarum.& in eodem.Et ad lat⁹ exterius qd' aſcẽ
dit ad oſtium porte.& in eodem.Per latera porte octo men⸗
ſe erant.& in eodem.41.Et latera porte quĩqꝫ cubitis. & in
eodem.Et ſimilitudo palmarum hinc atqꝫ inde in humeru
lis veſtibuli.i.in lateribus veſtibuli.

כָּתַר Cathar.circundare.vallare.expectare.ſuſtinere. Iudi. כָּתַר
19.Atqꝫ ita factũ eſt vt ex vtraqꝫ parte ab hoſtibus ce⸗
derentur.Pro quo hebrei legunt.Circundederunt ſeu val⸗ Circũdare
lauerunt Beniamin.Sed beatus Hieronymus tranſtulit ſen
ſum.Ps.21.Tauri pingues obſederunt me. Pro quo beatus
Hieronym⁹ in pſalterio iuxta he.ve. tranſtulit. Vallauerũt Vallare
me.Abach.1.Quia impius preualet aduerſus iuſtum. Pro
quo hebrei le.Quia impius circundat ſeu circũuenit iuſtũ.
ſcilicet vt preualeat aduerſus eũ.Significat etiam ſuſtinere
vel expectare.vt Iob.36.Suſtine me paululum.Prouer.14 Suſtinere
Et expectabunt aſtuti ſcientiam.& inde כֶּתֶר Céther.i.coro Expectare
na ſeu diadema.eo quod eſt rotunda.vt Eſter.2. Et poſuit כֶּתֶר
diadema regni in capite eius.& inde כֹּתֶרֶת Cotbéreth.i.co Diadema
ronula ſeu capitellũ.vt.3.Reg.7.Duo quoqꝫ capitella fecit כּוֹתֶרֶת
que ponerentur ſuper capita colũnarũ.& in eodẽ. Quinqꝫ Capitellũ.
cubitorũ altitudinis capitellũ vnũ:& quinqꝫ cubitorum al⸗
titudinis capitellum alterũ.& in eodem. Septena verſuum
retiacula in capitello vno.
כָּתַשׁ Cathas.contũdere.conterere.Prouer.17.Si contũde⸗ כָּתַשׁ
ris ſtultũ in pila.& inde מַכְתֵּשׁ Machthes.i.pila in qua Cõtũdere.
contũditur:vt in loco p̄dicto.et Soph.1. Vlulate habitatores מַכְתֵּשׁ
pile.Et aliqui hebrei dicunt ꝙ in predicto loco eſt nomen Pila.
proprium loci.Accipitur etiam pro dente molari. Iudi.16 Dẽs mola
Aperuit itaqꝫ dominus molarem dentem. ris.

De incipientibus a littera ל lamed

Hec littera lamed quando preponitur nomini vel pro⸗
nomini cõmuniter preponitur ad denotandũ datiuũ caſũ. Articulus datiui caſ⁹
Geñ.3. Deditqꝫ viro ſuo. & in eo. Ade quoqꝫ dixit.& in eo.
4.Dixitqꝫ lamech vxorib⁹ ſuis.& ſic לְדָוִד Ledauid.i.ipi da
uid. לִשְׁלֹמֹה Liſlomo.i.ſalomoni. & de hoc plena eſt ſcri⸗
ptura.Et cõponitur cum pronominibus hoc modo לִי.i.mi לִי
hi לְךָ Lecha.i.tibi.& in genere feminino לָךְ Lach.i. tibi.ſ. Mihi.
femine לוֹ Lo.i.ei.illi.ipi.& ĩ gñe feminino לָהּ.i.ei.illi.ipi.
ſcilicet femine לָנוּ Lánu.i.nobis לָכֶם Lachem.i. vobis & in
feminino לָכֶן Lachen.i.vobis.ſ.femĩs לָהֶם Lahem ſiue לָמוֹ
Lámo.i.illis.eis.ipis:vel ipſi datiui caſus:ſingularis nũeri.
Et in gñe feminino לָהֶן Lahen.i.eis.illis.ipis.ſ.feminis.Po
nitur etiam לָמוֹ Lámo.in ſingulari.Eſa.44.Et curuat⁹ eſt
ante illud.Pro quo hebrei legunt.Et adorauit illũ.& in eo.
53.Propter ſcelus populi mei percuſſi eum.Et aliquãdo lit
tera lamed denotat genitiuum.vt Geñ. 9.Sanguinem eñi Articulus
animarũ veſtrarum requiram.& in eo.32.Cuius es: aut quo genitiui ca
vadis:aut cuius ſunt iſta que ſequeris. & in eo. Serui tui ia⸗ ſus.
cob. Vbi pro omnibus genitiuis predictis preponitur litte⸗
ra lamed. & in titulo. Ps.9.vbi dicitur.In finem pro occul
tis filii pſalmus dauid.Ps.67.Et dñi dei exit⁹ mortis.Cãti.
1.Cãticũ canticorũ ſalomonis.& in eo.8.Mille tui pacifici.
Abach.2.Et loquelã enigmatũ eius.Et aliqñ denotat accu⸗ Articulus
ſatiuũ.vt Geñ.1. Appellauitqꝫ lucẽ diem & tenebras noctẽ. accuſatiui
2.Reg.3.Igitur Ioab & Abiſai frater eius interfecerũt Ab⸗
ner.vbi huic nomini Abner preponitur littera lamed. Et Articulus
aliquando ponitur pro noĩatiuo.Ioſ.10.Nullus cõtra filios nomĩatiui
iſrael mutire auſus eſt. Pro quo hebrei legunt. Non muti⸗
uit contra filios iſrael vir lingua ſua.vbi huic dictioni vir
preponitur littera lamed.1. Paralip.3. Tertium Abſalom fi
liũ Maacha.Pro quo he.le.Tertius abſalom.ſ.fuit. Vbi huic
dictiõi abſalom preponitur littera lamed. Eſa.63. Quare
ergo rubrum eſt indumentum tuũ.vbi preponitur ẽt huic
nomini indumentum.Ponitur etiam aliquando pro in vel In.
ad.vt Geñ.1. Et ſint in ſigna & tẽpora & dies & annos.& in
eodem.2.Et factus eſt homo in animam viuentẽ.& in eo.3

© Biblioteca Nacional de España

Ad Et dixit dñs deus ad mulierẽ. Ps. 16. Sicut leo parat⁹ ad pre
dam. & in eo. 17. Qui docet manus meas ad preliũ. Hiere.
3. Ecce nos venim⁹ ad te. Oſee. 3. Et ipſi reſpiciũt ad deos
alienos. & ſimiliter qñ preponitur verbis gerundiis uel in-
finitiuis. vt. Ps. 118. Media nocte ſurgebã ad cõfitendũ tibi.
Ps. 148. Ad faciendã vindictã in nationibus. & in eo. Ad al
ligandos reges eorũ in cõpedibus. Itẽ ponitur pro aduer-
Aduerſus. ſus. 2. Reg. 13. Fecerunt ergo pueri abſalom aduerſus amnõ
ſicut preceperat eis. Ponitur etiam pro de. vel ex. vt. 2. Reg.
De 15. Et egreſſus de loco tuo. Eſa. 33. Quis poterit habitare
de nobis cũ igne deuorãte: quis poterit habitare de nobis
cum ardoribus ſempiternis. Ponitur etiã pro vt. Geñ. 1. Lu
Vt minare maius vt preeſſet diei: & lumĩare minus vt preeſſet
nocti. & in eo. Vt lucerent ſuper terrã. Põitur etiã pro iuxta
vel ſecũdũ. vt in eo. Faciens fructũ iuxta genus ſuũ. & in eo.
Iuxta. Et faciẽtẽ ſemẽ iuxta gen⁹ ſuũ. & in eo. Et hñs vnũquodq;
ſemẽtẽ ſecũdũ ſpeciẽ ſuã. & ĩ eo. Et beſtias terre ſecũdũ ſpe-
Secũdum cies ſuas. Nu. 1. Per cognatiões & domos ſuas. i. ſcd'm cogna
tiones & domos ſuas. Habet fortaſſe & alios modos ſignifi-
candi qui poſſunt reduci ad ſupradicta.

Sequuntur dictiones quarum prima littera ſubſtantialis
eſt ל Lamed.

לֹא Non. לֹא Lo. non. nec. neq;. neq uaq;. nihil. De quo vide infra in
dictione לוֹא Lo: cum vau in medio dictionis.

לָאַב לָאַב Laab. ſolitudo. ſiccitas. & reperitur tantum in nume
ro plurali & p additionem tau in principio dr̃ תַּלְאֻבוֹת
Thaluboth. pro quo beatus Hieronymus ſolitudinẽ trãſtu-
lit. Oſee. 13. Ego cognoui te in deſerto in terra ſolitudĩs. &
Solitudo. Siccitas ſolum inuenitur in predicto loco. Et dicũt hebrei ꝙ ſignifi
cat ſiccitatem vel ſitim. Quia in lingua arabica vel punica
terra ſicca & arida hoc nomine appellatur.

לָאָה Laborare. לָאָה Laa. laborare. fatigari ſiue feſſum eſſe: affligi vel defi
cere. moleſte accipe. moleſtare. opprimere. Geñ. 19.
Ita vt oſtiũ inuenire non poſſint. Pro quo he. le. Et labora-
uerunt ſiue fatigati vel feſſi ſunt ad inueniendũ oſtiũ. Exo.
Affligi. 7. Et affligentur egyptii bibentes aquã fluminis. Iob. 4.
Moleſte accipere. Forſitã moleſte accipies. i. fatigaberis vel deficies. & in eo.
Nũc aũt venit ad te plaga & defeciſti. & in eo. 16. Nunc aũt
Deficere Opprimere oppreſſit me dolor meus. i. fatigauit me: ſiue deficere me
Moleſtum eſſe. fecit. Eſa. 1. Laboraui ſuſtinens. & in eo. 7. Nunquid parum
vobis eſt moleſtos eſſe hominibus: quia moleſti eſtis & deo
Deficere meo. & in eo. 47. Defeciſti in multitudine cõſiliorum tuo-
rum. Ezech. 24. Mlto labore ſudatũ eſt. Mich. 6. Aut quid
moleſtus fui tibi. Quod beatus Hieronymus in explanatio
תְּלָאָה nibus expõit. Et quo labore te preſſi. & inde תְּלָאָה Thelaa.
Labor. ideſt labor. fatigatio. Exo. 18. Vniuerſũq; laborẽ qui acci-
diſſet eis in itinere. Nu. 20. Noſti oẽm laborẽ qui apprehen
מַתְּלָאָה dit nos. Scribitur ẽt cũ mem in principio & dr̃ מַתְּלָאָה. Pro
quo beatus Hieronymus tranſtulit de labore. ac ſi diceret
מַה־תְּלָאָה Mithelaa. Malach. 1. Ecce de labore.

לָאַט Operire. לָאַט Laat. operire. velare. 2. Reg. 19. Porro rex operuit ca
put ſuũ. & inde בַּלָּאט Balat. cũ prepoſitione Beth in
בַּלָּאט principio. i. occulte. Abſcõdite: ſiue in abſcondito. Iudi. 4.
Abſcõdite. Et ingreſſa abſcondite. Scribitur ẽt ſine aleph. De quo vide
לְאַט infra in dictione לוט Lot. Item לְאַט. i. paulatim. leniter. De
quo vide ſupra in dictione אַט At.

לָאַךְ מַלְאָךְ Angelus לָאַךְ Laach. Angelus. nũcius. & ſemp additur ei mem in
principio & dr̃ מַלְאָךְ Malach. vt Geñ. 16. Cunq; inue-
niſſet eã angel⁹ dñi. & in eo. 22. Et ecce angel⁹ dñi de celo
clamauit. & in eo. 24. Ipſe mittet angelũ ſuũ corã te. & in
eo. 32. Fuerũtq; ei obuiã angeli dñi. & in eo. Miſit aũt & nũ
Nuncii. cios ante ſe. & in eo. Reuerſiq; ſunt nũcii ad iacob. Exo. 32.
Angelus meus pcedet te. Nu. 20. Miſit interea nũcios moy
ſes. & in eo. Miſeritq; angelũ qui eduxerit nos de egypto.
& in eo. 21. Miſit aũt iſrael nũcios. & ĩ eo. 22. Miſit ergo nũ
cios ad Balaam. & in eo. Stetitq; angelus dñi in via. Iudi. 2.
Aſcendit angelus dñi de galgalis. & in eo. Cũq; loqueretur
angelus dñi. & in eo. 13. Angelus dñi pariter in flãma alta-
ris aſcendit. Iob. 1. Nũcius venit ad iob qui diceret. & in eo.
33. Si fuerit pro eo angelus loquẽs. 2. Paralip. 26. At illi ſub
ſannabãt nuncios dei. Ps. 34. Et angelus dñi coarctãs eos.
Prouer. 13. Nuncius impii cadet in malũ. Naũ. 2. Et non au
dietur vltra vox nunciorũ tuorũ: vbi ponitur מַלְאָכֵכֵה Ma-
lachecha p מַלְאָכֵךְ Malachecha. & ĩde מַלְאָכוּת Malachuth
nunciatio ſiue legatio: Aggei. 1. Et dixit aggeus nunci⁹ do מַלְאָכוּת
mini de nũciis dñi. Pro quo he. le. Et dixit aggeus nũci⁹ do
mini in nunciatione ſiue in legatiõe dñi. & in plali מַלְאֲכוֹת Nunciatio
Malachoth. i. nũciationes ſiue legationes. Trãſlatio noſtra מַלְאֲכוֹת
traduxit predicationes. Ps. 73. Vt annũciẽ oẽs predicatiões Predicationes.
tuas. & beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. trãſtu-
lit. vt enarrem oẽs annũciationes tuas. Inde מְלָאכָה Mela- Annunciationes.
cha. i. opus. res. ſubſtãtia. ſeu diuitie. Geñ. 2. Cõpleuitq; de⁹ מְלָאכָה
die ſeptimo opus ſuũ. & in eo. Ab vniuerſo opere qđ patra Opus.
uerat. & in eo. 39. Et operis quippiã abſq; arbitris faceret.
Exo. 20. Omñe opus nõ facietis in eo. & in eo. 36. Et qui ſpõ
te ſua obtulerant ſe ad faciendũ opus. & in eo. Nec vir nec
mulier quicq; offerat vltra in opere ſãctuarii. 2. Paralip. 13
Et leuite ſint in ordine ſuo. pro quo he. le. in opere ſuo. Po-
nitur etiã pro re vel opulẽtia aut ſubſtãtia. Exo. 22. Quod
nõ extenderit manũ ſuã in rem proximi ſui. & in eo. 36. Eo Res.
quod oblata ſufficerent & ſuperabũdarẽt. Pro quo hebrei
legunt. Et opus ſiue opulentia erat ſufficiens ad omne op⁹
vt fieret illud: & ſuperabundans. Et ſecundum hebreos in
predicto loco ponitur מְלָאכָה Melacha pro auro vel argen מְלָאכָה
to & reliquis que obtulerunt. 1. Reg. 16. Quidquid ergo vi
le fuit & reprobum demoliti ſunt. Vbi ponitur pro eo qđ
in littera noſtra eſt quidquid. Significat etiã iumenta ac pe- Quidqđ
cudes. Geñ. 33. Et ego ſequar paulatim veſtigia eius ſicut
videro paruulos meos poſſe. Pro quo hebrei legunt. Et
ego ſequar paulatim veſtigia operis. ideſt armenti ac pecu- Pecus
dis & veſtigia paruulorũ. Et in plali מְלָאכוֹת Melachoth. i. מְלָאכוֹת
opera. vt. 1. Paralip. 28. vt intelligerem vniuerſa opera ex- Opera
emplaris. Scribitur etiam מְלֶכֶת Melécheth ſine aleph. מְלֶכֶת
Pro quo beatus hieronymus trãſtulit reginam. quaſi מַלְכַּת
Malcath. a nomine מֶלֶךְ Melech. i. a rege deriuatum. Hie
re. 7. Vt faciant placẽtas regine celi. & in eodem. 44. Qđ Regina
ſi nos ſacrificamus regine celi. Pro quo hebrei legũt. operi Opus.
celi. ideſt ſtellis ſeu ſideribus militie celi. Beatus Hierony-
mus in ſuis explanationibus ſuper predicto loco ſic ait. Re-
gine celi quam lunam debemus accipere: vel certe militie Militia
celi vt omnes ſtellas intelligamus.

לְאֹם Leom. populus. gẽs. vt Geñ. 25. Populuſq; populum לְאֹם
ſuperauit. Eſa. 51. Et tribus mea me audite. & in plura Populus
li לְאֻמִּים Leumim. vt Geñ. 25. Et duo populi de ventre Tribus
tuo diuidentur. Ps. 149. Increpationes in populis. Eſa. 34 Populi
Et populi attendite. & in eodem. 41. Et gentes mutent for Cor
לֵב titudinem. & in eo. 49. Et attendite populi de longe.
Leb. cor. mens. De quo vide in dictione ſequenti. לֵב

לֵבָב Lebab. cor. mens. intellectus. Exo. 14. Immutatumq; לֵבָב
eſt cor pharaonis & ſeruorũ eius ſuper populũ. Deut. Cor.
1. Nuncii terruerunt cor noſtrum. & in eodem. 4. Et ne ex
cidat de corde tuo. & in eodẽ. 6. Diliges dominũ deum tuũ
ex toto corde tuo & ex tota anima tua. Et in eodẽ. Eruntq;
verba hec que ego precipio tibi hodie in corde tuo. Iob. 9.
Sapiens corde eſt. Et in eodem. 12. Et mihi eſt cor ſicut &
vobis. Ps. 77. Et pauit eos in innocentia cordis ſui. Eſa. 30.

© Biblioteca Nacional de España

לְבָבוֹת Et letitia cordis ſicut qui pergit in tibia. & in plurali לְבָבוֹת
Lebaboth. ſecũdũ terminationẽ femininorũ.1.Paralip.28
Corda. Oĩa eni corda ſcrutatur dñs. Repitur etiã in gñe maſculino
Naũ.2.Murmurantes in cordib⁹ſuis. Scribitur ẽt cum ſim
plici Beth tam in ſingulari ꝙ in plurali. Exo.7. Et ego in=
durabo cor ei⁹. Deut.28. Dabit tibi dñs cor pauidũ. Iob.7.
Aut quid appones erga eũ cor tuũ. Ps.11. In corde & corde
locuti ſunt.i.duplici corde locuti ſunt. cuius oppoſitum ha
betur.1.Paralip.12.vbi dicitur. Venerũt in auxiliũ non cor
de duplici. Pro ꝙ in hebreo hẽtur nõ corde & corde. Ps.16.
Probaſti cor meum. Eccl's.10. Cor ſapientis in dextera ei⁹
& cor ſtulti in ſiniſtra illius. Reperitur etiã in genere femi=
nino cũ he vel tau in fine. Ezech.16. In quo mundabo cor
לִבּוֹת tuũ.& in plurali לִבּוֹת Liboth.i.corda. Prouer.21. Appen=
Corda. dit aũt corda dñs. Ps.124. Bene fac dñe bonis & rectis cor=
de. Quod in hebreo legitur pluraliter.ſ.& rectis in cordib⁹
ſuis. Ponitur etiam pro mente. Leuit.26. Donec erubeſcat
Mens. incircũciſa mens eorum. Deut.5. Quis det talem eos habe
re mentem.3.Reg.8. Hoc ipſum mẽte tractans. Prouer.19.
Qui poſſeſſor eſt mentis diligit animã ſuã. & in eo.23. Et
mens eius non eſt tecum. Eccl's.2. Nec per noctem mẽte re=
quieſcit. Et quia cor eſt in medio corporis: ideo ponitur ali
quando pro medio alicuius rei. Deut.4. Qui ardebat vſq;
ad celum. pro quo in hebreo habetur. Et mõs ardebat igni
Medium. vſq; ad cor celi. Quod hebrei exponũt vſq; ad mediũ celi.
2.Reg.18. Cũq; adhuc palpitaret herens in quercu. Pro ꝙ
hebrei legũt. Cũq; adhuc viueret in corde quercus.i.in me
dio quercus. Ps.48. Et transferentur montes in cor maris.
vnde in euãgelio. Matthei.12. Sic erit filius hominis in cor
לִבֵּב de terre trib⁹ diebus. Inde verbũ לִבֵּב Libeb.i.cordificare.
ſi liceret latine dici. Iob.12. Vir vanus in ſuperbia erigitur.
Cor recipe pro quo he.le. Vir vanus cordificatur.i.cor ſeu mentem re=
cipit & Põt eſſe ſenſus ſicut in littera noſtra. Significat etiã
Cor vulnerare. vulnerare cor. Canti.4. Vulneraſti cor meũ. pro quo he.le.
לְבִיב Cordificaſti me. Item לְבִיב Lebib.i. ſorbiciũcula. quod eſt
cibus liquidus ex aqua & farina confectus.& ſolum inueni=
לְבִיבוֹת tur in numero plurali.ſ. לְבִיבוֹת Lebiboth.2.Reg.13. Et fa=
Sorbiciuncule. ciat in oculis meis duas ſorbiciunculas.& in eo. Coxit ſorbi
ciunculas.& inde verbũ לִבֵּב Libeb.i.ſorbiciunculas facere
לִבֵּב ſiue liquefacere.vt in predicto loco vbi dicitur. Vt faciat in
Liqfacere oculis meis ſorbiciunculas.& in codẽ. Et liquefacies in ocu
lis ei⁹. Vnde illud. Canti.4. Vbi dicitur vulneraſti cor meũ
לַבַּת poteſt etiam legi liquefieri feciſti cor meũ. Inde לַבַּת La
Flãma. bath.i.flãma. Exo.3. Apparuitq; ei domin⁹ in flãma ignis.
לָבִיא Leo. לָבִיא Labi. Leo. Deut.33. Quaſi leo requieuit. & ſcribitur
cũ littera iod ante aleph.& in gñe feminino לְבִיָּא Le
לְבִיָּא Leena. biia. Ezech.19. Quare mater tua leena. Ponitur etiã
לָבִיא Leena. Labi pro leena. Geñ.49. Accubuiſti vt leo & quaſi leena.
Nu.24. Et quaſi leena quã ſuſcitare nullus audebit. & in
לְבָאִים Leones plurali maſculino לְבָאִים Lebaim. Ps.56. Anima mea in
medio catulorũ leonum.& in gñe fe. לְבָאוֹת Lebaoth. Naũ.
לְבָאוֹת Leene. 2. Et necauit leenis ſuis.
לָבַט Cedere. Verberare. Uapulare. לָבַט Labat. verberare. cedere. ſeu cedi. vapulare. Prouer.
10. Stultus ceditur labiis.& in codẽ. Stultus labiis ver=
berabitur. Oſee.4. Et populus non intelligens vapulabit.
לָבָן Dealbare. Albũ eſſe. לָבָן Laban. dealbare. cãdidare. albũ ſiue cãdidũ eſſe. Ps.50.
Et ſuper niuem dealbabor. Eſa.1. Quaſi nix dealbabũ
tur. Dañ.11. Vt conflentur & eligantur & dealbẽtur vſq; ad
tempus prefinitum.& in eo.12. Eligentur & dealbabuntur
& quaſi igni probabuntur. Ioel'.1. Albi facti ſunt rami ei⁹.
לָבָן Candor Inde לָבָן Laban.i.albus vel cãdidus aut candor. vt Geñ.30.
In his que ſpoliata fuerant candor apparuit.& in codẽ.49
Et dentes lacte eius candidiores. Exo.16. Quaſi ſemen co=

riandri album. Leuit.13. Et pilos in album mutatos colorẽ. Albus.
& in eodem. Eo quod omnis in candore verba ſit.& in plu
rali לְבָנִים Lebenĩ.i.albi. Zach.6. Et in quadriga tertia equi לְבָנִים
albi.& in genere fe.. לְבָנָה Lebana.ideſt alba.vt Leuit.13. Et Albi.
in loco vlceris cicatrix alba apparuerit. & in eodem. Albã לְבָנָה
ſiue ruffam habuerit cicatricẽ.& in plurali feminino לְבָנוֹת Alba.
Lebanoth.vt in eodem. Vir ſiue mulier in cuius cute cãdor לְבָנוֹת
apparuerit. Pro quo hebrei legunt. Vir ſiue mulier quãdo Albe.
fuerint in cute carnis ſue macule albe.& inde לְבֵנָה Lebe= לְבֵנָה
na.ideſt later.eo quod dealbatur vel candidatur dum co=
quitur igni. Geñ.11. Habueruntq; lateres pro ſaxis. Quod Later.
in hebreo legitur ſingulariter ſcilicet habuerunt laterem
pro lapide. Ezech.4. Sume tibi laterẽ. & in plurali לְבֵנִים לְבֵנִים
Lebenim. Exo.5. Et lateres ſimiliter imperantur. & in co=
dem. Et reddetis cõſuetum numerum laterum. & inde de= Lateres
riuatur verbum לִבֵּן Liben.i. lateres facere vel cõficere. vt לִבֵּן
Geñ.11. Venite faciamus lateres. vbi ponitur verbum & no
men ab eo deriuatum: quaſi diceret latericemus lateres. Lateres facere
Exo.5. Nequaq; dabitis vltra paleas populo ad conficien= מַלְבֵּן
dos lateres.& inde מַלְבֵּן Malben.ideſt typus ſeu forma qua
lateres formantur.2.Reg.12. Et traduxit in typo laterum. Typus laterum
Naũ.3. Tene laterem. vbi ponitur pro latere. Ponitur etiam
pro muro latericio. Hiere.43. Et abſcondes eos in crypta Murus
que eſt in muro latericio. & inde לִבְנָה Libna. ideſt genus Latericius לִבְנָה
lapidis candidiſſimi. Exo.24. Sub pedib⁹ eius quaſi opus
lapidis ſaphyrini. & inde לְבָנָה Lebana.ideſt luna.eo quod Lapis. לְבָנָה
eſt lucida & candida. Eſa.24. Et erubeſcet luna & confun= Luna.
detur ſol. & inde לִבְנֶה Libne. ideſt genus arboris que de= לִבְנֶה
tractis corticibus eſt multum alba. Pro quo beatus Hiero=
nymus tranſtulit Populum. Geñ.30. Tollẽs ergo iacob vir=
gas populeas. Oſee.4. Subtus quercũ populum & there= Populeꝰ. Populus.
bintum. & inde לְבוֹנָה Lebona.ideſt thus.eo quod eſt can= לְבוֹנָה
didum. Exo.30. Et thus lucidiſſimum. Leuit.24. Et pones Thus.
ſuper eos thus lucidiſſimum. Canti.4. Vadam ad montem
myrrhe & collem thuris.& in codẽ. Cũ vniuerſis lignis liba
ni. Pro quo hebrei legunt. Cum vniuerſis lignis thuris.i.
thuriferis. & inde לְבָנוֹן Lebanon.ideſt libanus.eo qꝫ ſunt לְבָנוֹן
in eo ligna thurifera. Ps.91. Sicut cedrus libani multiplica= Libanus
bitur. Canti.3. De lignis libani. Eſa.10. Et libanus cum ex=
celſis cadet.& in eodem.29. Et erit libanus in chermel. Et
in eo.35. Gloria libani data eſt ei. Item לָבֵן Laben Secũdũ לָבֵן
aliquos hebreos eſt nomen proprium hominis. Sed ſecun
dum tranſlationem noſtram & beatum Hieronymum il=
lud lamed quod ponitur in principio dictionis non eſt de
ſubſtantia dictionis ſed denotat datiuũ caſum vel genitiuũ.
vnde לָבֵן Laben idem eſt qꝫ filio datiui caſus: vel filii geni Filii.
tiui caſus. vt in titulo. Ps.9. In finem pro occultis filii pſal
mus dauid. Et beatus Hieronym⁹ in pſalterio iuxta he.ve.
tranſtulit. Victori ſuper mortem filii pſalmus dauid.
לָבַשׁ Labas. induere. veſtire. Geñ.3. Et induit eos.& in eo= לָבַשׁ
dem.27. Veſtibus eſau valde bonis quas apud ſe ha= Induere
bebat domi induit eum. & in eodem. Pelliculas hedorum
circundedit manibus. Pro quo hebrei legunt. Pelliculaſq;
hedorum induit ſiue veſtiuit ſuper manus eius. & in codẽ.
28. Et dederit mihi panem ad veſcendum & veſtimentum
ad induendum. Exo.29. Indues aaron veſtimentis ſuis. Et
in eodem. Et indues tunicis lineis.& in eodem. Septem die
bus vtetur illa qui pontifex pro eo fuerit.ideſt ſeptem die= Veſtire.
bus induetur ſiue veſtietur illa. Leuit.16. Tunica linea ve=
ſtietur. Nu.20. Induit eis eleazarum filium eius.2.Reg.22
Veſtiti cultu regio. & in eodem. Et induere veſtibus tuis.
Eſter.6. Debet indui veſtib⁹ regiis. Iob.29. Iuſtitia indu=
tus ſum & veſtiui me. Ps.92. Indutus eſt dominus forti=

© Biblioteca Nacional de España

Operire. לבוש Veſtis. Indumētū. מלבוש Indumētū. Veſtis. תלבשת Veſtimētū.

tudinē. Prouer. 31. Oēs domeſtici eius veſtiti ſunt] duplicibus. Eſa. 61. Quia induit me veſtimento ſalutis. Ezech. 9. Veſtitus erat lineis. & in eo. 23. Veſtitos hyacitho. & in eo. Indutis veſte varia. Soph. 1. Et ſuper omnes qui induti ſūt veſte peregrina. Aggei. 1. Operuiſtis vos & non eſtis calefacti. Zach. 3. Erat indutus veſtibus ſordidis. & in eo. Et indui te mutatoriis & inde לְבוּשׁ Lebus. i. indumentum. veſtis. veſtimētum. ſtola. Eſter. 6. Debet indui veſtib⁹ regiis. & in eodem. Et ſumpta ſtola & equo fac vt locutus es. Iob. 24. Nudos dimittūt homines indumēta tollentes. & in eodem. 41. Quis reuelabit faciem indumenti eius. Scribitur etiam cū mem in principio & dicitur מַלְבוּשׁ Malbus. Eſa. 63. Et oīa indumenta mea inquinaui. Soph. 1. Qui induti ſunt veſte peregrina. Et aliqñ ſcribitur cum tau in principio & dicitur תַּלְבֹּשֶׁת Thilbóſeth. Eſa. 59. Indutus eſt veſtimentis vltionis. Et ſequitur in hebreo indumento ſiue veſtimento.

לגם אלגם אלגומים Ligna thina.

לגם Legom. prepoſito aleph in principio dicitur אַלְגֻּם Algum & ſignificat gen⁹ ligni precioſi & ſolum inuenitur in numero plurali. ſ. אַלְגּוּמִים Algumim. Pro quo beat⁹ Hieronymus tranſtulit ligna thina. 2. Paralip. 9. Serui hiram & ſerui ſalomonis attulerunt aurum de ophir & ligna thina. Reperitur etiam אַלְמֻגִּים Almugim per interpoſitionem mem. De quo vide infra in dictione למג Lemog.

לה Ei. ipſi. illi. לה Eius. Ei.

לה La. ei. ipſi. illi. datiui caſus. Et aliqñ genitiui: ſingularis numeri: gñis feminini. Et qñ refertur ad maſculum ſcribitur cum uau loco he vt infra dicetur. & in lingua chaldaica dicitur לֵהּ Le ſiue לֵיהּ Le. Dañ. 2. Quia ſapientia & fortitudo eius ſunt. & in eo. Vt tempus daret ſibi. & in eodem. Vt ſacrificarent ei.

להה Opprimere. Deficere. מתלהלה Noxius.

להה Laha. deficere. opprimere ſeu opprimi vel fatigari. Gen. 47. Et oppreſſerat fames terram maxime egypti. Pro quo he. le. Et deficiebat vel fatigabatur terra egypti & canaā. ſ. fame. & ide מִתְלַהְלֵהַּ Mithlalcha per duplicationem lameth & he. pro quo beatus Hieronymus tranſtulit Noxius eſt. Prouer. 26. Sicut noxi⁹ eſt qui mittit ſagittas & lāceas in mortē. Et dicunt aliq hebrei ꝙ ſignificat inſanū ſiue ſtultū. vnde in predicto loco ipſi legunt ſicut inſaniēs qui mittit ſagittas & lanceas in mortē.

להב להבה להבת Flāma. להבות Flāme. להבים להב Ferrū gladii. Micans.

להב Lahab. flāma. fulgur. ſ. gladii: ſeu ferrum lācee vel gladii micantis. Iudi. 13. Cūq aſcenderet flāma. Eſa. 29. Et flāma ignis deuorantis. Reperitur etiā in genere feminino cum he vel tau in fine & dicitur לֶהָבָה Lehaba ſiue לֶהָבֶת Lahebeth. Nu. 21. Flamma de oppido eſebon. Ps. 105. Flāma combuſſit impios. Eſa. 43. Et flāma non ardebit in te Ezech. 20. Et non extinguetur flamma ſucceſionis eius. & in plurali לְהָבוֹת Lahaboth. Ps. 28. Vox domini intercidentis flāmā ignis. quod in hebreo legitur pluraliter. ſ. flammas ignis. & Ps. 104. Ignem cōburentem in terra ipſorū. Pro quo hebrei legunt. Iguem flāmarum in terra ipſorū. Vnde beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Ignem flāmantem in terra ipſorum. Reperitur ēt לְהָבִים Lehabim ſecundum terminationem pluralem maſculinorum. Eſa. 13. Facies cōbuſte vultus eorū. Significat etiā לַהַב Lahab. fulgorem gladii ſeu ferrum gladii vel lancee micantis ad modū flāmee pyramidis. Iudi. 3. Vt capulus ſequeretur ferrum in vulnere. 1. Reg. 17. Ipſum autem ferrū haſte eius. Nañ. 3. Et micantis gladii.

להג Meditatio.

להג Lahag. meditatio. Eccl'ſ. 12. Frequēſq meditatio carnis afflictio eſt. & ſolum inuenitur in predicto loco.

להט Cōburere. Inflāmare. Ferocie. Vrere. Succēdere. Inflāmare. להט Flameum. Incātationes.

להט Lahat. vrere. exurere. comburere. ſuccendere. inflammare. Deut. 32. Et montium fundamenta comburet. Ps. 56. In medio catulorum leonum dormiui cōturbatus. Pro quo he. le. In medio catulorū leonū dormiui inflāmantium. vñ beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. trāſtulit. In medio leonū dormiui ferocientiū. Ps. 82. Et ſicut flāma cōburens mōtes. Ps. 103. Et miniſtros ſuos ignē vrentem. Ps. 105. Flāma cōbuſſit impios. Eſa. 42. Et cōbuſſit cū in circuitu. Ioel. 1. Et flāma ſuccendit omnia ligna regióis. & in eo. 2. Et poſt cū exurens flāma. Malach. 4. Et inflāmabit eos ignis veniens. Inde לַהַט Lahat. i. flāma ſeu acies gladii reſplendentis. Gen. 3. Et flāmeū gladiū atq verſatilem. vbi ponitur pro flāmeo. Significat etiam incātationes ſeu veneficia. Exo. 7. Et fecerunt etiā ipſi per incātationes egyptiacas & arcana quedā ſimiliter. Scribitur etiā ſine he. vt in eo. Feceruntq ſimiliter malefici egyptiorū incantatióibus ſuis. & in eo. 8. Fecerūt aūt & malefici per incātationes ſuas ſimiliter. & ſecūdū aliquos hebreos deriuatur a ſupradicta dictione לָאַט Laat cū aleph in medio: que ſignificat operire aut velare vel abſcondere.

להם Simpliciter loquēs. להם Eis.

להם Laham. leniter loqui: aut ſimpliciter loqui. Prouer. 18. Verba biliguis quaſi ſimplicia. pro quo he. le. Quaſi leniter vel ſimpliciter loquentia. & ſolū inuenitur in predicto loco. Itē לָהֶם Lahem. i. eis. illis. ipſis. & eſt gñis maſculini. & qñ refertur ad feminas ſcribitur cum nun in fine. De quo vide ſupra in dictione hem.

להן Ideo. Itaq. Sed.

להן Lahen. in lingua chaldaica ſignificat. ideo. itaq. excepto. ſed. Dañ. 2. Igitur ſomniū & interpretationem ei⁹ nūciate mihi. i. ideo ſomniū nūciate. & in eo. Somniū itaq nūciate mihi. & in eo. Exceptis diis. & in eodem. Sed vt interpretatio regi manifeſta fieret.

להק להקת Cuneus.

להק Lahac. cetus. Cuneus. cōgregatio. & ſcribitur cum tau in fine eo quod eſt generis feminini: & dicitur לַהֲקַת Lahacath. 1. Reg. 19. Qui cū vidiſſet cuneum prophetarū. ideſt cetū vel congregationē prophetarū. quaſi קְהִלַּת Cehilath. per tranſpoſitionem litterarum.

לו Vtinam. Forte. Si. לו Ei. illi. ipſi.

לו Lu. vtinā. ſi. forte. ne forte. fortaſſe. Gen. 17. Vtinā iſmael viuat corā te. & in eo. 30. Gratū habeo qđ petis. Pro q° hebrei legūt. Vtinā eēt iuxta verbū tuū. & in eo. 50. Ne forte memor ſit iniurie. Iudi. 8. Si ſeruaſſetis eos nō vos occiderē. Ezech. 14. Et ſi beſtias peſſimas induxero ſup terrā. Et aliqñ ſcribitur cū aleph in fine. De quo vide in dictione ſequēti. Itē לוֹ Lo. i. ei. illi. ipſi. datiui caſus ſingularis nūeri vt dictum eſt in grāmatica in capitulo de pronomine.

לוא Non. Nec. לא Non. Ne. Nequaq. Neq. לא Non. בלא In non.

לוא Lo. dictio ē negatiua. i. nō. ne. neq. nequaq. vt Ezech. 16. Nō fuit aūt ſodoma ſoror tua audita in ore tuo. & in eo. 24. Nec fluēt lachrime tue. In aliis vero locis ſcribitur לא Lo. ſine vau. vt Gen. 2. Nō eñ pluerat dñs deus. & in eodem. De ligno aūt ſcietie boni & mali ne comedas. & in eo. 3. Nequaq morte moriemini. Exo. 4. Neq audiēt vocem meā. & in eo. Nec audiuit eos. & in eo. 16. Neq vermis inuētus eſt in eo. Exo. 23. Nō ſuſcipies vocē mēdacii. Deut. 26. Nō preterii mādata tua nec ſum oblitus. 2. Reg. 13. Si non vis venire. 4. Reg. 5. Dixitq Naamā vt vis. pro quo he. le. Dixitq Naamā & nō. i. ſi nō vis accipere nō accipias. & eſt ſenſus ſicut in lra noſtra. Iob. 7. Nequaq vltra iā viuā. Ps. 1. Beatus vir qui nō abiit in cōſilio impiorū & in via peccatorū nō ſtetit: & in cathedra peſtilentie nō ſedit. & in lingua chaldaica dicitur לָא La. Hiere. 10. Dii qui celos & terram nō fecerunt. Dañ. 2. Si ergo ſomnium non indicaueritis mihi Et quando preponitur ei littera vau que eſt coniunctio: tūc ſignificat & non ſiue nec. aut neq: vt in locis predictis. Et aliquando preponitur ei littera beth & dicitur בְּלֹא Belo. ideſt in non: ſiue abſq: aut ſine. Deut. 32. Ipſi prouocauerunt me in eo qui non eſt deus. & in eodem. Et ego prouocabo eos in eo qui non eſt populus. Iob. 8. Nunquid vire-

© Biblioteca Nacional de España

Abſqꝫ. re poteſt ſcirpus abſqꝫ humore.Ps.43. Vendidiſti popu-
Sine. lum tuum ſine precio.Ponitur etiam lo.pro nihilo . Iob.
Nihil. 27.Nihil ſecum affert . Ps.75.Et nihil inuenerunt viri di
לָא uitiarum.ponitur etiam in lingua chaldaica לָא La pro
Nihil. nihil. Dañ.4.In nihilum reputati ſunt . Et cõiter quãdo
iungitur cũ dictione דָּבָר Dabar que ſignificat rem aut ver
bum tunc ambe dictiones ponuntur pro nihilo . ideſt non
res aut non verbum.vt Deut.2.Et nihil eis defuit.Amos.6
Qui letamini in nihilum.Et aliquando ſcribitur cum he ĩ
הֲלוֹא principio & dicitur הֲלוֹא Halo.ideſt nonne . ſiue nũquid
Nonne. nun.nunquid non.vtiqꝫ.ecce.De quo vide ſupra in littera
לוּא he.in dictione הֲלֹא Halo.Item לוּא Lu. ideſt vtinam. for-
vtinam. taſſe.ſi forte.Eſa.48.Vtinam attendiſſes mandata mea.&
in eo.64.Vtinam diſrumperes celos.Et communiter ſcri
bitur ſine aleph.De quo vide in dictione precedenti.

לֹג לֹג Log.Genus menſure.pro quo beatus hieronymus trã
Sextari⁹. ſtulit ſextarium , Leuit .14.Et olei ſextarium: duoſqꝫ
turtures.

לָוָה לוה Laua.commodare.mutuare.mutuo accipere . fenera-
Fenerare. ri.copulare.adherere.adiungere.comitari . Deut . 28.
Et fenerabis gentibus multis:& ipſe a nullo fenus accipies
ideſt mutuabis.Et in eodem.Ipſe fenerabit tibi & tu nõ fe
nerabis ei.ideſt mutuabit.Nee.5.Mutuo ſumamus pecu-
nias in tributa regis.p̃s.36.Mutuabitur peccator & nõ ſol-
Mutuare. uet.Prouer.19.Feneratur domino qui miſeretur pauperis
Eſa.24.Sicut fenerator ſic is qui mutuũ accipit.ſignificat
Mutuum accipere. etiam copulare vel adiungere.vt Geñ.29.Nunc quoqꝫ co
Copulare. pulabitur mihi maritus meus.Eccl's.8 . Et hoc ſolum ſecũ
afferet de labore ſuo.pro quo hebrei legunt.hoc ſolũ copu
Adiūgere. labitur ei ſiue comitabitur eũ.Eſa.14 Adiungetur aduena
adherere. ad eos.Et in eodem.56.Qui adheret domino . Hiere.50.
apponere. Venient & apponentur ad dominum.Dañ.11. Et applica-
applicari. buntur eis plurimi fraudulenter.Zach.2. Et applicabun-
לִוְיַת tur gentes multe domino.& inde לִוְיַת Liuiath.ideſt copu
latio vel augmentum. Prouer. 1. Vt addatur gratia capiti
Copulatio tuo.pro quo hebrei legunt.Quia copulatio vel augmen-
tum gratie ſũt capiti tuo.Et in eo.4.Dabit capiti tuo aug
augmētū. menta gratiarum.Et inde לֹיוֹת Loioth.ideſt lora quibus a
לֹיוֹת nimalia iunguntur.Et ſolum inuenitur in numero plura-
Lora. li.3.Reg.7.Et ſubter leones & boues quaſi lora ex ere de-
pendentia .Et in eodem.vt non celata ſed appoſita per cir
cuitum viderentur.pro quo hebrei legunt.Et lora per cir
לִוְיָתָן cuitum.ideſt quaſi loris adiuncta.& inde לִוְיָתָן Liuiathan.
Nomen draconis ſic nominati propter eius magnitudinẽ
Draco. Ps.73.Tu confregiſti capita draconis.pro quo beatus hie
Leuiatam ronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Tu confregi-
ſti capita leuiathan.Ps.103.Draco iſte quem formaſti. pro
quo beatus hiero. trãſtulit Leuiathan iſtũ plaſmaſti. Iob.
3.Qui parati ſunt ſuſcitare Leuiathan.Et ĩ eo. 40.An ex
trahere poteris leuiathan hamo.Eſa.27 . Super leuiathan
ſerpentem vectem:& ſuper leuiathan ſerpẽtẽ tortuoſum .

לוּז לוּז Luz.recedere.diſcedere.Prouer.3 . Fili mi ne effluant
Effluere. hec ab oculis tuis.Et in eodem.4.Ne recedant ab ocu-
Recedere. lis tuis.Et ſcribitur in predictis locis cum iod in medio:lo
לְזוּת co vau:quia eſt verbum tertie coniugationis.Inde לְזוּת le
zuth. ideſt diceſſio vel detractio.Prouer.4. Et detrahẽtia
labia ſint procul a te.pro quo hebrei legunt. Et detractio
Detractio vel diceſſio labiorum ſit procul a te. ſiue peruerſitatem la-
נָלוֹז biorum longe fac a te.Et inde נָלוֹז Naloz . pro quo beatus
Infamis. hieronymus tranſtulit infamem ſiue illuſorem.Prouerb.
2.Et infames greſſus eorum.Et in eodem.3.Quia abomi
Illuſor natio eſt domini omnis illuſor.ponitur etiam pro tumul-
Tumultus tu.Eſa.30.Et ſperaſtis in calumnia & in tumultu . Hebrei

vero dicunt ꝙ ſignificat recedentem.ſcilicet a via recta. I-
tem לוּז Luz.Genus arboris.pro quo beatus hieronymus לוּז
tranſtulit amygdalinum.Geñ.30. Virgas populeas virides
& amygdalinas . Et aliqui hebrei dicũt ꝙ ſignãt auelanũ. amygdal⁹

לוּחַ לוּחַ Lúach.Tabula.Exo.32.Duas tabulas teſtimonii lapi-
deas.Et in eodem.34.Precide ait tibi duas tabulas la- Tabula
pideas.Prouer.3.Et deſcribe in tabulis cordis tui.Canti.8
Compingamus illud tabulis cedrinis.Quod in hebreo le-
gitur ſingulariter.ſ.tabula cedri.Eſa.30.Scribe ei ſuper bu
xum. Pro quo hebrei legunt . Scribe ei ſuper tabulam. Et
poteſt intelligi ſuper tabulam buxeam.Hiere.17. Exara-
tum ſuper latitudinem cordis eorum . pro quo hebrei le-
gunt ſuper tabulam cordis eorum . & ponitur ibi tabula ꝓ
latitudine.& in plurali לֻחוֹת Luchoth.vt in aliquibus locis לֻחוֹת
predictis.& Abach.2.Et explana eũ ſuper tabulas .reperi- Tabule.
tur etiam לֻחֹתַיִם Luchothaim:ſecundum terminationem לֻחֹתַיִם
dualem.Pro quo beatus hieronymus tranſtulit Tabulata Tabulata
maris.quaſi diceret לֻחֹתָיִם Luchoth iam.Ezech.27. Abi maris.
etibus de ſanir extruxerunt te cum omnibus tabulatis ma
ris.Inde לַח Lach.ideſt viride ſiue humidum.Geñ.30 .vir לַח
gas populeas virides.Nu.6.vuas recentes ſiccaſqꝫ non co- Humidum
medet.i.vuas virides ſeu humidas.Ezech.17.Et ſiccaui li- Viride.
gnum viride.& inde לֵחַ Lecha:quod ſecundum hebreos לֵחַ
ſignificat virorem ſeu reflorentiam.vt Deut.34.Nec den
tes illius moti ſunt.pro quo ipſi legunt.Nec fugerat. ideſt
nec defecerat viror ſeu reflorentia eius.ideſt color viuidus Viror.
vultus eius:ſeu humidum radicale illius . poteſt etiam de Humidum
riuari a dictione . לְחִי Lecha . que ſignificat mandibulam
ſeu maxillam:vt infra dicetur.& tunc erit ſenſus ſicut bea
tus hieronymus tranſtulit.

לוּט לוּט Lot.Inuoluere.operire.colligare.1.Reg.21. Eſt inuo-
lutus pallio poſt Ephod.Eſa.25.Et precipitabit domi Inuoluer.
nus in monte iſto faciem vinculi colligati . vbi pro vinculi
colligati hebrei legunt inuoluentis inuoluentis.nam ĩ he-
breo dictio lot bis replicatur in hoc loco.quaſi diceret col-
ligantis colligantis.Et aliquãdo ſcribitur ſine vau.3. Reg.
19.Operuit vultum ſuum pallio.Scribitur etiam cũ aleph Operire.
in medio loco vau.De quo vide ſupra in dictione לָאט laat בַּלָּט
Et inde בַּלָּט Balat cum prepoſitione beth.ideſt in occulto
ſiue clam aut abſcondite vel oculte.vt Ruth.3.venit abſcon
dite & diſcooperto a pedibus eius pallio ſe proiecit.1.Reg. Abſcõdite
18.Loquimini ad dauid clam me dicentes.ſignificat etiam Clam.
incantationes:que nobis ſunt abſcondite.De quo vide ſu-
pra in dictione לָאט Laat.Item לוֹט Lot.ſpecies aromatica לוֹט
pro quo beatus hieronymus tranſtulit ſtactem . Geñ . 37.
Camelos eorum portantes aromata & reſinam & ſtacten. Stacte.

לוּל לוּל Lul.Cochlea.ideſt aſcenſus graduum columnam am- לוּל
plexantium in modum cochlee.3.Reg.6.Et ꝑ cochle- Cochlea. לוּלֵי
am aſcendebant in medium cenaculi.Item לוּלֵי lule cum Niſi.
iod in fine.ideſt ſi non.niſi.vt Geñ.31.Niſi deus patris mei
Abraam & timor iſaac affuiſſet mihi.Deut.32 . Sed pro-
pter iram inimicorum diſtuli.pro quo hebrei legunt . Niſi
iram inimicorum timuiſſem.Et eſt ſenſus ſicut ĩ littera no
ſtra.p̃s.123.Niſi quia dominus erat in nobis dicat nunc iſ-
rael:niſi quia dominus erat in nobis.Eſa.1. Niſi dominus
exercituum reliquiſſet nobis ſemen.Et aliquãdo ſcribitur Si onn
cum aleph in fine loco iod.vt Geñ.43.Si non interceſiſſet
dilatio.Iudi.14.Si non araſſetis in vitula mea:non inueni
ſtis propoſitionem meam.1.reg.25.Niſi cito veniſſes in
occurſum meũ.Et ſecundum aliquos eſt dictio compoſita
a לוּ Lu.quod ſignificat ſi & לֵי le vel לֹא Lo quod ſignifi
cat non.Ponitur etiam aliquando in noſtra tranſlatione af
firmatiue pro ſi vel vtiqꝫ vt.2.reg.2.Si locutus fuiſes mane Si.

© Biblioteca Nacional de España

receſſiſſet populus.ſed ēt in predicto loco hebrei legunt.
Niſi locutus fuiſes.ideſt niſi dixiſſes mane :ſurgant pueri.
Ps.26.Credo videre bona domini.vbi premittitur in he-
breo predicta dictio לולי Lule.ideſt vtiq; credo. Pro quo
hebrei legunt. Niſi crediſiſſem.

לון לון Lun.ſiue לון Lon.Manere.morari.commorari.perno-
לון ctare.murmurare.conqueri.Geñ.19.Et manete ibi. Et
Manere. in eodem.Minime ſed in platea manebimus.Et in eodem
24.Eſt in domo patris tui locus ad manēdum. Et in eo-
dem.32.Ipſe vero manſit nocte illa in caſtris. Nu.22. Ma-
nete hic nocte.Ioſ.6.Et reuerſa in caſtra manſit ibi. Iudi.
19.Queſo te vt hodie hic maneas.Et in eodem. & apud ſe
fecit manere.Et in eo.ne in platea maneas.Ruth.1. Et vbi
Morari morata fueris & ego pariter morabor.Nee.13. quare mane
tis ex aduerſo muri. Iob.17.Et in amaritudinibus eorum
moratur oculus meus.Et in eo.24.nudos dimittunt homi
nes.Pro quo he.le.nudum faciunt manere.ſ.hoīem. Et eſt
ſenſus ſicut in littera noſtra.Et in eo.41.In collo eius mo-
rabitur fortitudo.Ps.25.Anima eius in bōis demorabitur.
Ps.48.Et homo cū in honore eſſet nō intellexit. pro quo
beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve. tranſtulit. Et
Cōmorari. homo in honore non commorabitur.Sed in fine eiuſdem
pſalmi ponitur non intellexit:nam ibi ponitur יבין Iabin
hic autem ילין Ialim.Ps.9.In protectiōe dei celi cōmora-
bitur.prouerb.19.Et in plenitudine commorabitur. Eſa.
Habitare. 1.Iuſtitia habitauit in ea.i.manſit vel morata eſt in ea. Hie
re.4.Vſq; quo morabuntur in te cogitatiōes noxie.Zach.
5. Et commorabitur in medio domus & conſumet eam.
מלון & inde מלון Malon:ſiue מלון Melon.ideſt māſio: ſeu diuer
מלון ſorium.Geñ.43.Cum veniſſemus ad diuerſorium. Exo.
Diuerſorium. 4.Cumq; eſſet in itinere in diuerſorio.Hiere.9. Quis da
bit me in ſolitudine diuerſorum viatorum. debet legi di-
מלונה uerſorium viatorum.& inde מלונה Meluna cum he in fine
ideſt tugurium quod cuſtodes agrorum faciunt ad manen
Tugurium dum in nocte.Eſa.1.Et tugurium in cucumerario. In alio
Tabernaculū vnius noctis. vero loco Beatus hieronymus tranſtulit. Tabernaculū vni
us noctis.Eſa.24.Et auferetur quaſi tabernaculū vni9 no
ctis. Item לון Lon.ideſt murmurare.Exo.15. Et murmura
לון uit populus cōtra moyſen.Et in eo.16.Et murmurauit om
Murmurare. nis congregatio filiorum iſrael.Et in eo.Nos vero quid ſu
Muſitare. mus quia muſitaſtis contra nos.ideſt quia murmuraſtis. &
in eo.quibus murmurati eſtis contra eum. nu.14. Vſque
quo multitudo hec peſſima murmurat contra me. Et ī eo,
qui murmuraſtis contra me.Et in eo. qui reuerſi murmu-
תלונה rare fecerūt cōtra eū oēm multitudinē.& inde תלונה The
luna.i.murmuratio ſeu murmur.querela.ſeu querimonia
Murmur. Exo.16.Audiuit enim murmur veſtrum.Et in eo.Eo quod
Murmurationes. audierit murmuratiōes veſtras.Et in eo.Nec contra nos eſt
Querele. murmur veſtrū.Nu.14.querelas filiorū iſrael audiui. ideſt
murmurationes.Et in eo.17.Et cohibebo a me querimoni
Querimonie. as filiorum iſrael.ideſt murmurationes.Et in eo. Et quie-
ſcant querele eorum a me.

לוע לוע Loaa.abſorbere.deglutire.deuorare.lambere. Abdie.
Abſorbere Deuorare 1.Et bibent & abſorbebunt.Prouer.20.Ruina eſt homi
ni deuorare ſancta.Et licet in aliquibus bibliis noſtris lega
tur deuotare.tamen in bibliis antiquis habetur deuorare.
ſicut in hebreo.Iob.6.Vnde & verba mea dolore ſunt ple
na.Pro quo hebrei legunt.Ideoq; verba mea abſorta ſunt.
Scribitur etiam cum littera ain in principio.vt Iob.39.pul
Lambere. li eius lambunt ſanguinē.vbi ponitur יעלעו Iaalu.pro ילעו
לועה Ielau: propter euphoniā.Inde לועה Loee.i.guttur. vt Pro
Guttur. uer.23.Et ſtatue cultrum in gutture tuo.

לוץ לוץ Lus.illudere.deludere.deridere.irridere.interpretari.
Ps.118.Superbi inique agebant vſq; quaq;.pro quo beatus
hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Superbi de Deridere.
ridebant me nimis.Prouer.3.Ipſe deludit illuſores. Et in Deludere.
eo.14.Stultus illudet peccatū. Et in eo.19. Teſtis iniquus Illudere.
deridet iudiciū. Et in eo.29.Si autem illuſeris ſolus por-
tabis.ſcribitur ēt cū duplici ſade.vt Eſa.28. Et nunc nolite
illudere.Inde לץ Les.i.illuſor.deriſor.irriſor. Prouer. 9. לץ
Qui erudit deriſorem ipſe ſibi iniuriā facit.Et in eo. Noli Deriſor.
arguere deriſorem.Et in eo.13.Qui aūt illuſor eſt non au- Illuſor
dit cum arguitur.Et in eo.19. Peſtilente flagellato ſtultus Peſtilēs.
ſapientior erit.pro quo hebrei legunt. Illuſorem percuti-
es: & inſipiens aſtutior erit.Et in eodem.20.Luxurioſa res
vinū.pro quo he.le.Deriſoria res vinum.ideſt facit homi-
nem illuſorem ſiue deriſorem.Et in eo. 21.Superbus & ar
rogans vocatur indoctus.Pro quo hebrei legunt. Supbus
& arrogans vocatur deriſor.Et in eo.22. Eiice deriſorem
& exibit cum eo iurgium.& in plu. לצים Leſim.Ps.1.Et in לצים
cathedra peſtilentie nō ſedit. pro quo beatus hieronymus
in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Et in cathedra deriſorū Deriſores
non ſedit.Prouer.19.parata ſunt deriſoribus iudicia.Repe
ritur ēt לוצצים Loſeſim cū duplici ſade.Oſee.7. Extēdit לוצצים
manū ſuā cū illuſoribus.Et inde לצון Laſon.i.deluſio ſiue Illuſores.
irriſio.vt Eſa.28.Audite verbū dñi viri illuſores. pro viri לצון
illuſionis vel deriſionis.ſignificat etiam ſupradicta dictio. Illuſio.
Interprerari vel exponere verba alterius:aut loqui pro a-
liquo.Et inde מליץ Melis.i.interpres:vel ille qui loquitur מליץ
pro alio.vt Geñ.42.Eo quod per interpretem loqueretur Interpres
ad eos.Iob.16.Verboſi amici mei. pro quo hebrei legunt.
Interpretes mei amici mei.& vocat eos interpretes: eo qđ
interpretabantur eius verba in malā partē.Et in eo.33.Si
fuerit pro eo angelus loquens.Eſa.43. Et interpretes tui Loquēs p alio.
preuaricati ſunt in me.ponitur etiam pro legatis qui expo
nunt verba eorū a quibus mittuntur.2.paralip.32.Attamē
in legatione principum babylonis qui miſſi fuerant ad eū Legatus.
Et inde מליצה Meliſa.i.interpretatio.prouer.1. Animad- מליצה
uertet parabolam & interpretationē eius.vide ēt de hoc in Interpretatio.
fra in dictione מלץ Malas.

לוש לוש Lus.cōmiſcere.miſcere.ſ.farinam aqua:more piſto-
rum.conſpergere.Geñ.18.Tria ſata ſimile commiſce Cōmiſcere
1.Reg.28.Tollenſq; farinam miſcuit eam.2.Reg.13. Que Miſcere.
tollens farinam cōmiſcuit.Hiere.7. Et mulieres conſper- Cōſpergere
gunt adipem.pro quo he.le.Et mulieres conſpergunt ſiue
cōmiſcent maſſam. Oſee.7. A mixtione fermenti donec
fermentaretur totum.

לות לות Leuath. In lingua chaldaica ſignificat. Ad.ſiue a. Eſ-
dre.4.Iudei qui aſcenderunt a te. Ad. A.

לז לז Laz.ille.iſte. Et eſt communis generis: & recipit in pri
cipio litteram he: que ponitur quaſi pro articulo: & dici הלז
tur הלז Halaz. Iudi.6.Pone ſupra petram illā.1. Reg.14. Ille.
Que eſt trans locum illum.4.Reg.4.Ecce ſunamitis illa. Illa.
Zach.2.Loquere ad puerum iſtum dicens. Scribitur etiā Iſte.
cū he in fine & dicitur הלזה Halaze.Geñ.24. quis eſt iſte הלזה
homo qui venit per agrū.& aliqñ ſcribitur cū vau: & dici- Iſte.
tur הלזו Halezu. Ezech.36.Terra illa inculta facta eſt velut הלזו
hortus voluptatis. Illa.

לזה לזה Laza.detrahere.diſcedere.Prou. 4.Et detrahētia la
bia ſint pcul a te.Et aliqui hebrei dicūt ꝙ deriuatur a Detrahere
ſupradicta dictione לוז Loz.De quo vide ſupra in eadem
dictione.

לחה לחה Lecha.Maxilla.mandibula.genna. & ſcribitur cum
iod in fine loco he.vt Iudi.15.Inuentamq; maxillam maxilla
ideſt mandibulam aſini.& in eodem. In maxilla aſini in
mandibula pulli aſinarum.& in eodem.Proiecit mandibu mādibula.

© Biblioteca Nacional de España

lam de manu. Ps.3. Quoniam tu percuſſiſti omnes aduerſā
tes mihi ſine cauſa. pro quo beatus hieronymus in pſalte
rio iuxta he. ve. tranſtulit. Quia percuſſiſti omnium inimi
corum meorum maxillam. Thren.1. & lachryme eius ī ma
xilla eius. Mich.5. In virga percutient maxillam iudicis iſ
rael. & in plu. לְחָיַיִם Lechaiáim ſiue לְחָיֵי Lechaie. Deut.18

לְחָיַיִם לְחָיֵי Mādibule Gene. Maxille.

Dabunt ſacerdoti armum & ventriculum. Pro quo hebrei
legunt. Dabunt ſacerdoti armum & mandibulas ſeu maxil
las & ventriculum. Canti.1. Pulchre ſunt gene tue. Eſa.30.
& frenum erroris quod erat in maxillis populorum. Et in
eo.15. Corpus meum dedi percutientibus & genas meas ve
lentibus. Ponitur ēt pro dentibus. Deut.34. Nec dentes il
lius moti ſunt. De quo vide ſupra in dictione לוּחַ Lūach.

Dentes.

לָחַךְ Lachach. lingere. lābere. rodere. 3. Reg. 18. Et aquā
que erat in aqueductu lambens. Ps.71. Et inimici eius
terram lingent. Nu. 22. Ita delebit hic populus oēs qui in
noſtris finibus commorantur: quomodo ſolet bos herbas
vſq; ad radices carpere. pro quo he. le. Nunc lambet ſeu ro
det hic populus omnia que in circuitu noſtro ſunt ſicut lā
bit ſeu rodit bos herbas agri. ſed beatus hieronymus tran
ſtulit ſenſum.

לָחַךְ Lambere. Lingere. Delere. Rodere.

לָחַם Lacham. comedere. manducare. deuorare. debellare.
pugnare. Deut.32. Et deuorabunt eos aues. ps.140.
Et non communicabo cum electis eorum. Pro quo beatus
hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Nec come
dere in delitiis eorum. Prouer.4. Comedūt panem impie
tatis. & in eo.9. Venite comedite panem meū. Et in eo.23.
Quādo ſederis vt comedas cū principe. & in eo. Nec come
das cum homine inuido. & inde לֶחֶם Lechem. i. panis. cibus.
eſca. pabulū. & eſt commune ad omnem cibum ſiue ad om
ne comeſtibile. ſed magis communiter ponitur in ſcriptu
ra pro pane. Geñ.3. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo.
Et in eo.14. Proferens panem & vinum. & in eo.18. Ponā
q; bucellam panis. & ī eo.47. In toto enim orbe panis de
erat. Et in eo.49. Aſſer pinguis panis eius. Exo.25. & po
nes ſup menſam panes ꝓpoſitionis. Leuit.20. Veſcetur tñ
panibus qui offeruntur in ſanctuario. & ſecundū hebreos
accipitur ibi pro carnibus que offerebantur in ſanctuario.
& in eo.21. Non offerat panem deo ſuo. Nu.14. Quia ſicut
panem ita eos poſſumus deuorare. Et in eo.28. Oblationē
meā & panes. pro quo he. le. Oblationē meā panē meum.
& accipitur ibi pro agnis qui offerebantur mane & veſ
pere. Deut.8. Nō in ſolo pane viuit homo. ps.103. Vt edu
cas panē de terra. Prouer.9. Comedite panē meū. & in eo.
22. In quo eſt panis mendacii. Eccl's.11. mitte panē tuū ſup
tranſeūtes aquas. Eſa.3. & in domo mea nō eſt panis. Et in
eo.58. Frange eſurienti panē tuū. Hiere.11. mittamus lignū
in panē eius. Ezech.18. Panē ſuū eſurienti dederit. Ponitur
ēt panis ꝓ māna. Exo.16. Ecce ego pluā vobis panes de ce
lo. & in eo. Iſte eſt panis quē dedit vobis dñs ad veſcēdum.
Nee.9. Panē quoq; de celo dediſti eis. Ps.77. Panē angelo
rū manducauit homo. Accipitur ēt pro quocūq; cibo vel eſ
ca aut pabulo. Geñ.47. Prebēs cibaria ſingulis. Leuit.3. in
pabulū ignis & oblationis dñi. Et in eo. In alimoniā ignis
& ſuauiſſimi odoris. & in eodem.22. Aletur cibis patris ſui
Nu.21. ſuper cibo iſto leuiſſimo. 1. Reg. 4. maledictus vir
qui comederit panem vſq; ad veſperam. Et accipitur ibi
panis pro quocūq; cibo. Nam ionathas preuaricatus eſt: eo
quod comedit modicū mellis. Ps.135. Qui dat eſcam om
ni carni. Ps.145. Dat eſcam eſurientibus. Ps.146. Qui dat
iumentis eſcam ipſorum. Item ponitur pro conuiuio.
Dañ.5. Fecit grande conuiuium. Ponitur etiam pro carne.
Soph.1. Et corpora eorum ſicut ſtercora. Pro quo hebrei

לָחַם Deuorare. Comedere. לֶחֶם Panis. Panis ꝓ carnibus. Panis ꝓ manna. Cibaria Pabulum Alimonia. Cibus. Eſca. Conuiuiū. Corpus.

legunt. Et carnes eorum ſicut ſtercora. Iob.20. vbi nos le
gimus. pluet ſuper illum bellum ſuum. hebrei legunt. plu
et ſuper illum in carne ſua. Poteſt etiam legi ſicut eſt in lit
tera noſtra. Item לָחַם Lacham. ideſt pugnare. expugna
re. debellare. dimicare. a ſuperiori ſignificato deriuatum.
Eo quod bellum eſt; comeſtio & conſumptio gladii ex v
traq; parte. Exo.1. Expugnatiſq; nobis egrediatur. Et in
eodem.14. Dominus enim pugnabit pro vobis. Et in eo
dem. Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et in eo
dem.17. Venit autem amalech & pugnabat contra iſrael.
Et in eodem. Et egreſſus pugna contra amalech. Deut.1.
Aſcendamus & pugnabimus. Et in eodem. Nolite aſcen
dere nec pugnetis. Ioſ.10. Et pugnabat contra eam. Et in
eodem. Et exercitu per gyrum diſpoſito oppugnabat eam
Et in eodem. Et circundedit atq; expugnauit eam. Iudi.5.
Et portas hoſtium ipſe ſubuertit. Pro quo hebrei legunt.
Tunc dimicauit ſiue expugnauit portas. ſcilicet inimico
rum. Et in eodem. De celo dimicatum eſt contra eos. Et in
eodem. Aduerſus ſyſaram pugnauerunt. Et in eodem. 9.
Qui pugnauit pro vobis. Et in eodem. 11. Pugnabant fi
lii Amon contra iſrael quibus acriter inſtantibus. Et in eo
dem. Aut docere poteſt ꝙ iurgatus ſit contra iſrael: & pug
nauerit contra eum. Ps.34. Expugna impugnantes me. ps
55. Tota die impugnans tribulauit me. Et in eodem. Mul
ti bellantes aduerſum me. Ps.108. Et expugnauerunt me
gratis. Eſa.63. Ipſe debellauit eos. & inde מִלְחָמָה milcha
ma. ideſt bellum. pugna. Geñ.14. Inirent bellum contra
balla regem ſodomorum. Exo.1. Si ingruerit contra nos
bellum. Et in eodem.15. Dominus vir pugnator. pro quo
hebrei legunt. Dominus vir pugne. Et in eo.17. Et bellum
dei erit contra Amalech. Deut.21. Si egreſſus fueris ad pu
gnam. Iob.39. Procul odoratur bellum.

Caro. לָחַם Expugnare. Pugnare. Oppugnare. Dimicare. Iurgari. Impugnare. Bellare. Debellare. מִלְחָמָה Bellum. Pugna.

לְחֵנָה Lechena. in lingua chaldaica ſignificat concubi
nam. Dañ.5. vxores & concubine illius. Et in eodē
vxores tue & concubine tue vinum bibiſtis in eis.

לְחֵנָה Cōcubina.

לָחַץ Lachas. Arctare. coarctare. opprimere. affligere. atte
rere. tribulare. Exo.3. vidiq; afflictionem eorum qua
ab egyptiis opprimuntur. Et in eodem. 22. Neq; affliges
eum. Nume.22. Iungit ſe parieti: & attriuit ſedentis pedē.
Pro quo hebrei legunt. Et arctauit ſe parieti: & arctauit ſi
ue attriuit pedem Balaam ad parietem. ideſt cum pariete.
Iudi.1. Arctauitq; Amorreus filios dan in monte. Et in
eodem.4. Et per viginti annos vehementer oppreſſerat
eos. 1. Regum.10. Et de manu omnium regum qui afflige
bant vos. 4. Regum.6. Claudite oſtium & non ſinatis eum
introire. Pro quo hebrei legunt. Coarctate eum in oſtio.
Ps.105. Et tribulauerunt eos inimici eorum. Eſa.19. Cla
mabunt enim ad dominum a facie tribulantis: quod in he
breo legitur in plurali: ſcilicet a facie tribulantium. Hiere.
30. & viſitabo ſuper omnes qui tribulant eos. & inde לַחַץ
Lachas ideſt tribulatio: ſiue afflictio: aut oppreſſio: vel coar
ctatio. Exo.3. vidiq; afflictionem eorum qua ab egyptiis
opprimuntur. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriua
tū. Eſa.30. & dabit tibi dominus panem arctum & aquam
breuem. i. aquā afflictionis vel tribulationis.

לָחַץ Opprimere. Affligere. Atterere. Arctare. Coarctare. Tribulare. לַחַץ Afflictio.

לָחַשׁ Lachas. muſitare. ſuſurrare. murmurare. incantare.
2. Reg.12. Cū ergo dauid vidiſſet ſeruos ſuos muſitā
tes. ps.55. Aduerſū me ſuſurrabāt oēs inimici mei. & inde
לַחַשׁ Lachas. ideſt murmur. Eſa.26. In tribulatione mur
muris doctrina tua eis. Quod hebrei exponunt ſic. Ideſt
in tribulatione conuertunt ſe ad ſecretā orationē. in alio ve
ro loco pro לַחַשׁ Lachas beatus hieronymus trāſtulit. eloquū
myſticum. Eſa.3. Et prudentem eloquii myſtici. ſignificat

לָחַשׁ Muſitare. לַחַשׁ Murmur. לַחַשׁ Eloquium myſticum.

© Biblioteca Nacional de España

etiam incantare.Ps.57.que nō audit vocem incantantiū.
Murmura=re. Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam
veritatem tranſtulit.vocem murmurantium . Eccl's. 10.Si
Incātatio. mordeat ſerpens in ſilentio.Pro quo hebrei legunt.ſi mor
deat ſerpens abſq; incātatione.Poteſt etiam legi ſic.ſi mor=
deat ſerpens abſq; murmure vel ſuſurratione . Quod eſt
הַלּוֹחֵשׁ idem ſenſus cū littera noſtra.Et inde dicūt hebrei ꝙ deri=
uatur dictio הַלּוֹחֵשׁ Haloches. Nee.3.Selum filius haloes.
ideſt filius cuiuſdam ſapientis exorziſte ſiue incantatoris.
ſicut exponūt hebrei.quia ponitur ibi he articularis in pri
cipio que non ſolet apponi nomini proprio niſi tantū ap=
לְחָשִׁים pellatiuo: vt dictum eſt ſupra in principio littere he. Et in
de לְחָשִׁים Lechaſim: Genus ornamenti muliebris . ꝓ quo
Inaures. beatus hieronymus tranſtulit inaures. Et ſolū inuenitur ī
לַט nu.plu.Eſa.3.Inaures & annulos.
Clam. לט Lat.clam ſiue abſcondite. De quo vide ſupra in dictio=
ne לָאט Laat.
לְטָאָה Stellio. לטאה Letaa.ſerpentis vel reptilis genus.Pro quo beatus
hieronymus tranſtulit.ſtellio. & ſcribitur cum he in
לָטַשׁ fine.Leuit.11.Et ſtellio & lacerta & talpa.
Acuere. לטש Latas. Acuere.polire.ſcilicet metallum.1.Reg.13.vt
acueret vnuſquiſq; vomerē ſuū.Iob.16.Hoſtis me
us terribilibus oculis me intuitus eſt.pro quo hebrei legūt
Inimicus meus acuit oculos ſuos contra me.Et ē ſenſus ſi
לוֹטֵשׁ cut in littera noſtra.p̄s.51. ſicut nouacula acuta feciſti do=
Maleator. lum.& inde לוֹטֵשׁ Lotes.pro quo beatus hieronymus trā=
ſtulit maleatorem.Geñ.4.qui fuit maleator & faber in cū
לַיִל cta opera eris & ferri.
לֵיל ליל Lail.ſiue לֵיל lel.nox.Exo.12. nox ē iſta obſeruabilis
Nox. dñi. Eſa.16.Pone quaſi noctem vmbram tuam. Et in
לַיְלָה eo.21.Cuſtos quid de nocte: cuſtos quid de nocte.& cōiter
Nox ſcribitur cum he in fine & dicitur לַיְלָה laila . vt Geñ.1 . Et
tenebras appellauit noctem.Et in eo. Et luminare minus
vt preeſſet nocti.Et in eo.32.Ipſe vero manſit nocte illa in
caſtris.Eſter.6.Noctem illam rex duxit inſomnem.Iob.3.
לֵילוֹת Et nox in qua dictū eſt conceptus eſt homo.p̄s.16. Et viſi=
Noctes. taſti nocte.& in plu.לֵילוֹת Leloth.ideſt noctes . Iob . 7.Et
לִילִית noctes laborioſas enumeraui mihi.Canti.3.In lectulo meo
per noctes.& inde לִילִית Lilith.Nomen animalis claman=
tis ſiue vlulantis per noctes: ſecundum hebreos : pro quo
Lamia. beatus hieronymus tranſtulit lamiam . Eſa .34 . Ibi cuba
לַיִשׁ uit lamia.
Tigris. Leo. ליש Lais.leo.Iob.4.Tigris periit eo quod non haberet
predam.pro quo he.le . Leo periit.Eſa.30. Leena &
leo ex eis vipera.
לָכַד Capere לכד Lachad.capere.apprehendere.cōprehendere.cōſtrin
gere.Nu.27.Cuius ceperunt viculos & poſſederunt
habitatores.Deut.2.Et ſpoliis vrbiū quas cepimus. Ioſ.7.
Apphēdere Et quācūq; tribū ſors inuenerit.pro quo he.le.Et quācūq;
tribū dñs apprehēderit.Et in eo. Quicūq; ille in hoc faci=
Dephēdere nore fuerit apprehēſus.Et in eo.Et inuēta eſt tribus iuda.
Et in eo.Inuēta eſt familia zare . i . deprehenſa . Et in eo.
Inuenit Achan filiū carmi.pro quo he.le. Et deprehenſus
eſt Achan filius carmi. & in eo.10.macedā quoq; cepit Io=
ſue.Et in eo.Et cepit eam die altero.1.Reg.14. Et ſaul con
firmato regno ſuper iſrael.pro quo he.le.Et ſaul cepit ſiue
apprehendit regnū ſuper iſrael.2.Reg.5.Cepit autem da=
uid arcē ſion.Et in eo.12.Et expugnabat vrbem regiam.i.
nitebatur eā capere.Et in eo.Et capienda eſt vrbs aquarū.
Et in eo.Obſide ciuitatē & cape eā.Et in eo.Ne cū a me va
ſtata fuerit vrbs.i.cū a me capta fuerit.Iob.5.apphēdit ſa=
piētes in aſtutia eorū.Prouer.5.Iniquitates ſue capiūt im
Tenere. piū.& in eo.6.& captus ꝓpriis ſermonibus.Eſa.44.Tene

bitur laqueo.i.capietur.Hiere.5.Laqueos ponētes & pedi=
cas ad capiēdos viros.Et in eo.6.Vir eni cū muliere capie=
tur. Treñ.4. Xp̄s dñs captus eſt in peccatis nr̄is . Abach.
1.Et capiet eā.Zach.14.& capietur ciuitas . Ponitur ēt pro Conſtrin=gere.
ſtringere vel cōſtringere.Iob.38. Et facies abyſſi conſtrin
gitur. Et in eo.41.Et tenentes ſe nequaquā ſeparabūtur. לָכַד
pro quo he.le.Et conſtringuntur & nō ſeparātur. Inde לֶכֶד nequāquā ſe.
Lached.i.captio.Prouer.3.Et cuſtodiet pedē tuū ne capia= Captio.
ris.Pro quo he.le.Et cuſtodiet pedem tuū a captione.i.ne מַלְכּוֹד
capiaris.ſicut eſt in lr̄a nr̄a.& inde מַלְכּוֹד Malcud.i. laque= Decipula.
us ſiue decipula qua aues capiūtur.Iob.18.Et decipula ei⁹
ſuper ſemitam. לָכֶם
לכם Lachem.vobis.Et in lingua chaldaica dicitur לְכוֹן Le Vobis. לְכוֹן
con.Dañ.3.vobis dr̄ populis tribubus & linguis. Vobis.
למג Lemog.Genus ligni precioſi.& ſcribitur cū aleph in לְמֻג
principio & dicitur אַלְמֻג Almug. & ſolū inuēitur ī nu אַלְמֻג
mero plu.ſ.אַלְמֻגִּים almugim.Pro quo beatus hieronym⁹ אַלְמֻגִּים
trāſtulit ligna thina.3.Reg.10.Attulit ex ophir ligna thina Thina.
multa nimis.& in eo . Fecitq; rex de lignis thinis fulcra
domus dñi & domus regie & citharas lyraſq; cantoribus.
Reperitur etiam אַלְגֻּם Algom.per tranſpoſitionē littera=
rū.De quo vide ſupra in dictione לְגֻם Legom. לָמַד
למד Lamad. Diſcere.docere.erudire.Deut.4. vt diſcāt ti= Diſcere
mere me oī tpe.Et in eo.5.Diſcite ea & opere cōplete
Et in eo.17.vt diſcat timere dñm deū ſuum.Et in eo.31.vt
audientes diſcāt & timeāt dñm.Ps.118.vt diſcā iuſtificatio=
nes tuas.Eſa.26.Et diſcet facere iuſtitiā.Hiere.12. Si erudi
ti didicerint vias populi mei . Et in eo.13 . Cū didiceritis
malū.Ezech.19.Et didicit predā capere . ſigñat ēt docere
vel erudire.ſ.quādo eſt verbū ſecūde coniugationis. Deut. Docere
4.Scitis ꝙ docuerim vos.& in eo.que ego doceo te . Et in
eo.5.Que docebis eos vt faciāt ea in terra . Et ī eo.6.vt do
cerem vos.Et in eo.11.Docete filios vr̄os. Et in eo .20. Ne
forte doceāt vos facere cūctas abominationes . 2. Reg.22.
Docens manus meas ad preliū.p̄s.33.Timorē dñi docebo
vos.p̄s.50.Docebo iniquos vias tuas.Ps. 93. qui docet ho
minē ſcientiam.Et in eodem.Et de lege tua docueris eū.
Ps.118.Doce me iuſtificationes tuas.Et in eodem. ſup om
nes docentes me intellexi.Eccl's.12.Docuit populum.Can
ti.3.& ad bella doctiſſimi.Hiere.12.Sicut docuerunt popu=
lum meum iurare in baal.& in eo.31.Quaſi iuuenculus in
domitus.pro quo he.le.Quaſi vitulus nō doctus.i . indo= לִימּוּד
mitus iugo.Oſee.10.ephrain vitula docta.& inde לִימּוּד li= Diſcipulus
mud.i.doctus ſiue diſcipulus.Eſa.8.Signa legem in diſci=
pulis meis.& in eo.50 . Dñs dedit mihi linguā eruditam
Pro quo he.le.Dñs dedit mihi linguā doctorū.Et in eodē. Doctus.
54.vniuerſos filios tuos doctos a dño.ſigñat ēt aſſuetum Cōſuetudinē habere.
vel conſuetū.Iudi.3. & haberent conſuetudinē preliandi. aſſuetus
Hiere.2.Onager aſſuetus in ſolitudine.& ſecūdū hebreos כִּלְמַד
īde deriuatur כִּלְמַד Chilmad.Ezech.27.Aſur & chelmad
venditores tui.pro quo he.le.Aſur quaſi doctus vel aſſue=
tus venditor tuus ſiue negociator tuus.Poteſt etiam eē no תַּלְמִיד
men propriū:ſicut eſt in littera noſtra.& inde תַּלְמִיד Thal Doctus.
mid per additionem tau in principio . ideſt diſcipulus.1.
Paralipo.25.Doctus pariter & indoctus.pro quo hebrei le Diſcipulus מַלְמַד
gunt.Doctor.& diſcipulus.& inde מַלְמַד Malmad. ideſt vo Vomer.
mer.Iudi.3. Qui percuſſit de philiſtiim ſexcentos viros
vomere.Hebrei vero dicunt ꝙ ſignificat ſtimulum bouis .
ideſt virgā longā in cuius ſūmitate eſt aculeus quo pun
guntur boues vt recte incedant: quaſi a docendo dictum eo לָמָּה
quod doceat ipſos boues.
למה Lama.quare.cur.vt quid. quamobrem . De quo vide
infra in dictione. מָה Ma.

© Biblioteca Nacional de España

למו *Illis*
למו Lamo.illis ſiue ipſis:aut illi datiui caſus de quo vide in grammatica in capitulo de pronomine.

לעב *Subſãnare*
לעב Laab.ſubſannare.irridere.2.Paralip.36.At illi ſubſannabant nuncios dei.

לעג *Irridere. Subſãnare*
לעג Laag.ſubſannare.deridere.irridere.2.Parali.30. Illis irridentibus & ſubſannãtibus. Nee.2. Et ſubſannauerunt nos & deſpexerũt.Et in eo.4.Et motus nimis ſubſannauit iudeos.Iob .11.Et cum ceteros irriſeris a nullo confutaberis.ps.2.Dominus ſubſãnabit eos.ps.34. Tentauerũt me:ſubſannauerũt me.& inde nomẽ לעג Laag.i.ſubſannatio vel irriſio.Iob.34.Qui bibit ſubſannationem quaſi aquam.Ps.43.ſubſannationẽ & deriſum his qui ſunt in circuitu noſtro.Oſee.7.Hec eſt ſubſannatio eorum in terra egypti.Eſa.28.In loquella enĩ labii.Pro quo hebrei legũt. In ſubſannatiõe labii.Alii vero legũt ſic: in balbutienti eĩ labio:quaſi a עלג Ileg.quod ſignificat balbũ. vt Eſa.32.Et lingua balborũ velociter loquetur.Et in eo.33.populũ alti ſermonis:ita vt non poſſis intelligere diſertitudinem lingue eius:in quo nulla eſt ſapientia.pro quo hebrei legunt. Populum profundi ſermonis:ita vt non intelligatur balbutiens lingua eius:ſine ſapientia.& eſt ſenſus ſicut in littera noſtra.
Subſãnatio. Balbus.

לעז *Barbarus*
לעז Loeez.barbarus.ps.113.De populo barbaro. & ſolum inuenitur in predicto loco.

לעט *Comedere*
לעט Laat.comedere.deuorare. Gẽ.25. Da mihi de coctione hac ruffa.vbi ponitur verbum tertie coniugationis.ideſt fac me comedere vel deuorare de coctione hac ruffa.Et beatus hieronymus tranſtulit ſenſum.

לען לענה *amaritudo Abſinthiũ*
לען Laan.abſinthium.amaritudo.Et ſcribitur cum he in fine & dicitur לענה Laana.Deut.29. Radix germinans fel & amaritudinem. Hiere.9. Ecce ego cibabo populum iſtum abſinthio.Threñ.3. Inebriauit me abſinthio. Et in eodem. Abſinthii & fellis. Amos.5. Qui conuertitis in abſinthium iudicium.

לפד *Lampas. Fax.*
לפד Lapid.lampas.fax.Geñ.15.Et apparuit clibanus fumans & lampas ignis. Iudi.15.Et faces ligauit in medio.Iob.12.Lampas contempta apud cogitationes diuitũ Eſa.62.vt lampas accendatur.Zach.12.Et ſicut facẽ ignis in feno.Et in plu. לפידים Lapidim.Exo.20. Cunctus autẽ populus videbat voces & lampades.Et inde deriuatur nomen לפידות Lapidoth.Iudi.4.Erat autem debora ꝓphetes vxor lapidoth.
לפידים *Lampades* לפידות

לפת *Apprehendere. Cõturbari*
לפת Lapath.apprehẽdere.complecti ſiue amplecti. cõturbari. Iudi.16.Et apprehendens ambas colũnas. Ruth. 3.Expauit homo & conturbatus eſt: ſed etiam in predicto loco aliqui hebrei legunt.Expauit homo & amplexatus ẽ: in voce paſſiua.

לצר *Malaſar. Diſpẽſator*
לצר Leſar.Prepoſita mem littera cum apice ſegol ſignificat diſpenſatorem:ſecũdum hebreos.Dañ.1.Et dixit daniel ad malaſar.pro quo hebrei legũt.Et dixit daniel ad diſpẽſatorem ſiue ad prepoſitum.Et in eodem.Porro malaſar tollebat cibaria & vinum potus eorum.Poteſt etiã eẽ nomen proprium.ſicut eſt in littera noſtra.

לקק *Lambere. Lingere.*
לקק Lacac.lingere.lambere.Iudi.7.Qui manu & lingua lambuerint aquas ſicut ſolent canes lambere.Et in eodem.Qui manu ad os proiiciente aquas lambuerant.Et in eodem.In trecentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos.3.Reg.21.In loco hoc in quo linxerunt canes ſanguinem Naboth:lambent quoqꝫ ſanguinem tuum.

לקח *Sumere. Tollere.*
לקח Lacach.accipere.ſumere.aſſumere.tollere.emere. Geñ.2.Quoniam de viro ſumpta eſt.Et in eodem.5. Quia tulit eum deus.Et in eodem.20. Propter mulierem quam tuliſti.Et in eodem.24.qui tulit me de domo prĩs mei.Et in eodem.27.Primogenita mea ante tulit & nunc ſecundo ſurripuit benedictionẽ meam.ideſt tulit. Et in eodem.31.Tulit iacob omnia que fuerunt patris noſtri.Et in eodem.Abſcondit idola ſubter ſtramenta cameli.Pro quo hebrei legunt.Tulit idola & poſuit ea in ſtramenta cameli.Exo.9.Et grando & ignis mixta pariter ferebantur.pro quo hebrei legunt.Et grãdo & ignis aſſumpta in medio grandinis.Et eſt ſenſus ſicut in littera noſtra. Nu. 16.Nec aſſellum quidem vnquam acceperim ab eis.1.Reg. 4.Et arca dei capta eſt.Et in eodem.Eo quod capta eſſet arca dei.4.Reg.2.Si videris me quando tollar a te.ps.14.& munera ſuper inocentem nõ accepit.ps.67. Accepiſti dona in hoĩbus.Prouer.24.Erue eos qui ducũtur ad mortẽ. Pro quo hebrei legunt. Erue aſſumptos ad mortem. Hiere.23.qui aſſumunt linguas ſuas.Ezech.33. Ille quidẽ in iniquitate ſua captus eſt.& aliquando ſcribitur ſine lamed ſcilicet in futuris & in imperatiuis & in infinitiuis vel gerũdiis.Geñ.6.Tolle igitur tecum ex omnibus eſcis. Et in eodem.15.ſume inquit mihi vaccam triennem. Et in eo. 18. Sed afferam pauxillum aque.Pro quo hebrei legunt. Accipiatur obſecro pauxillum aque.Et in eodem. Ponãqꝫ bucellam panis.ideſt accipiam bucellam panis. Et in eo.22. Tolle filium tuum.Et in eodem.30. Parum ne tibi videtur ꝙ prerripueris maritũ mihi: niſi etiam mandragoras filii mei tuleris.Et in eodem.38.Habeat ſibi. ideſt accipiat ſibi pignus.Nu.16.Tollat vnuſquiſqꝫ thuribula ſua.Ioſ.9.ſuſceperunt igitur de cibariis eorum.Eſa.8. Sume tibi librum grandem.4.Reg.12.Nollite ergo amplius accipere pecuniam.Et in eodem.Prohibitiqꝫ ſunt amplius ſacerdotes accipere pecuniam.Eſa.23.Sume citharam & circue ciuitatem.Hiere.5.Renuerunt accipere diſciplinam.Ezech.17. Vt firmaret radicem ſuper aquas multas. Pro quo hebrei legunt.Tulit ſuper aquas multas. Oſee.11.Portabam eos ĩ brachiis meis.Pro quo hebrei legũt.Accipere eos ſiue ferre eos in brachiis ſuis.Et etiam in imperatiuis inuenitur aliquando cum lamed.vt Exo.29.Tolle vitulum de armento.Ezech.37.Et tolle lignum alterum. ſignificat etiam emere.Prouerb.31.Conſiderauit agrum & emit eũ.2.Reg. 4.Aſſumentes ſpicas tritici.Pro quo hebrei legunt. Quaſi emẽtes triticum.Eſa.52.Quoniam ablatus eſt populus meus gratis.pro quo hebrei legunt.Quoniam emptus eſt populus meus gratis.Item ſignificat quando aliquis conatur ad aliquid agendum. Sicut in noſtro vulgari dicitur Accepit petrus & fecit hoc vel illud ſiue iuit ad illum locũ. ideſt accepit ſeipſum vel ſocios ſecum.Et per talem modũ loquendi dicitur in hebreo.Exo.4. Poſuit & teſtimoniũ in arca.Pro quo in hebreo habetur.& accepit & poſuit teſtimonium in arca.Nu.16.Ecce autem chore.Pro quo hebrei legunt.Et accepit chore.& ſequitur.& ſurrexerũt contra Moyſen.Iudi.14.Dederunt ei ſodales triginta. ꝓ quo hebrei legunt.Et acceperunt ſodales triginta & fuerunt cũ eo.2.Reg.18.Porro Abſalom erexerat ſibi cum adhuc viueret titulum.Pro quo hebrei legũt.Et abſalom accepit & erexit ſibi in vita ſua titulum.Iob.15. Quid te eleuat cor tuum.Pro quo hebrei legunt.Quid te accipit cor tuum.& inde מלקוח Malcoach.ideſt preda. ſiue illud quod de ſpoliis capitur.Nu.31.Predam & vniuerſa que acceperant tam ex hominibus quam ex iumentis.Et in eodem.Tollite ſummam eorum que capta ſunt.Et in eodem. Diuideſqꝫ ex eo predam.Eſa.49.Nunquid tolletur a robuſto preda. Et in eodem.Et quod ablatum fuerit a robuſto ſaluabitur. ideſt quod captum fuerit a robuſto.Accipitur etiam מלקוח Malcoach pro faucibus.vt.Ps.21.Et lĩgua mea adheſit fau

Aſſumere. Accipere. Capere. Suſcipere Emere. מלקוח *Preda. Quod captũ eſt. Captum.* מלקוח

© Biblioteca Nacional de España

מַלְקָחַיִם

Forcipes. emũctoria

cibus meis. & inde מַלְקָחַיִם Melcachaim.i.forcipes quibus accipimus prunas. & reperitur tantũ in hebreo in numero duali: quia ex duabus conſtat. Eſa.6. Quem forcipe tulerat de altari. Accipitur etiam pro emũctoriis lucernarũ. Exo. 25. Emũctoria quoq; & vbi ea que emuncta ſunt extingãtur.

מִקָּח Cupido. מִקָּחָה מַקָּחוֹת Venalia.

Inde מִקָּח Micach.i. cupido: ſiue aceptio munerũ. 2. paralip. 19. Nec cupido munerũ. & inde מִקָּחָה Mecacha.i.merces. ſiue res venalis. Et ſolũ inuenitur in nũero plu. ſ. מַקָּחוֹת Macachoth. Nee. 10. Qui important venalia & omnia ad vſum.

לֶקַח Doctrina. Lex. Sermões.

& inde לֶקַח Lécach. ideſt doctrina ſiue aſſumptio doctrine vel legis. Deut. 32. Cõcreſcat vt pluuia doctrina mea Prouer. 1. Audiens ſapiens ſapientior erit. pro quo hebrei legunt. Audiet ſapiens & addet doctrinam. Et eſt idem ſenſus cum littera noſtra. Et in eo. 4. Donum bonum tribuã vobis. pro quo hebrei legunt. Doctrinam ſeu legem bonã tribui vobis. Eſa. 29. Et muſitatores diſcent legem. Põitur etiam pro ſermonibus. Prouer. 7. Irretiuit eum multis ſermonibus.

לָקַט Cõgregarẽ. Colligere.

לָקַט Lacat. colligere. congregare. Geñ. 47. E quibus omnẽ pecuniã cõgregauit. Exo. 16. Colligat vnuſquiſq; ex eo quantũ ſufficit. & in eo. Et collegerũt alius plus: alius minus. Et in eo. Iuxta id quod edere poterant congregauerunt. & in eo. In die aũt ſexta collegerũt cibos duplices. Et in eo. & egreſſi ſunt de populo vt colligerent. Ruth. 2. Vadam in agrũ & colligã ſpicas. & in eo. & que collegerat virga cedens. 4. Reg. 4. Vt colligeret herbas agreſtes. & in eodẽ. & collegit ex ea coloquintidas agri. Iudi. 11. Congregatiq; ſunt ad eum viri inopes. Eſa. 27. Et vos congregabimini vnus & vnus filii iſrael.

לֶקֶט Remanentes ſpice. יַלְקוּט Pera paſtoralis.

& inde לֶקֶט Léchet. i. collectio vł congregatio. ſiue remanẽtes ſpice que a pauperibus colligũtur. Leuit. 9. Nec remanẽtes ſpicas colliges. & ĩde יַלְקוּט Ialcut. i. pera paſtoralis in qua vaſa paſtoris colliguntur. 1. Reg. 17. Et miſit eos in perã paſtoralẽ.

לֶקֶשׁ Serotinuſ מַלְקוֹשׁ

לֶקֶשׁ Léches. Pluuia vel imber ſerotinus. Amos. 7. In principio germinantiũ ſerotini imbris. Et in eo. Et ecce ſerotinus poſt tonſionẽ regis. & aliqñ ſcribitur cũ mem in principio & dicitur מַלְקוֹשׁ malcos Deut. 11. Dabit pluuiam terre veſtre temporaneã & ſerotinã. Oſee. 6. Et veniet quaſi imber nobis tẽporaneus & ſerotinus. Zach. 10. Petite a dño pluuiã ĩ tempore ſerotino.

לַקֵּשׁ Vidẽmiarẽ. Retardare

& inde verbũ. לַקֵּשׁ Laches i. retardare. Beatus hieronymus tranſtulit vĩdemiare. Iob. 24. Et vineã eius quem vi oppreſſerunt vindemiant. Pro quo he. le. Et vineã impii retardãt. quaſi dicat. primo depdantur bonos & iuſtos: & poſtea ẽt iniuſtos & impios: quia nemini parcũt. Poteſt ẽt intelligi ſicut eſt in littera noſtra.

לְשַׁד Panis. Humiditaſ

לְשַׁד Leſad. humidũ. ſeu recens: ſecũdũ hebreos: btũs hieronymus trãſtulit panẽ. ſ. recẽtẽ vel humidũ. Nu. 11. Saporis quaſi panis oleati. Ps. 31. Conuerſus ſum in erũna mea dũ confringitur ſpina. Pro quo he. le. Conuerſa eſt humiditas mea ĩ ſiccitate eſtatis. ſed ſi illud lamed qđ ponitur in principio dictionis nõ eſt de ſubſtãtia dictionis: ſed eſt prepoſitio ſicut & in aliis locis: tunc poteſt legi ſicut eſt in littera noſtra. ſ. in erũna mea.

לִשְׁכָּה Tricliniũ. gazophylacium לְשָׁכוֹת gazophylacia.

לִשְׁכָּה Leſach. cenaculũ. Gazophylaciũ. camera. tricliniũ. 1. Reg. 9. Introduxit eos in tricliniũ. Nee. 10. Gazophylaciũ domus dei noſtri. Ezechiel. 40. Et per ſingula gazophylacia oſtiũ. Et in eo. Porro gazophylaciũ qđ reſpicit viam aquilonis. & ĩ plu. לְשָׁכוֹת Leſachoth. vt in eo. & ecce gazophylacia & pauimẽtũ. & in eo. triginta gazophylacia in circuitu pauimẽti. Et in eo. Gazophylacia cantorum in atrio interiori.

לֶשֶׁם Ligurius.

לֶשֶׁם Leſem. lapis precioſus. quem tranſlatio noſtra ligurium appellat. Exo. 28. In tertio ſcilicet verſu ligurius achates & amethiſtus.

לָשׁוֹן Lingua. Loquella.

לָשׁוֹן Laſon. lingua. loquella. Exo. 4. Impeditioris & tardioris lingue ſum. Iudi. 7. Qui manu & lingua lambuerint aquas. Iob. 27. Nec lingua mea meditabitur mendaciũ. ps. 11. Et linguã magniloquã. Ps. 44. Lingua mea calamus ſcribe velociter ſcribentis. Ponitur ẽt pro loqlla. vt Geñ. 10. vnuſquiſq; ſcđm linguã ſuã. Deut. 28. Gentẽ cuius linguã intelligere nõ poſſis. Eſter. 1. Diuerſis linguis & litteris. ſignat etiã lapidẽ terminalẽ vel ſinũ maris vel fluminis. eo qđ eſt ad ſimilitudinẽ lingue. vt Iob. 15. A ligua eius que reſpicit meridiẽ. Et in eo. A lingua maris. Eſa. 11. Et deſolabit dñs linguã maris egypti.

לְשֹׁנוֹת Lingue. לִישָּׁן לִישָּׁנַיָּא לַשֵּׁן Detrahere Acuſare.

& in plu. לְשֹׁנוֹת Leſonoth. i. lingue. vt Zach. 8. Ex omnibus linguis gentium. & in lingua chaldaica dř לִישָּׁן Liſan. Dañ. 3. Vt omnis populus & tribus & lingua. & in plu. לִישָּׁנַיָּא liſanaia. vt in eo. vobis dř populis & tribubus & linguis. & inde verbũ לַשֵּׁן Laſen Quod ſigñat detrahere. ſeu murmurare. vł accuſare vt Ps. 100. Detrahẽtem ſecreto proximo ſuo hunc perſeqbar. Prouer. 30. Ne accuſes ſeruum ad dñum ſuum.

לָתָה מֶלְתָּחָה Veſtis.

לָתָה Lethach. prepoſito mem & addito he in fine vt dicatur מֶלְתָּחָה Melthacha: ſignificat veſtẽ ſeu veſtimẽtũ. 4. Reg. 10. Dixitq; his qui preerãt ſuper veſtes. Et aliq hebrei dicunt q ſignificat locũ quo veſtes reponũtur. & ſolũ inuenitur in pdicto loco.

לֶתֶךְ Dimidiũ cori.

לֶתֶךְ Léthech. Dimidia pars menſure cori. vt Oſee. 3. Et dimidio coro ordei. Et ſolũ inuenitur in pdicto loco.

לְתַע מַלְתְּעָה mole נִתָּעוּ Conterí

לְתַע Lethaa. pponito mem & addito he in fine vt dicatur מַלְתְּעָה Maltheaa: ſignificat molã dentium. & ſolũ inuenitur in numero plu. Ps. 57. Molas leonũ cõfriget dñs. Et inde verbũ נִתָּעוּ Nithaú. quaſi נִלְתָּעוּ Nilthau per defectum lamed. i. cõtriti ſeu cõquaſſati ſunt. ſ. dentes. vt Iob. 4. Et dentes catulorum leonum contriti ſunt.

De incipientibus a littera מ Mem.

Iſta littera mem qñ preponitur alicui dictiõi ſigñat. de. ex. e. a. vel ab. & aliqñ ſignificat comparatiuum precedentis dictionis. De quo vide infra in dictione מִן Min.

מְאֹד Valde. Nimis. vehemẽter Satis. Fortitudo. mens. anima.

מְאֹד Meod. nimis. valde. vehemẽter. Geñ. 1. Et erãt valde bona. Et in eo. 15. Merces tua multa nimis. Et in eo. 17. Et multiplicabo te vehementer nimis. vbi ponitur bis pdicta dictio. Exo. 1. Ac roborati nimis ĩpleuerũt terrã. ps. 118. Nõ me derelinquas vſquequaq;. pro quo beatus hieronimus in pſalterio iuxta he. ve. trãſtulit. vſq; nimis. Et ĩ eo. Et ne auferas de ore meo verbũ veritatis vſquequaq;. i. vſq; nimis. Eſa. 16. ſuperbus eſt valde. & in eo. 64. Ne iraſcaris dñe ſatis. i. valde. ponitur ẽt p validitate ſeu fortitudine Deut. 6. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo & ex tota anima tua & ex tota fortitudine tua. vbi ponitur pro fortitudine. & põt poni pro mẽte q̃ eſt pars precioſa valde in homine. vnde in euãgelio põitur p mẽte. Mathei. 22. Ait illi ieſus: diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo & in tota anima tua & in tota mẽte tua. & ſilr Marci. 12. ponitur pro mẽte & virtute. & Luce. 10. ponitur pro anima & viribus.

מֵאָה Centum. מְאַת Centies. מֵאוֹת

מֵאָה Mea. Centum. Geñ. 33. Centum agnis. 2. Paralip. 36. Et condemnauit terram centum talentis argenti. & aliquando mutat he vltimum in thau & dicitur מְאַת Meath Geñ. 21. Cum eſſet annorum centum. Ponitur etiam aduerbialiter pro cẽties ſiue centuplum. vt Eccľs. 8. Peccator eo quod centies facit malum. & in plurali. מֵאוֹת Meoth. Geñ. 5. Et facti ſunt dies Adam poſtquam genuit ſeth octingenti anni. Quod in hebreo legitur octocenti anni. ideſt octocentena annorum. & in eo. Anni nongenti triginta.

© Biblioteca Nacional de España

מאם מאם Meum.aliquid.quicꝙ̃.quantũcũq;.Et cõmũiter ſcri
מאומה bitur cum he in fine & dicitur מאומה Meũma.vt Nu.
Aliquid. 22.Nunquid loqui potero aliquid.Deut.13. Et non adhe-
rebit de illo anathemate quicꝙ̃ ĩ manu tua.& in eodẽ.24.
Quicꝙ̃. Cum repetes a proximo tuo rem aliquã.4.Reg.5.Et acci-
Aliq̃ res piam ab eo aliquid.Hiere.39.Nihilq; ei mali facies.i. non
מאום facies ei aliquid mali.Reperitur etiam מאום Mum mono-
ſyllabum & ſine he.Iob.31. Et ſi in manibus meis adheſit
Macula. macula.Pro quo hebrei legunt.Et in manibus meis nõ ad
Aliquid. heſit aliquid.ſ.mali.Poteſt etiã deriuari a dictiõe מום Mum
ſine aleph:que ſignat maculam.vt infra in ſuo loco dicetur.
מאן מאן Maen.nolle.renuere.Gẽ.37.Noluit conſolationem
Nolle. accipere.Exo.10. Sin aũt reſiſtis & non vis dimittere
Reſiſtere eum.& in eodẽ.22.Si pater virginis dare noluerit.Nu.22
Noluit Balaã venire nobiſcũ.Ps.76.Renuit conſolari ani
Renuere. ma mea.Hiere.5.Renuerunt accipere diſciplinam. & in eo
מאן dem.Et noluerunt reuerti.Item מאן Man.in lingua chal-
Uas. daica ſignificat vas.& in plurali מאניא Manaia ſiue מאני
מאניא Mane. Dan.5. Vt afferrent vaſa aurea & argentea. & in eo.
Uaſa. Tunc allata ſunt vaſa aurea.
מאס Maas.reprobare.abiicere.proiicere.repellere.ſperne
מאס re.odire. aborrere. diſſoluere. Iob. 10. Et opprimas
Reprobar. me opus manuum tuarum.Pro quo hebrei legũt.Et repro
bes ſiue abiicias opus manuum tuarum.Ps.52. Quoniam
Spernere. deus ſpreuit eos.Ps.88.Tu vero repuliſti & detraxiſti. Pro
quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtu-
lit.Tu aũt repuliſti & proieciſti.Ps.117.Lapidem quem re-
probauerunt edificantes.Eſa.7.Vt ſciat reprobare malum
& eligere bonum.& in eodem.30.Pro eo quod reprobaſtis
Abiicere verbum hoc.& in eodem.54.Et vxorem ab adoleſcentia
Obterere. abiectam.Hiere.2.Quoniam obtriuit dñs confidentiã tuã.
Pro quo hebrei legunt.Quoniam abiecit ſiue odiuit domi
nus confidentiam tuam.& in eodem 6.Argentum repro-
Proiicere bum vocate eos.& in eodem.14.Nunquid proiiciens abie
ciſti iudam.Threñ.5.Sed proiiciens repuliſti nos.Oſee.4.
Quia tu ſcientiam repuliſti: repellam te.Amos.2.Eo quod
abiecerunt legem domini.& in eodem.5.O diui: proieci fe
ſtiuitates veſtras.Ponitur etiã pro diſſoluere.vt.Ps.57.Ad
nihilum deuenient tanꝙ̃ aqua decurrens. Pro quo beatus
Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit. Diſſoluan
Diſſoluer tur ſicut aque que fluunt.& de hoc vide infra in dictiõe מסס
Maſas. Itẽ ponitur pro contrahere.Iob.7.Cutis mea aruit
Cõtrahere & contracta eſt.Hebrei tamen in predicto loco legunt. Et
abominabilis facta eſt.
מאר מאר Maar. inficere. dolorem vel amaritudinem infer-
Inficere re.Leuit.13.Infecta lepra reputabitur. Ezech. 28. Et
Amaritu non erit vltra domui iſrael offendiculum amaritudinis.
dinẽ iferre ideſt amaritudinem vel dolorem inferens.
מאת מאת Meath.centum.ſiue centies.De quo vide ſupra in di-
Centũ ctione מאה Mea.
מגד מגד Méged. fruct⁹ ſeu põa.ſ.optima & electa.fruges. Deut.
Poma 33. De pomis celi & rore.& in eodẽ. De pomis fructuũ
ſolis ac lune.& in eo.De pomis colliũ eternorum. & in eo.
Fruges. Et de frugibus terre.Canti.4.Cũ pomorũ fructibus. & ſe-
מגדן cundũ hebreos ſignificat optimũ vel electũ cuiuſcunꝙ̃ rei.
מגדנות Scribitur etiam cum nun in vltima ſyllaba & dicitur מגדן
Migdan.& ſolum inuenitur in numero plu.ſ. מגדנות Mig
Dona danoth. Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit. Dona ſeu
Pẽſatiões munera aut penſationes.vt Gen.24. Fratribus quoꝙ̃ eius
& matri dona obtulit.2.Paralip.21.Et penſationes cum ci-
uitatibus munitiſſimis.& in eodem.32.Et munera ezechie
מגל מגל regi iuda.
Falx. Magal.falx.Hiere.50.Et tenẽtem falcem in tempore
meſſis.Ioel.3.Mittite falcem qm̃ maturauit meſſis.
מגן Migen.protegere.claudere.tradere.Gen.14.Quo ꝓ- מגן
tegente: hoſtes in manibus tuis ſunt. Pro quo hebrei le
gunt. Qui tradidit hoſtes tuos in manibus tuis. Poteſt Protegere
etiam intelligi ſicut eſt in littera noſtra.Prouer.4.Corona
inclyta proteget te. Oſee.11.Protegam te iſrael.Pro quo ali
qui hebrei legunt.Tradam te iſrael.ſ.in manus inimicorũ. Tradere.
Inde מגן Magen.i.ſcutum.protectio. De quo vide ſupra in
dictione גנן Ganan.
מגר Magar.deiicere.diſſipare.collidere.tradere.detrahere מגר
Eſdre.6.Diſſipet oĩa regna & populũ.Ps.88.Et thro- Diſſipare. Detraher.
num eius in terra detraxiſti.Pro quo beatus Hieronymus
in pſalterio iuxta hebraicam veritatem trãſtulit.Et ſedẽ ei⁹ Collidere.
in terrã colliſiſti.Ezech.21.Gladio traditi ſũt cũ pp̃lo meo. Tradere.
מד Mad.tunica.veſtis.ſeu veſtimentum.& ſcribitur cũ vau מד
in fine.Leuit.6. Veſtietur tunica ſacerdos.2. Reg. 20. Tunica
Porro ioab veſtitus erat tunica ſtricta ad menſuram habit⁹
ſui.Ps.108. Et induit maledictionem ſicut veſtimẽtum. Et Ueſtimẽtũ
pluraliter declinatur in gñe maſculino & feminino.1.Reg.
4.Sciſſa veſte & cõſperſus puluere caput.Quod in hebreo Ueſtis.
legitur pluraliter.ſ.ſciſſis veſtibus.Ps.133. Quod deſcẽdit
in orã veſtimẽti ei⁹. Pro quo hebrei legũt. In orã veſtimẽ
torũ eius.Et aliqui hebrei dicunt ꝙ deriuatur a dictione ſe-
quenti.
מדד Madad.mẽſurare.metiri.expandere. Deut.21.Et me-
tietur a loco cadaueris.2.Reg.8.Et menſus eſt eos fu- מדד
niculo.& in eodem.Menſus eſt autẽ duos funiculos.3.Reg. Metiri.
17.Et expãdit ſe atꝙ̃ menſus eſt ſuper puerum. Ps.59. Et Expãdere.
conuallẽ tabernaculorũ metibor.Ezech.42.Et menſus eſt
contra ventum aquilonis.& in eodem.43.Et metiantur fa
bricam.& aliquando ſcribitur cum ſimplici daleth.Exo.16
Et menſi ſunt ad menſuram gomor.Nu.35.Contra orien-
tem duo millia erunt cubiti.Pro quo hebrei legunt.Et mẽ-
ſurabis extra ciuitatem plagam orientalem duo millia cubi
torum.Eſa.65.Et remetiar opus eorum.Hiere.31.Si mẽ- Remetiri.
ſurari poterunt celi ſurſum.& in eodem.33. Sicut numera Mẽſurare.
ri non poſſunt ſtelle celi & metiri arene maris. Ezech.40
Et menſus eſt limen porte.& in eodem.47. Et menſus eſt
mille cubitos. Oſee.1.Sicut arena maris que ſine menſura
eſt.Pro quo hebrei legunt.Que non menſurabitur.Zach.
2.Vt metiar ieruſalem.& idẽ מדה Midda.i. mẽſura.vt Iob. מדה
11.Longior terra mẽſura eius.& in eodem.28.Et aquas ap Menſura.
pendit in menſura.Zach.2.Et ecce funicul⁹ menſure in ma
nu eius.Scribitur etiã cum duplici mem.Iob.38. Quis po
ſuit menſuram eius.& in plurali מדות Middoth. vt Ezech. מדות
43.Iſte autem menſure altaris in cubito veriſſimo. Reperi Menſure.
tur etiam מדי Midde ſecundum terminationem maſculino מדי
rum.vt Hiere.13.Hec eſt fors tua parſꝙ̃ menſure tue.Quod
in hebreo legitur pluraliter.ſ.mẽſurarum tuarum. Dicitur
etiam de homĩe procere ſtature.Nu.13.Populus quẽ aſpe-
ximus procere ſtature eſt. Pro quo hebrei legunt. Et om- Statura.
nis populus quem aſpeximus in ea homines menſurarum
ſunt.ſ.magnarum.1.Paralip.11.Et ipſe percuſſit virũ egy-
ptium cuius ſtatura erat quinꝙ̃ cubitorum.Pro quo hebrei
legunt.Et ipſe percuſſit virum egyptium virum menſure
Dicitur etiã de reb⁹ inanimatis.vt. Hiere.22. Et edificabo
mihi domũ latã. ꝓ q̃ he.le.Edificabo domũ mẽſurarũ. Po
nitur etiã מדה Midda.ꝓ ſpatio vel dimẽſione.vt Ioſ.3.Spa מדה
cium cubitorum duo millia.Itẽ ponitur pro tributo.Eſdre. Spacium.
4. Tributum quoꝙ̃ & uectigal & reditus accipiebãt.Nee. Tributum
5.Mutuam accepimus pecuniam in tributa regis. & in lin-
gua chaldaica ſcribitur aliquando cum nun in medio & dr̃ מנדה
מנדה Minda.vt in eodem. Tributũ & vectigal & ãnuos red Tributum

© Biblioteca Nacional de España

מִדָּה ditus non dabant.Ponitur etiam מִדָּה Midda pro veſtimen
to.De quo vide in dictione precedenti.Ponitur etiam pre-
מַדַּד dicta dictio מדד Madad pro expectare.vt Iob.7.Rurſū ex-
Expectare pectabo veſperam.Et dicunt aliqui hebrei ꝙ in predicto lo
co ſignificat motum vel cōmotionem.De quo vide infra in
dictione נדד Nadad.

מָדִן מָדֹן Medín.prouincia. regio.Et ſcribitur cum he in fine &
מְדִינָה dicitur מְדִינָה Medina.Eſter.1.Super centum viginti ſe
Prouincia. ptem prouincias. & in eodem. Et miſit epiſtolas ad vniuer
ſas prouincias regni ſui.& in eodem.3. Vt omnes prouin-
cie ſcirēt.Threñ.1.Princeps prouinciarum facta eſt ſub tri-
buto.Dañ.8.Cum eſſem in ſuſis caſtro quod eſt in elam re
מִדִּין gione.Item מִדִּין Middin.nomen proprium loci ſecundum
hebreos.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit.In iudicio
In iudicio Iudi.5.Et ſedetis ſupra in iudicio. Pro quo aliqui hebrei le
gunt.Et ſedetis ſupra medin.Et dicunt ꝙ eſt nomen ꝓpriū
loci.De quo habetur.Ioſ.15.vbi dicitur. Betharaba medin
& ſacha.Poteſt etiam ſignificare iudicium ſicut eſt in litte-
ra noſtra.De quo vide ſupra in dictione דין Dun.

מַדּוּעַ מַדֻּעַ Madua.quare.cur.& cōmuniter ſcribitur cum vau in
ſecunda ſyllaba. Geñ.26. Quid veniſtis ad me.i.qua-
Quare. Cur. re veniſtis ad me.Et in eodem.40.Cur triſtior eſt hodie ſo
lito facies veſtra. Exo. 2. Cur .velocius veniſtis ſolito. Et
in eodē.3.Quare nō comburatur rubus.Nu.16.Cur eleua-
mini ſuper populum domini.Eſa.5.An quod expectaui vt
faceret vuas. Pro quo hebrei legunt.Cur expectaui vt face-
ret vuas.

מַדְרֵגָה מַדְרֵגָה Madrega. maceria .ſepes. De quo vide ſupra in di
ctione דרג Darag.

מָה מַה Ma.dictio eſt īterrogatiua vel dubitatiua.i.quid.quod.
qualis.quam.quantum.quando. quomodo. quare.cur.
Quid. Geñ.2.vt videret quid vocaret ea. Et in eodem. 20. Quid
feciſti nobis & quid peccauimus in te. Et in eodem. 37. Et ī
terrogauit quid quereret.Et ī eodem.38. Quid dabis mihi
Exo.3. Quod eſt nomen eius:quid dicam eis. Et in eo .16.
Nos vero quid ſumus. Nu.16.quid eſt enim Aarom. Iudi.
18.Et qd egiſſent ciſcitātibus reſpōderūt .2.Reg. 18. Quid
Que. impedit ſi etiā ego currero.Eſa .40. Aut quam imaginem
ponitis ei. Zach. 9. Quid enim bonū eius & quid pulchrū
eius.Ps.58.Memorare que mea ſuſtantia eſt. Item ſignifi-
Qualis. cat.qualis. vt Nu. 13. Conſiderate terram qualis ſit .1. Reg.
28. Qualis eſt forma eius. Canti.5. qualis eſt dilectus tuus
ex dilecto.Item ſignificat. Quam ſiue quantum .vt Nu.24
Quam. Quam pulchra tabernacula tua Iacob. Ps.8 . Quam admi
rabile eſt nomē tuum.Ps.30.Quam magna multitudo dul
cedinis tue. Ps.35. Quemadmodum multiplicaſti miſeri-
cordiā tuā deus.Pro quo hebrei legūt. Quam precioſa mi-
ſericordia tua deus. Ps. 83. Quam dilecta tabernacula tua.
Ps .103 . Quam magnificata ſunt opera tua domine . Ps.
118 . Quam dulcia faucibus meis eloquia tua . Ps .132 .
Ecce quam bonum & quam iocundum. Canti. 4. Quam
pulchre ſunt māme tue. Item ſignificat. quādo ſiue quo. vt
Iob.16.Si tacuero non recedet a me. Pro quo hebrei legūt.
Quando. Quo. quādo recedet a me: quaſi dicat nūquam. Ps.4. Vſquequo
graui corde. Ps.78. Vſquequo domine iraſceris in finem.
Quomō. Quare. Cur. Item ſignificat. quare ſiue quomodo. vt Geñ. 27. quomō
inquit tam cito inuenire potuiſti. Et in eodem. 38. quare
diuiſa eſt propter te maceria. Iob.7. Cur non tollis pecca-
tum meum. Significat etiam aliquod incertum vel indeter
Quodcūq;. minatum : ſiue quodcunq; . Iob .13 . Quodcunq; mihi
mēs ſuggerit. Pro quo hebrei legunt.Et tranſeat ſuper me
aliquid ſine quodcunq; . Sed beatus hieronymus tranſtu
לָמָּה lit ſenſum.& preponitur ei littera lamed: & dicitur לָמָּה La
ma.ideſt ad quid vel vt quid aut propter quid. quare. cur.
Geñ.4.Quare iratus es & cur concidit facies tua. & in eo. Quare.
12.Quare nō īdicaſti mihi ꝙ vxor tua eſſet.Et ī eo.2.Qn̄ā Quamob
ob cauſam dixiſti eſſe ſororem tuā.& in eo .27. Cur vtroq; cauſam.
orbabor filio.& in eodem. 47.Cur ergo morimur te vidē-
te.Exo.5.Quare miſiſti me.Ioſ.7.Cur iaces pron⁹ in ter-
ra.1.Reg.1. Cur fles & quare non comedis & qnāobrem af- quāobrem
fligitur cor tuū.Ps.10.Vt quid domine receſſiſti lōge.Ps.21 Vt quid.
Quare me dereliquiſti. Recipit etiā ſin in principio . Cāti.
1.Ne vagari incipiam.i.propter quid vagari incipiā .Et qn̄
ſcribitur cū caph in principio & dicitur כַּמָּה Cama. tunc eſt כַּמָּה
interrogatiuū quātitatis.Geñ.47. Quot ſunt dies annorū Quot.
vite tue. Iob.13. Reſpōde mihi : quātas habeo iniquitates. Quante.
Ps.118. Quot ſunt dies ſerui tui . Ponitur etiam pro multi
tudine.Zach.7. Sicut feci iam multis annis. Significat etiā Multi.
quotiēs.vt Iob.21.Quotiēs lucerna impiorū extinguetur. Quotiens

מַהַל Mahal.miſcere.permiſcere.Eſa.1.Vinū tuū mixtū eſt מהל
aqua.Et ſolum inuenitur in predicto loco. Miſcere.

מַהְמַהּ Mahmah. tardare. morā facere. negligere. turbari מַהְמַהּ
obſtupeſcere.Geñ.43.Si non interceſſiſſet dilatio.
Pro quo hebrei legunt.Niſi tardaſſemus.Exo.12. Et nullā Tardare.
facere ſinentibus moram.Pro quo hebrei legunt. Et nō po morā facer
tuerunt moram facere.2.Reg.15.Ego abſcondar in campe
ſtribus deſerti.Pro quo hebrei legunt. Ego moram faciam
in campeſtribus deſerti.Ps.118.Paratus ſum & nō ſum tur-
batus.Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he-
braicam veritatem tranſtulit. Feſtinaui & nō neglexi.i.nō Negligere
tardaui. Abach.2.Si moram fecerit expecta illum.Signifi-
cat etiam turbari vel obſtupeſcere.vt Iudi.3.Dum illi turba Turbari.
rentur effugit.Eſa.29. Obſtupeſcite & admiramini. Obſtupeſcere

מָהַר Mahar.feſtinare.accelerare.cito facere.velociter ope-
rari.dotare.Geñ.18.Et feſtinauit Abraam in taberna- מהר
culum.& in eodem.Accelera tria ſata farine. & in eo. Qui Feſtinare. Accelerar.
feſtinauit & coxit illum.& in eodem.19. Feſtina & ſaluare
ibi.& in eodem.27 .Quomodo inquit tā cito inuenire po-
tuiſti. & in eodem. 45. Feſtinate & adducite eum ad me.
Exo.12. Vrgebantq; egyptii populum iſrael de terra exire Vrgere
velociter.1.Reg.13.Feſtina & veni.2.Paralip.28. Voca cito
micheam.Pro quo hebrei legunt. Feſtina micheam.i. cito
voca eum.Eſter.5.Vocate inquit Amā cito. & in eodem.6.
Feſtina: & ſumpta ſtola & equo fac vt locutus es. Ps .15. Po
ſtea accelerauerunt.Eſa.8.Velociter expolia.& in eodem. Cito venie
51.Cito veniet gradiens ad aperiendū.& inde מַהֵר Maher. מַהֵר
ideſt cito.velociter.vt Exo.32.Receſſerūt cito de via. Deut. Cito.
9.Qui conterat eos & deleat atq; diſperdat velociter.& ali- Velociter.
quando ſcribitur cū he in fine & dicitur מְהֵרָה Mehera. Nu. מְהֵרָה
16.Pergens cito ad populum.Eſa.5.Et ecce feſtinus veloci Cito.
ter veniet.& inde מָהִיר Mahir.ideſt feſtinus.velox.Ps.44 Feſtinus. מָהִיר
Lingua mea calamus ſcribe velociter ſcribētis.Pro quo he
brei legunt. Scribe velocis.Prouer.22. Vidiſti virum velo- Velox.
cem in opere.Eſa.16.Et velociter reddens quod iuſtum eſt
ideſt velox.Soph.1.Iuxta eſt & velox nimis. Scribitur etiā
cū nun in principio & dicitur נִמְהָר Nimhar.Abach.1.Gē- נִמְהָר
tem amaram & velocem.Ponitur etiam pro inſipiente.vel Velox.
ſtulto.eo quod omnia precipitat.Iob.7.Et conſilium pra-
uorum diſſipat.Pro quo hebrei legunt. Et conſilium pra- Prauus.
uorum ſtultum ſiue inſipiens factum eſt. Eſa .32.Et cor Inſipiens Stultus.
ſtultorum intelliget ſcientiam.& in eodem.35.Dicite puſil
lanimis cōfortamini .Pro quo hebrei legūt. Dicite inſipiē
tibus corde cōfortamini. Itē מֹהַר Mahar.i.dotare. Exo.22. מהר
dotabit eam. & inde מֹהַר Mohar .i.dos . ſiue dotatio . Geñ Dotare. מֹהַר
34. Augete dotem & munera poſtulate . Exo .22. Iuxta Dos.
modum dotis quem virgines accipere conſueuerant.

© Biblioteca Nacional de España

מוג מֹוג Mog. fluere. defluere. tabeſcere. liquefieri. 1. Reg. 14.
Proſtrari. Et ecce multitudo proſtrata. Pro quo hebrei legūt. Et
ecce multitudo liquefacta vel tabefacta eſt ſiue defluxerat.
Defluere. Ps. 64. In ſtillicidiis eius letabitur germinās. Pro quo bea-
tus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. trāſtulit. Pluuiis
irrigabis eā. i. liquefacies vl' mollificabis eā pluuiis. Ps. 74
Liqſacere Liquefacta eſt terra & oēs qui habitant in ea. Ps. 106. Ani-
Tabeſcere. ma eorum in malis tabeſcit. Ezech. 21. Et corde tabeſcere.
Amos. 9. Qui tāgit terram & tabeſcit. & in eodem. Et oēs
colles culti erunt. Pro quo hebrei legunt. Et omnes colles
liqueſcent ſeu defluent. ſ. abundantia. Ponitur etiam pro al
lidere. Iob. 30. Et quaſi ſuper ventum ponēs alliſiſti me va
Allidere. lide. Eſa. 64. Et alliſiſti nos in manu iniquitatis noſtre.

מוח מֹוחַ Moach. medula. Iob. 21. Et medulis oſſa illius irrigan-
Medula. tur. Scribitur etiam ſine uau. vt. Ps. 65. Holocauſta me-
dulata offeram tibi. Eſa. 25. Pinguium medulatorum. Po-
nitur etiam pro pinguedine uel vbertate. Eſa. 5. Et deſerta
Vbertas in vbertatem verſa aduene comedent.

מוט מוֹט Mot. moueri. cōmoueri. labi. ſeu nutare. infirmari. ca-
dere. Leuit. 25. Si attenuatus fuerit frater tuus & infir
mus manu. Pro quo he. le. Et cum depauperatus fuerit fra
Nutare ter tuus & nutauerit ſeu deflexa fuerit manus eius tecum.
Labi Cōmoueri Deut. 32. Vt labatur pes eorum. Ps. 16. Vt nō cōmoueantur
veſtigia mea. Ps. 54. Et non dabit in eternum fluctuationē
iuſto. i. cōmotionem ſeu lapſum. Ps. 65. Et non dedit in cō-
Moueri. motionem pedes meos. Ps. 93. Si dicebā mot⁹ eſt pes me⁹.
Ps. 120. Nō det in cōmotionem pedem tuum. Ps. 139. Ca-
Cadere dent ſuper eos carbones. Prouer. 24. Et qui trahuntur ad
interitum liberare ne ceſſes. Pro quo hebrei legūt. Et labē-
tes ſeu cadentes ad occiſionem liberare ne ceſſes. & in eodē
25. Iuſtus cadens coram impio. Eſa. 24. Cōmotione com-
mouebitur terra. & in eodem. 40. Quomodo ſtatuat ſimu
Moueri. lachrum quod non moueatur. & in eodem. 41. Et conforta
uit eum clauis ꝙ non moueatur. & in eodem. 54. Et colles
contremiſcent. Pro quo hebrei legunt. Et colles commo-
uebuntur. & in eodem. Et fedus pacis mee non mouebitur.
Declinare Ponitur etiam pro declinare. vt. Ps. 54. Quoniam declina
uerunt in me iniquitatem. & de hoc vide infra in dictione
מוט נָטָה Nata. Item מוט Mot. bacul⁹ ſeu vectis aut pertica qua
res ſuſpenſe vehuntur aut mouentur. ſeu virga. Nu. 4. Et
Vectis. inducent vectes. & in eodem. Inducentq; vectes. Pro quo
hebrei legunt. Et ponant in vecte ſeu in pertica. ſ. ad portā-
dum. & in eodem. 13. Quem portauerunt in vecte duo viri.
Virga Naū. 1. Et nunc conteram virgam eius de dorſo tuo. Scribi
מוֹטָה tur etiam cum he in fine & dicitur מוֹטָה Mota. i. iugū. Pro
quo beatus Hieronymus tranſtulit catenam. Hiere. 28. Et
Catena. tulit Ananias propheta catenā de collo hieremie prophe-
te. Eſa. 58. Si abſtuleris de medio tui catenam. Ponitur etiā
Deprimēs pro deprimente. vt in eodem. Soluere faſciculos deprimen
מטות tes. & in plurali מוֹטוֹת Mototh. 1. Paralip. 15. Nūeris ſuis in
Vectes. Catene. vectibus. Hiere. 27. Fac tibi vincula & catenas. & in eo. Ca-
tenas ligneas cōtriuiſti & facies ꝓ eis catēas ferreas. Ezech.
Extenſio. 34. Cum contriuero catenas iugi eorum. Ponitur etiā pro
extenſione. vt Eſa. 8. Et erit extenſio alarum eius implens
latitudinem terre tue.

מוך מוּךְ Much. depauperari. oppreſſum vl' attenuatum eſſe. Le
Attenuatū eſſe. uit. 25. Si attenuatus fuerit frater tuus. & in eodem. Si
Pauperta te cōprimi. paupertate compulſus. Vide etiam de hoc infra in dictione
מָכַךְ Macach.

מול מוּל Mol. circūcidere. ſecare. ſcīdere. cōcidere. Geñ. 17. Cir-
Circūcidere cumcidetur ex vobis om̄e maſculinū: & circūcidetis car
nem preputii veſtri. & in eo. 21. Et circūcidit eū octauo die
& in eodē. 34. Si aūt circūcidi nolueritis. Leuit. 12. Et die
octauo circumcidetur infantulus. Deut. 10. Circumcidite igi
tur preputiū cordis veſtri. & in eo. 30. Circūcidet dn̄s deus
tuus cor tuū. Ioſ. 5. Et circūcide ſecūdo filios iſrael. & in eo.
Qui oēs circūciſi erāt. Hiere. 9. Et viſitabo ſup oēm qui in
circūciſum habet preputiū. Pro quo he. le. Et viſitabo ſup
oēm circūciſum in preputio. Et aliqñ duplicatur lr̄a lamed
ſcilicet qñ eſt verbū quarte cōiugationis. Ps. 57. Intēdit ar
cum ſuū donec infirmētur. i. donec cōcidātur. Ps. 89. Veſpe Cōcidere.
decidat & areſcat. Pro quo beat⁹ Hieronymus in pſalterio Decidere.
iuxta he. ve. trāſtulit. Veſpe cōteretur. i. cōcidetur. Et qñ eſt Conteri.
verbū tertie cōiugatiōis ſcribitur cū iod in medio loco vau.
Ps. 117. Et in noīe dn̄i quia vlt⁹ ſum in eos. Pro quo he. le. Vleiſci.
Quia concidā ſiue excidā eos. Itē מוּל Mul. i. cōtra. e regiōe. מול
ante. verſus. Exo. 18. Eſto tu populo in his que ad deū pti-
nent. Pro quo he. le. Eſto tu populo ante deū. Nu. 8. Cōtra Ante.
eam partē quā cādelabrū reſpicit. Deut. 1. Contra mare ru- Contra.
brū. 1. Reg. 18. Et decliauit paululū ad aliū. i. verſus aliū. 2. Verſus.
Reg. 5. Et venies ad eos ex aduerſo pirorū. vbi ponitur ꝓ Aduerſus.
aduerſo. Et aliqñ ſcribitur cū aleph poſt vau. Nee. 12. Et cho
rus ſecundus gratias referentiū ibat ex aduerſo. i. e regione
& ſecūdū aliquos hebreos a predicta dictione deriuatur di-
ctio הֲמוּלָּה Hamula. i. loq̄lla. vociferatio. ſonitus. De quo vi- הֲמוּלָּה
de ſupra in littera he. Loquella.

מוּם Mum. macula. ſordes. Leuit. 21. Qui habuerit macu- מום
lam de ſemine Aaron. Nu. 19. In qua nulla ſit macula. macula.
Deut. 32. Et non filii eius in ſordib⁹. Cāti. 4. Et macula nō
eſt in te. & aliqñ ſcribitur cū aleph in medio & dicitur מאום Sordes.
Mum. vt Iob. 31. Et in manibus meis adheſit macula. Dañ. מאום
1. In quibus nulla eſſet macula. macula.

מוּן Mum. ſimilitudo. imago. figura. Et recipit tau in prin- מון
cipio & he ī fine & dr̄ תְּמוּנָה Themuna. vt Exo. 20. Neq; תְּמוּנָה
oēm ſimilitudinē que eſt in celo deſup & que in terra deor Siltudo.
ſum. Nu. 12. Palā & nō ꝑ enigmata & figuras deū videt. Pro Figura.
quo he. le. In viſiōe & nō per enigmata. ſ. loquor ei. Sequi-
tur & figurā vel ſimilitudidē dn̄i cōtēplatur ſeu videt. Po-
teſt etiā legi ſic. In viſiōe & nō ꝑ enigmata & figurā domi-
nū videt. quod eſt idē ſenſus cū lr̄a nr̄a. Deut. 4. Nō vidiſtis
aliquā ſimilitudinē in die qua locutus eſt vobis dn̄s. Ps. 16.
Saciabor cū apparuerit gl'ia tua. Pro quo he. le. Saciabor cū
euigilauerit ſimilitudo tua ſiue figura tua. vnde beat⁹ Hie
ronym⁹ in pſalterio iuxta he. ve. trāſtulit. Implebor cū vi-
gilauero ſimilitudine tua. Quod etiam pōt legi ſecundum
litteram hebraicam.

מוֹץ Mos. palea. ſeu ſtipula: vel ſūmitas ſpice. & ſcribitur ſi- מוץ
ne vau. Pro quo beat⁹ Hieronym⁹ trāſtulit puluerem.
Ps. 1. Sed tanq̄ puluis quē proiicit vēt⁹. Oſee. 13. Sicut pul Puluis.
uis turbine raptus. Soph. 2. Quaſi puluerē trāſeūtē diē. Po
nitur ēt ꝓ fauilla. Iob. 21. Et ſicut fauilla quā turbo diſꝑgit. Fauilla.

מוֹר Mor. myrrha. Exo. 20. Sume tibi aromata prime myr מור
rhe & electe. Eſter. 2. Vt ſex mēſibus oleo vngerentur Myrrha.
myrthino. pro ꝗ he. le. Oleo myrrhe. vn̄ in nr̄a trāſlatione
debet legi. Oleo vngerentur myrrhino. Ps. 44. Myrrha
& gutta & caſia. Cāti. 1. Faſcicul⁹ myrrhe dilect⁹ me⁹ mihi.

מוּשׁ Mus. recedere. deeſſe. auferre. cōmouere. palpare. tāge מוש
re. Exo. 15. Nūq̄ defuit colūna nubis ꝑ diē. & ī eo. 33. Deeſſe
Miniſter ei⁹ ioſue fili⁹ nun puer nō recedebat de tabernacu Recedere.
lo. Nu. 14. Nō receſſerūt de caſtris. Iob. 23. A mādatis labio
rū ei⁹ nō receſſi. Prouer. 17. Nō recedet malū de domo ei⁹
Eſa. 54. Mōtes em̄ cōmouebūtur. & in eo. Mia aūt mea nō Cōmoueri
recedet a te. Mich. 2. Vn̄ nō auferetis colla vr̄a. Zach. 3. Et Auferre
auferā iniqtatē terre illi⁹. Signat ēt palpare: ſiue tāgere vel

© Biblioteca Nacional de España

Attrectare attrectare. Geñ. 27. Si atrectauerit me pater meꝰ. & in eo.
Tangere Accede huc vt tangā te. Exo. 1. Tam denſe vt palpari queāt.
Palpare Iudi. 16. Dimitte me vt tangam colūnas. Ps. 114. Manꝰ ha=
bent & non palpabunt. Vide etiam de hoc infra in dictione
מַשַּׁשׁ Maſas.

מות מוּת Muth. mori. & aliquando ſcribitur ſine vau: vt in ali=
quibus locis ſequentibus. Geñ. 2. In quacunq; enī die
Mori. comederis ex eo morte morieris. & in eodē. 3. Ne forte mo
riamur. & in eodem. Nequaq; morte moriemini. & in eodē
11. Et mortuus eſt in aran. & in eodem. 19. Ne forte appre=
hendat me malum & moriar. & in eodem. 47. Cur ergo
morimur. Leuit. 11. Si mortuū fuerit animal. 1. Reg. 17. Vi=
dentes aūt philiſtiim ꝙ mortuus eſſet. & in eodem. 25. Et
Emori emortuum eſt cor eius intrinſecus. 2. Reg. 6. Vſq; in diem
mortis ſue. i. vſq; in diem qua mortua eſt. & in eodē. 12. Vt
moreretur infans. & in eodem. Quod mortuus eſt paruulꝰ
Eſa. 6. In anno quo mortuus eſt rex ozias. Ezech. 28. Et
morieris in interitu occiſorum. & inde verbum tranſitiuū
tertie vel quarte cōiugatiōis. Quod ſignāt facere mori. i.
Occidere. interficere vel occidere. vt Exo. 22. Occideritq; virum aut
mulierem. Deut. 21. Et adiudicatus morti appenſus fuerit.
Interficer. Pro quo hebrei legunt. Et interfectus fuerit & appenderis
eum in ligno. & in eodem. 24. Non occidentur patres pro
filiis. 1. Reg. 14. Alios armiger eius interficiebat. & in eo.
17. Et ſuffocabā interficiebāq; eos. 2. Reg. 1. Ego interfeci
xp̄m dñi. Ps. 33. Mors peccatorum peſſima. Pro quo beatꝰ
Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Interficiet
impium malicia. Prouer. 19. Ad interfectionem aūt anime
eius ne ponas animam tuam. Hiere. 20. Quia non me in=
מֵת terfecit a vulua. & inde מֵת Meth. i. mortuus. Exo. 12. Nec
Mortuus erat domus in qua non iaceret mortuꝰ. Leuit. 21. Et ad om
nem mortuū nō ingredietur omnino. Ps. 30. Obliuiōi da
tus ſum tanq; mortuus a corde. Eccl's. 9. Melior eſt canis vi
מֵתִים uus leone mortuo. & in plurali מֵתִים Methim ſiue מֵתֵי Me
מֵתֵי the. i. mortui vel mortales. Exo. 12. Omnes moriemur. pro
Mortui quo hebrei legunt. Omēs nos mortui. ſ. erimus. Ps. 87. In
ter mortuos liber. & in eodem. Nunquid mortuis facies mi
rabilia. Ps. 113. Non mortui laudabunt te dñe. Ps. 142. Si=
cut mortuos ſeculi. Eſa. 5. Et nobiles eius interierunt fame.
Pro quo hebrei legunt. Et nobiles eius mortui fame. Et in
eodem. 22. Nec mortui in bello. & quando ſcribitur cū pū=
cto ſeua in prima ſyllaba. Tunc ſignificat viros ſiue homi=
Homines. nes mortales. Iob. 11. Tibi ſoli tacebūt homines. De quo vi=
מָוֶת de infra in dictiōe מַתָּה Matha. & inde מָוֶת Maueth. i. mors.
Mors Exo. 10. Et auferat a me mortē iſtā. Prouer. 18. Mors & vita
in manibus lingue. Eſa. 38. Nec mors laudabit te. Scribitur
מָוְתָה etiam cum he in fine & dicitur מָוְתָה Mautha. Ps. 115. Pre=
Mors cioſa in conſpectu domini mors ſanctorum eius. Scribitur
תְּמוּתָה etiam cum tau in principio & dicitur תְּמוּתָה Themutha. Ps
78. Poſſide filios mortificatorum. Pro quo beatus Hiero=
nymus in pſalterio iuxta he. ve. trāſtulit. Relinque filios in
Interitus. teritus. & declinatur pluraliter מוֹתֵי Mothe. Eſa. 53. Et di=
מוֹתֵי uites pro morte ſua. Quod in hebreo legitur pluraliter. ſ.
Mortes. pro mortibꝰ ſuis. Et pōitur ibi plurale ꝑ ſingulari. Ezech.
28. Morte incircunciſorum morieris. Pro quo hebrei le=
gunt. Mortibus incircunciſorum morieris. Scribitur etiam
מְמוֹתֵי cū duplici mem & dicitur מְמוֹתֵי Memothe. Hiere. 16. Mor=
Mortes. tibus egrotationū morientur. Eccl's. 28. Et morieris in in=
Interitus. teritu occiſorum. Pro quo hebrei legunt. Et morieris mor
tibus occiſorum.

מֶזֶג מֶזֶג Mazeg. poculum: ſeu commixtum poculum. Canti. 7
Poculum Nunq; indigens poculo.

מָזֶה Maza. aduſtio. ſ. famis. ſecundum hebreos. Sed beatus מָזֶה
Hieronymus tranſtulit conſumptionem. Deut. 32. Cō Cōſumptio
ſumentur fame. & in lingua chaldaica ſignificat incendere
ſiue ſuccēdere. Dañ. 3. Et precepit vt ſuccenderetur fornax Succēdere
ſeptuplum quam ſuccendi conſueuerat. & in eodem. For=
nax autem ſuccenſa erat nimis.

מֵזַח Mézach. cigulum. zona. Ps. 108. Et zona qua ſemper
precingitur. Eſa. 23. Nō eſt cingulum vltra. Scribitur מֵזַח
etiam cum iod in ſecunda ſyllaba. & dicitur מֵזִיחַ Meziach. Zona. Cingulum
Iob. 12. Et eos qui oppreſſi ſunt releuat. Pro quo hebrei le= מֵזִיחַ
gunt. Et cingulum fortium diſſoluit.

מַזָּל Mazal. ſidus. ſeu ſignum celeſte. De quo vide infra in מַזָּל
dictione נָזַל Nazal. Sidus.

מָזֵר Mazer. prepoſita alia littera mem vt dicatur מַמְזֵר Mā מָזֵר
zer: ſignificat natum de adulterio vel de ſcorto. Deut. מַמְזֵר
23. Non ingredietur māzer. hoc eſt de ſcorto natus in eccle
ſiam domini. & in hebreo nō habetur hoc eſt de ſcorto na= Māzer de ſcorto natꝰ
tus: ſed eſt expoſitio tranſlatoris. In alio vero loco beatus
Hieronymus pro mamzer tranſtulit ſeparator. Zach. 9. Et
ſedebit ſeparator in azotho. & aliqui hebrei dicunt ꝙ deri=
uatur a dictione זָר Zar: que ſignificat alienū ſiue extraneū Separator
Itē מַזָּרוֹת Mazaroth. i. lucifer ſiue aliud ſidus. Iob. 38. Nū מַזָּרוֹת
quid producis luciferum in tempore ſuo. Reperitur etiam
מְזָרִים Mezarim ſecundum terminationem peluralē maſcu= Lucifer. מְזָרִים
linorum. Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit arcturū.
Iob. 37. Ab interioribus egredietur tempeſtas & ab arctu= Arcturus
ro frigus. & de hoc vide ſupra in dictione זָרָה Zara.

מְחָא Macha. plaudere. ſ. manu. De quo vide in dictione ſe מְחָא
quenti: & in lingua chaldaica ſignificat percutere ſeu Plaudere
reſiſtere vel cōfigere. Dañ. 5. Quos volebat interficiebat &
quos volebat percutiebat. Et in eodem. 4. Et non eſt qui re Percuter. Reſiſtere.
ſiſtat manui eius. Eſdre. 6. Tollatur lignum de domo eiꝰ &
erigatur & configatur in eo. Configere.

מָחָה Macha. delere. radere. auferre. tergere. plaudere. per= מָחָה
tingere ſeu peruenire. Geñ. 7. Et delebo omnem ſub= Delere.
ſtantiam. & in eodem. Et deleta ſunt de terra. Exo. 17. De=
lēs delebo memoriā amalec. Nu. 5. Et delebit ea aquis ama=
riſſimis. 4. Reg. 21. Et delebo ieruſalem ſicut deleri ſolēt ta
bule: delens vertam & ducam crebrius ſtilum ſuper faciem
eius. Nee. 4. Et peccatum eorum coram facie tua non de=
leatur. & in eodem. 13. Et ne deleas miſerationes meas. Ps.
68. Deleātur de libro viuentiū. Prouer. 31. Et diuitias tuas
ad delendos reges. Eſa. 25. Et auferet dominus deus lachri= Auferre
mam. & in eodem. 44. Deleui vt nubem iniquitates tuas.
Ezech. 6. Et delebuntur opera veſtra. Significat etiam ter=
gere. Iob. 30. Que comedit & tergens os ſuum. & aliquan=
do ſcribitur cum aleph in fine loco he. & tūc ſignificat plau
dere. Ps. 97. Flumina plaudēt manu. Eſa. 55. Omnia ligna Plaudere
regionis plaudent manu. Ezech. 25. Pro eo quod plauſiſti
manu. Item ſignificat pertingere. ſeu peruenire. Nu. 34.
Inde peruenient contra orientem ad mare cenereth. Et in Peruenire
lingua chaldaica ſignificat percutere. Dañ. 2. Et percutie= Percutere
bat ſtatuam in pedibus eius. Et in eodem. Lapis autem
qui percuſſerat ſtatuam. & inde מְחִי Mehi. ideſt aries fer= מְחִי
reus. ſeu tormentum quo muri percutiūtur. Ezech. 26. Et
arietes temperabit in muros tuos. Aries

מָחַץ Machas. percutere. confringere. cōquaſſare. vulnera מָחַץ
re. intingere. Nu. 24. Et perforabunt ſagittis. Pro q̄
hebrei legunt. Et ſagitte ſue percutient ſeu vulnerabunt Percutere
Et in eodem. Et percutiet duces moab. Deut. 32. Percu=
tiam & ſanabo. & in eodem. 33. Percute dorſa inimicorū
eius. Iudi. 5. Et tempus valide perforans. Pro quo he. le. Et

© Biblioteca Nacional de España

percuſſit & perforauit tempus eius. Ps. 67. Veruntñ de⁹cõfringet capita inimicorũ ſuorũ. Ps. 109. Cõfregit in die ire ſue reges. & in eodem. Concaſſauit capita in terra multorũ & inde מחץ Machas. i. percuſſura. Eſa. 30. Et percuſſuram plage eius ſanabit. Ponitur etiam pro intingere. Ps. 67. Vt intingatur pes tuus in ſanguine. Sed beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicã ve. tranſtulit. Vt calcet pes tuus in ſanguine.

Cõfringeſ. Cõcaſſare. מחץ Percuſſura. Intingere. Calcare.

מחק Machac. abſcindere. afferre. Iudi. 5. Querens in capite vulneri locum. pro quo hebrei legunt. Et abſcidit ſiue abſtulit caput eius. & ſolũ inuenitur in predicto loco.

מחק Abſcidere.

מחר Machar. cras. Geñ. 30. Reſpondebitq; mihi cras iuſtitia mea. Exo. 9. Cras faciet dñs verbum iſtud. & in eodem. 17. Cras ego ſtabo in vertice collis. & non ſolum accipitur pro craſtina die ſed etiã pro tẽpore lõge futuro. Exo. 8. Cumq; interrogauerit filius tuus cras. Ioſ. 4. Et quando interrogauerint vos filii veſtri cras. & in eodem. 22. Et nequaq̃; dicãt cras filii veſtri filiis noſtris. Prouer. 27. Ne glorieris in craſtinũ. & recipit lamed loco prepoſitionis in principio & dicitur למחר Lemachar. i. in craſtinum. vt Exo. 8. Qui reſpondit cras. Pro quo hebrei legunt. Qui reſpõdit in craſtinũ. & aliquando ſcribitur cum tau in fine. & dicitur מחרת Machorath. Exo. 9. Fecit ergo dñs verbum hoc altera die. i. die craſtina. Nu. 11. Toto die illo & nocte ac die altero. & in eodem. 33. Altera die phaſe. i. die craſtino phaſe. 1. Reg. 30. Et percuſſit eos dauid a veſpera vſq; ad veſperam alterius diei. Item מחיר Mechir. i. precium ſeu cõmutatio. Deut. 23. Nec preciũ canis in domo domini dei tui. 2. Reg. 24. Sed emam precio a te. 4. Reg. 21. Argenti precio quantum digna eſt. Ps. 43. Et non fuit multitudo in cõmutationibus eorum.

מחר Cras. למחר In craſtinum. מחרת Altera die. מחיר Precium. Cõmutatio.

מטט Matat. moueri. nutare. labi. & ſcribitur cũ ſimplici tet Ps. 16. Vt nõ moueantur veſtigia mea. Et ſecũdũ aliquos hebreos deriuatur a dictione מוט Mot. De qua ſupra dictum eſt.

מטט Moueri.

מטא Mata. in lingua chaldaica ſignificat pertingere ſeu attingere vel aduenire. Dañ. 4. Proceritas eius contingens celum. & in eodem. Cuius altitudo pertingit ad celũ. & in eodem. 7. Et terminus aduenit. i. attingit.

מטא Contingeſ. Pertĩgere. Aduenire. Attingere.

מטה Mita. lectus. lectul⁹. Geñ. 48. Sedit in lectulo. & in eodem. 49. Et collegit pedes ſuos ſuper lectulum. Cãti. 3. En lectulum ſalomõis. & in plurali מטות Mitoth. Eſter. 1 Lectuli quoq; aurei & argẽtei. & de hoc vide infra in dictione נטה Nata. Item מטה Mate. virga. baculus. tribus. familia vt Exo. 4. Virgam quoq; hanc ſume in manu tua. Eſa. 10. Et baculus ipe eſt. Accipitur etiã pro tribu vel familia. Nu. 1. De tribu ruben. & in eodem. 36. De tribu in tribum. Et in plurali מטות Matoth. Exo. 7. Sed deuorauit virga Aaron virgas eorum. Nu. 30. Et locutus eſt ad principes tribuum filiorum iſrael. Item מטה Mata. infra. inferius. De quo vide infra in dictione נטה Nata.

מטה Lectulus. מטות Lectuli. מטה Virga. Baculus. Tribus. מטות Virge. Tribus. מטה

מטל Metil. fiſtula. Iob. 40. Oſſa eius velut fiſtule eris. Hebrei vero dicunt ꝙ ſignificat baculum. Vnde in predicto loco ipſi legunt. Oſſa eius velut baculus ferreus. & ſolũ inuenitur in predicto loco.

מטל Fiſtula.

מטר Matar. pluuia. imber. Exo. 9. Nec ultra ſtillãit pluuia ſuper terram. Deut. 11. Dabit pluuiam terre veſtre. Et in eodem. 28. Det dominus imbrem terre tue. & in eodem 32. Concreſcat vt pluuia doctrina mea. Zach. 10. Dñs faciet niuem & pluuiã imbris. & declinatur pluraliter מטרות Mitroth. Iob. 37. Et hyemis pluuiis & imbri fortitudinis ſue. Pro quo he. le. Et pluuia imbris & pluuia imbrium fortitudinis ſue. Et inde verbum tertie coniugationis. i. pluere facere. Geñ. 2. Non enim pluerat dominus deus ſuper terrã. ideſt non fecerat pluere. Exo. 16. Ecce ego pluam vobis panẽ de celo. Ps. 10. Pluet ſuper peccatores laqueos. Eſa. 5. Et nubibus mandabo ne pluant ſuper eam imbrem. Amos. 4 Et plui ſuper vnam ciuitatem & ſuper alteram ciuitatẽ non plui. & in eodem. Pars vna compluta eſt. vbi ponitur verbũ paſſiuum prime coniugationis.

מטר Pluuia. Imber. מטרות Pluuie. Pluere. Cõpluta.

מי Mi. quis. qui. que. quid. quod. & eſt dictio interrogatiua Geñ. 3. Quis indicauit tibi ꝙ nudus eſſes. & in eodẽ. 21. Quis auditurus crederet Abraam. & in eodem. 33. Que nã ſunt iſte turme quas obuiam habui. Exo. 2. Quis cõſtituit te principem. & in eodem. 3. Quis ego ſum. & in eodem. 4 Quis fecit os hominis aut quis fabricatus eſt mutum & ſurdũ. & in eo. 10. Qui nã ſunt qui ituri ſunt. Iudi. 9. Quis eſt iſte abimelech & que eſt ſichem. & in eodem. 13. Quod eſt nomen tuũ. Ruth. 3. Et ait illi que es. 1. Reg. 25. Quis eſt dauid & quis eſt filius iſai. Mich. 1. Quod ſcelus iacob: nonne ſamaria. & que excelſa iude: nõne ieruſalem. Ponitur etiam pro aliquo. Iob. 5. Et ad aliquem ſanctorum conuertere.

מי Quis. Que. Qui. Quod. Aliquis.

מי Me. aque. De quo vide in dictione ſequenti

מי

מים Maim. aque. & ſolum inuenitur in numero plurali: & caret ſingulari. Geñ. 1. Et ſpiritus domini ferebatur ſuper aquas. & in eodem. Congregentur aque. Exo. 15. Et nõ poterãt bibere aquas de marath. Iob. 14. Lapides excauãt aque. Ps. 17. Aſſũpſit me de aquis multis. & in eo. 28. Dñs ſuper aquas multas. & aliquãdo ponitur in hebreo plurale pro ſingulari. Ps. 17. Tenebroſa aqua in nubibus aeris. & ſimiliter vbicunq; in noſtra tranſlatione legitur aqua in ſingulari: in hebreo ponitur in plurali. & qñ poſt ſe regit genitiuũ: tunc ſcribitur ſine mem vltimo & dicitur מי Me. Geñ. 7. Quando diluuii aque innundauerunt ſuper terram. Nu. 20. Hec eſt aqua contradictionis. Et quãdoq; ſcribitur ſine mem ẽt ſi nõ regat gtĩ poſt ſe. Nu. 5. Ipſe aũt tenebit aq̃s. amariſſimas. & in eodem. Non te nocebunt aque iſte amariſſime. Ps. 72. Et dies pleni inueniẽtur in eis.. pro quo he. le. Et aque plene decurrent eis ſiue exprimẽtur eis: quod hebrei exponũt propter multitudinem lachrimarum que ab oculis eorum decurrent. Tamen ſi pro מי me legatur מי mi tunc poteſt legi. Et quis plenus inuenietur in eis. Et ſic trãſtulit beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem. Vide etiam de hoc infra in dictione מצה Maſa. Eſa. 48. Et de aquis iuda exiſtis. Reperitur quoq; מים Maim: ẽt ſi poſt ſe regat genitiuum. Eſa. 30. Et dabit tibi domin⁹ panem arctum & aquam breuem. Pro quo hebrei legũt. Panẽ anguſtie & aquam tribulatiõis. Ezech. 47. Et traduxit me per aquam vſq; ad genua. Pro quo hebrei legunt. Et traduxit me per aquas genuum. ideſt vſq; ad genua. ſicut eſt in littera noſtra. Et aliquando ſcribitur cum duplici mem in principio. & dicitur מימי Meme. vt Ioſ. 4. Reſpondebitis eis defecerunt aque iordanis ante arcam federis domini. Et etiã quando componitur cũ pronominibus duplicatur lr̃a mem in principio: hoc modo. vt מימי Memai. i. aque mee 1. Reg. 25. Tollã ergo panes meos & aquas meas. מימיך Memecha. i. aque tue. vt Nu. 20. Et ſi biberim⁹ aquas tuas nos & pecora noſtra. מימיו Memau. i. aque eius ſiue aque ſue. vt in eodem. Et illa dabit aquas. Pro quo hebrei legunt. Et dabit aquas ſuas. מימינו Memenu. i. aque noſtre. Threñ. 5. Aquam noſtrã pecunia bibim⁹ מימיכם Memechem. i. aque veſtre מימיהם Memehem. ideſt aque eorum. ſiue aque ſue. Exo. 7. Et omnes lacus aquarum. Pro quo hebrei legunt. Et ſuper omnem congregationem aquarũ ſuarum. & quãuis hec dictio מים Maim ſiue מי Me. ſit pluralis numeri tamẽ frequenter iũgitur cũ verbo ſingularis nũeri. Leuit. 11.

מים Aque. Aqua. מי מימי Aque.

© Biblioteca Nacional de España

Si fuſa fuerit ſuper eũ aqua.& in eodẽ.Si aũt quiſpiã aqua ſementem perfuderit.Pro quo hebrei legunt.Si data fuerit ideſt ſi fuſa fuerit aqua ſuper ſementem. Nu.19. Et non eſt aqua luſtrationis aſperſus. Pro quo hebrei legũt. Aqua luſtrationis non eſt aſperſa ſuper eum.& in eodem.24.Fluet aqua de ſitula eius.

מִין Genus. Species

מִין Min.genus.ſpecies.Geñ.1.Faciens fructũ iuxta genus ſuum.& in eodem.Habens vnũquodq́ ſemẽtẽ ſecũdũ ſpeciem ſuam.& in eo.Producat terra animã viuentem in genere ſuo.& in eo.Et beſtias terre ſecundum ſpecies ſuas. מִנִּים Reperitur etiam מִנִּים Minim in numero plurali. Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit cordas.Ps.150. Laudate eũ in chordis & organo.Pro quo hebrei legũt. In generibus vel ſpeciebus.ſ.muſicorum vel hymnorum. Chorde

מִיץ Premere. Emũgere Prouocarẽ

מִיץ Mis.premere.exprimere.emungere.prouocare.Prouer.30.Qui aũt fortiter premit vbera ad eliciendum lac.& in eodem.Et qui vehementer emungit elicit ſanguinem:& qui prouocat iras producit diſcordias. Vbi ter ponitur predicta dictio.& inde מֵץ Mes.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit puluerem.Eſa.16.Finitus eſt puluis. Pro quo hebrei legũt.Defecit preſſio ſiue ſuxio.& ſi legatur מוֹץ Mos:tunc ſignificat puluerem ſicut eſt in littera noſtra. vt dictum eſt ſupra in dictione מוֹץ Mos. מֵץ Puluis Suxio.

מִיק Diſſolui.

מִיק Mic. diſſolui. corrũpi.interire. Ps.72. Cogitauerunt & locuti ſunt nequitiam. Pro quo hebrei legunt. Diſſoluti ſunt ſeu corrupti ſunt & locuti ſunt nequitiam. Vide etiam de hoc infra in dictione מַק Macac.

מִיר Mutare. תְּמוּרָה Permutatio. Quod mutatum eſt.

מִיר Mir.mutare.cõmutare.Leuit.27.Sanctum erit & mutari non poteſt.Hiere.2.Si mutauit gens deos ſuos. & in eodẽ.Et populus meus mutauit gloriam ſuam. & inde תְּמוּרָה Themura.i. ꝑmutatio vl' cõmutatio ſiue illud ꝑ quo aliquod mutatur. Leuit.27.Si quis mutauerit: & quod mutatum eſt & pro quo mutatum eſt ſanctificabitur.vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum.

מָכַךְ Humiliare Attenuari Pauꝑtate compelli. מָךְ Pauper.

מָכַךְ Machach.humiliare.deprimere.depauperare.& ſcribitur cum ſimplici caph.Iob.24.Et humiliabuntur ſicut oĩa.Ps.105.Et humiliati ſunt in iniquitatibus ſuis. Eccl's.10.In pigritiis humiliabitur cõtignatio.Significat etiã depauperare ſiue pauperẽ eſſe.Leuit.25.Si attenuatus fuerit frater tuus.i.ſi pauper fuerit.& in eodẽ. Si paupertate cõpulſus vendiderit ſe tibi.& inde מָךְ Mach.i.pauper.Leuit. 27.Si pauper fuerit.

מַכָּה

מַכָּה Maca.percuſſio ſeu plaga.De quo vide infra in dictione נָכָה Naca.

מָכַר Vendere. Tradere.

מָכַר Machar.vendere.venũdare.tradere. Geñ.25. Vende mihi primogenita tua. Et in eodem. Et vendidit ei primogenita. Et in eodem.47. Vendentibus ſingulis poſſeſſiones ſuas. Exo.21.Si quis vendiderit filiam ſuam in famulã. Leuit.25.Quando vendes quippiam ciui tuo.Et in eodẽ. Quod reliquũ eſt reddet emptori. Pro quo hebrei legũt.Reddet ei cui vendidit.i.emptori.ſicut eſt in lr̃a nr̃a. Deut.28.Ibi venderis inimicis tuis.& in eodem.32. Deus ſuus vendidit eos.Iudi.3.Tradidit eos in manus cuſam reſataim. Pro quo he.le.Et vendidit eos in manu cuſam reſataim.& in eo.4.Et tradidit illos dñs in manu iabin. Pro q̃ he.le. Et vẽdidit eos dñs in manu iabin. Et ĩde verbũ paſſiuum prime vel quarte coniugationis.3. Reg.21. Eo quod venundatus ſis vt faceres malũ in conſpectu dñi.& in eodẽ. Qui venũdatus eſt vt faceret malum. Eſter.6. Traditi em̃ ſumus ego & populus meus.Pro quo hebrei legunt. Venditi em̃ ſumus.& in eodem.Atq́ vtinam in ſeruos & famulos venderemur.Eſa.50.Ecce em̃ in iniquitatibus veſtris venditi eſtis.Et inde מֶכֶר Mecher.i.vẽditio ſiue res venalis. vt מֶכֶר Nee.13.Inferentes piſces & omnia venalia.Scribitur etiam cum duplici mem & dicitur מִמְכָּר Mimcar.vt in eodem.Et manſerunt negociatores & vendentes vniuerſa venalia foris ieruſalem.Leuit.25.Quãdo vendes quippiã ciui tuo.i. quando aliquod venale vẽdideris. Ezech.17.Quia qui vẽdit ad id quod vendidit nõ reuerteretur.Ponitur etiã מִמְכָּר Mimcar.pro eo quod ex paterna ſucceſſione debetur alicui:quaſi ei vẽderetur.Nu.18.Excepto eo quod in vrbe ſua ex paterna ei ſucceſſiõe debetur.Inde מְכֵרָה Mechera.i. habitatio ſecundũ hebreos. Geñ.49. Symeon & leui fratres vaſa iniquitatis bellantia.Pro quo hebrei legũt.Symeon & leui fratres vaſa ſiue arma iniquitatis habitatio eorũ. Quod exponens chaldaicus interpres ita tranſtulit.ſ.ſymeon & leui fratres viri fortes:in terra habitationis eorum ꝋpati ſunt fortitudinem.Poteſt etiã ſignificare arma vel gladiũ.Nam in lingua greca machera idem eſt quod gladiꝰ.Et vt ait beatus Hieronymus in ſuis explanationibꝰ ſuꝑ Soph.caplo.3 Lĩgua hebraica eſt matrix omniũ linguarũ. Vnde in predicto loco põt eſſe talis littera. Vaſa iniquitatis arma eorũ ſiue gladii eorum.Poteſt etiã ſignificare habitationem: ſicut מְכוּרָה Mechora.cum vau. vt dictum eſt ſupra in dictione כּוּר Cur. Venalia. מִמְכָּר Venale מְכֵרָה Bellantia. Gladius.

מָלַל Dicere. Loqui. Annuere. מִלָּה Sermo מִלְּתָא מִלִּים Sermões. Eloquia. מִלִּין Verba. Sermões. הֲמֻלָּה Loquella מְלִילָה Spica

מָלַל Malal.loqui.dicere.Geñ.21.Quis auditurus crederet Abraã ꝙ ſarra lactaret filiũ. Pro quo hebrei le. Quis dixiſſet Abrae ꝙ ſarra lactaret filiũ.Iob.8.Vſq́ quo loqueris talia.& in eodem.33.Scientiã labia mea puram loquentur.Ps.105.Quis loquetur potentias domini.Ponitur etiã pro annuere.ꝙ eſt idem quod loqui.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit terere.Prouer.6.Annuit oculis: terit pede.pro quo hebrei legunt. Annuit pede.& inde מִלָּה Mila. ideſt verbum.ſermo.dictio. Iob.21.Audite queſo ſermões meos.Quod in hebreo legitur ſingulariter.ſcilicet ſermonẽ meũ.Ps.138.Quia non eſt ſermo in lingua mea.& in lingua chaldaica dicitur מִלְּתָא Miletha.vt Dañ.2.Sermo receſſit a me.& in plurali מִלִּים Milim.ideſt verba. ſermones. eloquia.Iob.6.Ad increpandum tantum eloquia concinatis.Et in eodem.15. Arguis uerbis eum qui non eſt equalis tibi.& in eodem.16.Conſolarer & ego vos ſermonibus.Reperitur etiam מִלִּין Milin cum nun in fine loco mem. vt in eodem.18.Vſq́ ad quem finem verba iactabis. & in eodem.19.Et atteritis me ſermonibus.& in eodem.32.Plenꝰ ſum ſermonibus.Et aliqui hebrei dicunt ꝙ inde deriuatur dictio הֲמֻלָּה Hamula.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit loquellam.Hiere.11.Ad vocem loquelle grandis exarſit ignis in ea.De quo vide ſupra in littera he.Inde מְלִילָה Melila.ideſt ſpica manibus fricata vel trita. Deut.23. Franges ſpicas & manu conteres.

מָלֵא Replere. Implere

מָלֵא Male.implere.replere.adimplere.complere.plenum eſſe.initiare.conſecrare.Geñ.6.Repleta eſt terra iniquitate.Et in eodem. 23. Pecunia digniſſima tradat eam mihi.Pro quo hebrei legunt. Pecunia plena ſiue pleniſſima aut completa tradat eam mihi.Et in eodem.24.Et impleuerat hydriam aqua. Et in eodem.29. Quia iam tempus impletum eſt.Pro quo hebrei legũt.Quia impleti ſunt dies mei.& eſt ſenſus ſicut in littera noſtra.Et in eodẽ. Imple hebdomadam dierum.Exo.1.Ac roborati nimis impleuerunt terram.Et in eodẽ.15.Implebitur anima mea. Pro quo hebrei legunt.Implebitur ex eis anima mea. & in eodem.31.Et impleui eum ſpiritu dei. Et in eodem. 40. Et gloria domini impleuit tabernaculum. Leuit.8. Vſq́ ad diem quo implebitur tempus conſecrationis veſtre. Nu. 14.Qui plenus alio ſpiritu ſecutus eſt me. Pro quo hebrei legunt. Eo quod fuit alius ſpiritus in eo & impleuit ſiue

© Biblioteca Nacional de España

compleuit poſt me. ideſt impleuit voluntatem meam. & eſt idem ſenſus cũ littera noſtra. Et ſimilis modus loquẽdi habetur in eo.32.vbi dr̃. Iſti impleuerũt volũtatẽ meã. pro quo he.le. Quia impleuerunt poſt me. Deut.1. Quia ſecut⁹ eſt dominum.pro quo he.le. Quia impleuit poſt dominũ.
Plenũ eẽ. & in eo.33. Et plenus erit benedictionibus dñi. Iudi.6.concham rore impleuit.1.Reg.19. Et ãnumerauit ea regi. pro
Complere. quo hebrei legunt. & compleuit ea regi. ideſt compleuit numerũ eorũ.3.Reg.1. Complebo ſermones tuos. & in eo.7. Et plenũ ſapientia & intelligẽtia. 4.Reg.9. porro hieu tẽdit arcũ manu. pro quo he.le. Et hieu impleuit manũ ſuã arcu. Et eſt ſenſus ſicut in lr̃a noſtra. Eſter.1. Cũq; implerentur dies cõuiuii. Iob.15. Anteq̃ dies eius impleatur p̃ibit. Vbi vnũ verbũ hebraicũ ponitur in nr̃a trãſlatione ꝓ duobus verbis.ſ.ꝓ implere & perire. & in eo.16. Saciati ſũt penis meis.i.impleti ſunt. & in eo. 40. Nũquid implebis ſagenas pelle eius. Hebrei vero in p̃dicto loco dicũt ꝙ ſignãt cõ
Concidere cidere. vnde ipſi legũt. Nũquid cõcides cultris pellẽ eius. & ſilr̃. Naum.1. vbi dicitur. cõſumẽtur quaſi ſtipula ariditate plena. pro quo hebrei legunt. Conſumentur quaſi ſtipula arida conciſa. p̃s.80. Dilata os tuũ & implebo illud. Canti.5. Caput meũ plenũ errore. & in eo. Et reſident iuxta fluenta pleniſſima. vbi additur littera thau in fine dictionis. Eſa.2. Quia repleti ſunt vt olim.i.repleti ſunt iniquitate & nequitia. Et in eo.6. Et ea que ſub ipſo erant replebant templum. & in eo.33. Impleuit ſion iudicio & iuſtitia. Et in eodem.65. Et libatis ſuper eã. pro quo he.le. Et impletis numerũ libamento. Cuius expoſitionẽ vide infra in dictione מַנָּה Mana. Hiere.4. Clamate fortiter & dicite. Pro quo he.le. Clamate implete & dicite.i.clamate plena voce. Et in eodem.12. Et clamauerũt poſt te plena voce. & in hebreo non habetur voce: ſubintelligitur tñ. Et in eo.23. Nũquid nõ celũ & terrã ego ĩpleo. & ĩ eo. 51. Implete pharetras. Ezech. 9. & implete atria interfectis. Et in eo.25. Implebor: deſerta eſt. Zach.9. Repleui ephraim. Et in eo. & replebuntur vt phiala. & aliquando ſcribitur ſine aleph. Iob.32. Plenus ſũ ſermonibus. Ezech.28. Repleta ſunt interiora tua iniquitate. Et aliqñ ſcribitur cum vau loco aleph. vt in eo.41. Ad menſuram calami ſex cubitorũ ſpacio. pro quo he.le. Plenũ vel impletũ calamũ ſeu plenitudo calami. Scribitur ẽt a
מְלֹא liqñ cũ he loco aleph. Iob.8. Donec impleatur riſu os tuũ. & inde מְלֹא Melo.i.plenitudo. Gen̄.48. Et ſemẽ illius cre
Plẽitudo. ſcet in gẽtes. pro quo he.le. Et ſemen illius erit plenitudo gentiũ. p̃s.23. Dñi eſt terra & plenitudo eius. Ps.97. Moueatur mare & plenitudo eius.1.Reg.28. Statimq; ſaul cecidit porrectus in terra. pro quo he.le. Et cecidit plenitudo ſtature eius in terra. & eſt idem ſenſus cũ littera noſtra. Ponitur ẽt pro plena. Eccl's.4. melior eſt pugillus cum requie
Plena q̃ plena vtraq; manus. Eſa.6. Plena eſt omnis terra gloria
multitudo eius. Ponitur ẽt pro multitudine. Eſa.31. Cum occurrerit ei
מְלוֹא multitudo paſtorũ. & inde מְלוֹא milo. nomen propriũ loci
Melo. vacui in ciuitate ieruſalẽ: quem edificiis repleuit ſalomõ.3. Reg.11. Tunc edificauit melo. & inde lapides precioſi que
מִלֻּאִים ponebantur in rationali & ſuperhumerali dicuntur lapi
impletiõeſ des מִלֻּאִים miluim. eo quod implebant illum locum vacuum in quo includebantur. Exo.25. & lapides ad ornandum ephod & rationale. Et in eodem. Poneſq; in eo quattuor ordines lapidum. pro quo hebrei legunt. Et implebis in eo impletionem lapidis: quattuor ordines lapidis. Et in eodem. Incluſi auro erũt per ordines ſuos. pro quo he.le. In
מַלֵּא cluſi auro erunt in impletionibus ſuis. Ponitur etiam pre
Cõſecrare. dicta dictio מַלֵּא male. pro initiare vel conſecrare. vt Exo. 28. Et cunctorum conſecrabis manus. & in eo. Poſtq̃ ini

tiaueris manus eorum. Et in eodem: 29. Eo quod ſit aries Initiare.
conſecrationis. & in eodem. De ariete qui initiatus eſt. Et ĩ eodem. Arietem autem conſecrationis tolles. Et in eodem. Quod ſi remanſerit de carnibus conſecratis. Et in eodem. Septem diebus conſecrabis manus eorũ. Et in eo.32. Conſecraſtis manus veſtras hodie. Leuit.8. ſeptem enim dieb⁹ finitur conſecratio. Iudi.17. Impleuitq; vnius filiorũ ſuorum manum & factus eſt ei ſacerdos. ideſt initiauit vel conſecrauit manum.3.Regum.13. quicunq; volebat implebat manũ ſuã & fiebat ſacerdos. & inde מְלֵאָה melea. ideſt plẽa. מְלֵאָה
& accipitur etiam pro pregnante cuius venter plenus eſt. Eccl's.11. Et qua ratiõe compingantur oſſa in ventre p̃gnãtis. Accipitur ẽt מְלֵאָה melea. pro ſpica frumento plena. ſe Pregnãs.
cundũ hebreos. pro quo beatus hieronymus tranſtulit Decimas. Exo.22. Decimas & primitias tuas non tardabis of Decime.
ferre. proquo he.le. plenitudinem tuam.ſ.frugum: & lachrimã tuã.i.liquorem vini & olei non tardabis.ſ.offerre. Nu. 18. Tam de area q̃ de torcularibus. pro quo hebrei legunt. Sicut frumentum de area & ſicut plenitudo torcularis. ſed Plẽitudo.
beatus hieronymus tranſtulit ſenſum.

מַלְאָךְ Malach. nuncius. angelus. De quo vide ſupra in dictione לְאַךְ Laach. מַלְאָךְ Angelus.

מָלַח Malach. ſalire. ſale condire. liquefacere. Leuit.2. quid מָלַח
quid obtuleris ſacrificii ſale condias. Ezech.16. Et a Sale condire.
qua non es lota in ſalutem nec ſale condita. & inde מֶלַח melach.i.ſal. Gen̄.14. Que eſt mare ſalis. & in eodem.19. Ver מֶלַח Sal.
ſa eſt in ſtatuam ſalis. Deut.29. Sulphure & ſolis ardore cõburens. Debet legi & ſalis ardore. & inde מְלֵחָה Melecha.i. מְלֵחָה
ſalſugo. Iob.39. Et tabernacula eius in terra ſalſuginis. Ps. Salſugo.
106. Terram fructiferam in ſalſuginem. Hiere.17. In terra ſalſuginis & inhabitabili. & inde מַלּוּחַ Malúach. ideſt her מַלּוּחַ
ba quedam que in terra ſalſuginis naſcitur: vel quia decliãt ad ſaporem ſalis. pro quo beatus hieronymus generaliter tranſtulit herbas. Iob.30. & mandebant herbas. Item מָלַח Herbe.
Malach.i.liquefacere ſiue comminuere. vel deficere. Eſa.51 מָלַח
Quia celi ſicut fumus deficient. Et inde מְמֻלָּח Memulach. Deficere.
ideſt comminutũ. Exo.30. mixtũ diligenter & purum. Pro מְמֻלָּח
quo hebrei legũt. Cõminutũ & purũ. ſed in trãſlatiõe chal Cõminutũ
daica eſt ſicut in littera noſtra. & inde מְלָחִים Melachim.i. מְלָחִים
panni cõminuti & triti ex nimia vetuſtate. Hiere.38. & tulit inde veteres pannos & antiqua que computruerunt. Et in Panni veteres
eo. Pone veteres pannos & hec ſciſſa & putrida ſub cubito manuum tuarum. Item מַלָּח Malach.i. nauta ſeu guberna מַלָּח
tor nauis. Ezech.27. Omnes naues maris & naute earum. Nauta.
Ione.1. Et timuerunt naute.

מָלַט Malat. ſaluare. liberare. eripere. euadere. parere. Gen̄. מָלַט
19. ſalua animam tuam. Et in eodem. Sed in mõte ſal Saluare
uum te fac. Et in eo. Nec poſſum in mõte ſaluari. Et in eo. Et ſaluabor in ea.1.Reg.27. nõne melius eſt vt fugiã & ſaluer in terra philiſtinorũ. Et in eo. Fugiã ergo manus eius. ideſt euadam manus eius.2.Reg.19. Qui ſaluã fecerunt a Euadere
nimã tuã.3.Reg.19. Quicunq; fugerit gladium Azael occidet eum hieu: & quicũq; fugerit gladium hieu.i. qui euaſerit gladium. Iob.1. Et euaſi ego ſolus. & in eodem.19. Et derelicta ſunt tantum modo labia circa dentes meos. pro quo hebrei legunt. Et euaſi cum pelle dentium meorum. & beatus hieronymus tranſtulit ſenſum. Et in eodem.22. Saluabitur ĩnocẽs. p̃s.106. Et eripuit eos de interinitionibus eorũ Eripere.
Eccl's.9. Et liberauit vrbem per ſapientiam ſuam. Ezech. Liberare.
17. Nunquid proſperabitur vel conſequetur ſalutem. Et in eodem. Nunquid effugiet. ideſt euadet. Et in eodem.35. Animam ſuam ſaluabit. Amos.2. Et robuſtus non ſaluabit animam ſuam. Et in eodem. Et velox pedibus non ſaluabi

© Biblioteca Nacional de España

מלט tur.& inde מלט Mélet.ideſt crypta vbi homines abſcōdun
Crypta tur vt liberentur.Hiere.43.Et abſcondes eos in crypta. Et
aliqui hebrei dicunt ꝙ ſignificat fornacem calcis . Signifi⸗
cat etiam predicta dictio parere.vt Eſa.66.Anteq̃ veniret
Parere. partus eius peperit maſculum.Et ſupra in eo.34.Ibi habu
it foueam ericius: & enutriuit catulos.pro quo he.le. Ibi ni
dificauit ericius: & peperit.Ponitur etiā pro incendere vel
Accēdere. accendere.vt Iob.41.ſicut tede ignis accenſe.ſed etiam in
predicto loco hebrei legunt.ſicut ſcintille ignis euadunt ſi
ue vadunt.

מלך מלך Malach.regnare.conſulere.ſeu cogitare.Exo.15.Do⸗
Regnare. minus regnauit in eternum & vltra. Iudi. 9 . Impera
nobis.pro quo hebrei legunt. Regna ſuper nos.& in eodē.
veni & impera ſuper nos.2.Reg.5. Et quadraginta annis
regnauit:in Ebron regnauit ſuper iudam ſeptem annis &
ſex menſibus:in ieruſalem autem regnauit triginta tribus
annis.3.Reg.11.& regnabis ſuper omnia que deſiderat ani⸗
ma tua.4.Reg.8.Et octo annis regnauit in ieruſalem .Et ī
eodem.11.Porro athalia regnauit ſuper terram.Eſter.1.qui
regnauit ab india vſqꝫ ad ethiopiam.Eſa.32. Ecce in iuſti⸗
tia regnabit rex.Hiere.22.Nunquid regnabis. Et in eodē.
33.Et regnabit rex. Dañ.9. Qui regnauit ſuper regnum
chaldeorum.& inde verbum tertie coniugationis.i. regna
Regē con re facere ſiue regem conſtituere.vt.1.Reg.8.Et conſtitue ſu
ſtituere. per eos regem.& in eodem.11. Et fecerunt ibi regem ſaul
coram domino.Et in eodem.12.Et conſtitui ſuper vos re⸗
gem.Hiere.37 . Quē conſtituit regem nabuchodonoſor.
מלך & ide מלך mélech.i.rex.Geñ.26.Abiit iſaac ad abimelech
Rex. regem paleſtinorum.Et in eodem.36. Antequam haberēt
regē filii iſrael.Exo.1.Et ſurrexit rex nouus ſuper egyptū
p̄s.20.Domine in virtute tua letabitur rex.& in līgua chal
מלכא daica dicitur מלכא Malca.Dañ.2.rex in ſempiternum vi⸗
מלכים ue.& in plurali מלכים melachim.i.reges.Geñ.14. & reges
Reges. qui erant cum eo.Et in eo.quattuor reges aduerſus quinqꝫ
מלכין p̄s.2.Aſtiterunt reges terre.reperitur etiā מלכין melachin
cum nun in fine loco mem.Prouer.31.Et vias tuas ad delē
מלכין dos reges.Et in chaldeo commūiter dicitur מלכין malchin
מלכיא ſiue מלכיא malchaia.Dañ.2.tranſfert regna atqꝫ cōſtituit.
Reges. pro quo hebrei legunt.auferēs reges & conſtituens reges .
Et in eo.Tu rex regū es.ſcribitur etiam cum aleph in ſecun
da ſyllaba quod alias nūcios ſiue āgelos ſignificat.2.Reg.
11. eo t̄pe quo ſolent reges ad bella procedere. & in gene⸗
מלכה re feminino מלכה malca.i.regīa.Eſter.1.vaſthi quoqꝫ regi
Regina na fecit conuiuium.reperitur etiam cum aleph in ſecunda
מלאכת ſyllaba & cū thau in fine: & dr̄ מלאכת Meléchet.Hiere.7.
Vt faciant placentas regine celi . De quo vide ſupra in di⸗
ctiōe לאך Laach.& ī plu.מלכות melachoth.i.regīe canti.6.
מלכות ſexaginta ſunt regine.Et inde מלוכה melucha. ideſt regnū
Regine vt.3.Reg.10.De ſermone autem regni non indicauit ei.&
מלוכה in eo.11.Et innouemus ibi regnum.ſcribitur etiam cū du⸗
Regnum. plici mem in principio & dicitur ממלכה mamlacha . ſiue
ממלכה ממלכת mamlécheth.aut ממלכות mamlechuth . i. regnum.
ממלכת vt Geñ.10.Fuit autem principiū regni eius Babylō.Exo.
ממלכות 19.& vos eritis michi in regnum ſacerdotale. Nu. 32. Re⸗
Regnum. gnū ſeon regis amorreorum.Deut.3.ciuitates regni og in
Baſan.Threñ.2.Polluit regnum & prīcipes eius.Scribitur
מלכות etiam cum ſimplici mem & dicitur מלכות malchuth . ideſt
Regnum. regnū.vt Eſdre.4.& vſqꝫ ad regnum darii regis perſarum
Et in eodem.In regno autem aſueri ipſe eſt artaxerxes .
מלכו p̄s.102.Et regnū ipſius oībus dñabitur.Et in lingua chal⸗
מלכותא daica dicitur מלכו Malchu.ſiue מלכותא malchutha.Dañ.2.
Regnum. Regnum & fortitudo & imperium & gloriam dedit tibi. &
in eodem.& poſt te conſurget regnum aliud.& in plurali.

ממלכות mamlachoth.i.regna.3.Reg.10.Non eſt factum ta ממלכות
le opus in vniuerſis regnis.p̄s.67.regna terre cantate do⸗ Regna.
mino.& in lingua chaldaica dicitur מלכותא malcheuatha . מלכותא
Dañ.2.Comminuet autem & cōſumet vniuerſa regna hec Regna.
Item מלך Malach.conſulere ſeu cogitare.Nee.5 . Cogita⸗ מלך
uitqꝫ cor meum.& inde מלך malach.quod in lingua chal⸗ Cogitare.
daica ſignificat conſilium.Dañ.4.Conſilium meum pla⸗ מלך
ceat tibi.Item מלך mólech.nomen idoli.Leuit.20. ſi quis Cōſilium.
dederit de ſemine ſuo idolo moloch.Amos.5.Et portaſtis מלך
tabernaculū moloch deo veſtro.Et beatus hieronymus in Idolū mo
explanationibus ſuper predicto loco dicit ꝙ ponitur pro loch.
lucifero.

מלץ Malas.dulcorare.ſeu dulcem eſſe.p̄s.118.Quā dulcia
faucibus meis eloquia tua.Et ſecundum aliquos inde מלץ
poteſt deriuari מליץ melis:quod ſignificat interpretem ſeu Dulcē eſſe
eloquentem.de quo vide ſupra in dictione לוץ Los. מליץ Interpres

מלק Malac.ſcindere.ſecare.rumpere.Leuit.1. Et retorto מלק
ad collum capite ac rupto vulneris loco.Et dicunt he⸗ Rumpere.
brei ꝙ ſignificat ſecare vel ſcindere cum vnguine. vnde in
predicto loco ipſi legunt.& vnguine ſecabit caput eius . Et Secare.
in eo.5.Retorquebit caput eius ad pēnulas ita vt collo ad⸗ Retorquer
hereat & non penitus abrumpatur.pro quo he.le. Et ſcin⸗
det ſeu ſecabit caput eius verſus collum & non diuidat. Et
eſt idem ſenſus cum littera noſtra.

מן Min.de. ex.e.a.vel ab.magis.plus.ſuper.ne.non . Geñ.
2.Sed fons aſcendebat de terra.Et in eodem . Formauit מן De.
igitur dominus deus hominem de limo terre . Et in eodē.
3.Niſi ꝙ ex ligno de quo preceperam tibi vt non comede⸗ Ex.
res comediſti.Et in eodem.29.Nam ex illo adaquabantur
pecora.Ioſ.3.A fluuio turbido qui irrigat egyptum . Iudi. A.
13.Erit enim puer nazareus dei ab infantia ſua .Ezech.39 Ab.
A die illa & deinceps.Et aliquando ſcribitur cum lameth
in principio.vt Exo.9.A die qua fundata eſt.Iob.36 .Re⸗
petam ſcientiam meam a principio.Hiere.7.A ſeculo vſqꝫ
in ſeculum.ſcribitur etiam cum iod in fine & dicitur מני mi מני
ni ſiue למני Lemini.Iudi.5.Ex ephraim delebit eos.Et in למני
eodem.De machir principes deſcenderunt. Iob . 20 . Hoc Ex. De.
ſcio a prīcipio ex quo poſitus eſt homo ſuper terram .Eſa. A.
46.Qui portamini a meo vtero :qui geſtamini a mea vul
ua.pro quo hebrei legunt . Qui portamini ab vtero : qui
geſtamini a vulua.poteſt etiam legi ſicut eſt ī littera noſtra
vt infra dicetur.Mich.7.Et vſqꝫ ad te veniet aſur & vſqꝫ ad
ciuitates munitas.pro quo hebrei legunt.Et vſqꝫ ad te ve⸗
niet ab aſur & ciuitates munitas: & a ciuitatibus munitis.&
in compoſitione cū aliis dictionibus ſcribitur ſine nun cū
ſola mem littera.vt Geñ.2.Quia in ipſo ceſſauerat ab om⸗
ni opere ſuo.& ī eodem.Ex omni ligno paradiſi comede:
de ligno autem ſcientie boni & mali ne comedas. Et in eo.
Hoc nunc os ex oſſibus meis & caro de carne mea.Et in eo
dem.quoniam de viro ſumpta eſt.& in eodem.5. Iſte con⸗
ſolabitur nos ab operibus noſtris.Exo.9.Ab homine vſqꝫ
ad iumentum.Et in eodem . Necdum timeatis dominum
deum.pro quo hebrei legunt.Necdum timeatis a facie do⸗
mini dei.Leuit.19.Coram cano capite conſurges.pro quo
hebrei legunt. A facie cani conſurges.Deut.17 . De nume
ro fratrum tuorum.Et in eo.33.Dominus de ſion veniet.
p̄s.8.Ex ore infantium & lactentium.p̄s.16. Ab inimicis
manus tue domine a paucis de terra.p̄s.112.Ex hoc nunc
& vſqꝫ in ſeculum.Prouer.8 . Antequam quicq̃ faceret a
principio.& in eodem. Ab eterno ordinata ſum & ex anti
quis.Ezech.44 . que fuerit vidua a ſacerdote accipiant.
Et aliquando ſignificat plus vel magis: aut magiſquā:aut
eſt nota comparationis & tunc iungitur cum nomine cui

© Biblioteca Nacional de España

Magiſquã fit comparatio.Geñ.20.Te ergo ipſum magiſquam hos af
fligemus.Iudi.5.Benedicta inter mulieres hiael.ideſt ma-
giſquam alias mulieres.Et in eodem.& benedicatur in ta-
bernaculo ſuo.pro quo hebrei legunt.pluſquam mulieres
Pluſquã. in tabernaculo benedicatur. Ruth. 1. quia veſtra anguſtia
magis me premit.Pro quo hebrei legunt. quia amaritudo
eſt mihi magiſ quam vobis.Poteſtetiam legi ſic.quia ama
ritudo eſt mihi ex vobis.ideſt ex veſtra anguſtia. & tunc e
Super. rit idem ſenſus cum littera noſtra.p̄s.30.Super omnes ini-
Pre. micos meos factus ſum opprobrium.p̄s.44.Pre conſorti
bus tuis.ideſt magiſ quam conſortes tuos.p̄s.118.Sup om
nes docentes me intellexi.& in eodem.Super ſenes intelle
Comparatiuum. xi.Prouer.8.Melior eſt fructus meus auro & lapide precio
ſo:& genimina mea argento electo.Eccl's.7.Melius eſt no
Quam. men bonum quam vnguenta precioſa.Et in eo.9. Melius
eſt canis viuus leone mortuo.Ponitur etiam aliquando ꝓ
ne vel non.vt Geñ.31. Caue ne quicquam aſpere loquaris
Ne. cum iacob.pro quo hebrei legunt.Caue de loquendo cum
iacob.1.Reg.15.Abiecit te dominus ne ſis rex. Et in eodē.
25.Ita vt nemo poſſit ei loqui.3.Reg.15.Ne eſſet prīceps
in ſacris priapi.Ps.82.Diſperdamus eos de gente.ideſt ne
ſit gens.Eſa.5.Ne pluant ſuper eam imbrem.Ezech.16.&
deſines fornicari.pro quo hebrei legunt.Et deſinere te fa-
ciam a meretrice.ideſt ne ſis meretrix.Deut.33. Et qui ode
מִן runt eum non conſurgunt:vbi ponitur מִן min pro non.&
Non ſic eſt etiam in tranſlatione chaldaica. pōitur etiam aliquã
do pro in.vt Eſa.55.Non erit ibi amplius infans dierum.
Pro quo hebrei legunt.Non erit inibi amplius infans die-
In. rum.& ſimiliter.Deut.33.Dominus de ſina venit.Pro quo
ipſi legunt.Dominus in ſina venit. p̄s. 67. A templo tuo
in ieruſalem tibi offerent reges munera.pro quo hebrei le
gunt.In templum tuum in ieruſalem. ideſt quod eſt in ie
ruſalem.Eſt etiam aliquando quaſi ſyllabica adiectio. Et
Syllabica adiectio. ideo omittitur in noſtra tranſlatione.Geñ.49. Aſer pin-
guis eſt panis eius. Vbi preponitur huic dictioni aſer. ſcili
cet de Aſer pinguis eſt panis eius.& in eodem. Deus patris
tui erit adiutor tuus.vbi pro eo quod in littera noſtra eſt de
us in hebreo habetur מֵאֵל Meel.quod ſignificat de deo. Le
uit.23. Altero die ſabbati.vbi preponitur huic dictioni al-
tero:ac ſi diceret.De altero die ſabbati.4.Reg.18.Et nō pe
nitus iumenta intereant.vbi preponitur huic dictioni iu-
menta.Hiere.10.Non eſt ſimilis tui domine.pro quo in he
breo legitur.De non eſt ſimilis tui domine.Hiere. 17. Et
ego non ſum turbatus te paſtorem ſequens.vbi preponitur
huic dictioni paſtorem.Pro quo hebrei legunt. Et ego nō
ſum turbatus de paſtore poſt te ſiue de paſcendo poſt te.
Aggei.2.Antequam poneretur lapis in templo domini.
Pro quo in hebreo legitur. De antequam poneretur lapis
in templo domini.& quando componitur predicta dictio
cum pronominibus tunc duplicatur littera mem hoc mo-
מִמֶּנִּי do.מִמֶּנִּי Mimeni.ideſt a me.ſiue de me aut ex me.Ps.2.po
a me. ſtula a me.Reperitur etiam aliquando cum ſimplici mem
מֶנִּי & dicitur מֶנִּי mini.ſeu מֶנִּי Meni.ideſt a me.Iob. 16. Si ta-
מֶנִּי cuero non recedet a me.Et in eodem.21.Conſilium impio
rum longe ſit a me.p̄s.64.verba iniquorum preualuerūt
ſuper nos.pro quo hebrei legunt.verba iniquorum preua
luerunt a me.ideſt pluſquam me vel ſuper me.Eſa.22.Re-
cedite a me amare flebo.& in eodem.30.vt faceretis conſi-
Ex me. lium & non ex me.Et in eodem.38.Et conuoluta eſt a me.
מִמְּךָ Mimecha.ideſt a te.Exo.8.vt abigantur rane a te.מִמֶּנּוּ
mimenu.i.ab eo.ſiue de eo aut a nobis.vt Geñ.2.In qua-
cunq; enim die comederis ex eo.Et in eodem.23.nulluſq;
te ꝓhibere poterit.ꝑ quo he.le.nullus ex nobis ſepulchrū

ſuum prohibebit a te.Reperitur etiã מֶנְהוּ menhu.ſiue מִנְהוּ
minehu.Iob.4.Suſcepit auris mea venas ſuſurri eius.pro
quo hebrei legunt.Et ſuſcepit auris mea parum ex eo.Ps.
67.Ex inimicis ab ipſo.Et in genere feminino ſcribitur
cum he ĩ fine:& dicitur מִמֶּנָּה mimena.ideſt ab ea ſiue de ea
aut ex illa.vt Geñ.30.& habeam ex illa filios. reperitur ēt
מִמֶּנּוּ mimenu in genere feminino.Iudi.11.Non enim ha-
bebat alios liberos.pro quo in hebreo legitur. non erat ei
ex ea filius aut filia.ideſt preter eã.מִכֶּם michem:ſiue מִמְּכֶם
Mimechem.ideſt a vobis ſiue de vobis.מֵהֶם mehem.ideſt
ab eis ſiue de eis.Et aliquando ſcribitur cum littera nun &
dicitur מִנְהֶם minhem. Iob.11. Et effugium peribit ab eis.
Item מִן min.ſignificat quoddam genus inſtrumēti muſici מִן
& reperitur in numero plurali.ſcilicet מִנִּים minim. ꝑ quo מִנִּים
beatus hieronymus trãſtulit chordas.Ps.150. Laudate eũ Chorda.
in chordis & organo. Itē מַן man.in lingua chaldaica ſigni מַן
ficat quis ſiue quicunq;.Dañ.3.Si quis autem non proſtra Quis.
tus adorauerit.Et in eodem.quis eſt deus qui eripiet vos
de manu mea.Item מָן man.ideſt mana cibus quo aliti ſũt man.
hebrei in deſerto.De quo vide in dictione ſequenti.
מָנָה Mana.numerare.conſtituere.decernere.parare.ſeu p̄ מָנָה
parare.Geñ.15.Sic erit ſemē tuum.pro quo hebrei le
gunt.Sic ſemen tuum numerabitur.2.Reg.24. vade nu- Numerare
mera iſrael & iudã.3.Reg.20.Inſtaura numerum militum
qui ceciderunt.Iob.7.Et noctes laborioſas enumeraui mi
hi.p̄s.89.Dinumerare dexteram tuam ſic notum fac. Pro
quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit
vt numerentur dies noſtri ſic oſtende.Eſa.65. Numerabo
vos in gladio.& inde מְנִי meni.ideſt numerus. vt ſupra in
eodem.Et libatis ſuper ea.pro quo in hebreo habetur.Et Meni.
impletis meni libamine.& dicunt aliqui hebrei ꝙ meni in Cōſtellatio
predicto loco ſignificat certam cōſtellationem ſeu certū nu
merum ſtellarum quibus ſacrificabant.Alii vero dicunt ꝙ
ſignificat ſeptem planetas:vnde.lxx. interpretes vt refert
beatus hieronymus ſuper predicto loco ſic tranſtulerunt.
Et impletis demoni poculum.Alii vero dicũt ꝙ ſignificat Demon.
numerum.vnde ſequitur in textu numerabo vos gladio:
vbi alludit ſcriptura ad p̄dictã dictionē meni:more ſuo.Et
inde מָנֶה mana:quod ſignificat genus ponderis quod cōti מָנֶה
net certum numerum vnciarum.pro quo tranſlatio noſtra
ipſum nomen hebraicū poſuit.Ezech. 45. viginti ſicli &
viginti quinq; ſicli & quindecim ſicli mnam faciunt. & in mna.
plurali מָנִים manim.Eſdre.2.Argenti mnas qninq; millia מָנִים
Nee.7.Et argenti minas duo millia.& inde מֹנִים monim. mne
Pro quo btūs hiero.trãſtulit vices.Geñ.31.mutauit merce מֹנִים
dē meã decē vicibus.Item מָנָה mana.ideſt conſtituere ſiue Vices. מָנָה
preparare.1.Paralip.9.Et qui credita habebant vtenſilia
ſanctuarii.pro quo hebrei legunt.qui erant conſtituti ſup Cōſtituere
vaſa ſanctuari.Dañ.1.Et conſtituit eis annonam. & in eodē
qui conſtituit vobis cibum & potum. Et in eodem. Et di-
xit daniel ad malaſar quem conſtituit princeps eunuchorū
Scribitur etiam ſine he.Ione.2.Et preparauit dominus pi Preparar
ſcem grandem.& in eodem.4.Et preparauit dominus de
us hederam.& in eodem.Et parauit deus vermem. & inde מָנָה
מָנָה mana.ideſt munus.pars.portio conſtituta ſeu debita.
Leuit.8.In partem ſuam ſicut preceperat dominus.p̄s.15. Pars.
Dominus pars hereditatis mee.Ps.62.pars vulpium erūt
Et in plurali מָנוֹת manoth.Eſter.2.Et traderet ei partes ſu- מָנוֹת
as.& in eodem.9.Et mittant ſibi mutuo partes epularum Partes.
& ciborum.& aliquando ſcribitur cum iod ĩ fine & dicitur
מְנָיוֹת menaioth. ideſt partes ſeu munera. Nee.12. Dabāt מְנָיוֹת
partes cantoribus & ianitoribus. Scribitur etiam cum a- Partes
leph & dicitur מְנָאוֹת menaoth.vt ſupra in eodem.In deco מְנָאוֹת

© Biblioteca Nacional de España

munera מַן man. mana. מַן Quid. Quis.

re gratiarum actione ſacerdotes & leuitas, pro quo hebrei legunt. Munera ſeu partes pro gratiarum actione ſacerdotibus & leuitis. & inde מַן man. ideſt cibus quo hebrei in deſerto aliti ſunt: quaſi munere eis dato deſuper. Exo.16. Appellauitq́ʒ domus iſrael nomen eius man. Nee.9. Et mana tuum non prohibuiſti ab ore eorum. Et ſecundum tranſlationem noſtram מַן man interrogãtis particula eſt: & ſignificat quid ſiue quis. Exo.16. Dixerunt ad inuicem מַן הוּא man hu. quod ſignificat quid eſt hoc. tamen in hebreo nõ habetur quod ſignificat quid eſt hoc: ſed ē expoſitio trãſlatoris: quia ſequitur in textu. Ignorabant enim quid eſſet. Ps.60. miſericordiam & veritatem eius quis requiret. vbi pro eo quod in littera noſtra eſt quis in hebreo habetur מַן man. Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto loco ſignificat preparationem. Sed in lingua chaldaica communiter eſt dictio interrogatiua. vt dictum eſt in dictione precedenti.

מִנְחָה munus. Oblatio Sacrificiũ

מִנְחָה mincha. munus. oblatio. ſacrificium. Geñ.43. Et deferte viro munera. Quod in hebreo legitur ſingulariter. ſcilicet munus. & in eo. Tulerunt ergo viri munera. & in eodem. Illi vero parabant munera. Iudi.3. miſeruntq́ʒ filii iſrael per illum munera. Ponitur etiam pro ſacrificio vl' oblatione. Leuit.2. Anima cum obtulerit oblationem ſacrificii dño. & in eo. Omnis oblatio que offertur domino abſq́ʒ fermento fiet. & in eodem.7. Et omne ſacrificium ſimile quod coquitur in clibano. Nu.16. Ne reſpicias ſacrificia eorum. 3.Reg.18. Cumq́ʒ iam tempus eſſet vt offerret holocauſtum. ideſt ſacrificium veſpertinum. Eſdre.9. Et ego ſedebam triſtis vſq́ʒ ad ſacrificium veſpertinũ. p̃s.140 Eleuatio manuum mearum ſacrificium veſpertinum.

מְנִיכָא Torques.

מְנִכָא menicha. in lingua chaldaica ſignificat torquē. Dañ.5. Et torquem auream habebit in collo.

מָנַע Priuare. Prohibeř Auferre. abſcondeř Celare.

מָנַע manaa. priuare. vetare. prohibere. deſinere. abſcondere. celare. Geñ.30. Qui priuauit te fructu ventris tui. Nu.22. Ne cuncteris venire ad me. Pro quo hebrei legunt. Ne prohibearis ſiue ne deſinas venire ad me. Et in eo. Deus priuauit te honore. 1.Reg.25. Qui prohibuit te ne venires in ſanguinem. 2.Reg.13. Et non negabit me tibi. ideſt non prohibebit vel non vetabit me tibi. Iob.38. Auferetur ab impiis lux ſua. Pro quo hebrei legunt. Et priuabitur ſeu prohibebitur ab impiis lux eorum. p̃s.20. & voluntate labiorum eius non fraudaſti eum. ideſt non priuaſti vel prohibuiſti. p̃s.83. Non priuabit bonis eos qui ãbulant in innocentia. Prouer.1. Prohibe pedem tuum a ſemitis eorum. & in eodem.3. Noli prohibere benefacere. Hiere.2. Prohibe pedem tuum a nuditate. Et in eodem.5. Et peccata veſtra prohibuerunt bonum a vobis. Ezech.31. Et prohibui flumina eorum. Ioel.1. Quoniam interiit de domo dei veſtri ſacrificium & libatio. Pro quo hebrei legunt. Quoniam ꝓhibitum eſt de domo dei veſtri ſacrificium. ponitur etiam pro celare vel abſcondere. Iob.20. & celabit in gutture ſuo. Prouer.11. Qui abſcondit frumentum maledicetur in populis. Hiere.42. Nec celabo vos quicquam.

מָנֹר Liciatoriũ מְנֹרָה

מָנֹר Manor. Liciatorium. ideſt lignum quo tela circũuoluitur. 1.Reg.17. Haſtile autem eius erat quaſi liciatorium texentium. Item מְנֹרָה Menora. ideſt candelabrum. De quo vide infra in dictione נוּר Nur.

מַס Tributum

מַס Mas. Tributum. vectigal. De quo vide in dictione ſequenti.

מָסַס Liquefacere. diſſolui pauore. ꝑtimeſceř.

מָסַס Maſas. Diſſoluere. liquefacere. tabefacere. terrere. Perterrere. ꝑtimeſcere. ſeu terrore vel pauore diſſolui Exo.16. Cumq́ʒ incaluiſſet ſol: liquefiebat. Ioſ.2. Et elanguit cor noſtrum. Pro quo hebrei legunt, Et diſſolutum eſt cor noſtrum. ſcilicet pauore. Et in eodem.7. Pertimuitq́ʒ cor populi. ideſt pauore diſſolutum eſt. vel liquefactum eſt. vnde ſequitur & ad inſtar aque liquefactum ē. vbi vtrũq́ʒ ſignificatum ponitur in tranſlatione noſtra pro vno verbo hebraico. Nam in hebreo ſic legitur. Et diſſolutum ſeu liquefactum eſt cor populi & fuit ſicut aqua. Iudi.15. Ita vincula quibus ligatus erat diſſipata ſunt & ſoluta. ideſt diſſoluta. 2.Reg.17. Et fortiſſimus quiſq́ʒ cuius cor eſt quaſi leonis pauore ſoluetur. Iob.6. Qui tollit ab amico ſuo miſericordiam. Pro quo hebrei legunt. Qui diſſoluit ab amico ſuo miſericordiam. p̃s.57. Ad nihilum deuenient tanquã aqua decurrens. pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Diſſoluantur ſicut aque que defluunt. Et in eodem. Sicut cera que fluit auferentur. ideſt que diſſoluitur vel liquefit. Hebrei tamen in predicto loco legunt. Sicut teſtudo que liquefit vel diſſoluitur Vnde beatus hieronym9 in pſalterio iuxta hebraicã veritatē tranſtulit. Sicut vermis tabefactus pertranſeant. Eſa.64 Sicut exuſtio ignis tabeſcerent. Michee.1. Et conſumentur montes ſub eo. Pro quo hebrei legunt. Et diſſoluentur vl' tabeſcent montes ſub eo. vide etiam de hoc in dictione ſequenti. Ponitur etiam pro terrere vel pertimeſcere. Deut.1. Nuncii terruerunt cor noſtrum. Eſa.10. Et erit terrore ꝓfugus. Hebrei tamen in predicto loco legunt. Et erit quaſi diſſoluens ſigniferum: Nam quando ſignifer diſſoluitur tunc totus exercitus diſſoluitur & diſſipatur. Poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra. De quo vide infra in dictione נָסַס Naſas. & inde מַס Mas. ideſt tributum. cenſus. vectigal. inditio. Geñ.49. Et erit tributis ſeruiens. Exo.1. Prepoſuit itaq́ʒ eis magiſtros operum. Pro quo hebrei legunt. Et prepoſuerunt eis principes cenſuum ſeu tributorum. 3.Reg.5. Et erat inditio triginta millia virorum. Et in eodem. Et adoniram erat ſuper huiuſcemodi inditionem. Eſa.31. Et iuuenes eius vectigales erunt. Threñ.1. Princeps prouinciarum facta eſt ſub tributo. & inde מִסָּה Miſſa. ideſt oblatio. Que fit deo propter debitum munus perſonale. & ſcribitur cum thau in fine loco he ratione genitiui ſequentis. Deut.16. Oblationem ſpontaneam manus tue quam offeres iuxta benedictionem. Quod nomen vt quidam dicunt: nos chriſtiani in ſacrificio noſtro impoſitum retinuimus vt a nobis appelletur miſſa: cum hoc nomen nec grecum nec latinum eſſe videatur: ſed potius ab hebreis mutuatum.

Diſſipare. Solui. Pauore ſolui. Diſſoluere Liqueſieri Tabeſcere Terrere. מַס Tributum Cenſus Inditio. Vectigal. מִסָּה Oblatio.

מָסָה Diſſolueř. Liq̃facere. Tabeſcere

מָסָה Maſa. diſſoluere. Liquefacere. tabefacere. ſicut dictio precedens. Ioſ.14. Diſſoluerunt cor populi. Ps.6. lachrymis meis ſtratum meum rigabo. ꝓ quo hebrei legũt Lachrymis meis ſtratum meum liquefaciam ſeu diſſoluã vel tabefaciam. Ps.36. Et tabeſcere feciſtī ſicut aranea anima eius.

מָסַךְ miſcere. מֶסֶךְ mixtum. מִמְסָךְ Libare מָסָךְ tentorium

מָסַךְ maſach. miſcere. libare. Ps.101. Et poculum meum cum fletu miſcebam. Prouer.9. miſcuit vinum ſuum. Et in eodem. Bibite vinum quod miſcui. Eſa.5. Et viros fortes ad miſcendam ebrietatem. Et in eodem.19. Dominus miſcuit in medio eius ſpiritum vertiginis. Et inde מֶסֶךְ meſech. ideſt mixtum ſeu libamen. p̃s.74. Plenus mixto. Scribitur etiam cum duplici mem & dicitur מִמְסָךְ mimſach. prouer.23. Et ſtudent calicibus epotandis. Pro quo hebrei legunt. Venientibus ad requirendam mixtionem. ideſt vinum mixtum. Sed beatus hieronymus tranſtulit ſenſum. Eſa.65. Qui ordinatis fortune menſam & libatis ſuper eam. Pro quo hebrei legunt. Et impletis numerum mixtione ſiue libamine. Vide etiam de hoc infra in dictione נָסַךְ Naſach. Item מָסָךְ maſach. ideſt coopertimentum ſeu tentorium. Exodi.26. Facies & tentorium

© Biblioteca Nacional de España

in introitu tabernaculi. Eſa. zz. & reuelabitur operimentum iude. Ezech. z8. Omnis lapis precioſus opimẽtũ tuũ.

מָסַר Tradere.

מָסַר Maſar. tradere. delegare. Nu. 31. Dederũtq́ʒ millenos de ſingulis tribubus. pro quo hebrei legunt. & traditi ſunt ſeu delegati ſunt de millibus iſrael mille per ſingulos tribus. Et in eo. Et preuaricari vos fecerunt in dominum. pro quo hebrei legunt. vt traderent preuaricationẽ in dominum. & in lingua chaldaica communiter ſignificat tradere.

מָעַד Deficere. Labi Infirmari Vacillare

מָעַד maad. labi. vacillare. nutare. deficere. infirmari. 2. Regũ. 22. Et non deficient tali mei. pro quo hebrei legunt. & non labantur tali mei. Ps. 17. Et non ſunt infirmata veſtigia mea. pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit & non deficient tali mei. p̃s. 25. Et in domino ſperans non infirmabor. pro quo beatus hieronymus tranſtulit. & in domino ſperans non deficiam. Ps. 36. non ſupplantabuntur greſſus eius. pro quo beatus hieronymus tranſtulit. non deficient greſſus eius. i. nõ vacillabunt ſeu non labentur. p̃s. 68. Et dorſum eorum ſemper incurua. Pro quo hebrei legunt. & lumbos eorum ſemper fac nutare ſeu vacillare. Prouer. 25. & pes lapſus. & inde מוּעָדֵי Moade. i. lubricationes ſeu lapſus. Iob. 12. Parata ad tempus ſtatutum. pro quo hebrei legunt. parata ad lubricationes ſeu lapſus pedis. poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra. De quo vide ſupra in dictione יָעַד Iaad.

מוּעָדֵי Lubricationes.

מֵעָה מֵעִים מֵעֵי Venter. Vterus. Viſcera.

מֵעָה Meaa. viſcera. inteſtina. venter. vterus. Et ſolum inuenitur in numero plurali. ſcilicet מֵעִים meáim. ſiue מֵעֵי Mee. Nu. 5. Ingrediantur aque maledicte iſte in vẽtrẽ tuum. p̃s. 39. Et legem tuam in medio cordis mei. pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatẽ tranſtulit. In medio ventris mei. Ps. 70. De ventre matris mee tu es protector meus. Canti. 5. Venter eius eburneus. Eſa. 16. Venter meus ad moab quaſi cithara ſonabit. & in eo. 38. & ſtirps vteri tui vt lapilli eius. pro quo hebrei legũt Et ſtirps vteri tui ſicut vteri eius. ideſt ſicut ſtirps vteri eiꝰ. Vbi bis ponitur eadem dictio. & dicunt hebrei ꝙ per ſtirpẽ vteri eius. ſcilicet maris: ſignificantur piſces. ſed in tranſlatiõe chaldaica eſt ſicut in littera nr̃a. & in eo. 36. Multitudo viſcerũ tuorũ & miſerationũ tuarũ ſuper me continuerũt ſe. Hiere. 4. ventrẽ meũ doleo. & in eo. 31. Idcirco cõturbata ſunt viſcera mea ſuper eũ. Threñ. 1. Venter meus cõturbatus eſt. Ione. 2. Et orauit ionas ad dominum deum ſuũ de ventre piſcis.

מָעַט Minorẽ eẽ Minus pa rare. Minuere. Ad paucitatem redigere. Minorare Minuere.

מָעַט Maat. minuere. diminuere. minorare. ſeu minus facere. paruum ſeu minorem eſſe. decreſcere. Geñ. 32. minor ſum cũctis miſerationibus tuis. Exo. 16. nec qui minuſ parauerat reperit minus. & in eo. 30. pauper nil minuet. Leuit. 25. quanto minus temporis numeraueris: tanto minoris et emptio conſtabit. pro quo hebrei legunt. ſecundũ paucitatẽ annorũ minues emptionẽ eius. & in eo. z6. & ad paucitatem cuncta redigent. ideſt cuncta minuent. p̃s. 106. Et iumenta eorum non minorabit. Prouer. 13. ſubſtantia feſtinata diminuetur. Eccl̃s. 12. Et ocioſe erunt molẽtes in minuto numero. pro quo hebrei legunt. & ocioſe erũt molentes: quia imminute ſunt. Hiere. 10. Ne forte ad nihilũ redigas me. pro quo hebrei legunt. ne forte minuas me. & in eodẽ. 30. Et multiplicabo eos & non minuentur. Ezech. 29. & imminuam eos ne imperent gentibus. & inde מְעַט Meaat. ideſt minus. parum. pauxillum. modicũ. paucũ. ſiue paucitas. Geñ. 18. Sed afferam pauxillum aque. Et in eodem. 24. Pauxillum aque mihi ad bibendum prebe. Nu. 16. Nunquid parum vobis eſt ꝙ ſeparauerit vos deus iſrael. Iob. 10. Nunquid nõ paucitas dierum meorum finietur breui. Ezech. 11. Et ero eis in ſanctificationem modicam. Et in plurali. מְעַטִּים meatim. Ps. 108. fiant dies eius pauci. Eccl̃s. 4. Idcirco ſint ſermones tui pauci. & quando preponitur ei littera caph. tunc ſignificat parum ſiue pene. Geñ. 25. potuit coire quiſpiam de populo cum vxore tua. Pro quo hebrei legunt. Quaſi parum. ideſt pene coiſſet vnus de populo cum vxore tua. Ps. 72. mei autem pene moti ſũt pedes. Prouer. 5. Pene fui in omni malo.

מְעַט Pauxillũ Parum. Paucitas modica. מְעַטִּים Pauci. Pene.

מָעַךְ Conterere Subigere Figere.

מָעַךְ maach. conterere. concaſſare. ſubigere. comprimere. figere. Leuit. 22. Omne animal quod vel contritis. Ezech. 24. Ibi ſubacta ſunt vbera earum. Pro quo hebrei legunt. Ibi confregerunt ſeu compreſſerunt vbera earum. ſignificat etiam figere. vt. 1. Regum. 26. Et haſtam fixam in terra.

מָעַל p̃uaricari Preterire mandatuꝫ Trãſgredi Cõtẽnere. מַעַל Tranſgreſſio. Preuaricatio. Repugnãſ veritati. מְעִיל Tunica Pallium. מְעִילִים Tunice.

מָעַל maal. preuaricari. tranſgredi. preterire. ſcilicet mãdatum. contemnere. Leuit. 5. Anima ſi preuaricans cerimonias domini. Et in eodem. 6. Et contempto domino negauerit proximo ſuo depoſitum. pro quo he. le. Et preuaricatus fuerit preuaricationem in dominum. Ioſ. 7. Filii autem iſrael preuaricati ſunt mandatum. & in eo. 22. nõne Achan filius zare preteriit mandatum domini. prouer. 16. In iudicio non errabit os eius. ideſt non tranſgredietur vel non preteribit os eius. 2. Paralip. 28. Et contemptum habuiſſet dominum. & inde מַעַל máal. ideſt preuaricatio vel tranſgreſſio. Ioſ. 22. que eſt iſta tranſgreſſio. & in eodem. Si preuaricationis animo hoc altare conſtruximus. Ponitur etiam pro mendacio ſeu pro eo quod repugnat veritati. Iob. 21. Cum reſponſio veſtra repugnare oſtenſa ſit veritati. Item מְעִיל meil. ideſt tunica ſeu pallium. Exo. 28. Tunicam & lineam ſtrictam. Et in eodem. facies & tunicam ſuperhumeralis totam hiacinthinã. 1. Reg. 2. & tunicam paruam faciebat ei mater ſua. Eſdre. 9. Scidi pallium meum & tunicam. p̃s. 108. Et operiantur ſicut diploide. ideſt ſicut pallio. Et in plurali. מְעִילִים meilim. 2. Reg. 13. Huiuſcemodi enim filie regis virgines veſtibus vtebãtur. ideſt tunicis huiuſcemodi.

מַעַן לְמַעַן Vt. Ideo. Propter.

מַעַן maan. prepoſita littera lamed dicitur לְמַעַן lemaan: & ſignificat propter. propterea. propterquod. vt. ideo. idcirco. Geñ. 18. Vt adducat dominus propter Abraam omnia que locutus eſt ad eum. Exo. 16. Vt tentem eum. Leuit. 17. Ideo ſacerdoti offerre debent filii iſrael. Iob. 18. Nunquid propter te derelinquetur terra. Ps. 5. Propter inimicos meos. p̃s. 6. Et ſaluum me fac propter miſericordiam tuam. Ps. 129. Et propter legem tuam ſuſtinui te domine. Prouer. 16. vniuerſa propter ſemetipſum operatus eſt dominus. Eſa. 38. Propter me & propter dauid ſeruum meũ. Ezech. 36. Non propter vos ego faciam.

מַעַר מְעָרָה Spelũca. מְעָרוֹת Spelũce. מַעַר Sĩlitudo.

מַעַר máar. ſpelunca. & recipit he in fine & dicitur מְעָרָה meaara. Geñ. 19. Et manſit in ſpelunca. Et ĩ eo. 23. vt det mihi ſpeluncam duplicem. 2. Reg. 23. Et venerunt tempore meſſis ad dauid in ſpeluncam odolam. Et in plurali מְעָרוֹת meaaroth. Iudi. 6. Feceruntq́ʒ ſibi antra & ſpelũcas. Eſa. 32. Tenebre & palpatio facte ſunt ſuper ſpeluncas. Itẽ מַעַר máar. ideſt incaſtratura ſiue ſculptura. pro quo beatus hieronymus tranſtulit ſimilitudinem. 3. Reg. 7. Quaſi in ſimilitudinem hominis ſtantis. vide etiam de hoc infra in dictione עָרָה Ara.

מַץ מַצָּה Azymum מַצּוֹת Azyma מַצָּה

מַץ Mas. azymum. litis. iurgium. & recipit he in fine quod denotat genus femininum: & dicitur מַצָּה maſa. Leuit. z. Simile conſperſe oleo & abſq́ʒ fermento. ideſt azymum. Et in plu. מַצּוֹת Maſoth. ideſt azyma. Geñ. 19. Et coxit azyma & comederunt. Exo. 1z. Septẽ diebus azyma comedetis. Et in eo. 29. Et lagana azyma. Itẽ מַצָּה maſa

© Biblioteca Nacional de España

Cōtentio. ideſt lis.ſeu contentio.Eſa.58.Ecce ad lites & contentiōes
מין ieiunatis.& de hoc vide infra in dictione נָצָה Naſa. Itē מין
Mos.ideſt puluis ſeu ſtipula.De quo vide ſupra in dictiōe
Puluis. מוץMos.cum vau in medio dictionis.
מָצַץ מָצַץMaſas.ſugere.mulgere.& ſcribitur cum ſimplici ſa-
Mulgere. dic.Eſa.66.vt mulgeatis & delitiis affluatis.vide eti-
am de hoc ſupra in dictione מִיץ Mis.
מָצָא מָצָאMaſa.inuenire.reperire.ſufficere.ſeu ſufficientiam
Inuenire. prebere.accidere.Geñ.19.Ita vt oſtium inuenire nō
Reperire. poſſent.Et in eodem.26.Et repererunt aquam viuam .Et
in eodem.37.Inuenitq; eum vir.Et in eodem.38. Non in
ueni eam.Et in eodem.44.Deus inuenit iniquitatem ſer
uorum tuorum.Exo.22.Si inuentū fuerit apud eum. Et ī
eodem.33.Quia inueniſti gratiam coram me.Leuit. 25.ſi
nō inuenerit manus eius vt reddat precium. Ioſ.2.Querē
tes per omnem viam non repererūt eos.Iudi. 14.quod
ſi ſolueritis mihi intra ſeptem dies conuiuii . pro quo he
brei legunt.Si annunciaueritis mihi in ſeptem diebus con-
uiuii & inueneritis.ſ.eius ſolutionem.1.Reg.13.Et non eſt
inuentus enſis & lancea in manu totius populi. Et in eodē
20.vade & affer mihi ſagittas.pro quo hebrei legunt.vade
inueni ſagittas.2.Reg.18.Non eris boni nuncii baiulus . ꝓ
quo he.le.Et tibi non eſt annunciatio inuenta.i.non eſt ſuf
ficiens vel conueniens tibi iſta annūciatio.4.Reg.7. ſcele
ris arguemur.Pro quo hebrei legunt.Et inueniet nos ſce-
lus.Eſter.4.Congrega omnes iudeos quos in ſuſis repe-
reris.Ps.31.Pro hac orabit ad te omnis ſanctus in tempore
oportuno . Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta
hebraicam veritatem tranſtulit.Pro hac orabit omnis mi-
ſericors ad te tempus inueniēs.Prouer.3.Et inuenies gra
tiam & diſciplinā bonā.& in eo.4.vita enim ſunt inueniē
tibus ea.Et in eo.8.Et equi inuenientibus ſcientiam.Et in
eo.Qui me inuenerit inueniet vitā.Eccl's.7 . Et inueni a-
mariorem morte mulierem.Eſa.13.Omnis qui inuentus
fuerit occidetur.Et in eo.55 . Querite dominum dum in
ueniri poteſt.Hiere.5.Quia inuenti ſunt in populo meo ī
pii.Et in eo.6.Et inuenietis requiē animabus veſtris.Et in
eodem.10.Et tribulabo eos ita vt inueniantur.ſcilicet ab ad
uerſariis.Hiere.31.Inuenit gratiam in deſerto.Significat
etiam ſufficere.Nu.11.Vt poſſit ſufficere ad cibum.Et ī eo.
Sufficere. Vt eos facient.Pro quo hebrei legūt.Vt ſufficiat eis.Deut.
32.Inuenit eum in terra deſerta.Pro quo hebrei legūt. ſuf
fecit ei in terra deſerta.ideſt ſufficientiam cibi & indumēti
ei prebuit.Et ſic eſt in tranſlatione chaldaica. Poteſt etiam
legi ſicut eſt in littera noſtra.Ioſ.17.Nō poterimus ad mō
tana conſcendere.pro quo hebrei legunt.Non ſufficiet no
bis mons.Zach.10.Et non inuenietur eis locus . Pro quo
hebrei legunt.Et non ſufficiet eis.Poteſt etiam legi ſicut ē
in littera noſtra.Item ponitur pro accidere . Geñ.42. Et
Accidere. narrauerunt ei omnia que accidiſſent ſibi.Pro quo hebrei
legunt.Et narrauerunt ei omnia accidentia que accidiſſet
ſibi.Exo.19.Vniuerſūq; laborem qui accidiſſet eis in itine
re.Deut.31.Et inuenient eum omnia mala . ideſt accident
ei omnia mala.& inde verbum tertie coniugationis . ideſt
īuenire facere.Pro quo beatus hieronymus tranſtulit.offer
re ſiue tradere aut reddere.Leuit.9.Obtulerūt ei filii ſui ſā
Offerre. guinem eius.Et in eodem.Cum capite & membris ſingu-
lis obtulerunt.2.Reg.3.Et non tradidi te in manu dauid.
Tradere. Reddere. Iob.34.& iuxta vias ſingulorum reſtituet eis.ideſt reddet
Zach.11.Ecce ego tradam homines vnumquēq; in manu
proximi ſui.
מָצַר מָצַרMaſad.obſidere.Eſa.29.Et omnes qui militauerunt
Obſidere. & obſiderunt & vallauerunt eam.& inde מְצָד meſad
מְצָד

ideſt fortalicium.arx.munitio.preſidium.locus tutiſſimus
ſeu firmiſſimus:aut īaceſſibilis.refugiū.1.Paralip.11.Habi
tauit aūt dauid in arce.Et communiter ſcribitur cum he in Arx.
fine & dicitur מְצוּדָה meſuda.1.Reg.22.Cunctis diebus qui מְצוּדָה
bus dauid fuit in preſidio.Et in eodem.nolli manere in p̄- Preſidiū
ſidio.Et in eodem.24.Et dauid & viri eius aſcenderūt ad Tut⁹ locus
tutiora loca.2.Reg.5.Cepit autem dauid arcem ſion.1.Pa- Arx.
ralip.11.Porro dauid cepit arcem ſion.Iob.39.Atq; inaceſ īaceſſibile
ſis rupibus.p̄s.17.Dominus firmamentum meum & refu Refugium
gium meum.p̄s.30.Quoniam fortitudo mea & refugium
meum es tu.Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iux-
ta hebraicam veritatem tranſtulit.Quia petra mea & mu- Munitio.
nitio mea tu es.Et in plurali מְצָדוֹת meſudoth. ſiue מְצָדוֹת מְצָדוֹת
meſadoth.Iudi.6.Et munitiſſima ad repugnandum loca. מְצָדוֹת
1.Reg.23.morabatur autem dauid in deſerto ī locis firmiſ- Munitiſſima.
ſimis.Et in eodem.In locis tutiſſimis ſilue.Ps.31.Et in do Loca fir-
mum refugii.Quod in hebreo legitur in plurali.ſcilicet in miſſima.
domum munitionum.Eſa.33.monumenta ſaxorum ſubli Loca tutiſ-
mitas eius.reperitur etiam מְצוֹדִים meſodim . ſecundū ter- ſima.
minationem maſculinorum.vt Eccl's. 9.Struxitq; munitio Monumē
nes.Ponitur etiam pro laqueo venatorum ſeu hamo.Eccl's ta. מְצוֹדִים
7.Que laqueus venatorum eſt.& in eo .9 .Sicut piſces ca- munitiōes
piuntur hamo. Laqueus. Hamus.
מָצָה maſa.premere.exprimere.decurrere facere. Iudi.6. מָצָה
Expreſſo vellere cōcham rore impleuit.p̄s.74 .verū Exprīmere.
tamen fex eius non eſt exinanita:bibēt omnes peccatores
terre.Pro quo he.le.veruntamen feces eius exprimēt:bi-
bent omnes peccatores terre.ideſt potabunt vſq; ad fundū
calicis.vnde beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebrai-
cam veritatem tranſtulit . veruntamen feces eius potabūt
bibentes omnes impii terre.Eſa.51. Bibiſti & potaſti vſq; Bibere
ad feces.vbi ponitur pro eo quod in littera noſtra eſt pota- Potare vſ
ſti vſq; ad feces.Cuius paſſiuum habetur.Leuit.1. vbi dici- q; ad feces
tur.Decurrere faciet ſanguinem ſup crepidinem altaris .ꝓ Decurrere
quo hebrei legunt.Et exprimatur ſanguis eius ſuper parie facere.
tem altaris.ſed beatus hieronymus tranſtulit ſenſum .& in
eodem.5.quidquid autem reliquum fuerit faciet diſtillare
ad fundamentum eius.ideſt faciet decurrere . Pro quo he-
brei legunt.Exprimatur ad fundamentum altaris. Ps.72.
Et dies pleni inuenientur in eis . pro quo hebrei legunt.&
aque plene exprimentur eis . quod hebrei exponunt pro
multitudine lachrymarum que diſtillabunt ſeu decurrent Diſtillare.
ab oculis eorum.Sed ſi ſcribatur cum littera aleph tunc ſi-
gnificat inuenire.ſicut eſt in littera noſtra. vt dictum eſt ſu
pra in dictione מָצָא maſa.cum aleph in fine. & in dictione
מַּיִם ma'im.
מֵצַח me'ſach.frons.Exo.28.Et erit ſuper thiaram inmi- מֵצַח
nens fronti pontificis Eſa.48.Et frons tua erea . E- Frons.
zech.3.Et frontem tuam duriorem frontibus eorum.Et in
plurali מִצְחוֹת miſchoth.Ezech.9.Super frontes virorum מִצְחוֹת
gemētium.Item מִצְחָה miſcha.ideſt ocrea.genus armature Frontes. מִצְחָה
1.Reg.17.& ocreas ereas habebat in cruribus. Ocrea.
מֵצַר meſar.tribulatio.anguſtia. ſiue locus anguſtus. Ps. מֵצַר
117.De tribulatione inuocaui dominum.Et in plura tribulatio.
li מְצָרִים meſarim: ſiue מְצָרֵי meſare.p̄s.115. Et pericula in מְצָרִים
ferni inuenerunt me.ideſt tribulationes inferni.Et beatus מְצָרֵי
hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tran- Pericula.
ſtulit.Et munitiones inferni inuenerunt me.Quod etiam Mūitiōes.
poteſt legi vt infra dicetur in dictione צוּר Sur . Threñ.1.
Omnes perſecutores eius apprehenderunt eam inter anguſtie.
anguſtias.
מַק mac . fetor . ſeu fauilla . De quo vide in dictione ſe- מַק
quenti.

© Biblioteca Nacional de España

מָקַק מָקַק Macac.tabeſcere.cōtabeſcere.vel īterire facere.& ſcri-
Tabeſcere bitur cū ſimplici coph. Leuit.26.Tabeſcent in iniqui
tatibus ſuis.Eſa.34.Et tabeſcet oīs militia celorū. Ezech.
Cōtabeſcere 4.Et contabeſcat in iniquitatibus ſuis.& in eodem.33.Et
in ipīs nos tabeſcim⁹.Zach.14.Tabeſcet caro vniuſcuiuſqꝫ
ſtantis ſuper pedes ſuos & oculi eius cōtabeſcēt in foramini
מַק bus ſuis:& lingua eorum cōtabeſcet in ore eorū. & inde מַק
Fetor. Mac.i.putredo.fetor.Eſa.3.Pro ſuaui odore fetor. In alio
vero loco beatus Hieronymus tranſtulit fauillā.vt in eodē
Fauilla 5.Sic radix eorum quaſi fauilla.

מַקֵל מַקֵל Macel:ſiue מַקַל Macal.virga.baculus. Gen̄. 30. Tol-
מַקַל lēs ergo iacob virgas populeas.& in eodem. Oues in
Virga tuerentur virgas.& in eodem. 32. In baculo meo tranſiui
Baculus iordanem.Hiere.1.Virgam vigilantem ego video. & in eo
dem.48.Baculus glorioſus.Ezech.38.Arcum & ſagittam
& baculos manuū.Oſee.4.Et baculus eius annunciauit ei.

מָקֹם מָקֹם Macom.locus.Exo.20.In omni loco in quo memo-
ria fuerit nominis mei.Et de hoc vide infra in dictio
Locus ne קוּם Cum.

מַר מַר Mar.ſtilla.amaritudo.myrrha.Eſa.40.Ecce gētes qua
Stilla. ſi ſtilla ſitule.Significat etiam amaritudinem ſiue ama-
מֹר rum.De quo vide in dictione ſequenti. Item מֹר mor.ideſt
מַר myrrha.De quo vide ſupra in dictione מור mor cum vau in
מָרֵא medio dictionis. Item מַר ſiue מָרֵא mare in lingua chaldai
ca ſignificat dominum ſeu dominantem.Dan̄.2.Deus deo
Dominus rum eſt & dominus regum.Et in eodem . 4 . Domine mi
ſomnium his qui te oderunt.

מָרַר מָרַר Marar.amaricare.amarum eſſe.Ad amaritudinē per
ducere ſeu prouocare.exacerbare . rebellare . mutare
ſeu immutare.Exo.1.Atqꝫ ad amaritudinem perducebant
amarū eē. vitam eorum.Et in eodem.15.Eo quod eſſent amare.1.Re
gum.30.Quia amara erat anima vniuſcuiuſqꝫ viri. Ruth.
1.Quia amaritudine repleuit me valde omnipotens. Iob.
adamaritu dinem adducere. 27.Ad amaritudinem adduxit animam meam.Eſa.22. re
cedite a me amare flebo.pro quo hebrei legunt . dimittite
amaricare me amaricabor ī fletu ſiue amara ero in fletu.Et in eo.24.
Amara erit potio bibentibus.Zach.11.Et plangent eū plā
ctu quaſi ſuper vnigenitum.Pro quo hebrei legunt.& ama
ricare ſuper eum quaſi amaricare ſuper vnigenitum .ideſt
amare plangent ſuper eum: ſicut amare plangitur ſuper v
מַר nigenitum.& inde מַר Mar.ſiue מָרָה Mara. ideſt amaritu-
מָרָה do ſiue amarus aut amara.Exo.15.Vocans eum mara.ideſt
amaritudo amaritudinē.Ruth.1.Quia veſtra anguſtia magis me pre-
mit.Pro quo hebrei legunt.quia amaritudo eſt mihi valde
magis quā vobis.Poteſt etiam legi ſic. Quia amaritudo ē
mihi valde ex vobis.ideſt ex veſtra anguſtia.Eſter.4.oſtē-
dens amaritudinem ſuam . Prouer. 5 . Nouiſſima autem
amara. illius amara quaſi abſinthium.Eſa.38.In amaritudine ani
me mee.Et in eodem.Ecce in pace amaritudo mea amariſ
amarum. ſima.Hiere.2.quia malum & amarum eſt reliquiſſe te do-
מָרָא minum deum tuum.Scribitur etiam מָרָא Mara cum aleph
מֹרַת in fine loco he.Ruth.1.Sed vocate me mara.ideſt amaram.
amarum. Scribitur etiam cum tau in fine & dicitur . מֹרַת Morath.1.
amaritudo Reg.1.Cum eſſet amaro animo.Prouer.14.Cor quod no-
מְרוֹרִים uit amaritudinem anime ſue.Et in plurali . מְרוֹרִים Mero-
amaritudines. rim.Thren̄.3.Repleuit me amaritudine.Quod in hebreo
מְרוֹרִים legitur pluraliter.ſcilicet repleuit me amaritudinibus. Po-
Lactuce agreſtes. nitur etiam מְרוֹרִים Memorim ꝓ lactucis agreſtibus. Exo.
מְרֹרֹת 12.& azymos panes cum lactucis agreſtibus . ſcribitur etiā
amariſſimi מְרֹרֹת Meroroth.ſecundum terminationem pluralē femini
amaritudines. norum.Deut.32.& botrus amariſſimus.quod in hebreo le
gitur in plu.ſ. botri amariſſimi . & eſt in he.ge.fe. Iob.13.
מְרִירוּת Scribis enim contra me amaritudines.& inde מְרִירוּת Me

riruth.ideſt amaritudo.Ezech.21.& in amaritudine inge- amaritudo
miſce.& inde תַּמְרוּרִים Thamrurim.ideſt amaritudines. תַּמְרוּרִם
Hiere.31.Vox in excelſo audita eſt lamentationis luctus &
fletus.pro quo hebrei legunt. Vox in rama audita eſt lamē
tationis fletus amaritudinum . ideſt amariſſimi . Et in eo. amaritudines.
Pone tibi amaritudines.Oſee.12.Ad iracundiam prouoca
uit ephraim in amaritudinibus ſuis.Hebrei tamen dicunt
ꝗ in locis predictis ſignificat ſtatuas ſiue titulos . & inde
מְרִירִי Meriri ſiue מְרִירֵי merire.ideſt amarus ſiue amari:a מְרִירִי
ut amaritudines. Deut.32.morſu amariſſimo.Iob.30.Et ī מְרִירֵי
uoluatur amaritudine. & inde מֶמֶר memer . cum duplici Amariſſimus.
mem.ideſt amaritudo.pro quo beatus hieronymus tran-
ſtulit.dolorem.Prouer.17.Et dolor matris que genuit eū. מֶמֶר
& in plu.מַמְרוֹרִים mamerorim.Iob.9.& implet me amari Dolor.
tudinibus.& inde מְרוֹרָה merora . ideſt fel ſeu amaritudo. מַמְרוֹרִים
Iob.20.Fel aſpidum interius.& in eodem. Et fulgurans in Amaritudines.
amaritudine ſua.& in eodem.36.& effudit in terra viſcera מְרוֹרָה
mea.pro quo hebrei legunt.& effudit in terra fel meum.& Fel.
inde verbum מַרְמַר marmar cum duplici mem & res.pro Amaritudo.
quo beatus Hieronymus tranſtulit.eferatus eſt.Dan̄.9.& e מַרְמַר
feratus eſt in eum.Item מָרַר Marar.ideſt rebellare. ſeu exa מָרַר
cerbare: aut prouocare.Exo.23.Nec contēnendum putes. Cōtemnere
Pro quo hebrei legunt.ne rebelles in eū. Ps.106. Quia ex
acerbauerunt eloquia dei.Ezech.20. Et irritauerūt me do Exacerbare
mus iſrael.Et in eodem.Et exacerbauerunt me filii . Dan̄. Irritare.
11.Et prouocatus rex auſtri egredietur & pugnabit aduer- Prouocare
ſus regem aquilonis.vide ēt de hoc infra in dictiōe מָרָה ma
ra.ſignificat ēt mutare.vt Hiere.44 . & odor eius non eſt Mutare.
mutatus.vide etiam de hoc infra in dictione מִיר mir.

מְרִיא Meri.ouis ſeu aries pinguis vel ſaginatus . exaltatio מְרִיא
ſeu eleuatio.3.Reg.1.Arietibus & vitulis & vniuerſis Aries.
pinguibus.Eſa.1.Adipem pīguium & ſanguinem vitulorū Pinguis.
Et in eo.11. Vitulus & leo & ouis ſimul morabūtur.Amos. Ouis.
5.& vota pinguium veſtrorum non reſpiciam.ſignificat ēt
exaltationē ſeu eleuationem.Iob.39.Cum tempus fuerit ī
altum alas erigit.pro quo hebrei legunt. Cum tempus fue
rit in altum exaltatur ſeu eleuatur. Exaltatio.

מֹרַג Morag.plauſtrum quo fruges triturantur.2.Reg. 24 מֹרַג
Et plauſtrum & iuga boum in vſum lignorū.Eſa.41. Plauſtrū.
Ecce poſui te quaſi plauſtrum triturans nouum.

מָרַד Marad . rebellare.recedere.Gen̄.14. & tertiodecimo מָרַד
anno receſſerunt ab eo.Nu.14.Nolite rebelles eē cō Recedere.
tra dominum.Ioſ.22.Tantum vt a domino & a nr̄o cōſor Rebellare
tio non recedatis.4.Reg.18.rebellauit quoqꝫ cōtra regem
aſſyriorū . Iob.24.Ipſi fuerunt rebelles lumini. Ezech.2
Ad gentes apoſtatrices que receſſerunt a me. & inde מֶרֶד
Mered.i.receſſio.tranſgreſſio.preuaricatio.Ioſ.22.Si pre מֶרֶד
uaricatiōis animo hoc altare conſtruximus . Thren̄.3. Re- Preuaricatio
cordare paupertatis mee & tranſgreſſionis mee .& in plu- trāſgreſſio
rali מְרוּדִים merudim. Vt in eodem.1 . Recordatus eſt ieru מְרוּדִים
ſalem dierum afflictionis ſue & preuaricationis ſue .quod
in hebreo legitur pluraliter.ſcilicet preuaricationū ſuarū Preuaricationes.
ſeu rebellionum ſuarum.ſignificat etiam מְרוּדִים Merudim מְרוּדִים
Abiectos ſeu egenos hoīes aut humiles.pro quo beat⁹ hie
ronymus tranſtulit vagos.Eſa.58.Et egenos vagoſqꝫ in- Vagos.
duc in domum tuam.& ſecūdum iſtud ſignificatum expo-
ponunt hebrei illud.Thren̄.1.Dierum afflictionis ſue & p̄-
uaricationis.ideſt egeſtatis ſeu humilitatis.Et in eodem.3. Egeſtas.
Recordare paupertatis mee & tranſgreſſionis mee . quod
poteſt etiam legi.& egeſtatis mee.

מָרָה Mara.rebellare.preuaricari.Inobedientem vel incre מָרָה
dulum eſſe . exacerbare . ad iracundiam prouocare.
Gen̄.26.Que ambe offenderant animum iſaac & rebecce .

Q

© Biblioteca Nacional de España

ideſt inobedientes & rebelles fuerunt. Nu.20. Eo quod incredulus fuerit ori meo. Deut.1. Sed increduli ad ſermonē domini dei veſtri. & in eodē. Sed aduerſantes imperio dñi ideſt rebellaſtis ſiue inobediſtis imperio dñi. & in eodem. 9. Sed ſemꝑ fuiſtis rebelles a die qua noſſe vos cepi. 3. Reg. 13. Quia non obediens fuit ori domini. Ps.5. Quoniā irritauerūt te. Pro q̄ btūs hieronym⁹ in pſalterio iuxta he.ve. tranſtulit. Quoniā prouocauerunt te. Ps. 77. In iram excitauerunt excelſum in inaquoſo. Pro quo beatus hieronymus tranſtulit. vt prouocarent excelſum in inuio. & in eodem. Quoties exacerbauerunt eum in deſerto. Ps.104. Et non exacerbauit ſermones eius. Pro quo btūs hieronym⁹ in pſalterio iuxta he.ve. tranſtulit. Et non fuerūt increduli verbis eius. Ps.105. Quia exacerbauerunt ſpiritū eius. Iob 17. Et in amaritudinibus eorū moratur oculus meus. Pro quo hebrei legunt. Et in prouocatione ſeu irritatione eorū moratur oculus meus. Poteſt etiam ſignificare amaritudinem ſicut eſt in littera noſtra. de quo vide ſupra in dictiōe מָרַר Marar. Hiere. 4. Quia me ad iracundiā prouocauit. Threñ.1. Quia os eius ad iracundiam prouocaui. & in eodem. Quia amaritudine plena ſum. Pro quo hebrei legūt. Quia rebellans rebellaui ſiue prouocans prouocaui .ſ. ad iracundiam. Ezech.5. Et contēpſit iudicia mea vt plus eſſet impia. i. preuaricata eſt iudicia mea. Poteſt etiam deriuari a ſupradicta dictione מָרַר Marar: que ſignificat rebellare vel contēnere ſicut eſt in lr̄a nr̄a. & in eodē.3. Et ad iracundiam prouocauimus. Eſa.3. Vt prouocarent oculos maieſtatis eius. & in eodem. 63. Ipſi autem ad iracundiā prouocauerunt & afflixerūt ſpiritū ſanctū eius. & inde מֹרֶה More ideſt rebellis. inobediens. prouocans. Beatus hieronymus tranſtulit proteruū ſeu contumacem. Deut.21. Si genuerit homo filium contumacē & proteruum. Vbi ponitur pro proteruo. & in eodē. Filius noſter iſte proteruus eſt & contumax. vbi ponitur pro contumace. Ps.77. Generatio praua & exaſperans. Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve. trāſtulit. Generatio declinans & prouocans. Ponitur etiā pro amaritudine. 4. Reg.14. Vidit domin⁹ afflictionem iſrael amaram nimis. & inde מְרִי Méri. ideſt rebellio. contentio. prouocatio. Deut.31. Ego enim ſcio contentionem tuam. Ezech.2. Quia domus exaſperans eſt. Pro quo hebrei legunt. Quia domus rebellionis eſt. & in eodē. Et noli eſſe exaſperans: ſicut domus exaſperās eſt. Ponitur etiam pro iurgio. Prouer.17. Semper iurgia querit malus. Item ponitur ꝑ amaritudine. Iob.23. Nunc quoqꝫ in amaritudine eſt ſermo meus. & inde מְרָתַיִם Merathaím. Pro quo beatus hieronymus tranſtulit dominātes. Hiere.50. Super terram dominantiū aſcende. Hebrei tamen dicunt ꝙ ſignificat rebelliones ſeu rebellantes. Poteſt etiam deriuari a dictione מַר Mar. Que in lingua chaldaca ſignificat dominum ſeu dominātem: vt ſupra dictum eſt. Item מוֹרָה Mora. i. nouacula. Iudi.13. Cuius non tanget caput nouaculа. & in eodē. 16. Ferrum nunquā aſcendit ſuper caput meū ideſt nouacula ferrea.

מָרַח Marach. Cataplaſmare. hoc eſt emplaſtrum ponere. Eſa.38. Et cataplaſmarent ſuper vulnus. & inde מְרוֹחַ Meróach. i. compreſſus vel cataplaſmatus in teſticulis. Pro quo beatus hieronymus tranſtulit hernioſum. Leuit.21. Si impetiginem in corpore vel hernioſus.

מָרַט Marat. Depilare. decaluare. decapilare. euellere. ſ. capillos. limare: ſeu polire. leuigare. Leuit.13. Vir de cuius capite capilli fluunt. i. cum depilatum fuerit caput. Et in eodem. Et ſi a fronte ceciderint pili. Eſd.9. Et euulſi capillos capitis mei. Nee.13. Et cecidi ex eis viros & decalua

inobediētē eſſe. icredulū eē. Rebellare. Prouocare. Exacerbare. ad iracundiam prouocare. מֹרֶה proteruus. Cōtumax. Exaſperās prouocās. amaritudo. מְרִי Cōtentio. Rebellio. Exaſperās. Iurgium. מְרָתַיִם Dñantes. מוֹרָה Nouacula. מָרַח Cataplaſmare. מְרוֹחַ Hernioſus. מָרַט Depilare. Euellere capillos. Decaluare.

ui eos. Eſa.18. Ad gentem conuulſam & dilaceratā. i. depilatam. Et in eodem. 50. Et genas meas vellentibus. Ezech. 29. Omnis humerus depilatus. Significat etiā limare vel polire aut leuigare. 3. Reg.7. Omnia vaſa que fecit hiram regi ſalomoni de aurichalco erāt. Pro quo he.le. De ere polito ſiue limato. ſ. aurei coloris. quod eſt idē quod aurichalcus. Nam chalcos grece idem eſt quod es latine. Ezech.21. Gladius exacutus eſt & limatus. & in eodē. Et dedi eum ad leuigandum. & in eodem. Et iſte limatus eſt.

מָרַץ Maras. Detrahere. peruertere. ſ. verba alterius. moleſtare. Iob.6. Quare detraxiſtis ſermonibus veritatis. Hebrei vero dicunt ꝙ ſignificat fortificare: ſeu violentare. Vnde in predicto loco ipſi legunt. quā fortes ſeu fortificati ſunt ſermones recti. & in eodē. 16. Aut aliquid tibi moleſtū eſt ſi loquaris. Pro quo ipſi legunt. Aut quid fortificabit vel violentabit te ſi reſponderis vel loq̄ris. & inde נִמְרָץ Nimras. Pro quo beatus hieronymus tranſtulit peſſimā. 3. Reg. 2. Qui maledixit mihi maledictione peſſima. pro quo he. le. maledictione forti ſeu violenta. Mich.2. Et corrumpetur putredine peſſima.

מָרַק Marac. abſtergere. defricare. purgare. polire. limare. Leuit.6. Quod ſi vas eneū fuerit defricabitur. Hiere. 46. Polite lanceas. & inde מָרוּק Maruc. i. terſum: ſeu mundiſſimū. 2. Paralip.4. Ex ere mundiſſimo. Significat etiā mundū muliebre ſiue id quod ad cultum vel ornatum mulierum pertinet. Eſter.2. Expletis oībus que ad cultum muliebrē pertinebant. Scribitur etiam cum tau in principio & dicitur תַּמְרוּק Tamruc. vt in eodē. Et accipiant mundum muliebrē. & in eodem. Quidquid poſtulaſſent ad ornatū pertinens accipiebant. Prouer.20. Liuor vulneris abſtergit mala. & inde מָרָק Marac. i. ius. ſ. carnium: eo ꝙ in eo carnes abſterguntur. Iudi.6. Et ius carniū mittens in ollam. & in eodem. Et ius deſuper funde. Eſa.65. Ius prophanum in vaſis eorum.

מָשַׁשׁ Maſas. Palpare. attrectare. tangere. Geñ.27. Si attrectauerit me pater meus. & in eodē. Accede huc vt tangam te fili mi. & in eodē. 31. Scrutatuſqꝫ omne tentorium &c. Pro quo hebrei legūt. Et attrectauit laban omne tentoriū. & in eodē. Et ſcrutatus es omnē ſupellectilē meā. Exo.10. Tam denſe vt palpari queant. Iob.12. Palpabunt quaſi in tenebris.

מָשָׁה Maſa. Extrahere. educere. tollere. ſ. de aquis. Exo.2. Vocauitqꝫ nomen eius moyſes dicens: quia de aqua tuli eum. vnde moyſes qui hebraice dicitur מֹשֶׁה Moſe. interpretatur extractus vel aſſumptus. ſ. de aquis. 3. Reg.22. Extraxit me de aquis multis.

מֶשִׁי Méſi. veſtis ſerica ſubtiliter contexta. Pro quo beatus hieronymus tranſtulit ſubtile. Ezech.16. Et indui te ſubtilibus.

מָשַׁח Maſach. vngere. linire. pingere. Geñ.31. Ego ſum deus bethel vbi vnxiſti lapidē. Exo.29. Lagana quoqꝫ azima oleo lita. & in eodē. Vt vngātur in ea & cōſecrentur manus eorum. & in eodē. 30. Et vnges ex eo tabernaculum teſtimonii. & in eodē. Aaron & filios eius vnges. Leuí. 7. Et lagana azyma vncta oleo. Nu.19. Tibi tradidi & filiis tuis pro officio ſacerdotali. Pro quo hebrei legunt. pro vnctiōe. 1. Reg.15. Me miſit dñs vt vngerē te in regem. & in eodem. 16. Surge & vnge eum. 2. Reg.1. Quaſi nō eſſet vnctus oleo. & in eo. 5. Vnxeruntqꝫ dauid in regem ſuꝑ iſrael. 3. Reg.19. Vnges aſael regem ſuper ſyriam: & hieu filium namſi vnge regem ſuper iſrael. & in eodē. Eliſeū autē filiū ſaphat qui eſt de abel meula vnge prophetā pro te. Eſa.21. Surgite principes arripite clypeū. Pro quo he. le. Surgite

Vellere. Limare. Leuigare. מָרַץ Detrahere. Fortificare. moleſtū eē. Violētare. נִמְרָץ fortis. Peſſima. מָרַק Defricare. Polire. מָרוּק mūdiſſimū. Cult⁹ muliebris. תַּמְרוּק Mūd⁹ muliebris. abſtergere. מָרָק Ius carnium. מָשַׁשׁ attrectare. Tangere. Palpare. מָשָׁה ferre de aquis. Extrahere. מֶשִׁי Subtile. מָשַׁח Vngere. Linire.

© Biblioteca Nacional de España

Pingere principes vngite clypeum.ſignificat etiã pingere.Hiere.2
מָשִׁיחַ Pingitqꝫ ſinopide.Et inde מָשִׁיחַ Maſiach.i.vnctꝰ.& grece
Vnctus dicitur chriſtus.& accipitur pro rege vl' ſacerdote.eo quod
vngebãtur oleo ſancto.Leuit.4. Si ſacerdos qui vnctus eſt
peccauerit.1.Reg.24.Ne faciam hanc rem dño meo xp̃o
Xp̃us. dñi.Et in eodẽ.Quia xp̃us dñi eſt.2.Reg.1.Quare non ti-
muiſti mittere manũ tuam vt occideres chriſtum dñi. Ps.
2.Aduerſus dñm & aduerſus chriſtũ eius. Ps. 104. Nolite
tangere chriſtos meos.Eſa.45.Hec dicit dñs xp̃o eius cyro
מִמְשַׁח Scribitur etiã cum duplici mem.& dicitur מִמְשַׁח Mimſach.
מִשְׁחָה Ezech.28.Tu cherub extentus.Pro quo hebrei legunt. Tu
Vnctio cherub vnctꝰ. ſcilicet in regem.& inde מִשְׁחָה Miſcha.ideſt
מְשַׁח vnctio.Leuit.7.Hec eſt vnctio aaron & filiorũ eiꝰ.Itẽ מְשַׁח
Meſach.in lingua chaldaica ſignificat oleum.Eſdre.6. Fru
Oleum. mentum ſal vinum & oleum.

מָשַׁךְ מָשַׁךְ Maſach. Trahere.attrahere.abſtrahere.extrahere.ad
ducere.tendere.protrahere ſeu prolongare. Gẽn.37
Extrahentes eum de ciſterna vendiderunt eũ. Exo.12. Ite
Extrahere. Trahere. tollentes animal per familias veſtras.Pro quo hebrei legũt
Trahite & tollite vobis pecus.Deut.21.Que nõ traxit iugũ
Iudi.20.Ingreſſi ſunt ciuitatẽ & percuſſerũt eam.pro quo
Attrahere hebrei legũt. Attraxit ſiue duxit inſidians & percuſſit eam
ideſt populus inſidians attraxit ſiue duxit exercitũ contra
Ducere. ciuitatẽ & percuſſit eam.Iudi.4.Et duc exercitũ in montẽ
Adducere. tabor. & in eodẽ. Ego aũt adducam ad te in torrente ciſon
Siſaram.& in eodẽ.5.Qui exercitũ ducerent ad preliandũ.
Iob.21.Et poſt ſe omnes homĩes trahit.& in eo.40.An ex
trahere poteris leuiatan hamo. Ps. 9. Dum attrahit eum
Abſtraheř in rete ſuo.Eccl's.2. Abſtrahere a vino carnem meã. Canti.
1.Trahe me poſt te curremus.Eſa.5.Ve qui trahitis iniqui
tatem.Hiere.31.Ideo attraxi te miſerãs. Ezech.32.Et attra
xerunt eam & oẽs populos eius. Oſee.11.In funiculis Adã
trahã eos.Significat etiã tẽdere arcum: eo quod attrahitur
tẽdeř arcũ. chorda eius.3.Reg.2. Vir quidã tetẽdit arcum.Item ſignifi
cat protrahere ſiue prolongare.Exo.19.Cum ceperit clan
protraheř. gere buccina.Pro quo hebrei legũt. Cũ protraxerit bucci-
nã.i.cum vox buccine fuerit lõgior atqꝫ cõciſior. Et ſimile
verbum põitur.Ioſ.6.vbi dicitur. Cum inſonuerit vox tu
be longior atqꝫ cõciſior.Nee.9. Et protraxiſti ſuper nos an
nos multos.Prouer.13.Spes que differtur affligit animam
prolõgař. Elongare. expectãtis.i.que prolongatur.Eſa.14.Et dies eius nõ elon-
gabuntur.& in eodẽ.18. Ad gentẽ cõuulſam & dilaceratã.
Pro quo hebrei legunt.Ad gentem prolongatam & depi-
latam aut conuulſam.Ezech.12.Non prolongabitur vltra
מֶשֶׁךְ omnis ſermo meus.& inde מֶשֶׁךְ Méſech.i.attractio ſiue ꝑ-
longatio.Iob.28.Trahitur autem ſapiẽtia de occultis. Pro
Attractio quo hebrei legunt. Attractio aũt ſapientie de occultis. Ps.
125.Mittentes ſemina ſua. Pro quo hebrei legunt. Portãs
attractionem ſiue prolongationem ſementis.Beatus Hie-
ronymus in pſalterio iuxta he.ve.trãſtulit portans florem
מֶשֶׁךְ ſementis.Eſt etiã מֶשֶׁךְ Méſech.nomen prouincie vel gẽtis
q̃ latine dicitur moſoch.a moſoch filio iapheth dicta. Gẽn.
Moſoch. 10.Et moſoch & thiras.Ezech.38.Principem capitis mo-
ſoch & tubal.& ſecũdum hoc legũt hebrei illud.Ps.119. vbi
nos habemꝰ.Heu mihi quia incolatus meus ꝑlongatꝰ eſt.
ipſi legunt.Heu mihi quia peregrinatus ſum in moſoch.&
מְשָׁכִים ſequitur Habitaui cum habitantibus cedar.& inde מְשָׁכִים
Moſchim.Pro quo btũs Hieronymus trãſtulit emiſſarios.
Emiſarii. Hiere.5.Equi amatores in feminas & emiſſarii facti ſũt mi
hi.Quod aliqui hebrei exponunt equi de moſoch. qui ſũt
equi robuſtiſſimi atqꝫ laſciui.

מָשַׁל מָשַׁל Maſal. Dominari.preeſſe.cõparare. parabolizare.i.
parabolam vel prouerbium cõponere vel aſſumere.
Gẽn.1.Et preeſſent diei & nocti.& in eodẽ.4. Et tu dñabe- Preeſſe.
ris illius.& in eodem.37.Aut ſubiiciemur ditioni tue. Pro Dominari
quo hebrei legunt. Aut dominãs dñaberis noſtri.& in eodẽ
45.Et ipſe dñatur in omĩ terra egypti. Deut.15. Domina-
beris nationibus plurimis:& tui nemo dñabitur. Iudi.8.
Dominare tu noſtri.1.Paralip.29.Tu dñaris omnium. Ps.
65.Qui dñatur in virtute ſua.Ps.105.Dominati ſunt eorũ
qui oderunt eos.Eſa.40.Et brachiũ eius dñabitur.& in eo
dẽ.28.Qui dñamini ſuper populũ iſtum.Dañ.11.Nec ſecũ
dum potentiã illiꝰ qua dñatus eſt.Zach.6. Et dñabitur ſup
ſolio.& in eo.9.Et poteſtas eius a mari vſqꝫ ad mare. & ĩde מֹשֵׁל
מֹשֵׁל Moſel.i.dominãs ſeu princeps.Ps.104.Princeps po- Princeps
pulorũ & dimiſit eum. Eſa.52. Dominatores eius inique Dñator.
agunt.& inde הַמְשֵׁל Hamſel.i.dñari.verbum infinitiuum
tertie cõiugationis.Pro quo beatus Hieronymus trãſtulit הַמְשֵׁל
poteſtatẽ.Iob.25.Poteſtas & terror apud eũ.& inde מִמְשַׁל Poteſtas.
Mimſal.i.dominatio.Dañ.11. Et dñabitur ditione.i.domi מִמְשַׁל
natione.Scribitur etiã cũ he vel tau in principio.& dicitur Domĩatio
מֶמְשָׁלָה Menſala ſiue מֶמְשֶׁלֶת Memſéleth.i.dñatio ſeu do- מֶמְשָׁלָה
minium.poteſtas.Gẽn.1.Luminare maius vt preeſſet diei. מֶמְשֶׁלֶת
Pro quo hebrei legunt. Lumĩare maius in dominiũ ſeu in Dominiũ.
poteſtatẽ diei.& in eodẽ.Et luminare minus vt preeſſet no
cti.i.in dominiũ noctis.Ps.135.Solem in poteſtatẽ diei.Ps Poteſtas.
144.Et dñatio tua in omni generatione & generatione. Domĩatio
Dañ.11.Multa eñ dñatio eius.& in plurali מִמְשָׁלִים Mim- מִמְשָׁלִים
ſalim ſiue מֶמְשָׁלוֹת Memſaloth.1. Paralip.26. Semeie filio מֶמְשָׁלוֹת
eius nati ſunt filii prefecti familiarum ſuarum.Pro quo he.
le.In dñationes familiarum ſuarum.& eſt ſenſus ſicut in lit Dñatiões.
tera nr̃a.Ps.113.Iſrael poteſtas eiꝰ.quod in hebreo legitur
pluraliter.ſ.poteſtates vel dñationes eius. Ps.135. Lunã & poteſtates.
ſtellas in poteſtatem noctis.Pro quo hebrei legũt. Lunã &
ſtellas in poteſtates noctis.Significat etiã predicta dictio cõ
parare ſiue aſſimilare vel parabolizare.i.parabolam vel ꝑ-
uerbiũ aſſumere vel dicere aut narrare.Nu.21. Idcirco di-
citur in pronerbio.Pro quo hebrei legũt. Idcirco dicebãt
prouerbiãtes.i.parabolas vel prouerbia dicentes.Iob.17. Prouerbi
Poſuit me quaſi prouerbium vulgi.& in eodẽ.30. Aſſimila um diceř.
tus ſum fauille & cineri.& in eodẽ.41.Non eſt poteſtas ſup Aſſimilař.
terram que ei cõparetur. Vbi vtrũqꝫ ſignificatũ cõplectitur Cõparare.
tranſlatio noſtra pro vna dictione hebraica.Ps.26.Et aſſi-
milabor deſcendẽtibus in lacũ.Ps.48.Comparatus eſt iu
mentis inſipiẽtibus.Ezech.16.Omnis qui dicit vulgo ꝑ- Prouerbi
uerbium:in te aſſumet iſtud dicens.& in eodẽ.17.Et narra um ſumeř
parabolam domui Iſrael.& in eodẽ.18. Si erit vltra vobis Narrař pa bolam.
parabola hec in prouerbium.& in eodẽ. Quid eſt ꝙ inter Per pabo
vos parabolã vertitis in prouerbiũ.& in eo.20. Per para- las loqui
bolas loquitur iſte.& inde מָשָׁל Maſal.i.prouerbiũ ſeu pa- מָשָׁל
rabola.cõparatio.aſſimilatio. Nu.23. Et aſſumpta parabo prouerbiũ.
la ait.Deut.28.Et eris perditus in prouerbiũ & in fabulã.1.
Reg.9. Vnde & exiuit prouerbiũ num & ſaul inter prophe
tas.Et in eodẽ.24.Sicut dicitur in prouerbio antiquo.3.
Reg.4.Locutus eſt quoqꝫ ſalomõ tria milia parabolas. p̃s. Parabos
48.Inclinabo in parabolã aurem meã.Prouer.1.parabole
ſalomonis filii dauid.Et in eodẽ. Animaduertet parabolã.

מֶשֶׁק Méſec.Procuratio.gubernatio.ſiccitas.Gẽn.15. Et מֶשֶׁק
filius ꝓcuratoris domus mee iſte damaſcus eliezer. procuratio
Ponitur etiã pro ſiccitate.& tunc ſcribitur cũ duplici mem: מִמְשַׁק
& dicitur מִמְשַׁק Mimſac. Soph.2. Siccitas ſpinarũ & acer- Siccitas.
uus ſalis.vide etiam de hoc infra in dictione שֶׁקֶק Sacac.

מֶתֶג Métheg.frenum.camus.2.Reg.8. Et tulit dauid fre- מֶתֶג
num tributi de manu filiſtiim.Ps.31.In camo & freno Frenum.
maxillas eorum conſtringe. Prouer.26. Flagellum equo
& camus aſino.Eſa.37.Et frenum in labiis tuis. Camus.

© Biblioteca Nacional de España

מַתָּה מְתִים Viri. Homines.

מַתָּה Matha. vir. homo. mortalis. & ſolum inuenitur in numero plali. ſ. מְתִים Methim ſiue מְתֵי Methe. Deut. 2. Viris ac mulieribus ac paruulis. Iob. 11. Tibi ſoli tacebũt homines. Ps. 16. Ab inimicis manus tue domine a paucis de terra. Pro quo hebrei legunt. A viris manus tue domine a viris ſiue a mortalibus de mundo. vnde beatus hieronym9 in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. A viris manus tue dñe qui mortui ſunt in profundo. Eſa. 3. Viri tui gladio cadent. Et quãdo iungitur cum dictione מִסְפָּר Miſpar que ſignificat numerum. tunc ambe dictiones ſignificant paucos ſiue pauciſſimos ideſt viri qui facile poſſint numerari. Geñ. 31. Nos autem pauci ſumus. Deut. 4. Et remanebitis pauci. & in eodem. 33. Et ſit paruus in numero.

Pauci.

מָתַח Expãdere. אַמְתַּחַת Saccus. אַמְתְּחוֹת Sacci.

מָתַח Mathach. extendere. expandere. Eſa. 40. Et expãdit eos ſicut tabernaculũ ad inhabitandũ. & inde אַמְתַּחַת Amthachath. i. ſaccus. Geñ. 42. Apertoq; vnus ſacco vt daret iumento pabulum in diuerſorio. & in codẽ. 44. Pone in ore ſacci iunioris. & in plurali אַמְתְּחוֹת Amthachoth. vt in eodem. Imple ſaccos eorum frumento.

מָתַי Quando.

מָתַי Mathai. Quando. aduerbium interrogandi. Iob. 7. Quando cõſurgam. Ps. 40. Quãdo morietur. Ps. 41. Quando veniam & apparebo ante faciem dei. Ps. 118. Quãdo conſolaberis me. & in eodẽ. Quando facies de perſequẽtibus me iudicium. & recipit in principio littera lamed. & dicitur לְמָתַי Lemathai. Exo. 8. Conſtitue mihi quando deprecer pro te. & quando preponitur ei dictio עַד Aad. que ſignificat vſq; : tunc ambe dictiones ſignificant vſquequo ſiue quouſq;. Ps. 6. Et tu domine vſquequo. Ps. 79. Quouſq; iraſceris ſuper orationẽ ſerui tui.

לְמָתַי Quando. Vſq; quo. Quoq;.

מְתֹם Sanitas.

מְתֹם Methom. ſanitas. integritas. Ps. 37. Non eſt ſanitas in carne mea. Eſa. 1. A planta pedis vſq; ad verticem non eſt in eo ſanitas.

מֹתֶן מָתְנַיִם Lumbi.

מֹתֶן Mothen. Lumbus. & ſolum inuenitur in numero plurali. ſ. מָתְנַיִם Methenaím ſiue מָתְנֵי Mothne. i. lumbi. 2. Reg. 20. Dependente vſq; ad ilia. Pro quo hebrei legunt vſq; ad lumbos. 3. Reg. 18. Accinctis lumbis currebat ante achab. Iob. 40. Fortitudo eius in lumbis eius. Prouer. 30. Gallus ſuccinctus lũbos. & in eodẽ. 31. Accingit fortitudine lumbos ſuos. Hiere. 1. Tu ergo accinge lũbos tuos. Ezech. 9. Et atramentariũ ſcriptoris habebat in lumbis ſuis. Ponitur etiam. pro renibus. Exo. 12. Renes veſtros accingetis. & in eodẽ. 28. A renibus vſq; ad femora. 4. Reg. 1. Zona pelicea accinctus renibus.

Renes.

מָתַק In dulcedinẽ verti. Dulcẽ eſſe

מָתַק Mathac. Dulcorare. i. dulcem facere: ſiue dulcem eſſe aut in dulcedinem verti. Exo. 15. In dulcedinẽ verſe ſunt. Iob. 20. Cum enim dulce fuerit in ore eius malũ. & in eodem. 21. Dulce fuit glareis cocyti. Pro quo hebrei legunt. Dulces fuerunt ei lapides torrẽtis. & in eodẽ. 24. Dulcedo illius vermis. Pro quo he. le. Dulcis eſt illi vermis ſiue dulcis fuit vermi. vtroq; enim modo poteſt intelligi ſecundũ litteram hebraicã. Ps. 55. Qui ſimul mecũ dulces capiebas cibos. Pro quo hebrei legũt. Qui ſimul dulcorauim9 ſecretum. vnde beatus hieronym9 in pſalterio iuxta he. ve. trãſtulit. Qui ſimul habuimus dulce ſecretum. Prouer. 27. Et bonis amici cõſiliis anima dulcoratur. & inde מֶתֶק Methec ideſt dulcedo. Iudi. 9. Quomodo poſſum deſerere dulcedinem meã. Prouer. 16. Et qui dulcis eſt eloquio: maiora reperiet. Pro quo hebrei legũt. Et dulcedo labiorũ addit doctrinam ſiue eruditionẽ. & in numero plurali ſcribitur cum duplici mẽ & dicitur מַמְתַּקִּים Mamthachim. Canti. 5. Guttur illius ſuauiſſimum. Pro quo hebrei legũt. Guttur illius dulcedines. Et inde מָתוֹק Mathoc. i. ducis. Iudi. 14. Quid dulcius melle. Eccl's. 11. Dulce eſt lumen. Canti. 2. Et fructus eius dulcis gutturi meo. Eſa. 5. Ponentes amarũ pro dulci & duce in amarum. Ezech. 3. Quaſi mel dulce. Et in plurali מְתוּקִים Methuchim. Ps. 18. Et dulciora ſuper mel & fauũ. & in gñe feminino מְתוּקָה Methuca. Eccl's. 5. Dulcis eſt ſomnus operanti. Et in hebreo ſõnus eſt generis feminini.

Dulcorar. מֶתֶק Dulcedo. מַמְתַּקִּים dulcedĩes. מָתוֹק Dulcis. מְתוּקִים Dulcia. מְתוּקָה Dulcis.

De incipientibus a littera. נ Nun.

נָא Nunc. Obſecro.

נָא Na. Dictio eſt obſecrãtis vel exhortãtis. i. nunc. eia. obſecro. Geñ. 50. Nos quoq; oramus vt ſeruo dei patri tuo dimittas iniquitatẽ hanc. Pro quo hebrei legũt. Et nunc dimitte obſecro iniquitatẽ ſeruorũ dei patris tui. Exo. 11. Dices ergo omni plebi. Pro quo hebrei legũt. Loquere nunc ad aures populi. Nu. 12. Obſecro dñe mi. & in eodẽ. Ne fiat hec quaſi mortua. Pro quo hebrei legunt. Ne obſecro fiat quaſi mortua. & in eodem. Deus obſecro ſana eam. Ps. 117. Saluũ me fac. Pro quo btũs hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Salua obſecro. vbi ponitur הוֹשִׁיעָה נָּא Oſiana. Pro q̃ oſana canit eccleſia. i. ſalua obſecro: vel ſalua nũc. eſt etiam quaſi ſyllabica adiectio: & ideo aliqñ õmittitur in tranſlatione noſtra. Geñ. 15. Suſpice celũ. Pro quo hebrei legunt. Suſpice nunc celum. & in eodẽ. 18. Si inueni gratiã in oculis tuis. Pro quo hebrei legũt. Si nunc inueni gratiã in oculis tuis. & in eodẽ. Deſcendam & videbo. pro quo hebrei legũt deſcendam nunc. Et in eodẽ. 19. Educam eas ad vos. Pro quo he. le. Educam nunc eas ad vos. Canti. 3. Surgam & circuibo ciuitatem. Pro quo hebrei legunt. Surgã nunc: vel eia ſurgam & circuibo ciuitatẽ. Scribitur etiã cum aleph in principio & dicitur אָנָּא ána. Geñ. 50. Obſecro vt obliuiſcaris ſceleris fratrum tuorũ. Ps. 117. O dñe ſaluũ me fac. De quo vide ſupra in littera aleph in ſuo loco. Item נָא Na. i. crudum. Exo. 12. Non comedetis ex eo crudum quid. Item נֹא No. nomen propriũ loci. Pro quo beatus hieronymus trãſtulit Alexandriã. cui cõcordat tranſlatio chaldaica. Ezech. 30. Et faciam iudicia mea in alexandria.

הוֹשִׁיעָה נָא Oſana. אָנָּא Obſecro. נָא Crudum. נֹא Alexãdria

נֹאד Vter.

נֹאד Nod. vter. lagena. Ps. 55. Poſuiſti lachrymas meas in conſpectu tuo. Pro quo hebrei legũt. Pone lachrymã meã in vtre tuo ſiue in lagena tua. Ps. 118. Quia factus ſum ſicut vter in pruina. Et aliquãdo ſcribitur cum vau & aleph. Iudi. 4. Que aperuit vtrem lactis. Et in plurali נֹאדוֹת Nodoth. Ioſ. 9. Vtres vini ſciſſos. & in eodẽ. Vtres vini nouos impleuimus.

נֹאדוֹת Vtres.

נְאֻם Dicere. Aiũt.

נָאַם Naam ſiue נְאֻם Neum. dicere. loqui. Ps. 35. Dixit iniuſtus vt dereliquat in ſemetipſo. Ps. 109. Dixit dñs domino meo. Eſa. 37. Et ciuitatẽ hanc non ingredietur dicit dñs. Hiere. 4. Erit in die illa dicit dñs. & in eodem. 23. Qui aſſumunt linguas ſuas & aiunt dicit. Vbi ſecundũ beatũ hieronymũ ſubintelligitur dñs. Nam in hebreo nõ habetur dñs. & ſecundũ aliquos hebreos inde deriuatur נְאֱמָנִים Neemanim. i. prudẽtes ſiue eloquẽtes. Pro quo btũs hieronymus tranſtulit veraces: deriuatũ ab אָמֵן Amen qđ ſignificat vere ſiue fideliter. Iob. 12. Cõmutans labium veraciũ.

נְאֱמָנִים Eloquẽtes Veraces.

נָאַף Mechari. adulterare

נָאַף Naaph. mechari. adulterare. Exo. 20. Nõ mechaberis Leuit. 20. Si mechatus quis fuerit cũ vxore alterius & adulteriũ perpetrauerit cum cõiuge ꝓximi ſui morte moriatur & mechus & adultera. vbi põitur verbũ & nõia ab eo deriuata. Iob. 24. Oculus adulteri obſeruat caliginem. Hiere. 7. Adulterari. iurare mẽdaciter. Et in eodem. Et mechati ſunt in vxores amicorum ſuorum. Ezech. 16. Quaſi mulier adultera que ſuper virum ſuũ inducit alienos. Et inde נִאוּפִים Niuphim. i. adulteria. Ezech. 23. Et dixi ei que attrita eſt in adulteriis. Reperitur etiã cũ duplici pe. Oſee. 2. Et adulteria ſua de medio vberum ſuorum.

נִאוּפִים adulteria.

© Biblioteca Nacional de España

נָאַץ נָאַץ Naas. Detrahere. blaſphemare. opprobrare. exacer=
bare. irritare. ad iracũdiã ꝑducere. florere: ſeu pullular̃
Detrahere Nu. 14. Vſqueq̃ detrahet mihi ppl'ſ iſte. & in eo. Ne quiſq̃
ex illis qui detraxit mihi intuebitur eam. Et in eodem. 16.
Blaſphemare. Scietis ꝙ blaſphemauerint dominũ. 2. Reg. 12. Verunta=
men quia blaſphemare feciſti inimicos nomẽ domini. Ps.
Irritare 106. Et conſilium altiſſimi irritauerunt. Prouer. 1. Et detra=
xerunt vniuerſe correctioni mee. Et in eodem. 5. Et incre=
pationibus nõ acquieuit cor meum. Pro quo hebrei legũt
Et increpationem blaſphemauit ſiue odiuit cor meum.
Eſa. 5. Et eloquium ſancti iſrael blaſphemauerũt. Et in eo=
dem. 52. Tota die nomen meũ blaſphematur. Hiere. 14.
Opꝓbrar̃. Ne des nos in opprobrium propter nomen tuum. Threñ.
2. Et in opprobrio & in indignatione furoris ſui. Pro quo
hebrei legũt. Et opprobrauit in indignatione furoris ſui.
נְאָצָה Et inde נְאָצָה Niaſa. ideſt opprobrium ſeu blaſphemia. 4.
blaſphẽia. Reg. 19. Dies tribulationis & increpationis & blaſphemie
נְאָצוֹת dies iſte. Et in plurali נְאָצוֹת Niaſoth. Nee. 9. Fecerunt blaſ
blaſphẽie. phemias grãdes. Ezech. 35. Audiui vniuerſas blaſphemias
נָאַץ tuas. Item נָאַץ Naas. i. florere ſeu pullulare. Eccl'ſ. 12. Et flo
Florere. rebit amygdalus. De quo vide infra in dictione נוץ nos.

נָאַק נָאַק Naac. Gemere. exclamare. Iob. 24. De ciuitatibus fe
cerunt viros gemere. Ezech. 30. Et gement gemitibꝰ
Gemere. interfecti. Vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatũ.
נְאָקָה Et inde נְאָקָה Naaca. ideſt gemitus. Exo. 2. Et audiuit deus
נַאֲקוֹת gemitum eorum. Et in plurali נַאֲקוֹת Naacoth. vt Ezech.
Gemitus. 30. vbi ſupra.

נָאֵר נָאֵר Nier. Attenuare. gloriam auferre. maledicere. Ps. 88
Auertiſti teſtamentum ſerui tui. Pro quo beatus hie=
Attenuar̃. ronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Attenuaſti pa=
Maledicer̃ ctum ſerui tui. Threñ. 2. Maledixit ſanctificationi ſue. Ma
lach. 3. Et in penuria vos maledicti eſtis.

נָבַב נבב Nebub. vanum. inane. concauum. De quo vide ſupra
in littera beth in dictione בוב Bub.

נָבָא נָבָא Naba. Prophetare. vaticinari. Nu. 11. Prophetauerũt
ꝓphetare. nec vltra ceſſauerunt. Et in eodem. Eldad & medad
prophetant in caſtris. 1. Reg. 10. Ipſoſq̃ prophetãtes. Et in
eodem. Et prophetabis cum eis. & in eodẽ. Quod eſſet cũ
prophetis & prophetaret. Et in eodem. 18. Et prophetabat
in medio domus ſue. Sed in tranſlatione chaldaica in pre=
dicto loco habetur. Et inſaniebat in medio domus. i. loque
batur ſeu garrulabatur ſicut inſanus. 3. Reg. 18. Et illis pro
phetantibus venerat tempus quo ſacrificium offerri ſolet.
1. Paralip. 25. Sub manu aſaph prophetãtis iuxta regem.
Hiere. 33. Prophetant in baal. & in eodem. 28. Suſcitet do=
Vaticiari. minus verba tua que prophetaſti. Et in eodem. 32. Quare
vaticinaris dicens. Et in eodem. 37. Vbi ſunt prophete ve=
ſtri qui ꝓphetabant vobis. Ezech. 3. Vaticinare ad prophe
tas iſrael. Et in eo. 13. Que prophetant de corde ſuo. Et in
eodem. 37. Vaticinare de oſſibus iſtis. Et in eodem Et pro
phetaui ſicut preceperat mihi. Et in eodem. Vaticinare ad
נָבִיא ſpiritum: vaticinare fili hoĩs. Ioel. 2. Et prophetabũt filii
Propheta veſtri. & inde נָבִיא Nabi. i. ꝓpheta. Geñ. 20. Quia ꝓpheta.
eſt. Exo. 7. Et aarõ frater tuus erit propheta tuus. Deut. 13.
נְבִיאִים Si ſurrexerit ĩ medio tui ꝓphetes. & ĩ eo. 34. Et nõ ſurrexit
Prophete vltra ꝓpheta. Et pl'ali נְבִיאִים Nebiim. i. ꝓphete. 1. Reg. 19.
נְבִיאָה Qui cum vidiſſet cuneũ prophetarũ. & in eo. Num & ſaul
ꝓphetiſſa. inter prophetas. Et in genere feminino נְבִיאָה Nebia. ideſt
prophetiſſa. Exo. 15. Sumpſit ergo maria ꝓphetiſſa ſoror
aaron. Eſa. 8. Et acceſſi ad prophetiſſam. Nee. 6. Sed & noa
die prophete & ceterorum prophetarum qui terrebãt me.
Quod in hebreo legitur in genere feminino. ſ. Sed & noa=
die prophetiſſe & ceterorum prophetarum.

נְבִזְבָּה Nebizba. in lingua chaldaica ſignificat donum vel נְבִזְבָּה
munus. Dañ. 2. Premia & donum & honorem mul Donum.
tum accipietis.

נָבַח Nabach. Latrare. Eſa. 56. Canes muti non valentes la נָבַח
trare. & ſolum inuenitur in predicto loco. Latrare.

נָבַט Nabat. Aſpicere. attendere. videre. intueri. conſidera נָבַט
re. Eſa. 5. Aſpiciemus in terram & ecce tenebre. Pro Aſpicere.
quo hebrei legũt. Et aſpiciet in terram & ecce tenebre. Vbi
ſecundum hebreos littera nun eſt de ſubſtantia dictionis &
non denotat primam perſonã pluralem. Et cõmuniter ſcri=
bitur ſine nun. Geñ. 15. Suſpice celum. Et in eodem. 19. No
li reſpicere poſt tergum. Exo. 3. Non enim audebat reſpice Reſpicere.
re contra deum. Et in eodẽ. 33. Reſpiciebantq̃ tergũ moy=
ſi. Nu. 23. Non eſt idolum in Iacob. Pro quo hebrei legũt.
Non aſpexit iniquitatem. i. idolum in iacob. 1. Reg. 2. Et vi
debis emulum in templo. 2. Reg. 16. Ne reſpicias vultum Videre.
eius. Iob. 6. Conſiderate ſemitas theman. Et in eodem. 36. Cõſiderar̃.
Vnuſquiſq̃ intuetur procul. Ps. 9. Quoniã tu laborem & Intueri.
dolorem conſideras. Ps. 90. Oculis tuis cõſiderabis. Ps. 101
Dominus de celo in terrã aſpexit. Ps. 103. Qui reſpicit ter=
ram & facit eam tremere. Ps. 141. Conſiderabam ad dexte=
ram. Eſa. 42. Et ceci intuemini ad videndum. Et in eodẽ.
51. Attendite ad petram vnde exciſi eſtis. Ahach. 1. Aſpici Atendere.
te in gentibus & videte. Et in eode. Et reſpicere ad iniqui=
tatem non poteris. Et inde מַבָּט Mabat. i. aſpectus ſiue intui מַבָּט
tus. Pro quo beatus hieronymus tranſtulit ſpem. Eſa. 20.
Et confundantur ab ethiopia ſpe ſua. Et in eodem heccine
erat ſpes noſtra. Zach. 9. Quoniã confuſa eſt ſpes eius. Spes.

נָבַל Nabal. Defluere. decidere. cadere. emarceſcere. ſtultũ נָבַל
eſſe. vilẽ eſſe. vilipendere: ſeu contumeliã facere. Exo.
18. Stulto labore conſumeris. Pro quo hebrei legunt. Deci Decidere.
dens decides: ſiue emarſceſcens emarceſces: vel defatigatus
defatigaberis. 2. Reg. 22. Filii alieni defluxerunt. Ps. 1. Et Defluere.
folium eius non defluet. Eſa. 1. Velut quercus defluentibus
foliis. Et in eodẽ. 24. Fluxit & defluxit terra. Et in eodẽ.
Defluxit orbis. & in eodem. 28. Et flori decidenti. & in eo= Decidere.
dem. 34. Sicut defluit folium de vinea & de ficu. & in eodẽ.
64. Cecidimus quaſi folium vniuerſi. Hiere. 8. Et folium Cadere.
defluxit. Significat etiam ſtultum eſſe: ſiue ſtultum appare
re. Prouer. 30. Et qui ſtultus apparuerit poſtq̃ eleuatus eſt Stultũ apparere.
in ſublime. Pro quo hebrei legunt. Si ſtultus fueris ſiue ſi Stultũ eẽ.
ſtultus apparueris in eleuando. ideſt poſtquã eleuatus es.
Et ſequitur. ſi enim intellexiſſes. Item ſignificat vilipende
re ſeu contumeliã facere. Deut. 32. Et receſſit a deo ſalutari
ſuo. Pro quo hebrei legunt. Et vilipendit ſeu contempſit Vilipẽder̃.
deum ſalutis ſue. Hiere. 14. Neq̃ facias nobis contumeliã Cõtumeliã facere.
ſolii glorie tue recordare. Pro quo hebrei legunt. Ne vi=
lipendas ſeu neq̃ deſpicias ſoliũ glorie tue. Sequitur. recor
dare &c. Et inde נָבָל Nabal. ideſt vilis. ſtultus. inſipiens. נָבָל
Deut. 32. Popule ſtulte & non ſapiens. 1. Reg. 25. Super vi= Stultus.
rum iſtum iniquũ nabal: quoniã ſecundum nomen ſuum
ſtultus eſt. Ps. 13. Dixit inſipiens in corde ſuo non eſt deus. Inſipiens
Eſa. 32. Non vocabitur vltra is qui inſipiens eſt princeps.
Et in plurali נְבָלִים Nebalim. 2. Reg. 13. Et tu eris quaſi נְבָלִים
vnus de inſipientibus. Et in plurali feminino נְבָלוֹת Neba Inſipiẽtes נְבָלוֹת
loth. Iob. 2. Quaſi vna de ſtultis mulieribus locuta es. Et in Stulte.
de נְבָלָה Nebala ideſt ſtultitia. fatuitas. nefas: ſiue feda res. נְבָלָה
Geñ. 34. Eo quod fedam rem operatus eſſet. Ioſ. 7. Et fe= fatuitas.
cit nefas in iſrael. 1. Reg. 25. Et ſit ſtultitia cum eo. 2. Reg. Feda res.
13. Noli facere ſtultitiam hanc. Eſa. 32. Stultus enim fatua Nefas. Stultitia.
loquetur. Oſee. 2. Et nunc reuelabo ſtultitiam eius. Quod
Beatus hieronymus exponit turpitudinem ideſt fedita=
tem. Et inde נְבֵלָה Nebela. ideſt cadauer ſeu morticinium נְבֵלָה

© Biblioteca Nacional de España

morticiniũ. Cadauer. Interfect⁹. נבל. Lagena. Vter. Lagũcula. נבל. Pſalteriũ. נבלי. Concẽtus. מבול. Diluuium.

Leuit.7.Adipem cadaueris morticini.& in eodẽ.22.Morticiniũ & captum a beſtia.Deut.14.Quidquid morticiniũ eſt ne veſcamini ab eo.& in eo.21.Nõ permanebit cadauer eius in ligno.Ponitur etiam pro interfectis.Eſa.26.Interfecti mei conſurgent.Pro q́ in hebreo legitur. Cadauer meũ conſurgent.Item נֵבֶל Nebel.i.lagena ſeu vter. vel lagũcula.1.Reg.10.Alius portans lagenam vini.& in eodem.25. Et duos vtres vini.Eſa.30.Sicut conterit lagenam figuli. Hiere.13.Omnis lagũcula implebitur vino.& in eodem. 44.Et lagunculas eorũ collident.Threñ.4.Quomõ cõputati ſunt in vaſa teſtea.i.in lagũculas teſteas.Item נֵבֶל Nebel.ſeu נָבֶל Nabel.i.pſalteriũ inſtrumentum muſicum ſeu lyra.1.Reg.10.Et ante eos pſalterium & tympanum.Ps 32.In pſalterio decem chordarũ pſallite ei.Ps.70.Nam & ego cõfitebor tibi in vaſis pſalterii.Ps.91.In decachordo pſalterio.Ps.150.Laudate eũ in pſalterio & cithara.& inde נִבְלֵי Nible.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit cõcẽtũ. Iob.38.Et concentum celi quis dormire faciet.i.quis ceſſare faciet.& aliqui hebrei dicunt ꝙ ſignificat imbres ſeu inundationes.& inde מַבּוּל Mabul quaſi מַנְבּוּל Manbul.i. diluuium.De quo vide ſupra in dictione בּוּל Bul.

נבע. Redũdare. מבוע. Fons. Eructare. Loqui. Ebulire. אבעבעת. Veſice.

נָבַע Nabaa.effluere.redũdare.emanare.eructare. Prouer. 18.Torrens redundãs fons ſapientie. & inde מַבּוּעַ Mabũaa.i.fons ſeu emanatio.Eccl's.12.Et cõteratur hydria ſuper fontẽ.Eſa.49.Et ad fontes aquarũ portabit eos.Significat etiam eructare ſiue loqui aut ebulire vel ſcaturire. Ps. 18.Dies diei eructat verbum.Ps.118.Eructabunt labia mea hymnũ.Ps.58.Ecce loquuntur in ore ſuo.Ps.77.Loquar prepoſitiones ab initio.Eccl's.10.Muſce morientes perdũt ſuauitatẽ vnguẽti. Pro quo hebrei legunt.Muſce mortis fetere & ebulire ſiue ſcaturire faciunt oleũ pigmentarii. Sed beatus Hieronymus tranſtulit ſenſum. Et ſecũdũ aliquos hebreos ĩde deriuatur אֲבַעְבֻּעֹת Abaabuoth.i.veſice ſeu ampule.Exo.9.Erunt enim in hominibus & iumentis vlcera & veſice turgentes.

נברשתא. cãdelabrũ.

נִבְרַשְׁתָּא Nebraſtha.in lingua chaldaica ſignificat candelabrum.Dañ.5.Manus hominis ſcribentis contra candelabrum.

נגב. Meridies. Auſter.

נֶגֶב Negeb.meridies.auſter.Gen.12. Et vltra progrediẽs ad meridiẽ.& in eodem.13.Reuerſuſq; eſt per iter quo venerat a meridie.& in eodem.28.Et dilataberis ad orientem & occidentem & ſeptentrionem & meridiem. Ioſ.17. Efraim fit ab auſtro.1.Reg.27.Contra meridiem iude & cõtra meridiẽ ierameel & cõtra meridiem ceni.Eſa.30.Onus iumentorum auſtri.

נגד. Indicare. Nunciare. Annũciare.

נָגַד Nagad.nunciare.annũciare. narrare.indicare.referre. explanare.& cõiter ſcribitur ſine nun.Gen.3.Quis enĩ indicauit tibi ꝙ nudus eſſes.& in eo.9.Nunciauit fratrib⁹ ſuis.& in eodem.24.Cucurrit puella & nũciauit in domo matris ſue.& in eodem.49.Vt annunciem vobis que ventura ſunt.Exo.19.Et annunciabis filiis iſrael. Deut.71. Et hoc tibi nunciatũ fuerit.& in eo.26. Profiteor hodie corã dño.i.annũcio hodie corã dño.Ruth.2.Nunciata ſunt mihi om̃ia que feceris ſocrui tue.& in eodẽ.Indicauitq; ei apud quem eſſet operata.Iob.1.Et euaſi ego ſolus vt nũciarẽ tibi Eſter.2.Necdũ prodẽrat Eſter patriã & populũ ſuũ.Pro q́ hebrei legũt.Necdũ idicauerat Eſter populũ ſuũ & natiuitatem ſuam.Iob.26.Quẽ docere voluiſti. Pro quo hebrei legũt.Cui annunciaſti ſeu indicaſti ſermones. Eccl's.10. Et qui habent pennas annũciabũt ſñiam.Hiere.20.Perſequimini & perſequamur eum.Pro quo hebrei legunt.Annunciate & denunciemus eum.ideſt dicamus cõtra eum falſum teſtimonium.& in eodem.36.Nunciare debemus regi oẽs ſermones iſtos.& in eodem.Indica nobis quomodo ſcripſiſti.& in lingua chaldaica ſignificat trahere ſiue abſtrahere ſeu prolongare.Dañ.7.Fluuius igneus egrediebatur a facie eius.Pro quo hebrei legunt.Fluuius igneus attrahebatur a facie eius.& in tranſlatione chaldaica cõmuniter ponitur pro hoc verbo מְשַׁךְ Maſaach.de quo ſupra dictum eſt in littera mem.Item נֶגֶד Neged.ideſt coram.ante. in conſpectu.contra.e regione.ex aduerſo.Geñ.31.Necetur corã fratribus noſtris.& in eodem.Pone hic coram fratribus meis. 1.Reg.19.Nunc corã dño eſt xpus eius.Ps.50. Et peccatum meum contra me eſt ſemper.Ps.108.Fiant cõtra dominũ ſemper.Prouer.21.Non eſt cõſilium contra dominũ.Eſa. 40.Omnes gentes quaſi non ſint:ſic ſunt coram eo.Et recipit caph in principio & dicitur כְּנֶגֶד Cheneged. Geñ. 2. Faciamus ei adiutorium ſimile ſibi.Pro quo hebrei legunt Faciamus ei adiutorium quaſi coram eo ſiue quaſi ante eũ. quod ſic exponũt hebrei.quod ſtet corã eo vel quod ſit ſẽp in conſpectu eius ad obſequendũ ei.Scribitur etiã cũ lamed in principio & dicitur לְנֶגֶד Leneged.Nu.22.Quia peruerſa eſt via tua:mihiq; cõtraria.ideſt cõtra me.Ps.5.Nec permanebunt iniuſti ante oculos tuos.Ps.13.Non eſt timor dei ante oculos eius.Ps.25.Quoniam miſericordia tua ante oculos meos eſt.Scribitur etiam cum mem in principio & dicitur מִנֶּגֶד Mineged.Geñ.21.Seditq; e regiõe procul.2.Reg. 18.Et tu ſtares ex aduerſo.Ps.37.Aduerſum me appropinquauerunt & ſteterunt.Prouer.14. Vade cõtra virum ſtultum.& aliquando ſcribitur cum he in fine & dicitur נֶגְדָּה Negda.Ps.115.In conſpectu omnis populi eius.Item נָגִיד Nagid.ideſt dux ſeu princeps.1.Reg.9.Et vnges eum ducem ſuper populum meum iſrael.& in eodem.10. Ecce vnxit te dominus ſuper hereditatem ſuam in principem.2.Paralip.32.Qui percuſſit omnem virum robuſtum & bellatorem & principem.Prouer.28.Dux indigens prudẽtia multos opprimet.Eſa.55.Ducem & preceptorem gentibus.Et in plurali נְגִידִים Negidim.& ponitur pro rebus magnis & precioſiſſimis.Prouer.8.Quoniam de rebus magnis locuta ſum.

Egredi. Attrahe. נגד. Coram. Contra. כנגד. לנגד. Contra. Ante. מנגד. E regione. et aduerſo. Aduerſus. Contra. נגדה. in cõſpectu. נגיד. Dux. Princeps. נגידים. res magne.

נגה. Splendeſ. Illuminaſ. נגה. Splendoſ. נגהא. נגהות. ſplẽdores.

נָגַהּ Naga.ſplendere.fulgere.illuminare.Iob.18.Neq; ſplẽdebit flãma ignis eius.& in eo.22.& in viis tuis ſplẽdebit lumẽ.Ps.17.Dñs de⁹ me⁹ illumiãt tenebras meas.Eſa. 13. Et luna nõ ſplendebit in lumine ſuo. & inde נֹגַהּ Noga ideſt ſplendor.Ezech.1.Et ſplẽdor in circuitu ei⁹. Abach. 3.Splendor eius vt lux erit.& in lingua chaldaica ſcribitur cum aleph in fine & dicitur נָגְהָא Nigha.Et ponitur pro aurora.Dañ.6.Tunc rex primo diluculo cõſurgens. Pro quo he.le.Tunc rex diluculo ſurrexit in aurora.& in pl'ali נְגֹהוֹת Negohoth.Eſa.59.Splendorẽ & in tenebris ambulamus. Pro quo hebrei legunt.In ſplẽdorib⁹ quaſi in tenebris ambulamus.

נגח. Cornu percutere. Ventilare. Pugnare. Preliari.

נָגַח Nagach.cornu percutere.ſiue cornu petere.cornu impellere ſeu ventilare.Exo.21.Si bos cornu percuſſerit. & in eodem.Si bos cornupeta fuerit.Deut.33.In ipſis ventilabit gentes.Ps.43.In te inimicos noſtros ventilabimus cornu.Ezech.34.In cornibus veſtris ventilabatis omnia infirma.Dañ.8.Vidi arietem cornibus ventilantem. Ponitur etiam pro preliari vel pugnare.vt in eodem.7.Pugnabant in mari magno.& in eodem.11.Et in tempore prefinito preliabitur aduerſus eum rex Auſtri.

נגל. מגל. Falx.

נָגַל Nagal mutato nun in mem.vt dicatur מַגָּל Magal.q̃ſi מַנְגָּל Mangal.ſignificat falcem.vt Ioel.3. Mittite falcẽ De quo vide ſupra in dictione מַגָּל Magal.

נגן.

נָגַן Nagan. pſallere.canere.1.Reg.16.Quærant hominem ſcientem pſallere in cithara:vt qñ arripuerit te ſpiritus

© Biblioteca Nacional de España

dei malus pſallat manu ſua. Et in eodē. Et percutiebat ma
nu ſua. Pro quo hebrei legūt. Et pſallebat manu ſua. 4. Re
gum. 3. Cum canceret pſaltes. vbi ponitur verbum & no-
Canere. men ab eo deriuatum. ideſt cum pſalleret pſallens vel pſal
tes. Ps. 67. Preuenerunt principes coniuncti pſallentibus.
Eſa. 38. Et pſalmos noſtros cantabimus. vbi ponitur etiam
verbum & nomen ab eo deriuatum. ideſt pſalmos noſtros
נְגִינָה pſallemus. Et inde נְגִינָה Negina. ideſt pſalterium aut orga
num ſeu aliud inſtrumentum muſicum. vt in titulo. Ps. 60.
Vbi dicitur in finem in hymnis pſalmus dauid. Pro quo
beatus hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Vi
Organum. ctori ſuper organum pſalmus dauid. & in plurali נְגִינוֹת Ne
נְגִינוֹת ginoth. vt in titulo. Ps. 4. Vbi dicitur in finem in carmini
Carmina. bus pſalmus dauid. pro quo beatus hieronymus tranſtulit
Pſalmi. Victori in pſalmis.

נָגַע נגע Nagaa. tangere. attingere. impellere. pertingere. per-
uenire. percutere. ſeu flagellare. Gen̄. 3. Ne comedere-
Tangere. mus & ne tangeremus illud. Et in eodem. 20. Et non dimiſ
ſi te vt tangeres eam. & in eodem. Qui tetigerit homi-
nis huius vxorem. Et in eodem. Sicut & nos nihil tuorum
Attingere attigimus. Exo. 4. Tetigitq́ pedes eius. Et in eodem. 12.
Et aſpergite ex eo ſuperliminare. Pro quo hebrei legunt.
Et facite tangere ſuperliminare ac duos poſtes de ſanguīe.
Et in eodem. 19. Ne tangatis fines eius. Et in eodem. Ma-
nus non tanget eum. Leuit. 5. Sin autem non potuerit of-
ferre pecus. Pro quo hebrei legunt. Sin autem non attige-
rit manus eius ſufficientiam pecudis: & eſt ſenſus ſicut in
littera noſtra. Ruth. 2. Vt nemo moleſtus ſit tibi. p quo he-
brei legunt. Vt nemo tangat te. 1. Reg. 10. Exercitus quo-
rum tetigerat deus corda. Iob. 5. non tanget te malum. Et
in eo. 6. Que prius nolebat tangere anima mea. p̄s. 103.
Qui tangit mōtes & fumigant. Eſa. 6. Et tetigit os meum.
Significat etiam pertingere. ſeu peruenire. 1. Paralip. 28.
Ita vt vſq́ ad celum pertingeret veſtra crudelitas. Canti. 2
Pertiger. aduenire. Tempus putationis aduenit. Eſa. 16. Vſq́ ad iazer peruene
Peruenir runt. Item ſignificat flagellare ſeu plagare vel percutere.
Flagellar Gen̄. 12. flagellauit autem dominus pharaōem plagis ma-
gnis. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum: ac ſi
diceret plagauit plagis magnis. Ioſ. 8. Ioſue vero & omnis
Plagare. iſrael ceſſerunt loco ſimulantes metum & fugientes. Pro
Percuter. quo hebrei legunt. Et percuſſi ſunt ioſue & omnis iſrael an
te eos & fugerunt. ideſt ac ſi eſſent percuſſi fugerunt. 2.
Paralipo. 27. Eo quod illico ſenſiſſet plagam domini. pro
quo hebrei legunt. Eo quod plagaſſet ſeu percuſſiſſet eum
dominus. Ps. 72. Et cum hominibus non flagellabuntur.
Et in eodem. Et fui flagellatus tota die. Eſa. 53. Et nos pu
tauimus eum quaſi leproſum. pro quo hebrei legunt. Et
nos putauimus eum plagatum. ideſt plagis percuſſum ſeu
נֶגַע flagellatum. Et inde נֶגַע négaa. ideſt plaga. ſeu percuſſio.
plaga. Exo. 11. Adhuc vna plaga tangam pharaonem. Leuit. 13.
Plaga lepre ſi fuerit in homīe. p̄s. 37. aduerſum me appro-
pinquauerunt & ſteterūt. pro quo hebrei legūt ex aduerſo
plage mee ſteterunt. vnde beatus Hiero. in pſalterio iuxta
hebraicam veritatem tranſtulit quaſi contra lepram meā
Lepra. ſteterunt. Et in plurali נְגָעִים Negaim. Gen̄. 12. Flagellauit
נְגָעִים plage. autem dominus pharaonem plagis maximis.

נָגַף נגף Nagaph. Percutere. ledere. vulnerare. impellere. impī
percutere. gere. Exo. 12. percutiens egyptios. Et in eodem. Ingre
Ledere. di domos veſtras & ledere. ideſt percutere. Et in eodem. 21
Et percuſſerit quis mulierem pregnantem. Et in eodem.
Vulnerare Si bos alienus bouem alterius vulnerauerit. Deut. 28. Tra
dat te dominus corruentem ante inimicos tuos. pro quo
hebrei legunt. Det te dominus percuſſum ante inimicos
tuos. Iudi. 20. putauerunt enim ſolito eos more cedere. i. p
cutere. pro quo hebrei legunt. Et dixerunt filii Beniamin
percuſſi ſunt ante nos. Et in eodem. Filii autem beniamin
cum ſe inferiores eſſe vidiſſent. pro quo hebrei legunt. Et
viderunt filii beniamin quoniam percuſſi eſſent. 1. Regū.
26. Quia niſi dominus percuſſerit eum. 2. Reg. 10. Et quo
niam corruiſſent coram iſrael. ideſt percuſi eſſent. Et in eo
dem. 12. percuſſitq́ dominus paruulum. 3. Reg. 8. Si fuge-
rit populus tuus iſrael inimicos ſuos. pro quo hebrei legūt
Si percuſſus fuerit populus tuus iſrael ante inimicos ſuos.
2. Paralip. 13. perterruit dominus hieroboam & omnem iſ
rael. pro quo hebrei legunt. Et percuſſit deus Ieroboam & pterrere
omnem iſrael. Et in eodem. 17. Exterruitq́ dominus ethi Exterrere.
opes. ideſt percuſſit. Eſa. 19. Et percutiet dominus egyptū
plaga: & ſanabit eam. ponitur etiam pro impingere ſeu of Offender.
fendere. p̄s. 90. ne forte offendas ad lapidem pedem tuum
Prouer. 3. Et pes tuus non impinget. Hiere. 13. Antequam Impigere
offendant pedes veſtri ad montes caliginoſos. & inde נֶגֶף נֶגֶף
négeph. ideſt percuſſio ſeu plaga. Exo. 30. Et non erit pla
ga in eis: cum fuerint recenſiti. Nume. 16. Et plaga deſe- plaga.
uit. Et in eodem. quam iam vaſtabat incendium. pro quo
hebrei legūt. Et ecce in ceperat plaga in populo. Scribitur
etiam cum mem in principio loco nun & cum he in fine &
dicitur מַגֵּפָה magepha. ideſt plaga ſeu mortalitas. vt in eo- מַגֵּפָה
dem. Et plaga ceſſauit. Et in eodem. poſtquam quieuit in- plaga.
teritus. ideſt poſtquam quieuit plaga. Et in eodem. 25. que
percuſſa eſt in die plage. Et in eodem. 26. poſtquam noxio
rum ſanguis effuſus eſt. pro quo hebrei legunt. Et factum
eſt poſt plagam. Et in plurali מַגֵּפוֹת magephoth. Exo. 9. מַגֵּפוֹת
Mittam omnes plagas meas in cor tuum. plage.

נָגַר nagar. defluere. decurrere. detrahere. 2. Reg. 14. Qua נָגַר
ſi aque dilabimur ſuper terram. pro quo hebrei legūt. Defluere.
Et quaſi aque que defluunt ſeu decurrunt ſuper terram. p̄s
74. Et inclinauit ex hoc in hoc. pro quo hebrei legunt. &
decurrere ſeu defluere fecit ex eo. vnde beatus hieronymꝰ
in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Et propi
nauit ex eo. Thren̄. 3. Oculus meus afflictus eſt. pro quo he
brei legunt. Oculus meus defluxit. ideſt effudit lachrimas
Mich. 1. Sicut aque que decurrunt in preceps. ſignificat ēt Decurrere
detrahere. vel tradere. Iob. 20. Detrahentur in die furoris
domini. p̄s. 62. Tradentur in manus gladii. Prouer. 21. Ra- Detraher. Tradere.
pina impiorū detrahet eos. Hiere. 18. Et deduc eos in ma- Deducere.
nu gladii. ideſt trade ſeu detrahe eos ī manu gladii. Ezech. Cōcludere
35. Et concluſeris filios iſrael in manu gladii. Mich. 1. Et
detraham in vallem lapides eius. Ponitur etiam pro exten
dere. p̄s. 76. manibus meis nocte contra eum. pro quo bea
tus hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. manus
mea nocte extenditur. Extendere

נָגַשׁ nagas. accedere. appropinquare. Gen̄. 19. Recede il- נָגַשׁ
luc. pro quo hebrei legunt. Accede illuc. Et in eodem Accedere.
27. Accede huc vt tangam te. Et in eodem. Acceſſit ille ad
patrem. Et in eodem. Accede ad me & da mihi oſculum.
Et in eodem. 33. Donec appropinquaret frater eius. Et in Appropin
eodem. Et appropinquantes ancille & filii earum incurua quare.
ti ſunt: acceſſit quoq́ lia cum pueris ſuis. Et in eodem. 44
Accedens autem propius iudas. Et in eodem. 45. Accedi
te inquit ad me & cum acceſſiſſent. Exo. 24. Soluſq́ moy
ſes accedet ad dominum & illi non appropinquabunt. Et
in eodem. 34. Timuerunt prope accedere. Et in eodem. ve
nerunt ad eum etiam omnes filii iſrael. pro quo hebrei le
gunt. Acceſſerunt ad eum. Deut. 25. Accedet mulier ad eū.
Ruth. 2. veni huc & comede panem. id eſt accede huc. 2. Re
gum. 1. Accede irrue in eum. Eſa. 29. Eo quod appropin-

© Biblioteca Nacional de España

quauit populus iſte. Et in eo. 45. Accedite ſimul qui ſalua
ti eſtis de gentibus. Et in eo. 49. Fac ſpaciū mihi vt habi-
tem. Pro quo hebrei legunt. Accede mihi vt habitem. ideſt
accede illuc vt facias mihi ſpacium. Et in eo. 65. Non ap-
pinques mihi. Amos. 9. Qui dicunt non appropinquabit
Et inde verbū tertie coniugationis. ideſt appropīquare fa-
Afferre. cere. applicare. ſiue afferre vel offerre. Geñ. 27. Affer mihi
Offerre. inquit cibos. Et in eo. Quos cum oblatos comediſſet. Pro
quo hebrei legunt. Et obtulit ei & comedit. Exo. 20. Offe-
Applicare rat eum dominus diis: & applicabitur ad oſtium. 1. Reg. 15
Adducere. Adducite ad me Agag regem. ideſt afferte ſiue applicate
ad me. 2. Reg. 3. Et pedes tui non ſunt compedibus aggra-
uati. ideſt non fuerunt applicati compedibus.

נָגַשׂ נָגַשׂ Nagas. cum puncto cebolet in littera ſin. exigere. re-
Repetere. petere. affligere. anguſtiare. Deut. 25. Repetere nō po
teris quia annus remiſſionis eſt. Et in eodem. A peregrino
Exigere. & aduena exiges. 4. Reg. 23. Et vnūquēq iuxta vires ſuas
exegit tam argentū quam aurū. Eſa. 58. Et oēs debitores
Affligere. vr̄os repetitis. Ponitur ēt pro affligere. 1. Reg. 13. Afflictus
Corruere. enim erat populus. Item ponitur ꝑ corruere. Eſa. 3. Et cor
ruet populus vir ad virum. ſed ēt in predicto loco hebrei le
gunt. Et exiget populus ſiue anguſtiabit vel affliget. Poni
tur etiam pro offerre. ſicut ſupra נָגַשׂ Nagas cū puncto ſe-
Offerre. bolet vt. Eſa. 53. Oblatus eſt quia ipſe voluit. & inde נֹגֵשׂ no
נֹגֵשׂ ges. ideſt exactor. Exo. 5. Precepit ergo in die illa prefectis
Exactor. operum & exactoribus populi. & in eo. Igitur egreſſi pre-
fecti operū & exactores ad populū dixerūt. Eſa. 14. & ſubii
ciēt exactores ſuos. Et in eo. Quomodo ceſſauit exactor.

נֵד נֵד Ned. aceruus. moles. Exo. 15. Stetit vnda fluens. ꝑ quo
aceruus. hebrei legunt. Steterunt quaſi aceruus ſeu quaſi moles
moles. fluēta ſeu fluentes. ſ. aque. Ioſ. 3. In vna mole conſiſtent. Et
in eo. Et ad inſtar mōtis intumeſcētes apparebant. pro quo
he. le. Steterunt in aceruo vno ſiue in vna mole.

נָדַד נָדַד Nadad. mouere. cōmouere. ammouere. recedere. fuge
Fugere. re. Geñ. 31. Fugiebatq ſomnus ab oculis meis. i. āmo-
tus eſt vel receſſit. Eſter. 6. Noctem illam rex duxit inſom-
nem. ꝑ quo he. le. In nocte illa ammotus eſt vel receſſit ſō-
Recedere. nus regis. Iob. 15. Cum ſe mouerit ad querendum panem
Mouere. Et in eo. 20. Et tranſiet ſicut viſio nocturna. ideſt mouebi-
tur vel recedet ſicut viſio nocturna. Et in eo. 18. Et de orbe
ammoueṙ. transferet eū. Pro q̄ he. le. Et de orbe āmouebit eū. Et ī eo.
42. Et mouerūt ſuper eū caput. p̄s. 30. Qui videbant me
foras fugerunt a me. p̄s. 67. Rex virtutum dilecti dilecti.
Pro quo he. le. Reges exercituū mouebūtur. Poteſt etiā de-
riuari a dictione דּוֹד Dod. que ſignificat dilectū. vnde bea-
tus hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Reges
exercituū federabuntur. Eſa. 10. & nō fuit qui moueret pē-
Migrare. nā. Et ī eo. Migrauit madmena. i. mota eſt vel receſſit mad
Recedere. mena. Hiere. 50. Recedite de medio babylonis. Oſee. 7. ve
Reſilire cis qm̄ receſſerunt a me. Naum. 3. Reſiliet a te. Et in eo. Sol
נְדוּד ortus eſt & aduolauerunt. i. receſſerunt. Et inde נְדוּד nedud
i. motus ſeu commotio. p̄s. 54. Ecce elongaui fugiens. ꝑ
Motus quo he. le. Ecce elongabo motum. ideſt longe mouebor.
נְדוּדִים & in plu. נְדוּדִים Nedudim. pro quo beatus hieronymus
Dolores. tranſtulit dolores. Iob. 7. Et replebor doloribus vſq ad te
מִדַּת nebras. & inde מִדַּת Midath. quaſi מִנְדַּת Mindath. i. motus
ſeu cōmotio. Iob. 7. Et rurſum expectabo veſperam. Pro
Motus. quo he. le. Et motus ſeu cōmotio veſpere. Vide etiā de hoc
infra in dictione נוּד Nud. & inde נִדָּה Nida. i. menſtruata.
נִדָּה ſeu mēſtruū aut immūda. eo quod ꝑpter ſui īmūdiciā erat
āmota vel ſeparata a viro & a templo. Leuit. 12. Iuxta dies
Mēſtruata ſeparatiōis mēſtruate. & in eo. i. iuxta ritū fluxus menſtrui.
Mēſtruū Et in eo. 15. Et que mēſtruis temporibus ſeparatur. Threñ.
1. facta eſt ieruſalem quaſi polluta menſtruis. Ezech. 18. Ad
mulierem menſtruatā nō acceſſerit. Ponitur ēt pro inmun
da vel inmūdicia. 2. Paralip. 29. Et auferte omnē inmūdi- Inmūdicia
ciā de ſanctuario. Eſdre. 9. Terra inmūda eſt iuxta inmūdi- Immūda.
ciā populorum ceterarū terrarū. Ezech. 7. Et aurum eorū
in ſterquiliniū erit. i. in immūdiciā erit. Ponitur ēt ꝑ aqua
qua immundi aſpergebantur. Pro quo beatus hieronymus
tranſtulit aſperſionē vel expiationē aut luſtrationē. Nu. 19
vt ſit multitudini filiorum iſrael in cuſtodiā & in aquā aſp- aſperſio.
ſionis. Et in eo. Qui aqua aſperſionis nō eſt aſperſus. Et in
eo. Et non eſt aqua luſtrationis aſperſus. Et in eo. Omnis
qui tetigerit aquas expiationis. Luſtratio.

נָדַב Nadab. voluntarie ſeu ſponte offerre. vltroneū offer- Expiatio.
re. ſeu liberalē eſſe. indulgere. ſponte promittere ſeu נָדַב
polliceri. Exo. 25. Ab omni homine qui offert vltroneus ac Vltroneū
cipietis eas. Et in eo. 35. obtulerūt mēte promptiſſima at- offerre.
q deuota. Et in eo. Mente deuota obtulerūt. Iudi. 5. Qui Mente de
ſponte obtuliſtis de iſrael animas veſtras. 1. Paralip. 29. Et uota offerr
ſi quis ſponte offert. & in eo. Polliciti ſunt itaq principes. Sponte of
Et in eo. & letatus eſt populus cū vota ſponte promitterent ferre.
Et ī eo. In ſimplicitate cordis mei letus obtuli vniuerſa hec Polliceri.
. i. ſponte obtuli. & inde נְדָבָה Nedaba. i. ſpōtaneū vel illud Sponte ꝑ mittere.
quod volūtarie datur vel offertur. Exo. 35. Voluntaria dño נְדָבָה
dedicauerūt. Et in eo. 36. Mane vota populus offerebat. i. Volūtaria
vota voluntaria offerebat. Ezech. 46. Cum aūt fecerit prī-
ceps ſpontaneū. & in plu. נְדָבוֹת Nedaboth. p̄s. 67. Pluuiā Spōtaneū
volūtariā ſegregabis deus. Quod in hebreo legitur plura- נְדָבוֹת
liter. Ps. 109. Tecū prīcipiū in die virtutis tue. Pro quo bea Volūtarie
tus hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Populi Spōtanei.
tui ſpontanei in die fortitudinis tue. Poteſt ēt legi ſic. Popu
li tui principatus ſiue tecum principatus in die virtutis tue
vt infra dicetur. Ps. 118. Volūtaria oris mei beneplacita fac Volūtaria
dñe. & inde נָדִיב Nadib. i. voluntarius. vltroneus. liberalis נָדִיב
Exo. 35. Omnis voluntarius & prono animo offerat. Poni volūtarius
tur etiā pro principe vel duce. eo q̄d debet eſſe liberalis &
vltroneus. Eſa. 32. Non vocabitur vltra is qui inſipiens eſt
princeps. Et in eo. Princeps vero ea que digna ſunt prīcipi Princeps
cogitabit & ipſe ſuper duces ſtabit. vbi pro ducibus pōitur Duces.
נְדִיבוֹת Nediboth. i. ea que digna ſunt duci vel principi. & ī נְדִיבוֹת
plu. maſculino. נְדִיבִים Nedibim. Ps. 46. Principes popu- נְדִיבִים
lorū congregati ſunt. p̄s. 112. vt collocet eum dñs cū prīci- Prīcipes
pibus cū principibus populi ſui. & in ge. fe. נְדִיבָה Nediba. נְדִיבָה
Ps. 50. Et ſpū principali confirma me. & in hebreo eſt ge. prīcipalis
fe. quia ſpūs qui in hebreo dr̄ רוּחַ Ruach aliqn̄ eſt gn̄is femi
nini aliqn̄ maſculini. Ponitur ēt נְדִיבָה Nediba pro deſide נְדִיבָה
rio. Iob. 30. & abſtulit quaſi ventus deſideriū meū. & dicūt Deſideriū
aliqui hebrei ꝙ in predicto loco accipitur pro anima que ē
pars principalior in homine.

נָדָה Nada. abiicere. āmouere. ſeparare. Eſa. 66. Dixerūt fra נָדָה
tres veſtri odientes vos & abiicentes. Amos. 6. qui ſe- abiicere.
parati eſtis in die malo. Item נֵדֶה Nede. i. merces. ſ. meretri Separare
cis. Ezech. 6. Omnibus meretricibus dātur mercedes. ſcri- נֵדֶה
bitur ēt cū alio nū in fine & dr̄ נֵדֶן neden. De quo vide īfra Merces.
in ſuo loco. Item נִדָּה nida. ideſt menſtruata ſeu immunda. נֵדֶן
De quo vide ſupra in dictione נָדַד nadad.

נִדְבָּךְ nidbach. in lingua chaldaica ſign̄at ordinē. Eſd. 6. or נִדְבָּךְ
dies de lapidib⁹ īpolitis tres: & ordo de lignis nouis. Ordo.

נָדַח Nadach. aberrare. abiicere. eiicere. repellere. expelle- נָדַח
re. impellere. Deut. 13. Vt errare te faceret de via. Et Errare.
in eodē. Quia voluit te abſtrahere a dño deo tuo. pro quo abſtraheṙ.
hebrei legunt. Quia voluit te facere aberrare a domīo deo aberrare.
tuo. & in eodem. Et auerterunt habitatores vrbis ſue. ideſt
aberrare fecerunt. Et in eodem. 19. Et ſecuris fugerit manū

© Biblioteca Nacional de España

Errare. Expellere. Abiicere. Impellere. Recedere. Eiicere.

Pro quo hebrei legunt.Et aberrauerit ſiue impulſa fuerit manus eius ſecuri.& in eo.22.Non videbis bouem fratris tui aut ouem errantem.Et in eodem.30.ſi ad cardines celi fueris diſſipatus.ideſt fueris expulſus ſiue eiectus.2. Regū 14.Ne penitus pereat qui abiectus eſt.Et in eo. & nō reuocat eiectum ſuum.Et in eo.15.Et impellat ſuper nos ruinā Iob.6. Neceſſarii quoq; mei receſſerunt a me. pro quo hebrei legunt.Et prudētia ſeu ſapientia receſſit a me.De quo vide ſupra in dictione יָשָׁה Iaſa.Ps.147.Diſperſiones iſrael cōgregabit.Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.Eiectos iſrael congregabit.Eſa.8.Et caligo perſequens.i.implens ſiue eiiciens. Et in eo.11.Et congregabit profugos iſrael.pro quo hebrei legunt.& congregabit eiectos ſiue expulſos iſrael. Et in eodem.13.& erit quaſi damula fugiens.i.aberrans ſiue eiecta Hiere.27.Vt eiiciam vos & pereatis.Threñ.2. viderūt aūt tibi aſſumptiones falſas & eiectiones.vide etiam de hoc ſupra in dictione דָּחָה Dacha.

נָדֶן Vagina. יָדוֹן Permāēt. נֶדֶן Merces.

נָדֶן Néden.vagina.1.Paralip.21.Et conuertit gladiū ſuum in vaginam.Dañ.7. Ego daniel territus ſum in his. p quo hebrei legunt.Ego daniel in medio vagine.i. conſtrictus & afflictus ac ſi eſſē in medio vagine.Et aliqui hebrei dicunt ꝙ inde deriuatur verbum יָדוֹן Iadon.pro quo beatus hieronymus tranſtulit permanebit. Geñ.6. Non permanebit ſpiritus meus in homine.Pro quo ipſi legūt.Non vaginabitur ſpiritus meus in homine.i.non permanebit ſicut gladius in vagina.De quo vide ſupra in dictiōe דון dun Item נֶדֶן Néden.i.donū meretricis.Ezech.16.Tu autem dediſti mercedes cunctis amatoribus tuis.

נָדַף Impellere. Proiicere.

נָדַף Nadaph.impellere.repellere.proiicere.Iob.13. Cōtra folium quod vento rapitur.i.quod vēto impellitur vel proiicitur.& in eodem.32.Deus proiecit eum: non homo Ps.1. Sed tanquā puluis quē proiicit ventus.Ps.67. Sicut deficit fumus deficiant.Pro quo hebrei legunt. ſicut impellitur fumus impelles.ſcilicet eos.Eſa.41.ſicut ſtipulam vēto raptam.ideſt impulſam vel propulſatam.

נָדַר Vouere. Polliceri. נֶדֶר Votum. נְדָרִים

נָדַר Nadar.vouere. polliceri.Geñ.28.Vouit etiā iacob votū dicēs.Nu.30.Si qs virorū votū dño vouerit. Deut. 23.Cū votū voueris dño deo tuo. Et in eo. Si nolueris polliceri abſq; peccato eris.2.Reg.15.Vouens enī vouit ſeruus tuus.Ione.1.& vouerunt vota.& inde נֶדֶר Néder.i. votum Et in plu.נְדָרִים Nedarim.i.vota. vt in locis predictis.

נָהָה Canere carmē lugubre. Cantare. Lamētari. Languere Requieſcere נְהִי Lamentū Lamētatio Carmē lugubre.

נָהָה Naha.Lamentari.plangere.canere.ſ.carmē lugubre. languere.Ezech.32.Cane carmen lugubre ſuper multitudinem egypti.Mich.2.Et cantabitur canticū cū ſuauitate dicentiū:depopulatione vaſtati ſumus.pro quo he.le. Et lamentabitur lamentū lamentabile ſeu lugubre dicentium:depopulatione vaſtati ſumus.Et eſt idem ſenſus cū littera noſtra.nam cum dicitur cantabitur canticum intelligitur lugubre:ſicut ſupra Ezech.32.Significat etiam languere.Dañ.8.Et ego daniel lāgui.De quo vide ſupra in dictione הָיָה Haia.Ponitur etiam pro requieſcere.1.Reg.7. & requieuit omnis domus iſrael poſt dominum. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt.Et planxerunt ſeu ingemuerunt omnis domus iſrael poſt dominum.ideſt cum plāctu & gemitu dominum queſierunt. Sed ſi ſcribatur cum littera cheth que eſt quaſi eiuſdem figure ſicut he.tunc ſignificat requieſcere.ſicut eſt in littera noſtra.& inde נְהִי Néhi.i. lamentum ſeu lamentatio aut planctus. Hiere. 9. Super montes aſſumam fletum ac lamentum.Et in eodem.Quia vox lamentationis audita eſt de ſion.Et in eo.Docete filias veſtras lamentum.Et in eodem.30.vox in excelſo audita ē lamentationis.Ezech.27.Et aſſument ſuper te carmen lugubre & plangent.Amos.5.Eos qui ſciunt plangere. pro quo hebrei legunt.Eos qui ſciunt planctum ſeu lamentū. Scribitur etiam ſine iod & dicitur נֹהַה Nóha. Ezech. 7. Et non erit requies in eis.Pro quo hebrei legunt. Et non erit lamentatio in eis.ideſt nullus remanebit ex eis qui lamentetur alios.ꝙ ſi ſcribatur cum littera cheth vt dicatur נֹחַ nóach.tunc ſignificat requiem ſicut eſt in littera noſtra.

נֹהַה Requies. Lamētatio

נָהַג Minare. Inducere. Minare. Deducere. Adducere. Aſſuefacere מִנְהָג Inceſſus.

נָהַג Nahag.Minare.ducere.adducere.cōſueſcere.aſſuefacere.Geñ.31.Tulitq; omnem ſubſtātiam ſuam & greges Pro quo hebrei legunt.Et minauit omnem gregem ſuum & ſubſtantiam ſuam.Et in eodem.31.Vt clam me abigeres filias meas.Pro quo hebrei legunt. Et furatus eſt cor meū & minaſti ſeu duxiſti filias meas. Exo.3.Cumq; minaſſet gregem.Et in eodem.10.Et dominus induxit ventū vrentem tota die illa.1.Reg.30.Tulit vniuerſos greges & armēta & minauit āte faciem ſuam.2.Reg.6. Oza autem & Aio minabant plauſtrum.4.Reg.4.Mina & propera.Et in eodem.9.Preceps enim graditur.Pro quo hebrei legūt.ſtulte enim minat.ſ.exercitū vel ſeipſum.Ps.79.Qui deducis velut ouē Ioſeph.Eſa.60.Et reges eorū adducātur.Threñ. 3.Me minauit & adduxit.Naum.2.Et ancille eius minabātur gementes.ſignificat etiam aſſuefacere. Eccl's.2. Et animum meum tranſferre ad ſapientiam.pro quo hebrei legunt.Et cor meum aſſuefacerem in ſapientia.& inde מִנְהָג Minhag.i.conſuetudo.Pro quo beatus hieronymus tranſtulit inceſſum.4.Reg.9.Eſt autem inceſſus quaſi īceſſus ie hu filii Namſi.

נָהַל Minare. Portare. Suſtētare. נַהֲלֹלִים Foramina

נָהַל Nahal.minare.ducere.portare.ſuſtētare.Geñ.33.Et ego ſequar paulatim veſtigia ei9.Pro quo hebrei legūt. Et ego minabo paulatim veſtigia operis.ideſt veſtigia pecoris & paruulorum.Exo.15.Portaſti eum in fortitudine tua.Eſa.49.& ad fontes aquarum potabit eos. debet legi portabit.ſignificat etiam ſuſtentare.Geñ.47.Suſtētauitq; eos illo anno.Eſaie.51. Non eſt qui ſuſtentet eam. & inde נַהֲלֹלִים Nahalolim. Pro quo beatus hieronymus tranſtulit foramina. Eſa.7. Et in omnibus frucetis & in vniuerſis foraminibus.Hebrei vero dicūt ꝙ ſignificat quoddam genus arboris humilis.

נָהַם Gemere. Fremere. Frendere. נַהֲמָה Gemitus.

נָהַם Naham.fremere.frendere.gemere.rugire.Prouer.5. Et gemas in nouiſſimis tuis.Et in eodem. 19. Sicut fremitus leonis ira regis.ideſt fremit ſicut leo.Eſa.5. & frēdet & tenebit predam.Et in eodem.Et ſonabit ſuper eum in die illa ſicut ſonitus maris.Pro quo hebrei legunt.& fremet ſuper eum in die illa ſicut fremitus maris. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum.ſ.נַהֲמָה Nahama. ideſt fremitus ſiue gemitus.p̄s.35.rugiebā a gemitu cordis mei.

נָהַק Rugire

נָהַק Nahac.rugire.clamare.vociferari. Iob.6. Nūquid rugiet onager cum habuerit herbam.Et in eo.30. Qui īter huiuſcemodi letabantur.pro quo hebrei legunt. Inter arbuſta clamabant ſeu rugiebant.

נָהַר Fluere. Affluere. Confluere נָהָר Fluuius. Flumen. נְהָרִים Flumina. Fluuii.

נָהַר Nahar.fluere.confluere.affluere.illuminare.illuſtrare Eſa.1.& fluent ad eum omnes gentes.Et in eodē. 60. Tunc videbis & afflues.Hebrei tamen in predicto loco legunt.Et illuminaberis.Hiere.31. Et confluent ad bona domini.Et in eodem.51.Et non confluent ad eum vltra gentes.& inde.נָהָר náhar.ideſt fluuius ſeu flumen. Geñ. 2.Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis.Iob. 22. Fluuius ſubuertit fundamentum eorum.p̄s.45. Fluminis impet9 letificat ciuitatem dei.Ps.79.Et vſq; ad flumen propagines eius.& in plurali.נְהָרִים neharim ſecūdum terminationem maſculinorum.Iob.20.non videat riuulos fluminis torrentis melis & butyri. pro quo hebrei legunt. non videat riuulos fluuios torrentes.Eſa.33. Locus fluuiorum ri

© Biblioteca Nacional de España

ui latiſſimi. Abach. 3. Nunquid in fluminibus iratus es do-
נְהָרוֹת mine. reperitur etiam נְהָרוֹת Neharoth . ſecūdū terminatio
nem femininorum. ps. 23. Et ſuper flumina preparauit eā.
Flumina. Ps. 88. Et in fluminibus dextera eius. Ps. 136. Super flumi
נָהָר na babylonis. Eſa. 19. Et deficient flumina. Item נָהָר nahar
Illuminare idest illuminare . ps. 33. Reſpicite ad eum & illuminamini.
Sed beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veri
tatem primam ſignificationem ſequens tranſtulit. Reſpici
נְהָרָה te ad eum & confluite. & inde נְהָרָה Nehara. ideſt lumē. Iob
Lumen 3. Nec illuſtretur lumine. Dañ. 2. & lux cum eo habitat. Et ī
נְהִירוּ de נְהִירוּ Nehiru. ideſt ſcientia. Eo q eſt lumen intellectus: vt
Scientia. in eodem. 5. Scientia & ſapientia inuente ſunt in eo. Et in-
מִנְהָרוֹת de מִנְהָרוֹת minharoth . ideſt ſubterranee ſpelunce vel an
tra. vbi ſunt feneſtre & fiſſure per quas lumen ingreditur.
Iudi. 6. fecerūtq ſibi antra & ſpeluncas in montibus.
Antra. נוֹא נוֹא No. irritum facere. ſubuertere. infringere . ſeu contra-
dicere verbis alicuius. prohibere. & ſcribitur cum iod
in medio: loco vau. Eo quod eſt verbum tertie coniugatio
nis. Nu. 30. Si autem ſtatim vt audierit contradixerit pater
cōtradicere Et in eodem. Eo quod contradixerit pater. Et in eo. 32. cur
ſubuertere. ſubuertitis mentes filiorum iſrael. Et aliqñ ſcribitur ſine a-
leph. vt ps. 140. Oleum autem peccatoris nō impinguet
caput meum. pro quo hebrei legunt. Oleum autem primū
Prohibere ſeu principale non prohibebit vel non deſeret caput meū.
תְּנוּאָה & inde תְּנוּאָה Thenua. ideſt querela ſeu querimonia. Pro
Querimonia. quo beatus hieronymus tranſtulit vltionem. Nu. 14. & ſcie
Vltio. tis vltionem meam. & in plurali תְּנוּאוֹת Thenuoth. Iob. 33
תְּנוּאוֹת Quia querelas in me repetit. & aliqui hebrei dicunt q ſi-
Querele. gnificat occaſiones. Alii vero dicunt q ſignificat deſertio-
nes ſeu diſceſſiones.
נוּב נוּב Nub. germinare. fructificare. creſcere. ps. 61. Diuitie ſi
Germiare. affluant. ideſt ſi creuerint vel germinauerint. ps. 91. ad-
huc multiplicabuntur in ſenecta vberi. pro quo beatus hie
ronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Adhuc fructi-
Fructificare. ficabunt in ſenectute. Prouer. 10. Os iuſti parturit ſapienti
am. pro quo hebrei legunt. Os iuſti fructificat ſeu germīat
ſapientiam. ſ. ad modum arboris que germinat fructus ſu-
נִיב os. Zach. 9. Et vinum germinans virgines. & inde נִיב nib
ideſt fructus. Eſa. 57. Creans fructum labiorum. Malach. 1
Fructus. Et quod ſupponitur contemptibile eſt. pro quo hebrei le-
gunt. Et fructus eius contemptibilis eſt. Vnde beatus hie-
ronymus in explanationibus ſuper hoc loco ſic ait. fruct9
autem altaris ignis eſt: cibuſq ignis hoſtie vel holocauſta.
תְּנוּבָה Et inde תְּנוּבָה Thenuba. ideſt fructus. & reperitur tantū in
numero plurali. Threñ. 4. Quoniam iſti extabuerunt cōſū
Fructus. pti a ſterilitate terre. pro quo he. le. A fructibus terre. i. pp
defectū fructuū terre. & eſt idē ſenſus cum littera noſtra.
נוּד נוּד Nud. mouere. commouere. mobilē ſeu vagū eē . auffer
re. conſolari. Geñ. 4. Habitauit profugus in terra . ideſt
Mobilē eē habitauit mobilis ſeu inſtabilis in terra. 2. Reg. 23. Preuari
catores autem quaſi ſpine euellentur vniuerſi. ideſt moue
buntur ſiue auferentur. pro quo hebrei legunt. Quaſi ſpi-
Auferre. na mota vel commota. Eſa. 24. & auferetur quaſi taberna
Mouere culum vnius noctis. Hiere. 18. Et mouebit caput ſuū. Et in
eo. 50. Et moti ſunt & abierunt. Et in eodem . Recedite de
medio babylonis. Pro quo hebrei legunt . Mouemini de
medio babylonis. Oſee. 7. Ephraim in populis ipſe com-
miſcebatur. pro quo hebrei legunt. mouebatur ſiue com-
Cōmouere mouebatur. Naum. 3. Quis commouebit ſuper te caput.
Super hoc loco beatus hieronymus in explanationibus ſic
ait. In hebreo non habetur caput. Sed nos appoſuimus vt
Tranſmigrare. ſenſus manifeſtior fieret. Ponitur etiam pro tranſmigrare
vel tranſuolare. Ps. 10. Tranſmigra in montē ſicut paſſer.

Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam
veritatem tranſtulit. Tranſuola in montem vt auis. Pro- Tranſuolare.
uer. 26. Sicut auis ad alta tranſuolans . pro quo hebrei le-
gunt. ſicut auis ad mouendum. vide etiam de hoc ſupra in
dictione נָדַד Nadad. ſignificat etiam conſolari. eo quod il-
le qui conſolabatur alium mouebat caput ſuum ſignificās
compaſſionem. Iob. 2 . Vt pariter venientes viſitarent eū
& conſolarentur. Et in eodem. 43. Et mouerunt ſuper eū Conſolari.
caput. & in hebreo non habetur caput: ſed ſic: et mouerunt
ſuper eum. ideſt conſolati ſunt eum. Hiere. 16 . Nec conſole
ris eos. Et in eodem. 2. Nec lugeatis ſuper eum fletu . pro
quo hebrei legunt. Nec conſolemini ſuper eum . Et in eo-
dem. 48. Conſolamini eum omnes qui eſtis in circuitu ei9
& inde נוֹד Nud. ideſt motus ſeu commotio. ps. 55 . Vitam נוֹד
meam annunciaui tibi. pro quo hebrei legunt . Motum me Motus
um numeraſti. Et beatus hieronymus in pſalterio iuxta he ſecretiora.
braicam veritatem tranſtulit. Secretiora mea numeraſti. &
additur ei littera mem in principio & dicitur מָנוֹד Menod. מָנוֹד
Ps. 43. Commotionem capitis in populis. Scribitur etiam Cōmotio.
ſine vau in medio. & dicitur נָד Nad ſiue נֵד Ned. pro quo נָד
beatus hieronymus tranſtulit profugum. ideſt inſtabilem. נֵד
Geñ. 4. Vagus & profugus eris in terra. Eſa. 17. Ablata eſt Profugus
meſſis in die hereditatis. Et aliqui hebrei in predicto loco Ablata
legunt. Aceruus ſeu cumulus meſſis in die infirmitatis. Aceruus.
Quod etiam poteſt legi ſecundum litteram hebraicam. de
quo vide ſupra in dictione נֵד Ned. ſcribitur etiam cum iod Inſtabilis
in medio loco vau. Iob. 16. Et mouerē labia mea quaſi par
cens vobis. Pro quo hebrei legunt . Et motum labiorum
meorum non prohiberem . Ps. 35. Et manus peccatorum
non moueat me. & inde נִידָה Nida. ideſt mota ſeu inſtabi-
lis. vt Threñ. 1. Propterea inſtabilis facta eſt. Item נֹאד Nod נִידָה
cum aleph in medio loco vau. ideſt vter ſiue lagena. de quo נֹאד
vide ſupra in ſuo loco. Vter
נָוָה Naua. Glorificare . decorare . ſiue decorum vel pul- נָוָה
chrum eſſe. Exo. 15. Ipſe eſt deus meus & glorificabo Glorificare
eum. Canti. 1. Pulchre ſunt gene tue ſicut turtures. Et in eo Pulchrū eſſe.
dem. 4. Quam pulchre ſunt māme tue. Abach . 2. Sic erit
vir ſuperbus & non decorabitur. & inde נָוָה Naua. ideſt de Decorare
cora ſiue ſpecioſa. vt Hiere. 6. Specioſe & delicate aſſimila נָוָה
ui filiam ſion. & inde נָוֶה Naue. ideſt habitaculum ſeu taber Specioſa.
naculum. pulchritudo. decus. ſpecies. Exo. 15. Ad habitacu נָוֶה
lum ſanctum tuum. Iob. 8 . Et pacatum reddet habitaculū habitaculū
iuſtitie tue. Et in eodem. 18. Aſpergatur in tabernaculo ei9
ſulphur. Eſa. 33. Oculi tui videbunt ieruſalem habitationē Habitatio.
opulentam. Hiere. 23. Et conuertam eos ad rura ſua . ideſt Rus.
ad habitacula ſua. Ponitur etiam pro pulchritudine vel de
core. Iob. 5. Et maledixi pulchritudini eius ſtatim. ps. 67. Pulchritudo.
Et ſpeciei domus diuidere ſpolia. Eſa. 27. Et ſpecioſa relin Species.
quetur & dimittetur quaſi deſertum. Et in eodem. 32. & ſe- Specioſa.
debit populus meus in pulchritudine pacis . Hiere. 31. Pul-
chritudo iuſtitie mons ſanctus. Et in eodem . 49 . Quaſi
leo aſcendet de ſuperbia iordanis ad pulchritudinem robu
ſtam. Significat etiam caulam paſtorum . Pro quo beatus
hieronymus tranſtulit paſcua. 2. Reg. 7. Ego tuli te de paſ Paſcua.
cuis. Soph. 2. Et erit funiculus maris requies paſtorū . ideſt Caula.
caula ſeu paſcua paſtorum. Et in plurali quandoq ſcribitur
cum aleph & vau & dicitur נְאוֹת Neoth. Ps. 22. In loco paſ נְאוֹת
cue ibi me collocauit . p q he. le. in habitaculis ſiue in paſ- Paſcua.
cuis herbe. aut in caulis herbe me collocabit. Hiere . 9 . Et Specioſa.
ſup ſpecioſa deſerti plācitū . & in eo. 25. Et cōticuerunt arua Arua.
pacis. vbi pōitur p aruis. Iohel. 1. Quia ignis comedit ſpe
cioſa deſerti . Et in eo . 2 . Quia germinauerunt ſpecioſa
deſerti.

© Biblioteca Nacional de España

נוח נוח nóach.quieſcere.requieſcere.Geñ.8.Requieuitq; arca
Requieſcere. menſe ſeptimo.Exo.20.Et requieuit die ſeptio.Deut.
5.Vt requieſcat ſeruus & ancilla tua.1.Reg.25.Locuti ſunt
ad nabal omnia verba hec ex nomine dauid & ſiluerunt.i.
requieuerunt vel ceſſauerunt.ſ.loqui.2.Reg.7.Et opperie
mus eum.Pro quo hebrei legũt. Et requieſcemus ſuper eũ
.i.caſtrametabimur ſuper eum.Et in eo.21.Et nõ dimiſit a
ues lacerare eos per diem.Pro quo hebrei legunt.& non di
miſit aues requieſcere ſuper eos per diem.ſ.ne eos lacera=
Quieſcere rent.Iob.3.nonne ſilui: nonne quieui. Eſa.10.Requieuit
ſyria ſuper ephraim. Et in eo.11.Et requieſcet ſuper eũ ſpi
ritus domini.Et in eo.57.Requieſcẽt in cubili ſuo.Abach.
3.Et requieſcam in die tribulationis. Et inde verbum ter
tie coniugationis.ideſt requieſcere facere ſiue requiem da
Requiẽ daf. re aut refrigerare.ſeu reponere.Exo.30. Et requiẽ dabo ti
Requieſce bi.Et in eodem.& requieſcere faciam te.Deut.25.Cũ ergo
re facere. dñs deus tuus dederit tibi requiem.2.Reg.7. Et dñs dediſ
ſet ei requiẽ vndiq; . Ioſ.21.Dataq; eſt ab eo pax in omnes
per circuitum nationes.Pro quo hebrei legunt. Requieſce
re fecit eos dñs per circuitum.Prouer.29. Erudi filium tu
refrigeraf. um & refrigerabit te.Ezech.5.Et requieſcere faciam indi
gnationem meam in eis.Et ĩ eo.16.Et requieſcet indigna
tio mea in te.Pro quo hebrei legunt.Et requieſcere faciam
indignationem meã in te.ſigñat etiam reponere. Exo.16.
Reponere Quidquid reliquũ fuerit reponite vſq; mane. Et in eo.17
Sin autem paululum remiſiſſet ſuperabat amalech.ꝓ quo
hebrei legunt.& qñ reponebat manus ſuas ſupabat Ama=
lech.Ezech.37.Et dimiſit me in medio campi.i.repoſuit
me.& in eo.44.Et reponã benedictionem domui tue.Et
נחת inde נַחַת Náchath.i.requies.Eccſ.4. Melior eſt pugillus
Requies. cum requie.Et in eo.9. Verba ſapientum audiuntur in ſi=
Silentiũ. lentio.i.in requie vel in tranquillitate.& inde מָנוֹחַ manó
מָנוֹחַ ach.i.requies.Ruth.3.Querã tibi requiem.p̃s.114.Cõuer
Requies. tere anima mea in requiẽ tuã.ſcribitur etiam cũ he in fine
מְנוּחָה & dicitur.מְנוּחָה Menucha.Geñ.49.Vidit requiem ꝙ eſſet
Requies. bona.Iudi.21.Nec erat vlla requies morientiũ. Ps.131.hec
requies mea in ſeculum ſeculi.Põitur etiam pro ſepulchro
ſepulchrũ qđ eſt locus requietiõis. Eſa.11.Et erit ſepulchrũ eius glo=
rioſum.Itẽ ponitur ꝓ prophetia.Hiere.51. ſaraias aũt erat
prophetia. princeps ꝓphetie.& in plu.מְנוּחוֹת Menuchoth.i.requieti
מְנוּחוֹת ones.Eſa.32.Et in requie opulenta.Quod in hebreo legi=
Requietiões tur pluraliter.ſ.in requietionibus opulentis.& inde הֲנָחָה
הֲנָחָה Hanacha.i.requies.Eſter.2.Et dedit requiem vniuerſis ꝓ=
Requies. uinciis.& inde נִיחֹחַ Nichóach.i.ſuaue vel placens. Geñ.8.
נִיחֹחַ
Suauitas Odoratuſq; eſt dñs odorem ſuauitatis.Leuit.3. In oblatio
ſuauiſſimũ nem ſuauiſſimi odoris domini.& in eo.26. Nec recipiam
vltra odorem ſuauiſſimi.Nu.28. Holocauſtum ſuauiſſimi
נִיחוֹחִין odoris atq; incenſi eſt dñi.& in plurali.נִיחוֹחִין Nichochin.
Incẽſum. Dañ.2.Et hoſtias & incenſum precepit vt ſacrificarent ei.
Quod in hebreo legitur in plu.ſ.incenſa.
נוט נוט Nud.mouere.concutere.p̃s.98.moueatur terra.& bea
Mouere. tus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatẽ
Concutere tranſtulit.Concutiatur terra.Vide etiam de hoc ſupra in di
ctione מוט Mot.
נְוָלִי נְוָלִי Neuali.In lingua chaldaica ſignificat ſterquilinium:
ſecundum hebreos.Dañ.2.Et domus veſtre publica=
ſterqliniũ buntur.Pro quo hebrei legunt.Et domus veſtre in ſterqui
linium ponentur.Et in eo.3.Et domus eius vaſtetur.
נום נום Num.dormire.dormitare.Ps.75.Dormierunt ſom=
Dormire. num ſuum.Ps.120.Neq; dormiet qui cuſtodit te.Et in
Dormitaf. eodem.Ecce non dormitabit.Naum.3.Dormitauerũt pa=
נוּמָה ſtores tui.& inde נוּמָה.Numa.ideſt dormitio ſeu dormita
Dormitatio. tio.Prouer.23.Et veſtietur pannis dormitatio.Scribitur ẽt

cum thau in principio & dicitur תְּנוּמָה Thenuma.p̃s.131. תְּנוּמָה
Et palpebris meis dormitationem.& in plurali תְּנוּמוֹת the dormitatio
numoth.Iob.33.Et dormient in lectulo.pro quo hebrei le תְּנוּמוֹת
gunt.In dormitationibus in lectulo.Prouer.24.Paululũ dormitatiões
dormitabis.Pro quo hebrei legunt.Paululũ dormitationũ
נוס Nus.fugere.cõfugere.Geñ.14.Et qui remanſerant נוס
fugerunt ad montem.Et in eodem.39.Qui relicto in Fugere.
manu eius pallio fugit.Exo.4.Ita vt fugeret moyſes.Nu.
25.Exules & profugi ante mortem pontificis nullo modo
in vrbes ſuas reuerti poterunt.pro quo hebrei legunt.Et
non accipietis precium ad fugiendum ad ciuitatem refugii
ſui vſq; ad mortẽ pontificis.& beatus hieronymus trãſtu=
lit ſenſum.Deut.34.Nec dentes illius moti ſunt.Pro quo
hebrei legunt.Et non fugerat humiditas illius.ideſt humi=
dum radicale non receſſerat:ſiue ſpecioſitas eius non mu=
tabatur propter ſenectutem.Poteſt etiam legi ſic.Nec efu=
gerat.ideſt nec mota fuit maxilla ſeu mandibula illius.Et
ponitur ibi maxilla pro dentibus: ſicut eſt in littera noſtra
vt dictum eſt ſupra in dictione לְחָה Lecha.Ioſ.8.Fugiem9
& terga vertemus.Pro quo hebrei legunt.Et fugiemus an
te eos.Et in eodem.10.Cumq; fugerẽt filios iſrael.2.Reg.
18.Siue enim fugerimus non magno opere de nobis ad
eos pertinebit.Eſa.30.Sed ſuper equos fugiemus ideo fu=
gietis.Zach.11.Et fugietis ad vallem montium.Et in eo.ſi
cut fugiſtis a facie terremotus.Vide etiam de hoc in dictio
ne נָסַס Naſas.& inde verbũ tertie coniugationis.ideſt cõ=
fugere facere ſiue fugare.Exo.9.fecit confugere ſeruos ſu= Cõfugere
os & iumenta in domos. Iudi.6. Vt fugeret madian.Pro facere.
quo hebrei legunt.Vt fugaret a facie Madian.& inde מָנוֹס Fugere.
Manos.ideſt fuga.effugium.ſiue refugium.Iob.10.Et ef= מָנוֹס
fugium peribit ab eis.Ps.141.Periit fuga a me. Hiere.16. Effugium.
Et refugium meum in die tribulationis.Hiere.46.Fuge Fuga.
runt conciti.Pro quo hebrei legunt.fugam fugerũt.Scri= Refugium
bitur etiam cum he vel thau in fine.Leuit.26.Et ita fugiẽt
quaſi gladiũ.Pro quo he.le.Et fugient fugam gladii.
נוע Nóaa.Mouere.commouere.concutere.Nu.32.Et cir= נוע
cũduxit eum per deſertum quadraginta annis.Proquo Mouere.
hebrei legunt.Et moueri vel commoueri fecit eos per de=
ſertum quadraginta annis.Iob.16.Mouerem & ego caput
meum.Ps.21.Locuti ſunt labiis & mouerunt caput.p̃s.58
Ipſi diſpergentur ad manducandum.Pro quo hebrei le=
gunt.Ipſi mouebuntur ad manducandum.Et beatus hie=
ronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtu=
lit.Ipſi vagabuntur ad manducandum.Eſa.7.Et commo Cõmoueri
tum eſt cor eius & cor populi eius ſicut mouentur ligna ſil
uarum.Et in eodem.19.Et mouebũtur ſimulachra egypti
a facie eius.Et in eodem.24.Agitatione agitabitur terra agitare.
ſicut ebrius.ideſt commotione commouebitur terra.Dañ.
10.Et erexit me ſuper genua mea.Pro quo hebrei legunt.
Et commouit me ſuper genua mea.ideſt commouendo ſi
ue agitando erexit.Amos.4.Et venerunt due & tres ciui
tates ad vnam.Pro quo hebrei legunt.Et mouebuntur due
tres ciuitates ad vnam.Et in eodem.9.Et concutiam in oĩ
bus gentibus domum iſrael: ſicut concutitur triticum.Na Cõcutere.
um.3.Si concuſſe fuerint cadent in os comedentis.Et in=
de נָע Naa.ideſt mobilis.Pro quo beatus hieronymus tran נָע
ſtulit vagus.Geñ.4.Vagus & profugus eris in terra.Et Vagus.
in eodem.Et ero vagus & profugus in terra.Et inde
מְנַעַנְעִים Menaaneim.ideſt inſtrumenta muſica enea a מְנַעַנְעִים
concutiendo vel mouendo dicta.Pro quo beatus hiero=
nymus tranſtulit ſiſtra.2.Regum.6.Et ſiſtris & cymbalis. Siſtra.
Et inde הֵנַע Henaa.Nomen proprium loci ſecundum הֵנַע
tranſlationem noſtram.4.Regum.18.Vbi eſt deus

© Biblioteca Nacional de España

ſepharuaim Ana & Aua.Hebrei tamen in predicto loco
legunt ſic. vbi eſt deus ſepharuaim : mouit & diſperdidit.
ſcilicet rex aſſyriorum omnes ſupradictos.

נוף נוף Nuph.leuare.eleuare.mouere.hinc inde agitare.aſper
Eleuare. gere.Exo.29.Et ſanctificabis eos eleuans coram domi
no.Et in eodem.Sanctificabiſq; illud eleuans coram domi
no.Et in eodem.Et armum quem de ariete ſeparaſti.pro
quo hebrei legunt.Et armum qui eleuatus eſt & ſepara⸗
Leuare. tus de ariete.Leuit.8.Qui poſtquam leuauerunt ea corā
domino.Et in eodem.Tulit ergo pectuſculū eleuans illud
coram domino.Nu.6.Suſceptaq; rurſum ab eo eleuauit in
conſpectu domini.Et in eodem.8.Cumq; leuati fuerint co
ram domino.Et in eodem.Et offeret Aaron leuitas mun⁹
in conſpectu domini.pro quo hebrei legūt.Et leuabit Aa
ron leuitas eleuatione in conſpectu domini.Et in eodem.
Eleuabitq; eos Aaron in conſpectu domini.4.Reg.5.Et
tangeret manu ſua locum lepre.pro quo hebrei legunt.Et
eleuaret manum ſuam ad locum.ſcilicet lepre.Ps.61.Plu⸗
uiam voluntariam ſegregabis deus.Pro quo Beatus hiero
nymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.
Pluuiam voluntariam eleuaſti deus.Hebrei tamen legunt.
Aſpgere. aſperſiſti deus.ſignificat etiam aſpergere.prouer.7.Aſper
ſi cubile meum myrrha & Aloe.pōitur etiam pro trahere.
Quod eſt hinc & īde mouere.vel eleuare.Eſa.10.Aut exal⸗
Trahere. tabitur ſerra contra eum a quo trahitur.Et in eodem.Quo
modo ſi eleuetur virga.Et in eodem.13.Leuate manum.
Ponitur etiā pro agitare vel cribrare.Eſa.10.Agitabit ma⸗
agitare. num ſuam ſuper montem filie ſion.Et in eodem.30.Ad ꝑ
Cribrare. dendas gentes in nihilum.Pro quo hebrei legunt.Ad cri⸗
brandas gentes in cribro vanitatis.vbi ponitur verbum &
nomen ab eo deriuatum.Poteſt etiam legi ſic.Ad agitan⸗
תְּנוּפָה das gentes agitatione vanitatis.Et inde תְּנוּפָה Thenupha.
ideſt eleuatio ſiue agitatio.Exo.29.Sanctificabiſq; pectuſ⸗
culum conſecratum.pro quo hebrei legunt.Sanctificabiſ⸗
Eleuatio. q; pectuſculum eleuationis.Leuit.7.Pectuſculum eleuatio
nis & armum ſeparationis.Et in eodem.10.Pectuſculum
quoq; quod oblatum eſt.Pro quo hebrei legunt.Pectuſcu⸗
agitatio. lum quoq; eleuationis ſeu agitationis.Eſa.19.A facie com
Cōmotio. motionis manus domini exercituum.Et in eodem.30.Et
in bellis precipuis expugnabit eos.pro quo hebrei legunt
Et in bellis eleuationis ſeu agitationis vel commotionis
נֹפֶת expugnabit eos.Item נֹפֶת Nopheth.ideſt fauus.p̄s.18.Et
Fauus. dulciora ſuper mel & fauum.Prouer.24.Et fauum dulciſſi
mum gutturi meo.Canti.4.Fauus diſtillans labia tua.Itē
נָפַת נָפַת Naphath.prouincia.regio.ſed tranſlatio noſtra poſu
Nopheth. it pro nomīe proprio.Ioſ.17.Tertia ꝑs vrbis nopheth.3.
Reg.4.benadab cuius omnis nephador.

נוץ נוץ Nus.florere.Canti.7.Floruerunt mala punica.Et ali⸗
Florere quando ſcribitur cum iod in medio loco vau.Ps.131.ſu
per ipſum autem efflorebit ſanctificatio eius.Scribitur etiā
cum aleph ī medio loco vau.Eccſ.12.Et florebit amygda
Efflorere. lus.Et inde נִצָּה Niſa.ideſt flos.Gen̄.40.& poſt flores vuas
נִצָּה matureſcere.Iob.15.Et quaſi oliua proiiciens florem ſuū.
Flos Germinar Ponitur etiam pro germinatione.Eſa.18.Et immatura ꝑ⸗
fectio germinabit.Scribitur etiam cum nun in fine & dici⸗
נִצָּן tur נִצָּן Niſan.Canti.2.Flores apparuerunt in terra.vbi po
נִצָּנִים nitur נִצָּנִים Niſanim.Et inde נִיצֹץ Noſes cum duplici ſa⸗
Flores. de.ideſt ſcintilla.Ezech.1.Et ſcintille quaſi aſpectus eris.&
נִיצֹץ Scintilla. aliquando ſcribitur cum iod in prima ſyllaba.vt Eſa.1.Et
opus eius quaſi ſcintilla.

נור נור Nur.lucerna.Et communiter ſcribitur ſine vau & dici⸗
Lucerna. tur נֵר Ner.Exo.27.Vt ardeat lucerna ſemper.1.Reg.
3.Et non poterat videre lucernam dei.Iob.21.Quotiens

lucerna impiorum extinguetur.Ps.17.Quia tu illuminas
lucernam meam.p̄s.118.Lucerna pedibus meis verbū tuū
p̄s.131.Paraui lucernam chriſto meo.Scribitur etiam cum
iod in medio & dicitur נִיר Nir.vt.3.Reg.11.Vt remaneat
lucerna dauid ſeruo meo.Et ī plu.נֵרוֹת Neroth.Exo.25.fa נִיר
cies & lucernas ſeptem.Nu.8.Cum poſueris ſeptem lucer נֵרוֹת Lucerne.
nas.Et inde מְנוֹרָה Menora ideſt candelabrum.Exo.25.fa מְנוֹרָה
cies & candelabrum ductile de auro puriſſimo.Et in eodē. Candela,
40.Candelabrum ſtabit cum lucernis ſuis.Item נִיר Nir. brum.
ideſt nouale.Prouer.13.Multi cibi ī noualibus patrū.Oſee. נִיר
10.Innouate vobis nouale.Vbi ponitur nomen & verbum Nouale.
ab eo deriuatum.ac ſi diceret.Nouiter arate vobis nouale.
Item נִיר Nir.in lingua chaldaica ſignificat iugū.& ſic tran
ſtulit beatus hieronymus.Nu.21.Vbi dicitur iugum ipſo⸗ נִיר
rum diſperiit.De quo vide ſupra in dictione יָרָה Iara.Itē Iugum.
נוּר Nur ſiue נוּרָא Nura.in lingua chaldaica ſignificat ignē נור
Dan̄.3.Mittetur in fornacem ignis.Et in eodem.7.Fluui⸗ נוּרָא
us igneus rapidus egrediebatur a facie eius. Ignis.

נוש Nus.deſperare.infirmari.p̄s.68.Improperium expe נוש
ctauit cor meum & miſeriam.Pro quo beatus hierōy⸗
mus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.op
probrio cōtritum eſt cor meum & deſperatus ſum.Hebrei Deſperare
tamen legunt.Et infirmatus ſum.De quo vide ſupra in di Infirmari
ctione אָנַשׁ Anas.

נָזַד Nazad.coquere.ſcilicet pulmentum.vt Gen̄.25.Co⸗ נָזַד
xit autem iacob pulmentum.& inde נָזִיד Nazid.ideſt Coquere.
pulmentū ſeu coctio.vt in loco predicto &.4.Regū.4.Et נָזִיד
concidit in ollam pulmēti.Et in eodem.Cum guſtaſſet de Pulmētū
coctione.Aggei.2.Panem aut pulmentum. Coctio.

נָזָה Naza.aſpergere.& ſcribitur ſine nun.Leuit.4.Tin⸗ נָזָה
cto digito aſperget ſepties contra velum.Leuit.6.Si aſpergere
de ſanguine illius veſtis fuerit aſperſa.Et in eo.8.Cumq;
ſanctificans aſperſiſſet altare ſeptem vicibus.Nu.8.Aſper
gantur aqua luſtrationis.Et in eodem.19.Ipſe quoq; qui
aſpergit aquas lauabit veſtimenta ſua.Eſa.53.Iſte aſpget
gentes multas.

נָזַל Nazal.fluere defluere.erumpere :pluere vel ſtillare. נָזַל
Nu.24.Fluent aque de ſitula eius.Deut.32.fluat vt roſ Fluere.
eloquium meum.Iob.36.Que de nubibus fluunt.p̄s.147
flauit ſpiritus eius & fluēt aque.Canti.4.que fluunt impe
tu de libano.Et in eodem.Et fluent aromata illius.Eſa.64 Defluere.
A facie tua montes defluerēt.Hiere.9.Et palpebre noſtre
defluant aquis.Et in eodem.18.Erumpentes aque frigide. Erūpere.
ideſt defluentes.Ponitur etiam pro pluere.Eſa.45.Et nu⸗ Pluere.
bes pluant iuſtum.Et in eodem.46.Aquam de petra pro⸗
duxit eis.Pro quo hebrei legunt.Aquam de petra ſtillare Stillare.
fecit vel fluere fecit eis.& īde נוֹזְלִים Nozlim.ideſt riui ſeu נוֹזְלִים
fluenta.Ps.77.Et eduxit aquam de petra.Pro quo beatus
hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tran⸗
ſtulit.Et eduxit riuos de petra.Et in eodem.Et imbres eo⸗ Riui Imbres.
rum ne biberent.ideſt fluenta.Prouer.5.Et fluenta putei Fluenta.
tui.Eſa.44.Et fluenta ſuper aridam.Et īde מַזָּל Mazal.i. מַזָּל
Sydus ſeu ſignum celeſte.Et ſolum inuenitur in numero Sydus vel
plurali.ſcilicet מַזָּלוֹת Mazaloth.4.Regū.23.ſoli & lune & ſignum ce
duodecim ſignis.& ſecundum hebreos propter ſui influē⸗ leſte. מַזָּלוֹת
tiam circa terrena appellantur hoc nomine. Signa.

נֶזֶם Nezem.Inauris ornamentum auris vel naris.Gen̄. נֶזֶם
24.Protulit vir inaures aureas.Quod in hebreo legi Inauris.
tur ſingulariter.ſcilicet inaurem auream.Prouer.11.Circu Circulus.
lus aureus in naribus ſuis.ideſt in naribus porci.& in plu⸗ נְזָמִים
rali נְזָמִים Nezamim.Gen̄.35.& inaures que erant in auri Inaures.
bus eorum.Exo.32.Tollite inaures aureas de vxorum filio
rumq; & filiarum veſtrarum auribus.Eſa.3.& gēmas ī frō

© Biblioteca Nacional de España

te pendentes. Pro quo hebrei legunt. Et inaures naris.
נָזַק נזק Nazac. in lingua chaldaica ſignificat nocere ſeu damnare: aut dammum inferre. Eſdre. 4. Et vſq; ad hec
Nocere. noxia perueniet. & in eodem. Et nocens regibus & ꝓuin-
ciis. Dañ. 6. Et rex non ſuſtinebit moleſtiam. i. nocumẽtũ.
נֵזֶק & inde נֵזֶק Nézec. i. Damnũ. nocumentũ. Eſter. 7. Nũc aũt
hoſtis noſter eſt cuius crudelitas redundat in regem. Pro q̄
hebrei legunt. Quia nihil hoſtis prodeſt in damno vel cũ
Damnum damno regis.
נָזַר נזר Nazar. ſeparare. abſtinere. conſecrare. ſanctificare. Leuit. 22. Vt caueant ab his que conſecrata ſunt. Pro quo
Separare hebrei legunt. Et ſeparentur vel abſtineant ab his que con
ſecrata ſunt. Nu. 6. Et ſe voluerint domino conſecrare. & in
Cõſecrare. Abſtinere eodem. A vino & omni quod inebriare poteſt abſtinebunt
& in eodem. Cunctis diebus quibus ex voto domino con
ſecrantur. & in eodem. Omni tempore conſecrationis ſue.
Pro quo hebrei legunt. Cunctis diebus quibus conſecratur
vel ſeparatur domino. & in eodem. Vſq; ad completum diẽ
quo domino conſecratur. & in eodem. Et conſecrabit do-
ſanctificar mino diem ſeparationis illius. Zach. 6. Vel ſanctificare me
debeo. Pro quo hebrei legũt. vel abſtinere aut ſeparare me
debeo. ſ. a cibo & potu. Poteſt etiam legi ſicut eſt in littera
Abaliẽare noſtra. Ponitur etiam pro abalienare. Eſa. 1. Abalienati ſũt
retrorſum. Oſee. 9. Et abalienati ſunt in confuſione. i. ſepa
rati ſunt. Et de hoc vide ſupra in dictione זור Zur. & inde
נָזִיר נזיר Nazir. ideſt nazareus. conſecratus: vel ſanctificat⁹: aut
Nazareus ſeparatus. ſ. a vino & omni quod inebriare poteſt. Geñ. 49
Et in vertice nazarei inter fratres ſuos. Nu. 6. Vir ſiue mu-
lier cũ fecerint votũ vt ſanctificentur. Pro q̄ he. le. Cũ fecerĩt
votũ nazarei. & ĩ eo. Iſta eſt lex cõſecratiõis. ꝓ q̄ he. le. Iſta
Cõſecrat⁹ eſt lex nazarei. i. conſecrati vel ſepati. & in eo. Tunc radetur
nazareus ad oſtium tabernaculi. & in codẽ. Et tradet in ma
nus nazarei. Iudi. 13. Erit enim nazareus dei ab infantia ſua
נֵזֶר Separatio & inde נֵזֶר Nézer. i. ſeparatio: vel ſanctificatio: aut corona
ſeu diadema. Nu. 6. Omni tempore ſeparationis ſue noua-
Cõſecratio cula non aſcendet ſuper caput eius. & in eodem. Quia con-
ſecratio dei ſuper caput eius. & in eodem. Omnibus dieb⁹
ſeparationis ſue ſanctus erit domino. & in codẽ. Quoniam
Sãctifica tio. polluta eſt ſanctificatio eius. Ps. 31. Super ĩpum autem efflo
rebit ſanctificatio eius. Ponitur etiam pro coma vel capillis
eo quod nazareus nutriebat comã. vt Hiere. 7. Tonde capil
Capillus. lum tuum & proiice. Ponitur etiam pro eo quod ſeparatur
Primitie. a cõmuni vſu. Leuit. 25. Et vuas primitiarum tuarum non
colliges. Pro quo hebrei legunt. Et vuas ſeparationis tue. i.
quas tibi vt proprias ſeparaueras non vindemiabis: quia
נֵזֶר debebant eſſe omnibus cõmunes. Item נֵזֶר Nézer. i. coro-
na ſeu diadema. Exo. 39. Fecerunt & laminam ſancte vene-
rationis. Pro quo hebrei legunt. Et fecerunt laminam coro
Corona. Diadema. nam ſanctitatis. Erat em̃ hec lamina circundata fronti pon
tificis in modum corone. 2. Reg. 1. Et tuli diadema qđ erat
in capite eius. 4. Reg. 11. Et poſui ſuper eũ diadema. & inde
מְנַזִּיר מנזיר Minezir. i. coronatus ſeu princeps. Pro quo btũs Hie
Cuſtodes. ronymus tranſtulit cuſtodem. Naũ. 3. Cuſtodes tui quaſi lo
cuſte.
נָחָה נחה Nacha. minare. ducere. deducere. dirigere. reponere.
Ducere. collocare. Exo. 13. Non eos duxit domin⁹ per viã terre
philiſtiim. & in eodem. Vt dux eſſet itineris. & in codẽ. 32.
Vade & duc populum quo locutus ſum tibi. Iob. 12. Et ſub-
uerſas in integrum reſtituet. Pro quo hebrei legunt. Expã-
dens vel diſpergens gentes & deducit eas. Sed beatus Hie-
Deducere. ronymus tranſtulit ſenſum. 1. Reg. 22. Et reliquit eos an-
te faciem regis moab. Pro quo hebrei legũt. Et deduxit eos
ante faciem regis moab. Iob. 38. Et veſperum ſuper fines
terre conſurgere facis. Pro quo hebrei legunt. Et ſydus ſeu
veſperum ſuper filios ſuos deduces: Ps. 22. Deduxit me ſu-
per ſemitas iuſtitie. Ps. 26. Et dirige me in ſemitam rectam Dirigere.
Ps. 76. Deduxiſti ſicut oues populum tuum. Ps. 77. Et in
intellectibus manuum ſuarum deduxit eos. Ps. 107. Quis
deducet me vſq; in idumeam. Prouer. 6. Cum ambulaueris
gradiatur tecum. Pro quo hebrei legunt. Cum ambulaue-
ris minabit te: Prouer. 18. Et ante principes ſpacium ei fa- Minare.
ciet. Pro quo hebrei legunt. Et ante principes deducet eũ.
Eſa. 58. Et requiem tibi dabit dominus ſemper. Pro quo
hebrei legũt. Et deducet ſeu minabit te dominus ſemp. Po
teſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra. De quo vide ſupra
in dictione נוּחַ Nóach. Significat etiam reponere ſeu col-
locare. 4. Reg. 18. Et collocauit eos in Aila & in Abor. Sed
etiam in predicto loco hebrei legunt. Et duxit ſeu deduxit Collocare
eos. & ſecundum hebreos inde deriuatur מִנְחָה Mincha. i.
mun⁹. vel donũ. De quo vide ſupra in dictiõe מנח Menach. מִנְחָה
נחל Nachal. hereditare. poſſidere. Exo. 32. Et poſſidebitis
eam ſemper. & in eodem. 34. Noſq; poſſideas. Leuit. נָחַל
25. Et hereditario iure tranſmittetis ad poſteros. Pro quo Poſſidere
hebrei legũt. Et hereditabitis eos filiis veſtris poſt vos. Nu. Hereditar.
32. Vſq; dum poſſideant filii iſrael hereditatem ſuam. & in
eodem. Nec quicq̃ queremus trans iordanem. Pro quo he
brei legunt. Quoniam non hereditabimus cũ eis trãs ior
danẽ. Nu. 23. Quã diuidetis vobis ſorte. Pro quo hebrei le
gunt. Et poſſidebitis terram ſorte: & in eodem. Per trib⁹ &
familias poſſeſſio diuidetur. i. poſſidebitis. & in codẽ. Hec
ſunt nomina virorum qui cum Ioſue terram vobis diuidẽt
Pro quo hebrei legunt. Hec ſunt noĩa virorum qui heredi-
tare facient vos terram. ſ. diuidendo vnicuiq; hereditatem
ſuam. & in eodem. Vt diuiderent filiis iſrael terram chanaã
Deut. 21. Volueritq; ſubſtãtiam inter filios ſuos diuidere.
Pro quo hebrei legunt. Et erit in die qua hereditare faciet
filios ſuos. ſ. diuidendo eis hereditatem. & in codẽ. 32. Qñ
diuidebat altiſſimus gentes. Pro quo he. le. Qñ hereditare
ſiue poſſidere faciebat altiſſim⁹ gẽtes. i. qñ diuidebat gẽtes
ꝑ terras vt vnaqueq; gens poſſideret terram ei cõceſſam a
deo. Ioſ. 1. Tu enim ſorte diuides populo huic terram. i. he-
reditare facies. & in codẽ. 13. Hanc poſſeſſionẽ diuiſit moy
ſes in campeſtribus moab. & in eodem. 14. Hoc eſt qđ poſ-
ſederunt filii iſrael in terra chanaã quam dederunt eis. ideſt
poſſidere fecerunt eleazar ſacerdos & ioſue filius nun. Iob.
7. Sic & ego habui menſes vacuos. Pro quo hebrei legunt.
Sic poſſedi mihi menſes vanitatis. i. vanos & vacuos. Ps. 81
Quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus. Ezech. 22 Hereditar.
Et poſſidebo te in conſpectu gentium. Zach. 2. Et poſſide Poſſidere
bit dominus iudam partem ſuam. & inde נַחֲלָה Nachala. i. נַחֲלָה
hereditas. poſſeſſio. Leuit. 25. Reuertetur homo ad poſſeſ- Poſſeſſio
ſionem ſuam. Nu. 18. Ego pars & hereditas tua. Deut. 18. Hereditas
Dominus enim ipſe eſt hereditas eorum. & in eodem. 32.
Iacob funiculus hereditatis eius. Ps. 93. Hereditatem tuam
vexauerunt. Ps. 134. In poſſeſſionem ſibi. & in plꝫali נַחֲלוֹת נַחֲלוֹת
Nachaloth. i. hereditates vel poſſeſſiones. Reperitur etiã
נְחִלוֹת Nechiloth. vt in titulo. Ps. 5. vbi dicitur in finẽ pro herditates
ea que hereditatem conſequitur. Pro quo beatus Hierony- נְחִלוֹת
mus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Vi- Hereditates.
ctori pro hereditatibus. Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto
loco eſt nomẽ cuiuſdam inſtrumenti muſici ſic nominati.
Item נָחַל Náchal. i. torrens. riuus. fluuius vallis. Leuit. 23. נָחַל
Et ſalices de torrẽte. Nu. 13. Pergẽtes vſq; ad torrentẽ bo- Torrens.
tri. Ioſ. 13. Ab aroer que ſita eſt in ripa torrentis Arnon. 3.
Reg. 7. Et ibi de torrente bibes. Iob. 28. Diuiſit torrentem
a populo peregrinante. Ps. 109. De torrente in via bibet.

© Biblioteca Nacional de España

Eſa.57.In partibus torrentis pars tua. Et aliquãdo ſcribitur cum he in fine & dicitur. נַחְלָה náchla.vt Nu.34. Vſqꝫ ad torrentem egypti.Ps.123.Torrentem pertranſiuit anima noſtra.Significat etiam vallem. Geñ.23.Foderuntqꝫ in torrente.ideſt in valle qua torrens defluit tempore pluuiali.Deut.2.Oppido quod in valle ſitũ eſt. Et in eodem.21.Ducentqꝫ eam ad vallem aſperam atqꝫ ſaxoſam.Ioel.3.Et irrigabit torrentem ſpinarum. pro quo hebrei legunt. Et irrigabit vallem ſetim.ideſt ſpinarum. Et in plurali נְחָלִים nechalim.ideſt torrentes ſeu valles.Nu.21.Sic faciet in torrẽtibus arnon.Et in eodem.24. Vt valles nemoroſe. 2.Reg.22.Torrentes Belial terruerunt me. Iob.20. Torrentes mellis & butyri.Eccl's.1.Omnia flumina intrant in mare.Reperitur etiam נַחֲלַיִם nachaláim.Ezech.47. quocunqꝫ venerit torrens viuet. vbi ponitur נַחֲלַיִם Nachaláim pro נַחַל náchal.ideſt dualis numerus pro ſingulari.

[Margin: נַחְלָה · Vallis. · נְחָלִים · Torrẽtes. · Valles. · flumina: · נַחֲלַיִם]

נָחַם Nacham.conſolari.conſolationem accipere.penitere penitudinem habere.penitentiam agere·Geñ.5.Iſte conſolabitur nos ab operibus noſtris.& in eodem.24. Vt dolorem qui ex morte matris acciderat temperaret.Pro quo hebrei legunt.& conſolatus eſt iſaac poſt mortem matris ſue.ſed beatus hieronymus tranſtulit ſenſum. & in eodem.27.Minatur vt occidat te.pro quo hebrei legunt. Cõſolatur vt occidat te.& in eodem.37. Vt lenirent dolorem patris.pro quo hebrei legunt.vt conſolarentur eum. & in eodem. Noluit conſolationem accipere. Ruth.2.Quod cõſolatus es me.2.Reg.13.eo quod conſolatus eſſet ſuper Amnon interitum.Iob.29. eram tamen merentium conſolator.Pro quo hebrei legunt.Sicut qui conſolatur lugentes ſeu merentes.& in eodem.21.Quomodo conſolamini me fruſtra.Ps.68.& qui conſolarentur & non inueni. p̄s.76. Renuit conſolari anima mea.p̄s.118.& conſolatus ſum. & in eodem.fiat miſericordia tua vt conſoletur me.Eſa.1.heu ego conſolabor ſuper hoſtibus meis.Et in eodem.40.conſolamini cõſolamini popule meus.Et in eodem.49. quia conſolatus eſt dominus populum ſuum. & in eodem.51. Conſolabitur ergo dominus ſion.Et in eodem. Ego ipſe conſolabor vos.Et in eodem.54.Tempeſtate conuulſa abſqꝫ vlla conſolatione.ideſt que non eſt conſolata.Et in eodẽ 66.quomodo ſi cui mater blandiatur. pro quo hebrei legunt.ſicut vir quem mater ſua conſolatur. Et ſequitur.Ita ego conſolabor vos:& in ieruſalem conſolabimini.Hiere.31. Et nolentis conſolari ſuper eis. Ezech.5. Et requieſcere faciam indignationem meam & conſolabor. & inde נֹחַם Nócham.ideſt conſolatio.Oſee.13.Conſolatio abſcõdita eſt ab oculis meis.& in plurali. נִיחוּמִים nichumim. ideſt conſolationes.Eſa.57.Et reddidi conſolationes ei & lugentibus eius.Zach.1.Verba conſolatoria. pro quo hebrei legunt. verba conſolationum. & inde נֶחָמָה Nechama.ideſt conſolatio.Iob.6.Et hec mihi ſit conſolatio. p̄s.118.Hec conſolatio mea in humilitate mea. Scribitur etiam cum thau in principio & dicitur תַּנְחוּם Thanchum. & ſolum reperitur in numero plurali.ſcilicet תַּנְחוּמוֹת Thanchumoth.ſiue תַּנְחוּמִים Thanchumim. Iob.15. Nunquid grande tibi eſt vt conſoletur te deus. pro quo hebrei legunt.Nunquid parum tibi conſolationes dei. ſcilicet ſunt. Et in eodem.21.Et agite penitentiam. pro quo hebrei legunt.Et ſit hoc conſolationes veſtre. ideſt hoc reputetur vobis pro conſolationibus.Poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra.vt infra dicetur.p̄s.93.Conſolationes tue letificauerunt animam meam.Eſa.66.& repleamini ab vbere conſolationis eius.quod in hebreo legitur pluraliter: ſcilicet conſolationum eius. Hiere.16. & non dabunt eis potum calicis ad conſolandum. pro quo hebrei legunt. Et non dabunt eis calicem conſolationum. Item נִחַם Nicham.ideſt penitere.ſiue penitudinem habere. aut penitentiam agere. Geñ.6. Penituit eum hominem feciſſe in terra. Et in eodem. Penitet enim me feciſſe eos.1. Regum.15. Penitet me quod conſtituerim Saul Regem Et in eodem. Et dominũ penitebat ꝙ conſtituiſſet regem Saul.Et in eodem. Penitudine non flectetur neqꝫ enim homo eſt vt agat penitentiam. Iob.42. Et ago penitentiam in fauilla & cinere.Ps.109.Iurauit dominus & non penitebit eum. Hiere.8. Nullus eſt qui agat penitentiam ſuper peccato ſuo. Significat etiã placari ſeu miſereri.i.penitere ſuper malum.Exo.32. Et eſto placabilis ſuper nequitiã populi tui·E in eodẽ. Placatuſqꝫ eſt dominus ne faceret malum.Deut.32. Et in ſeruis ſuis miſerebitur.Ps.105. Et penituit eum ſecundũ multitudinem miſericordie ſue.Ione.3.Et miſertus eſt ſuper maliciam.Et inde נִחוּם Nechum.i. penitudo.Oſee.11.Pariter conturbata eſt penitudo mea.

[Margin: נָחַם · conſolari. · Cõſolatiõnẽ accipe. · נֹחַם · Cõſolatio. · נִיחוּמִים · cõſolatões · נֶחָמָה · cõſolatio. · תַּנְחוּם · תַּנְחוּמוֹת · תַּנְחוּמִים · cõſolatiões · נִחַם · Penitere. · Penitẽtiã agere. · Placari. · Miſereri. · נִחוּם · penitudo.]

נַחְנוּ Náchnu.nos.ꝓnomen eſt pluralis numeri prime perſone.Threñ.3.Nos iniqꝫ egimus & ad iracũdiam prouocauimus.

[Margin: נַחְנוּ · Nos.]

נָחַץ Nachas. feſtinare.vrgere.i. Reg.21. Sermo enĩ regis vrgebat.Pro quo hebrei legũt. Quoniam erat ſermo regis feſtinatus vel acceleratus. Et ſolum inuenitur in predicto loco.

[Margin: נָחַץ · Vrgere.]

נְחִר Nechir.naris. Iob.39. Gloria naris eius terror. Et in eodem.41. De naribus eius procedit fumus. Et inde נַחֲרָה Nachara.i.hinnitus. Beatus hieronymus trãſtulit fremitum. Hiere.8. A dan.i.a tribu dan auditus eſt fremitus equorum eius.

[Margin: נְחִר · Naris. · נַחֲרָה · Fremitus.]

נָחַשׁ Nachas. experiri ſiue experimento diſcere. augurari. auguria obſeruare. Geñ.30. Experimento didici quia benedixerit mihi deus propter te.Et in eodem. 44·Ipſe eſt in quo bibit dominus meus & in quo augurari ſolet. Et in eodem. An ignoratis ꝙ non ſit ſimilis mei in augurandi ſcientia.Pro quo hebrei legunt.An ignoratis ꝙ augurando auguratur vel diuinando diuinabit vir ſimilis mei.Leuit.19. Nõ augurabimini.nec obſeruabitis ſomnia atqꝫ auguria.3.Reg.20. Quod acceperũt viri pro omine.i. pro augurio.Pro quo hebrei legunt.Et augurati ſunt viri. 4.Reg.21. Et ariolatus eſt & obſeruauit auguria. Et inde נַחַשׁ Náchas.i.augurium. Nu.23. Non eſt augurium in Iacob. Et in eodem.24. Nequaqꝫ abiit vt ante perrexerat:vt augurium quereret.Item נָחָשׁ Nachas.i.coluber aut ſerpẽs Geñ.3.Sed & ſerpens erat callidior.Et in eodem.49. Dan coluber in via. Exo.4. Que verſa eſt in colubrum.Nu.21. fecit ergo moyſes ſerpentem eneũ. Sed illud quod premittitur fac tibi ſerpentem eneum. Pro ſerpente eneo ponitur in hebreo שָׂרָף Saraph.i.vrens vel adurens.eo quod flatu oris adurit.Deut.8. In qua erat ſerpens flatu adurens. Vbi ponitur in hebreo נָחָשׁ Nachas שָׂרָף Saraph.i.ſerpens adurens.Iob.26. Obſtreticãte manus eius eductus eſt coluber tortuoſus.Eſa.27. Super leuiathan ſerpẽtem vectem: & ſuper leuiathan ſerpentem tortuoſum.Amos.9. Ibi mãdabo ſerpenti & mordebit eos. Et in plurali נְחָשִׁים Nachaſim. Nu.21.Serpentes ignitos.Hiere.8.Ecce ego mittam vobis ſerpentes regulos. Item נְחֹשֶׁת Nechóſeth ſiue נְחוּשָׁה Nechuſa.i.es ſiue ereum. aut eneum. Geñ.4. Faber in cuncta opera eris & ferri. Exo.25.Aurum & argentum & es.Et in eodẽ.27. Et operies illud ere.4. Reg.25. Et mare ereum quod erat in domo domini confregerunt chaldei & tranſtulerunt es omne in babylonem.i.Paralipo.18.Eris plurimum de quo fecit Salomon mare eneum & columnas &

[Margin: נָחַשׁ · Experimẽto diſcere · Augurari. · Sõnia obſeruare. · נַחַשׁ · Auguriũ · נָחָשׁ · ſerpens. · coluber. · נְחָשִׁים · ſerpentes. · נְחֹשֶׁת · נְחוּשָׁה · Es. · Ereum. · Eneum.]

© Biblioteca Nacional de España